

LATGALOS IR IGNALINOS AE REGIONŲ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO VADOVAS

2012

Vadovas sukurtas įgyvendinant Latvijos-Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos 2007-2013

projektą "Latgalos-Utenos pasienio regiono verslo plėtros gebėjimų stiprinimas" REGION INVEST, LLII-119

Užsakovas: Latgale planning region

Vykdytojas: UAB „Grupa 93" bendradarbiaujant su Ignalinos AE regiono plėtros agentūra ir UAB „Consultus Magnus"

Šis dokumentas buvo parengtas pasinaudojant Europos Sąjungos finansine parama.Už šio dokumento turinį yra atsakingas Latgalos planavimo regionas ir jis negali būti laikomas Europos Sąjungos oficialia nuomone.

TURINYS

1 DALIS: INVESTICIJŲ APLINKOS ANALIZĖ **8**

LATGALOS REGIONO INVESTICIJŲ ANALIZĖ **9**

ĮVADAS **10**

1. TERITORIJOS APIBŪDINIMAS **11**

1.1. GEOGRAFINĖ PADĖTIS 11
1.2. GYVENTOJAI 11
1.3. SIENOS 13
1.3.1. Baltarusija 14
1.3.2. Rusija 14
1.3.3. Lietuva 14
1.4. SOCIALINIS – EKONOMINIS APIBŪDINIMAS 15
1.4.1. Bendrasis vidaus produktas 15
1.4.2. Darbo užmokestis 15
1.4.3. Infrastruktūra 15

2. VERSLO PLĖTRA **16**

2.1. VERSLO PLĖTROS ĮVERTINIMAS 16
2.1.1. Konkurencingumas 18
2.1.2. Eksporto pajėgumas 20
2.2. IŠTEKLIAI 22
2.2.1. Gėlo vandens resursai 22
2.2.2. Žemės ūkio naudmenos 22
2.2.3. Miškai 22
2.2.4. Naudingos iškasenos 22
2.3. TENDENCIJOS 23

3. INVESTICIJŲ RINKOS YPATUMAI **25**

3.1. GAMYBOS PLĖTRA 25
3.2. UŽSIENIO PREKYBA 26
3.3. GEOGRAFINĖ PADĖTIS, PASIENIO ZONA 28
3.3.1. Pasienio zona 29
3.4. GRETIMA RYTŲ RINKA 30
3.4.1. Rusija 30
3.4.2. Baltarusija 32
3.5. INFRASTRUKTŪRA 34
3.5.1. Automobilių keliai 35
3.5.2. Geležinkeliai 36
3.5.3. Oro eismas 37
3.5.4. Vamzdynai 37
3.5.5. Vandens keliai 38
3.5.6. Dviračių ir pėsčiųjų takai 38
3.6. KOMUNIKACIJOS IR RYŠIAI 38
3.7. DARBO JĖGA IR KITI IŠTEKLIAI 39
3.7.1. Gyventojai 39
3.7.2. Gamtos ištekliai 44
3.8. INVESTICIJOS Į LATGALOS REGIONĄ 46
3.8.1. Pagrindiniai rinkoje esantys investoriai 46
3.8.2. Investicijų paskirstymas pagal investuotojų tipus 48
3.8.3. Investicijų paskirstymas pagal sritis 48
3.8.4. Europos Sąjungos investicijos 48
3.9. STIPRIŲ IR SILPNŲ PUSIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ 53
3.10. VALSTYBĖS PARAMA INVESTUOJANT 54
3.11. REIKŠMINGIAUSIEJI EKONOMIKOS SEKTORIAI POTENCIALIŲ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMUI 56

3.12. INVESTICIJŲŲ RINKOS TENDENCIJOS 59
3.12.1. Užsienio tiesioginių investicijų tendencijos ir galimybės 60
3.12.2. Investicijų politikos tendencijos 60
3.12.3. Regiono investicijų tendencijos 61
3.12.4. Tarptautinės gamybos ir plėtros ne pagrindinio kapitalo rūšys (NKR) 61
3.12.5. Latvijos investicijų aplinka 62
3.13. GALIMOS INVESTICIJŲ ĮPLAUKŲ RIZIKOS 63
3.14. KITI INVESTORIAMS SVARBŪS KLAUSIMAI 64

4. INVESTAVIMO OBJEKTŲ ATRANKA 68

4.1. LATGALOS REGIONO VERTINGIAUS INVESTICIJŲ PRITRAUKIMUI OBJEKTAI 70

TEISĖKŪROS ANALIZĖ LATGALOS REGIONE 71

5. TEISĖS AKTŲ ANALIZĖ 72

5.1. VALSTYBĖS VALDYMO SANTVARKOS ĮSTATYMAS 72
5.2. REGIONINĖS PLĖTROS ĮSTATYMAS 72
5.3. ĮSTATYMAS „APIE SAVIVALDYBES“ 73
5.4. ĮSTATYMAS „ APIE VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ FINANSINIŲ LĖŠŲ IR TURTO IŠVAISTYMO IŠVENGIMĄ“ 74
5.5. ĮSTATYMAS „APIE VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ KAPITALO DALIS IR KAPITALO BENDROVES“ 75
5.6. ĮSTATYMAS „APIE MOKESČIUS IR RINKLIAVAS“ 75
5.7. ĮSTATYMAS APIE ĮMONĖS PAJAMŲ MOKESTĮ 76
5.8. RINKLIAVOS 76
5.9. TVARKA, KOKIA PATEIKIAMA IR ĮVERTINAMA INVESTICIJŲ PROJEKTO PARAIŠKA, REMIAMO INVESTICIJŲ PROJEKTO STATUSUI GAUTI 77
5.10. RĖZEKNĖS SPECIALIOSIOS EKONOMINĖS ZONOS ĮSTATYMAS 77
5.11. MOKESČIAI, JŲ TARIFAI IR TAIKYMO SĄLYGOS 78
5.12. PREKYBOS RŪŠIŲ SUDERINAMŲ SU SAVIVALDYBE TAISYKLĖS, IR PREKYBOS ORGANIZAVIMO TVARKA 81

6. SIENOS KIRTIMO TVARKA IR MUITINĖS SĄLYGŲ ĮTAKA INVESTICIJŲ SRAUTUI 81

6.1. SVARBIAUSIEJI MUITO TEISĖS AKTŲ DOKUMENTAI 81
6.2. MUITO TARIFAI 82
6.3. PREKIŲ MUITINĖ VERTĖ 83
6.4. TARIFŲ KVOTOS 83
6.5. SIENOS KIRTIMO TVARKA 83
6.6. IMIGRACIJOS ĮSTATYMAS IR LEIDIMO GYVENTI SĄLYGOS 84

7. NUOSAVYBĖS TEISIŲ IR ŽEMĖS NAUDOJIMO TAISYKLIŲ ANALIZĖ 85

7.1. VALSTYBĖS ARBA SAVIVALDYBĖS ŽEMĖS NUOMOS TAISYKLĖS 85
7.2. ĮSTATYMAS APIE VALSTYBINĖS IR SAVIVALDYBĖS ŽEMĖS NUOSAVYBĖS TEISES IR JŲ ĮTVIRTINIMĄ ŽEMĖS KNYGOJE 86
7.3. NEKILNOJAMO TURTO VALSTYBINIO KADASTRO ĮSTATYMAS 86
7.4. ĮSTATYMAS APIE ŽEMĖS REFORMĄ LATVIJOS RESPUBLIKOS MIESTUOSE 86
7.5. ĮSTATYMAS DĖL ŽEMĖS REFORMOS LATVIJOS RESPUBLIKOS KAIMO VIETOVĖSE 87
7.6. PLANUOJAMI REGULIAVIMO POKYČIAI 87

8. EUROPOS SĄJUNGOS STRUKTŪRINIŲ FONDŲ LĖŠŲ EFEKTYVESNIS ĮSISAVINIMAS IR NAUDOJIMAS 88

9. PASIŪLYMAI DĖL NORMATYVINIUOSE AKTUOSE NUMATYTŲ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO NUOSTATŲ PALENGVINIMO 90

9.1. SAVIVALDYBIŲ VEIKSMAI VERSLO VEIKLAI PASKATINTI 90
9.2. MOKESČIŲ LENGVATOS 91
9.3. INDUSTRINIO PARKO PLĖTROS GALIMYBĖS 92
9.4. ADMINISTRACINIO KRŪVIO SUMAŽINIMAS 93
9.5. KITI MOKESČIŲ IR TEISĖKŪROS TOBULINIMAI 94

INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO IGNALINOS AE REGIONE GALIMYBIŲ STUDIJA 96

SĄVOKOS IR TERMINAI 97

10. IGNALINOS AE REGIONO APŽVALGA 98

10.1. IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖ 99
10.2. VISAGINO SAVIVALDYBĖ 100
10.3. ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖ 102

11. EKONOMINĖ IR SOCIALINĖ IGNALINOS AE REGIONO SITUACIJA 104

11.1. ŪKIS 104
11.2. IGNALINOS AE REGIONO PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS 107
11.3. PRAMONINĖS TERITORIJOS IR VERSLO INKUBATORIAI IGNALINOS AE REGIONE 109

12. INVESTICINĖS VEIKLOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS 110

12.1. ESAMAS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS 110
12.2. INVESTICIJŲ SKATINIMAS 113
12.3. KAPITALO INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO GALIMOS FORMOS 124
12.4. SIŪLYMAI TEISINĖS INVESTICINĖS APLINKOS GERINIMUI REGIONE 139

13. IGNALINOS AE REGIONO INVESTICIJŲ ANALIZĖ 142

13.1. IGNALINOS AE REGIONO SSGG ANALIZĖ 142
13.2. PAGRINDINĖS INVESTICIJŲ KRYPTYS 146
13.3. INVESTICIJŲ OBJEKTŲ ATRANKA 147
13.4. VERTINGIAUSI IGNALINOS AE REGIONO INVESTICINIAI OBJEKTAI 149

IŠVADOS 156

PRIEDAS 157

LATGALOS IR IGNALINOS REGIONO INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO ŽINYNAS 167

2 DALIS:INVESTICIJŲ OBJEKTŲ TOP 20 IŠSIDĖSTYMAS LATGALOS REGIONE 169

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.1 170
gamybos diegimas Vilianų krašte 170
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 2 173
PRAMONINĖS TERITORIJOS (GREENFIELD) DAUGPILIO MIESTO TERITORIJOJE 173
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 3 177
Daugpilio oro uosto gretimų teritorių komercinė plėtra 177
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 4 181
PRAMONINĖS ZONOS PLĖTRA IR NAUJŲ GAMYBŲ ĮKŪRIMAS LYVANŲ KRAŠTE 181
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 5 185
RĖZEKNĖS SPECIALIOJI EKONOMINĖ ZONA 185
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 6 190
REKREACINĖ ZONA PRIE BALVŲ IR PERKONU EŽERŲ 190
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 7 DROŽLIŲ IR ŠIAUDŲ BRIKETŲ GAMYBOS KŪRIMAS BALTINAVOS KRAŠTE 194
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 8 198
NAUJOS GRŪDŲ DŽIOVYKLOS IR VALYMO KOMPLEKSO STATYBA 198
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 9 202
SAPROPELIO GAVYBA IŠ PERKONU EŽERO 202
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.10 205
ŽUVININKYSTĖS ŪKIO KŪRIMAS DAGDOS KRAŠTE 205
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.11 208
FELICIANOVOS DVARAS CIBLOS KRAŠTE 208
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.12 212
GAMYBOS ĮKURDINIMAS 1000 M^2 PASTATE LUDZOS MIESTE 212
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 13 216
PREILIŲ DVARO KOMPLEKSO IR PARKO RENOVACIJA IR PLĖTRA 216
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.14 221

SMĖLIO – ŽVYRO IR SMĖLIO GAVYBA NEKILNOJAMAME TURTE „BUTIŠKIAI“.....221
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 15 224
GAMYBOS ĮKURDINIMAS AGLUONOS VALSČIAUS EZERUKINUOSE.....224
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.16 KAMENECOS DVARO ANSAMBLIO IR ŠALIA ESANČIŲ TERITORIJŲ KAIP TURIZMO OBJEKTŲ PLĖTRA.....228
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.17 231
SAPROPELIO GAVYBA DENEVOS EŽERE.....231
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.18 INDROS GATVĖS KRASLAVOJE GAMYBINĖS ZONOS PLĖTRA 234
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.19 MEDŽIO ANGLIES IR ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ELEKTRINĖS STATYBOS BAIGIMAS IR EKSPLOATAVIMAS 238
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 20 DAUGPILIO NAFTOS REZERVUARŲ PARKAS 242

3 DALIS:20 POPULIARIAUSIŲ INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTŲ IGNALINOS AE REGIONE..... 247

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR.1 Sklypas ledo arenos įrengimui, IGNALINA 248
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 2 Sklypas paslaugų objektų statyboms sanatoriniam-kurortiniam gydymui.....251
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 3 Sklypas kempingo įrengimui prie Balčio ežero.....255
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 4 Sklypas prie Gavio ežero 259
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 5 Sklypas prie Gavio ežero mineralinio vandens gavybai ir naudojimui vystyti 263
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 6 Sklypas daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybai 266
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 7 Skvero Nr. 1 Zarasuose rekonstrukcijos II etapas 270
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 8 Zaraso ežero paplūdimio Didžiojoje saloje sutvarkymas 275
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 9 Turistinio kempingo „Zarasai“ plėtra 279
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 10 Sporto bei aktyvaus poilsio žiemą ir vasarą infrastruktūros plėtra prie Zarasaičio ežero 282
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 11 Universalinės parduotuvės pastatas.....286
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 12 Komercinis pastatas 291
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 13 Ryšių pastatas.....294
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 14 Mokyklos pastatas.....297
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 15 Gimdymo namų pastatas 301
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 16 Mokyklos pastatas.....305
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 17 Vaikų poliklinikos pastatas 309
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 18 Buitinio aptarnavimo pastatas 313
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 19 Mokyklos pastatas.....316
INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 20 Visagino pramoninė zona 320

4 DALIS:LATGALOS – IGNALINOS AE BENDRADARBIAVIMO PER SIENĄ STRATEGIJA IR VEIKSMŲ PLANAS 2012-2014..... 324

ĮVADAS 325

1. BENDRADARBIAVIMO PER SIENĄ PROGRAMA..... 325

2. BENDRADARBIAVIMO PER SIENĄ STRATEGIJOS TIKSLAI, ĮGYVENDINIMO TIKSLINĖS GRUPĖS IR PRIORITETAI..... 327

3. METODOLOGIJA..... 328

4. VERSLO PLĖTROS STRATEGINĖ ANALIZĖ PASIENIO REGIONE..... 329

5. UŽSIENIO TIESIOGINIŲ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO STRATEGINĖ ANALIZĖ PASIENIO REGIONE 332

6. EKSPORTO RINKOS IR PASAULIO INVESTICIJŲ PASIŪLYMŲ TENDENCIJŲ STRATEGINĖ ANALIZĖ. 334

7. INVESTICIJŲ POLITIKA REGIONINĖJE IR PASIENIO PLĖTROJE. 335

8. LATGALO - IGNALINOS PASIENIO REGIONO SSGG (STIPRIŲJŲ, SILPNŲJŲ PUSIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ) ANALIZĖ 338

9. VIZIJOS. STRATEGIJOS PRIORITETAI. RENGINIAI. TIKSLAI. KRYPTYS 342

10. PRIORITETINIAI SEKTORIAI INVESTICIJŲ PRITRAUKIMUI 342

11. INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO PRINCIPAI IR KRITERIJAI 343

12. INVESTICIJŲ PROJEKTŲ PER SIENĄ FINANSAVIMO ŠALTINIAI 345

13. INVESTICIJOS REGIONINĖJE PLĖTROJE 350

14. VEIKSMŲ PLANAS. ATSAKINGOS ORGANIZACIJOS. APIMTYS. GALIMI FINANSINIAI RESURSAI LAIKOTARPIS. 351

15. REIKŠMINGIAUSI INVESTICIJŲ PROJEKTAI 357

16. STRATEGIJOS DIEGIMO STEBĖJIMAS IR KONTROLĖS SCHEMA 359

REKOMENDACIJOS 360

SANTRAUKA 361

1 DALIS: INVESTICIJŲ APLINKOS ANALIZĖ

LATGALOS REGIONO INVESTICIJŲ ANALIZĖ

Paruošto dokumento tikslas užtikrinti Latgalos ir Ingalinas planavimo regioninis valdymąs susiejusi su investicijų pritraukimo procese, būtina informacija apie regionąi, suvokti regiono pranašumus ir galimybes pritraukti investicijas ir įvertinus paruoštą informaciją nukreipti resursus tikslingam ir faktais paremtam investicijų pritraukimui. Dokumente didesnis dėmesys skiriamas regiono stipriosioms pusėms, daugiau išsivysčiusioms pramonės šakoms, resursais turtingiems kraštams. Taip pat detaliau apžvelgta valstybės investicijų pritraukimo politika, regiono reikšmingesnės veiklos sritys galinčios konkuruoti ir tinkamos investicijų pritraukimui. Sudarant aprašymą yra atsižvelgta į pasaulio masto ekspertų nuomonę apie investicijų rinkos tendencijas, aktyvumą, taip pat kitų šalių sėkmingus pavyzdžius, kurie galėtu būti taikomi ir Latgalos regionui.

Dokumente atsižvelgiant į prieinamumą ir galimybes yra panaudoti paskutiniai statistikos duomenis, tačiau atkreipiame regiono planavimo vadovų dėmesį į tai, kad investicijų pritraukimo svarbiausias veiksnys – žmogiškųjų išteklių turimus duomenys reikia atnaujinti po 2011 metų liaudies surašymo rezultatų paskelbimo, nes būtent šie duomenys gali iš esmės pakeisti pasiūlymų pranašumą ir patrauklumą bendrai.

ĮVADAS

Latgalos regionas yra Latvijos pietryčių dalyje ir yra antras pagal dydi Latvijoje po Parygio regiono. Visame regione gyvena 15% visų respublikos gyventojų.

Regiono teritorija	**14 549 km^2.**
Kraštų skaičius	**19**
Regioniniai miestai	**Daugpilis, Rėzeknė**
Geografinė padėtis	**Latvijos pietryčių dalyje**
Vidaus regionų sienos	**Su Žiemgalos ir Vidžemės regionais.**
Išorės sienos	**Rusijos Respublika (166,2 km), Baltarusijos Respublika (87km), Lietuvos Respublika (57km)**
ES pasienis Latgalos regione	**253,2 km**
Pasienio kontrolė	**5 pasienio kontrolės ir 3 pasienio perėjimo punktai.**
Gyventojų skaičius	**334 897 (2011 metų pradžia)**
Darbingo amžiaus gyventojai	**222 195 (66,35%)**
Gyventojų tankis	**23,0 gyventojai 1 km^2**
Nedarbo lygis	**21,0 %**
Dirbančiųjų skaičius	**131 tūkstančiai**
Darbo užmokesčio dydis	**330 Ls**
Gyventojų etninė sudėtis	**44,1% latviai, 38,7% rusai, 6,9% lenkai, 5,2 % baltarusiai, 5,1% kitos tautos**

1 pav. Latgalos regiono vieta Latvijos žemėlapyje

1. TERITORIJOS APIBŪDINIMAS

1.1. Geografinė padėtis

Latgalos regionas yra Latvijos pietryčių dalyje. Bendrą regiono plotas yra 14 549 km^2 . Nuo 2009 metų liepos 1d. regiono sudėtyje yra 19 kraštų savivaldybių – Agluonos, Baltinavos, Balvų, Ciblos, Dagdos, Daugpilio, Ilūkstės, Karsavos, Kraslavos, Livanų, Ludzos, Preilių, Rėzeknės, Rugajų, Riebinių, Varkavos, Vilianų, Viliakos ir Zilupės, du respublikinės reikšmės miestai – Daugpilis ir Rėzeknė. Iki anksčiau minėto laikotarpio Latgalos regioną sudarė šeši rajonai[1] ir du respublikinės reikšmės miestai, 145 vietos savivaldos.

Regiono reikšmingiausieji miestai Daugpilis, Rėzeknė, Balvai, Kraslava, Lyvanai, Ludza, ir Preiliai. Norint pritraukti investicijas reikėtu įvertinti ir mažesnius miestus – Dagdą, Ilūkstę, Karsavą, Subatę, Viliaką, Vilianus, Zilupę, ir reikšmingiausius kraštų centrus – Rugajus, Baltinamą, Riebinius, Agluoną, Vecvarkavą, Ciblą.

1.2. Gyventojai

Pagal Pilietybės ir migracijos reikalų valdybos duomenis 2011 metų sausio 1d. Latgalos regione buvo 334 897 gyventojų, tame tarpe kraštuose – 197 805 ir respublikos miestuose 137 092. Regione gyvena 15% visų šalies gyventojų. Didesnioji gyventojų dalis telkiasi dviejuose respublikinės reikšmės miestuose – Daugpilyje ir Rėzeknėje. Paliginus su 2010 metų pradžia, gyventojų skaičius regione sumažėjo 1,49%, kraštuose 1,62%, regiono miestuose 1,30%. Vidutinis gyventojų tankis Latgalos regiono kraštuose (neskaitant regiono miestų) yra 13,7 gyventojų km^2 .

Latgalos regione pats žemiausias latvių tautos intensyvumas – tik 44,1%, reikšmingiausią visuomenės dalį sudaro rusų tautos gyventojai – 38,7%, lenkai - 6,9%, baltarusiai – 5,2%, ukrainiečiai – 1,4% ir kitos tautos – 3,7%. Dar mažesnis latvių tautos intensyvumas stebimas Daugpilio mieste, kuriame latvių - 7,7%, rusų – 51,8%, lenkų – 14,4% ir baltarusių – 7,6% visų gyventojų. Norint pritraukti užsienio investicijas šitą daugiatautiškumą reikėtu visapusiškai panaudoti.

Latgalos regione bendrai stebimas moterų skaičiaus dominavimas, 2011 metų pradžioje regione yra užregistruoti 155 864 vyrai ir 179 149 moteris, atitinkamai 46,52% ir 53,48%.

Pagal 2010 metų duomenys regione 66,35% darbingo amžiaus gyventojų, ekonomiškai aktyvus 161,12 tūkstančiai gyventojų, 131 tūkstantis dirbantys, bet 30,1 tūkstančių aktyviai ieškantys darbo.

[1] Balvų rajonas – Balvų kraštas, Baltinavos kraštas, Rugajų kraštas, Viliakos kraštas, Daugpilio rajonas – Daugpilio kraštas, Ilūkstės kraštas, Kraslavos rajonas – Dagdos kraštas, Aguonos kraštas, Graverių valsčius, Kastulinos valsčius ir Škeltovos valsčius, Ludzos rajonas – Ciblos kraštas, Karsavos kraštas, Ludzos kraštas, Zilupės kraštas, Preilių rajonas – Agluonos kraštas, Agluonos valsčius, Livanų kraštas, Preilių kraštas, Riebinių kraštas, Varkavos kraštas, Rėzeknės rajonas – Rėzeknės kraštas ir Vilianų kraštas.

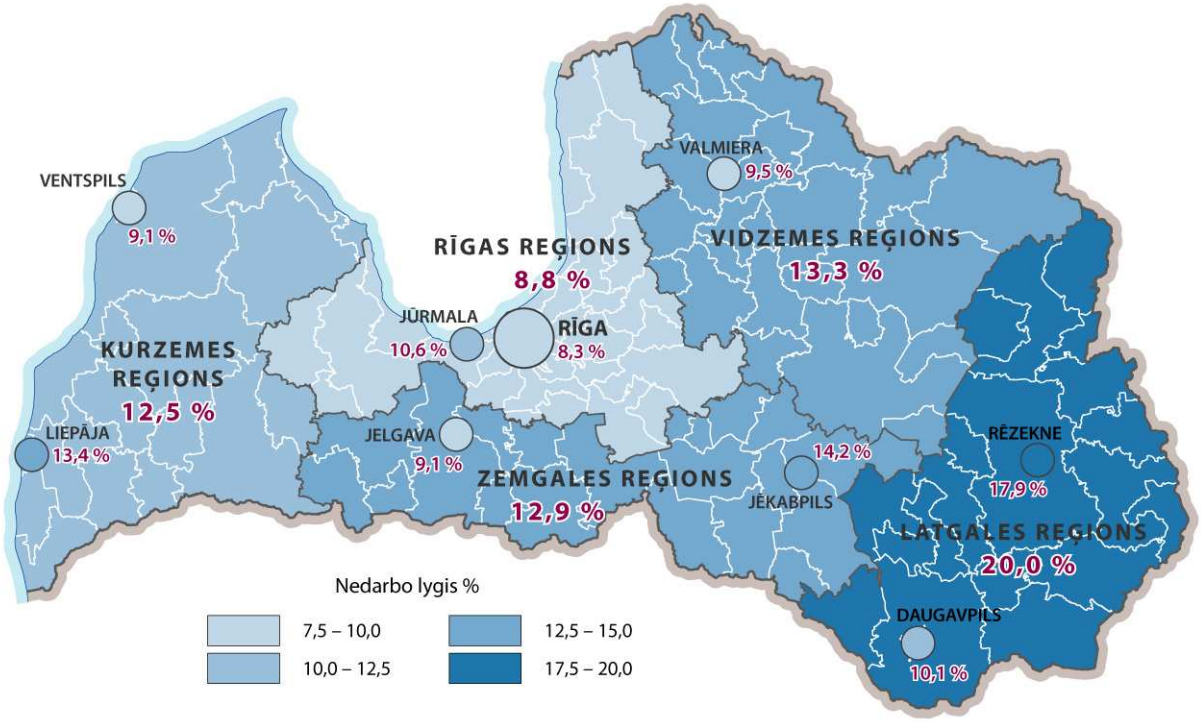

1.2.1 pav. Valstybėje registruotas nedarbo lygis 2011 metų rugpjūčio 31d. VIA (Valstybinė Įdarbinimo Agentūra) duomenys

Nedarbo lygis Latgalos regione pagal Valstybinės įdarbinimo agentūros duomenys 2011 metų rugpjūčio 31d. sudarė 20,0%.

Paliginant su 2011 metų pradžia, padėtis truputi pagerėjo. Regioniniuose miestuose metų pradžioje nedarbo lygis buvo Daugpilyje – 9,8% ir Rėzeknėje – 17,3%.

2011 metų sausio 1d. 10Latgalos regiono kraštuose nedarbo lygis viršijo 20%, patys didžiausieji nedarbo rodikliai yra užregistruoti Vilianų krašte – 29,2% ir Zilupės krašte – 29,3%.

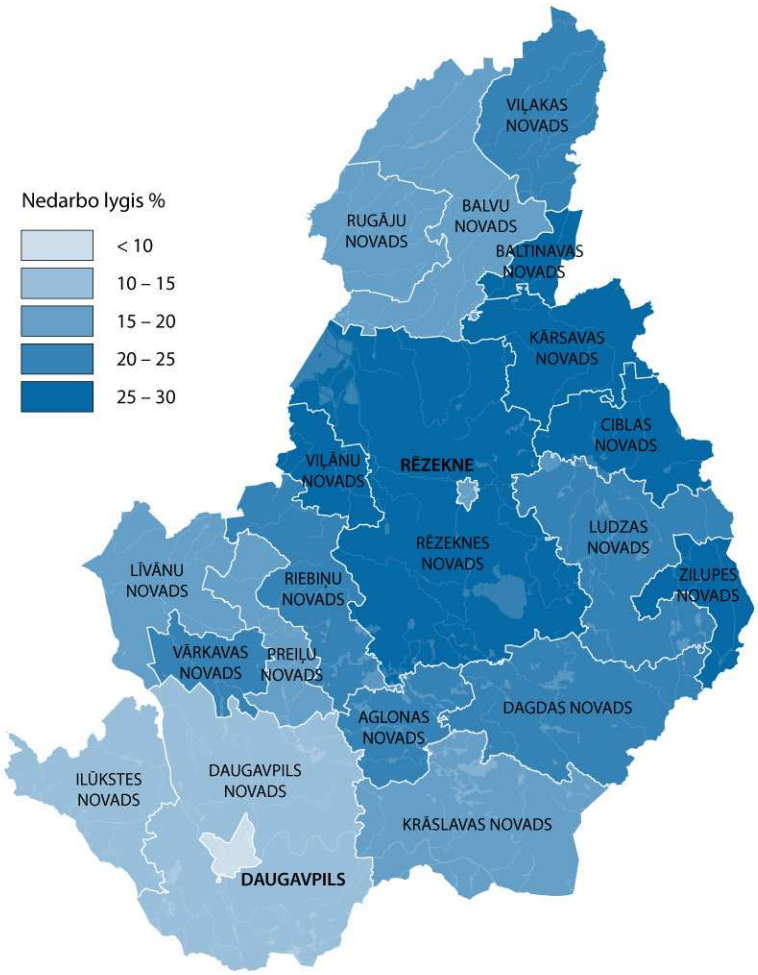

1.2.2. pav. Nedarbo lygis Latgalos regiono kraštuose 2011 metų pradžioje ir procentų pokyčiai palyginus su 2010 metų pradžia CSB duomenys.

1.3. Sienos

Latgalos regionas šalies viduje ribojasi su Žiemgalos ir Vidžemės regionais. Latgalos rytinė siena tesiasi 253,2 km ir tuo pačiu yra ES siena, tame tarpe 166,2 km iki Terechovo sienos perėjimo punkto Patarniekuose, ribojasi su Rusijos Federacija, bet pietuose – 87 km su Baltarusija. Latgalos ritiniame pasienyje yra 5 sienos kontrolės ir 3 sienos perėjimo punktai. Prie Medumo Latgalos regiono riba nukrypsta į pietvakarius, ir 57 km ribojasi su Lietuvos Respublikos šiaurės rytų siena, kur yra du Lietuvos regionai – Panevėžio ir Utenos apskritys. Sienos tai ne tik teritorinis sutapimas, bet ir ekonominis bendradarbiavimas. Kaimyninės šalys ne tik reikšmingi konkurentai, bet ir prekių ir paslaugų importo ir eksporto partneriai.

1.3.1. Baltarusija

Užsienio prekyba

2010 metais Latvijos bendra užsienio prekių ir paslaugų prekybos apyvarta su Baltarusija pasiekė 459,0 mln. LVL, tame tarpe prekių ir paslaugų eksportas sudarė 232,8 mln. LVL, bet prekių ir paslaugų importas 226,1 mln. LVL. 2010 metų bendras užsienio prekių ir paslaugų prekybos balansas su Baltarusija yra teigiamas 6,7 mln. LVL.

Investicijos

Baltarusijos sukauptos tiesioginės investicijos Latvijoje (mln. LVL) 2011 metų 1 ketvirčio pabaigoje sudarė 5,5 mln. LVL . Latvijos sukauptos tiesioginės investicijos Baltarusijoje 2011 metų 1 ketvirčio pabaigoje buvo 16,8 mln. LVL.

1.3.2. Rusija

Užsienio prekyba

2010 metais Latvijos bendra užsienio prekių ir paslaugų prekybos apyvarta su Rusija pasiekė 1,3 milijardai. LVL, tame tarpe prekių ir paslaugų eksportas sudarė 644,2 mln. LVL, prekių ir paslaugų importas 669,2 mln. LVL. 2010 metų bendras užsienio prekių ir paslaugų prekybos balansas su Rusija yra neigiamas ir sudaro 25 mln. LVL.

Investicijos

Remiantis Latvijos banko statistika Rusijos sukauptos tiesioginės investicijos Latvijoje 2011 metų 1 ketvirčio pabaigoje sudarė 280,1 mln. LVL. Latvijos investoriai 2011 metų 1 ketvirčio pabaigoje sukaupė investicijų 17,2 mln. LVL.

1.3.3. Lietuva

Užsienio prekyba

Lietuva ir Latvija reikšmingiausios prekių importo ir eksporto partnerės. 2010 metais Latvijos bendra užsienio prekių ir paslaugų prakybos apyvarta su Lietuva pasiekė 2011,8 mln. LVL, prekių ir paslaugų eksportas 896,5 mln. LVL, prekių ir paslaugų importas 1115,3 mln. LVL. 2010 metų bendras užsienio prekių ir paslaugų prekybos balansas su Lietuva yra neigiamas – 218,8 mln. LVL.

Investicijos

Remiantis Latvijos banko statistika Lietuvos sukauptos tiesioginės investicijos Latvijoje 2011 metų 1 ketvirtyje pasiekė 188,1 mln. LVL. Latvijos verslininkai 2011 metų pabaigoje Lietuvoje investavo 95,2 mln. LVL.

1.4. Socialinis – ekonominis apibūdinimas

1.4.1. Bendrasis vidaus produktas

2008 metais bendrojo vidaus produkto išlaidos 1 gyventojui sudarė 3926 LVL. Palyginus su 2004 metų rodikliais, BVP vienam gyventojui yra išaugias 2,6 kartus. Pats reikšmingiausias augimas stebimas 2007 metais, kai BVP išaugo 1,49 kartus palyginant su praėjusiais metais.

1.4.2. Darbo užmokestis

Dirbančiųjų vidutinis mėnesio darbo užmokestis 2010 metais – 309 latai. Nuo 2008 metų pastebimas darbo užmokesčio kritimas, tai yra svarbus pranašumas derybose su investoriais norint pritraukti užsienio investicijas. Didesnis darbo užmokesčio lygis stebimas viešajame sektoriuje – 347 LVL, taip pat vidutiniškai regione (turint omenyje dideles įmones) – 335LVL.

1.4.3. Infrastruktūra.

Automobilių keliai

Regiono teritoriją kerta tarptautinės reikšmės automagistralės šiomis kryptimis:

- E22 – Ventspilis Ryga – Rėzeknė – Į Velikije Luki Rusijoje
- E262 – Medumas – Rėzeknė – į Ostravą Rusijoje.

Regiono vystymuisi reikšmingas yra transporto susisiekimas su šalies sostine Ryga, iš didžiausiųjų miestų Daugpilio ir Rėzeknės, kuris garantuojamas pasinaudojus valstybinės reikšmės automagistralėmis:

- A6 – Patarniekai – Kraslava – Daugpilis – Ryga
- A12 – Terehovo – Ludza – Rėzeknė – Jekabpilis
- A13 – Grebnevo – Rėzeknė – Daugpilis – Medumas
- A14 – Daugpilio aplinkkelis – Tiltai – Kalkūnai
- A15 – Rėzeknės aplinkkelis.

Geležinkeliai

Latgalos regioną kerta kelios tarptautinės reikšmės geležinkelių linijos:

- Maskva – Zilupė – Rėzeknė – Krustpilis – Jelgava – Ventspilis
- Vitebskas – Indra – Daugpilis – Krustpilis – Ryga
- Sankt Peterburgas - Kraslava – Rėzeknė – Daugpilis – Eglainė – Klaipėda/ Kurcumas – Vilnius.

Oro eismas

Artimiausieji Latgalos regionui esantys tarptautiniai oro uostai yra Rygoje (apie 250 km nuo Rėzeknės ir Daugpilio), taip pat Lietuvoje Vilniuje ir Kaune (apie 200 km nuo Daugpilio ir daugiau nei 300 km nuo Rėzeknės).

Imtasi darbo Regioninio oro uosto Daugpilyje projekto plėtrai. Oro uostas yra Naujenes valsčiuje Locikių gyvenvietėje, 1km nuo pagrindinės automagistralės A13, kuri yra Europos kelio E262 Varšuva – Sankt Peterburgas dalis, ir 1 km nuo valstybės svarbiausios automagistralės A6. Netoli nuo oro uosto yra geležinkelių linija Ryga - Daugpilis – Indra. Daugpilio oro uosto išsidėstymas prie svarbių transporto koridorių daro šią vietą patrauklia.

2. VERSLO PLĖTRA

2.1. Verslo plėtros įvertinimas

Latgalos regiono įmonių gaminamo produkto struktūra labai panaši į nacionalinės ekonomikos struktūrą, kurios didžiąją dalį sudaro paslaugos. Matyti, kad Regione paslaugos užima gana didelę, bet pramonė mažą rinkos dalį.

Aukščiausias BVP lygis buvo 2007 metais – 8,3% viso bendro Latvijos BVP. Spartesnis augimas taip pat buvo ir 2007 metais - 46%, dėl Europos Sąjungos suteiktų galimybių – kaip investicijomis į Latgalą, taip ir realizavimu užsienio rinkose.

Pridėtinės vertės pagrindą susidaro pramonės (C ir D sritis), transporto ir ryšių (I), prekybos ir paslaugų teikimo sritis. Taip pat yra svarbios žemės ūkio ir miškininkystės sritis, kuriose yra pagamina didelė dalis produkcijos.

Remiantis CSV (Centrinė Statistikos Valdyba) duomenimis 2009 metais Latgalos regione yra registruoti 16 500 ekonomiškai aktyvūs rinkos sektoriaus statistikos vienetai. Tame tarpe 8698 savisamdžiai, 1362 – individualūs komersantai, 3905 komercinės bendrovės ir 2535 valstiečių ir žvejų ūkiai. Apskritai, 1000 gyventojų veikia mažesnis skaičius ekonomiškai aktyvių vienetų negu vidutiniškai Latvijoje. 43% registruoti ekonomiškai aktyvus vienetai savo veikla yra nurodę žemės ūkį, 47% registruoti vienetai užsiima prekyba ir paslaugų teikimu (G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S grupės pagal NACE 2. red.).

Latgalos regione gana žemi naujų įmonių steigimo rodikliai, tai įrodo, kad, dės socialinės ir ekonominės padėties Latgaloje gyventojai nėra linkia rizikuoti pradėti verslą. Tačiau pastaruoju metu stebimi pokyčiai visuomenės verslo veikloje, o tai tam tikra prasme liudija apie ekonominės padėties gerėjimą.

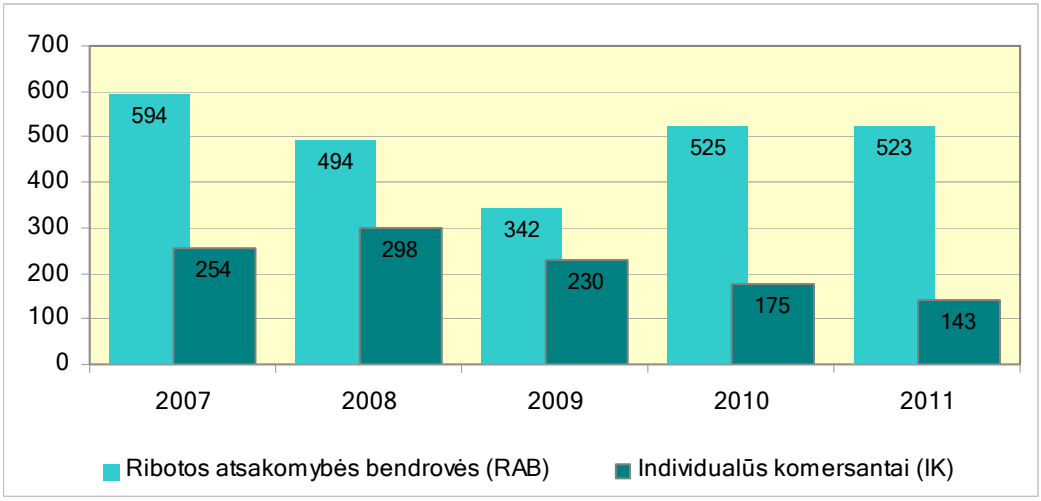

2.1.1. pav. Registruotų įmonių skaičius, Lursoft 2011.09.16 duomenys

Remiantis Lursoft duomenimis apie subjektų registracijos dinamiką Įmonių Registro registruose poskyryje pagal jų teisines formas Latgalos regione įžvelgiama teigiama tendencija.

Iki 2011 metų rugsėjo jau yra užregistruota beveik tiek pat įmonių kiek per visus 2010 metus ir galimas dalykas, kad šiemet bus viršytas 2007 metų naujai užregistruotų įmonių skaičius.

Anksčiau išvardinti ekonomiškai aktyvūs statistikos vienetai yra suskirstyti: 15490 – mikro, 838 – maži, 148 – vidutiniai, 24 – dideli. Regioniniuose miestuose registruoti: 19 didelių įmonės: Daugpilyje – 17 ir Rėzeknėje – 2; 86 vidutinės įmonės: Daugpilyje – 65, Rėzeknėje – 21; 56% mažų įmonių ir 33% savisamdžiai.

Įvairus įmonių skaičius regiono kraštuose taip pat atsispindi 5 didžiausių įmonių bendros apyvartos krašte 2010 metų duomenyse.

Akivaizdu, kad geresnius rezultatus demonstruoja kraštai kurie yra netoli miestų. Regiono miestuose šie rodikliai yra daug didesni ir net kelis kartus viršija kraštų rodiklius.

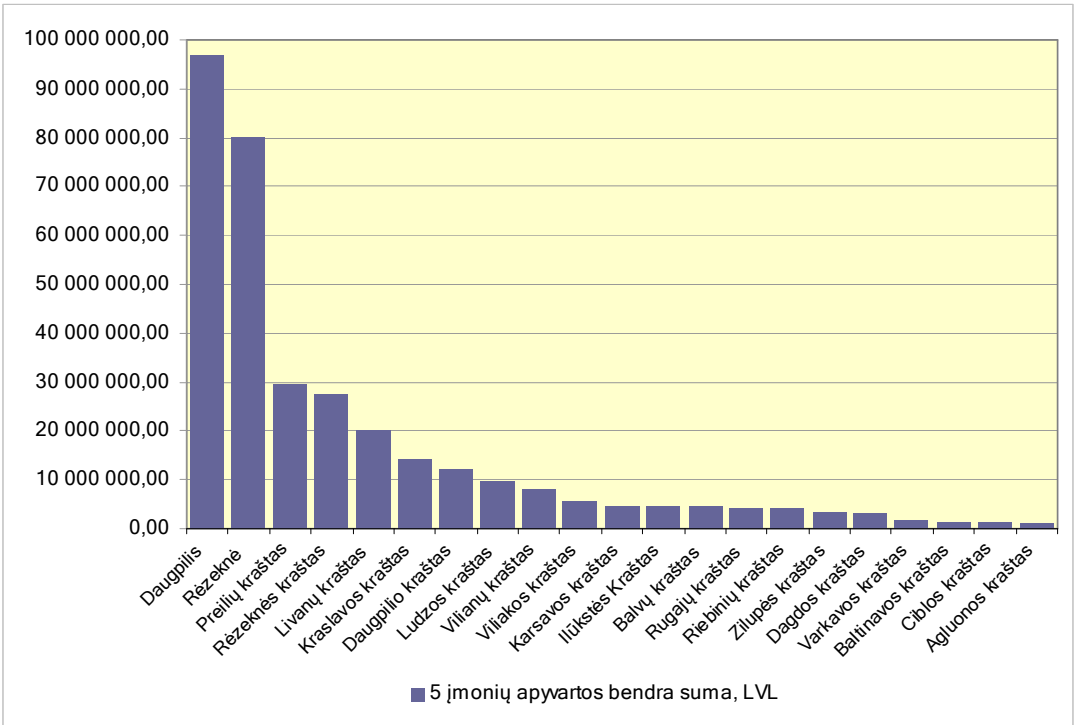

2.1.2 pav. 5 didžiausių įmonių bendra apyvartos suma Latgalos regiono kraštuose ir miestuose, LVL Lursoft 2010 metų duomenys

Tačiau palyginus šių dviejų regiono miestų rodiklius, skirtumai tampa reikšmingi, kai žiūrima 20 didžiausių (pagal apyvartą) įmonių bendra 2010 metų apyvarta. Daugpilio įmonių bendra apyvarta yra beveik 2 kartus didesnė nei Rėzeknės, atitinkamai 206 895 346 LVL ir 108 249 274 LVL.

Daugpilyje patį didžiausią augimą pagal apyvartą 2010 metais pasiekė įmonė SIA (RAB)„Mamas D“, kurios apyvarta išaugo apie 8,59 kartus palyginus su ankstesniais 2009 metais. Savo ruoštu Rėzeknėje pats didžiausias apyvartos augimas užregistruotas SIA (RAB) „Ventūra“ – 10,46 kartus didesnis nei 2009 metais. Išsamesnė informacija apie didžiausių įmonių apyvartos augimą yra Priede Nr. 1.

2.1.1. Konkurencingumas

Konkurencingumą lemia keletas veiksnių ir vienas iš svarbiausių verslo efektyvumas, kurį galima išmatuoti pridėtine verte arba apyvarta, kurią sukuria vienas darbuotojas.

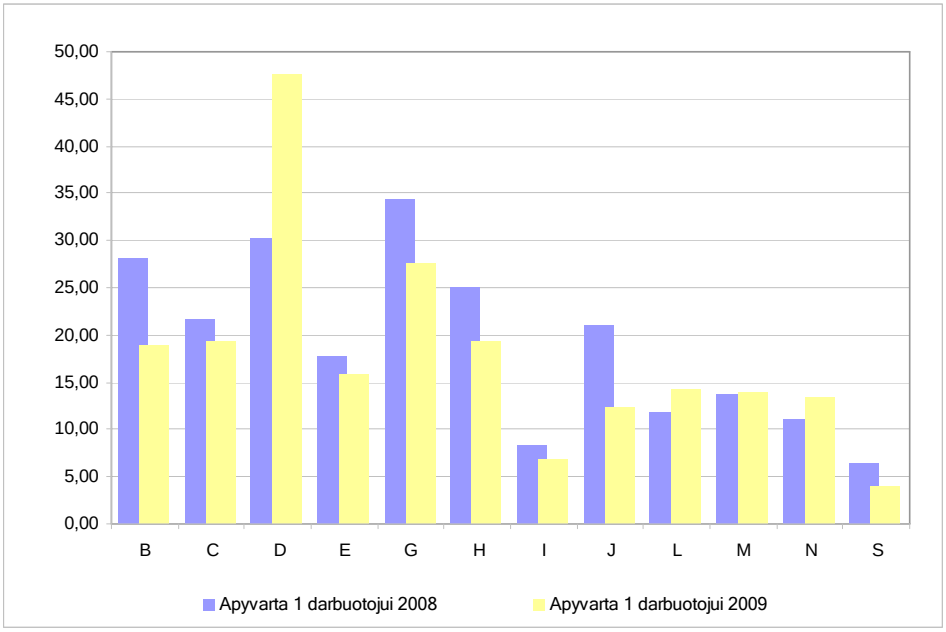

2.1.3 pav. Apyvarta 1 darbuotojui, tūkst. LVL, CSB duomenys[2]

Nežiūrint į apyvartos mažėjimą maždaug 30% 2009 metais, apyvarta vienam darbuotojui mažai te sumažėjo arba net padidėjo. Efektyvumo didinimas įmonėms duoda galimybę sėkmingiau konkuruoti ne tik Latvijoje, bet ir pasaulio rinkoje. Siekiant įmonių efektyvumo įvertinimo ir tarptautiniame lygyje yra naudojamas vieno darbuotojo pridėtinės vertės indeksas.

Palyginus su vidutiniais rodikliais šalyje ir kituose kraštuose, pramonėje efektyvumas bendrai pagal pridėtinę vertę vienam darbuotojui daugiau kaip 40% atsilieka nuo šalies vidurkio, o pagal apyvartos rodiklius net du kartus mažesni. Visų geriausius rodiklius Latgalos regione rodo kasybos ir karjerų eksploatacija, kurie 2009 metais buvo tik apie 31% palyginus su šalies vidurkiu.

[2] B – Kasybos ir karjerų eksploatavimas; C – Apdirbimo pramonė; D – Elektros, duju tiekimas, šilumos tiekimas ir oro kondicionavimas; E – Vandens tiekimas, nuotekų, atliekų tvarkymas ir regeneravimas; G – Didmeninė ir mažmeninė prekyba, automobilių ir motociklų remontas; H – transportas ir sandėliavimas; I – Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos; J – Informacija ir ryšiai; L – Nekilnojamojo turto rinka; M – Profesionalios, mokslinės ir techninės paslaugos; N – Administracinių ir aptarnaujančių tarnybų veikla; S – Kitos paslaugos.

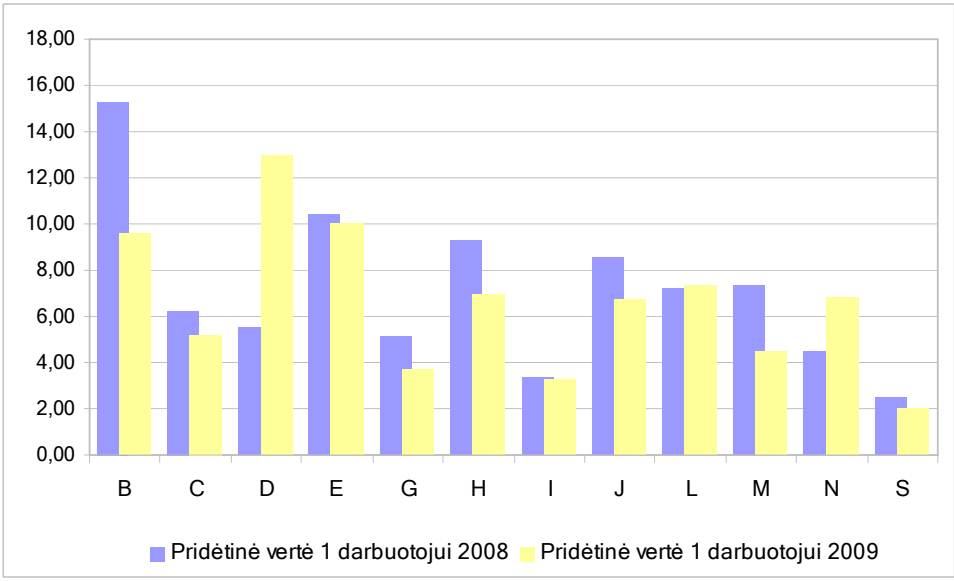

2.1.4 pav. Pridėtinė vertė 1 darbuotojui, tūkst. LVL, CSB duomenys[3]

Prekybos ir paslaugų teikimo srityje Latgalos regione yra patys žemiausi apyvartos ir pridėtinės vertės vienam darbuotojui rodikliai. Apskritai reikia pastebėti, kad Latgalos regiono įmonėms, norint pakelti jų efektyvumą yra reikalingos papildomos investicijos.

Dar vienas reikšmingas verslo plėtros veiksnys – inovacijos kurios pasireiškia kaip įmonių tyrinėjimų ir vystymosi padaliniai, investicijos į naujų produktų kūrimą ir įdiegimą, licencijuojamų technologijų įdiegimą ir savų atradimų patentavimą. Gaila bet, duomenų apie tokias įmones Latgalos regione nėra, ir vis dėlto remiantis bendraisiais duomenimis apie inovacines įmones gamyboje ir apdirbimo pramonėje yra pastebimas inovacinių įmonių skaičiaus didėjimas laikotarpyje 2006 -2008 metais paliginus su 2004 – 2006 metais, tokių įmonių skaičius net padvigubėjo.

2.1.2. Eksporto pajėgumas

Latgalos regione veikia keletas įmonių, kurios savo produkciją eksportuoja į įvairias pasaulio šalis. 2010 metais tarp didžiausių Latvijos eksportuotojų (išnagrinėtos 118 įmonės, kurios eksportuoja produkciją ir paslaugas už 10 mln. Ir daugiau EUR) ir šešios Latgalos regione registruotos įmonės – Nafta Trading SIA, Intergaz SIA, Axon Cable SIA, Zieglera Mašinbūve SIA, Preilu siers AS, Nexis Fibers SIA.

[3] B – Kasybos ir karjerų eksploatavimas; C – Apdirbimo pramonė; D – Elektros, duju tiekimas, šilumos tiekimas ir oro kondicionavimas; E – Vandens tiekimas, nuotekų, atliekų tvarkymas ir regeneravimas; G – Didmeninė ir mažmeninė prekyba, automobilių ir motociklų remontas; H – transportas ir sandėliavimas; I – Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos; J – Informacija ir ryšiai; L – Nekilnojamojo turto rinka; M – Profesionalios, mokslinės ir techninės paslaugos; N – Administracinių ir aptarnaujančių tarnybų veikla; S – Kitos paslaugos.

Lentelė 2.1.2

20 didžiausių Latgalos regione eksportuotojų 2010 metais
(eksporto apimtis pinigine išraiška, CSV duomenys)

Intervalai, EUR	Įmonės pavadinimas	Vieta
15 000 001 - 20 000 000 EUR	'AXON CABLE' SIA	Daugpilis
15 000 001 - 20 000 000 EUR	'INTERGAZ' SIA	Daugpilis
15 000 001 - 20 000 000 EUR	'NAFTA TRADING' SIA	Daugpilis
10 000 001 - 15 000 000 EUR	'NEXIS FIBERS' SIA	Daugpilis
10 000 001 - 15 000 000 EUR	'PREIĻU SIERS' AS	Preilių kraštas
10 000 001 - 15 000 000 EUR	ZIEGLERA MAŠĪNBŪVE' SIA	Daugpilis
5 000 001 - 10 000 000 EUR	'ADUGS' SIA	Livanų kraštas
5 000 001 - 10 000 000 EUR	'BELMAST' SIA	Daugpilis
5 000 001 - 10 000 000 EUR	'DAUGAVPILS GAITA' SIA	Daugpilis
5 000 001 - 10 000 000 EUR	'DAUGAVPILS LOKOMOTĪVJU REMONTA RŪPNĪCA' AS	Daugpilis
5 000 001 - 10 000 000 EUR	'DITTON PIEVADĶĒŽU RŪPNĪCA' AS	Daugpilis
5 000 001 - 10 000 000 EUR	'VARPA' SIA	Kraslavos kraštas
5 000 001 - 10 000 000 EUR	'Z-LIGHT' SIA	Livanų kraštas
4 000 001 - 5 000 000 EUR	'DINABURGA TEKS' SIA	Daugpilis
3 000 001 - 4 000 000 EUR	'MAGISTR' SIA	Daugpilis
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'REBIR' AS	Rēzekne
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'REGULA BALTIJA' SIA	Daugpilis
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'RĒZEKNES GAĻAS KOMBINĀTS' SIA	Rėzeknė
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'SILAVKRASTI' SIA	Livanų kraštas
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'VS TEKS' SIA	Preilių kraštas
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'ARIOLS' SIA	Ludzos kraštas
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'BIOLITEC' SIA	Ludzos kraštas
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'KALNCEMPJU BĒRZI' SIA	Rėzeknė
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'LNS DANE' SIA	Daugpilis
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'NEMO' SIA	Kraslavos kraštas
2 000 001 - 3 000 000 EUR	'ONIORS' SIA	Daugpilis

Vertinant Latgalos regiono didžiausiųjų eksportuotojų eksportuojamų prekių ir paslaugų vertę eurais yra pastebima gamybos įmonių dominavimas. Latgalos regione pagamintos ir eksportuotos produkcijos didesnę dalį sudaro metalo apdirbimo, lengvosios pramonės ir maisto produktai.

2.2. Ištekliai

2.2.1. Gėlo vandens resursai

Latgala turtinga vandeniu ir dažnai vadinama Mėlynų ežerų žeme. Regione yra daugiau nei 1000 ežerų, tame tarpe Latvijoje giliausias Dridzos ir vienas iš švariausių – Ričos ežeras. Regioną kerta Didžiausia Latvijos upė – Dauguva, kuri iki mūsų dienų yra išsaugojusi savo pirminį natūralų srautą. Latgalos vandenys turtingi žuvininkystėje ir žvejyboje naudojamos žuvies ištekliais.

2.2.2. Žemės ūkio naudmenos

Žemės ūkio paskirties žemė užima 44% visos regione teritorijos. Latgalos regione žemės ūkio paskirties ištekliai 2010 metų pabaigoje sudarė 654 tūkst. ha iš tos 280 tūkst. arba 42, 8 % sudaro ariamoji žemė.

2.2.3. Miškai

Latgalos regione esantys miškai sudaro svarbų regiono ūkininkavimo konkurenciško pranašumo kūrimo Latgalijoje dimensiją. Laikotarpyje nuo 2004 metų iki 2010 metų regiono miškų plotas padidėjo iki 561,8 tūkst. ha, ir užima 39% regiono teritorijos. Tai skatina miškų plotų didėjimą nuo 1,3 ha 2004 metais iki 1,7 ha 2010 metais vienam regiono gyventojui. Regione nuosekliai didėja lapuočių medžių dalis bendroje miško struktūroje. Miškai ir jų ištekliai teikia didelį pranašumą pritraukiant investicijas.

2.2.4. Naudingos iškasenos.

Latgalos regionas turtingas naudingomis iškasenomis, svarbiausi iš jų – durpės, dolomitas, smėlis, žvyras, molis ir sapropelis. Skirtinga teritorijos geologinė struktūra ir formavimosi sąlygos lėmė mineralinių išteklių įvairovę. Latgaloje yra didžiausia Devono laikotarpio molio, dolomito telkiniai, durpių telkiniai – lygumos dalyje, reikšmingos smėlio žvyro telkiniai – aukštumose. Tik maža dalis žemės gelmių išteklių yra intensyviai naudoja. Remiantis Latvijos aplinkos, geologijos ir meteorologijos agentūrų duomenimis visų daugiausiai naudingų iškasenų yra Ludzos ir Rėzeknės rajonuose.

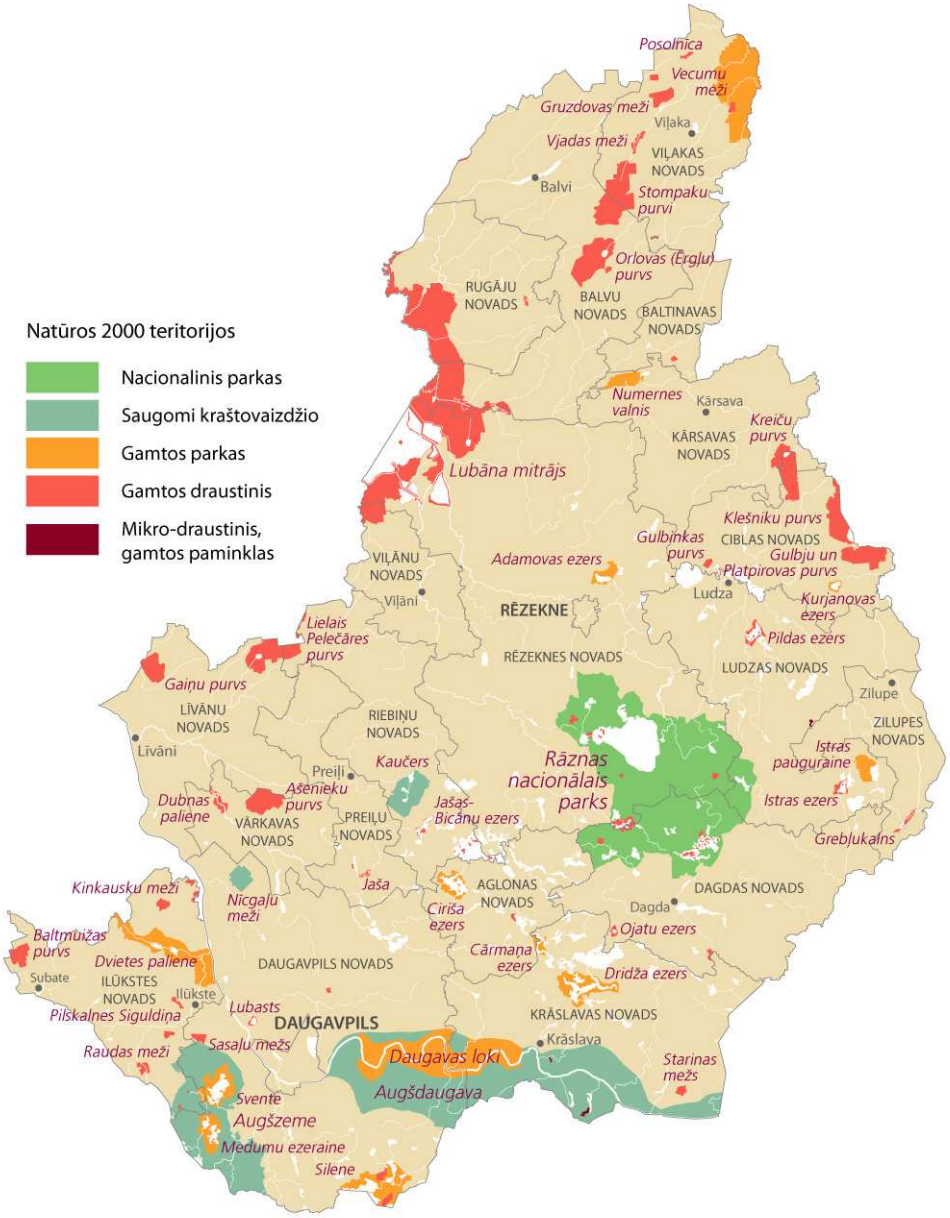

2.1.5 pav. Latgalos regione 2000 natūros teritorijos

Regiono ežerai yra palyginti turtingi sapropelių, kuris priklausomai nuo jo savybių tinkamas kaip dirvožemio tręšimui, gydimui dumblu, tinkamas kaip pašarų priedas. Pagrindiniai sapropelio telkiniai yra susitelkę Rėzeknės, Daugpilio ir Preilių rajonuose.

2.3. Tendencijos

Latgalos regione stebimas gyventojų skaičiaus sumažėjimas, moterų skaičiaus viršija vyrų skaičių, taip pat po darbingo amžiaus gyventojų dalies padidėjimas.

2010 metų 4 ketvirtyje antras pagal dydį registruotų bedarbių skaičius buvo Latgalos regione – 37 595 arba 23,1% iš kurių 18 966 arba 50,45% moterys ir 18 629 arba 49,55% vyrai.

Šiuo metu stebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas, o tai reiškia kvalifikuotos darbo jėgos sumažėjimą, to rezultate – sunkumai pritraukiant investicijas.

Ekonominis bendradarbiavimas su kaimyninėmis valstybėmis Lietuva, Rusija ir Baltarusija yra linkęs stiprėti ir toks bendradarbiavimas labai svarbus Latvijos ir Latgalos regiono ekonomikai.

2008 metais bendrojo vidaus produkto 1 gyventojui išlaidos sudaro 3926 LVL. Palyginant su 2004 metais BVP vienam gyventojui išaugo 2,6 kartus.

Vidutinis dirbančiųjų mėnesinis darbo užmokestis 2010 metais sudarė 309 LVL. Nuo 2008 metų, kada buvo užfiksuotas aukščiausias atlygis, juntamas darbo užmokesčio mažėjimas.

2010 metais Latgalos regione užregistruotos 525 naujos ribotos atsakomybės bendrovės, o tai tik 12% mažiau nei 2007 metais, tai galima laikyti aukščiausiuoju ekonomikos tašku. Iki 2011 metų rugsėjo jau yra užregistruota beveik tiek pat įmonių kiek per visus 2010 metus ir galimas dalykas, kad šiemet bus viršytas 2007 metų naujai užregistruotų įmonių skaičius. Verslininkų aktyvumas rodo spartų regiono ekonominės padėties atsistatymą.

Stiprėja eksportuojančių įmonių pajėgumas ir jos įsisavina naujas rinkas. Tačiau eksportuojančių įmonių dalis bendroje Latvijos eksportuojančių įmonių grupėje rodo nepanaudotas regiono ekonominio augimo galimybes. Tik 4,7% nuo Latvijos eksportuojančių įmonių atstovauja Latgalos regioną.

2009 metai nebuvo lengvi pramonei, bet ta visuomet buvo orientuota į eksportą ir kitų šalių greitesnis ekonomikų atsigavimas po finansinės krizės tiesiogiai paveikė Latvijos pramonės atsigavimą. Pramonė yra svarbi Latgalos regione, todėl tos plėtra ir augimas 2010 metais turėjo teigiamą įtaką visai ekonomikai.

2010 metais tarp 100 didžiausių Latvijos eksportuotojų yra šešios Latgalos regione registruotos įmonės – penkios iš Daugpilio ir viena iš Preilių. Tai rodo miestų įtaką gamybos skatinimui ir ekonomikos vystymuisi.

3. INVESTICIJŲ RINKOS YPATUMAI

3.1. Gamybos plėtra

2009 metai nebuvo lengvi Latvijos pramonei, bet tos orientacija į eksportą ir eksporto rinkų greitas ekonominis atgijimas tiesiogiai paveikė Latvijos pramonės atsistatymą. Taip pat nefinansinės investicijos rodo, kad pramonėje yra optimalus pajėgumas ir jo didinimas galimas tik papildomai investuojant.

2009 metais pramonės sektoriuose (B – E pagal Nace 2 red.) Latgalos regione apyvarta buvo 289 574 tūkst. LVL, o tai 31% mažiau nei 2008 metais. Bendrą pridėtinę vertę sudaro 84 814 tūkst. LVL o tai atitinkamai 33% mažiau nei 2008 metais. Reikšminga apyvarta yra užregistruota maisto pramonėje – 106 930 tūkst. LVL, medienos ir kamštienos gamyboje, išskyrus baldus; šiaudų ir pintų dirbinių gamyboje – 32 162 tūkst. LVL, ir elektros, dujų tiekime, šilumos ir oro kondicionavime – 43 728 tūkst. LVL.

Pramonės subsektorių įmonių pagaminamos produkcijos augimas buvo pastoviai susiejąs su naujų, gerai apmokamų darbo vietų kūrimu, kvalifikuotos darbo jėgos poreikių augimo skatinimu regione.

3.8.1 pav. Užimtos darbo vietos Latgalos apdirbimo pramonėje (tūkst.) Šaltinis: *AARVM* (Aplinkos Apsaugos ir Regioninio Vystymosi Ministerija)

Inovacijų diegimas yra svarbu sėkmingai pramonės plėtrai. Inovacijų aplinką regione skatina verslo inkubatoriai ir technologijų centrai kurie veikia ekonomiškai aktyviuose miestuose, taip pat technologijų perdavimo ryšių centruose kurie veikia regiono svarbiausiose aukštojo mokslo įstaigose.

Regione veikiantys inkubatoriai, technologiniai ir technologijų perdavimo centrai:

1) Livanų inžinierinių technologijų ir inovacijų centre veikia ir inkubatorius, ir technologinis centras;

2) Rėzeknės aukštosios mokyklos Inovacijų centro „Idėjų viešbutis“;
3) Latgalos prietaisų gamybos technologinis centras (LATC) – Rėzeknės padalinys Balvuose;
4) Preilių verslo inkubatorius;
5) Verslo inkubatorius „Idėjų viešbutis Daugpilyje“;
6) Latgalos prietaisų gamybos technologinis centras (LATC) – laboratorija Rėzeknės aukštojoje mokykloje;
7) Latgalos prietaisų gamybos technologinis centras – parkas Rėzeknės Specialios ekonominės zonos teritorijoje;
8) Daugpilio Universiteto Technologijų perdavimo ryšių centras;
9) Rėzeknės Aukštosios mokyklos Aplinkos technologijų perdavimo ryšių centras.

3.2. Užsienio prekyba

Pramonės plėtrą dalinai lėmęs eksporto pajėgumas, pasaulinės rinkos suteiktų galimybių dėka įmonės galinčios eksportuoti patyrė savo augimą, o jų finansinė padėtis pagerėjo jau 2009 metais. Įvertinus eksportuojančių įmonių rodiklius pirmauja mažos eksportuojančios įmonės kurių eksporto apimtis neviršija 10 tūkst. eurų, tačiau teigiamai reikia vertinti tai kad, 3 įmonės eksportuoja prekių ir paslaugų daugiau nei už 10 mln. eurų ir 3 įmonės eksportuoja daugiau kaip už 15 mln. eurų.

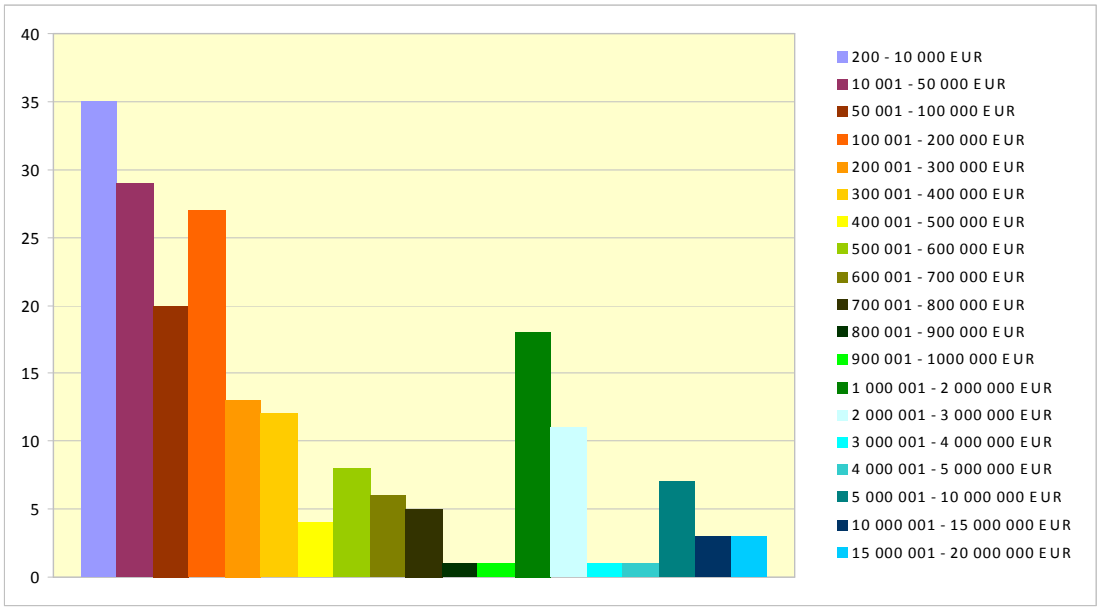

3.2.1 pav. Latgalos regiono eksportuojančių įmonių skaičius ir suskirstymas pagal eksporto apimtį EUR, 2010 metų CSB duomenys,

Latgalos regiono 205 įmonės savo produkciją eksportuoja bet jau į vieną šalį ir bent 200 eurų apimties, iš viso tokių įmonių Latvijoje yra 4406, Latgalos regiono

įmonės sudaro tik 4,7% visų eksportuojančių įmonių. Šie skaičiai rodo kad, Latgalos regiono įmonėms reikalinga didesnė parama eksporto pradžiai ir vykdymui.

Regiono verslininkai savo produkciją eksportuoja į labai įvairias pasaulio šalis, bet pagrindiniai tarptautinės perkybos partneriai yra Prancūzija, Norvegija, Kazachstanas, Lenkija, Turkija, Jungtinės Amerikos Valstybės, Moldova ir Australija.

Tokios yra didžiausių Latgalos regiono gamintojų eksporto rinkos:

- REGULA BALTIJA, SIA (Daugpilis) – daugiausiai regione eksportuojanti įmonė, eksportuoja į 29 šalis: JAE, Armėnija, Argentina, Australija, Azerbaidžianas, Brazilija, Šveicarija, Kinijos Liaudies Respublika, Egiptas, Kenija, Kirgizija, Liuksemburgas, Marokas, Moldovos Respublika, Juodkalnija, Malta, Malaizija, Nigerija, Portugalija, Rumunija, Saudo Arabija, Singapūras, Sirija, Tailandas, Turkmėnistanas, Turkija, Taivanis, JAV, Vietnamas
- DITTON PIEVADĶĒŽU RŪPNĪCA (PAVARŲ GRANDINIŲ GAMYKLA), AS (Daugpilis) – Azerbaidžanas, Kanada, Egiptas, Indija, Italija, Moldovos Respublika, Rusijos Federacija, Slovakija, Uzbekistanas, Vietnamas
- AXON CABLE, SIA (Daugpilis) – Prancūzija, Jungtinė Karalystė, Vengrija, Meksika, Norvegija, Lenkija, Singapūras
- NEXIS FIBERS, SIA (Daugpilis) – Australija, Kanada, Šveicarija, Čilė, Indija, Norvegija, Turkija, JAV, Pietų Afrika
- ZIEGLERA MAŠINBŪVE, SIA (Daugpilis) – Bulgarija, Kinijos Liaudies Respublika, Vokietija, Ispanija, JAV
- ZILA LAGŪNA, SIA (Daugpilis) – JAE, Australija, Azerbaidžanas, Bulgarija, Gruzija, Graikija, Izraelis
- Z-LIGHT, SIA (Livanų kraštas) – Austrija, Kanada, Izraelis, Indija, Singapūras, JAV
- ARIOLS, SIA (Ludzos kraštas) – Australija, Graikija, Portugalija
- BELMAST, SIA (Daugpilis) – Baltarusija, Rusijos Federacja, Turkmėnistanas
- DAUGAVPILS LOKOMOTĪVJU REMONTA RŪPNĪCA, AS (DAUGPILIO LOKOMOTYVŲ REMONTO GAMYKLA) (Daugpilis) – Baltarusija, Kazachstanas, Lietuva, Uzbekistanas
- LATLIGA, SIA (Daugpilis) – Kirgizja, Kazachstanas, Tadžikistanas
- MAGISTR, SIA (Daugpilis) – Jungtiniai Arabų Emyratai, Norvegija, Panama
- PREIĻU SIERS, AS (PREILIŲ SŪRIS) (Preilių kraštas) – Bulgarija, Vokietija, Ispanija, Lenkija, Rumunija.

3.3. Geografinė padėtis, pasienio zona

Latgalos klimatą ir gamtovaizdžius lemia paviršiaus reljefas – kalvotos, ežerais turtingos Latgalos ir Augšžemės aukštumos viduryje ir pietinėje dalyje, kurias į šiaurę ir vakarus keičia vingiuotos ir pelkėtos rytų Latvijos ir Mėgavos žemumos formuojančios regionui budingus kraštovaizdžius. Aukščiausia Latgalos vieta 289 m virš jūros lygio (Didysis Liepų kalnas) yra Rėzeknės krašte.

Latgalos regionas išsidėstė Latvijos rytinėje dalyje ir šalies viduje ribojasi su Žiemgalos ir Vidžemės regionais. Latgalos ritinė siena 253,2 km ilgio yra tuo pačiu ir ES siena, 166,2 km ilgio su Rusijos Federacija ir pietuose su Baltarusija 87 km. Pietvakariuose ribojasi su Lietuvos Respublikos šiaurės rytų siena ir jos ilgis 57km.

3.2.2 pav. Latgalos regiono administracinio suskirstymo žemėlapis

Latgalos regionas turi funkcinius ryšius su šalia esančiais Vidžemės ir Žiemgalos regionais, išsišakojęs ir eismui patogus kelių tinklas, jungiantis didžiuosius Vidžemės ir Žiemgalos miestus, tame tarpe ir su sostinę Rygą. Tarptautiniai transporto koridoriai Latgalai garantuoja tiesioginį susisiekimą su Kaimyninių šalių didžiausiais centrais – Maskva, Vitebsku, Smolensku, Kaunu, Vilniu, Varšuva, Pleskava ir Sankt Peterburgu.

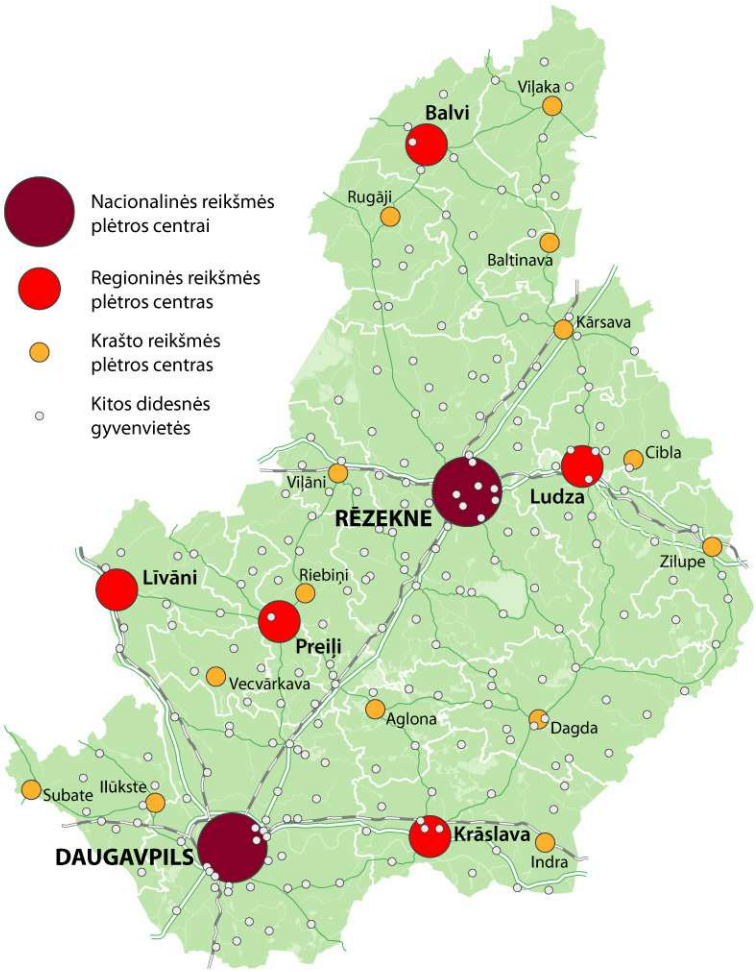

3.2.3 pav. Reikšmingiausi vystymosi centrai Latgalos regione

3.3.1. Pasienio zona

Tie regionai, kurie ribojasi su Latgala, kaimyninėse šalyse laikomi atokiausiais regionais, ypatingai Rusijos pasienis. Siena čia veikia kaip barjeras su ribotu sienos kirtimo ir muitinės kontrolės punktu skaičiumi, griežta krovinių ir keleivių srauto kontrole. Po įstojimo į ES regiono siena su Rusija ir Baltarusija tapo ir išorine ES siena. Ekonominiai ir demografiniai rodikliai pasienio teritorijoje bendrai yra mažesni nei vidutiniškai kraštuos, tačiau Rytų pasienio kraštuose vidurkis dar mažesni paliginus su viso pasienio kraštais. Rytų pasienio kraštų gyventojų tankis vidutiniškai trečdaliu

mažesnis negu kraštuose vidutiniškai ir per dvi trečiąsias mažesnis negu vidutiniškai Latvijoje. Rytų pasienio kraštai yra teritorijų kategorijos, kuriose palyginus su kitomis Latvijos teritorijomis, laikotarpyje nuo 2006 metų pradžios ir iki 2011 metų pradžios gyventojų skaičius visų greičiausiai sumažėjo, tuo pačiu ten didelis pensinio amžiaus gyventojų skaičius. Tai apibūdina pakraščio efekto situaciją, kokioje yra šios grupės teritorijos.

Rytų pasienio kraštų savivaldybių inkasuotas gyventojų pajamų mokesčio dydis vienam gyventojui 2010 metais sudarė 63% nuo vidutinio kraštų rodiklio ir tik 51% nuo inkasuoto šalyje. Teritorijos pasižymi labai mažu darbo vietų skaičiumi ir dideliu nedarbu – nedarbo lygis Rytų pasienio kraštuose yra beveik du kartus aukštesnis nei vidutiniškai Latvijoje, bet ekonomiškai aktyvių savisamdžių ir komercinių bendrovių skaičius 1000 gyventojų – tris kartus mažesnis nei vidutiniškai Latvijoje.

Pasienio teritorijos yra Baltinavos, Ciblos, Dagdos, Ilūkstės, Karsavos, Viliakos, Zilupės, Daugpilio, Kraslavos ir Ludzos kraštuose.

Valstybinė siena kaip kliūtis nustatė radikalę orientaciją į šalies vidaus centrus, todėl rytų pasienyje yra silpnai išsivystęs susisiekimas palei sieną. Kelių konfigūracija ir prasta jų būklė įtakoja atokių teritorijų pasiekimą, padidina realų atstumą nuo pagrindinių centrų, dar labiau pablogina situaciją viešojo transporto trūkumas arba jo nebuvimas visai. Tai vis labiau izoliuoja pasienio teritorijose gyvenančių gyventojų kasdienybę ir neretai skatina šių žmonių suartėjimą su kaimyninės šalies kultūra ir aplinka.

Nežiūrint į teigiamas žemės panaudojimo tendencijas, regione yra žemės ūkio paskirties nenaudojama žemė, ir tokių žemių daugiausiai pasienyje: Zilupės krašte (37%), Ludzos krašte (29%), taip pat kalvotame Agluonos krašte (24%). Tai atveria galimybes žemės ūkio plėtrai, ypač maisto ir ne maisto – atnaujinamų išteklių ir natūralaus pluošto gamybai.

3.4. Gretima Rytų rinka

3.4.1. Rusija

Užsienio prekyba

2010 metais Latvijos bendra prekių ir paslaugų prekybos su Rusija apyvarta pasiekė 1,3 milijardo LVL.

Lentelė 3.4.1

Latvijos prekių ir paslaugų prekyba su Rusija 2010 metais (mln. LVL), šaltinis: CSB

	Bendras eksportas	Bendras importas	Balansas	Prekių eksportas	Prekių importas	Paslaugų eksportas	Paslaugų importas
2009	416,1	573,2	-157,1	316,4	505,7	99,7	67,5
2010	**644,2**	**669,2**	**-25**	**503,8**	**497,1**	**591,8**	**77,4**
Pokyčiai, %	55	17	84,1	57	17	48	15
Dalis, %	9,7	9,5		10,6	10,0	7,5	6,6
Vieta	3	3		3	3	2	2

2010 metų pabaigoje Rusija buvo 3 didžiausia Latvijos prekių eksporto partnerė. Pagrindinės eksporto į Rusiją prekės yra maisto pramonės produktai (25%), mašinos ir mechanizmai, elektros įranga (16%) ir chemijos pramonės ir su ja susiejusių šakų produkcija (15%).

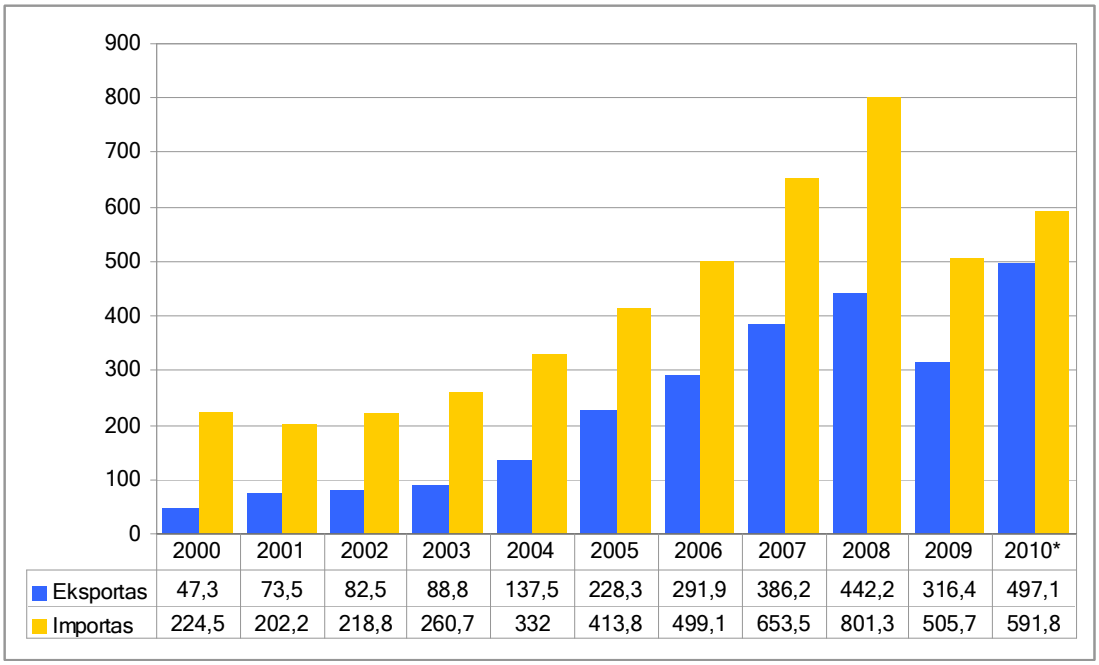

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
Eksportas	47,3	73,5	82,5	88,8	137,5	228,3	291,9	386,2	442,2	316,4	497,1
Importas	224,5	202,2	218,8	260,7	332	413,8	499,1	653,5	801,3	505,7	591,8

3.4.1 pav. Latvijos prekių ir paslaugų prekyba su Rusija 2000-2010 mln. LVL, (* - operatyvūs duomenys), CSB duomenys

Tarp 50 didžiausių eksportuotojų į Rusijos Federaciją 2010 metais yra ir 3 Latgalos regiono įmonės - Bekast SIA, Daugavpils Gaita SIA ir Ditton Pievadkežu rupnica AS.

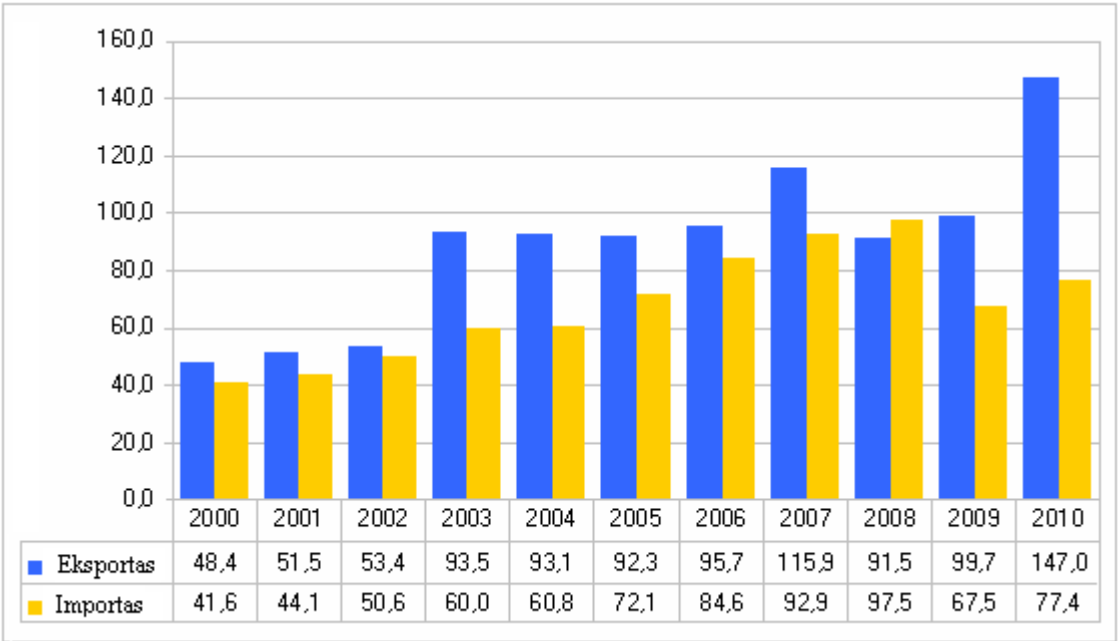

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Eksportas	48,4	51,5	53,4	93,5	93,1	92,3	95,7	115,9	91,5	99,7	147,0
Importas	41,6	44,1	50,6	60,0	60,8	72,1	84,6	92,9	97,5	67,5	77,4

3.4.2 pav. Paslaugų eksporto – importo dinamika metais (mln. LVL)
Latvijos Banko duomenys

2010 metų pabaigoje Rusija buvo 2 didžiausias Latvijos paslaugų eksporto partneris Latvijos paslaugų eksportas į Rusiją 2010 metų pabaigoje sudarė 147 mln. LVL. Latvijos 2010 metais paslaugų eksporto didesnę pajamų dalį sudarė pervežimai – 60,4% ir turizmas – 29,2%.

3.4.2. Baltarusija

Užsienio prekyba

2010 metais Latvijos bendra užsienio prekių ir paslaugų prekybos apyvarta su Baltarusija sudarė 459,0 mln. LVL.

Lentelė 3.4.2

Latvijos prekių ir pasaugų prekybos su Baltarusija
2010 metų (mln. LVL), šaltinis: CSB

	Bendras eksportas	Bendras importas	Balansas	Prekių eksportas	Prekių importas	Paslaugų eksportas	Paslaugų importas
2009	135,4	186,4	-51,0	92,2	163,3	43,2	23,1
2010	**232,8**	**226,1**	**6,8**	**99,8**	**202,4**	**133,0**	**23,7**
Pokyčiai, %	72,0	21,3	-113,3	8,4	23,9	207,9	2,6
Dalys, %	3,5	3,2		2,1	3,4	6,8	2,0
Vieta	9	10		12	9	4	12

2011 metų 1 pusmečio pabaigoje Baltarusija buvo 12 didžiausias Latvijos eksporto partneris. Pagrindinės Latvijos eksporto prakės į Baltarusiją yra mašinos ir mechanizmai, elektros įranga (19%), transporto priemonės (14%), chemijos pramonė ir su ja susiejusių šakų produkcija (12%) ir tekstilės medžiagos ir dirbiniai (11%).

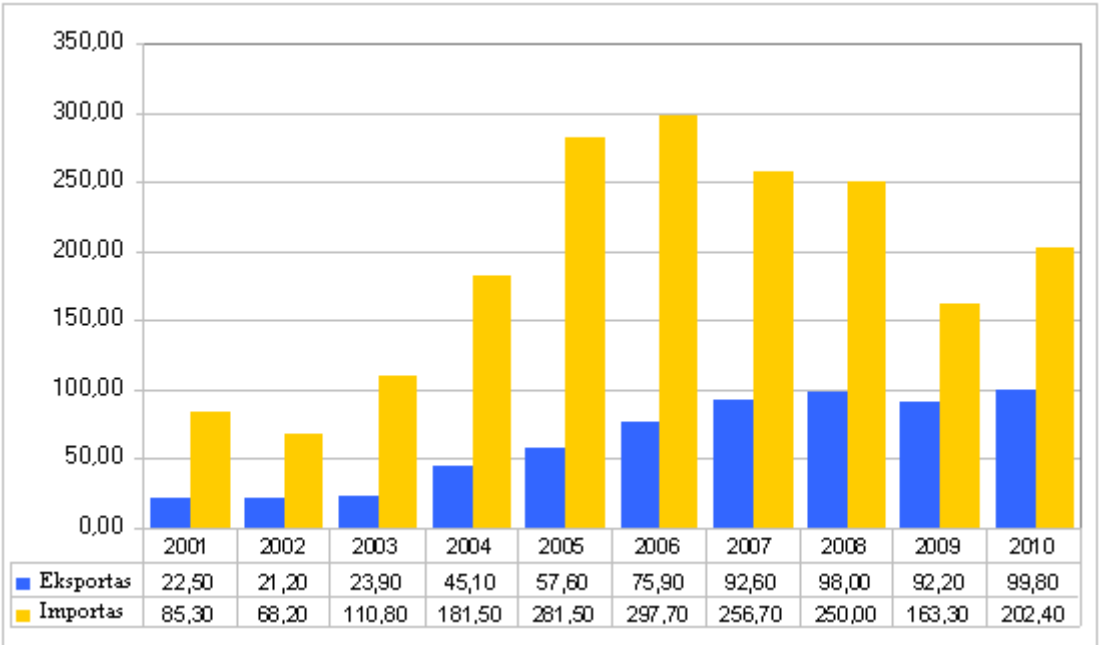

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Eksportas	22,50	21,20	23,90	45,10	57,60	75,90	92,60	98,00	92,20	99,80
Importas	85,30	68,20	110,80	181,50	281,50	297,70	256,70	250,00	163,30	202,40

3.4.3 pav. Prekių eksporto – importo dinamika (mln. LVL), CSB duomenys

Tarp Latvijos 50 didžiausių eksportuotojų į Baltarusiją yra ir Latgalos regiono įmonės – Belmast SIA ir Daugavpils Lokomotivju remonta rupnica AS.

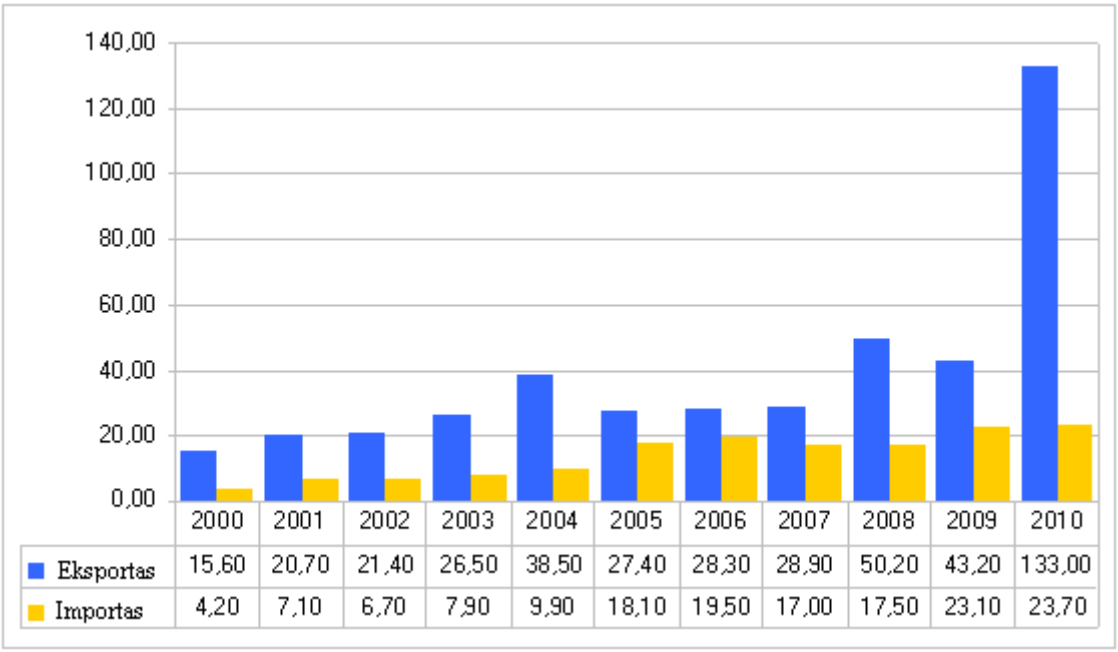

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Eksportas	15,60	20,70	21,40	26,50	38,50	27,40	28,30	28,90	50,20	43,20	133,00
Importas	4,20	7,10	6,70	7,90	9,90	18,10	19,50	17,00	17,50	23,10	23,70

3.4.4 pav. Latvijos paslaugų užsienio prekyba su Baltarusija (mln. LVL),
Šaltinis: *Latvijos Bankas*

Investicijos

Tarp didžiausių įmonių su Baltarusijos kapitalu Latvijoje yra įmonių ir Latgalos regione – įmonė NEONAFTA iš viso investavo 264 tūkst. LVL, iš kurių 136 tūkst. LVL į įmonę Mamas D SIA, ir 128 tūkst. LVL Latgales Alus D SIA. Savo ruoštu Rahazhynsky

Yury ir Shumsky Ivan kiekvienas yra investavęs 40,8 tūkst. LVL į įmonę Regula Baltija SIA.

3.5. Infrastruktūra

Regionas pasižymi subalansuotu ir integruotu transporto infrastruktūros tinklu, kuris apima autokelius, geležinkelius, oro transportą ir dviračius.

3.5.1 pav. Latgalos regiono transporto infrastruktūra. Šaltinis: Latgalos planavimo regiono teritorijos išplanavimas

3.5.1. Automobilių keliai

Latgalos regiono kelių išsišakojimą ir pagrindinių automagistralių kryptį sąlygoja regiono natūralus konkurencinis pranašumas. Regiono teritoriją taip pat kerta tarptautinės reikšmės automagistralės E22 – Ventspilis – Ryga – Rėzeknė ir E262 – Medumas Lietuvos pasienyje – Rėzeknė.

Tarptautinio susisiekimo kontekste strateginės reikšmės vieta yra Rėzeknės miestas, per kurį eina automagistralės sujungiančios Lietuvos respubliką su Rusijos Federacija ir Latvijos Respublikos uostus su Rusijos Federacija. Svarbiausios viso regiono vystymuisi yra tarptautinės reikšmės tranzito automagistralės, kurios garantuoja kaip Latvijoje, tai ir kitur pasaulyje pagamintos produkcijos pristatymą į Rusijos Federaciją, Baltarusijos Respubliką ir į Lietuvos Respublikos šiaurės rytų regionus.

Regiono vystymuisi yra svarbus didžiausių miestų Daugpilio ir Rėzeknės transporto ryšis su šalies sotine Ryga. Didesnė Latgalos regiono kelių dalis tai vietinės reikšmės arba savivaldybių automobilių keliai, kurių bendras ilgis sudaro nepilnus 9 tūkst. kilometrus, tai yra 65,8% visų regiono kelių. Vietinės reikšmės keliai sudaro 6,3 km dydžio dangą kiekvienam teritorijos kvadratiniam kilometrui, bet valstybinės reikšmės automagistralės – 3,3km/km^2.

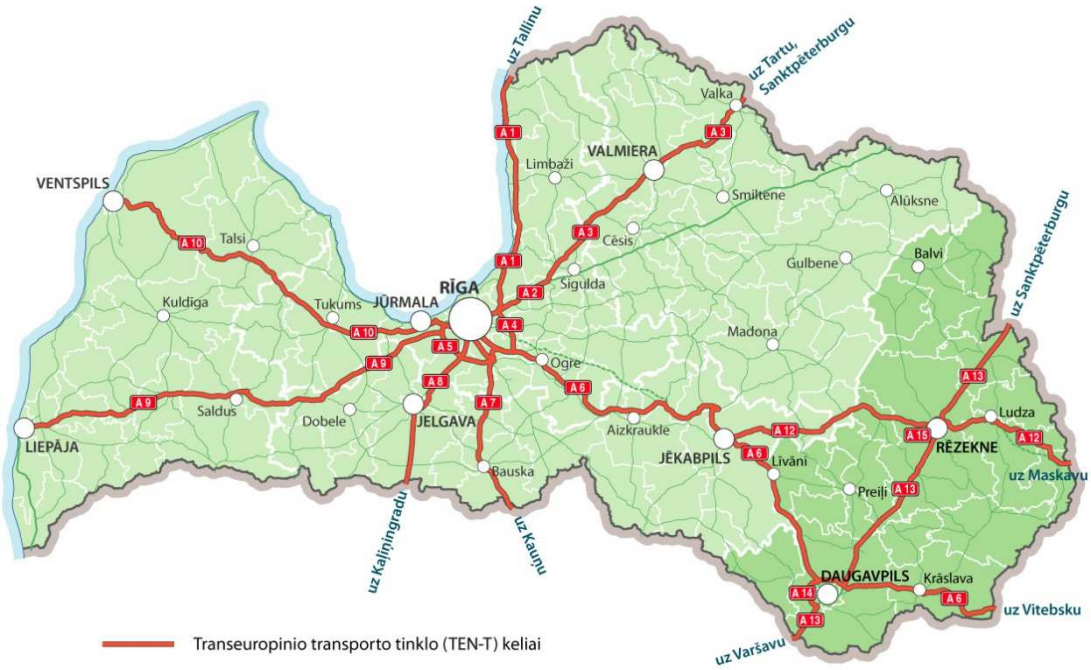

3.5.2 pav. Trans-Europos automobilių kelų (TEN) tinklas Latvijoje.

Latgalos regioną taip pat kerta į Trans–Europos automobilių kelių tinklą įtraukti keliai. Latgalos regiono vystymosi galimybes netiesiogiai sąlygoja ir naujas Ryga – Maskva plentas, kurio statyba bus pabaigta artimiausiu metu.

3.5.2. Geležinkeliai

Latgalos regioną kerta keletas tarptautinės reikšmės geležinkelių linijos:

- Maskva – Zilupės – Rėzeknė – Krustpilis – Jelgava – Ventspilis;
- Vitebskas – indra – Daugpilis – Krustpilis – Ryga;
- Sankt Peterburgas – Kraslava – Rėzeknė – Daugpilis – Eglainė- Klaipėda arba Daugpilis – Kurcumas – Vilnius.

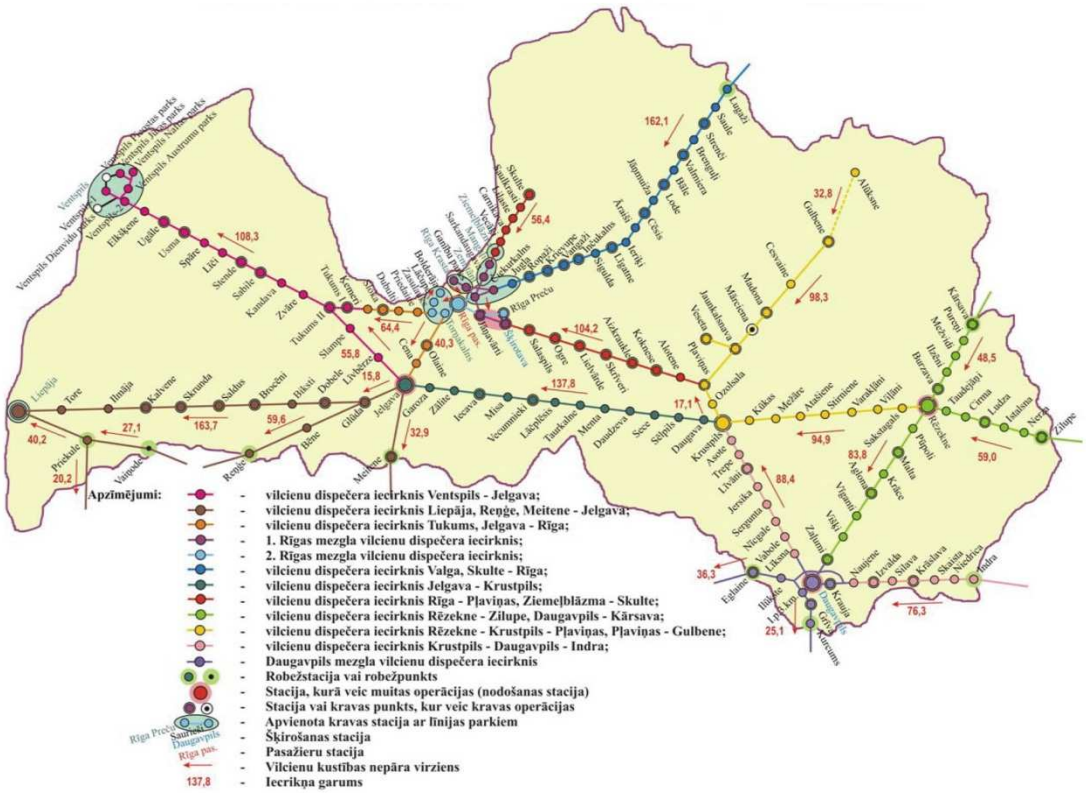

3.5.3 pav. Latvijos geležinkelių sistema, Latvijos Geležinkelių duomenys

Geležinkelių koridoriai lygiagretūs trims svarbiausiems automobilių keliams kurie jungia Jekabpilį, Rėzeknę ir Daugpilį, tokiu būdu sustiprinat Jekabpilį, Rėzeknę ir Daugpilį kaip svarbius regiono mazgus. Remiantis „Latvijas dzelzcela“ pateikta informacija, laikotarpyje nuo 2007 metų iki 2013 metų Latgalos regiono teritorijoje yra planuojami tokie geležinkelių infrastruktūros tobulinimo renginiai:

- Automatinės eismo valdymo sistemos įvedimas ruože Rėzeknė - Krustpilis ir Daugpilis – Krustpilis;
- Antro bėgių kelio tiesimas ruože Indra – Bigosovas;
- Daugpilio krovininio mazgo plėtra;
- Naujo atskiro bėgių kelio tiesimas ruože Rėzeknė – Krustpilis.

3.5.3. Oro eismas

Artimiausieji Latgalos regionui esantys tarptautiniai oro uostai yra Rygoje (apie 250 km nuo Rėzeknės ir Daugpilio), taip pat Lietuvoje Vilniuje ir Kaune (apie 200 km nuo Daugpilio ir daugiau nei 300 km nuo Rėzeknės). Nors atstumas nuo Daugpilio iki Vilniaus oro uosto mažesnis nei iki Rygos oro uosto, būtent Rygos oro uostas šiuo metu vaidina pagrindinį vaidmenį regione nes turi daugiau nei 80 įvairių krypčių maršrutų ir 2010 metais aptarnavo daugiau nei 4mln. keleivių.

Regione šiuo metu daugiau nėra sertifikuotų veikiančių oro uostų. Aerodromas Rėzeknėje naudojamas tik mokomiesiems skrydžiams. Daugpilio krašte Kalkūnų valsčiuje yra Gryvos aerodromas, kuris naudojamas mokomiesiems skrydžiams sklandytuvu ir lakūnų sertifikavimui, taip pat keleivių vežiojimui specialiuoju tandem–sklandytuvu arba moto-sklandytuvu. Aerodromai galėtu būt statomi ir Balvų, Ludzos, Kraslavos, Preilių ir Livanų kraštuose, kurie galėtu būti naudojami privatiems skrydžiams ir kitų mažų orlaivių pakilimui ir nutūpimui.

Regioninis oro uostas

Imtasi darbo Regioninio oro uosto Daugpilyje projekto plėtrai. Kadaise aktyviai naudojamas karinis oro uostas yra Naujenes valsčiuje Locikių gyvenvietėje, 1km nuo pagrindinės automagistralės Rusijos sienos (Grebnevos) – Rėzeknė – Daugpilis – Lietuvos siena (Medumas) (A13), kuri yra Europos kelio E262 Varšuva – Sankt Peterburgas dalis, ir 1 km nuo valstybės svarbiausios automagistralės Ryga – Daugpilis – Kraslava- Baltarusijos siena (Patarniekai) (A6) ir 15 km nuo Daugpilio miesto. Oro uosto netoli ir nuo geležinkelių linija Ryga – Daugpilis – Indra.

Aerodromo žemės sklypo savininkas Daugpilio miesto dūma, tačiau kartu su privačių žemės savininkų žemės gabalais bendras žemės plotas aerodromo teritorijoje sudaro 231,77 ha, bet privažiavimo prie aerodromo kelių plotas 7200 $m^{2.}$ Planuojama įkurti tarptautinį regioninį oro uostą „Daugpilis“, kur būtų įrengtas keleivių terminalas bendru plotu 1500 – 2000 m^2 ir eismo krūvių 40-50 keleivių į valandą, tai duotu galimybę aptarnauti iki 500tūkst. keleivių per metus. Prie krovinių terminalo bendru 1000 m^2 plotu krovinių pervežimo apimtis galėtu siekti 12 - 15 tūkst. tonų į metus. Daugpilio oro uosto išsidėstymas vietą daro patrauklia.

3.5.4. Vamzdynai

Latgalos regioną rytų – vakarų kryptimi kerta 57 km ilgio naftotiekis ir naftos produktų vamzdynas nuo Samaros (Rusijoje) ir Novapolocko (Baltarusijoje). Naftotiekio bendras ilgis 435 km, pralaidumas – 16 mln. tonų per metus, bet praktiškai pasikeitus Rusijos naftos tranzito politikai jis yra uždarytas. Naftos produktų vamzdynas 5mln. tonų per metus pralaidumu įrengtas lygiagrečiai naftotiekiui.

3.5.5. Vandens keliai

Iki 12 amžiaus Dauguva buvo pagrindinė transporto arterija kuri jungė rytus ir Baltijos jūrą. Vėliau kada lygiagrečiai upei buvo nutiesti keliai, vandens kelia naudojo medienos plukdymui. Pastačius hidroelektrinių kaskadą, ši funkcija visiškai išnyko. Visiškai neišnaudotas Dauguvos ir kitų didelių regiono upių turizmo vandens kelių galimybės.

3.5.6. Dviračių ir pėsčiųjų takai

Šiuo metu Latgalos regiono miestuose ir kraštuose, taip pat kaip ir Latvijoje bendrai, silpnai yra išsivysčiusi dviračių takų infrastruktūra, rezultate dviratininkai naudojasi pėsčiųjų takais arba automobilių keliais. Palyginti mažas miestų gyventojų skaičius savo kasdieniame gyvenime naudojasi dviračiu kaip eismo transporto priemone, bet žmonės gyvenantys kaimuose ekonominiais ir racionalaus laiko išnaudojimo tikslais dviračiais naudojasi dažniau. Tuo pačiu metu dviračių turizmas tampa vis populiaresnis taip pat siūlomas Europos dviračių maršrutas *Nr. 11 Nordkapa - Atėnai* kerta Latgalos regioną. Atsižvelgiant į gyventojų ir turistų pageidavimus keliauti dviračiais, Latgalos regiono savivaldybės yra sudariusios keletas dviračių maršrutų. Buvo išleistas Baltijos ežerų žemės dviračių turizmo vadovas, kuriame surinkti 45 dviračių maršrutai. Maršrutų bendras ilgis 2263 km, iš jų 753 km Latgalos regione.

3.6. Komunikacijos ir ryšiai

Visose Latgalos teritorijoje apgyvendintose vietovėse yra prieinamos skaitmeninio ir analoginio telefono ryšių paslaugos. Duomenų perdavimui didesnėje regiono dalyje naudojamas optinio kabelio galimybės, kuris sujungia Balvų, Daugpilio, Kraslavos, Ludzos, Preilių ir Livanų miestus. Mobiliųjų elektroninių ryšių paslaugas Latgalos regione teikia operatoriai – SIA „Latvijas Mobilais telefons“, SIA „Tele2“, SIA „Bite Latvija“ ir TRIATEL AS „Telekom Baltija“. Pasienio zonoje yra galimybė pasinaudoti Lietuvos mobiliųjų ryšių operatorių paslaugomis. Fiksuotus telefono ryšius siūlo Lattelekomas ir IZZI. Latgalos regione yra prieinami 414 viešieji interneto punktai kurie garantuoja visiems gyventojams galimybę pasinaudoti elektroninėmis paslaugomis.

Lentelė 3.6.1

Interneto prieinamumas Latvijos regionuose metų pradžioje (%) Šaltinis: CSB

	Internetas namų ūkiuose					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
LATVIJA	14.7	30.5	42.2	50.5	52.8	58.0
Rygos regionas	21.2	42.3	52.6	60.4	60.4	64.4
Parygio regionas	10.0	30.4	47.5	59.5	57.8	64.7
Vidžemės regionas	18.8	26.7	37.4	...	43.6	47.6
Kuršžemės regionas	13.4	23.8	41.6	48.1	52.8	54.1
Žiemgalos regionas	12.3	19.4	33.8	48.4	50.3	60.7
Latgalos regionas	6.0	21.4	24.1	32.3	39.5	43.9

3.7. Darbo jėga ir kiti ištekliai

3.7.1. Gyventojai

Gyventojų skaičiaus dinamika

Remiantis Pilietybės ir migracijos reikalų valdybos duomenimis, 2011 metais sausio 1d. Latgalos regione gyventojų buvo 334 897, tame tarpe kraštuose – 197 805 ir respublikiniuose miestuose – 137 092.

Latgalos regionas laikotarpyje nuo 2006 -2011 metų yra pergyvenęs visų didžiausią respublikoje gyventojų skaičiaus sumažėjimą. Gyventojų tankis sumažėjo nuo 23,4 gyventojai 1 km^2 2010 metų pradžioje iki 23,0 gyventojų 1 km^2 2011 metų pradžioje, tuo pačiu kraštų teritorijoje be respublikinių miestų nuo 13,9 iki 13,7 gyventojų 1km^2 . Gyventojų skaičius pastebimiau sumažėjo gyventojų grupėse iki darbino amžiaus ir darbingo amžiaus, bet pagal darbingą amžių sumažėjimas palyginus su 2010 metais nedidelis, tik 0,63%, ir todėl pastebimas socialinio krūvio augimas.

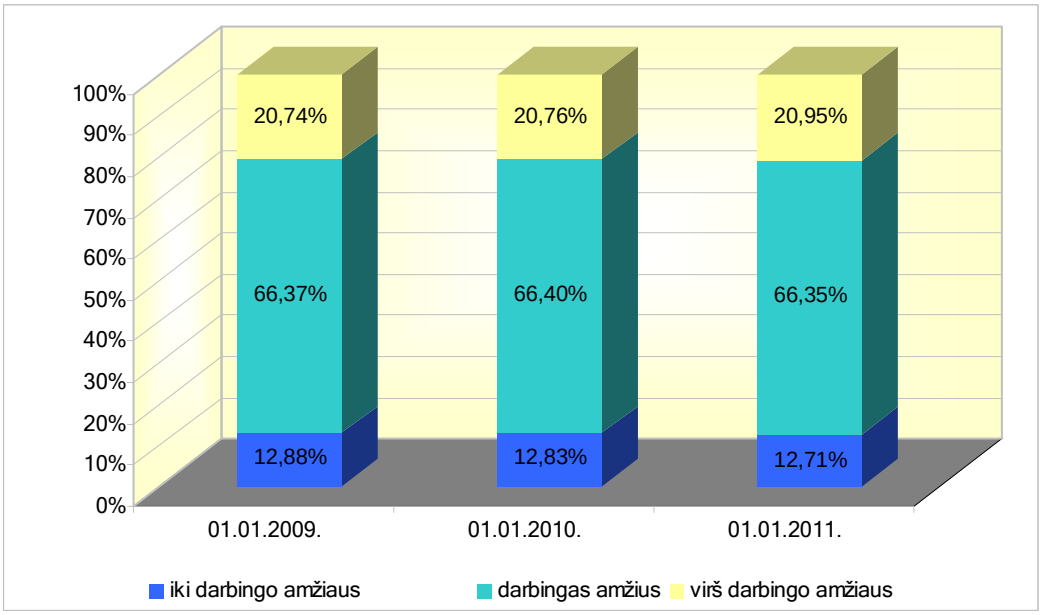

3.7.1 pav. gyventojų suskirstymas pagal ekonominį aktyvumą

Gyventojų suskirstymas

Regioniniuose miestuose – Daugpilyje ir Rėzeknėje – gyvena 41% regiono darbingo amžiaus gyventojų ir dar 6 kraštuose 37,03% regiono darbingo amžiaus gyventojų, šie kraštai ir Rėzeknės krašte – 9,42%, Daugpilio krašte – 8,39%, Kraslavos krašte – 5,82%, Balvų ir Ludzos kraštuose – 4,61% ir Livanų krašte – 4,18%. Šiuose kraštuose ir gyventojų tankio rodikliai didesni, todėl šie kraštai potencialiai reikšmingesni pritraukiant investicijas, ypatingai srityse kur reikia didelio kiekio ir kvalifikuotos darbo jėgos.

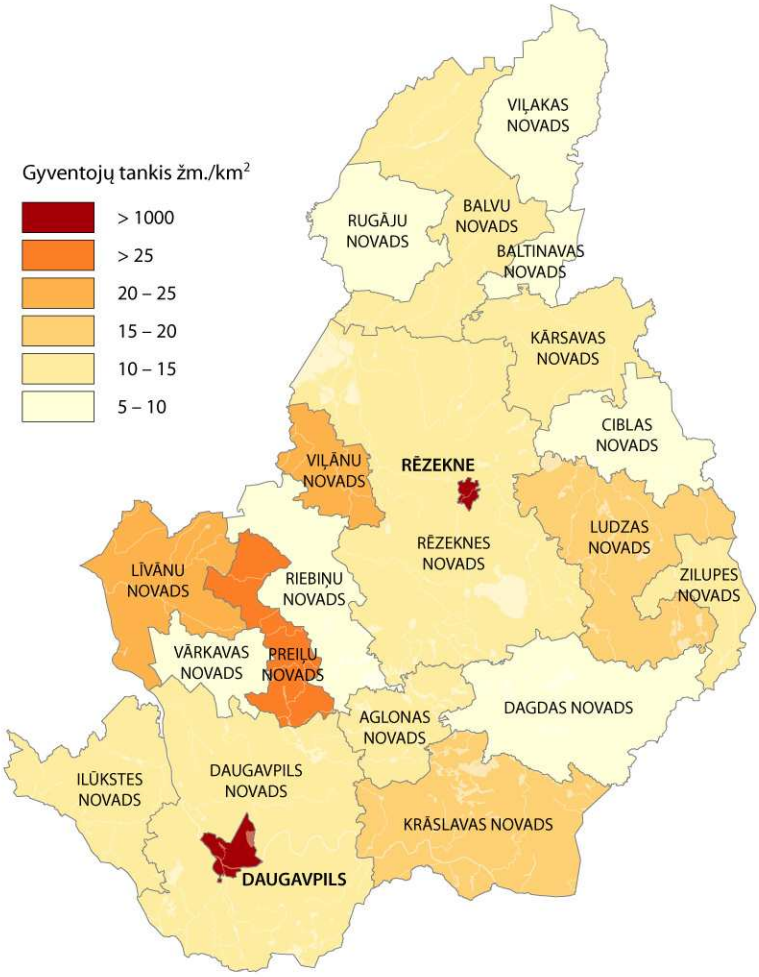

3.7.2 pav. Latgalos regiono teritorinis gyventojų išsidėstymas (gyventojų skaičius 1km^2, 2011.01.01 duomenys), Šaltinis: CSB duomenys

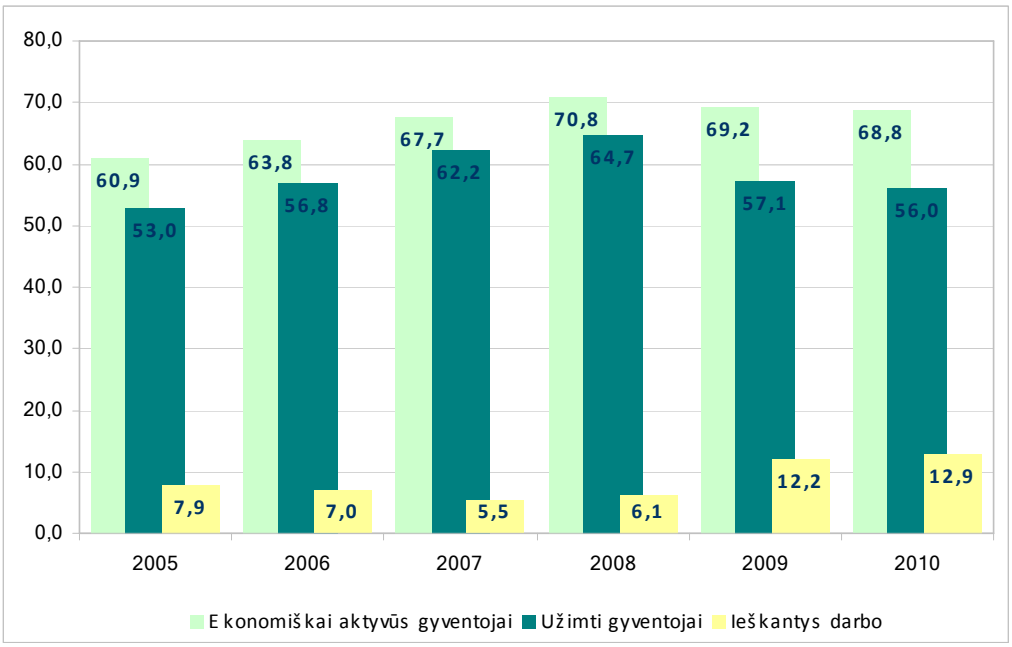

3.7.3 pav. Regiono ekonomiškai aktyvūs, užimti gyventojai ir darbo

ieškantys (%), Šaltinis: CSB duomenys

Nedarbo rodikliai

Palyginti su Latvijos regionais atras didžiausias užregistruotų bedarbių skaičius 2010 metų 4 ketvirtyje buvo Latgalos regione – 37 595 arba 23,1% (2010 metų 1 ketvirtyje - 39 282 arba 20,2%), iš kurių 18, 966 arba 50,45% moterys ir 18 629 arba 49,55% vyrai.

Apžvelgiant padėtį kraštuose matyti kad, nedarbas 2011 metų pradžioje palyginus su 2010 metų pradžia yra padidėjąs, bet Baltinavos ir Livanų kraštuose, taip pat Daugpilio mieste sumažėjo.

2011 metų sausyje – vasaryje bendrame visos Latgalos regione bedarbių suvestinėje stebimas bedarbių esančių įskaitoje iki 6 mėnesių ir nuo 6 iki 12 mėnesių skaičiaus sumažėjimas, bet padidėjo bedarbių skaičius esančių įskaitoje iki 3 metų.

Pagal išsilavinimą 2010 metų 4 ketvirtyje didžiausią užregistruotų bedarbių skaičių sudaro bedarbiai su profesiniu išsilavinimu – 58 902, o tai yra 36,3% visų registruotų bedarbių.

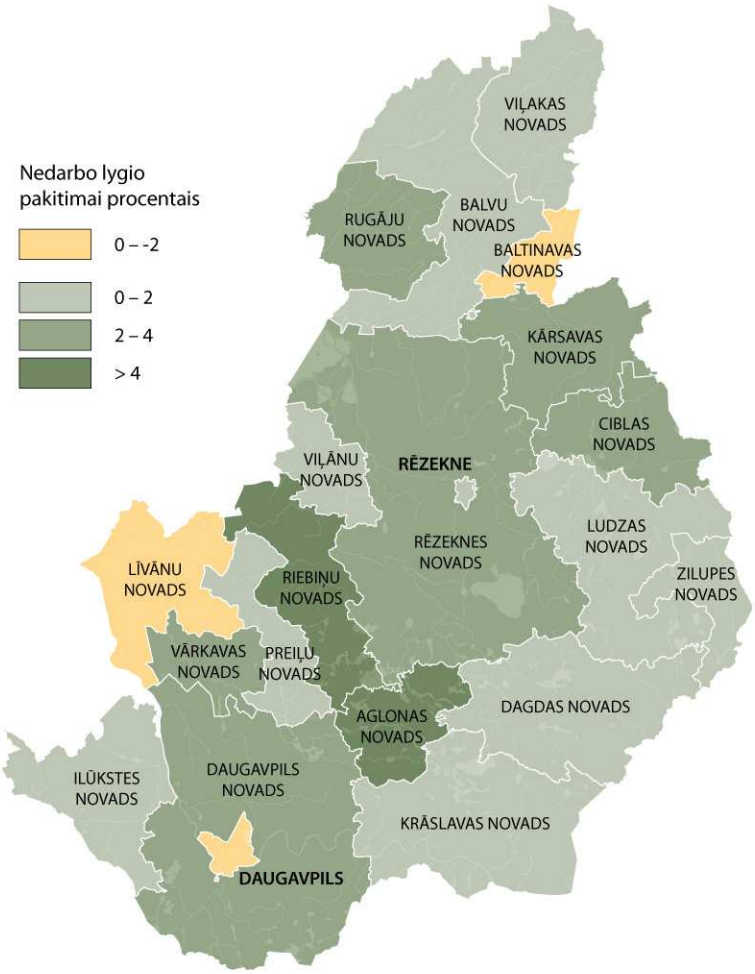

3.7.4 pav. Nedarbo lygio pokyčiai, 2011 metų pradžioje palyginus su 2010 metų pradžia, procentais

Visuose Latgalos regionuose 2010 metų 4 ketvirtyje didžiausią bedarbių skaičių, pagal išsilavinimą, sudarė bedarbiai su profesionaliu išsilavinimu. Didžiausia bedarbių dalis su profesionaliu išsilavinimu 42,3% bendrame visų regione registruotų bedarbių suvestinėje yra Latgalos regione.

Amžių grupėse 2010 metų 4 ketvirtyje didžiausia užregistruotų bedarbių skaičių sudaro nuo 50 – 54 metų amžiaus bedarbiai, o tai 14,1% visų užregistruotų bedarbių.

Pagal profesijas 2010 metų pabaigoje didžiausia užregistruotų bedarbių skaičius žemos kvalifikacijos darbuotojai: pagalbiniai darbininkai – 12 968, mažmeninės prekybos pardavėjai – 10 100, valytojai – 5681, automobilių vairuotojai - 2808, kiemsargiai – 2754, virėjai – 2429, apsaugos darbuotojai – 2182, statybininkai – 1959, siuvėjai – 1563, traktoriaus vairuotojai – 1537.

2010 metais profesinį apmokymą, perkvalifikaciją ir kvalifikacijos tobulinimą pradėjo 8297 žmonės, iš kurių 5476 arba 66% moterys ir 2821 arba 34% vyrai. Skirstant pagal išsilavinimą didesnę žmonių dalį pradėjusiu apmokymą sudaro žmonės su profesionaliu išsilavinimu – 33,6% (iš jų 61% moterys ir 39% vyrai).

Apmokymą pas darbdavį 2010 metais pradėjo 1 129 žmonės, iš jų 572 arba 51% moterys ir 557 arba 49% vyrai. Skirstant pagal išsilavinimą, didesnė žmonių, kurie pradėjo apmokymą pas darbdavį dalį sudaro žmonės su profesionaliu išsilavinimu – 36,7% (iš tų 48% moterys ir 52% vyrai).

Prasidėjus ekonominiam nuosmukiui, mėnesinis darbo užmokestis 2 paskutinius metus sumažėjo. Darbo jėgos sąnaudų sumažėjimas duoda palankias ekonomines sąlygas verslo plėtrai ir investicinių projektų įgyvendinimui Latgalos regione.

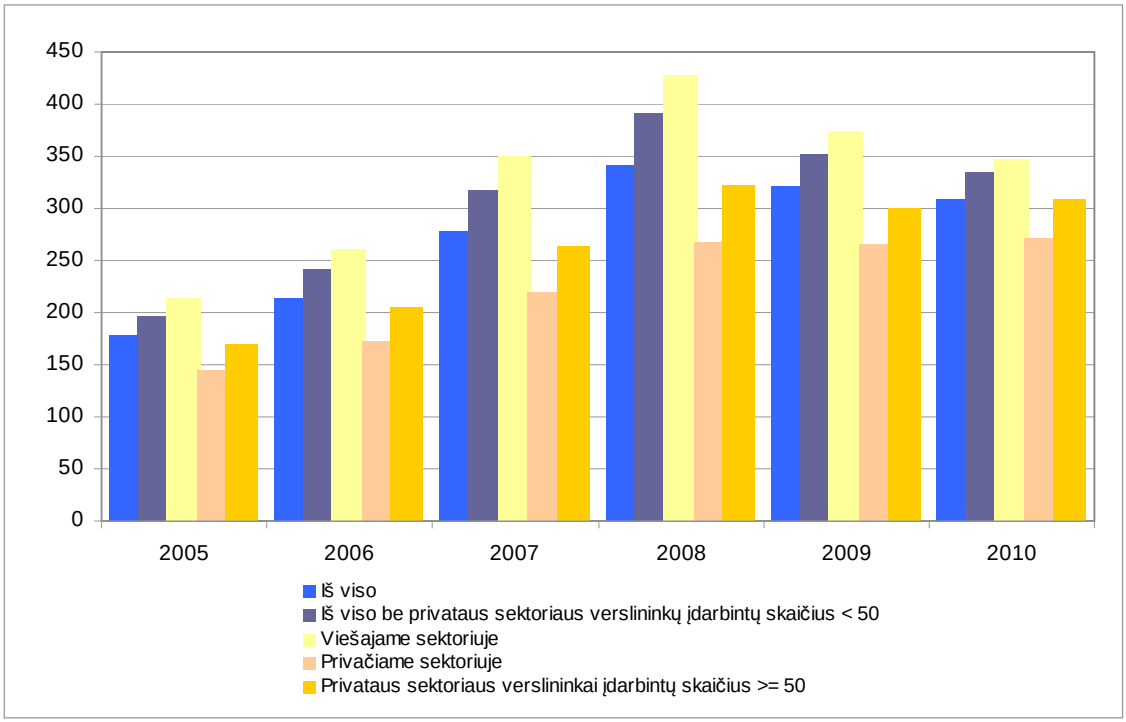

3.7.5 pav. Bruto darbo užmokesčio Latgalos regione(Ls) Šaltini: CSB duomenys

Lyčių pusiausvyra

Visame Latgalos regione stebima moterų skaičiaus persvara, iš viso 2011 metų pradžioje regione užregistruoti 155 864 vyrai ir 179 149 moterys, procentuose tai 46,52% ir 53,48%. Analizuojant gyventojų skaičiaus pokyčius, tarp moterų ir vyrų skaičiaus sumažėjimo didelio skirtumo nėra, vyrų skaičius sumažėjo per 8,14 %, bet moterų per 7,97%.

Gyventojų amžiaus analizė rodo kad, amžiaus grupėje iki 18 metų vyrų skaičius viršija moterų skaičių, bet pradedant nuo 40 metų amžiaus vyrių skaičius sumažėja ir nuo 70+ metų amžiaus jau beveik tris kartus vyrų mažiau nei moterų.

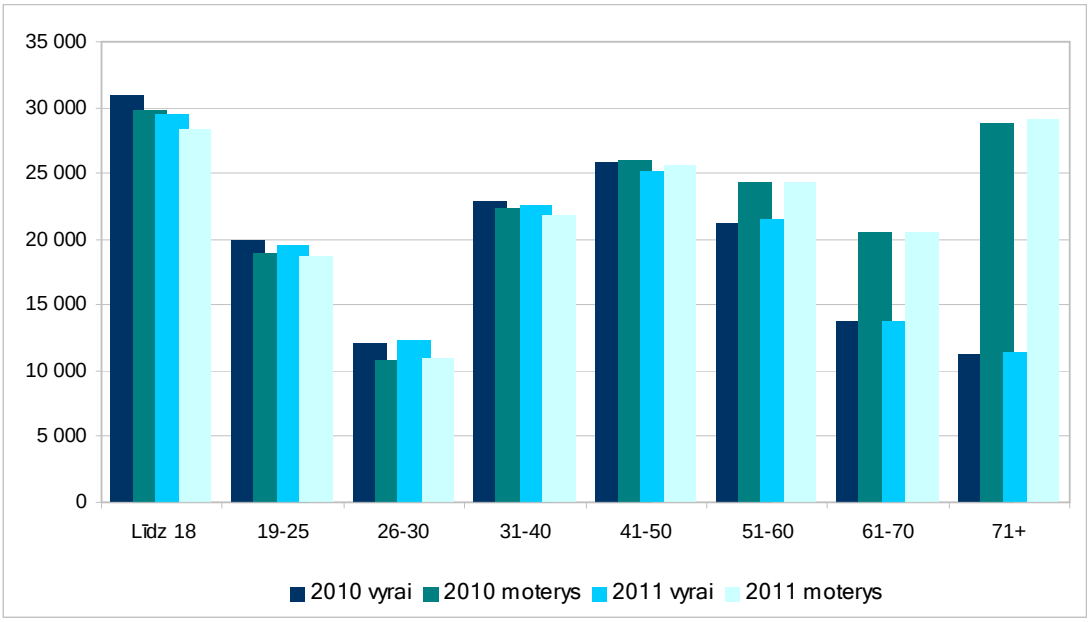

3.7.6 pav. Vyrų ir moterų amžiaus struktūra statistiniuose regionuose atitinkamų metų pradžioje, CSV

Demografinis krūvis

Demografinio krūvio rodikliai Latgalos regione 2011 metų pradžioje 1000 darbingo amžiaus gyventojams 527,2 vaikai ir pensinio amžiaus gyventojai, tai yra daugiau nei vidutiniškai Latvijoje – 513,8. 2011 metais Latgaloje darbingo amžiaus gyventojų buvo 65,9%, beveik vienodai su šalies rodikliu – 66,3%. Latgalos regione, taip pat kaip ir kituose regionuose, išskyrus Rygos regioną, mažėja gyventojų dalis iki darbingo amžiaus.

Lentelė 3.7.1

Demografinio krūvio rodikliai planavimo regionuose

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rygos regionas	576,6	565,4	541,5	533,4	514,9	513,3	504,0	501,2	506,0
Vidžemės regionas	657,8	644,5	612,8	593,2	565,3	547,5	526,2	530,7	528,4
Kuršžemės regionas	627,2	617,7	593,2	582,4	558,2	549,3	530,7	542,9	546,5
Žiemgalos regionas	611,0	598,7	571,7	557,6	533,8	521,7	504,2	512,0	508,9
Latgalos regionas	**619,4**	**604,3**	**576,4**	**561,5**	**534,7**	**522,4**	**505,5**	**534,6**	**527,2**
Vidutiniškai Latvijoje	606,9	590,8	565,0	553,4	531,2	524,0	510,1	513,0	513,8

3.7.2. Gamtos ištekliai

Gėlas vanduo.

Latgala turtinga vandeniu ir dažnai vadinama Mėlynų ežerų žeme. Regione yra daugiau nei 1000 ežerų, tame tarpe Latvijos giliausias – Dridzis ir vienas iš švariausių – Riču ežeras. Per regioną teka didžiausia Latvijos upė – Dauguva, kuri yra išsaugojusi savo pirminį natūralų srautą. Latgalos vandenys turtingi žvejyboje naudojamos žuvies ištekliais.

Latgalos regionas savo ežerais sudaro didžiausią šalies gėlo vandens rezervą. Kalvotos vietovės, keičiančios gilias įdubas prisidėjo prie daugelio regiono ežerų formavimosi, jų regione virš tūkstančio. Didžiausi iš jų Raznos ežeras, tuo pačiu pats didžiausias šalyje, Dridzis – giliausias ežeras, Ežezers – turtingas salomis. Didžiausio Latvijos ežero Lubana dalis yra Latgalos regione. Gausiausia ežerų susitelkimas stebimas Rėzeknės krašte ir Ludzos pietuose, taip pat Daugpilio krašto rytuose.

Žemės ūkio paskirties žemė

Žemės ūkio paskirties žemė užima 44% nuo visos regione teritorijos. Latgalos regione žemės ūkio paskirties ištekliai 2010 metų pabaigoje sudarė 654 tūkst. ha iš tos 280 tūkst. ha arba 42, 8 % sudaro ariamoji žemė.

Išaugus aukštos ekologinės kokybės produktų paklausai regiono ūkiai vis daugiau užsiima ekologiniu ūkininkavimu, todėl pastaraisiais metais padidėjo intensyviai naudojamos žemės plotai. Daugpilio krašte dirvos sudaro 64% viso žemės ūkio paskirties žemės, bet Rėzeknės krašte - 62%. Gan didelė dirvų dalis istoriškai susidarė Livanų, Preilių, Kraslavos, Balvų ir Baltinavos kraštuose. Nežiūrint į teigiamas žemės naudojimo tendencijas, regione dar yra žemės ūkyje nepanaudotos žemės ūkio paskirties žemės. Tai atidaro galimybes žemės ūkio vystymuisi, ypatingai maisto ir ne maisto - atnaujinamų išteklių ir natūralaus pluošto gamyba.

Miškai

Latgalos regione esantys miškai sudaro svarbų regiono ūkininkavimo konkurenciško pranašumo kūrimo Latgalijoje dimensiją. Laikotarpyje nuo 2004 metų iki 2010 metų regiono miškų plotas padidėjo iki 561,8 tūkst. ha, ir užima 39% regiono teritorijos. Tai skatina miškų plotų didėjimą nuo 1,3 ha 2004 metais iki 1,7 ha 2010 metais vienam regiono gyventojui. Regione nuosekliai didėja lapuočių medžių dalis bendroje miško struktūroje. Jei 2004 metų pradžioje lapuočiai užėmė 265,3 tūkst. ha arba 55,7% bendro miškų ploto, tai 2010 metų pabaigoje jų dalis padidėjo 1,2 karto. Šiame laikotarpyje medienos kiekis padidėjo virš 20,6 mln.m^3 arba 23,6%, ir pasiekė 107,6 mln. m^3 - 2010 metų apimties dydį. Tai reiškia kad, didėja žaliavų apimtis, įvairių medienos apdailos medžiagų, medienos apdirbimo pramonėje, baldų ir kitų gaminių gamybai, tai gali didinti pridėtinę vertę. Medienos pasiekiamumas taip pat suteikia pranašumą investicijų projektams medienos apdirbimo srityje taip pat šakoje, kuriose mediena yra viena iš svarbiausių žaliavų.

Naudingos iškasenos.

Didelę dalį naudingų regiono iškasenų sudaro smėlio ir žvyro telkiniai, taip pat durpių ir sapropelio darniai.

Regione yra du valstybinės reikšmės molio telkiniai – „Kuprava“ ir „Nicgale“, jų bendra apimtis 18,4 mln.m^3 ir užima 197,1 ha plotą. Molio kokybės rodikliai duoda galimybę jį panaudoti keramzito, plytų ir kitų keramikos gaminių gamyboje.

Kupravos molio telkinys randamas netik raudonas, Latvijoje tradicinis molis, bet ir aukštos kokybės mėlimas ir baltas molis. Tokios rūšies molis naudojamas kosmetikos produktų ir porceliano gamyboje. Šiuos molio telkinius galima sėkmingai įtraukti į įvairius investicijų projektus, kurie skirti įvairių, didelės pridėtinės vertės prekių gamybai.

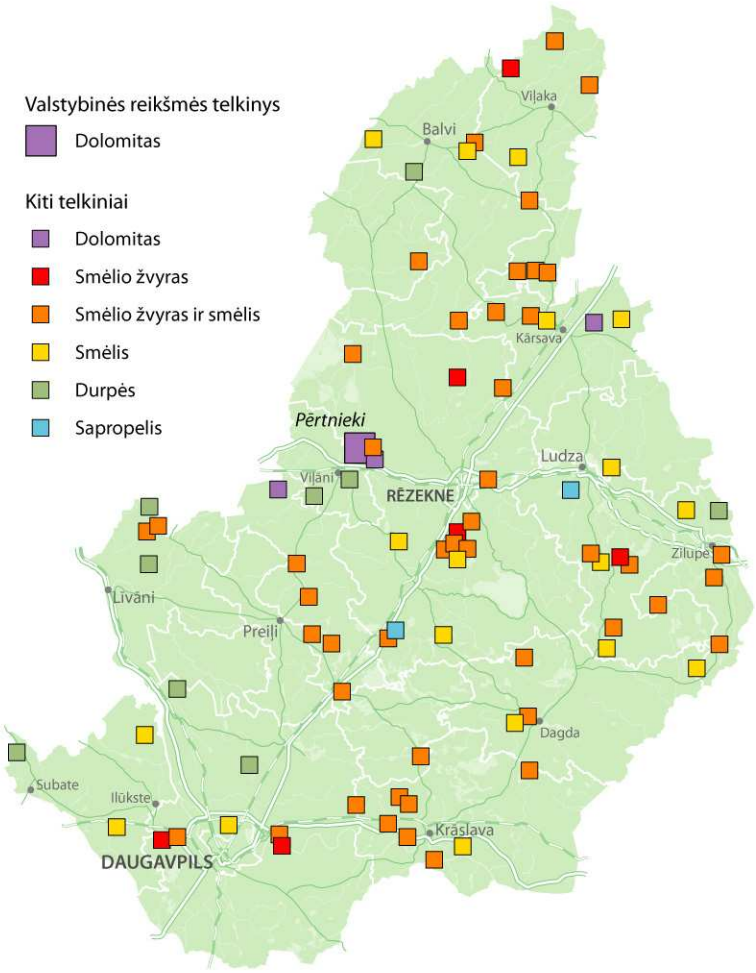

3.7.7 pav. Naudingų iškasenų išsidėstymas Latgalos regione, Šaltinis: LVGMC

Regione yra reikšmingi dolomito telkiniai. Dideli dolomito telkiniai susitelkia Riebinių krašte, vertingo mineralo telkiniai įvertinti 6,1 mln.m^3 apimtimi.

3.8. Investicijos į Latgalos regioną

Spartaus ekonomikos augimo metu daugelyje regiono apdirbimo pramonės įmonėse sėkmingai buvo įgyvendinti investicijų projektai, kurie nukreipti į gamybos proceso modernizavimą ir našumo padidinimą. Nuosmukio aplinkybėmis, sumažėjus vidiniai ir išoriniai paklausai, daugelyje įmonių susidarė laisvi našumai, kurie naudojami užimtumo lygio regione ir pagamintos pridėtinės vertės apimties padidinimui.

3.8.1. Pagrindiniai rinkoje esantys investoriai

Sėkmingiausi užsienio tiesioginių investicijų pritraukimuose Latgalos planavimo regione yra buvę didžiuosi miestai: Daugpilis, Rėzeknė, taip pat Kraslavos ir Livanų kraštai. Vis dėlto kardinalūs skirtumai tarp dviejų regioninių miestų pastebimi – Daugpilyje pritrauktų investicijų apimtį sudaro 30mln. LVL, bet Rėzeknėje tik 2,6 mln. LVL. Daugpilio mieste pritrauktos investicijos viršija 3 kartus visas kitas regione pritrauktas investicijas.

Lentelė 3.8.1

Kraštuose pritrauktų užsienio tiesioginių investicijų apimtis, Lusoft duomenys[4]

Kraštai	**Investicijų apimtis (LVL)**
Daugpilis	30 356 146,00
Rėzeknė	2 614 911,00
Kraslavos kraštas	2 875 085,00
Livanų kraštas	1 725 364,00
Balvų kraštas	1 050 810,00
Rėzeknės kraštas	1 031 243,00
Daugpilio kraštas	596 224,00
Karsavos kraštas	304 500,00
Preilių kraštas	187 484,00
Vilianų kraštas	146 100,00
Dagdos kraštas	90 800,00
Ludzos kraštas	43 642,00
Zilupės kraštas	26 531,00
Lubanos kraštas	9 980,00
Ilūkstės kraštas	3 580,00
Viliakos kraštas	1 060,00
Varkavos kraštas	1 000,00
Agluonos kraštas	999,00
Riebinių kraštas	700,00
Ciblos kraštas	nėra duomenų
Rugajų kraštas	nėra duomenų
Baltinavos kraštas	nėra duomenų

[4] Lusoft statistika apie Įmonių registre apibendrintus 1991.01.01 – 2011.09.15 laikotarpio duomenys

Daugpilio įmonei *Nexs Fibers* pasisekė pritraukti 13 238 760 LVL investicijas iš Šveicarijos Konfederacijos įmonės *Industrial Yarns Holding AG.* Reikšmingiausios investicijos yra taip pat Estijos įmonių *AS Skiest Rail* ir *AS Specekom* įnašas 6 076 852 LVL dydžio į *AS Daugavpils lokomotīvju remonta rūpnīca.* Šita Daugpilio įmonė taip pat sėkmingai pritraukė ES Struktūrinių fondų lėšas naujų technologijų, geležinkelio riedmenų atsarginių dalių gamybos įdiegimui. Veikla „Naujų produktų ir technologijų parengimas – naujų produktų ir technologijų įdiegimo parama“ rėmuose *AS Daugavpils lokomotīvju remonta rūpnīca* buvo patvirtintas projektas kurio bendras finansavimas sudarė 1 204 740 LVL, bendra projekto vertė 421 659 LVL.

Naujų produktų diegimui į gamybą, finansuojant ES struktūriniams fondams, sėkmingus projektus taip pat įgyvendino:

- įmonė LIA D, pritrauktas finansavimas 69 106 LVL, bendra projekto vertė 197 447 LVL, tikslas - naujų metalo gaminių gamybos technologijų diegimas į gamybą;
- *RSEZ NewFuels* pritrauktas finansavimas 999 929 LVL, bendra projekto vertė 3 333 097 LVL, be to įmonė sugebėjo pritraukti ir 1 056 206 LVL investicijų iš Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės įmonės *CLEAR ENERGY HOLDINGS S.A, projekto tikslas -įdiegti patentuoto BioCO2al gamybą,*
- *RAB ProMold* - pritrauktas finansavimas 332 500 LVL bendra projekto vertė 950 000 LVL, tikslas – pačių sukurtų šviesos atšvaitų, kurie skirti šviesai atspindėti ir išskirstyti patalpose iš natūralių arba/ir dirbtinių šviesos šaltinių, diegimas į gamybą
- *RAB BalviFlora* - pritrauktas finansavimas 105 000 LVL, bendra projekto vertė 300 000 LVL, tikslas - durpių substrato gamybos linijos įsigijimas
- *RAB SM* - pritrauktas finansavimas 195 555 LVL, bendra projekto vertė 558 729 LVL, tikslas – trinčiai atsparių guolių įdėklų gamyba ir restauravimo gamybos sukūrimas
- *RAB East Metal* - pritrauktas finansavimas 255 943 LVL, bendra projekto vertė 731 267 LVL, tikslas - naujo produkto - didelių gabaritų vėjo turbinų pamatų ir paramos sijų gamyba – pasaulio didžiausioms vėjo turbinų gamybos įmonės
- *RAB CrossChem Agro* - pritrauktas finansavimas 903 542 LVL, bendra projekto vertė 3 226 685 LVL, tikslas - įsigyti ir įdiegti naują įrangą karbamido ir NPK gamybai.

Be to *NEDBALTIK* įmonė įgyvendina projektų programas "Aukštos pridėtinės vertės investicijos" , pritrauktas finansavimas 1385 860 LVL, bendra projekto vertė 3 079 689,15 LVL, tikslas - vėdinimo ir oro kondicionavimo įrangos gamyklos statyba.

Lentelė 3.8.2

Penkios didžiausio tiesioginės sukauptos investicijos įmonių pagrindiniame kapitale, Lursoft[5]

Investorius	Šalis	Investicijų dydis (LVL)	Įmonė	Miestas/ kraštas
Industrial Yarns Holding AG	Šveicarijos Konfederacija	13 238 760,00	Nexis Fibers	Daugpilis
Skinest Rail AS	Estijos Respublika	3 980 852,00	Daugavpils Lokomotīvju remonta rūpnīca AS	Daugpilis
Panevėžio keliai Akcijų bendrovė	Lietuvos Respubliks	2 169 500,00	Latgales Ceļdaris SIA	Daugpilis
Spacecom AS	Estijos Respublika	2 096 000,00	Daugavpils Lokomotīvju remonta rūpnīca AS	Daugpilis
CLEAR ENERGY HOLDINGS S.A.	Liuksemburgo Didžioji Hercogystė	1 056 206,00	NewFuels	Rėzeknė

3.8.2. Investicijų paskirstymas pagal investuotojų tipus

Peržiūrint lėšų investavimą pagal investuotojo kilmės šalį, reikšmingiausios investicijos į Latgalos regioną yra atėjusios iš Šveicarijos Konfederacijos (14 mln. LVL), Estijos Respublikos (7,6 mln. LVL), Vokietijos Federacinės Respublikos (3,8mln. LVL), Danijos Karalystės (2,9mln. LVL), Lietuvos Respublikos (2,9mln. LVL).

Šalia esančios šalys Rusija ir Baltarusija atitinkamai 6 ir 12 didžiausi investoriai ir investavo bendrai 2,2mln. LVL ir 508 tūkst. LVL. Nuo visų sukauptų investicijų Latgalos regione yra 0,8% visų Rusijos Federacijos investicijų ir 9% visų Baltarusijos investicijų.

Išsamesnę informaciją apie visas investicijas ir jų kilmės šalis galima peržiūrėti priede Nr. 3

3.8.3. Investicijų paskirstymas pagal sritis

Svarbiausia Latgalos regione investicijų pritraukimo sritis yra sintetinio pluošto gamybos šaka, kuri iš viso pritraukė 13 238 760,00 LVL, po jos eina geležinkelių lokomotyvų ir geležinkelių riedmenų gamybos šaka – pritrauktų investicijų 6 994 692,00 LVL, kita specializuota didmeninė prekyba – pritrauktų investicijų 2 404 010,00 LVL, kelių ir geležinkelių tiesimas – pritrauktų investicijų 2 169 500,00 LVL ir medžio, kamščio, šiaudų ir pintų dirbinių gamyba – 1 530 486,00 LVL.[6]

3.8.4. Europos Sąjungos investicijos

ES FONDŲ regionų finansavimas

[5] Lusoft statistika apie Įmonių registre apibendrintus 1991.01.01 – 2011.09.15 laikotarpio duomenys

[6] Lusoft statistika apie Įmonių registre apibendrintus 1991.01.01 – 2011.09.15 laikotarpio duomenys

Šiame paskirstyme yra apibendrinti duomenys per laikotarpį nuo 2007 metų sausio 1d. ir iki 2011 metų vasario 1d. ES vykdytas išmokas regionų ir veiklos programų skerspjūvyje. Ruošiant dalį buvo pasinaudota VARAM paruošto pranešimo duomenimis „Apie horizontalų pirmenybių „Teritorijų subalansuotas vystymąsi“ ir „Rygos tarptautinis konkurentiškumas“ įgyvendinimą 2007 - 2010 metais, (VARAM, 2011).

Išmokėtos ES fondų finansavimo lėšos laikotarpyje nuo 2007 metų sausio 1d. ir iki 2011 metų vasario 1d. siekė 1071,9 mln. LVL. Nuo šios finansavimo veiklos regioninio arba vietinio lygio poveikio Latgalos regione yra pritraukti 119,6 mln LVL. Nacionalinio lygio poveikio Latgalos regione pritraukta 40,8 mln. LVL.

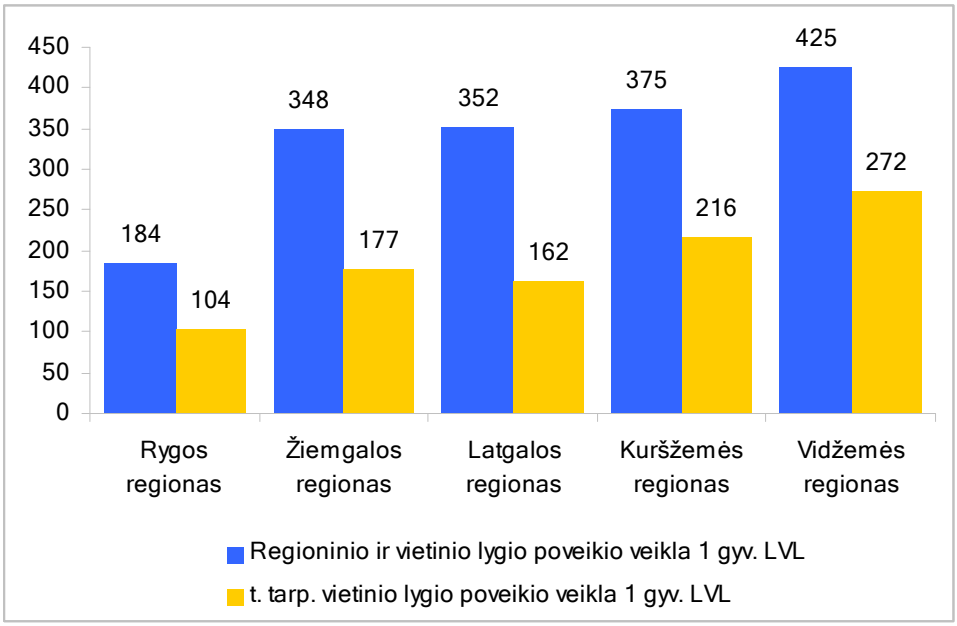

3.8.2 pav. ES fondų veiklos regioninio ir vietinio lygio poveikio finansavimai vienam gyventojui

Reikšmingą dalį (82,6%) regioninio ir vietinio lygio poveikio veiklos rėmuose, padarytų išmokų, sudaro - veiksmų programa „Infrastruktūra ir paslaugos“ (žiūr. 3.8.3 pav.)

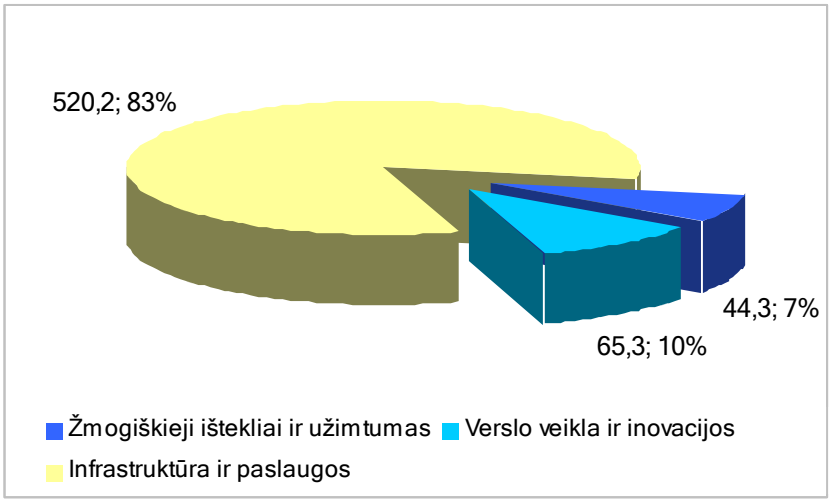

3.8.3 pav. ES fondų regioninio ir vietinio lygio poveikio veiksmų programų finansavimas, mln. latų ir %

Veiksmų programos „Žmogiškieji ištekliai ir užimtumas“ regioninio poveikio veikla teikia paramą mokslo, aukštojo mokslo, profesinio išsilavinimo ir inkliuzinio švietimo skatinimui, taip pat remia socialinės priežiūros paslaugų vystymąsi regione. Šios programos rėmuose Latgalos regionas pritraukė mažiau nei 13% galimo finansavimo.

Veiksmų programos „verslas ir inovacijos“ regioninio poveikio veikla teikia paramą mokslo ir tyrinėjimų vystymuisi ir technologijų perdavimui, vietinio poveikio veiklai – naujų produktų ir technologijų paruošimui ir įdiegimui į gamybą, didelės apimties investicijų projektams aukštos pridėtinės vertės produkcijos gamybai, užsienio rinkos įsisavinimo marketingo veiklai, taip pat verslo vystymuisi ypatingai remiamosiose teritorijose. Šioje programoje kuri buvo dalinai nukreipta į regionų vystymosi skirtumų sumažinimą, ir labai silpnai pasinaudojo galimybe, Latgalos regionas pritraukė tik 7,8% bendro pritraukto finansavimo.

Veiksmų programa „Infrastruktūra ir paslaugos“ regioninio poveikio veikla teikia paramą auštojo, profesinio ir specialaus švietimo infrastruktūros plėtrai, greitosios medicininės pagalbos plėtrai, stacionarinės sveikatos priežiūros infrastruktūros plėtrai, 1-os kategorijos kelių plėtrai, mažų uostų plėtrai, geležinkelių sistemos plėtrai Parygyje, nacionalinės ir regioninės reikšmės kultūros infrastruktūros vystymąsi, regioninio atliekų tvarkymo sistemų vystymąsi, taip pat nacionalinės ir regioninės reikšmės vystymosi centrų konkurentiškumo skatinimui.

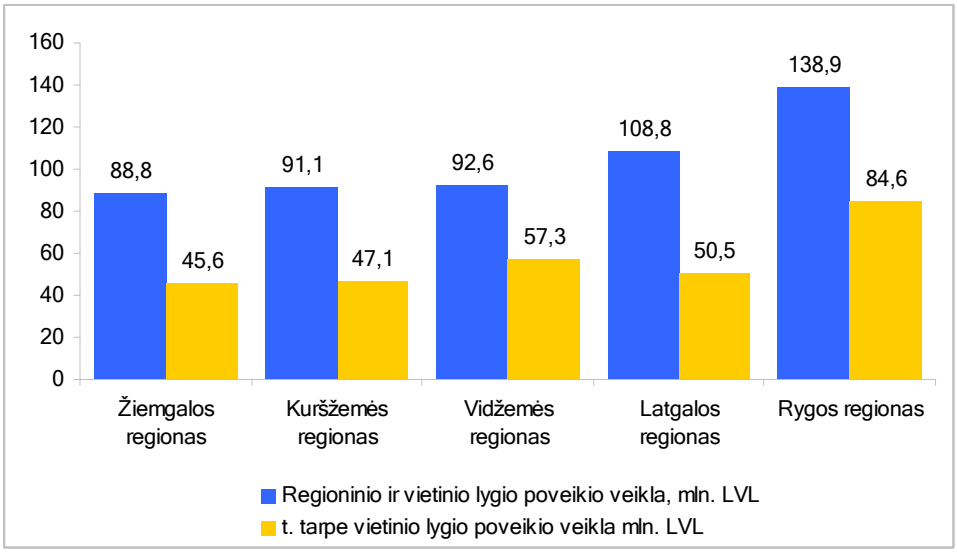

3.8.4 pav. ES fondų veiksmų programos „Infrastruktūra ir paslaugo“ regioninio ir vietinio poveikio veiklos įtaka regionų finansavimui

Veiklų finansavimas respublikiniuose miestuose rodo, kad Daugpilis ir Rėzeknė pritraukė mažiausiai lėšų.

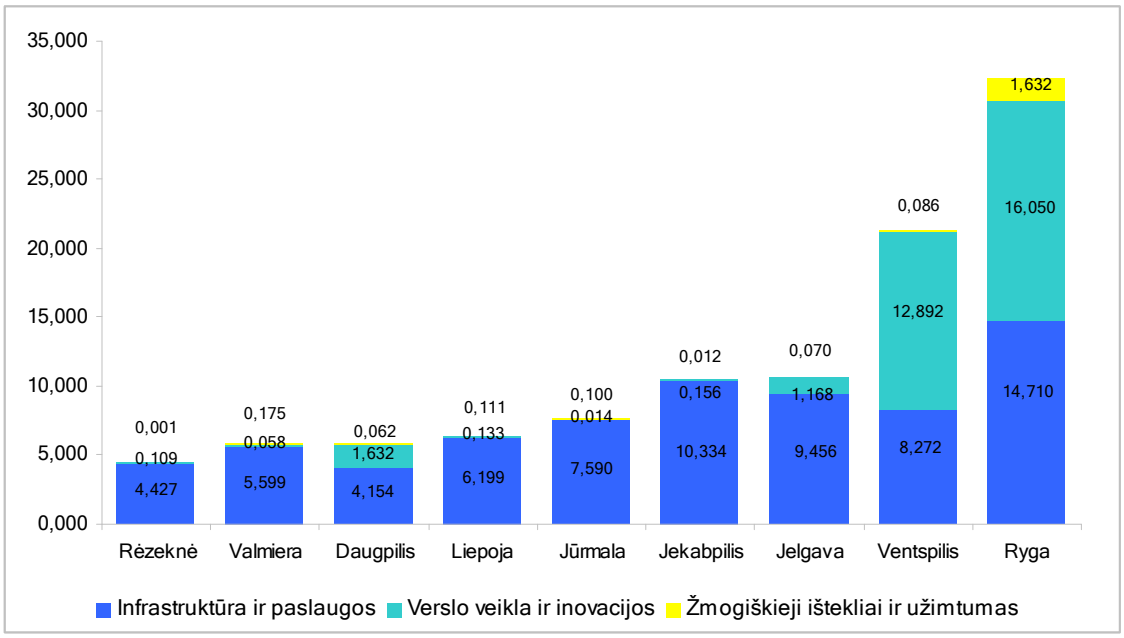

3.8.5 pav. ES fondų vietinio lygio poveikio veiklos finansavimas respublikiniuose miestuose mln. LVL

Veiklų finansavimas kraštuose rodo kad, didžiausios apimties finansavimą gavo Kraslavos kraštas (14,4 mln. LVL). Vidutinis finansavimo didis vienam kraštui 2,2 mln. LVL.

Europos teritorinio bendradarbiavimo finansavimas

Reikšmingą regiono ekonomikos finansavimą yra davęs Europos teritorinio bendradarbiavimo (ETB) finansavimas. 2007 – 2013 metų planavimo laikotarpiu

Latvija dalyvauja dešimtyje ETB programose, iš kurių aštuonios finansuojamos iš Europos regioninės plėtros fondo (ERAF) lėšų, bet dvi programos yra įgyvendinamos pasinaudojant Kaimyninių partnerių santykių instrumentų (EKPI).

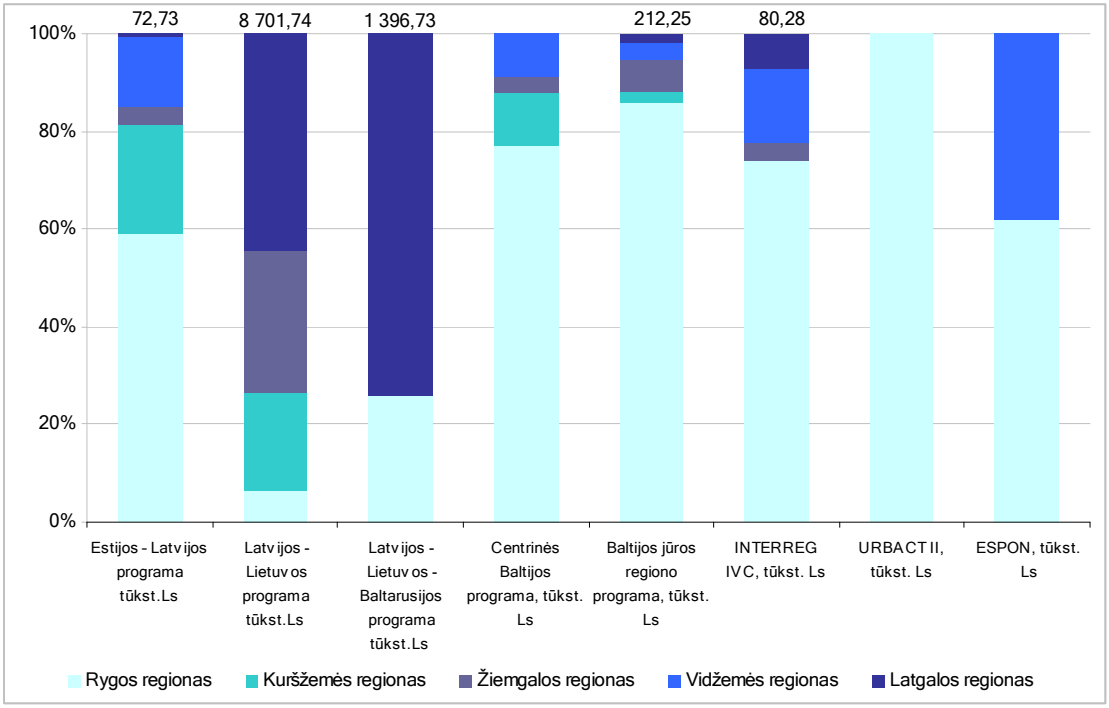

3.8.6 pav. Planavimo regionų gautas finansavimo proporcijos ES programose iki 2009 metų pabaigos patvirtintuose projektuose suskirstant pagal regionus

Duomenys 3.8.6 paveikslėlyje liudija kad, patį didžiausią Latvijos partnerių finansavimą ETB programose 1000 gyventojų gavo Latgalos regionas. Atvirkščiai nuo skirto finansavimo Latgalos regione išmokėto finansavimo dalis yra didesnė nei projektų bendro biudžeto dalis (3.8.3 lentelė):

Lentelė 3.8.3

Skirto ir išmokėto finansavimo dalis regionuose nuo bendro finansavimo[7]

	Skirto finansavimo dalis	Išmokėto finansavimo dalis
Rygos regionas	46.43%	35.08%
Vidžemės regionas	5.02%	9.21%
Kuršžemės regionas	13.90%	10.08%
Žiemgalos regionas	14.05%	15.40%
Latgalos regionas	20.61%	30.23%
Iš viso	**100%**	**100%**

[7] Lusoft statistika apie Įmonių registre apibendrintus 1991.01.01 – 2011.09.15 laikotarpio duomenys

Šie skirtumai gali liudyti apie greitesnį finansavimo įsisavinimą Latgalos regione, bet ir apie skirtumus programų atsiskaitymo laikotarpiuose ir finansavimo normose.

3.9. Stiprių ir silpnų pusių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizė

STIPRIOS PUSĖS	SILPNOS PUSĖS
REGINE SPECIALIOJI EKONOMINĖ ZONA RĖZEKNĖJE KVALIFIKUOTA IR PRIEINAMA DARBO JĖGA REGIONO MIESTUOSE IR PLĖTROS CENTRUOSE. PAKANKAMAI ŽEMAS UŽMOKESČIO LYGIS GAMTOS IŠTEKLIAI GEOGRAFINĖ BUVIMO VIETA – SIENA SU RUSIJA, BALTARUSIJA DAUGIANACIONALINĖ GYVENTOJŲ STRUKTŪRA DARBO JĖGOS, INŽINIERIŲ IR TYRINĖTOJŲ ĮGŪDŽIAI IR PATIRTIS GERA DUOMENŲ PERDAVIMO INFRASTRUKTŪRA GERI AUTOKELIŲ IR GELEŽINKELIŲ SUJUNGIMAI SU SOSTINE IR KAIMYNINĖMIS ŠALIMIS LATVIJOJE TARPTAUTINIS PRIEINAMUMAS RINKOS APIMTIS – PATEKIMAS Į BENDRA 500MLN. VARTOTOJŲ RINKĄ EUROPOS SĄJUNGOJE POLITINIS IR KARINIS STABILUMAS IR SAUGUMAS DALYVAVIMAS PPO INVESTORIAMS DUODA PASITIKĖJIMĄ EKONOMINIŲ PRINCIPŲ ILGALAIKIŠKUMU. TRADICIJOS MOKSLINIUOSE TYRINĖJIMUOSE MOKESČIŲ SISTEMA LATVIJOS BENDRAS ATPAŽINIMO AUGIMAS FINANSINIO STABILUMO IŠLAIKYMO VEIKLOS DĖKA	REGIONE NEPAKANKAMAI VEIKOS LAISVĖ SAVIVALDYBĖSE DIDELIS ATSTUMAS NUO SOSTINĖS IR UOSTŲ REGIONO NEATPAŽINIMAS IR MAŽA INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO VEIKOS APIMTIS. SPECIALIŲJŲ EKONOMINIŲ ZONŲ IR INDUSTRINIŲ PARKŲ NEPAKANKAMUMAS, NEEFEKTYVUMAS INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO PROFESIONALŲ TRŪKUMAS VALSTYBINĖS IR SAVIVALDYBIŲ STRUKTŪROSE. VERSLO APLINKOS TRŪKUMAI - ŽINIŲ IR SUPRATIMO TRŪKUMAS VALSTYBINĖSE VALDYBOSE IR VISUOMENĖJE APIE UTI TEIGIAMĄ ĮTAKĄ EKONOMIKAI. DUOMENŲ TRUKUMAS APIE SAVIVALDYBĖS PASIŪLYMUS INVESTORIAMS. LATVIJOJE BIUROKRATINĖS PROCEDŪROS ĮGYVENDINANT STATYBOS PROJEKTU. SUDĖTINGAS DARBUOTOJŲ ATLEIDIMAS NESTABILI MOKESČIŲ SISTEMA MAŽA VIDINĖ RINKA SILPNAS INVESTAVIMO STIMULIAVIMAS ŽEMAS INOVACIJŲ IR ŽINIŲ LYGIS ES KONTEKSTE ŠVIETIMO SISTEMOJE NERUOŠIA PAKANKAMO INŽINIERIŲ IR TECHNIKŲ SKAIČIAUS. DAUG NEIGIAMOS REKLAMOS IR KORUMPUOTOS VYRIAUSYBĖS ĮVAIZDIS.

GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ PARAMA TIKSLINEI	EMIGRACIJA IR DEMOGRAFINĖ PADĖTIS (T. TARPE

PANAUDAI REGIONŲ KONKURENTIŠKUMO KĖLIMUI **FIZINĖS INFRASTRUKTŪROS PAGERINIMAS** **INTENSYVESNIS LATGALOS IR LATVIJOS PRANAŠUMŲ POPULIARINIMAS** **DARBO JĖGOS KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS** **REIKŠMINGŲ INVESTICIJŲ PROJEKTŲ GREITAM IR EFEKTYVIAM ĮSISAVINIMUI PANAUDOTI DIDELĮ IR STRATEGIŠKAI REIKŠMINGĄ INVESTICIJŲ PROJEKTŲ TARYBOS PARAMĄ** **INVESTICIJŲ PRITRAUKIMUI SAVIVALDYBĖS PAJĖGUMO IR GABUMŲ KĖLIMAS.**	**„BRAIN“ „DRAIN“). KVALIFIKUOTŲ DARBUOTOJŲ TRŪKUMAS SRIČIŲ SKERSPJŪVYJE** **ILGĄ LAIKĄ IŠSILAIKĘ, NEGALINTYS KONKURUOTI DARBO JĖGOS MOKESČIAI PROTEKCIONIZMAS IR GALIMA KORUPCIJA INVESTICIJŲ TRAUKOS SISTEMOS SĄLYGŲ (TEISINIŲ AKTŲ) PARUOŠIME** **FINANSINIAI INSTRUMENTAI: NEUŽTEKTINAS FINANSŲ PRIEINAMUMAS**

Analizuojant Latgalos stiprias ir silpnas puses, o taip pat galimybes ir grėsmes, reikia turėti omenyje ir Latvijos bendrą poziciją ir situaciją investicijų pritraukimo perspektyvas, nes investicijų pritraukimo kontekste turi reikšmės ne tik investavimo regionas, bet ir valstybė teisėkūra, parama, infrastruktūra. Svarbu pabrėžti Latgalos pirmenybę regionų konkurencijoje.

3.10. Valstybės parama investuojant

Užsienio investicijų pritraukimas Latvijoje iki šiol buvo realizuojama kaip aktyvi užsienio investorių parama, kurie suinteresuoti arba jau nusprendė investuoti į Latvija. Taip pat visuose tarptautiniuose investicijų forumuose ir verslo seminaruose, valstybės pareigūnų vizitų metu buvo populiarinama galimybė investuoti į Latviją.

Aktyvizuojant investicijų pritraukimą, suplanuotai ir efektyviai išnaudotu prieinamas bet ribotas finansines lėšas, buvo paruošta unikali metodika tikslingam investicijų pritraukimui. Metodika buvo pavadinta „POLARIS procesu“.

POLARIS proceso metodika numato:

1. Nustatyti investicijų tikslo sritis, kuriose Latvijoje jau yra patirtis, infrastruktūra ir įstaigos, o taip pat ir tas, kurios bus perspektyvios artimiausioje ateityje. Šiuo metu POLARIS proceso rėmuose tikslo sritimis kuriose skatinamas investicijų pritraukimas yra pripažintos:
    - Metalo apdirbimas, aparatūros gamyba, elektronika
    - Medienos apdirbimas (aukštos pridėtinės vertės subsritis)
    - Tranzitas ir logistika
    - Informacinės technologijos
    - Sveikatos priežiūra
    - Gyvosios gamtos mokslai (Life Sciences)(formacijos, žmogaus sveikatos biotechnologijos, veterinarijos ir agrobiologijos sritis)

- Žalioji technologija (Greentech).

2. Apibendrinti ir atnaujinti Latvijoje prieinamas žinias, jos yra naujausiuose atradimuose su tikslo sritimi susiejusiose mokslo sferose, tyrimuose o taip pat pažangiausiose Latvijoje jau dirbančiose komercinių bendrovių produktuose ir pasiekimuose.
3. Užsienio investoriams pasiūlyti projektus, kurie paruošt, pasinaudojus Latvijoje prieinama moksline baze, patirtimi ir strateginiais ištekliais (pavyz. : gamtos ištekliais, išsidėstymų, darbo jėga ir t.t.). POLARIS procesas numato ir savalaikį užsienio investorių duomenų bazės kūrimą. Todėl paraleliai projektų ruošimui, daromai Latvijoje, užsienyje yra tikslingai atrenkamos komercinės bendrovės ir investicijų fondai, kurie jau dirba latvijos išrinktoje tikslo srityje.
4. Koordinuoti bendradarbiavimą tarp Latvijos valstybės, savivaldybės įstaigų, privataus sektoriaus atstovų (komercinės bendrovės ir sričių asociacijos) ir mokslo sektoriaus atstovų (universitetai ir tyrimų institutai), kad:
    - remti naujų investicijų projektų judėjimą
    - savalaikiškai išvengti susidariusių problemų, tuo pačiu užtikrinant projekto įvykdymą Latvijoje
    - ištirti įgyvendintus projektu norint nustatyti investorių pasitenkinimą ir rekomendacijas verslo aplinkos pagerinimui.

POLARIS proceso įgyvendinimas yra patikėtas Latvijos Investicijų ir plėtros agentūrai (LIAA) ir ji nesulaiko ir neuždaro LIAA) anksčiau vykdytas investicijų pritraukimo veiklas. Jos yra tęsiamos ankstesne apimtimi ir papildomos POLARIS proceso renginiais, praktiškai leidžia pagerinti Latvijos konkurentiškumą pritraukiant užsienio tiesioginių investicijas. POLARIS procesas

POLARIS proceso rėmuose yra sukurta Didelių ir strategiškai reikšmingų investicijų projektų koordinacijos taryba toliau – Investicijų taryba), kurios užduotis koordinuoti valstybinių institucijų, savivaldybės, švietimo įstaigų, infrastruktūros įmonių , specialių ekonominių zonų bendradarbiavimą su laisvų uostų valdybomis, savivaldybių infrastruktūrų įmonėmis, garantuoti keblų klausimų sprendimą, remti Latvijai ekonomiškai būtinų investicijų projektų sėkmingą įgyvendinimą. POLARIS procesas patikslina LIA, taip pat kita viešojo ir privataus sektoriaus institucijų užduotis, kurie buvo vykdyti iki dabartinio investicijų pritraukimo proceso rėmuose. Norint garantuoti efektyvų ribotų lėšų ir išteklių panaudojimą, POLARIS proceso rėmuose veikla koncentruojama aukščiau minėtose tikslo srityse.

LIAA užtikrina kad, kiekvienam potencialiam investoriui bus užtikrinta parama investavimo metu, pradedant nuo plačios informacijos suteikimo apie Latviją ir reikšmingiausius socialinius ir ekonominius rodiklius, tęsiant su detalizuota informacija atitinkančia investoriaus poreikius – potencialios investicijų investavimo vietos (žemė, biurai, gamybos teritorijos), subpaslaugų tiekėjai (juridiniai, finansiniai, personalo atranka, buhalterija, valdymas ir t.t.), investicijomis arba bendradarbiavimu susidomėjusios įmonės – ateityje ryšių su partneriais užmezgimui,

net iki stebėjimo ir paramos įmonių kūrimo metu, įvairių leidimų tvarkymas ir ryšiai su šalies valdymo institucijomis. Ir po projekto įgyvendinimo, LIAA tęsia ryšių palaikymą su investoriais ir stebi kad, verslininkai būtų patenkinti ir tęstu savo verslaą Latvijoje.

Neskaitant anksčiau išvardintas LIAA įgyvendintas veiklas, kiekvienas investoriui turi tokias pačias teises kaip bet kuri kita Latvijoje užregistruota Įmonė pasinaudoti valstybės verslo rėmimo paramos programa, pajėgumo kėlimui ir užimtų darbe apmokymui arba perkvalifikacijai.

Įvairių finansinių instrumentų pagalba, investicijų pritraukimui tinkamos aplinkos paruošimui paramą teikia ir Aplinkos apsaugos ir regioninės plėtros ministerija. Reikšmingiausi iš jų:

- Tikslinės dotacijos savivaldybių apjungimo projekto paruošimui
- Tikslinės dotacijos kraštų infrastruktūrų plėtrai
- Tikslinė dotacija savivaldybių nemokamas kompiuterių ir interneto naudojimas
- Tikslinė dotacija savivaldybių investicijų projektų įgyvendinimui
- Tikslinės dotacijos savivaldybių renginiams
- Lėšos savivaldybėms nenumatytiems atvejams.

3.11. Reikšmingiausieji ekonomikos sektoriai potencialių investicijų pritraukimui

Investicijų pritraukime yra svarbu kad, veikla būtų įgyvendinta ne tik atsižvelgiant į konkretaus regiono poreikius ir strategiją, bet būtų suderinta ir su šalies ir net šalių regioniniais investicijų pritraukimo poreikiais. Pasaulio investicijų tendencijų tyrimai teisingose srityse pasirinkimas skaitomas vienu nuo sunkiausių sprendimų, nes teisingai pasirinkta sritis investicijų pritraukimo procesą daro daug efektyvesnį ir rezultatyvesnį.

Remiantis Latvijos atitinkamomis pirmenybėmis kitais kriterijais, buvo nustatytos septynios tikslinės sritis, kuriose yra didžiausios perspektyvos pritraukti užsienio tiesiogines investicija.

Metodologija „CAMPRO“, kuri buvo pritaikyta potencialių sričių įvertinimui, apima platų mokslinio tyrimo įstaigų (universitetų ir tyrimų centrų), o taip pat ir sričių ekspertų pritraukimą (ekonomikos ir sociologijos duomenų analizė). Reikšmingiausi kriterijai, kuriais buvo pasinaudota vertinant sritis:

- Sritis, kuriose Latvijoje yra gamtos ištekliai
- Darbo jėgos įgūdžiai ir tradicijos liginiame laikotarpyje
- Švietimo ir tyrimo įstaigų konkurentiškumas
- Latvijos geopolitinis išsidėstymas
- Srities augimo tempai

- ES parama socialinių iššūkių (*social challenges*) – sprendimui atskyrose srityse.

Lentelė 3.11.1

UTI pritraukimui tinkamų sričių ir Latvijos konkurentiškumo pranašumų išvardinimas

Konkurentiškumo pranašumai	Sektoriai į kuriuos pritraukiamos UTI
Tikslo sritis – metalo apdirbimas ir mašinų gamyba	
Latvijoje sritis buvo išsivysčiusi jau 19 amžiaus antroje pusėje. Darbo jėgos įgūdžiai ir žinios leidžia Latvijos įmonėms sėkmingai konkuruoti pasaulio rinkoje.	Norint panaudoti esančius Latvijoje subrangovus ir orientuotus į aukštos pridėtinės vertės produktų gamybą reikalinga baigiamojo produkto gamybos plėtra kai kuriuose mašinų gamybos segmentuose (mašinos, technologinė įranga, transporto priemonių gamyba, ir t.t.).
Sritis (metalo produkta, mašinų gamyba, transportas) yra didžiausia Latvijos eksportuotoja (2010 metais - 33% visų priakių eksporto). Įmonių skaičiaus augimą ir gamybos apimties augimą taip pat užtikrina mažesnės gamybos išlaido ir gamybos žaliavos iš Rusijos	Specifinė metalo paviršiaus apdirbimo technologija.
Tikslo sritis – Transportas ir logistika	
Geografinis išsidėstymas, tiesioginės sienos su NVS (Rusija ir Baltarusija), neužšąlančių uostų egzistavimas, išsivysčiusi geležinkelių infrastruktūra ir regiono rėmuose reikšminga oro pervežimų sankryža leidžia užtikrinti konkurenciską krovinių ir keleivių pervežimą. Globalaus potencialo augimo sritis, nes Latvijoje ir kitose pasaulio šalyse yra išlikęs didelis IT paslaugų poreikis. Auga ir stiprėja tendencija naudotis IT paslaugomis. Sparčiai vystosi kompiuterinių žaidimų subsritis. Visuomeninio elgesio pakyčiai atidaro naujų paslaugų įvedimui (pavyzdžiui, el-sveikatos sprendimai, nuotolinis gydymas (telemedicina), mokėjimu atlikimas per mobilųjį telefoną ir t.t.).Patirtis Informacijos technologijų sprendimų ruošime įvairių sričių projektų įgyvendinimui, turimi darbo jėgos įgūdžiai ir žinios yra šios srities plėtros	Naujų pervežimų krypčių plėtra, ypatingai Vidurinės Azijos ir Kinijos kryptimi, pritraukiant naujų krovinių rūšis pervežimų ir perkrautų krovinių apimties didėjimas. Laisvų uostų ir specialių ekonominių zonų teritorijose perdirbimo arba su logistika susiejusių paslaugų plėtra. Naujų naudojimosi programų (aplikacijų) ruošimo centrų kūrimas, interneto svetainių dizaino kūrimas. Žaidimų ir mokomųjų programų, naudojantys kompiuteriu arba mobiliuoju prietaisu, ruošimas. Stambių transnacionalinių kompanijų verslo procesų aptarnavimo centrai, nuotolinių aptarnavimo centrų steigimas.

Lentelės 3.11.1 tęsinys

Konkurentiškumo pranašumai	Sritis į kurias pritraukiamos UTI
potencialas. Išsivysčiusi mokslinių tyrimų bazė ir prieinamos mokymo programos leidžia paruošti kvalifikuotus IT srities specialistus.	
Tikslo sektorius – Gyvosios gamtos mokslai *(Life sciences* –formacijos, biotechnologijos žmogaus sveikatai, veterinarijos ir žemės ūkio biotechnologijų sritis)	
Senos tradicijos ir istorinis įdirbis farmacijos produktų kūrime ir gamyboje. Aukšta darbo jėgos kvalifikacija ir mokslinių tyrimų bazė, mokslinių tyrimų institucijų prieinamumas, o taip pat sukaupti darbo jėgos įgūdžiai žymiai padidins Latvijos įmonių galimybes sėkmingai konkuruoti pasaulio rinkoje.	Naujų produktų kūrimas, remiantis naujais tyrimais biotechnologijų ir farmacijos srityse. Naujos medicinos įrangos ir farmacijos produktų gamybos įrangos kūrimas.
Tikslo sritis – Sveikatos priežiūras	
Kokybiško mokslo prieinamumas, aukštos kvalifikacijos sveikatos priežiūros paslaugų teikėjai, išsivysčiusi mokslinių tyrimų bazė. Minėtos pirminės sąlygos duoda galimybę vystyti medicinos paslaugų eksportą. Prieinami gamtos gydomieji resursai. Augimą ir plėtrą nusako ES teikiama pirmenybė ir parama pasenusios ES visuomenės sveikatos problemų sprendimui.	Sveikatos turizmas, į kurį įeina bendras organizmo būklės ir geros savijautos gerinimas, taip pat ligų profilaktika, gydymas ir reabilitacija. Kurortų, reabilitacijos paslaugų plėtra, pagyvenusių žmonių priežiūra. Naujų sveikatos priežiūros metodų kūrimas (pavyzdžiui, telemedicina ir t.t.).
Tikslo sritis – medienos pramonė	
55%Latvijos teritorijos užima miškai, tai užtikrina turimam parengiamajam apdorojimui stabilų apvaliosios medienos prieinamumą. Maždaug 80% pagamintos medienos (lentų) ir daugiau nei 90% pagamintų plokščių yra eksportuojamos, tai duoda galimybes naujai pradedančioms tolesnio apdirbimo įmonėms sudaryti su vietiniais gamintojais stabilias ilgalaikes žaliavų prastatymo sutartis. Mediena tai atsinaujinantys ištekliai, kurie užtikrina srities ilgalaikiškumą.	Pirminio apdirbimo produktų (žaliavų) panaudojimas aukštos pridėtinės vertės produktų (pavyzdžiui, baldų) gamybai. Baldų gamyba, klijuotų konstrukcijų panauda statyboje; daugiaaukščių medinių pastatų statyba, kitų medienos produktų gamyba, įvairinta Latvijoje pagamintos medienos žaliava. Naujų medienos žaliavų pridėtinės vertės nustatymas.

Lentelės 3.11.1 tęsinys

Konkurentiškumo pranašumai	Sritis , į kurias pritraukiamos UTI
Tikslo sritis – žaliosios technologijos (*Greentech)*- atnaujinama energija, nuotekų tvarkymas, taip pat kietų atliekų ir perdirbamų medžiagų tvarkymas, technologijų ir įrangos gamybas šiose srityse.	
Atnaujinamų gamtos išteklių prieinamumas ir platus panaudojimas. Globalių augimo galimybių sritis, nes energijos poreikis, gautos iš atnaujintų energijos išteklių kasmet Europoje išauga 8%. Europos normatyviniai aktai nukreipti į , aplinką saugančių technologijų naudojimo stimuliavimą ir remtą. Spartus atitinkamos energijos poreikių augimas pastebimas ir besivystančiose šalyse, o tai atidaro plačias realizavimo rinkas. Norint išvengti klimato kaitos žaliųjų technologijų įvedimo augimą ir plėtrą nusako ES prioritetas ir parama.	Energijos (elektros energija, šiluminė energija) arba atitinkamos energijos nešėjas (pavyzdžiui, biodujos, antros kartos biokuras, granulės ir t.t.) gamyba, naudojantis vietiniais atnaujintos energijos ištekliais, priešingai žaliavų (pavyzdžiui, rapso, karklo ir t.t.) gamybai.

Vadovaujantis naujausiais regionų konkurencingumo ir pranašumo vertinimais, Latgalos regiono liaudie ūkio sričių plėtros ir potencialo augimo tikimasi:

- Tradiciniai pirmaujančiuose sektoriuose – maisto pramonėje; medienos apdirbime; metalo apdirbime ir mašinų gamyboje; transportas ir logistika;
- Naujose srityje, kurios vertinamos kaip sparčiai augančios – turizmas; gydymo ir sveikatą skatinančios paslaugos; kūrybinės pramonės šakos; taip pat atnaujinamos energijos ir energijos vartojimo efektyvumo, kurios tam tikra prasme remiasi žemės ūkiu ir miškininkyste.

3.12. Investicijų rinkos tendencijos

Užsienio tiesioginės investicijos (UTI) vis dažniau pripažįstamos svarbiu ekonomikos plėtros faktoriumi.

Kapitalo pritraukimas skatina technologijų perdavimą iš mokslo į verslą, geresnį organizavimo ir vadovavimo praktikos gebėjimus perėmimą ir patekimas į tarptautinę rinką.

Vis daugiau šalių stengiasi sudaryti palankesnes ŪTI pritraukimo sąlygas, ir skaityti UTI kaip vieną nuo politinių prioritetų.

Informacija apie investicijų rinkos tendencijas yra išsamiai apibendrinta Jungtinių Tautų Prekybos ir plėtros konferencijos (UNCTAD)apibendrintame Pasaulio investicijų 2011 metų ataskaitos santraukoje (World Investment Report 2011), ir tuo plačiai pasinaudota šios dalies aprašyme.

3.12.1. Užsienio tiesioginių investicijų tendencijos ir galimybės

Pasaulio užsienio šalių tiesioginės investicijos (UTI) 2010 metais padidėjo iki 1,24 trilijono JAV dolerių, bet vis dėlto tai 15 procentų mažiau negu prieš krizės laikotarpyje. Tai skiriasi nuo pasaulio pramonės gamybos ir prekybos apimčių, kurios jau 2010 metais pasiekė iki krizinio laikotarpio lygį. UNCTAD prognozuojama, kad UTI 2007 metų aukščiausią lygį pasieks 2013 metais. Vis dėlto tai optimistiška prognozė, kuri įsigalios tik tada, jeigu pasaulio ekonomikoje neprasidės nauja finansinė krizė.

2010 metams būdinga tai, kad pirmą kartą istorijoje, besivystančioms šalims ir pereinamosios ekonomikos kartu pritraukė daugiau nei pusė pasaulio tiesioginių užsienio investicijų lėšos. Tuo tarpu išsivysčiusiose šalyse (prie kurių yra priskaičiuota ir Latviją), yra stebimas UTI įplaukų mažėjimas.

Vis dėlto ne mažiau reikšminga ir tai kad, besivystančios šalis ir pereinamosios ekonomikos yra tapusios svarbiausiomis investavimo vietomis ir pagrinde šios investicijos investuojamos būtent į besivystančias šalis ir pereinamąsias ekonomikas.

Tarptautinė gamyba išsiplėtė, didėjant užsienio šalių prekybai, užimtumui ir transnacionalinių korporacijų aktyvais. Transnacionalinių korporacijų (TNK) gamybos pridėtinė vertė sudaro maždaug 16 trilijonų $, o tai yra ¼ dalis nuo pasaulio VP. Šių korporacijų užsienio filialai sudaro maždaug 10% nuo pasaulinio VP ir 1/3 nuo pasaulinio eksporto.

Šalių nuosavybėje esančios TNK yra reikšmingas UTI resursas. 2010 metais yra užregistruotos mažiausiai 650 šalims priklausančios TNK su 8 500 filialais visame pasaulyje. Nors tų skaičius sudaro tik 1procentą nuo bendro TNK skaičiaus, jų investavimai sudaro 11% nuo bendrų 2010 metų UTI. Kaip pavyzdį reikia paminėti Braziliją, Rusijos Federaciją, Indiją, Kinijos Liaudies Respubliką, kurios paskutinių metų bėgyje, sparčiam ekonominiam vystymuisi į savo vidines rinkas yra pritraukusios reikšmingus investorius ir dabartiniu metu su geromis finansinėmis lėšomis ir stipria motyvacija įsisavina naujas rinkas ir stiprina savo pozicijas pasaulio rinkoje. Dažniausiai būtent tokių įmonių savininkų sudėtyje yra ir valstybė.

Įmonių perpirkimų (pilnai arba dalinai) sandėrių rinka sumažėjo daugiau nei 70% palyginus su didesniais 2007 metų rodikliais.

Bendrai UNCTAD prognozuoja UTI didėjimą artimiausioje ateityje ir didžiausią augimą išsivysčiusiose šalyse būtent jau 2011 metais.

3.12.2. Investicijų politikos tendencijos

Investicijų liberalizavimas ir skatinimas yra dominuojančios dabartinės investicijų politikos elementai. UTI politikos sąveika su gamybos, nacionalinę ir tarptautinę politika. Svarbiausias iššūkis pasiekti tai kad, dvi politikos bendradarbiautu plėtros skatinimui.

Investicijų politikos foną vis dažniau įtakoja daugelis savanoriškų korporacinės socialinės atsakomybės standartų. Valdybos norint maksimizuoti plėtros efektą gali pasinaudojus šiais standartais atitinkamos politikos ir veiklos planais, pavyzdžiui

suderinant korporacijų atsikaitymo procedūrą, užtikrinant pajėgumo stiprinimo programas.

Investicijų aplinkos liberalizavimas ir skatinimas yra daugelio šalių politinių sprendimų centre, bet paskutiniaisiais metai išaugusi naujų reguliavimų priėmimų tendencija išliko.

Pramoninės Vakarų Europos šalis paprastai siūlo daugiau finansinių skatinimų, bet ne mokesčių palengvinimo. Užtat Airija yra išimtis, stimuliuojant gamybą siūlo sumažintus mokesčių tarifus. Kitose ekonominėse šalyse yra didesni pelno mokesčiai ir mažesnė skatinimų pasirinkimas. Šiose ekonomikose palengvinimai yra duodami investicijoms konkrečiose srityse investicijų pašalpa arba mokesčių kreditu. Daug liberalesni stimulai ypatingose ekonomiškose zonose, per kurias yra stimuliuojamas eksportas ir yra iš dalies arba visiškai atleisti nuo mokesčių ir rinkliavų.

Savo ruoštu reguliavimas yra palietes investorių teisių atstovavimą ir šalies vaidmens sustiprinimą gamtos išteklių srityse – žemės ūkyje, kasybos pramonėje. Taip pat yra apribojimų nustatymas ir visų daugiausiai tai valstybės interesų ginimas – pavyzdžiui, valstybei reikšmingų įmonių arba struktūrų pilnu arba daliniui perėmimui. Tačiau būtent reguliavimas yra tas instrumentas kuriuo šalis gali stimuliuoti UTI konkrečiose srityse su konkrečiais tikslais – kelti konkurentiškumą, stimuliuoti eksportą, stiprinti srities pajėgumą, mažinti eksportą ir kitka.

3.12.3. Regiono investicijų tendencijos

Remiantis UNCTAD duomenimis, Latvija yra įtraukta į besivystančių šalių ir perėjimo ekonomikų grupę ir pagal 2010 metų duomenis yra pritraukusi mažiau per vieną milijardą JAV dolerių $. Tarp Europos šalių panašūs rodikliai yra Slovėnijos, Lietuvos, Slovakijos, Danijos, Šveicarijos ir Niderlandų. Estijai pasisekė kartu su kitomis 14 Europos šalimis investicijų pritraukti nuo 1 iki 8 milijardų $.

Išsivysčiusių šalių investicijų srautą reikšmingai įtakojo bankų srities restruktūrizavimą po valdybos investicijų Europą ir Jungtinėse Amerikos Valstijose, sukėlė užsienio aktyvų atskyrimą ir naujų UTI įėjimą. Išsivysčiusiose šalyse bankų nacionalizavimo metu gautas šalių valdyboms nuosavybės teisės planuojama parduoti, ir todėl UTI srautai bankų srityje ateityje griežtai priklausys nuo valdymo politikos konkurencingumo ir valdybų strategijos išėjimo iš tokių nuosavybės teisių.

3.12.4. Tarptautinės gamybos ir plėtros ne pagrindinio kapitalo rūšys[8] (NKR)

Dabartinės pasaulio investicijų politikos, kuri yra nukreipta į plėtros ekonomikos integravimą pasaulinės vertybių grandis ir priversta žvelgti toliau už UTI ir prekybą. Politikos kūrėjai turi skaitytis su tarptautinės pramonės nepagrindinio kapitalo investicijų rūšimis tokiomis kaip sutartinės gamybos, subpaslaugų teikimas,

[8 4] Anglų kalba naudojamas terminas - non-equity modes of international production and Development

sutartinis žemės ūkininkavimas, frančize, licencijavimas, vadovavimo sutartys ir kitos sutartinių santykių rūšys kurių pagalba SK koordinuoja savo veiklą užsienio įmonėse, tuo pačiu metu be bendradarbiavimo įmonės steigėjų ir savininkų tarpe. NPR gali duoti pastebimą naudą ekonominiai plėtrai, nes tai visumoj užima 14 – 16 milijonus besivystančiose šalyse, jų sukurtą pridėtinę vertę įvairiose šalyse sudaro 15 % viso šalies VP, jų eksportas gali siekti 70-80% viso pasaulio eksporto atskyrose srityse.

Iš viso NPR keliant pajėgumą gali stimuliuoti ilgalaikę gamybos plėtrą, technologijų platinimą įskaitant, vietinių įmonių plėtrą ir patekimą i pasaulinę vertybių grandis. Šalys turi būti atsargios per daug kreipiant dėmesio į tokias investicijas, nes jos gali sukelti milžiną priklausomybę nuo TNK technologijų ir TNK valdomų vertybių grandžių

Didėjantis sudėtingumas globalių vertybių grandžių transnacionalinių korporacijų valdyme yra reikšminga ir atsižvelgiant į investicijų pritraukimo aspektą. Anksčiau transnacionalinių korporacijų tarptautinis gamybos tinklas platinamas UTI pagrindu su bendradarbiavimu kapitalo dalimis, steigiant naujas įmones ir jas valdyti iš patronuojančios įmonės. Transnacionalinės korporacijos laikui bėgant taip pat stiprino savo pozicijas pasaulinėse tiekimo grandinėse, įtraukiant į jas visas susijusias įmones ir reikšmingiausius partnerius, tokiu būdu ir tiesiogiai įtakojant srities veiklą .

3.12.1 pav. Nepagrindinio kapitalo investicijų rūšys vertės grandinėje

3.12.5. Latvijos investicijų aplinka

Remiantis Latvijos banko pateikta nuomone, 2010 metų pradžioje Latvijoje užsienio tiesioginių investicijų sąskaitoje dar buvo stebimas neto nuotėkis, bet metų bėgyje situacija reikšmingai pagerėjo, iki gruodžio neto įplūdęs pasiekė 89,8 mln. Latų. Nors Latvijos vertinimas tarptautiniame investicijų agentūroje visų žemiausia, naujausiai agentūros Fitch IBCA ir Standard&Poor'S gauti stebėjimai (atitinkamas reitingo pagerėjimas ir reitingo pakilimas) liudija apie investicijų aplinko Latvijoje stabilizavimąsi ir nurodo į potencialų investicijų įplūdę ateityje.

Investicijų aplinką taip pat apibūdina įvairios veiklos. Latvijoje veikia NASDAQ OMX ir įmonės kotiruojamos Baltijos pirmoje ir antrame sąraše. Nežiūrint į pasaulio finansinius sunkumus, pagal NASDAQ OMX Baltija duomenys po 2009 metų spartaus kritimo 2 naujų kompanijų sėkmingas IPO investavimas rodo vertingų popierių rinkos atgijimą. Iš Latgalos įmonių Nasdaq OMX Baltijos antrame sąraše yra taip pat Ditton

pievadkežu rūpnica (pavaros grandinių gamykla) ir Daugavpils Lokomotivju remonta rūpnica (Daugpilio lokomotyvų remonto gamykla) akcijos.

3.13. Galimos investicijų įplaukų rizikos

Įvertinus investicijų pritraukimo statistika kaip reikšmingą žaidėją investicijų pritraukime reikia paminėti Latvijos Investicijų ir Plėtros agentūrą. IK (investicijų sąskaita) metus LIAA (Latvijos investicijų Plėtros agentūra) aptarnauja vidutiniškai apie 130 (2010 metais net 158) užsienio investorių informacijos reikalavimus, vidutiniškai 30 iš kurių tampa potencialiais investicijų projektais (su vidutine potencialių investicijų apimtimi, apytiksliai 100mln. LVL per metus), siekiant juos sėkmingai įgyvendinti yra tęsiamas kruopštus darbas. Dėl įvairių priežasčių, per metus įgyvendinama tik 5 – 10 projektų. 2010 metais buvo priimti 10 spendimų dėl investicijų investavimą į Latviją ir 6 iš kurių yra mašinų gamybos ir metalo apdirbimo srityje, vienas chemijoje, vienas žemės ūkio produktų pirminiame apdirbime ir du užsakomųjų paslaugų srityje. Bendra planuojamų investicijų apimtis 30,7 mln. Eurų ir 518 darbo vietų.

Kaip pagrindinės investicijų ne investavimo priežastys yra nurodomos:

1) gamybos teritorijų ir verslo infrastruktūros stoka ir teritorinio planavimo trūkumai;
2) elektros energijos aprūpinimo klausimai;
3) sričių poreikiams ir augimui netolygi švietimo sistema ir kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas;

Priimant sprendimą dėl investicijų investavimo konkrečioje šalyje, investorius įvertina šiuos faktorius: rinkos potencialas (kaip Latvijoje taip ir užsienio rinkos), makroekonomikos stabilumas ir požiūris į verslininkus, verslo aplinka (paprastos administracinės procedūros, žemas korupcijos lygis, parama verslui), prieinama infrastruktūra, prieinama kvalifikuota darbo jėga, investicijų stimulai, stabili mokesčių sistema ir kiti faktoriai.

Remiantys dabartine situacijos analize, Latvijos UTI pritraukime galima konstatuoti keletas vidinių ir esminių problemų:

1) supratimo trūkumas apie UTI reikšmę Latvijos ekonomikai;
2) suderintos valstybinių įstaigų ir privataus sektoriaus veikos trūkumas;
3) fragmentuota potencialių užsienio investicijų projektų identifikavimo ir investicijų pritraukimo veikla.

Pasaulinio Banko tyrimai – Doing Business.

Latvijoje, verslo aplinkos įvertinimui, paplitęs instrumentas yra Pasaulio Banko tarptautiniai tyrimai *Doing Business*. Pasaulio Banko *Doing Business 2012* metų tyrimuose, kurie analizuoja verslo aplinką 183 pasaulio šalyse ir jas įvertina dešimtyje įvairių įmonių veiklos etapuose, Latvija nuo 31 pozicijos pernai palypėjo į 21 vietą 2012 metais ir 7 vietoje tarp Europos Sąjungos šalių. Reformos už kurias Latvija gavo

pripažinimą ir įvertinimo padidinimą yra susiejusios su naujo verslo pradžia, elektros energijos prieinamumu, nuosavybės registravimą ir verslo nutraukimą.

Lentelė 3.13.1
Latvijos verslo įvertinimas Doing Business 2012 tyrimuose
Šaltinis: Pasaulio bankas

Įvertinimas	Vieta 2012. metų įvertinime	Vieta 2011. metų įvertinime	Pasikeitimai įvertinime, vietos
Verslo pradžia	51	52	1
Statybų leidimai	112	103	-9
Elektros pajungimas	84	115	31
Nuosavybės registravimas	32	56	24
Kreditų registras	4	4	No change
Investorių teisių apsauga	65	60	-5
Mokesčių administravimas	67	64	-3
Pasienių prekyba	15	15	No change
Sutarčių vykdymas	17	14	-3
Verslo pabaiga	32	86	54

3.14. Kiti investoriams svarbūs klausimai

Kodėl Latvija ir Latgala?

Kiekviename investicijų projekto įgyvendinime veikia žmonės, kurie vertina vietovę, nustato privalumus ir trukumus ir priima sprendimus. Negalima užmiršti kad, pasirimkime pagrinde yra asmeniniai jausmai ir potencialių vietų vertinimo metu gauti įspūdžiai. Būtent todėl reikia pozicionuoti ir emocijas kurias žmogus gali gauti dirbant ir gyvenant Latgaloje.

Pranašumai kurie turi emocionalų bet ne ekonominį pagrindą:

- Pas mus yra keturi ryškūs metų laikai – tai gražu ir turtina asmeninę vystymąsi ir patirtį ;
- Kokybiškas ir skanus valgis;
- Pakankamai gero vandens;
- Gamtos ir su ja susijusio veiklos lengvas prieinamumas, Jūs gailite pasirinkti stebėti paukščius, patraukti į žvejybą ar medžioklę, pasivaikščioti arba tai sujungti su užgavimu ir grybavimu, žiema prisijungti prie mūsų aktyvių slidininkų, vasarą – dviračių kelionės, savaitgali praleisti prie Latgalos gražiųjų ežerų;
- Aukštu standartų žmonės, greitai prisitaiko ir mokosi, daug dirba ir nuoširdžiai poilsiauja, atsakingi, kūrybingi, vertina šeimos vertybes;

- Saugumas;
- Lengvai ir greitai lėktuvu patekti į Latviją;
- Pasakiška, nepaprastos architektūros sostinė - Ryga, kurioje yra restoranai, operos, teatrai;
- Mūsų muzikos talentai – Vestards Šimkus, Maris Jansons, mene, dizaine;
- Nedaugelio 250 km nuotolyje nepaprasti smulkaus balto smėlio Baltijos jūros paplūdimiai;
- Latvija pripažinta TOP 20 pasaulio pagal situacija aplinkoje;
- Ledo ritulio sirgalių sukurta atmosfera žaidinių metu, dainuojančių ir šokančių latvių sukurtas vieningumo jausmas Dainų ir šokių šventėse;
- Daugiau nei 12 000 upių ir daugiau nei 2 000 ežerų.

Finansinė sistema

Latas yra Latvijos nacionalinė piniginis vienetas (ISO 4217 kodas LVL), kuriame yra 1 000 santimų. Latas yra vienintele teisėta mokėjimo priemonė Latvijoje. Piniginių ženklų aprašymas, numeracija, registraciją ir monetų dangą nusako Latvijos Banko taryba. Latą sutrumpina Kaip „Ls“ (šitą sutrumpinimą rašo piniginės sumos priešakyje, LS 2,-).

Latvijos Bankas 2004 metų gruodžio 30d. nustatė lato pririšimo prie euro kursą: 1 EUR =Ls 0,702804. Lato pririšimas prie euro yra reikalingas prieš numatytos bendros valiutos įvedimą, tokiu būdu užtikrinamas pagal galimybę nedidelis svyravimas tarp lato ir euro, o tai vienas iš būtinų pildomų kriterijų. Tokiu būdu lato pririšimas prie euro buvo pirmas būtinas žingsnis kelyje į euro kaip savo ateities valiutą. Latvija euro planuoja įvesti 2014 metais. Latvijos piniginę sistemą kontroliuoja Latvijos Bankas.

Finansų ir kapitalo rinkos komisija (FKTK) 2011 metų pabaigoje buvo stebimi 334 finansų ir kapitalo rinkos dalyviai ir jų bendra aktyvų apimtis siekė 22,7 mlrd. latų. Nors bankų sektorius pagal aktyvų apimtį sudaro didžiausia finansų ir kapitalo rinkos dalį t.y. 92,3%, vis dėlto jo lyginamasis svoris, kitų finansų ir kapitalo rinkos dalyvių veiklai plėtojantis, turi tendenciją mažėti.

Latvijoje 2011 metų pabaigoje veikė 12 ne gyvybės draudimo kompanijos arba jų filialai, todėl dalis (7) yra registruotos čia, bet dalis (5) registruotos kitose ES valstybėse ir Latvijoje veikia kaip filialai.

Akcijų rinkos pagrindinis žaidėjas Latvijoje NASDAQ OMX Ryga ir Latvijos Centrinis depozitoriumas. 2011 metų pabaigoje NASDAQ OMX Ryga buvo išdėtos 32 kompanijų akcijos bendra kapitalizacijos verte 580,19 mln. LVL.

Švietimas ir mokslas

Latgaloje yra 20 profesionalios vidurinio išsilavinimo įstaigos arba jų filialai, tame tarpe meno vidurinė mokykla. Regione yra profesionalaus vidurinio išsilavinimo programų poreikis, kuriose norimą išsilavinimą gauna 5,8 tūkst. auklėtinių.

Trumpalaikiuose kursuose kasmet savo kvalifikaciją kelia virš 300 įvairiose regiono įmonėse užimtų darbuotojų. Vidurinį profesionalų išsilavinimą Latgaloje yra galimybė gauti 20 įvairiose specialybėse, regiono plėtrai reikšmingos:

- Energetikos, elektronikos ir automatikos sritis
- Inžinerija, mašinų gamybai metalo apdirbimo sritis
- Įvairios statybų specialybės
- Maisto prekių gamybos sritis;
- Tekstilės gamybos sritis
- Turizmo ir poilsio organizavimo verslas
- Medienos apdirbimo ir medžio dirbinių gamybos sritis
- Žemės ūkio produktų gamybos sritis.

Profesionalaus švietimo plėtroje svarbus regiono didžiausių miestų vaidmuo, kuriuose yra didžiausios gamybinės įmonės suteikiančios profesionalaus švietimo auklėtiniams praktikos ir darbo vietas. Po „Profesionalaus švietimo įstaigų optimizacijos 2010 – 2015“ įgyvendinimo Latgalos regione planuojama įsteigti tris specializuotas profesionalaus švietimo įstaigas, neskaitant Malnavos koledžo ir Bebrenes profesionalios vidurinės mokyklos.

Latgalos regione veikia 23 aukštojo išsilavinimo įstaigos arba jų filialai, tame tarpe 5 koledžai arba jų filialai juose studijuoja apytiksliai 9 tūkst. studentų.

Daugpilio Universitetas yra vienas iš didžiausių klasikinių valstybinių universitetų Latvijoje ir reikšmingas švietimo ir mokslo centras Latgaloje. Universitetas siūlo studijas 5 fakultetuose: Gamtos mokslų ir matematikos, Humanitarinių mokslų, Švietimo ir vadybos, Muzikos ir meno ir Socialinių mokslų fakultetas. Universitete studijuoja 3,1 tūkst. Studentų 61 studijų programoje ir dirba 220 akademinių darbuotojų. Daugpilio Universiteto filialas yra Balvuose.

Rėzeknės Aukštoji mokykla tai valstybės įsteigta Latvijos Respublikos aukštojo išsilavinimo įstaiga, kurioje yra keturi fakultetai, 43 studijų programos humanitarinių, socialinių, švietimo ir inžinerijos srityse, bendras studentų skaičius 2,6 tūkst. Iš inžinerijos mokslo siūloma *Aplinkos inžinierių, Programavimo inžinierių ir Mechatronikos* specialybės*.*

Transporto ir ryšių instituto Latgalos filialas siūlo specifines atitinkančias regiono darbo rinkos poreikius aukštojo profesionalaus išsilavinimo studijų programas *Transporto ir verslo logistika ir Verslo vadyba transporte,* taip pat inžinierinių mokslų bakalauro laipsnio studijų programas Transporto komercinė eksploatacija ir mechanika.

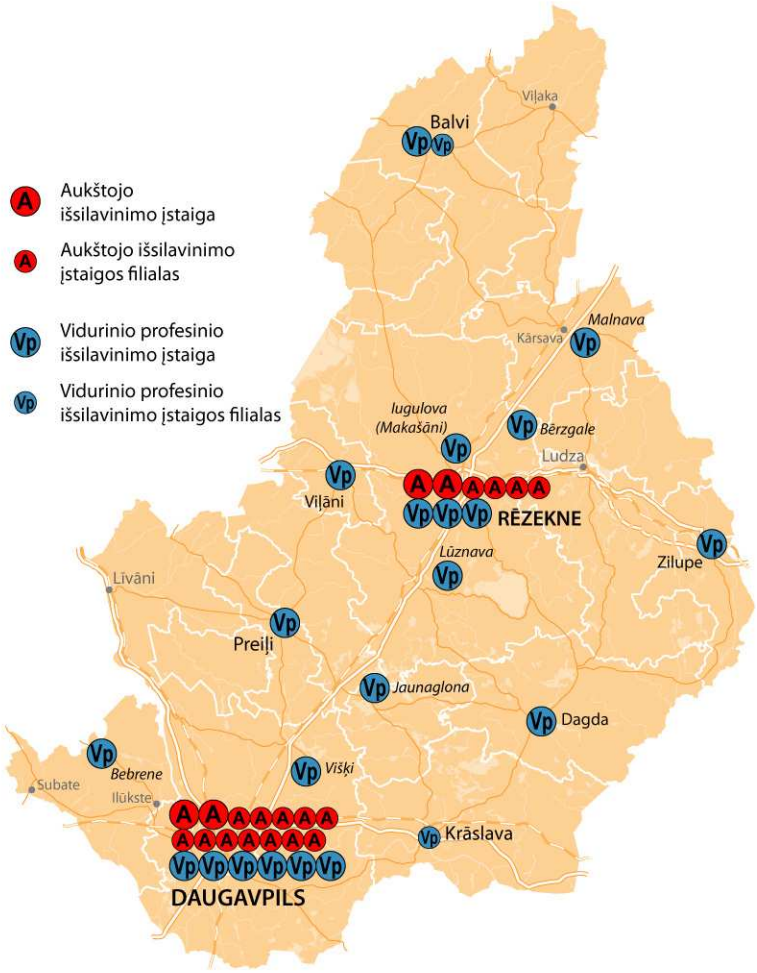

3.14.1 pav. Švietimo įstaigų išsidėstymas Latgalos regione

AS (AB) „Viļānu selekcijas un izmēģinājumu stacija" (Vilianų selekcijos ir bandymų stotis) atlieka mokslinius tyrimus javų, bulvių ir linų sėklos gamyboje, pieninkystėje, teikia agroserviso paslaugas, gamina biologines trąšas.

AS (AB) „Latgales lauksaimniecības zinātnes centrs" (Latgalos žemės ūkio mokslo centras) Vilianuose atlieka mokslinius tyrimus ir aprūpina kaimo verslininkus galinčiomis konkuruoti mokslo pasiekimais ir jų įdiegimais praktikoje.

AS (AB) „Lopkopības izmēģinājumu stacija Latgale" (Latgalos gyvulininkystės bandymų stotis) Vilianų krašte užsiima tyrinėjimais augalininkystėje ir gyvulininkystėje, naminių gyvulių naudojimo efektyvumo kėlimu Latgalos agroklimatinėje zonoje, žemės ūkio produktų gamyba.

4. INVESTAVIMO OBJEKTŲ ATRANKA

Investicijos tinkantys objektai buvo pasirinkti remiantis šiais kriterijais:

- Objekto buvimo vieta;
- Nuosavybės teisės;
- Strategijos dokumentai;
- Susisiekimas su miestu ir kita gyvenviete;
- Infrastruktūra;
- Plėtros galimybes.

Lentelė 4.1.

Projektų vertinimo kriterijai

Kriterijai	Turizmo plėtra	Pramonės plėtra
1. Vieta	Pirmenybę turi objektai, esantys vertingose vietose: • Turistų lankomose vietose • Nacionaliniuose, regioniniuose parkuose, gamtos draustiniuose • Netoli vandens telkinių • Miškų masyvuose • Miesto centre.	Pirmenybę turi objektai esantys strateginėse vietose: • Netoli miesto ir kitų gyvenviečių • Netoli pagrindinių kelių • Netoli geležinkelio.
2. Reikšmė	Pirmenybę turi objektai, kurie tinka: • Turizmo paslaugų organizavimui • Aptarnavimo, apgyvendinimo, maitinimo paslaugoms • Papildomoms paslaugoms.	Pirmenybę turi objektai, kurie tinka: • Gamybos, pramonės veiklai • Techninio aptarnavimo veiklai, sandėliavimui • Papildomoms patalpoms.
3. Nuosavybės teisės	Pirmenybę turi objektai: • Su sutvarkytomis nuosavybės teisėmis , be ypatingų apsunkinimų • Kuriuos savivaldybė parduota arba išnuomoja ilgam laikui • Kuriuos parduoda privatūs asmenys.	Pirmenybę turi objektai: • Su sutvarkytomis nuosavybės teisėmis , be ypatingų apsunkinimų • Įtrauktiems į strategijos dokumentus; • Su paruoštu detaliuoju planu, techninių projektu • Pramoninis panaudos Bramkowy.

4. Projekto savininko suinteresuotumas	Pirmenybę turi objektai: • Kuriuos stumia suinteresuotas savininkas, yra lengvai pasiekiamas, trumpu laikotarpiu, atsako ir užtikrinant efektyvią komunikaciją • Aktyviai dirba siekiant investicijų pritraukimo; • Nukreipti į apskrities strateginių tikslų įvykdymą	Pirmenybę turi objektai: • Kuriuos stumia suinteresuotas savininkas, yra lengvai pasiekiamas, trumpu laikotarpiu, atsako ir užtikrinant efektyvią komunikaciją • Aktyviai dirba siekiant investicijų pritraukimo; • Aktyviai dirba siekiant investicijų pritraukimo;
5. Susisiekimas	Pirmenybę turi objektai su geru susisiekimu: • Su regioniniais ir apskričių keliais • Kartu su miestų ir kitomis gyvenvietėmis, • Su kitais turizmo objektais.	Pirmenybę turi objektai su geru susisiekimu: • Su magistraliniais keliais • Geležinkeliu • Su regioniniais ir apskričių keliais dengtais asfalto danga.
6. Infrastruktūra	Pirmenybę turi objektai: • Su įrengtais privažiavimo keliais • Su automobilių stovėjimo aikštelėmis • • Su įrengtais privažiavimo keliais • Galintys aprūpinti elektros energija ir vandeniu.	Pirmenybę turi objektai: • Su įrengtais privažiavimo keliais • Įrengta teritorija • • Su įrengtais privažiavimo keliais • Galintys aprūpinti aukštos įtampos elektros energija ir vandeniu.
7. Plėtros galimybės	Pirmenybę turi objektai su išankstine sąlyga: • Plėtrai gretimų kraštų kryptimi • Aptarnavimo sferos, maitinimo, apgyvendinimo paslaugų plėtrai.	Pirmenybę turi objektai su išankstine sąlyga: • Plėtrai gretimų kraštų kryptimi • Plėtoti gamybą, aptarnavimo sferą, sandėliavimą.

4.1. Latgalos regiono vertingiaus investicijų pritraukimui objektai

Lentelė 4.1.1.

Investicijų pritraukimo objektų įvertinimas

		Kriterijai, vertės skalė nuo 1 iki 3							
Nr.	Investicijų investavimo pasiūlymai	Vieta	Reikšmė	Nuosavybės teisės	Projekto savininko suinteresuotumas	Susisiekimas	Infrastruktūra	Plėtros galimybės	**Total**
1	GAMYBOS DIEGIMAS VILIANŲ KRAŠTE	1	2	2	3	1	1	2	12
2	PRAMONINĖS TERITORIJOS (GREENFIELD) DAUGPILIO MIESTO TERITORIJOJE	3	3	3	3	3	3	3	21
3	DAUGPILIO ORO UOSTO GRETIMŲ TERITORIŲ KOMERCINĖ PLĖTRA	3	3	3	3	3	2	3	20
4	PRAMONINĖS ZONOS PLĖTRA IR NAUJŲ GAMYBŲ ĮKŪRIMAS LYVANŲ KRAŠTE	3	3	3	3	3	3	3	21
5	RĖZEKNĖS SPECIALIOJI EKONOMINĖ ZONA	3	3	3	3	3	3	3	21
6	REKREACINĖ ZONA PRIE BALVŲ IR PERKONU EŽERŲ	2	2	2	3	2	1	3	15
7	DROŽLIŲ IR ŠIAUDŲ BRIKETŲ GAMYBOS KŪRIMAS BALTINAVOS KRAŠTE	3	3	2	3	1	1	2	15
8	NAUJOS GRŪDŲ DŽIOVYKLOS IR VALYMO KOMPLEKSO STATYBA	3	3	2	3	1	1	2	15
9	SAPROPELIO GAVYBA IŠ PERKONU EŽERO	2	2	2	3	2	1	2	14
10	ŽUVININKYSTĖS ŪKIO KŪRIMAS DAGDOS KRAŠTE	2	2	2	2	2	2	2	14
11	FELICIANOVOS DVARAS CIBLOS KRAŠTE	2	2	2	2	1	1	2	12
12	GAMYBOS ĮKURDINIMAS 1000 M2 PASTATE LUDZOS MIESTE	2	3	2	2	3	2	2	16
13	PREILIŲ DVARO KOMPLEKSO IR PARKO RENOVACIJA IR PLĖTRA	3	2	2	3	3	3	2	18
14	SMĖLIO – ŽVYRO IR SMĖLIO GAVYBA NEKILNOJAMAME TURTE „BUTIŠKIAI“	3	3	2	2	2	2	2	16
15	GAMYBOS ĮKURDINIMAS AGLUONOS VALSČIAUS EZERUKINUOSE	2	3	2	2	2	1	2	14
16	KAMENECOS DVARO ANSAMBLIO IR ŠALIA ESANČIŲ TERITORIJŲ KAIP TURIZMO OBJEKTŲ PLĖTRA	2	2	2	2	2	1	2	13
17	SAPROPELIO GAVYBA DENEVOS EŽERE	2	2	2	2	1	1	2	12
18	INDROS GATVĖS KRASLAVOJE GAMYBINĖS ZONOS PLĖTRA	3	2	3	3	3	3	3	20
19	MEDŽIO ANGLIES IR ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ELEKTRINĖS STATYBOS BAIGIMAS IR EKSPLOATAVIMAS	2	3	3	3	3	2	3	19
20	DAUGPILIO NAFTOS REZERVUARŲ PARKAS	3	2	3	3	3	3	3	20

TEISĖKŪROS ANALIZĖ LATGALOS REGIONE

Šioje dalyje bus skirtas dėmesys tiems teisėkūros klausimams, kurie liečia savivaldybių teisias, pareigas ir galimybes pritraukiant investicijas ir tik truputi apžvelgti bendri, visoje šalyje privalomi norminiai teisės aktai.

Ateityje patariame pasinaudoti LIAA brošiūra „Business Guide“ (atnaujinama vieną kartą per du metus), auditorių kompanijos KPMG kasmetine apžvalgą „Investment in the Baltics“ ir Užsienio investorių tarybos Latvijoje kasmetine apžvalgą, nes šitie trys dokumentai suteikia brandų požiūrį į teisėkūros pakitimus žiūrint nuo investorių interesų pusės.

5. Teisės aktų analizė

Analizuojant teisės aktus, tenka konstatuoti, kad savivaldybių galimybės įtakoti ir stimuliuoti investicijų pritraukimą yra daugiau susiejusios su pačių savivaldybių iniciatyva negu teisės aktuose užtikrintomis teisėmis. Daugumoje dokumentu yra dalis kuri stimuliuoja savivaldybių dalyvavimą komercinėje veikloje arba jos stimuliavime, ir ypatingai, jei tai yra susieja su vietiniams gyventojams reikšmingų paslaugų teikimu arba užtikrina tokias paslaugas arba produktus kuriuos į rinką neteikia kiti verslininkai.

Tolimesniame šios dalies detaliame išdėstyme bus apžvelgti reikšmingiausi savivaldybių investicijų pritraukimo veiksmus įtakojantys teisės aktai ir šių dokumentų reikšmingiausi punktai.

5.1. Valstybės valdymo santvarkos įstatymas

Įstatymo tikslas yra garantuoti demokratinį, teisėtą, efektyvų, atvirą ir visuomenei prieinamą valstybės valdymą.

Įstatymo XI skyrius reguliuoja viešojo asmens veiksmus privačių teisių srityje ir *87 straipsnis* nusako kokiais būtent atvejais. Savo ruoštu *88 straipsnis* pabrėžia, kad viešasis asmuo užsiimti verslu gali 1) jeigu rinka negali užtikrinti visuomenes interesų įgyvendinimą atitinkamose srityse; 2) srityje, kurioje yra natūrali monopolija, tuo pačiu garantuojant visuomenei atitinkamų paslaugų prieinamumą; 3) strategiškai svarbiose srityse; 4) naujoje srityje; 5) srityse kurių plėtrai reikalingi dideli kapitaliniai įdėjimai; 6) srityje, kurioje atitinkamai visuomenes interesams būtina garantuoti aukščiausius kokybės standartus.

Išvados: Remiantis ankščiau minėtu, savivaldybės turi teisę organizuoti verslą ir žiūrint iš investicijų pritraukimo pusės ir naujų industrinių parkų plėtros pusės, tokių įmonių steigimas būtų argumentuotas dauguma 88 straipsnio punktais. Būtent 88 straipsnyje išvardinti punktai gali parodyti kodėl srityse pradinę plėtrą turėtu pradėti savivaldybės, palaipsniui tas perduodant verslininkams.

5.2. Regioninės plėtros įstatymas

Regioninės plėtros įstatymo 22 – 24 straipsnis nusako ypatingai remiamas teritorijas, paaiškina statusą ir suteikimo tvarką. Ypatingai remiama teritorija tai teritorija, kurioje ilgą laiką laikosi bloga ekonominės ir socialinės plėtros kryptis arba viena iš tendencijų ir kuriai įstatymiškai suteikta ypatingai remiamos teritorijos statusas.

Ypatingai remiamos teritorijos statuso suteikimo tikslas yra suteikti galimybę ekonomiškai silpnų arba mažiau palankių teritorijų ekonominiai ir socialiniai plėtrai norint stimuliuoti lygiaverčių socialinių ir ekonominių aplinkybių kūrimą visos šalies teritorijoje. Ypatingai remiamos teritorijos statusą suteikia ir atšaukia regionų plėtros planavimo taryba vadovaujantis

Ministrų kabineto taisyklėmis Nr. 637 „Ypatingai remiamos teritorijos statuso suteikimo ir atšaukimo tvarka“

Ekonominei veiklai skatinti ypatingai remiamose teritorijose verslininkams, kurie yra užregistruoti ypatingai remiamose teritorijose gali būti taikomos mokesčių lengvatos, taikant ypatingą pagrindinių priemonių nusidėvėjimo nurašymo ir ypatingų nuostolių padengimo tvarką.

Įstatymo Apie įmonių pajamų mokestį supratimu įmonėms, kurios veikia ypatingai remiamose teritorijose pagrindinių priemonių nusidėvėjimo ir nematerialinių indelių vertės nurašymui panaudoti padidintus koeficientus (13 straipsnio taisyklės) arba taksacijos laikotarpio nuostolius dengti ilgesniame laikotarpyje (reguliuoja 14 straipsnis). Įstatyme Apie gyventojų pajamų mokestį individualus komersantas arba fizinio asmens nuosavybėje esanti individuali įmonė ekonominės veiklos nuostolius dengia sekančių 6 metų laikotarpyje.

Ypatingai remiamos teritorijos laikotarpyje nuo 2011 metų sausio 1d. ir iki 2012 metų gruodžio 31d. Latgalos planavimo regione yra Agluonos, Baltinavos, Ciblos, Dagdos, Ilūkstės, Karsavos, Riebinių, Rugajų, Varkavos, Viliakos, Vilianų ir Zilupės kraštai.

5.3. Įstatymas „Apie Savivaldybes“

Įstatymas nusako Latvijos Respublikos savivaldybių veiksmų bendras taisykles ir ekonominių pagrindų, savivaldybių kompetenciją, dūmos ir jų institucijas, o taip pat dūmos pirmininko teisės ir pareigos, savivaldybių santykius su Ministrų kabinetų ir ministerijomis, taip pat savivaldybių tarpusavio santykių bendras taisykles.

14 straipsnis. Vykdant savo funkcijas, savivaldybės įstatymo numatyta tvarka turi teisia:

1) kurti savivaldybių įstaigas, steigti bendroves ir organizacijas, kapitalo bendroves;

2) įsigyti ir nusavinti kilnojamą ir nekilnojamą turtą, privatizuoti savivaldybių nuosavybės objektus, o taip pat daryti kitus privatinės teisės pobūdžio veiksmus;

3) įvesti vietines rinkliavas ir jų dydi, nustatyti mokesčių tarifus ir atleidimą nuo mokesčių mokėjimo;

15 straipsnis. Reguliuoja savivaldybių autonomines funkcijas ir 10 straipsnis nustato, kad savivaldybės privalo skatinti ūkinę veiklą atitinkamoje administracinėje teritorijoje, rūpintis nedarbo mažėjimu;

43 straipsnis nustato savivaldybės dūmos teisę išduoti privalomas taisykles įvairiais klausimais, pavyzdžiui, keli iš 43 straipsnio punktu:

1) apie respublikos miesto arba krašto teritorijos užstatymą;

2) apie respublikos naudojime esančių miškų ir vandens telkinių , o taip pat apie respublikos miesto ir krašto ypatingai saugojamus gamtos ir kultūros objektų saugojimą ir išlaikymą;

9) apie respublikos miesto arba krašto teritorijos kraštovaizdžio formavimą, apželdinimų priežiūra ir apsauga.

78 straipsnis. Vietinės savivaldybės turi pirmenybės teisę pirkti, jeigu savivaldybių administracinėje teritorijoje yra nusavinamas nekilnojamas turtas ir vykdant įstatyme nustatytas savivaldybių funkcijas tai yra būtina, laikantys teritorijos planavime leistų (planuotų) teritorijų panaudojimą, teisės aktus, plėtros planavimo dokumentų ir kitų dokumentų, kurie patvirtina atitinkamo nekilnojamo turto būtinumą vykdant savivaldybės funkcijas.
79 straipsnis. Savivaldybės turi teisę kreiptis į Ministrų kabinetą su pasiūlymų priverstinai nusavinti nekilnojamą turtą įstatymo numatyta tvarka atitinkamos savivaldybės naudai, jeigu šita nuosavybė reikalinga viešam naudojimui, tai yra, kelių, gatvių, aikščių, šaligatvių, estakadų, viaduku, o taip pat uosto krantinių statybai. Turto nusavinimo tvarka nustato atskyras įstatymas.

Išvados: 14 straipsnio reglamentavimas savivaldybėm suteikia galimybę aktyviai įsijungti į verslą, kuris tikrai gali tarnauti kaip priemonė savivaldybių verslo plėtroje atsavinti turtą ir paruošti privalomas taisykles apie lengvatų paskyrimą nekilnojamo turto mokesčio mokėtojams, o tai yra konkrečių verslo rūsių paramos priemonė.

Viešai prieinama informacija apie Daugpilio ir Rėzeknės miestų nustatytas mokesčių lengvatas, aiškiai rodo miestų tikslų skirtumus. Rėzeknės miestas daugiau dėmesio skiria apdirbimo pramonės įmonėms duodant joms 50% nekilnojamo turto mokesčio nuolaidas, Daugpilio mieste priešingai, didžiausia nuolaidą, kurią gali gauti pramonės įmonė, yra 25%.

5.4. Įstatymas „ Apie valstybės ir savivaldybių finansinių lėšų ir turto išvaistymo išvengimą“

Šio įstatymo tikslas pasiekti, kad valstybės ir savivaldybių finansinės lėšos ir turtas būtu naudojamas pagal įstatymą ir atitiktų gyventojų interesams, išvengti jų iššvaistymo ir netikslingo panaudojimo, o taip pat apriboti valstybės pareigūnų korupciją.
4 straipsnis nustato apribojimus skiriant kreditus, išduodant paskolas, o taip pat duodant garantijas ir laidavimus. Šio straipsnio 2 punktas nustato, kad savivaldybėm, valstybės ir savivaldybės įstaigoms, kapitalo bendrovėms draudžiama išduoti bet kokios rūšies paskolas ir duoti laidavimus arba garantijas, ir vis dėlto įstatymas numato sekančias išimtis:
5 straipsnis draudžia perduoti valstybės ir savivaldybių turtą neatlygintam naudojimui. Tačiau 5^1 straipsnis nustato, kad kapitalo bendrovės turi teisę perduoti turtą neatligintam naudojimui.
6^1 straipsnis nustato maksimalų valstybės ir savivaldybės kilnojamo ir nekilnojamo turto panaudos laikotarpį – 5 ir 12 metų atitinkamai, šitas straipsnis nepritaikomas sutartims, kur nuomos teisės yra gautos viešame aukcione.
7 straipsnis nustato, kad valstybės ir savivaldybių turtą draudžiama nusavinti už akivaizdžiai per mažą kainą.

8 straipsnis draudžia savivaldybėm, valstybės ir savivaldybių įstaigoms, o taip pat kapitalo bendrovėms įsigyti nuosavybę arba naudojimui turtą arba užsakyti paslaugas arda badus už akivaizdžiai per didelę kainą.

Išvados: 4 straipsnis. Savivaldybėms suteikiamos galimybė verslo plėtrai. 6^1 straipsnis draudžia sudaryti sutartis be viešų aukcionų, jei investorius nori nuomoti nuosavybę daugiau nei 12 metų, kad gautu investicijų projekto mokesčių nuolaidas. 7 straipsnis. Šitas draudimas skatina korupcijos likvidavimą, tačiau tada nėra galimybė, nusavinto už mažesnę kainą kokio nors turto, perduoti įmonei, kuri mainais galėtų veikti savivaldybės plėtros labui, pavyzdžiui, atitinkamos teritorijos infrastruktūros sutvarkymas, darbo vietų steigimas ir t.t. 8 straipsnis - Šio įstatymo norma padeda išvengti galimų pareigūnų norų gauti asmeninę naudą iš savivaldybės sandėrių, tačiau tai ir apriboja sandėrių sudarymą, pavyzdžiui, atvejais, kada projekto įgyvendinimui būtina nuosavybė, kuri priklauso fiziniam asmeniui, kuris nenori parduoti už rinkos arba mažesnę kainą. Negalėdama susitarti su fiziniu asmeniu, savivaldybė negali veikti.

5.5. Įstatymas „Apie valstybės ir savivaldybių kapitalo dalis ir kapitalo bendroves“

Tuo įstatymas reguliuoja valstybės ir savivaldybių kapitalo bendrovių veiklą, kurios pagal Komercinio įstatymo reikalavimus yra įrašytos komerciniame registre. Kapitalo bendrovės yra ribotos atsakomybės bendrovės arba akcijų bendrovės.

25 straipsnis nustato, kad savivaldybių kapitalo bendrovių steigėjas yra atitinkama savivaldybė ir sprendimą apie kapitalo bendrovės steigimą priima savivaldybės dūma. Valstybės arba savivaldybės kapitalo bendrovės steigimo pagrindas yra nurodytas Valstybės valdymo santvarkos įstatyme (87,88 straipsniai).

37 straipsnis. Kapitalo bendrovės pelno panauda

Kapitalo dalių laikytojas gali nustatyti kapitalo bendrovės pelno panaudos principus, laikantys įstatymuose, Ministru kabineto taisyklėse ir patvirtintuose srities plėtros koncepcijose, strategijose ir kituose srities plėtros reglamentuojančiuose dokumentuose numatytus tikslus ir uždavinius.

Išvados: Bendrai pagal šiame įstatyme išvardintus sąlygas savivaldybė turi teisę veikti privačių teisių srityje per savivaldybės kapitalo bendrovę arba viešai privačią kapitalo bendrovę. Jos gali būti efektyvia savivaldybės verslo plėtros priemone.

5.6. Įstatymas „Apie mokesčius ir rinkliavas“

Įstatymas nurodo mokesčių ir rinkliavų rūšis ir reglamentuoja mokesčių ir rinkliavų nustatymo tvarką, jų inkasavimą ir išieškojimą, mokesčių ir rinkliavų administracijos teisias, pareigas ir atsakomybę, mokesčių mokėtojų registracijos tvarką, o taip pat mokesčių ir rinkliavų klausimais priimtų sprendimų užginčijimo ir apskundimo tvarką.

3 straipsnio 2 punktas numato kad, savivaldybėms laikantis įstatymo gali būti duota galimybė pritaikyti mokesčių lengvatas mokesčiams kurie įskaitomi į savivaldybių biudžetą. Taip pat turi teisę nustatyti nekilnojamo turto papildomą tarifą.

Išvados: Dabartiniams ir potencialiems verslininkams ypatingai svarbios galėtu būti nekilnojamo turto mokesčio lengvatos. Šitas lengvatas savivaldybės galėtu panaudoti kaip būdą užlaikyti atitinkamame regione esančius ir pritraukti naujus verslininkus. Taip kuriama verslui palanki aplinka. Nepakankama vieša informacija apie nekilnojamo turto mokesčių nuolaidų galimybes kraštų savivaldybėse, galimas dalykas, kad savivaldybės net nenori šitas nuolaidas populiarinti.

5.7. Įstatymas apie įmonės pajamų mokestį

Įstatymas nustato įmonės pajamų mokesčio objektus, mokesčio apskaičiavimo ir inkasavimo tvarką, o taip pat mokesčių nuolaidas. Mokesčių nuolaidų tvarką nustato įstatymo III dalis.

17^2 straipsnis. Mokesčio nuolaida už remiamų investicijų projekto rėmuose padarytas pradines ilgalaikes investicijas kurių bendra suma viršija 5 mln. latų ir bendra pradinė ilgalaikė investicijų suma yra investuojama trijų metų laikotarpyje.

Pritaiko 25% bendros pradinės ilgalaikės investicijos iki 35 mln. latų mokesčio nuolaidą ir 15%- sumos daliai, kuri viršija 35 mln. latų.

Projektas turi būti įgyvendintas remiamose pirmenybės sritys: 1) maisto produktų gamyba; 2) gėrimų gamyba; 3) medienos, medžio ir kamščio gaminių gamyba; 4) cheminių medžiagų ir chemijos produktų gamyba; 5) farmacijos pagrindinių medžiagų ir farmacijos preparatų gamyba; 6) gumos ir plastmasės dirbinių gamyba; 7) metalo gamyba; 8) metalo dirbinių gamyba, išskyrus mašinas ir įrangą; 9) kompiuterių, elektroninių ir optinių įrangų gamyba; 10) elektros įrangos gamyba; 11) kitur neklasifikuotos įrangos, mechanizmų ir darbo mašinų gamyba; 12) automobilių, priekabų ir pusiau priekabų gamyba; 13) kitų transporto priemonių gamyba; 14) telekomunikacija; 15) programavimas ir susijusios veiklos; 16) sandėliavimas ir transporto pagalbinės veiklos.

Papildomos sąlygos nustato, kad investicijos turi užtikrinti naujo profilio veiksmų pradžią, nekilnojamo turto ilgalaikės nuomos teisias (bent jau 13 metų), investicijų projekto paraiškos paruošimą, o taip pat ilgalaikį investicijų buvimą Latvijoje ir konkretaus verslininko valdyme ne mažiau kaip 5 metus technologinei įrangai ir 10 metų statyboms ir pastatams.

Išvados: Siūlomos mokesčių nuolaidos yra reikšmingos didelių investicijų projektų laikytojams, ir savivaldybės turėtų pozicionuoti šitą pranašumą kiekvienam potencialiam investoriui.

5.8. Rinkliavos

Rinkliavos gali būti numatytos įstatymų, arba jas nustato vietinės savivaldybės. Rinkliavos kurios taikomos tik pagal įstatymą ir gali liesti verslininkus:

- prekių arba paslaugų loterijos organizavimo valstybinis mokestis – Prekių ir paslaugų loterijos įstatymas;
- naudojimosi automobiliniais keliais rinkliava – Automobilinių kelių naudojimo rinkliavos įstatymas;
- finansų stabilizavimo rinkliava – Finansų stabilizavimo rinkliavos įstatymas.

Savivaldybių rinkliavų objektai – vietinės savivaldybės dūma turi teisę Ministrų kabineto taisyklėse numatyta tvarka savo administracinėje teritorijoje įvesti savivaldybės rinkliavas už:

„1) savivaldybės dūmos paruoštų oficialių dokumentų ir jų patvirtintų kopijų gavimą;

[...]

10) statybos leidimų gavimą;

11) savivaldybės infrastruktūros priežiūrą ir plėtrą“.

Išvados: Remiantis įstatyme pateikta informacija, savivaldybių rinkliavas nustato pačios savivaldybės ir rinkliavų taisykles paskelbia savo svetainėse. Didžiausių miestų svetainėse tokios informacijos paprasta ir struktūrizuota forma nėra. Būtų tikslinga minėtą informaciją visose savivaldybėse sustruktūrizuoti tokiu būdu palengvinant potencialiems investoriams informacijos apibendrinimo ir įvertinimo procesą.

5.9. Tvarka, kokia pateikiama ir įvertinama investicijų projekto paraiška, remiamo investicijų projekto statusui gauti

Ministrų kabineto taisyklių Nr. 287, išduotų remiantis Įstatymu apie įmonių pajamų mokestį 27 straipsnio 10 punktu ir Ministrų kabineto santvarkos įstatymo 31 straipsnio pirmos dalies 3 punktu. Nuo 2011 metų Latvijoje yra gražinta įmonių pajamų mokesčio nuolaida dideliems – 5mln. LVL ir didžiausiems investicijų projektams. Taisyklės nustato tvarką, kokia pateikiamos ir įvertinamos investicijų projekto paraiškos remiamo investicijų projekto (toliau – projektas) statusui gauti.

Išvados: Sąlygas rėmimo dydžiui, investicijų rūšims, sritims ir rėmimo taisyklėms detaliau aprašo Įstatymas apie įmonių pajamų mokestį. Savivaldybėms minėtus pranašumus turi pateikti investoriams, užtikrinant taip pat paramos paraiškų paruošimą ir pateikimą Ekonomikos Ministerijai ir investorių interesų atstovavimą projekto vertinime.

5.10. Rėzeknės specialiosios ekonominės zonos įstatymas

Rėzeknės specialiojoje zonoje yra specialus mokesčių skatinimų režimas įmonių pajamų mokesčiui, o taip pat nekilnojamo turto mokesčiui. Latvija kol kas yra pasiekusi susitarimą

su ES, kad tokios ekonominės zonos Latvijoje veiks iki 2017 metų.

<u>Įmonių pajamų mokesčio lengvatos SEZ įmonėms</u>

- sumažina apmokestinamas pajamas už investicijas, kurios padarytos į tokias infrastruktūras arba socialinės srities objektus, kurie priklauso valstybei arba savivaldybei
- mokesčio nuolaida 80% nuo apskaičiuotos mokesčio sumos
- nuolaida 80% išskaičiuojamajam mokesčiui išmokant nerezidentui dividendus, o taip pat atlygį už valdymą ir konsultacijos paslaugas ir užmokestį už intelektualinė nuosavybę

Nekilnojamo turto mokesčio nuolaida 80% nuo apskaičiuotos mokesčių sumos už nuosavybę laisvų uostų teritorijoje.

SEZ įmonių apribojimai:

- UIN (įmonės pajamų mokestis) NĪN (nekilnojamo turto mokestis) nuolaidos taikomos tuo atvejų, jeigu sukauptų tiesioginių mokesčių nuolaidų suma ir taksacijos laikotarpio apskaičiuotos nuolaidos bendrai neviršija 70% sukauptos investicijų sumos
- Apskaičiuotos nuolaidos negali viršyti 50% sukauptų investicijų sumos, jeigu SEZ arba laisvo uosto įmonės darbuotojų skaičius neviršija 250 ir neto apyvarta – 28mln. Ls arba balanso vertė viršija 19mln. Ls;
- Nustatyti nuolaidų apribojimai SEZ arba laisvų uostų žemės ūkio produktų apdirbimo ir prekybos kompanijoms, kurių apskaičiuotos nuolaidos negali viršyti 25 - 50% sukauptų investicijų sumos (nuolaidų apribojimo dydis priklauso nuo kompanijos dydžio).

5.11. Mokesčiai, jų tarifai ir taikymo sąlygos

2011 metais mokesčių našta (mokesčių pajamos atitinkamai BVP) Latvijoje pasiekė 28,1% nuo BVP, o tai pats mažiausias rodiklis ES. Mokesčių reikaluose Latvija laikosi ES privalomų nustatymų. Latvijoje mokesčių sistemą reguliuoja įstatymas „Apie Mokesčius ir rinkliavas“, mokesčius ir valstybės rinkliavas administruoja Valstybės pajamų tarnyba (VPT). Nuo 2011 metų sausio 1d. mokesčių ir informacinės deklaracijos VPT pateikiamos tik per elektroninę deklaravimo sistemą.

Latvijos mokesčių sistema virs dar kaiti, taip pat 2011 metais įvyko keleta esminių mokesčių pakeitimų. Vyriausybė svarsto galimybę artimiausioje ateityje sumažinti darbo jėgos mokesčius, padidinant vartojimo mokesčius ir kaip vieną iš prioritetų nustatė kovą su šešėlinę ekonomiką.

Šiuo metu Latvijoje galioja 13 mokesčių ir 97 valstybės rinkliavų. Galiojantys mokesčiai:

1) gyventojų pajamų mokestis,
2) mikroįmonių mokestis,
3) įmonės pajamų mokestis,
4) valstybės privalomojo socialinio draudimo įmokos,
5) nekilnojamo turto mokestis,
6) pridėtinės vertės mokestis,

7) akcizo mokestis,
8) muitinės mokestis,
9) darbo išteklių mokestis,
10) loterijų ir azartinių lošimų mokestis,
11) lengvųjų automobilių ir motociklų mokestis,
12) elektros energijos mokestis,
13) automobilių tarnybos mokestis, kurių tarifus ir pritaikymą reguliuoja konkretūs įstatymų.

Įmonėms reikia atsiminti, kad papildomai mokesčiams Latvijoje yra nustatytos ir verslo rinkliavos, be to papildomai 97 valstybės rinkliavoms yra ir įvairios savivaldybių rinkliavos.

Darbo jėgos mokestis

1) Socialinis mokestis (valstybės privalomojo socialinio draudimo įmokos): 35,09% ir darbuotojo įmoka 11%)
2) Gyventojų pajamų mokestis: 25%
3) Neapmokestinamas minimumas kurį neapmokestina gyventojų pajamų mokesčiu 45LVL į mėnesį ir papildomai neapmokestinama už kiekvieną išlaikomą asmenį – 70LVL į mėnesį.
4) Verslo rizikos valstybės mokestis – 0,25 LVL į mėnesį už kiekvieną darbuotoją.

Įmonių pajamų mokestis

Įmonių pajamų mokestis: 15% - yra pats mažiausias ES ir yra vienas iš kertinių akmenų investicijų pritraukimui. O tai dar daugiau užtikrina įvairios įmonės pajamų mokesčių lengvatos.

- Įmonių pajamų mokesčio paskata – nuo 2011 metų Latvijoje yra gražinta įmonių pajamų mokesčio nuolaida dideliems – 5mln. LVL ir didžiausiems investicijų projektams.

Mikrojmonių mokestis

Latvija pradedat nuo 2011 metų yra įvedusi 9% mokesti – mažoms įmonėms, kurių apyvarta nepasiekia 100 000 eurų (70 000Ls) per metus ir kurie įdarbina iki 5 darbuotojų. Sąlygas reguliuoja Mikrojmonių mokesčio įstatymas.

Įmokos už pajamas iš kapitalo

Latvijoje fizinių asmenų pajamos iš kapitalo nuo 2010 metų sausio 1d. mokestinamas gyventojų pajamų mokesčiu, tačiau šitie tarifai yra mažesni negu standarto tarifai: dividendams, procentų pajamoms (jų tarpe depozitų procentams), pajamoms iš investicijų ir pajamoms iš gyvybės draudimo - 10%, pajamoms iš nekilnojamo turto pardavimo (išskyrus tokį nekilnojamą turtą kuris nuosavybėje yra 60 mėnesių ir 12 mėnesių iki nusavinimo yra deklaruojamas gyvenamoji vieta), pajamoms iš kapitalo dalių pardavimo ir pajamoms iš akcijų pardavimo (išskyrus pajamas iš ES ir EFTA (Europos Laisvos Prekybos Asociacijos) šalių ir savivaldybių vekselių) -15%

Pridėtinės vertės mokestis

Pridėtinės vertės mokestis: 22% (sumažintas tarifas 12%). Egzistuoja ir pridėtinės vertės mokesčio sumažintas tarifas (12%), kuris priskiriamas ir sekančioms prekėms ir paslaugoms: 1) medikamentų tiekimui; 2) medicinos įrangos ir medicinos prekių tiekimui; 3) mokomosios literatūros, o taip pat originaliosios literatūros tiekimui; 4) žiniasklaidos priemonėms ar jų prenumeravimo mokesčiui; 5) vidaus viešojo transporto paslaugoms; 6) šiluminės energijos tiekimui gyventojams; 7) gamtinių dujų tiekimui gyventojams; 8) medienos kuro tiekimui gyventojams; 9) apgyvendinimo paslaugoms turistų apgyvendinimo įstaigose; 10) kūdikiams, specializuotų produktų tiekimui.

Būtinos registracijos PVM mokėtojų registre riba – 35 000Ls.

Nekilnojamo turto mokestis

Nekilnojamo turto mokesčio tarifai:

- 1,5% nuo žemės kadastrinės vertės, ūkinėje veikloje naudojamiems pastatams, inžinieriniams statiniams (nemažiau kaip 5Ls už kiekvieną objektą),
- 3% nuo neapdirbamos žemės kadastrinės vertės, ūkinėje veikloje naudojamiems pastatams ir statiniams (ne mažiau kaip 5Ls už kiekvieną objektą)
- 0,2 0,6% nuo gyvenamųjų pastatų kadastrinės vertės (nemažiau kaip 5Ls už kiekvieną objektą).

Akcizo mokestis

Akcizo mokestis taikomas alkoholiniams gėrimams, tabako dirbiniams, naftos produktams, gamtinėms dujoms, nealkoholiniams gėrimams ir kavai.

Gamtos išteklių mokestis

Gamtos išteklių mokestį moka kaip įmonės taip ir privatūs asmenys, nes jie Latvijoje (arba kontinentiniame šelfe) gaunami apmokestinami gamtos ištekliai, teikia aplinkai apmokestinamą taršą, gamina gamtai kenksmingas prekes/ produktus arba realizuoja šalyje pagamintas aplinkai kenksmingas prekes arba produktus, prekių arba produktų pakuotes. Mokestis mokamas už:

- bet kokiems ūkine veikla gautiems gamtos ištekliems
- aplinkos taršą – šiukšles, kenksmingų medžiagų išmetimą į atmosferą
- aplinkai kenksmingas prekes ir produktus
- importuotų ir šalyje pagamintų prekių ir produktų pakuotes.

Gamtos išteklių mokestis diferencijuojamas ir jo tarifas svyruoja nuo kelių santimų ir net iki keletos šimtų latų.

Kiti mokesčiai ir rinkliavos

Rinkliavos kreditavimo įstaigoms – **finansų stabilumo rinkliava** 0,036% į metus nuo visos įsipareigojimų sumos, iš kurios atskaičiuoti indeliai, emituoti hipotetiniai žemių užstatai ir subordinuotos skolos.

Įmonių lengvų automobilių mokesčio įstatymas. Nuo 2011 metų įmonių lengvų automobilių mokesčiu apmokestinamos visos įmonės nuosavybėje arba laikyme esančios lengvos transporto priemonės, darant prielaidą, kad jie taip pat naudojami darbuotojų asmeniniams tikslams. Įmonė šitą mokestį nemoka, jeigu gali įrodyti, kad automobilis nėra naudojamas asmeniniams tikslams.

5.12. Prekybos rūšių suderinamų su savivaldybe taisyklės, ir prekybos organizavimo tvarka

Ministrų kabineto taisyklės Nr. 440. Šitos taisyklės nustato prekybos rūšis, suderinamas su savivaldybe, ir prekybos organizavimo tvarką.

Atsižvelgiant į tai, kad kaimyninėse šalyse atėjusios investicijos didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje sudaro reikšmingą dalį, šios taisyklės gana reikšmingos.

Išvados: Šiame punkte paminėti reikalavimai laikomi gana paprastais, tvarka, kurios reikia laikytis, norint gauti leidimą, nėra per daug paini. Šitos taisyklės nustato vienodus reikalavimus visiems šalies regionams, o taip pat supaprastinusios anksčiau priimtą tvarką ir palengvinusi prekybininkams užkrautą administracinį krūvį.

6. SIENOS KIRTIMO TVARKA IR MUITINĖS SĄLYGŲ ĮTAKA INVESTICIJŲ SRAUTUI

Prisijungus Latvijai Europos Sąjungai (toliau – ES), yra nuimtos išorės sienos tarp Latvijos ir kitų ES valstybių narių, o taip pat užtikrintas laisvas prekių judėjimas bendros rinkos rėmuose. Tarp ES valstybių narių nuimti muitinių formalumai, o tai reiškia nėra taikomos muitinės procedūros prekių tiekimui iš vienos ES šalies į kitą. Tai gi, įvežant prekes į Latvijos Respubliką iš kitų ES valstybių dalyvių, jas nereikia muitinės įstaigose deklaruoti. Savo ruoštu Latvijos siena su Rusija ir Baltarusija, o taip pat ir oro uostas, uostai ir priėmimo – perdavimo geležinkelių stotys yra ES išorinė siena, kur vykdoma muitinės procedūrų tvarkymas ir pastovus krovinių, transporto priemonių, asmenų ir jų bagažo muitinė kontrolė.

Prekių importu ir eksportu ES skaitomas prekių tiekimas į Europos Bendrijos teritoriją iš trečių valstybių (pavyzdžiui Rusija, Kinija).

6.1. Svarbiausieji muito teisės aktų dokumentai

Muitinės reikalus Latvijos teritorijoje kaip ir kitose ES valstybėse narėse pagrinde nustato ES muitinės teisės aktai – regulos. ES regulos muitinės srityje veikia tiesiogiai ir iš karto visoje ES teritorijoje. Regulos nustato pagrindinius teisių principus normų veikimo rėmuose. Nacionalinė teisėkūra reguliuoja tik tas sritis, kurias nereguliuoja regulos.

Pagrindinių teisės aktų muitinės srityje regulų sudėtis:

- Tarybos 1992 metų spalio 12d. Regula ((EEK) Europos Ekonominė Bendruomenė) Nr. 2913/92 apie Bendrijos Muitinių kodekso sudarymą (toliau – Muitinės kodeksas);
- Komisijos 1993 metų liepos 2d. Regula (EEK) Nr. 2454/93, kuri nustato Muitinės kodekso vykdymo tvarką;
- Tarybos 1983 metų kovo 28d. Regula (EEK) Nr. 918/83, kuri nustato Bendruomenės atleidimo nuo muitinės mokesčio sistemą;
- Tarybos 2000 metų sausio 31d. Regula ((EK) Europos Komisija) Nr. 254/2000 apie pakeitimus Tarybos 1987 metų liepos 23d. Reguloje (EEK) apie tarifą ir statistikos nomenklatūrą ir apie Bendrąjį muitų tarifą;
- Komisijos 2003 metų rugsėjo 11d. Regula (EK) Nr.1789/2003 apie pakeitimus Tarybos Reguloje (EEK) Nr. 2658/87 apie tarifą ir statistikos nomenklatūrą ir Bendrą muitų tarifą.

ES muito mokestis ir prekybos politikos priemones taikomos tik prekėms kurios importuojamos iš valstybių neesančių ES narėmis. Kadangi muito mokesčio tarifas yra bendras visoje ES teritorijoje, todėl šitą mokestį prekių importuotojas sumoka remiantis ES regulos nustatytais tarifais, kurie publikuojami ES oficialiame leidinyje „Official Journal“. Kitus mokesčius prekių importuotojai moka remiantis atitinkamos ES valstybės narės nustatytais tarifais.

Vienas iš pagrindinių teisės aktų yra Muito įstatymas, Ministrų kabineto 2010 metų lapkričio 16d. taisyklės Nr. 1048 „Taisyklės apie supaprastintą deklaravimą ir vietinį įforminimą, įgalioto siuntėjo ir įgalioto gavėjo statusą, bendrą leidimą ir įgaliotą komersanto sertifikatą“, Ministrų kabineto 2010 metų balandžio 6d. taisyklės Nr. 333 „Taisyklės apie bendrą Europos Sąjungos komersanto registracijos ir identifikacijos numerį“ išleistos remiantis Muito įstatymo 4 straipsnio trečia dalimi ir nustato bendrą Europos Sąjungos komersanto registracijos ir identifikacijos numerio (EORI numeris) ir laikino numerio (ad hoc numurs) suteikimo ir panaudos tvarką, o taip pat jų struktūrą, o taip pat Ministrų kabineto 2009 metų birželio 17d. taisyklės Nr. 581 „Tvarka, kokia taikomi muitinės formalumai prekėms, elektroninės deklaracijos pateikimas“, tvarką, kokia taikymi muitinės formalumai prekėms, teisės aktuose apie muito nustatytos elektroninės deklaracijos pateikimą.

6.2. Muito tarifai

Pagal ES muito kodeksą mokamų muito mokesčius pagrinde yra Europos Bendrijos Muito tarifai. Europos Bendrijos Muito tarifas sudaro prekių kombinuota nomenklatūra; tarifai ir kiti mokėjimai, kuriuos paprastai taiko kombinuotoje nomenklatūroje įtrauktoms prekėms; lengvatinių tarifų įkainių taikymą; tarifų lengvatas, autonominius įvežimo muitinės mokesčių sumažinimo arba atšaukimo priemones nustatytoms prekėms; kitas tarifų priemones, kurias nustato kiti Europos Bendrijos įstatymai.

6.3. Prekių muitinė vertė

Įvežant prekes iš trečių valstybių į Latvijos Respubliką ir tuo pačiu į Europos Bendrijos muitinės teritoriją, už jas moki muito mokesčiai ir muito mokesčiams lygiaverčius mokėjimus, o taip pat žemės ūkio mokėjimus. Šiuos mokėjimus apskaičiuoja remiantis prekės muitine verte.

Prekės muitinės poreikiams įvertinamos pagal šešias nuoseklia tvarka taikomus metodus. Šie metodai yra sandėrio vertės metodas; vienodų prekių sandėrio vertės metodas; panašių sandėrio vertės metodas; vieno vieneto vertės metodas, apskaičiuotos vertės metodas; ypatingų atvejų įvertinimo metodas.

6.4. Tarifų kvotos

Nuo 2004 metų gegužės 1d. yra prieinamos tarifų kvotos, kurios duoda galimybę iš trečių valstybių įvežti nustatytą prekių kiekį per nustatytą laikotarpį paleidžiant laisvai apyvartai Europos Bendrijos muito teritorijoje, pritaikant sumažinta arba nulinį muito tarifo įkainį.

Europos Sąjungoje yra dviejų rūšių tarifų kvotos. Vienos rūšies tarifų kvotas taiko ir administruoja Europos Komisija Žemės ūkio generalinis direktoratas remiantis importo licenzijomis. Muitinės tarnybos kompetencijoje yra antros rūšies tarifų kvotos, kurias suteikia ir administruoja Europos Komisijos Mokesčių ir muito sąjungos generalinis direktoratas. Šitos tarifų kvotos taikomos remiantis muito deklaracijomis prekių paleidimui į laisvą apyvartą arba bendrais administraciniais dokumentais jų priėmimo datų chronologine tvarka. Taigi šių tarifų kvotų nustatyme veikia tai vadinamas „first–come, first-served“ („pirmas eina, pirmas gauna“)principas.

Garantuojant ES teisės aktų bendrą taikymą prekių importui ir eksportui, nuo 2004 metų gegužio 1d. Latvijos muitinės pajungtos ES muito informacijos sistemai kuri pajungta bendrai muito informacinei sistemai. Muito deklaravimo metu yra naudojamos TARIC (Bendrijos integruotas tarifas), kuris užtikrina galimybę apžvelgti ir pritaikyti ES teisės aktuose nustatytus importo/eksporto tarifus ir netarifines priemones.

6.5. Sienos kirtimo tvarka

Sienos kirtimo tvarką Latvijoje numato keli teisės aktai. Vienas iš jų **Latvijos Respublikos valstybinės sienos įstatymas,** kuriame yra skyriai apie valstybinės sienos saugumo užtikrinimą, valstybinės sienos ruožus, pasienio ruožus ir pasienio režimą, pasienio kontrolės organizavimą sienos kirtimo vietose ir ant valstybinės sienos. 2010 metų liepos 27d. Ministrų kabineto taisyklės Nr. 704 apie sienos kirtimo vietas ir jose vykdomus patikrinimus, Ministrų kabineto taisyklės Nr. 166 „Be eilės transportuojamų prekių sąrašas išorinių sienų sienų kirtimo vietos“ reguliuoja atskyras taisykles susiejusias su sienos kirtimu.

Asmenys kertantys išorinę sieną, norint atvykti į Latvijos Respubliką arba išvykti iš jos, o taip pat turtas ir prekės, kurias transportuoja per išorinę sieną per

sausumą, oro arba vandens transportu, norint įvežti į Latvijos Respubliką arba išvežti iš tos, yra tikrinamos sienos kirtimo vietose. Galimos sienos patikros: pasienio patikra, kurią vykdo Valstybinės sienos apsaugos pareigūnai; muitinės kontrolė, kurią vykdo muitinės įstaigos pareigūnai; veterinarijos fitosanitarijos, maisto saugos, ne maisto prekių saugos, kokybės ir kvalifikacijos kontrolė, kurią vykdo Maisto ir veterinarijos tarnybos pareigūnai, o taip pat radiometrinė kontrolė, kurią vykdo teisės aktuose nustatytų valstybės valdymo įstaigų pareigūnai.

6.6. Imigracijos įstatymas ir leidimo gyventi sąlygos

Užsieniečių atvykimo, gyvenimo, tranzito, išvykimo ir sulaikymo tvarka, o taip pat remiantis Latvijos interesais migracijos politikos įgyvendinimas vyksta laikantys Imigracijos įstatymo. Įstatymo tikslas nustatyti užsieniečių, atvykimo, gyvenimo, tranzito, išvykimo ir sulaikymo tvarką.

Pradedant nuo liepos 1d. Latvijoje įsigaliojo Imigracijos įstatymo pakeitimai, kurių tikslas pritraukti į valstybę investicijų srautą. Reikšmingiausi imigracijos įstatymo pakeitimai yra susieja su dalimis, kurios reglamentuoja gavimą leidimo gyventi (23 straipsnio 28-30 punktai). Investoriai turi teisę gauti leidimą gyventi Latvijoje ne ilgiau kaip penkerius metus, jeigu jis:

1) laikotarpiui, kuris neviršija penkerius metus, - yra investavęs į kapitalo bendrovės pagrindinį kapitalą nemažiau kaip 25 000 latų ir bendrai į valstybės ir savivaldybės biudžetą kapitalo bendrovė ūkininkavimo metų laikotarpyje sumokėjo mokesčių nemažiau kaip 20 000 latų;
2) Latvijos respublikoje įsigijo ir jam priklauso: a) vienas ar keletas nekilnojamų turtų Rygoje, Rygos planavimo regione arba respublikos miestuose, kurių bendra sandėrio suma yra nemažesnio kaip 100 000 latų; b) vienas ar keleta nekilnojamų turtų už Rygos, Rygos planavimo regiono arba respublikos miestuose ir kurių bendra sandėrio suma yra nemažesnė kaip 50 000 latų; c) yra žmogus, kuris neturi ir niekada neturėjo nekilnojamo turto mokesčio išmokų skolų ir sandėrio sumos išmoka vykdyta pavedimų atsiskaitymo būdu;
3) yra daręs finansų indelį į Latvijos Respublikos kredito įstaigas nemažiau kaip 200 000 latų kredito įstaigos subordinuoto kapitalo (subordinuotų paskolų arba subordinuotų obligacijų) būdų, jeigu tokio sandėrio laikotarpis nemažesnis už kaip penki metai ir pagal indelio taisykles jo negalima nutraukti anksčiau indelio atmokėjimo laikotarpis.

Leidimų gyventi išdavimą reguliuoja 2010 metų birželio 21d. Ministrų Kabineto taisyklės Nr. 564 „Leidimo gyventi sąlygos“.

7. NUOSAVYBĖS TEISIŲ IR ŽEMĖS NAUDOJIMO TAISYKLIŲ ANALIZĖ

Žemė yra riboto prieinamumo resursas, kuris neatsistato. Bet šitas resursas turi vertę tik tada jeigu jis yra naudojamas. Latvijoje jau prieš žemės reformos pradžią žemė daugiau yra vertinama kaip nuosavybės objektas, bet ne kaip išteklis ir gamtos sudėtinė dalis, kurią reikia racionaliai išnaudoti ir taip pat reikia saugoti. Žemės valdymas yra veiksmų ir priemonių visuma žemės politikos įgyvendinime ir yra nukreipta į darnaus ūkininkavimo skatinimą, tuo pačiu užtikrinant pusiausvyrą tarp žemės naudojimo ir jos saugojimo.

Atitinkamai įstatymo „Apie žemės reformos pabaigą kaimo vietovėse“ ir „Apie žemės reformos pabaigą miestuose“ žemės reforma turi pasibaigti iki 2011 metų lapkričio 30d. Pabaigus žemės reformą, praras galią dalis teisinių reguliavimų liečiančių žemę. Kadangi daugumą klausimų liečiančiu žemės panaudą reguliuoja žemės reformos teisės aktai, tai yra dar viena iš priežasčių žemės panaudos teisinio reguliavimo tobulinimui.

Latvijoje žemės panaudos ir apsaugos klausimai yra liečiami daugiau nei 20 tūkst. teisės aktuose, tame tarpe Civiliniame įstatyme. Todėl teisinis reguliavimas yra suskaldytas ir nėra šiuos kausimus vienijančio teisinio akto. Pavyzdžiui, teisės normos apie žemės savininko teises ir pareigas yra minėtos įstatyme „Apie žemės panaudą ir žemėtvarką“, atskyros normos yra Žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatyme, o taip pat Civiliniame įstatyme. Visų privalomų teisės aktų apibendrinimas ir pridėtas priede Nr.4.

Yra daugelis klausimų žemės panaudos ir apsaugos srityje, kurie turimuose teisės aktuose nėra pakankamai reglamentuoti, o jų reguliavimas yra būtinas, norint užtikrinti žemės ilgalaikę panaudą, pavyzdžiui, žemės panaudos principai, valstybės ir savivaldybių vaidmuo žemės valdyme. Dabartiniu metu teisės aktuose visai suskaldytų būdu yra reglamentuotas arba nepakankamai nustatytas reguliavimas žemės nuosavybės panauda visuomenės reikmėms, žemės degradavimo sulaikymui, informacijos apie žemę užtikrinimui, žemės kokybės įvertinimui, žemės rezervų sudarymui, o taip pat žemei padarytų nuostolių kompensavimui.

7.1. Valstybės arba savivaldybės žemės nuomos taisyklės

Ministrų kabineto taisyklės Nr. 735. Taisyklės nustato nuomos sutarties sudarymo tvarką ir nuomos mokėjimo apskaičiavimo tvarką:

1. privatizavimui arba nusavinimui neatiduota užstatyta valstybei arba savivaldybei atitenkantis arba priklausantis žemės sklypas (toliau – valstybės arba savivaldybės žemės sklypas);
2. užstatytam valstybės arba savivaldybės žemės sklypui;
3. privatizacijai arba nusavinimui atiduoto užstatyto valstybės arba savivaldybės žemės sklypui, jeigu užstatymo savininkas nenaudoja arba negali panaudoti pirkimo pirmenybės teises;

Gyvenamųjų pastatų savininkų atžvilgiu arba sodų naudotojų naudojimui su užstatymo teise suteiktiems miesto žemės sklypams, kuriems žemės naudojimo teisės pabaiga pagal Valstybės ir savivaldybės nuosavybės privatizacijos ir privatizacijos sertifikatų panaudos pabaigos įstatymo 26 straipsnio pirmos dalies (toliau – neišpirkto miesto žemės) taisyklės nusako tvarką, kokia baigiasi sutartis, kokia apskaičiuojama nuomos kaina, nuomos sutarties reikšmingos sąlygos.

Išvados: Įstatymas reguliuoja nuomos mokėjimo tarifus, bet tie griežtai apibrėžti ir neduoda galimybių pasiūlyti nuolaidas tokiais atvejais, kad sutarties sudarymas duotų savivaldybei ekonominį efektą.

7.2. Įstatymas apie valstybinės ir savivaldybės žemės nuosavybės teises ir jų įtvirtinimą žemės knygoje

Šitas įstatymas reglamentuoja pagal žemės reformos ir valstybės ir savivaldybių žemės nuosavybės privatizacijos ir nusavinimo įstatymus valstybės ir savivaldybės žemės nuosavybės teises ir jų įtvirtinimą žemės knygoje, o taip pat ir valstybei ir savivaldybėms atitenkančios žemės nuosavybės panaudą iki nuosavybės teisių įtvirtinimą žemės knygoje.

7.3. Nekilnojamo turto valstybinio kadastro įstatymas

Įstatymo tikslas užtikrinti visuomenę aktualia kadastro informaciją apie visą valstybės teritorijoje esantį nekilnojamą turtą, jų objektus, žemės vienetų dalis ir jų savininkus, teisėtus valdytojus, naudotojus, nuomininkus.

Nekilnojamo turto kadastras (toliau – Kadastras) yra bendra įskaitos sistema, kuri, vykdant administracinius , organizavimo ir technologinius procesus, užtikrina duomenų gavimą apie valstybės teritorijoje esantį nekilnojamą turtą, jo objektus, žemės vienetų dalis ir jų savininkus, teisėtus valdytojus, naudotojus, nuomininkus, o taip pat minėtų duomenų priežiūrą ir panaudą.

Iki šio įstatymo įsigaliojimą sudarytų ir prižiūrėtų nekilnojamo turto ir žemės naudotojų registrą dengė Kadastro informacijos sistema.

Asmenys, kurie naudojimo arba valdymo teises gavo žemės reformos metu remiantis įstatymu „Apie žemės panaudą ir žemėtvarką“, įstatymu „Apie žemės reformą Latvijos Respublikos miestuose“, įstatymu „Apie žemės reformos pabaigą kaimo vietovėse“ ir įstatymu „Apie valstybės ir savivaldybių žemės nuosavybės teises ir jų įtvirtinimą žemės knygoje“, turi teisę formuoti kadastro objektus šiame įstatyme numatyta tvarka.

7.4. Įstatymas apie žemės reformą Latvijos Respublikos miestuose

Žemės reforma – planuojamas, palaipsnis žemės nuosavybės ir žemės panaudos santykių pertvarkymo procesas.

Šis įstatymas nustato tvarką, kuria atliekama žemės reformos Latvijos Respublikos miestuose.

Žemės reformos tikslas yra valstybės nuosavybės laipsniškos denacionalizacijos, konversijos, privatizacijos ir neteisėtai nusavintos žemės nuosavybės grąžinimo metu pertvarkyti žemės nuosavybės ir naudojimo žeme teisinius, socialinius ir ekonominius santykius miestuose, siekiant paskatinti visuomenės interesus atitinkančio miestų užstatymą, žemės apsaugą ir racionalų naudojimą.

7.5. Įstatymas dėl žemės reformos Latvijos Respublikos kaimo vietovėse

Žemės reformos tikslas yra valstybės nuosavybės laipsniškos privatizacijos metu pertvarkyti žemės nuosavybės bei naudojimo teisinius, socialinius ir ekonominius santykius kaimo vietovėse, siekiant paskatinti Latvijos tradicinio gyvenimo būdo kaimo vietovėse atnaujinimą, užtikrinti gamtinių ir kitų išteklių ūkišką panaudojimą ir apsaugą, dirvožemio derlingumo išsaugojimą ir gausinimą bei kokybiškos žemės ūkio produkcijos padidėjimą.
Žemės reforma apima visų Latvijos Respublikos kaimo vietovių žemę ir jos vartotojus.
Žemės reforma turi būti užbaigta iki 2011 metų lapkričio 30 d.

7.6. Planuojami reguliavimo pokyčiai

Buvo priimtas sprendimas įstatymų leidybos trūkumų šalinimo tikslais paruošti Žemėtvarkos įstatymą, kuris reglamentuotų žemėtvarkos klausimus, kurie dabartiniu metu nėra įtraukti į normatyvinius aktus, arba jei šie klausimai reguliuojami nepakankamai ar numatyti daugelyje kitų teisės aktų.
VARAM yra įpareigota paruošti žemėtvarkos įstatymo projektą; bendradarbiaujant su Teisingumo ministerija ir Žemės ūkio ministerija sukurti normatyvinių aktų projektus dėl koncepcijos informacinėje dalyje minėtų normatyvinių aktų pakeitimų, būtinų žemėtvarkos įstatymo projekto normoms įgyvendinti; iki 2011 m. gruodžio 31 d. pateikti žemėtvarkos įstatymo projektą Ministrų Kabineto nustatyta tvarka (MK įsakymas Nr 214, 2010 m. balandžio 19 d.).

8. EUROPOS SĄJUNGOS STRUKTŪRINIŲ FONDŲ LĖŠŲ EFEKTYVESNIS ĮSISAVINIMAS IR NAUDOJIMAS

Vienas iš liaudies ūkio plėtros pagrindinių rodiklių yra investicijų apimtis į valstybę bei į konkrečią savivaldybę. Kad apibūdintų ekonominės veiklos intensyvumą, verslo veiklos aktyvumą bei materialinius ir techninius resursus būtina atsižvelgti į tokį svarbų rodiklį, kaip investicijos, kurias savivaldybės pritraukė, įgyvendindama Europos Sąjungos (ES) fondų, Europos Ekonominės zonos (EEZ) ir Norvegijos finansinių instrumentų, Šveicarijos bendradarbiavimo programos finansinių instrumentų, klimato pokyčių finansinių instrumentų (KPFI) ir kitų užsienio šalių lėšomis finansuojamus projektus.

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos yra vienas iš labiausiai prieinamų instrumentu, skirtų infrastruktūrai patobulinti ir pagerinti regionuose. Bendrai tariant, Latgalos regionas yra vienas iš efektyviausių regionų lėšų pritraukimo infrastruktūros projektams atžvilgiu, tačiau šie rodikliai yra palyginti žemi, kalbant apie verslo ir inovacijų programas bei žmogiškųjų išteklių ir užimtumo programas.

Finansavimą programai "Specialiai palaikomų teritorijų aktyvumas", nukreiptai į komercinės veiklos plėtros skatinimą specialiai palaikomose teritorijose, tarp regionų egzistuojančių nepalankių skirtumų regioninėse teritorijose mažinimą bei subalansuoto vastybės vystymosi stimuliavimą, galėjo įgyti smulkūs, maži ir vidutiniai verslininkai ilgalaikėms investicijoms į pagrindines lėšas ir nematerialųjį turtą. Latgalos regione buvo patvirtintos ir pasirašytos sutartys dėl 67 projektų ir 5,740 mil. LVL, kas sudaro 42,88% nuo šiai programai suteikto bendro finansavimo. Tiktai 25% projektų buvo pabaigti į 2011 m. 3 ketvirtį, kas įrodė, jog veikiančios įmonės, kurioms šis finansavimas būtų suteikęs paramą, nepateikė savo projektų.[9]

Įvertinus regione pritrauktą Europos Sąjungos ir kitų fondų finansavimą, mes nustatėme šią veiklą, kuri turi būti įgyvendinta efektyvesniam lėšų įsisavinimui:

1) **suinteresuotoms šalims bus pranešta apie prieinamą finansavimą**, galimas paramos programas ir palaikomas veiklas. Tai apima tiek kruopščios ir smulkios informacijos paruošimą apie prieinamą finansavimą, tiek papildomus seminarus ir atviras diskusijas. Informacija reikalinga įvairioms tikslinėms grupėms, tačiau visų pirma mes rekomenduojame sutelkti dėmesį į įmones, vietines savivaldybes ir švietimo įstaigas. Šioms darbo grupėms reikalinga ne tik teikti formalią informacija apie prieinamus finansinius instrumentus, bet ir pritraukti specialistus, galinčius tiekti specifines konsultacijas. Dažnai tokias konsultacijas sutekia programų administratoriai, mielai konsultuojantys tikslinę auditoriją.
2) **Populiarizuoti regiono sėkmės ''apsakymus'' investicijoms pritraukti**. Organizuoti savivaldybių atstovų susitikimus, siekiant aptarti pritrauktą

[9] Ši programa buvo pradėta 2009 metais, surinkti duomenis nuo liepos 2011. Duomenys iš LIAA.

finansavimą ir sutiktus sunkumus bei susitarti dėl to, kokius projektų paraiškų aspektus privaloma realizuoti, įvertinant ir įgyvendinant projektą.

3) Atsižvelgiant į aktualias programas, **kreiptis į įmones ir pakviesti jas pasinaudoti finansavimu**. Pavyzdžiui, kreiptis į visas regiono eksportuojančias įmones, kviečiant jas pasinaudoti LIAA įgyvendinta paramos programa "Užsienio rinkos įsisavinimas - užsienio rinkodara", kurios tikslas yra palaikyti su užsienio rinkos įsisavinimu susijusią veiklą - išorinę rinkodarą užsienio šalyse – bei priemones, skatinančias verslininkų patekimą į tarptautines pristatymų grandines, Latvijos verslininkų dalyvavimą tarptautinėse parodose ir prekybos misijose. Pareikšti norą dalyvauti šioje programoje gali ir savivaldybės, siekdami organizuoti renginius verslininkų interesais, pavyzdžiui, sumontuoti bendrą Latgalos regiono įmonių stendą kokioje nors užsienio parodoje. Panašiai reikia naudotis ir programomis, nukreiptomis į savivaldybių pajėgumo kėlimą - pavyzdžiui, "Specialistų pritraukimas planavimui regionuose, miestuose ir rajonuose'', kurios tikslas yra didinti ir stiprinti savivaldybių administracinį pajėgumą, prisidedant prie efektyvios viešosios valdybos poreikius atitinkančių specialistų pritraukimą. Tokiems projektams svarbu teikti paramą identifikuojant trūkstančios kompetencijos faktus, o taip pat paruošiant ir vėliau įgyvendinant projektų pasiūlymus.

Apibendrinant, savivaldybių iniciatyvos ir įmonių parama, pritraukiant įvairių fondų lėšas ir paruošiant projektų paraiškas, tai lėšų įsisavinimo sėkmės rodiklis. Šiuo atžvilgiu reikia paminėti Ventspilio miestą, kur paruošiant projektus tam tikru būdu buvo informuoti ir palaikyti visi svarbių plėtros projektų autoriai, dėl ko didžiausiems investiciniams projektams buvo suteikta Europos Sąjungos parama, taip pastiprinant įmonių pajėgumą ir konkurencingumą.

9. PASIŪLYMAI DĖL NORMATYVINIUOSE AKTUOSE NUMATYTŲ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO NUOSTATŲ PALENGVINIMO

Viena iš žymiausių problemų, su kuria susiduria kiekviena įmonė, tai teisinės sistemos ‘’neimlumas’’ ir daugelio įvairių įstatymų sąryšio trūkumas, kas savo ruožtu leidžia nustatyti ir valdyti visus svarbiausius teisės aktus.

Nepaisant daugelio įstatymų leidybos trūkumų, vienas iš didžiausių iššūkių yra įstatymų leidybos įvairus interpretavimas ir taikymas savivaldybėse, o taip pat nenoras prisiimti papildomos rizikos, kuri gali būti susijusi su verslo veiklos aplinkos plėtra.

Savivaldybių galimybių įtakoti investicijų pritraukimą atžvilgiu, mes esame nustatę įstatyminius aktus, kuriuos reikėtų išplėsti arba patobulinti savivaldybių veiksmų planą.

9.1. Savivaldybių veiksmai verslo veiklai paskatinti

Kad savivaldybė galėtų pritraukti visų rūšių investicijas ir įgyvendinti projektus, siekiant užtikrinti efektyvų Europos Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, būtina sudaryti lankstesnę įstatymų leidybą, numatančią savivaldybių teisę pasinaudoti turtu, ir įstatyme **"Dėl valstybės ir savivaldybių finansinių lėšų ir turto išeikvojimo išvengimo"** privaloma numatyti šias išimtis:

- savivaldybė gali įsigyti turtą teritorijos plėtrai pagal savivaldybės teritorijų plėtros planavimo dokumentuose konkrečiai planuojamą projektą;
- savivaldybė gali įsigyti nuosavybėn turtą didesne kaina negu rinkos vertė (įvertinimas + atlyginimas), su sąlyga, kad turto įsigijimas nuosavybėn yra pagrįstas savivaldybės teritorijos plėtros planavimo dokumentuose konkrečiai planuojamu projektu (projektas yra ekonomiškai pagrįstas ir jis sukurs papildomas darbo vietas savivaldybėje);
- savivaldybė gali perduoti turtą už atlygįnimą (ne piniginį), ir šiuo atveju atlygįnimo sumokėjimo tvarką ir rūšį (pavyzdžiui, investuotos lėšos, sukurtos darbo vietos, aplinkos sutvarkymas ir priežiūra, ir kt.) numatyti sutartyje arba privalomuosiuose nuostatuose;
- Savivaldybė gali nusavinti turtą nuomotojui kadastrine verte, jei tas neprieštarauja savivaldybių teritorijų plėtros planavimo dokumentams ir jei nuomotojas įvykdė sutartyje numatytas sąlygas (pavyzdžiui, investavo, įdarbino vietinius gyventojus, sukurė gamybos grandinę, taip užtikrindamas pagrindinių/susijusių įmonių veikimo galimybes ir t.t.).

Be to, reikia peržiūrėti **Ministrų kabineto 2010 m birželio 8 d.. 515 nuostatų Nr.515 "Nuostatai dėl valstybės ir savivaldybių turto išnuomojimo tvarkos, nuomos mokesčio nustatymo metodikos ir nuomos sutarties standartines sąlygas"** nustatytą išnuomojimo tvarką ir nuomos mokesčio nustatymo formules, o taip pat įstatymo "Dėl valstybės ir savivaldybių finansinių lėšų ir turto išeikvojimo išvengimo"

nustatytą nuomos sutarties terminą, numatant manevravimo/ nukrypimo galimybes nuo išnuomoto turto naudojimo paskirties, objekto ir pelno išnuomojimo atveju (stambiems investiciniams projektams 12 metų laikotarpis gali būti per trumpas terminas ir skatinti gamyklų perkėlimą artėjant terminui).

9.2. Mokesčių lengvatos.

Įmonės stengiasi atrasti palankesnę aplinką, t.y. tokią aplinką, kur mokesčiai, ypač Įmonių pajamų mokestis (ĮPM) ir Gyventojų pajamų mokestis (GPM), būtų kuo žemesni. Be to, kad pritrauktų verslininkus, savivaldybės turi kurti verslui palankią mokesčių aplinką. Iš visų 13 mokesčių, su kuriais susiduria kiekviens verslininkas, pagal įstatymą "Dėl nekilnojamojo turto mokesčio", įmanoma taikyti lengvatą tik nekilnojamojo turto mokesčiui, apie ką kiekvienai savivaldybei turi būti suteiktos tam tikri nuostatai. Atrasti šią informaciją mums šiuo metu nepavyko, nesugebėjome rasti šios informacijos ir investicinių projektų pasiūlymuose, kuriuose savivaldybės negali nustatyti galimas nuolaidas. Būtina priimti šiuos nuostatus visiose savivaldybėse, kad investuotojai turėtų galimų savivaldybių investicijų aiškią viziją.

Be to RAPLM paruošė pranešimą apie savivaldybių biudžeto finansinių šaltinių padidinimą ir įvairinima.[10] Šiame pranešime RAPLM stengiasi pasiekti, kad ekonominio aktyvumo didinimas konkrečioje teritorijoje sukeltų ir savivaldybės pajamų padidėjimą. Pranešimu RAPLM pasiūlys trumpalaikius ir ilgalaikius sprendimus savivaldybių biudžeto finansiniams šaltiniams padidinti, tarp jų:

- Nekilnojamojo turto mokestį (NTM) nustatyti, kaip savivaldybės mokestį su savivaldybės turima teise nustatyti mokesčio tarifą;
- užtikrinti GPM pajamų apimties išsaugojimą savivaldybių biudžetuose, padidinant GPM atskaitymo dalį savivaldybės biudžete;
- nustatytą ĮPM dalį įskaityti į savivaldybių finansų suvienodinimo fondą, bet į suvienodinimo kriterijus įtraukti su ekonominiu aktyvumu susijusį kriterijų;
- Išplėsti savivaldybių galimybes įvesti naujas savivaldybių rinkliavas, leidžiant savivaldybėms "vietoje" spręsti apie reikalingas rinkliavas ir organiuoti viešąsias diskusijas dėl jų įvedimo.

Įmonių pajamų mokesčio lengvatos.

Siekiant užtikrinti vienodas teises visiems investiciniams projektams, reikia padaryti pakeitimus į įstatymą dėl įmonių pelno mokesčio. Šiuo metu įstatymo 17.2 straipsnio 4 punkto 5 popunktis numato, kad parama suteikiama projektams, atitinkančiams šiuos kriterijus: "Nekilnojamasis turtas, į kurį daromos ilgalaikės pradinės investicijos, tai mokesčio mokėtojo turtas arba mokesčių mokėtojas turi ilgalaikės nuomos teisę į jį (bent 13 metų po projekto įgyvendinimo pradžios), ir ji yra įtvirtinta žemės registre. Jei nekilnojamasis turtas nuomojamas iš savivaldybės, ilgalaikės nuomos teisė turi

[10] 10.08.2010.informatīvais ataskaita "Ir savivaldybių biudžeto finansinių šaltinių padidinimą ir įvairinima "

galioti dar bent 13 metų po projekto įgyvendinimo pradžios."; Ši sąlyga išskiria galimybė gauti mokesčių lengvatas investiciniams projektams, kurie įgyvendinami tokio nekilnojamajo turto atžvilgiu, kuris nuomojamas iš savivaldybės, nes pagal įstatymo "Dėl valstybės ir savivaldybių finansinių lėšų ir turto išeikvojimo išvengimo" 6.[1] straipsnį yra nustatyti maksimalūs valstybės ir savivaldybės kilnojamo ir nekilnojamo turto išnuomojimo terminai - 5 ir 12 metų. Mes rekomenduojame pasiūlyti pakeisti "Įstatymo dėl įmonių pajamų mokesčio", sutarties terminą nuo 13 iki 11 metų.

9.3. Industrinio parko plėtros galimybės

Viena nuo užsienio ir vietinių investorių pritraukimo prielaidų yra verslui (ramoniniai veiklai) tinkamos teritorijos ir infrastruktūra. Latvijoje trūksta pramoninio zonavimo žemės sklypų arba tame tarpe „industrial greenfields“ su infrastruktūra. Tuo pačiu metu savivaldybės neturi teisės įsigyti nekilnojamą turtą (žemę), kurią negali būti tiesiogiai siejamos su savivaldybės funkcijų vykdymu, ir todėl savivaldybė negaili inicijuoti kokios nors teritorijos plėtrą, tame tarpe naujų gamybinių objektų statybą. Savo ruoštu dabartinė teisėkūra neleidžia nustatyti valstybės interesų teritoriją arba objektą.

Teritorijos planavimo metu labai dažnai savivaldybės neturi motyvacijos steigti gamybinius zonavimus, nes savivaldybių biudžeto pagrindą sudaro pajamos iš jose deklaruotų gyventojų pajamų mokesčio, nepriklausomai nuo to, kur šitie gyventojai dirba. Todėl savivaldybė daugiau suinteresuota mainyti zonavimą į būstų statybas ir pritraukti šios srities specialistus. Šiame klausime savivaldybėms reikėtu priminti, kad darbo vietų trūkumas stimuliuoja vidinę migraciją, o tai reiškia, kad nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos šiuo metu, žmonės gali persikelti, jeigu kitame krašte arba regione yra prieinamos darbo vietos, pavyzdžiui, Ventspilio miestas yra nusiteikia sukurti 3000 naujų darbo vietų ir pritraukti į jas darbuotojus iš kitų Latvijos regionų.

Vis daugiau plintantis investicijų pritraukimo instrumentas – savivaldybių išvystyti industriniai žemės sklypai su infrastruktūra, kuriuos investoriams siūlo nusipirkti arba išsinuomoti. Be to šitie žemės sklypai neturi turi pigesni nei rinkos kaina, į pardavimo arba nuomos kainą galima įtraukti infrastruktūros statybos išlaidas. Svarbu tai, kad investorius taupo laiką ir pasirenka žemės sklypą su paruošta infrastruktūra, o ne žemės sklypą su netinkamu zonavimu/ be infrastruktūros, o tai reiškia žemės zonavimo keitimo procedūrą ir neatmetama galimybė infrastruktūros užstatymo techninė rizikos.

Vienas iš svarbiausių investorių įleidimo į industrinę zoną sąlygų yra vietinių gyventojų užimtumas ir atskaitymai nuo pelno į vietinį biudžetą. Pagrindinai darbo su investoriumi principai yra „draugystė ir greitumas“, ir tada investorius visais – pradedant aptarimais ir baigiant namų ūkio klausimų sprendimu – bendraus su vietine savivaldybe.

Savivaldybėms teritorijos plėtros planavimo dokumentuose reikia gebėti siūlyti investoriams verslo galimybes / idėjas, reflektuoti verslo išteklius, verslo perspektyvos kryptis ir planuojamus investicijų projektus verslo skatinimui. Šio metodo vertinimui būtina aktualizuoti metodines rekomendacijas regionų ir vietinių savivaldybių plėtros programų paruošimui, papildant investicijų pritraukimo reikšmingiausiais aspektais, o taip pat užtikrinti savivaldybių metodinį vadovavimą, aiškinant savivaldybių vaidmenį investicijų pritraukime.

Atsižvelgiant į savivaldybių robotas finansines galimybes, reikia įvertinti galimybę sukurti valstybės rėmimo arba ES fondų programą pramoninių plotų infrastruktūros statybai.

Papildomai perspektyvoje reikia įvertinti galimybę Plėtros banko rėmuose numatyti parmos programą industrinės infrastruktūros plėtrai.

Būtini pakeitimai susieja su savivaldybių turto, nuomos sutarčių terminais ir sąlygomis, žiūr. Anksčiau.

9.4. Administracinio krūvio sumažinimas

Administracinė našta verslininkams atsiranda, pildant vykdant teisės aktuose reikalaujamas sąlygas (duomenų apibendrinimas, saugojimo ir pateikimo reikalavimai, paraiškų užpildymas ir pareiškimų leidimų gavimui pateikimas ir t.t. Todėl, norint sumažint administracinį krūvį, yra daromi galiojančių teisės aktų pakeitimai, paruošti nauji teisės aktai. Iki šiol Latvijoje pasiūlymai administracinės naštos sumažinimui pagrinde rėmėsi valstybės lygio teisės aktų (įstatymai, Ministrų kabineto taisyklės) tobulinimu, neanalizuojant savivaldybių normatyvinius reguliavimus. Savivaldybių teisės reguliuoti verslą jų teritorijose , išduodant privalomas taisykles, išplaukia iš įstatymo „Apie savivaldybes“, kurio 43 straipsnio pirma dalis numato, kad jeigu tai nenumatyta kituose įstatymuose, savivaldybės dūma verslo atžvilgiu gali išleisti privalomas taisykles apie:

- Respublikos miesto arba krašto teritorijos užstatymą;
- Apie namų ir jų teritorijų priežiūrą ir kt.

Pasiūlymas Aplinkos apsaugos ir regioninės plėtros ministerijai reklamos srityje nustatyti valstybės lygyje vieningą tvarką reklamos išdėstymui ir eksploatacijos suderinimui, paruošiant atitinkamas Ministru kabineto taisykles.

Taip pat VARAM (Aplinkos Apsaugos ir Regioninės Plėtros Ministerija) turi sistematikai tobulinti administracinę aplinką:

1. Norint gauti analitinę bazę pasiūlymų paruošimui dėl krūvio sumažinimo ir norint motyvuoti savivaldybes gerinti teikiamų paslaugų kokybę, reikia daryti išmatavimus savivaldybių sukurto administracinio krūvio verslininkams.
2. Sudaryti renginių planą savivaldybių verslo aplinkos gerinimui, kuriame kiekvienais metais taip pat kaip Ekonomikos ministerijos paruoštame Verslo aplinkos renginių plane (yra pasiūlymai valstybės lygio teisės aktų

tobulinimui) būtų įtraukti būtini savivaldybių teisės aktų sistemos tobulinimo veiksmai.

9.5. Kiti mokesčių ir teisėkūros tobulinimai

Pasiūlymus paruošė Užsienio investuotojų taryba Latvijoje ir reikšmingiausi iš jų buvo pateikti taip pat ir regionų valdybomis.

Įmonių pajamų mokestis

Leisti perkelt sukauptus mokesčių nuostolius neribotam laikui, pritaikant juos sekančiais metais gautam pelnui. Leisti perkelt nuostolius grupės rėmuose 8 metų laikotarpiui. Nuostolių perkelimas viena iš priežasčių , kodėl investuotojai nėra linkę investuoti didelius resursus į naujas gamybas, į naują ilgalaikį turtą arba biuro patalpas. Tik didelėms investicijoms reikalingi dideli ištekliai, bet aštuoni metai yra per daug trumpas laiko tarpas, norint gaut pakankamai didelį pelną, kad galima būtų nurašyti pajamas.

Pridėtinės vertės mokestis

Nustatyti specialų PVM režimą PPP (viešojo ir privataus sektorių partnerystė) projektams.

Socialinio draudimo įmoka

1. Nustatyti dideliems darbdaviams socialinio draudimo įmokų nuolaidas, kurias reikia mokėti darbdaviui, sumažinti tas priklausomai nuo užimtų žmonių skaičiaus/ įmokėtų socialinio draudimo rinkliavų dydžio. Tokios nuolaidos stimuliuos naujų darbo vietų steigimą ir padės mažinti nedarbo lygį šalyje.
2. Sumažinti socialinio draudimo įmokas iki vidutinio ES lygio.

Akcizo mokestis

Nustatyti Valstybės pajamų tarnybai prioritetą visų reikiamų kontrolės renginių užtikrinimą, norint pašalinti tokį cigarečių ir alkoholio, pristatymą iš NVS (Nepriklausomų Šalių Sąjunga) valstybių, už kurį nėra sumokėtos muito rinkliavos ir akcizas. Tokie renginiai galėtų būti:

a) muitinės pareigūnų rotacija;
b) baudų taikymas asmenins, kurie įsigijo produktus, už kuriuos nėra sumokėta muito rinkliava.

Gyventojų pajamų mokestis

1. Supaprastinti pajamų nuo kapitalo ir kapitalo prieaugio mokesčio deklaravimo ir apmokėjimo tvarką, leisti mokesčių deklaraciją ruošt vieną kartą į metus, o ne kiekvieną mėnesį/ ketvirtį, kaip yra prašoma dabar.
2. Sumažinti gyventojų pajamų mokestį nuo apmokamo darbo iki 20% tarifo.

Mokesčių administravimas

Mokesčių audite svarbiausiai atkreipti dėmesį šešėliniai ekonomikai ir nesumokėtų mokesčių inkasavimui. Tokių būdu galima būtų užtikrinti didesnes mokesčių įplaukas į valstybės biudžetą ir ateityje panaikinti motyvaciją vengti mokesčius.

INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO IGNALINOS AE REGIONE GALIMYBIŲ STUDIJA

Galimybių studija parengta Ignalinos AE regiono plėtros agentūros užsakymu.

Galimybių studijos rengimo tikslas – išanalizuoti ir įvertinti investicinį klimatą Ignalinos AE regione, nustatyti pagrindines investicijų kryptis bei pritraukimo galimybes.

Galimybių studijoje pateikta Ignalinos AE regiono savivaldybių (Zarasų r., Ignalinos r. ir Visagino) ekonominės ir ūkinės veiklos apžvalga, atlikta investicinių srautų, investavimo vietų paklausos ir poreikio analizė. Taip pat atlikta Lietuvos ir Ignalinos AE regiono savivaldybių teisės aktų, įtakojančių investicijas, situacijos analizė: nacionalinės, regioninės, vietos, savivaldybių lygio – išimtys, lengvatos, mokesčiai, rinkliavos, nuosavybės ir kiti svarbūs investuotojams klausimai, pateikti pasiūlymai dėl teisės aktų tobulinimo.

Studijoje nustatyti investicijoms patraukliausi objektai, patekti jų įvertinimo ir atrankos kriterijai. Detaliai aprašyti dvidešimt patraukliausių Ignalinos AE regiono (Zarasų r., Ignalinos r. ir Visagino savivaldybės) investavimo objektai bei pateikiama išsami informacija apie šiuos objektus: investavimo vietų žemėlapiai, fotonuotraukos, detalieji ir specialieji planai, (įstaigų organizacijų, asmenų ir t.t.) kontaktinė informacija.

Rengiant galimybių studiją buvo naudotasi Ignalinos AE regiono ir savivaldybių strateginiais dokumentais, statistiniais duomenimis, Ignalinos AE regione atliktais tyrimais ir studijomis.

SĄVOKOS IR TERMINAI

IAE - Ignalinos atominė elektrinė;
VAE – Visagino atominė elektrinė (šalia šiuo metu uždaromos IAE planuojama statyti nauja atominė elektrinė);
AE – atominė elektrinė;
LSTD – Lietuvos statistikos departamentas;
TUI – tiesioginės užsienio investicijos;
VVG – vietos veiklos grupė;
LDB – Lietuvos darbo birža;
SBP – savivaldybės bendrasis planas
ES – Europos sąjunga.
IAERVI – Ignalinos atominės elektrinės regiono verslo inkubatorius

10.IGNALINOS AE REGIONO APŽVALGA

Ignalinos AE regionas įsikūręs pačiame Lietuvos pakraštyje, šiaurės rytų dalyje. Šiaurinė regiono dalis ribojasi su Latvijos Respublika, rytinė - su Baltarusijos. Regionas užima 2839 km^2 plotą (Visagino m. – 58,41 km^2, Ignalinos r. – 1446,54 km^2, Zarasų r. 1334 km^2), kas sudaro 39,2 proc. Utenos apskrities ir 4,3 proc. šalies teritorijos.

Ignalinos AE regionas – ežeringiausias kraštas visoje šalyje. Ignalinos ir Zarasų rajonuose yra 505 įvairaus dydžio ežerai, kurių bendras plotas sudaro 24,9 tūkst. ha arba 8,8 proc. šių rajonų teritorijos (7,7 proc. Ignalinos ir 10,0 proc. Zarasų rajone).

Ignalinos, Zarasų rajonų ir Visagino savivaldybėse nėra nei metropolinių, nei regioninių šalies centrų. Tik Visaginas turi regioninio ekonomikos augimo centro statusą. Artimiausi metropoliniai centrai – Vilnius (formuojamas Europinės reikšmės metropolinis centras) ir Panevėžys (formuojamas plėtojant ir apjungiant potencialus regioninio rango metropolinis centras).

Ignalinos AE regionas ekonominiu požiūriu yra silpnai išvystytas. Jame dominuoja mažo intensyvumo žemės ir miškų ūkis. Regione dominuoja smulkios pramonės įmonės, kuriančios žemos kvalifikacijos darbo jėgai imlią, mažai konkurencingą produkciją. Maža to, verslo plėtojimo požiūriu regionas yra labai nepalankioje padėtyje, kadangi jis geografiškai smarkiai nutolęs nuo didžiųjų Lietuvos miestų ir Klaipėdos uosto. Regionas mažai patrauklus potencialiems investuotojams ir savo infrastruktūra. Ekonominę-socialinę plėtrą stabdo ir tai, jog regionas pasižymi nepalankiomis gamtinėmis sąlygomis žemės ūkio plėtotei.

Demografiniu požiūriu Ignalinos AE regionas išskirtinių privalumų, galinčių tapti esminiu plėtros pagrindu, taip pat neturi. Ignalinos AE veikla iki šiol garantavo pakankamą regiono užimtumą ir ekonominį aktyvumą, o tai neskatino ieškoti kitų perspektyvių veiklos sričių, gyventojų verslumo. Didžiausias regiono miestas ir regiono centras – Visaginas – buvo sukurtas dirbtinai ir yra labai priklausomas nuo Ignalinos AE veiklos.

10.1.pav. Ignalina – ežerų kraštas.

10.1. Ignalinos rajono savivaldybė

Administracinis centras – Ignalina.
Plotas – 1447 km²

Ignalinos rajono savivaldybė yra pasienyje su Baltarusija. Užima Švenčionių aukštumas, taip pat Dysnos lygumą vakaruose ir Pietryčių lygumos šiaurinę dalį. Rajono savivaldybėje yra aukščiausi Švenčionių aukštumos taškai – Nevaišių kalnas (288,9 m) ir Būdakalnis (284,8 m). Rajone yra didžioji dalis Aukštaitijos nacionalinio parko, Smalvo, Ažušilės kraštovaizdžio, Nevaišių geomorfologinis, Dysnos hidrografinis, Pušnies, Milašiaus ir kiti telmologiniai draustiniai. Žemės ūkio naudmenos užima 42,3 proc. savivaldybės teritorijos, miškai – 35,5 proc., keliai - 2,1 proc., užstatyta teritorija – 1,7 proc., vandenys – 9,5 proc., kita žemė - 8,9 proc.

Ignalinos rajonas – turizmo, poilsio, žiemos sporto, miškų ūkio kraštas. Ignalinos rajono ateitis siejama su turizmo plėtra. Kiekvienais metais rajone atsiranda vis naujų turizmo ir sporto objektų, įgyvendinami naudingi projektai, gerinantys vietinių žmonių gyvenimo sąlygas, o visą kraštą darantys patrauklesnį ir įdomesnį. Lietuvos ir užsienio turistus Ignalinos kraštas pirmiausia suvilioja vandens keliais ir maršrutais, dviračių sportu ir, žinoma, žiemos pramogomis. Neveltui Ignalina vadinama žiemos sporto sostine. Ignalinos rajone yra kurortinė teritorija, apimanti Ignalinos miestą, dalį Palūšės ir Strigailiškio gyvenviečių. Ši kurortinė teritorija yra pamėgta Lietuvos poilsiautojų, o pastaraisiais metais sulaukia ir vis daugiau svečių iš užsienio.

Per Ignaliną eina geležinkelio Vilnius – Turmantas linija. Tai užtikrina miestui puikų keleivinio susiekimo ir krovininių gabenimo galimybes.

10.1.1 pav. Ignalinos centrinė Laisvės aikštė.

Atsižvelgiant į plėtojant Ignalinos miestą atsiradusius naujus poreikius Ignalinos bendrajame plane numatoma atlikti šiuos pramoninių ir komercinių teritorijų vystymo darbus:

• Bėčiūnų plėtros teritorijoje formuoti periferinį aptarnavimo centrą;

• Šiaurinėje miesto dalyje, prie Ažušilės gatvės pramoninės teritorijos konversija į visuomeninių objektų kompleksų teritorijas, kuriose atsiras savivaldos ir švietimo objektai;

• Vakarinėje miesto pusėje Strigailiškio plėtros teritorijoje formuoti paslaugų aptarnavimo centrą;

• Prie geležinkelio išilgai esančią sandėlių ir garažų teritoriją konvertuoti į vidutinio užstatymo intensyvumo aptarnavimo ir paslaugų polifunkcines teritorijas;

• Vakarinėje miesto dalyje, prie Turistų gatvės, esančią pramonės teritoriją konvertuoti į aptarnavimo ir paslaugų polifunkcines teritorijas.

Įgyvendinus šiuos bendrajame plane numatytus darbus bus sukurtos papildomos investicijų pritraukimui reikalingos teritorijos. Taip pat bus sudarytos galimybės rajono gyventojams vystyti šiuo metu vykdomas veiklas, bei imtis naujų veiklų įgyvendinimo.

10.2. Visagino savivaldybė

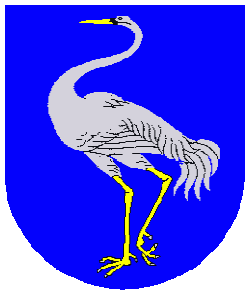

Administracinis centras – Visaginas.
Plotas – 58 km²

Visagino savivaldybė yra kalvotame, apaugusiame miškais krašte, kur vyrauja pušynai su nedidelėmis lapuočių priemaišomis.

Patogus susisiekimas ne tik asmeniniu, bet ir visuomeniniu transportu, geras plentų tinklas Visaginą jungia su visomis Lietuvos vietovėmis. Pro Visaginą eina viena svarbiausių Lietuvos geležinkelio linija Sankt Peterburgas-Daugpilis-Vilnius-Varšuva-Berlynas.

Lietuvos Bendrajame plane nurodyta, kad Visaginas turi plėstis kaip administracinis, branduolinės energetikos, pramonės, logistikos, paslaugų gyventojams ir verslui centras, didelį potencialą turintis regioninės plėtros ekonomikos subcentras.

Lietuvai vykdant stojimo į Europos Sąjungą sutartyje numatytus įsipareigojimus, 2009 m. gruodžio 31 d. elektrinė visiškai nutraukė elektros energijos gamybą. Mieste vykdomos įvairios integracijos į darbo rinką programos. Teikiama parama verslui pradėti.

Bendrajame Visagino miesto plane, patvirtintame 2008 m., numatyti šie ekonominės aplinkos bendrieji tikslai:

- gerinti verslo aplinką, plečiant miesto inžinerinę infrastruktūrą, kuriant industrinę zoną, išgryninant pramonines miesto teritorijas;
- įtvirtinti teritorijas logistikos centrui steigti ir sandėliavimo paslaugoms teikti;
- panaudoti tarptautinius ir šalies tranzitinius kelius;
- kurti naujus turizmo produktus, atkreipiant dėmesį į rekreacinių zonų sutvarkymą ir turizmo infrastruktūros plėtrą;
- didinti pramonės ir verslo konkurencingumą, plėtojant aukštų technologijų pramonę ir informacines technologijas;
- tobulinti verslo infrastruktūrą, plečiant verslo paramos institucijų tinklą.

Bendrajame plane numatyta, kad pramonėje ir statyboje sukurta BVP iki 2020 metų padidės 1,8 karto, paslaugose – 1,6 karto.

Vaizdingos Visagino apylinkės palankios pažintiniam turizmui plėtoti. Miškuose bei pelkėse gausu gamtos gėrybių – uogų, grybų. Dešimties kilometrų zonoje apie Visaginą yra 110 įvairaus dydžio ežerų ir ežerėlių, o vaizdingose pakrantėse įrengtos poilsiavietės. Tai puikios vietos poilsiui, žvejybai, sportui tiek vasarą, tiek žiemą.

Pramonės objektų statyba ir pramonės rajonų plėtra miesto esamoje teritorijoje ir plėtros zonoje nenumatoma. Esamos pramonės teritorijos ir pramonės rajonai koncentruojami priemiestinėje teritorijoje. Teritorijų įsavinimas ekstensyvus, todėl yra dideli vidiniai teritoriniai rezervai naujų pramonės objektų plėtrai, tame tarpe ir naujosios atominės elektrinės statybai.

Per Visaginą eina geležinkelio linija Vilnius-Turmantas-Daugpilis-Sankt Peterburgas. Tai svarbi krovininio ir keleivinio transporto linija suteikianti miestui patrauklumo susisiekimo atžvilgiu.

10.2.1 pav. Visaginas.

Mieste trūksta infrastruktūros, susijusios su aktyviuoju turizmu: nėra privažiavimo prie Visagino ežero pakrantės, automobilių stovėjimo aikštelė prie

savivaldybės pastato pakankamai toli nuo ežero, nėra įrengtų dviračių takų, vandens pramogos prie Visagino ežero teikiamos pasenusioje infrastruktūroje. Galima teigti, kad miestas poilsiautojams negali užtikrinti turizmo paslaugų paketo, kurį sudaro apgyvendinimo, maitinimo paslaugos ir pramogos.

10.3. Zarasų rajono savivaldybė

Administracinis centras – Zarasai**.**
Plotas – 1334 km².

Zarasų rajono savivaldybė įsikūrusi Lietuvos šiaurės rytų pakraštyje, Utenos apskrityje, pasienyje su Latvija ir Baltarusija. Rajono miškingumas didelis, vyrauja pušynai (didžiausi – Tumiškių, Gražutės, Salako miškai). Ežerų kraštu vadinamas Zarasų rajonas – ežeringiausia teritorija regione. Rajone yra virš 300 ežerų. Žemės ūkio naudmenos sudaro 37,7 proc. visos rajono savivaldybės teritorijos, miškai - 37,2 proc., keliai – 1,9 proc., užstatyta teritorija – 1,5 proc., vandenys - 12,2 proc., kita žemė – 9,4 proc.

2008 m. Zarasams suteiktas kurortinės teritorijos statusas. Kurortinės teritorijos statusas Zarasams padėjo pritraukti investicijas, paskatino kultūrinį turizmą, aktyvų poilsį, pramogų bei paslaugų įvairovės didėjimą bei esamų turizmo paslaugų kokybės gerinimą.

Turizmo plėtra, kartu su kitais smulkiaisiais verslais, rajono savivaldybėje išskiriama kaip speciali viso Zarasų krašto vystymo sritis.

10.3.1 pav. Zarasai

Svarbi prielaida, įtakojanti visą socialinį-ekonominį Zarasų rajono savivaldybės vystymą, yra IAE eksploatacijos nutraukimas. Po AE eksploatacijos nutraukimo dalis

Zarasų rajono savivaldybės subjektų (tiek fizinių, tiek juridinių) neturi galimybės vykdyti ekonominės veiklos, todėl pastebimas ekonominio aktyvumo nuosmukis rajone.

Iki 2020 metų Zarasų rajono savivaldybės ūkio plėtra grindžiama smulkaus ir vidutinio verslo vystymo pagrindu. Siekiant išsaugoti esamus ekonominės plėtros elementus (darbo jėga, esami verslo subjektai, teritoriniai verslo elementai) ir sukurti palankias sąlygas tinkamai vystytis ateityje bendrajame plane numatyta gerinti esamų komercinių ir pramoninių teritorijų būklę. Todėl didelės ekstensyvios verslo ir pramonės plėtros bei investicijų į šias sritis pritraukimo neprognozuojama.

Bendrajame plane numatyta, kad turizmas yra viena prioritetinių veiklos sričių rajone, todėl šios veiklos vystymui skirta daug dėmesio. Rekreacijos ir turizmo infrastruktūros plėtros nuostatos:

- Zarasų rajono turizmo rinkos stiprinimas kaip vienos iš svarbių paslaugų sektoriaus šakų;
- Vertingiausių rekreacinių teritorijų apsauga nuo urbanizacijos ir trumparegiškų ir trumpalaikių ekonominių interesų;
- Vertingiausių rekreaciniu aspektu teritorijų išlaikymas ir rezervavimas visuomenės poreikiams;
- Zarasų rajono turizmo ir rekreacinių objektų integravimas į regiono ir šalies turizmo ir rekreacijos tinklus.

Turizmo paslaugų kokybės gerinimas yra viena pagrindinių investicijų pritraukimo į Zarasų rajoną galimybių. Viena ir prioritetinių savivaldybės veiklos sričių turėtų būti palankių sąlygų investicijų pritraukimui sudarymas, ir investicinių galimybių viešinimas potencialiems investuotojams.

Pagrindinis Zarasus su kitais Lietuvos miestais jungiantis kelias yra A6 „Kaunas-Zarasai-Daugpilis“, antras 102 krašto reikšmės kelias „Vilnius-Švenčionys-Zarasai“. Pirmoji ašis pasižymi dideliu tranzitiniu eismu, dėl savo tarptautinio pobūdžio, antroji ašis formuoja svarbius ryšius su Visagino ir Ignalinos miestais. Bendrajame plane numatyti Zarasų rajono susisiekimo sistemos sprendiniai susideda iš kelių, geležinkelių, visuomeninio transporto bei aviacijos vystymo.

11.EKONOMINĖ IR SOCIALINĖ IGNALINOS AE REGIONO SITUACIJA

11.1. Ūkis

Pagal Regioninės plėtros įstatymą, patvirtinus problemines teritorijas parengta regionų socialinių-ekonominių skirtumų mažinimo programa, kurioje numatyti probleminių teritorijų plėtros tikslai ir uždaviniai. Probleminėse teritorijose daugiausia dėmesio skiriama gyvenamosios aplinkos gerinimui: tiesiami keliai, remontuojamos gatvės, klojami šaligatviai, valomi vandens telkiniai, renovuojami gyvenamieji namai (kartu kompleksiškai tvarkant ir aplinką), rekonstruojamos mokyklos, ligoninės, bibliotekos, kultūros centrai, kaimo vietovėse tvarkomos apleistos teritorijos ir kt. Ignalinos savivaldybė yra pripažinta probleminė teritorija dėl itin aukšto nedarbo lygio. Šis probleminio regiono statusas leido Ignalinos rajonui gauti papildomų investicijų. Žymiausia Parama buvo skirta ir daugiabučių namų renovavimui. Naudojantis šia parama finansuojama iki 85 proc. visų namo renovavimo išlaidų. Namo gyventojams lieka pasidengti nuo 15 proc. visų išlaidų.

Svarbiausia ūkio plėtros priemonių kryptis Ignalinos ir Zarasų rajonu savivaldybėse, turėtų būti siejama su pagalba smulkaus verslo veiklos pradžiai, suvaržymų paslaugų (ypač turizmo sektoriuje) įmonių įkūrimui mažinimu. Svarbiausias regiono lyginamasis pranašumas – dideli turizmo ištekliai, todėl regione turėtų būti ribojamos taršios ūkio šakos arba jų lokalizacija turėtų būti gerai pagrįsta.

Lietuvoje kaip ir kitose ES šalyse didžioji dalis dirbančiųjų dirba mažose ir vidutinėse įmonėse. Tokia pati situacija yra ir IAE regione, tačiau lyginant su šalies vidurkiu matyti, kad mažose ir vidutinėse įmonėse dirbančių darbuotojų procentas yra gana žemas. Todėl galima daryti prielaidą, kad regione dar yra mažų ir vidutinių įmonių steigimo ir vystymo potencialas. Norint jį išnaudoti, būtina skatinti regiono žmonių verslumą, iniciatyvumą, bendradarbiavimo gebėjimus, sudaryti sąlygas lengvai gauti verslo kūrimui reikalingas konsultacijas ir informaciją. 11.1.1 lentelėje pateikiami mažų ir vidutinių įmonių skaičių ir jose dirbančių darbuotojų dalį atspindintys skaičiai.

Lentelė 11.1.1

Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių ir darbuotojų skaičius metų pradžioje.

Rodiklis	Darbuotojų skaičius metų pradžioje	Darbuotojų skaičius 1000-iui gyventojų	Veikiančių mažų įmonių skaičius metų pradžioje	Įmonių skaičius 1000-iui gyventojų.
Lietuva	630 270	195,4	66534	20,6
Ignalina	1670	88,3	157	8,3
Visaginas	3764	138,8	335	12,4
Zarasai	1792	92,8	186	9,6

11.1.2 lentelėje pateikiami 2007-2013 metų verslo plėtrai ir užimtumo didinimui skirtų projektų apimtis IAE regione atspindintys skaičiai:

Lentelė 11.1.2

IAE regione įgyvendintų ES lėšomis finansuotų projektų apimtys.

	Įgyvendintų projektų vertė, mln. Lt.	Iš Jų ES dalis, mln. Lt.	Verslo paramos projektų vertė, mln. Lt.	Turizmo paramos projektų vertė, mln. Lt.	Užimtumo didinimo projektų vertė, mln. Lt.
Ignalina[11]	270,76	217,45	38,33	17,06	34,03
Visaginas[6]	242,29	191,91	57,13	4,20	27,60
Zarasai[6]	252,92	194,04	35,82	7,24	29,34

Ignalinos AE regione 2003-2011 m. parama verslui buvo teikiama iš Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo fondo, o lėšų skyrimą bei finansuojamų projektų įgyvendinimą administravo Ignalinos AE regiono plėtros agentūra ir Ignalinos AE regiono plėtros taryba. 2003-2011 metų laikotarpiu paramą verslui vystyti gavo apie 144 regiono įmonės, įgyvendinus projektus įmonės įsteigė 612 naujų darbo vietų, nemaža dalis įmonių gavo paramą sertifikavimuisi, verslo planų parengimui bei dalyvavimui šalies bei tarptautinėse mugėse, parodose. Tačiau 2011 m. Energetikos ministerija nusprendė nebeskelbti paramos verslo įmonėms konkurso ir 2012 m. parama verslui nebebus teikiama.

Taip pat paramą verslo kūrimui ir vystymui įvairių programų pagalba skiria savivaldybės, naujų darbo vietų kūrimui lėšas skiria Lietuvos darbo birža.

Lyginant su kitais Lietuvos rajonais pagal materialinių investicijų apimtis, tenkančias 1000 gyventojų, Ignalinoje ir Zarasuose 2010 metais skaičiai 2-3 kartus buvo mažesni nei šalies vidurkis.

Visaginas per paskutinius tris metus sulaukė nemažai materialinių investicijų dėl IAE uždarymo poveikio miesto socialinei ir ekonominei situacijai mažinimo. Taip pat daug lėšų skirta ir IAE uždarymo darbams. Dėl minėtų faktorių Visaginas paskutiniais metais lenkia šalies materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui, vidurkį (2009-aisiais šalies vidurkis buvo viršytas daugiau nei tris kartus). Tačiau pagrindinis veiksnys, leidžiantis Visagino miestui pritraukti šias investicijas, yra IAE uždarymas. Todėl būtina tinkamai panaudoti šiuo metu gaunamas lėšas tam, kad pasibaigus uždarymo darbams jau būtų sukurtos naujos darbo vietos ir nauji

[11] Į savivaldybėje įgyvendinamų projektų skaičių įtraukiami ir keliose savivaldybėse ar visos Lietuvos teritorijoje įgyvendinami projektai, kurių naudą gauna ir šios savivaldybės gyventojai. Pateikiamos lėšos rodo savivaldybei tenkančią finansuojamo projekto vertę, o lentelėje pateikiamos lėšos rodo savivaldybei tenkančią finansuojamo projekto vertę ir išmokėtų bei pripažintų deklaruotinomis lėšų dalį.

investicijų pritraukimo objektai, ir taip būtų sumažintas elektrinės uždarymo poveikis Visagino gyventojams.

11.1.3 lentelėje pateikiami skaičiai, atspindintys materialinių investicijų IAE regione apimtis, bei palyginimą su bendru šalies vidurkiu.

Lentelė 11.1.3

Materialinės investicijos IAE regione ir jų palyginimas su šalies vidurkiu.

Rodiklis	2008 Materialinės investicijos (tūkst. Lt).	2008 m. rodiklis vienam gyventoju i (Lt).	2009 Materialinės investicijos (tūkst. Lt).	2009 m. rodiklis vienam gyventojui (Lt).	2010 Materialinės investicijos (tūkst. Lt).	2010 m. rodiklis vienam gyventojui (Lt).
Lietuva	28757611	8564	15581912	4667	11944417	3634
Ignalina	49602	2486	27781	1389	24155	1262
Visaginas	164726	5774	517352	18477	138290	4988
Zarasai	60073	2947	47208	2360	58562	2989

IAE regionas taip pat nepasižymi dideliu pritraukiamų tiesioginių užsienio investicijų kiekiu. 11.1.4 lentelėje pateikiami tiesioginių užsienio investicijų apimtis atspindintys skaičiai. Visi trys IAE regioną sudarantys rajonai pagal pritrauktas tiesiogines užsienio investicijas labai ženkliai atsilieka nuo šalies vidurkio. Rajonai, vertinant pagal šį rodiklį, Lietuvos mastu atsidūrė sąrašo apačioje. Vertinant esamą situaciją galima teigti, kad tiesioginių užsienio investicijų pritraukimui reikalingų sąlygų rajonuose sudarymas turėtų būti vienas prioritetinių savivaldybių darbų.

Lentelė 11.1.4

Tiesioginės užsienio investicijos metų pabaigoje IAE regione ir jų palyginimas su šalies vidurkiu

Rodiklis	2008 TUI (mln. Lt).	2008 m. rodiklis vienam gyventojui (Lt).	2009 TUI (mln. Lt).	2009 m. rodiklis vienam gyventojui (Lt).	2010 TUI (mln. Lt).	2010 m. rodiklis vienam gyventojui (Lt).
Lietuva	31733,3	9473	33010,3	9916	35553,1	10958
Ignalina	7,7	391	5,7	292	8,9	474
Visaginas	8,4	293	12,2	430	16,1	594
Zarasai	5,2	256	5,0	250	4,9	252

IAE regiono gamtinės sąlygos yra ypač palankios kaimo turizmo vystymui. Šiuo metu regionas iš šios veiklos gauna daug pajamų, tačiau būtina gerinti kaimo turizmo infrastruktūrą, sukurti papildomų turistų traukos objektų. Per paskutinius tris metus kaimo turizmo paslaugomis besinaudojančių turistų skaičius sumažėjo daugiau nei du

kartus. Tokį staigų ir stiprų turistų srautų mažėjimą didžiąją dalimi lėmė suprastėjusi bendra šalies ekonominė situacija bei išaugusi kaimo turizmo paslaugų pasiūla kituose Lietuvos regionuose.

11.1.5 lentelėje pateikiami IAE regiono kaimo turizmo statistika. Visagino m. sav. duomenys nėra pateikiami, kadangi šioje teritorijoje kaimo turizmo sodybų nėra.

Lentelė 11.1.5

Kaimo turizmo statistika IAE regione

Rodiklis	2008	2009	2010
Ignalinos r. sav.			
Suteikta nakvynių tūkst.	33,9	19,7	11,4
Apgyvendinta poilsiautojų, tūkst.	14,8	9,1	6,3
Kaimo turizmo sodybų skaičius.	45	45	48
Vidutinis vieno poilsiautojo nakvynių skaičius.	2,29	2,16	1,82
Zarasų r. sav.			
Suteikta nakvynių tūkst.	26,0	15,5	15,3
Apgyvendinta poilsiautojų, tūkst.	12,7	7,9	8,1
Kaimo turizmo sodybų skaičius.	45	37	33
Vidutinis vieno poilsiautojo nakvynių skaičius.	2,04	1,96	1,89

11.2. Ignalinos AE regiono plėtra ir perspektyvos

Šalies politinis apsisprendimas uždaryti Ignalinos AE iš dalies paspartino Lietuvos integraciją į ES, tačiau tuo pačiu kelia nemažai socialinių ir ekonominių problemų. Visų pirma, su atominės elektrinės veikla siejamos Visagino miesto plėtros perspektyvos. Ignalinos AE šiame regione aprūpino darbuotojus stabiliais ir palyginti dideliais uždarbiais bei socialinėmis garantijomis. Vien tiesioginiai užimtumo nuostoliai regione dėl Ignalinos AE uždarymo nuo 2010 m. iki 2015 m. gali sudaryti iki 8-9 tūkstančių žmonių. Todėl labai svarbu parengti veiksmingų socialinių-ekonominių priemonių visumą, kurių pagalba būtų dalinai kompensuotos neigiamos pasekmės.

Ši priemonių visuma turėtų apimti tokius pagrindinius verslo aplinkos gerinimo aspektus:

1. Mokesčių mažinimas (Ekonominės zonos, savivaldybių strategija pasinaudojant Probleminių regionų nuostatomis);
2. El. energijos, šildymo, vandens mokesčio dalinis kompensavimas (savivaldybės ir verslo įmonių glaudesnis bendradarbiavimas ieškant šios problemos sprendimo variantų);
3. Apyvartinių lėšų problemos sprendimas (savivaldybių, bankų, Kredito unijų dialogas su verslininkais);
4. Visokeriopa valstybinių institucijų ir įvairių fondų parama regiono verslininkams, numačiusiems užsiimti ar užsiimantiems alternatyvios

energijos gamyba/gavyba ir veikla, susijusia su šios energijos gamyba (medienos atliekų, durpių ir kitų vietinių išteklių panaudojimas.)

5. Vertinant pagrindinius kaimo turizmo pozicijų stiprinimo aspektus, didžiulę paramą kaimo turizmo atstovams suteiktų savivaldybės (per turizmo ir kultūros centrus) inicijuodamos, organizuodamos masinius regioninius bei respublikinius renginius, šventes, sporto varžybas.
6. Atlikti kaimo turizmo išteklių studiją (inventorizuoti apgyvendinimo galimybes regiono mastu, laisvalaikio ir pažintinio turizmo paslaugų įvairovę, turistinius ir užsakomuosius maršrutus, jų tematiką, vietinių profesionalių gidų galimybes teikti paslaugas, regiono turizmo paslaugų koordinatoriaus steigimo galimybę. Zarasuose ir Ignalinoje tokie turizmo informacijos centrai veiklą vykdo nuo 1999 m. tačiau sukūrus jų bendradarbiavimo mechanizmą ir pradėjus koordinuoti turizmo paslaugas viso regiono mąstytu, būtų galim pasiekti geresnių rezultatų ir didesnį poveikį.)
7. Nacionalinė energetikos strategija numato, kad, siekdama išlikti branduolinės energetikos valstybe, Lietuva rems investicijas į naujo bloko reaktoriaus statybą. Jai būtų panaudojama esama Ignalinos AE infrastruktūra ir Lietuva, nes uždariusi senąją jėgainę, liko priklausoma nuo energijos importo.

Šiuo metu vyksta naujos Visagino atominės elektrinės (VAE) statybos paruošiamieji darbai, su strateginiu investuotoju derinamos investavimo sąlygos. Preliminariai numatoma, kad įgyvendinant VAE statybos projektą darbuotųsi apie 5000 įvairaus lygio specialistų. Tokių darbo jėgos pajėgumų Ignalinos AE regione nėra, todėl dauguma darbuotojų atvyktų iš kitų Lietuvos miestų, o taip pat iš užsienio valstybių. Vien strateginis investuotojas Japonų korporacija “Hitachi“ ketina statybų darbams atlikti atsivežti apie 2000 specialistų iš Japonijos.

Tam, kad būtų sukurtos aukštą pridėtinę vertę kuriančios darbo vietos, būtina sudaryti palankias sąlygas atitinkamų sričių verslo atėjimui į šį regioną. Tokios sąlygos galėtų būti sukurtos vystant pramonės parkus ir gerinant verslo įsikūrimo juose sąlygas, mažinant verslo įkūrimui ir valdymui aktualių procedūrų skaičių, bei gerinant viešojo sektoriaus aptarnavimo kokybę, taikyti mokestines lengvatas vidutinę ir aukštą pridėtinę vertes kuriančioms įmonėms. Taip pat savivaldybės administracijos atstovai turėtų siekti užmegzti kontaktus su potencialiais užsienio investuotojais, bei skirti pakankamai dėmesio konkrečių pasiūlymų investuotojams parengimui. Sukūrus aiškią ir skaidrią verslo aptarnavimo schemą sumažėtų korupcijos pasireiškimo rizika.

Pagrindinės programos ir fondai darantys didžiausią įtaką verslo plėtrai regione: Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo programa, Ignalinos programa, Visagino regioninio augimo centro kompleksinės plėtros investicinė programa, Neries baseino investicinės programos I etapo projektas, Regioninės reikšmės skatinimo priemonės, ES struktūriniai fondai (aktualiausi jų – infrastruktūros gerinimas ir

atnaujinimas, parama verslo plėtrai bei naujų įmonių steigimui, parama kaimo turizmo vystymui, darbuotojų kvalifikacijos kėlimui ir t.t.); darbo biržos užimtumo ir verslo plėtros skatinimo priemonės, SoDros lengvatos, išmokos ir kita parama verslo vystymui.

11.3. Pramoninės teritorijos ir verslo inkubatoriai Ignalinos AE regione

Ignalinos atominės elektrinės regiono verslo inkubatorius

Viešoji įstaiga "Ignalinos atominės elektrinės regiono verslo inkubatorius" (toliau tekste – IAERVI) yra ne pelno siekianti organizacija. Pagrindinis IAE regiono verslo inkubatoriaus tikslas – sumažinti pradedančių veikti ir jau veikiančių įmonių veiklos riziką, padėti inkubuojamiems ūkio subjektams pasiekti tokį lygį, kad jie galėtų savarankiškai užsiimti ūkine-komercine veikla ir konkuruoti rinkoje bei tokiu būdu skatinti naujų darbo vietų regione steigimą; teikti informacines, konsultacines ir mokymo paslaugas regiono verslininkams, skatinti naujų technologijų diegimą versle.

Pagrindinės inkubatoriaus funkcijos: patalpų, techninės ir biuro įrangos nuoma bei verslo informacijos, konsultavimo ir mokymo paslaugų teikimas lengvatinėmis sąlygomis inkubuojamiems ūkio subjektams.

Per 2010 m. Inkubatoriaus darbuotojai, įgyvendindami projektus, suteikė 87 valandas konsultacijų, į Verslo inkubatorių kreipėsi 80 regiono asmenų, ketinančių pradėti verslą.

Taip pat inkubatorius vykdo kitus projektus, susijusius su regiono darbo jėgos kvalifikacijos kėlimu, jaunimo profesiniu orientavimu ir bendrosios verslo aplinkos gerinimu.

Visagino pramonės zona

Visagino pramoninis zona buvo kuriama Karlų kaimo teritorijoje, senoje pramonės zonoje. Netoli pramoninės teritorijos yra geležinkelis ir magistralinis kelias.

Buvusi Karlų kaimo pramonės zona iš viso apima 35 ha plotą. Iš pradžių jį visą ir planuota skirti pramoniniam parkui, tačiau investicijos į infrastruktūrą nebuvo atliktos, nebuvo sukurta aiški parko plėtros strategija ir šiuo metu visa pramonės parko zonos žemė privatizuota.

Šiuo metu savivaldybės administracijos sprendimu Visagino pramoninio parko projekto plėtros planai sustabdyti. Tolesnės pramoninės teritorijos plėtros galimybės yra neaiškios. Taip pat nėra numatytos teritorijos ir naujų pramonės parkų kūrimui.

Vidiškių pramonės zona

Iš plėtojamų pramoninės paskirties teritorijų galima paminėti Ignalinos rajone numatomą kurti Vidiškių pramoninę zoną. Planuojamas zonos veiklos pobūdis – smulki gamyba. Zonos plėtrai planuojama prašyti ES struktūrinės paramos lėšų. Minėti pramonės zonos parengiamieji darbai buvo atlikti dar 2007 metais, tačiau nuo

to laiko pramonės parko kūrimo darbai sustojo, ir šis pramonės parko įkūrimo projektas iki šiol nėra baigtas. Jo ateitis nėra aiški.

12.INVESTICINĖS VEIKLOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

12.1. Esamas teisinis reglamentavimas

Palankios sąlygos investavimui neatsiejamos nuo teisinės aplinkos, kurios palankumas investuotojams lemia investicinius sprendimus – kur investuoti. Investicinių projektų įgyvendinimo greitis taip pat ženkliai priklausomas nuo teisinių procedūrų proporcingumo ir administracinės naštos, tenkančios investuotojams. Pažymėtinas ir teisės aktų vykdytojų svarbus vaidmuo priimant investicinius sprendimus, t.y. konkrečios savivaldybės tarnautojų palankus nusiteikimas investicijų pritraukimui į regionus.

Lietuvos Respublikos (toliau – LR) investicinė teisinė sistema susideda iš daugiau kaip 50 įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių investicinę veiklą, taip pat šalia šio kiekio yra regioninių subjektų priimtų teisės aktų ir tai sudaro bendrą investicinę teisinę aplinką.

LR yra sudariusi apie 38 dvišales tarptautinių sutarčių dėl investicijų skatinimo ir abipusės apsaugos. Sutartyse abipusiškumo pagrindu nustatomas palankesnis investicijų režimas. Pažymėtina, kad dauguma sutarčių dėl investicijų skatinimo apsaugos nenustato LR įsipareigojimo išplėsti sutartimi reguliuojamų investicijų traktavimo, lengvatų ar privilegijų, kylančių iš bendrosios rinkos, muitų sąjungos, ekonominės sąjungos, laisvosios prekybos zonos ar regioninės ekonominės integracijos sutarties, kuriai šalis priklauso ar gali priklausyti ateityje, arba dabar esamo ar būsimo dvigubo apmokestinimo susitarimo su trečiąja šalimi nuostatų. Be to, LR yra sudariusi daugiau negu 40 dvišalių sutarčių dėl pajamų ir kapitalo dvigubo apmokestinimo ir fiskalinių pažeidimų išvengimo. Šiose sutartyse yra numatytos tam tikros mokestinės lengvatos užsienio investicijoms LR.

Europos Sąjungos teisės aktai

Nors tiesiogiai investicijų reguliavimas bazine apimtim reglamentuojamas šalių narių nacionaliniais teisės aktais, Europos Sąjungos tiesės aktai aktualūs dėl valstybės paramos investuotojams taikomų apribojimų. Valstybių narių paramos investuotojams teikimą reglamentuoja Europos Sąjungos sutartis bei valstybės pagalbos (angl. State aid) taisyklės. Europos Sąjunga ženklų vaidmenį vaidina taip pat projektuojant kiekvieno periodo finansinę perspektyvą ir tvirtinant Nacionalinę bendrąją šalių strategiją. Šiuo metu galioja EB Komisijos 2007 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. CCI 2007LT16UNS001 patvirtinta Lietuvos 2007-2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti,

kurios pagrindu alokuojamos Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšos. Remiantis šia strategija buvo patvirtintos ir vykdomos šios veiksmų programos:

- 2007-2013 metų žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa;
- 2007-2013 metų Ekonomikos augimo veiksmų programa;
- 2007-2013 metų Sanglaudos skatinimo veiksmų programa;
- 2007-2013 metų Techninės paramos veiksmų programa.

Lietuvos Respublikos teisės aktai

Pagrindinis teisės aktas, reguliuojantis investavimo Lietuvos Respublikoje sąlygas, investuotojų teises ir investicijų apsaugos priemones visų rūšių investicijoms yra 1999 m. liepos 7 d. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas (toliau – Investicijų įstatymas).

Be šio įstatymo investicijas Lietuvoje reglamentuojantys pagrindiniai teisės aktai yra:

- 2002 m. birželio 20 d. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 43 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo konstitucinis įstatymas Nr. IX-960 (toliau – Konstitucinis įstatymas);
- 1995 m. birželio 28 d. Lietuvos Respublikos laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymas Nr. I-976 (toliau – LEZ pagrindų įstatymas);
- 1996 m. rugsėjo 10 d. Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas Nr. I-1510 (toliau – Koncesijų įstatymas);
- 1998 m. lapkričio 24 d. Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo įstatymas Nr. VIII-935 (toliau SVV įstatymas) ir kt.

Aukščiau nurodyti įstatymai detalizuojami bei jų įgyvendinimo tvarka reglamentuojama poįstatyminiais teisės aktais.

Vyriausybė taip pat yra patvirtinusi nemažai programų, susijusių su investavimo Lietuvoje skatinimu. Viena iš pagrindinių yra Investicijų skatinimo 2008-2013 metų programa, patvirtinta Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1447 (toliau – Investicijų skatinimo programa), kuri numato investicijų skatinimo bendrosios politikos tikslus ir uždavinius bei priemones 2008-2013 metams.

Investicijų skatinimo programa nustato tikslą gerinti Lietuvos investicinę aplinką ir kurti efektyvią tiesioginių vidaus ir užsienio investicijų skatinimo sistemą, visų pirma orientuotą į ilgalaikę šalies ūkio plėtrą, ekonomikos augimą ir visuomenės gerovės didinimą, gerinant Lietuvos, kaip patrauklios investuoti valstybės, įvaizdį, lanksčiai reglamentuojant darbo santykius, kuriant ir tobulinant investicijų skatinimo priemonių sistemą, kuriant verslui palankią mokestinę aplinką, spartinant teritorijų planavimo ir statybų dokumentų tvarkymo procesus, kuriant ir plėtojant pramoninių parkų tinklą bei skatinant kitų pramoninių teritorijų plėtrą.

LR Vyriausybės 2005 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 575 patvirtintoje Lietuvos regioninės aplinkos iki 2013 metų strategijoje prioritetas teikiamas Lietuvos teritorinei ekonominei plėtra, kuriai įgyvendinti nustatyti šie uždaviniai:

Lentelė 12.1.1

Teritorinės ekonominės plėtros uždaviniai

Uždavinys	Priemonė
1. Didinti regioninių centrų pramonės ir verslo įmonių konkurencingumą diegiant naujoves ir naujas technologijas.	1.1. skatinti pramonės, verslo ir mokslo ryšius; 1.2. steigti inovacinius ir technologinius parkus.
2. Sudaryti palankias sąlygas verslo plėtrai, įmonių kooperacijai ir klasterizacijai regioniniuose centruose.	2.1. kurti ir plėtoti pramonines zonas ir parkus su modernia infrastruktūra; 2.2. plėtoti inžinerinę infrastruktūrą; 2.3. plėtoti transporto infrastruktūrą; 2.4.skatinti įmonių kooperaciją, ugdyti stambaus, smulkaus ir vidutinio verslo įmonių bendradarbiavimą; 2.5. sudaryti sąlygas įmonių klasterizacijai.
3. Plėtoti paslaugų verslui regioniniuose centruose teikimą.	3.1. steigti inovacijų skatinimo centrus ar jų padalinius regioniniuose centruose; 3.2. plėtoti verslo inkubatorių paslaugas; 3.3. plėtoti konsultacines paslaugas verslui; 3.4. plėtoti finansinę paramą smulkaus verslo plėtrai.
4. Skatinti žmogiškųjų išteklių plėtrą.	4.1. modernizuoti profesinio mokymo įstaigas, tobulinti profesinį rengimą; 4.2. skatinti universitetinio ir neuniversitetinio aukštojo mokslo (kolegijų) įstaigų mokslo programų orientavimą į regioninių centrų aukštos kvalifikacijos specialistų poreikį; 4.3. kelti darbuotojų kvalifikaciją, ugdyti jų administracinius gebėjimus.
5. Didinti regioninių centrų ir aplinkinių teritorijų integraciją.	5.1. sudaryti sąlygas regioninių centrų įmonių ekonominių ryšių plėtotei su greta regioninių centrų esančiomis smulkaus ir vidutinio verslo įmonėmis; 5.2. sudaryti sąlygas darbo jėgos judėjimui į regioninius centrus; 5.3. mažinti vidinius teritorinius socialinius ekonominius netolygumus regione – vystyti socialinės plėtros teritorijas.
6. Tobulinti administracines procedūras ir didinti viešojo administravimo institucijų darbuotojų administracinius gebėjimus. Uždavinio	6.1. įvesti paprastesnes žemės sklypų suteikimo investuotojams procedūras; 6.2. sudaryti prielaidas sparčiau priimti administracinius sprendimus, siekiant pritraukti daugiau investicijų;

Uždavinys	Priemonė
įgyvendinimo priemonės yra šios:	6.3. didinti administracinius gebėjimus regioninės plėtros planavimo, įgyvendinimo, plėtros programų ir projektų rengimo srityse.

Dalis aukščiau minimų uždavinių tiesiogiai siejasi su investicijų į regionus pritraukimu, numatant įvairių lengvatų teikimą investuotojams.

Savivaldybių tarybos, neviršydamos įstatymų numatytų dydžių, turi teisę sumažinti tokių mokesčių kaip žemės, žemės nuomos, nekilnojamojo turto, dalies fizinių asmenų pajamų mokesčio, vietinių rinkliavų tarifus. LR smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatyme sudarytos prielaidos pačioms savivaldybėms iš savivaldybių biudžeto lėšų, užsienio ir tarptautinių organizacijų ir fondų skiriamų lėšų, įvairių rėmėjų tikslinių lėšų ir pan., formuoti specialius smulkaus ir vidutinio verslo skatinimo fondus.

12.2. Investicijų skatinimas

Investicijos skatinamos šiais būdais:

1) mokesčių įstatymų nustatytos investuotojams teikiamos mokesčių lengvatos;
2) darbuotojų perkvalifikavimo išlaidos iš dalies ar visiškai padengiamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka;
3) Lietuvos ir užsienio kreditoriams, suteikusiems paskolas investicijų projektams įgyvendinti, teikiamos valstybės (savivaldybių) garantijos;
4) paskolų, skirtų ūkio subjektams investicijų projektams įgyvendinti, grąžinimą bankams gali užtikrinti Vyriausybės įsteigtų garantijų institucijų arba draudimo įmonių teikiamos garantijos arba šių paskolų draudimas;
5) dėl ne mažesnių kaip 200 mln. litų ir atitinkančių LR Vyriausybės nustatytus kriterijus investicijų Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos iki 2001 m. rugsėjo 1 d. sudarytos su strateginiais investuotojais investicijų sutartys vykdomos pagal jose nustatytas specialias investavimo ir verslo sąlygas;
6) dėl ne mažesnių kaip 20 mln. litų, o rajonuose, kuriuose nedarbo lygis didesnis už šalies vidurkį dėl ne mažesnių kaip 5 mln. litų kapitalo investicijų LR Vyriausybė ar jos įgaliota institucija sudaro su investuotojais investicijų sutartis, kuriose nustatomos specialios investavimo ir verslo sąlygos;
7) investicijoms į savivaldybės infrastruktūrą, gamybos ar paslaugų sritį savivaldybė sudaro investicijų sutartis, atitinkančias savivaldybės tarybos nustatytus kriterijus. Specialios investavimo, verslo ar sklypo parinkimo sąlygos tokiose sutartyse nustatomos pagal savivaldybės kompetenciją;
8) LR įstatymų nustatytais atvejais valstybinė žemė investuotojui išnuomojama ne aukciono būdu;

9) infrastruktūra (iki investuotojui suteikto sklypo ribų) sutvarkoma valstybės (savivaldybės) lėšomis LR Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

Ne ką mažiau svarbios ne tik proaktyvios investicijų skatinimo priemonės, o taip pat investicijų apsauga bei garantijos. Investuotojų teises ir teisėtus interesus gina LR įstatymai.

Parama smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams

Valstybė skatina smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) subjektus, kuriuos SVV įstatymas apibrėžia kaip vidutines įmones, mažas įmones (tarp jų ir mikroįmones) bei fizinius asmenis, įstatymų nustatyta tvarka turintys teisę verstis savarankiška komercine, gamybine arba profesine ir kita panašaus pobūdžio veikla, įskaitant tą, kuria verčiamasi turint verslo liudijimą. Valstybės pagalba SVV subjektams teikiama pagal Vyriausybės, apskričių ar savivaldybių SVV plėtros programas, prioritetą teikiant labai mažoms įmonėms, mažoms įmonėms bei verslininkams, atitinkantiems reikalavimus, nustatytus labai mažoms ir mažoms įmonėms.

SVV subjektams gali būti taikomos šios valstybės pagalbos formos:

1) mokesčių lengvatos (jei jos nustatytos įstatymų), rinkliavų lengvatos;
2) teisės aktų nustatyta tvarka finansinė parama: lengvatinių paskolų teikimas, labai mažų paskolų teikimas, dalinis ar visiškas palūkanų dengimas, garantijų teikimas, kreditų draudimas, rizikos kapitalo investavimas, tam tikrų išlaidų (steigimo, tyrimų, garantijų mokesčių, kreditų draudimo įmokų, sertifikavimo (registravimo), atitikties įvertinimo ir kitų) kompensavimas, subsidijos darbo vietoms kurti;
3) viešųjų paslaugų verslui teikimas VšĮ „Eksportuojančioji Lietuva“, verslo inkubatoriuose, verslo informacijos centruose, mokslo ir technologijų parkuose ir kituose juridiniuose asmenyse, kurių steigimo dokumentuose nustatytas šių paslaugų teikimas;
4) Vyriausybės ar savivaldybių nustatytos kitos paramos formos.

LR Vyriausybės 2001 m. liepos 11 d. nutarimu Nr.887 „Dėl smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros“ įsteigta garantijų institucija UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ teikia garantijas, kuriomis LR ir užsienio valstybių kredito įstaigoms ir finansinės nuomos (lizingo) bendrovėms užtikrinamas smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams suteiktų paskolų dalies grąžinimas, naujos (nenaudotos) gamybinės įrangos ir (arba) naujų (nenaudotų) įrenginių finansinės nuomos (lizingo) sutartyse nustatytos kainos dalies sumokėjimas, investuoja rizikos kapitalą į smulkiojo ir vidutinio verslo subjektus ir (arba) valstybės turtą į kolektyvinio investavimo subjektus, administruoja šias investicijas.

Mokesčiai ir mokesčių lengvatos

Lentelė 12.2.1

Pagrindiniai mokesčiai

Mokestis	**Tarifas**
Gyventojų pajamų mokestis	15 proc. (+ 6 proc. sveikatos draudimo įmoka) 5 proc. taikomas individualios veiklos pajamoms, išskyrus pajamas iš laisvųjų profesijų veiklos ir pajamas iš vertybinių popierių. 20 proc. tarifas pajamoms iš paskirstytojo pelno.
Pelno mokestis	15 proc. 5 proc.[12]
Pridėtinės vertės mokestis	21 proc. 5 proc. ir 9 proc.[13]
Dividendai	15 proc.
Nekilnojamojo turto mokestis	0,3 proc.-1 proc.
Žemės mokestis	1,5 proc.
Žemės nuomos mokestis	ne mažiau 1,5 proc., bet ne daugiau 4 proc.

2001 m. gruodžio 20 d. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas Nr. IX-675 nustato, kad Lietuvos vieneto, nuolatinių buveinių apmokestinamasis pelnas apmokestinamas taikant 15 proc. mokesčio tarifą. Įmonėms, kuriose vidutinis sąrašuose esančių darbuotojų skaičius neviršija 10 žmonių ir mokestinio laikotarpio pajamos neviršija 500 tūkstančių litų, apmokestinamasis pelnas apmokestinamas taikant 5 proc. mokesčio tarifą, išskyrus tam tikrus atvejus.

Įmonė, vykdanti investicinį projektą, apmokestinamąjį pelną gali sumažinti per mokestinį laikotarpį, už kurį apskaičiuotas apmokestinamasis pelnas mažinamas, faktiškai patirtų išlaidų turtui įsigyti dydžiu, jeigu turtas yra reikalingas vieneto investicinio projekto vykdymui ir: 1) turtas yra priskirtinas Pelno mokesčio įstatymo 1 priedėlio ilgalaikio turto grupėms „mašinos ir įrengimai“, „įrenginiai (statiniai, gręžiniai ir kt.)“, „kompiuterinė technika ir ryšių priemonės (kompiuteriai, jų tinklai ir įranga)“, „programinė įranga“, „įsigytos teisės“, 2) turtas yra nenaudotas ir

[12] *Vienetų (išskyrus pelno nesiekiančių), kuriuose vidutinis sąrašuose esančių darbuotojų skaičius neviršija 10 žmonių ir mokestinio laikotarpio pajamos neviršija 1 milijono litų, apmokestinamasis pelnas apmokestinamas taikant 5 procentų mokesčio tarifą, išskyrus tam tikrus atvejus.*

[13] *Lengvatinis 9 procentų PVM tarifas taikomas iki 2011 m. gruodžio 31 d. šilumos energijai ir karštam vandeniui, viešbučio tipo ir specialaus apgyvendinimo paslaugoms, 5 procentų PVM tarifas taikomas vaistams ir medicinos pagalbos priemonėms. Neribotai 9 proc. tarifas taikomas knygoms ir neperiodiniams informaciniams leidiniams.*

pagamintas ne anksčiau kaip prieš 2 metus (skaičiuojant nuo ilgalaikio turto naudojimo pradžios).

Apmokestinamasis pelnas gali būti sumažintas ne daugiau kaip 50 procentų. Jei išlaidų suma yra didesnė nei 50 procentų už mokestinį laikotarpį apskaičiuoto apmokestinamojo pelno sumos, šią sumą viršijančios išlaidos gali būti perkeliamos už vėlesnius keturis laikotarpius apskaičiuotoms apmokestinamojo pelno sumoms sumažinti, atitinkamai mažinant perkeliamą tokių išlaidų sumą. Faktiškai patirtų išlaidų dydis turi būti sumažintas tam tikslui panaudotų nacionalinio biudžeto, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, kitų valstybės pinigų fondų, savivaldybių fondų, Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšų suma, jeigu tokios lėšos ar tokia parama buvo gauta. Apmokestinamasis pelnas gali būti sumažintas tik per 2009–2013 metų mokestinius laikotarpius patirtomis išlaidomis.

Ilgalaikis turtas, dėl kurio įsigijimo buvo sumažintas apmokestinamasis pelnas, įmonės veikloje turi būti naudojamas ne trumpiau negu trejus metus. Įmonė, ketinanti sumažinti apmokestinamąjį pelną dėl vykdomo investicinio projekto, pradėjusi vykdyti investicinį projektą, apie tai turi informuoti vietos mokesčių administratorių.

Ignalinos AE regiono investicijų skatinimo aplinka

Vyriausybė 2002 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 287 „Dėl Lietuvos Respublikos Ignalinos atominės elektrinės regiono sudarymo ir Ignalinos atominės elektrinės regiono plėtros tarybos sudarymo tvarkos nustatymo“ sudarė Lietuvos Respublikos Ignalinos atominės elektrinės regioną (toliau – Ignalinos AE regionas) iš Ignalinos rajono, Zarasų rajono ir Visagino savivaldybių.

Ignalinos AE regione teikiama valstybės finansinė parama pagal LR užimtumo rėmimo įstatymą. Pagal LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. rugpjūčio 13 d. įsakymu Nr. A1-499 patvirtintą Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašą iš valstybės biudžeto arba Užimtumo fondo lėšų skiriama valstybės subsidija vietinių užimtumo iniciatyvų projektams įgyvendinti tikslinėse teritorijose, kurios pagalbos teikimo sąlygos nustatytos 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 1998/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (PL 2006 L 379, p. 5). Maksimali vietinių užimtumo iniciatyvų projekto teikėjo prašoma subsidijos suma teikiant paraišką negali viršyti 345 000 Lt. Vietinių užimtumo iniciatyvų projekto teikėjas privalo užtikrinti, kad prašoma subsidija per trejus pastaruosius metus iš eilės kartu su jau anksčiau jo gauta *de minimis* pagalba neviršytų 690 000 Lt, transporto sektoriuje – 345 000 Lt, žuvininkystės sektoriuje – 103 500 Lt, žemės ūkio sektoriuje – 25 800 Lt. Subsidijos gavėjas privalo įsteigtas (pritaikytas) naujas darbo vietas išsaugoti mažiausiai trejus metus nuo darbo vietų įsteigimo (pritaikymo).

Ignalinos AE regiono plėtros taryba priėmė Ignalinos AE regiono plėtros planą, kuriame įtvirtintas vienas iš prioritetų – verslo, pramonės ir kaimo plėtra. Šiam prioritetui įgyvendinti programoje numatyti šie tikslai:

1. Skatinti modernių bei konkurencingų pramonės ir verslo įmonių plėtrą, diegiant inovacijas bei naujas technologijas:
2. Formuoti verslui palankią aplinką, skatinti investicijas regione:
3. Naujų verslo įmonių kūrimas, verslumo ugdymas regione:
4. Vystyti regiono turizmo infrastruktūrą, plėtoti turizmo paslaugas:
5. Vystyti subalansuotą kaimo plėtrą:

Ignalinos AE regiono plėtros tarybos 2004 m. vasario 23 d. sprendimu Nr.3 buvo patvirtinta Ignalinos AE regiono smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programa.

Visagine įsteigtas VšĮ Ignalinos AE regiono verslo inkubatorius, kurio tikslas – sumažinti pradedančių veikti ir jau veikiančių įmonių veiklos riziką, padėti inkubuojamiems ūkio subjektams pasiekti tokį lygį, kad jie galėtų savarankiškai užsiimti ūkine-komercine veikla ir konkuruoti rinkoje bei tokiu būdu skatinti naujų darbo vietų regione steigimą; teikti informacines, konsultacines ir mokymo paslaugas regiono verslininkams, skatinti naujų technologijų diegimą versle.

Zarasuose veikia Verslo informacijos centras. Panaikinus Ignalinos verslo informacijos centrą, Ignalinoje nuo 2011 m. lapkričio mėnesio veikia VšĮ Versli Lietuva biuras.

Ignalinos rajono savivaldybė

Ignalinos rajono savivaldybės taryba 2011 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. T-28 patvirtino Ignalinos rajono savivaldybės 2011–2018 metų strateginį plėtros planą.

Plane įvardinta Ignalinos vizija: **Ignalinos rajonas – Rytų Lietuvos perlas – ramus, unikalios gamtos kurortas, patogus čia gyvenantiems ir patrauklus atvykstantiems visais metų laikais.**

Vizijai pasiekti strateginiame plėtros plane nustatyti šie savivaldybės plėtros prioritetai:

1 prioritetas. Turizmo plėtra

2 prioritetas. Žmogiškųjų išteklių plėtra

3 prioritetas. Verslo plėtra

4 prioritetas. Aplinkos ir kaimo vietovių plėtra

Tarybos 2004 m. balandžio 2 d. sprendimu Nr. T-220 (2007 m. liepos 4 d. sprendimo Nr. T- 56 redakcija) buvo patvirtinti “Pagalbos smulkiam ir vidutiniam verslo subjektams fondo nuostatai”, kurie įtvirtina paramos SVV subjektams formas. Vienu metu galima taikyti ne daugiau kaip dvi pagalbos formas tam pačiam pagalbos gavėjui.

Be to, remiantis Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 1998-03-17 sprendimu Nr. 72 taikomos lengvatos Ignalinos rajone įregistruotiems ir įstatymų nustatyta tvarka vykdantiems mokesčių prievoles juridiniams ir fiziniams asmenims.

Ignalinos rajono savivaldybės taryba 2004 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr.T-280 (Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2010 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr.T-219 redakcija) patvirtino Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje remtinų verslo rūšių sąrašą:

1. Vietinių išteklių (durpių, molio, medienos) panaudojimas.
2. Neveikiančių infrastruktūros objektų atgaivinimas.
3. Informacinių technologijų paslaugos, leidyba.
4. Netradiciniai žemės ūkio verslai.
5. Viešojo maitinimo paslaugos savivaldybės teritorijoje, išskyrus Ignalinos miestą.
6. Vaistinių veikla savivaldybės teritorijoje, išskyrus Ignalinos miestą.
7. Kooperuota kaimo turizmo sodybų ir viešbučių veikla.
8. Vaisių, uogų, grybų ir žemės ūkio žaliavų perdirbimas.
9. Krosnių, kaminų ir židinių statyba, remontas ir valymas.

Zarasų rajono savivaldybė

Zarasų rajono savivaldybės taryba 2008-03-07 sprendimu patvirtino 2008-2013 metų strateginį plėtros planą bei Zarasų rajono savivaldybės plėtros 2008-2013 metų priemonių planą.

Zarasų rajono savivaldybės taryba 2010 m. rugsėjo 8 d. sprendimu Nr.T–188 patvirtino Zarasų rajono savivaldybės smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros rėmimo programą, pagal kurią verslo subjektams gali būti taikomos finansinės paramos iš rajono savivaldybės biudžeto lėšų formos.

Zarasų rajono savivaldybės bendrasis planas patvirtintas 2011-02-03 Zarasų rajono savivaldybės tarybos posėdžio sprendimu Nr. T-1.

Visagino savivaldybė

Visagino savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 17 d. sprendimu Nr.TS-9 patvirtino Visagino savivaldybės 2011-2013 metų strateginį veiklos planą, kurio sudėtine dalimi yra Visagino savivaldybės ekonominės plėtros programa, nustatanti šiuos tikslus ir uždavinius:

- Skatinti smulkaus ir vidutinio verslo kūrimąsi ir plėtojimą, finansiškai remti smulkaus ir vidutinio verslo subjektus: sudaryti kuo palankesnes sąlygas pradėti ir plėtoti verslą, dalyvaujant teikiant paramą SVV plėtrai, konsultuojant verslininkus, dalyvaujant VšĮ Ignalinos AE regiono verslo inkubatoriaus, VšĮ Ignalinos AE regiono plėtros agentūros veikloje ir kt. organizacijų veikloje.
- Kurti palankią aplinką investicijoms: pritraukti ES ir kitų fondų lėšas miesto plėtros projektams įgyvendinti.
- Kurti palankią turizmui aplinką.

Be to, Visagino savivaldybės taryba 2010 m. gegužės 7 d. sprendimu patvirtino Visagino savivaldybės 2010-2015 metų strateginį plėtros planą, kuriame be kitų

prioritetų įtvirtinti šie prioritetai: ekonomikos sektoriaus diversifikavimas; subalansuotos ir stabilios plėtros regiono vystymas per investicijų skatinimą, infrastruktūros gerinimą.

Visagino miesto savivaldybės taryba yra patvirtinusi Žemės mokesčio ir valstybinės žemės nuomos mokesčio lengvatų svarstymo ir teikimo Visagino savivaldybėje tvarkos aprašą ir Nekilnojamojo turto mokesčio lengvatų svarstymo ir teikimo Visagino savivaldybėje tvarkos aprašą, kuriais remiantis taikomos lengvatos žemės, valstybinės žemės nuomos ir nekilnojamojo turto mokesčiui.

2009-07-15 parengtas Visagino m. bendrasis planas, kuris patikslintas 2011-02-02.

Lentelė 12.2.2

Pagalbos SVV subjektams formos

Parama	**Ignalinos r. sav.**	**Zarasų r. sav.**	**Visagino m. sav.**
Parodos išlaidų dengimas	iki 100 proc. išlaidų už ekspozicijos vietą parodoje, bet ne daugiau kaip 2000 Lt	*Informacijos nerasta*	*Informacijos nerasta*
Paskolos palūkanų dengimas	100 proc. palūkanų, bet ne daugiau kaip 12000 Lt	1. teikiama verslo subjektams, gavusiems ilgalaikį kreditą investicijoms iš kredito įstaigos ne trumpesniam kaip 3 metų laikotarpiui; maksimali kredito, kuriam dengiama dalis palūkanų, suma 200 tūkst. litų. 1.1. 1-aisiais metais – 50 proc. palūkanų sumos; 1.2. 2-aisiais metais – 25 proc.; 1.3. 3-iaisiais metais – 10 proc.	1. Beprocentė paskola suteikiama, įkeitus savo turtą, ir ne ilgesniam nei 2 metų laikotarpiui. Už įkeistą turtą suteikiama paskola neturi viršyti 50 proc. įkeisto turto rinkos kainos. 2. Iš dalies dengiamos paskolų palūkanos bankams, suteikusiems kreditus SVV plėtros subjektams
Reklamos išlaidų dengimas		Reklaminių lankstinukų leidybos išlaidoms kompensuoti – iki 700 Lt, bet ne daugiau kaip 50 proc.	*Informacijos nerasta*
Verslo planų, paraiškų finansinei	iki 100 proc. išlaidų bet ne daugiau kaip po 2000 Lt	1. Verslo planų kreditui gauti rengimo išlaidoms dengti	*Informacijos nerasta*

paramai iš ES ir kitų fondų gauti rengimo išlaidų dengimas		skiriama kompensacija, bet ne daugiau kaip 700 Lt;	
			Lentelės 12.2.2. tęsinys
Parama	**Ignalinos r. sav.**	**Zarasų r. sav.**	**Visagino m. sav.**
		2. verslo planų (paraiškų) ir dokumentų paramai iš ES struktūrinių fondų, Ignalinos AE regiono smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programos ir kitų verslo paramos fondų rengimo išlaidoms padengti skiriama iki 50 proc. kompensacija, bet ne daugiau kaip 3000 Lt;	
Verslo steigimas	padengiama iki 100 proc. išlaidų, patirtų steigiant arba plečiant veiklą, bet ne daugiau kaip 15000 Lt.	100 proc. kompensacija mokesčio notarui už steigimo dokumentų atitikties patvirtinimą, atlyginimo VĮ Registrų centrui už juridinio asmens įregistravimą, bet ne daugiau kaip 500 litų.	*Informacijos nerasta*

Lentelė 12.2.3

Mokestinės lengvatos

Mokestis	**Ignalinos r. sav.**	**Zarasų r. sav.**	**Visagino m. sav.**
Žemės nuomos mokestis	3 proc. kitos paskirties žemei 1,5 proc. žemės ūkio paskirties žemei	1,5 proc. 3 proc., jei sklypas neregistruotas NT registre ir jei juridinio asmens buveinė yra ne Zarasų r.	1,5 proc. fiziniams asmenims 3 proc. juridiniams asmenims
Nekilnojamojo turto mokestis	1 proc.	0,8 proc.	1 proc. 0,3 proc. - 2012 m.[14]
Lengvata žemės ir žemės nuomos mokesčiui	1. 50 proc. (išskyrus nedirbamą žemę) žemės ir žemės nuomos mokestis naudojantiems žemę žemės ūkio produkcijos gamybai ir palaiko gerą agrarinę būklę		1. 100 proc. - naujai steigiamoms įmonėms, jei sukuriama 5-10 darbo vietų savivaldybės gyventojams, jeigu sudaromos darbo sutartys visai darbo dienai (sukurtos darbo vietos turi būti išlaikomos ne mažiau nei metus);
	2. Atleisti juridinius ir fizinius asmenis 3 metams nuo žemės nuomos mokesčio, išsinuomojusius žemę pirmą kartą iš valstybinio žemės fondo ir mokančius socialinio draudimo mokesčius		2. 100 proc. sumažinamas įmonėms, įdarbinusioms ne mažiau kaip 10 savivaldybės gyventojų, vykdančioms veiklą ne mažiau kaip vieneri metai, jeigu sudaromos darbo sutartys visai darbo dienai (sukurtos darbo vietos turi būti išlaikomos ne mažiau nei metus)

[14] http://www.vmi.lt/lt/?itemId=10823091

Mokestis	**Ignalinos r. sav.**	**Zarasų r. sav.**	**Visagino m. sav.**
			3. 50 proc. - įmonėms, investavusioms lėšas į savivaldybės teritorijos tvarkymą ir/ar infrastruktūrą pagal suderintus su savivaldybės administracija projektus, kai sutvarkyta teritorija ir/ar infrastruktūra nėra įmonės nuomojamo (naudojamo) sklypo dalis. Investicijų suma turi būti ne mažiau nei 20 procentų didesnė už suteikiamos mokesčio lengvatos sumą.
Lengvata NT mokesčiui	Sumažinti individualioms (personalinėms) neturinčioms juridinio asmens teisių įmonėms, ūkinėms bendrijoms, juridiniams asmenims nekilnojamojo turto mokestį 1000 Lt už kiekvieną papildomai įkurtą darbo vietą, įdarbinant Ignalinos rajono ieškančius darbo gyventojus su darbo biržos siuntimu	1. SVV subjektams gali būti taikomos mokesčių lengvatos (jei jos nustatytos įstatymų), t.y. atleidimas nuo nekilnojamojo turto, tiesiogiai sukuriamo įgyvendinamu projektu, mokesčio (projekto įgyvendinimo laikotarpiu), jei verslo subjektas rajone įgyvendina projektą 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos lėšoms	1. Sumažinti 75 proc. verslo subjektams įsteigtiems bedarbių, baigusių profesinį mokymą ir/ar jaunesnių kaip 25 metų bedarbių;

Mokestis	Ignalinos r. sav.	Zarasų r. sav.	Visagino m. sav.
		2. Susijusi su viešbučių veikla (kodas 55.1 pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių, aprūpina ne tik laikina buveine, bet teikia maistą ir poilsio bei pramogų priemones).	2. Sumažinti 75 proc., jei įmonės įsigijo nenaudojamus (daugiau kaip 5 metus) pastatus ir/ar statinius nuosavybėn ir investavo į šių pastatų ir/ar statinių rekonstrukciją, atnaujina joms priklausantį visuomeninės ir/ar gamybinės paskirties nekilnojamąjį turtą;
			3. 50 proc. – įmonėms, kurių nekilnojamojo turto paskirtis bei buvimo savivaldybės teritorijoje vieta atitinka savivaldybės strateginių ir teritorijos planavimo dokumentų nustatytus prioritetus, besiverčiančioms savivaldybės tarybos nustatyta skatintina veikla;
			4. 50 proc., jei įmonės, įsigijo nenaudojamus (nuo 3 iki 5 metų) pastatus ir/ar statinius nuosavybėn ir investavo į šių pastatų ir/ar statinių rekonstrukciją, atnaujino joms priklausantį visuomeninės ir/ar gamybinės paskirties nekilnojamąjį turtą;
			5. 50 proc. einamaisiais metais naujai įsteigtoms įmonėms, jei sukuriama 5-10 darbo vietų savivaldybėje registruotiems gyventojams (jeigu sudaromos darbo sutartys visai darbo dienai);

Mokestis	Ignalinos r. sav.	Zarasų r. sav.	Visagino m. sav.
Įmonių mokestis	1. Atleisti juridinius asmenis ir personalines įmones, kurių visi steigėjai yra bedarbiai pirmus veiklos metus nuo savivaldybės biudžetui mokamų mokesčių		
	2. Atleisti žemės ūkio kooperatyvus		

Lietuvos teisinė bazė, reglamentuojanti investavimą, verslo plėtrą, atitinka Europos Sąjungos teisės normas ir yra nuolat tobulinama. Lietuva yra parengusi ir įgyvendina Nacionalinę bendrąją strategiją, Investicijų skatinimo programą, Ekonomikos augimo veiksmų programą ir kitas programas, susijusias su investicijų skatinimu, verslo plėtra, taiko įvairias paramos verslui bei investicijų skatinimo formas. Visgi įstatymų normos, strategijų ir programų tikslai ir uždaviniai nėra tinkamai įgyvendinami dėl nepakankamo ar netinkamo jų reglamentavimo poįstatyminiais teisės aktais. Netiksliai reguliuojant teisės normas, sudaromos prielaidos neteisingai jas traktuoti. Investavimo veikla yra labai apsunkintos įvairiomis tikrinimo, inspekcijos, audito procedūromis. Be to, Ignalinos AE regiono savivaldybės neišnaudoja visų įstatymų joms suteiktų galimybių, nustatant lengvatas, teikiant paramą investuotojams bei verslo subjektams, tuo didinant patrauklumą investuotojams, lyginant su kitomis savivaldybėmis.

12.3. Kapitalo investicijų pritraukimo galimos formos

Bendrieji investavimo Lietuvoje principai

Remiantis Investicijų įstatymu, investicijomis laikomos piniginės lėšos ir įstatymais bei kitais teisės aktais nustatyta tvarka įvertintas materialusis, nematerialusis ir finansinis turtas, kuris investuojamas siekiant iš investavimo objekto gauti pelno (pajamų), socialinį rezultatą (švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos ir socialinės apsaugos bei kitose panašiose srityse) arba užtikrinti valstybės funkcijų įgyvendinimą. Užsienio investuotojas piniginį įnašą į formuojamą ūkio subjekto kapitalą gali įnešti tiek užsienio, tiek Lietuvos nacionaline valiuta.

Investuotojais Lietuvoje gali būti pati Lietuvos Respublika, valstybės, tarptautinės organizacijos, Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie investuoja nuosavą, skolintą ar patikėjimo teise valdomą bei naudojamą turtą. Tarptautinės dvišalės investicijų skatinimo ir apsaugos sutartys nustato susitariančioms šalims pareigą nediskriminuoti kitos susitariančios šalies investuotojų, netrukdyti jiems valdyti kapitalo investicijas, jas naudoti ir jomis

disponuoti. Lietuva pagal šias sutartis yra įsipareigojusi užtikrinti kitų šalių investuotojams ne mažiau palankias sąlygas investuoti nei Lietuvos ar trečiųjų valstybių piliečiams.

Investicijos leidžiamos į visas teisėtas komercines-ūkines veiklas, išskyrus valstybės saugumo ir gynybos užtikrinimo veiklą. Investuojant į ūkio subjektą, kurio veikla yra licencijuojama, privaloma įsigyti licenciją.

Konstitucinis įstatymas nustato tam tikrus apribojimus, nuosavybės teise įsigyjant žemės sklypus. Užsienio subjektai, įsteigti valstybėse Europos Sąjungos narėse arba valstybėse, sudariusiose Europos sutartį (Asociacijos sutartį) su Europos bendrijomis bei jų šalimis narėmis, taip pat valstybėse Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos, Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos narėse bei valstybėse Europos ekonominės erdvės susitarimo dalyvėse, šių valstybių piliečiai bei nuolatiniai gyventojai gali įsigyti nuosavybės teise steigimo dokumentuose nurodytai veiklai skirtų esamų pastatų ir įrenginių eksploatavimui reikalingus ne žemės ūkio paskirties žemės sklypus, taip pat žemės sklypus tokiems pastatams ir įrenginiams statyti ir eksploatuoti, išskyrus šio konstitucinio įstatymo 9 straipsnyje nurodytą žemę. Šie asmenys, išskyrus tuos užsieniečius, kurie ne mažiau kaip 3 metus Lietuvoje nuolat gyveno ir vertėsi žemės ūkio veikla, ir užsienio juridinius asmenis bei kitas užsienio organizacijas, įsteigusius Lietuvoje atstovybes ar filialus, negali įsigyti žemės ūkio paskirties ir miškų ūkio paskirties žemės iki 2014 m. balandžio 30 d.

Investavimo būdai

Investicijų įstatymas įtvirtina šiuos investavimo būdus:

1) steigiant ūkio subjektą ar įsigyjant Lietuvos Respublikoje įregistruoto ūkio subjekto kapitalą ir jo dalį;

2) įsigyjant visų rūšių vertybinius popierius;

3) sukuriant ar įsigyjant ilgalaikį turtą arba didinant jo vertę;

4) skolinant lėšas ar kitą turtą ūkio subjektams, kuriuose investuotojui priklauso kapitalo dalis, suteikiant jam galimybę kontroliuoti ar daryti nemažą įtaką ūkio subjektui;

5) vykdant koncesijų, išperkamosios nuomos (lizingo) bei valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartis.

Jei dėl pirmų keturių būdų vykdymo ir plėtros Ignalinos AE visos teisinės prielaidos yra, o jų skatinimo priemonės yra aprašytos aukščiau, tai kiek didesnio skatinimo ir palaikymo reikėtų penktajai investicijų skatinimo formai vykdant viešųjų paslaugų plėtros projektus, atitinkamai apie šį būdą pateikiamas platesnis komentaras. Taip pat išskirtinos investavimą skatinančios formos, tokios kaip pramonės parakai, laisvosios ekonominės zonos.

Pramoninis parkas

Pramoninis parkas – teritorijų planavimo dokumentuose apibrėžta teritorija, skirta daugiau kaip vienam investicijų projektui įgyvendinti, turinti valstybei svarbaus ekonominio projekto statusą ir kurios ribų minimalų dydį nustato LR Vyriausybė ar jos įgaliota institucija Pramoninių parkų tikslas yra pritraukti privačių investicijų ir sukurti darbo vietų, įrengiant inžinerinę infrastruktūrą.

Šiuo metu Lietuvoje yra 4 pramoninių parkų projektai: Alytaus, Kėdainių, Panevėžio, Šiaulių[15].

PHARE programos finansuojamame projekte „Parama plyno lauko investicijų skatinimui Lietuvoje“ 2004–2006 m. išskirti penki pagrindiniai savivaldybės pramoninių parkų plėtros modeliai, priklausomai nuo savivaldybės įsipareigojimo laipsnio, privataus sektoriaus įtraukimo ir institucinės sandaros sudėtingumo, pateikiant kiekvieno modelio privalumus ir trūkumus.

Lentelė 12.3.11

Pramonės parkų plėtros modeliai

Modelis	Modelio aprašymas	Privalumai	Trūkumai
Savivaldybės administracija (savivaldybės personalas)	Tipinis modelis, taikomas mažesnių pramoninių zonų (t.y. mažiau nei 40 hektarų be perspektyvos plėstis ar sukurti papildomas zonas) atvejais. Zonų plėtrą ir reklamavimą atliks savivaldybės personalas (kur reikia derinant su paprastąja ranga, pavyzdžiui, fiziniai infrastruktūriniai darbai).	nesukelia papildomų pridėtinių išlaidų ir reikalauja mažiau finansavimo negu zonos valdymui skirtos agentūros steigimas	1. Gali būti sudėtinga sukaupti reikalaujamą įgūdžių ir kompetencijos derinį savivaldybės administracijoje, dėl ko atsiranda rizika, kad investuotojų teikiamų paslaugų kokybė gali būti žemesnė nei ji gali būti kitu atveju. Savivaldybė taip pat yra labiau priklausoma nuo nacionalinių ir regioninių investicinių agentūrų, kurios savo rankose koncentruotų daugumą (jei ne visas) investicijų skatinimo veiklas.
Savarankiška viešoji zonos valdymo agentūra	Kuriamos savarankiškos viešosios agentūros kaip atskiras juridinis subjektas, kurių pagrindiniai akcininkai yra savivaldybė ar kitos viešosios valdžios institucijos.	1. Tikslingas, jei zonos plėtrai reikalingas plataus masto (daugiau nei 40 ha) valdymas ir dėl to, norint iki galo atlikti darbus, viskas truks ilgiau; 2. Kitame etape prie agentūros portfelio gali būti prijungti nauji plotai; 3. Suteikiama tam tikro masto autonomija ir iniciatyva, derinant tai su galimybe aiškiai nustatyti misiją, apibrėžti tikslus ir kitus veiklos kriterijus; 4. Sukuriamas aiškus įvaizdis,	1. Padidėję kaštai dėl papildomų pridėtinių išlaidų atsiradimo (personalas, administravimas, biurai); 2. Dėl per didelės autonomijos kyla agentūrų neveiklumo arba netgi dėl neteisėtų veiksmų rizika; 3. Kai yra keli partneriai, kyla konfliktų rizika.

[15] Šaltinis internete: www.investlithuania.lt

Modelis	Modelio aprašymas	Privalumai	Trūkumai
		viešai pristatyti ir užmegzti kontaktus su investuotojais; 5.Skatinama dinamiška, rinkodara paremta ir į klientą orientuota organizacinė kultūra; 6. Galimybė pritraukti specialistus; 7. Sukuriamas juridinis subjektas, dėl kurio tam tikra rizika ir prievolės gali būti atskirtos nuo savivaldybės; 8. Sudaromos sąlygos lankstesnėms sutartims ir deryboms su trečiosiomis šalimis.	
Sutartinė viešа-privati partnerystė	Mišri forma, kur savivaldybės įnašas yra tam tikras turtas ir ištekliai (pvz., pati žemė), bet yra sudaroma sutartis dėl pagrindinių veiklų, tokių kaip infrastruktūros plėtra ir zonos reklamavimas, įgyvendinimo su pasirinkta šalimi iš privataus sektoriaus.	Profesinė patirtis ir privataus partnerio resursai, tuo pačiu vis dar vengiant painiavos ir rizikos, galimos sudarant kooperacinę bendrovę su privačiu partneriu.	Sumažėjusi strateginės orientacijos ir zonos valdymo procesų kontrolė
Kooperacinė viešа-privati partnerystė	kooperacinis (jungtinės veiklos) – trečiojo modelio atitikmuo, kuriame viešasis ir privatus partneris (-iai) nusprendžia zonos plėtrai ir valdymui įsteigti bendrą įmonę.	Tinkamas plataus masto plėtros projektų atveju	1. Sudėtingas ir dėl to brangesnis būdas, reikalaujantis didelio teisinio paruošiamojo darbo (ypač nešališkų ir skaidrių atrankos procedūrų dėl valstybės paramos); 2. Konfliktų kilimo rizika; užsitęsusi atvira partnerio 3. atrankos procedūra; 4. privataus partnerio neveiklumo rizika.
Pilnai privatus vystymas	Pramoninės zonos įgyvendinimas yra patikimas išimtinai privataus sektoriaus dalyviams, dažnai įmonėms, kurios specializuojasi koncentruotų pramoninių zonų plėtroje.	1. Savivaldybė atlieka supaprastintą vaidmenį, jei ne teikdama finansinę paramą, tai teikdama paramą specialiojo planavimo rengimo metu. 2. Galimas dėl palankios zonos padėties šalia tankiau apgyvendinto centro arba transporto mazgo; 3. Galimybė padidinti zonos plėtros vertę kuriant integruotą nekilnojamojo turto koncepciją,	Sumažėjusi viešojo sektoriaus kontrolė zonos plėtros procese, ypač kalbant apie investuotojų pritraukimo veiklas ir galimybę pasiūlyti patrauklią kainų nustatymo sistemas

Modelis	Modelio aprašymas	Privalumai	Trūkumai
		įskaitant daugiafunkcinius sandėlius ir gamybinius plotus, specialios paskirties statinius, biurų plotus ir kt.; 4. Galimybė kurti sinergetinę pridėtinę vertę sumažinant kaštus arba padidinant pajamas.	

Akivaizdu, kad bet kurios specialios zonos atveju parenkamas modelis dažniausiai priklausys nuo to, kokius resursus turi ir kiek jų skirs savivaldybė. Mūsų nuomone, Lietuvos atveju tiktų modelis, kur savivaldybė steigia specialią, sąlyginai savarankišką zonos valdymo agentūrą (2 modelis) arba kur žemė gali būti pasiūlyta privačiam dalyviui pakankamai patraukliomis sąlygomis, sudarant koncesijos sutartį (3 modelis). Specialios viešosios agentūras steigimas, žinoma, leistų tikėtis padidinti sėkmės tikimybę, tačiau tai gali būti pateisinama tik esant didelei zonai (esamu metu ar ateityje). Esant mažesnėms zonoms arba ten, kur vietos resursai yra pakankamai riboti, savivaldybė galėtų nuspręsti administruoti zonos plėtrą ir skatinimą padedant personalui (t.y. 1 modelis).[16]

Laisvoji ekonominė zona

Turint tikslą sukurti palankias verslo sąlygas, steigiamos laisvosios ekonominės zonos (toliau – LEZ), kuriose siekiama sudaryti palankias mokesčių, muitų, valiutines ir finansines, teisines ir kitas lengvatines ūkinės-komercinės veiklos sąlygas užsienio ir šalies ūkio subjektams steigti zonose tarptautinės prekybos, gamybos ir eksporto, finansų, mokslinę-techninę pažangą kuriančias ir diegiančias įmones bei organizacijas, skatinti užsienio investicijas, steigti naujas darbo vietas.

LEZ, suderinus su Muitinės departamentu prie Finansų ministerijos, gali būti įrengiamos zonos teritorijos dalys (toliau – laisvosios teritorijos), atitinkančios laisvosioms zonoms taikomus reikalavimus, nustatytus 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamente (EEB) Nr. 2913/92, nustatančiame Bendrijos muitinės kodeksą, 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamente (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančiame Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, Lietuvos Respublikos muitinės įstatyme ir kituose teisės aktuose

[16] Bendrasis metodinių rekomendacijų dokumentas – Plyno lauko pramoninių zonų plėtojimas ir rinkodara Lietuvoje

LEZ steigimo iniciatoriai gali būti savivaldybių tarybos ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerija, kurios Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikia siūlymą įsteigti zoną.

LEZ įregistruotos įmonės ir jų darbuotojai Europos Sąjungos teisės aktų ir jų taikymo Lietuvos Respublikoje tvarką reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka moka importo muitus, apibrėžtus 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 4 straipsnio 10 punkte.

LEZ valdymo bendrovė už nuomojamą valstybinę žemę moka lengvatinį – 50 proc. mažesnį žemės nuomos mokestį.

LEZ įmonė, į kurią kapitalo investicijos pasiekė ne mažesnę kaip 1 milijono eurų sumą, 6 mokestinius laikotarpius, pradedant tuo mokestiniu laikotarpiu, kurį ši investicijų suma buvo pasiekta, nemoka pelno mokesčio, o kitais 10 mokestinių laikotarpių jai taikomas 50 proc. sumažintas pelno mokesčio tarifas. Ši lengvata gali būti taikoma tik tuo atveju, kai ne mažiau kaip 75 proc. atitinkamo mokestinio laikotarpio zonos įmonės pajamų sudaro pajamos iš zonoje vykdomos prekių gamybos, apdirbimo, perdirbimo, sandėliavimo veiklos, didmeninės prekybos zonoje sandėliuojamomis prekėmis ir (arba) teikiamų paslaugų, susijusių su minėtomis zonoje vykdomos veiklos rūšimis. Ši lengvata jokiais atvejais negali būti taikoma kredito įstaigoms ir draudimo įmonėms.

Užsienio investuotojų LEZ gauti dividendai neapmokestinami, jeigu jie ne trumpiau kaip 12 mėnesių be pertraukų, įskaitant dividendų paskirstymo momentą, valdo ne mažiau kaip 10 proc. balsus suteikiančių akcijų (dalių, pajų).

Lentelė 12.3.2

Mokesčių lengvatos LEZ.

Mokestis	Lengvata
Pelno mokestis	Zonos įmonė, į kurią investicijos pasiekė ne mažesnę kaip 1 milijono eurų sumą, 6 metus nemoka pelno mokesčio, o kitais 10 metų mažinamas 50 proc.
PVM	0 proc. tarifas tarp ES valstybių
Dividendų apmokestinimas	Neapmokestinami užsienio investuotojų gauti dividendai neapmokestinami, jeigu jie ne trumpiau kaip 12 mėnesių be pertraukų valdo ne mažiau kaip 10 proc. balsus suteikiančių akcijų (dalių, pajų).
NT mokestis	Neapmokestinamas
Valstybinės žemės nuomos mokestis	50 proc. tarifo

Viešojo ir privataus sektorių partnerystė

Investicijų įstatymo 2 str. 15 d. Viešojo ir privataus sektorių partnerystę (toliau VPSP) apibrėžia kaip valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatytus bendradarbiavimo būdus, kuriais valstybės arba savivaldybės

institucija perduoda jos funkcijoms priskirtą veiklą privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai vykdyti reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą.

Siekiant vystyti infrastruktūrą, galimi savivaldybės projekto įgyvendinimo būdai:

1) tiesiogiai, remiantis vidiniais organizaciniais resursais, t.y. administracija (pvz., tam tikro nekilnojamojo turto valdymas per savivaldybės administracijos specialistus);

2) per atskirą viešojo subjekto įkurtą ir visiškai kontroliuojamą įstaigą ar įmonę (pvz., vaikų darželiai, poliklinikos);

3) visą atsakomybę visiškai perduodant privačiam sektoriui (pavyzdžiu gali būti disponavimas savivaldybės ar valstybės turtu jį privatizuojant).

Kai viešosios funkcijos ar infrastruktūros dėl įvairių priežasčių negalima visai atsisakyti, o viešajam sektoriui vienam trūksta resursų (pvz., finansinių, organizacinių, patirties) įgyvendinti projektus, iškyla poreikis ieškoti bendradarbiavimo galimybių su privačiu sektoriumi, todėl atsiranda dar 2 papildomos alternatyvos - VPSP formos:

4) sutarties pagrindu (tiesiogiai arba per viešo subjekto kontroliuojamą subjektą) gauti reikalingus resursus iš privačiojo sektoriaus (pvz., sudaryti koncesijos ar kitą sutartį);

5) įkurti bendrą įmonę kartu su privačiu investuotoju (institucinė VPSP).

Lietuvoje galimi VPSP modeliai gali būti išskiriami:

- specialieji, reglamentuoti atskiru įstatymu (privatizacija, viešieji pirkimai, koncesijos);
- partnerystės modeliai reglamentuoti bendrųjų teisės aktų (jungtinė veikla);
- nereglamentuoti modeliai (institucinė partnerystė, kt.)

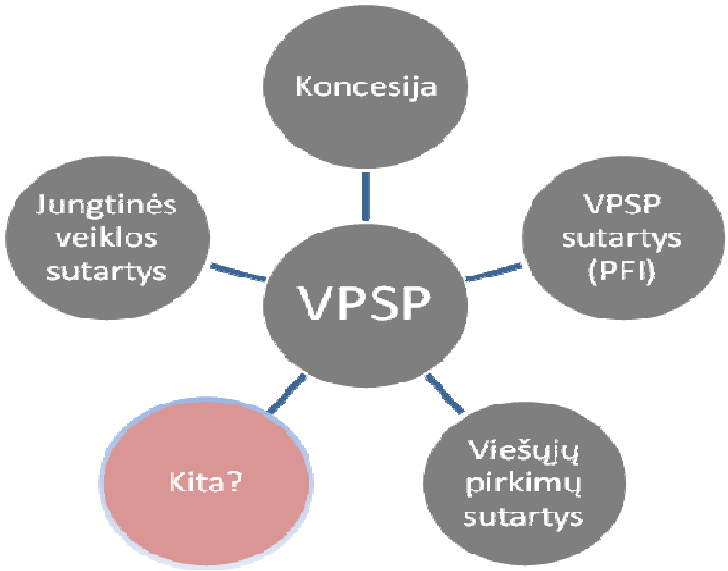

12.3.1. pav. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės modeliai.

Tradiciniai viešieji pirkimai

Viešasis pirkimas suprantamas kaip perkančiosios organizacijos atliekamas ir LR viešųjų pirkimų įstatymu reglamentuojamas prekių, paslaugų ar darbų pirkimas, kurio tikslas – sudaryti viešojo pirkimo–pardavimo sutartį.

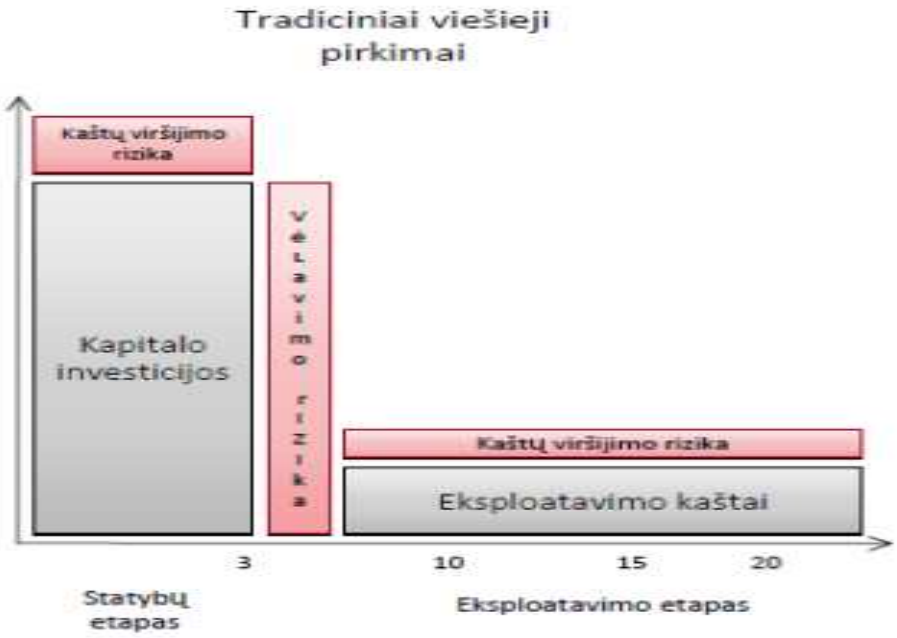

12.3.2. pav. Tradicinių viešųjų pirkimų (rangos konkursų) finansavimo schema.

Pagal šį bendradarbiavimo modelį atitinkama Ignalinos AE savivaldybės administracija pirktų privataus subjekto operatoriaus ar kitą paslaugą arba reikalingos infrastruktūros sukūrimą (rangos darbus) pagal ilgalaikę sutartį numatant dalį rizikos perkelti privačiam subjektui. Be abejo, svarbu užtikrinti, kad rizikos perkėlimas investuotojui nebūtų savitikslis, nes tai gali įtakoti galutinę paslaugų ir pasiūlymo kainą. Tačiau, kaip ir buvo minėta anksčiau, vienas iš VPSP tikslų – rasti geriausią rizikos pasiskirstymą tarp šalių, leidžiant konkrečią riziką prisiimti tai šaliai kuri ją gali suvaldyti geriausiu būdu.

Pavyzdžiui, savivaldybė siekdama išspręsti trūkstamo finansavimo klausimus kuriant turizmo/sporto infrastruktūrą, galėtų vykdydamas viešąjį darbų pirkimą nustatyti sąlygą, kad mokėjimai privačiam partneriui bus atliekami dalimis per ilgesnį (pvz., 15 metų) laikotarpį, po tam tikros infrastruktūros pastatymo. Siekiant, kad tokio pobūdžio pirkimas inkorporuotų taip pat ir ilgalaikio VPSP projektams būdingą bendradarbiavimo elementą, tikslinga tokio “atidėto” mokėjimo pirkimo atveju numatyti rangovui taip pat pareigą sutarties galiojimo laikotarpiu teikti dalį paslaugų susijusių su infrastruktūra, pvz., vykdyti sukurtos infrastruktūros tęstinę priežiūrą / ūkio priežiūrą.

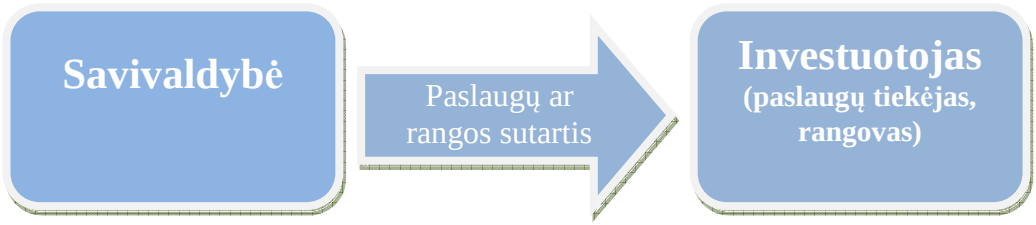

12.3.3. pav. Tradicinių viešųjų pirkimų schema.

Valdžios ir privataus subjekto partnerystė

Vadovaujantis Investicijų įstatymo 2 str. 18 p. nuostatomis, valdžios ir privataus subjektų partnerystė tai – viešojo ir privataus sektorių partnerystės būdas, kai privatus subjektas valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nustatytomis sąlygomis investuoja į valdžios subjekto funkcijoms priskirtas veiklos sritis ir šiai veiklai vykdyti reikalingą valstybės arba savivaldybės turtą ir vykdo tose srityse šiame įstatyme nustatytą veiklą, už kurią privačiam subjektui atlyginimą moka valdžios subjektas.

Tokio tipo sutartyse privatus subjektas nustatytomis sąlygomis investuoja į projektavimą, statybą ir įrengimą, bei teikia kitus darbus, prekes ir paslaugas. Privačiam subjektui atlyginimą už tai moka valdžios subjektas.

Šis modelis sudarytų prielaidas savivaldybei įgyvendinti projektą, kurio įgyvendinimui tradicinių viešųjų pirkimų modeliu nėra lėšų. Privačiam investuotojui iki 25 metų gauti mokėjimus iš savivaldybės už jo teikiamas paslaugas, kurie padengtų padarytas objekto (pvz. sporto, turizmo, socialinės infrastruktūros ar kt.) sutvarkymo investicijas. Pagrindinis skirtumas nuo tradicinių viešųjų pirkimų yra toks, kad savivaldybė šiuo atveju nepataria investicinėje projekto stadijoje jokių išlaidų.

12.3.4. pav. VPSP finansavimo schema

Pastarasis VPSP modelis taikytinas, tuo atveju, jei projekto didžiausią dalį paslaugų perka savivaldybė, t.y. viešasis sektorius tampa pagrindiniu mokėtoju. Šio modelio sutartimi investuotojas gali būti įpareigotas suprojektuoti, pastatyti ir operuoti (valdyti) objektą iki 25 metų, sutarčiai pasibaigus perduoti objektą viešajam

subjektui (savivaldybei), gali būti ir kitoks veiklų pasidalinimas, t.y. privačiam perduodamos ne visos minėtos veiklos, o tik dalis jų, pvz., tik operavimas (valdymas).

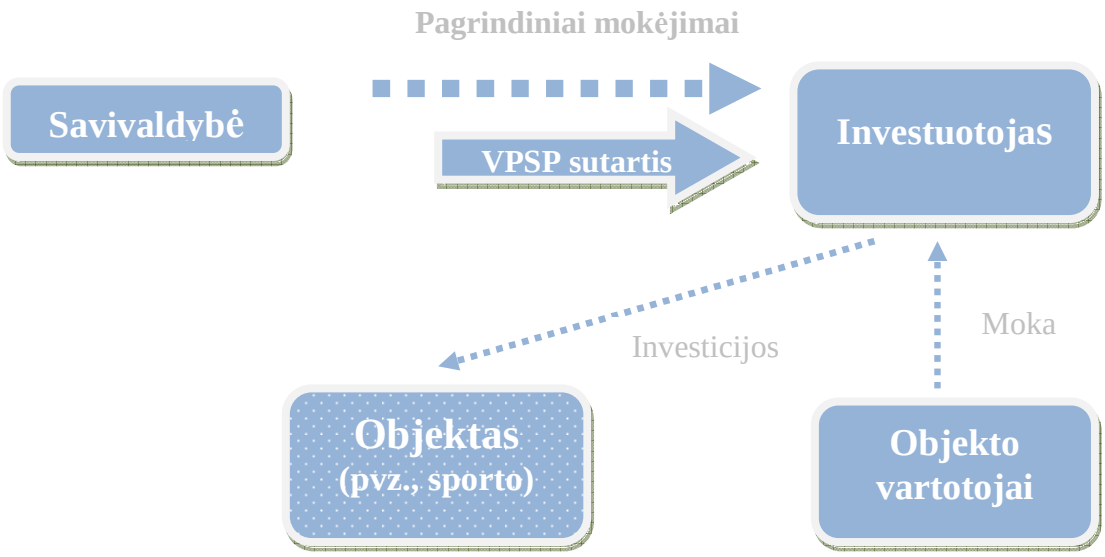

12.3.5. pav. Valdžios ir privataus subjekto bendradarbiavimo schema

Koncesija

Vadovaujantis LR koncesijų įstatymo 2 str. 1 d., koncesija – tai vadovaujantis koncesijos sutartimi ir joje nustatytomis sąlygomis suteikiančiosios institucijos koncesininkui pagal Koncesijų įstatymą suteikiamas leidimas vykdyti ūkinę komercinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, plėtra, atnaujinimu, pakeitimu, remontu, valdymu, naudojimu ir (ar) priežiūra, teikti viešąsias paslaugas, valdyti ir (ar) naudoti valstybės, savivaldybės turtą (tarp jų eksploatuoti gamtos išteklius), kai koncesininkas pagal koncesijos sutartį prisiima visą ar didžiąją dalį su tokia veikla susijusios rizikos bei atitinkamas teises ir pareigas, o koncesininko atlyginimą už tokią veiklą sudaro tik teisės užsiimti atitinkama veikla suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos ar tokios teisės suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos kartu su atlyginimu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos, atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką.

Vadovaujantis koncesijos sutartimi ir sąlygomis, privačiajam sektoriui gali būti suteikiamas leidimas vykdyti ūkinę veiklą, susijusią su pastatų projektavimu ir statyba bei atlikti kitus darbus ir teikti paslaugas, ir prisiimti didžiąją dalį su tuo susijusios rizikos. Pagal Koncesijų įstatymą koncesininko atlyginimą už tokią veiklą sudaro tik (1) teisės užsiimti atitinkama veikla suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos ar (2) tokios teisės suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos kartu su atlyginimu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos, atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką.

Pastebėtina, kad Europos Komisijos aiškinamajame komunikate dėl koncesijų pagal Europos Bendrijos teisę 2000/C121/02 koncesijos apibrėžimas leidžia valstybei sumokėti atlygį už atliktą darbą tuo atveju, jei tai nepanaikina reikšmingo rizikos elemento neatskiriamo nuo eksploatavimo.

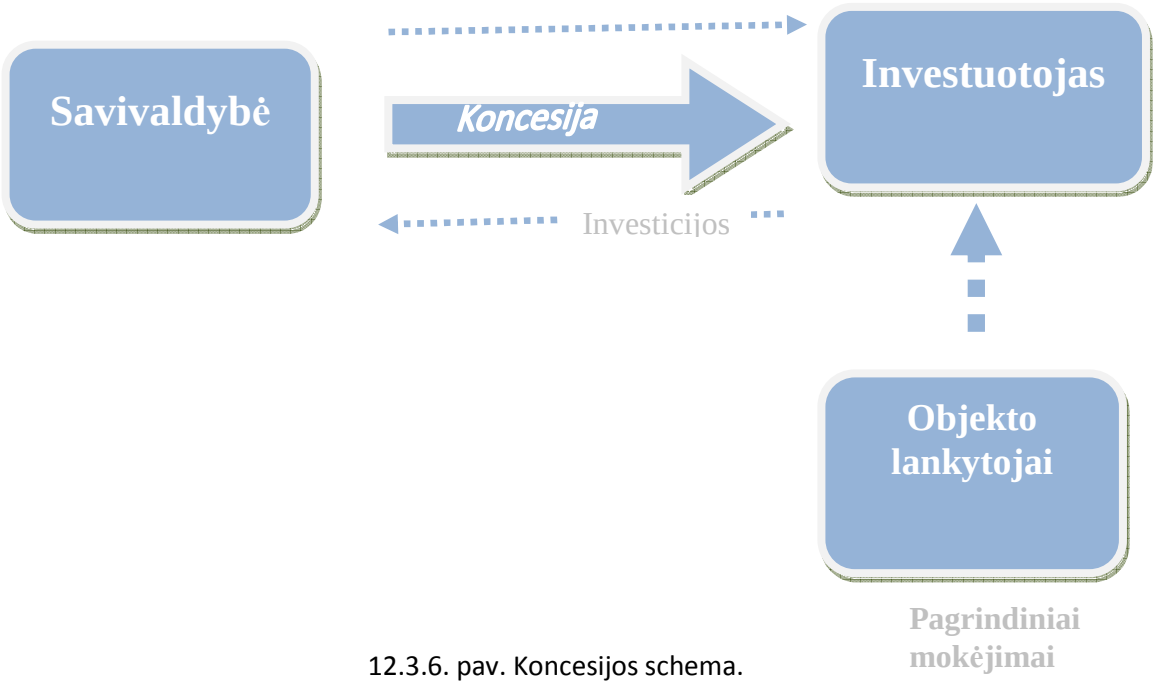

12.3.6. pav. Koncesijos schema.

Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad koncesijos atveju negalimi suteikiančiosios institucijos mokėjimai, kompensuojantys pagrindines rizikas. Tai reiškia, kad pagal koncesiją negalimi mokėjimai viršijantys investuotojo prisiimtą riziką, nes didesni mokėjimai už prisiimtą riziką suponuotų, kad jas prisiima suteikiančioji institucija, o apmokėdama už jas realiai vykdo viešojo pirkimo procedūras, todėl koncesija net būtų negalima, o būtų taikomos Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos.

Atitinkamai sutariama, kad koncesijos atveju pagrindinė investicijų grąža turėtų būti ne iš suteikiančiosios institucijos, bet iš trečiųjų asmenų.

Lentelė 12.3.3

Pagrindinių galimų VPSP modelių palyginimas

Privalumai	Trūkumai	Tinkamumas projektui
VPSP Modelis - Tradiciniai viešieji pirkimai		
- Žinomos procedūros - Lengvesnės partnerio pakeitimo galimybės - Didesnis kontrolės laipsnis	-Tam tikri teisiniai apribojimai norint perduoti daugiau rizikos ar turto (įtakoja partnerio finansinius įsipareigojimus) -Lėšų poreikis investicijoms projekto pirminėje stadijoje -Nesant pakankamai biudžeto pajamų ir projektą įgyvendinant iš gautų paskolų, šios paskolos pateks į valstybės skolą.	Savivaldybės biudžete nesant pakankamai lėšų projekto įgyvendinimui šiuo modeliu projekto įgyvendinimas negalimas
VPSP Modelis - Valdžios ir privataus subjekto partnerystė		

- Galimybė užtikrinti papildomą finansavimą - Ilgalaikių įsipareigojimų sukūrimas ir rizikų perdavimas privačiam subjektui - Padidinama investicijų į infrastruktūrą nauda dėl konkurencingo privataus sektoriaus našumo, sumažinant išlaidas arba pasiekiant geresnį kokybės santykį - Privačiam subjektui gali būti perduodamos žemės ir kito nekilnojamojo turto valdymo teisės bei šių teisių įkeitimo galimybės, kas sudaro palankesnes	-Santykinai naujos, nepatikrintos procedūros -Mokėjimai tik vienpusiai – iš savivaldybės (įtakoja savivaldybės rizikos laipsnį) -Gali būti sunku susitarti ir apsibrėžti dėl paslaugų kokybės -Reikalauja procedūrinių suderinimų su Finansų ministerija -Sutarties terminas ribojamas iki 25 metų; -Perdavus pagrindines Investicinio projekto įgyvendinimo rizikas, skola bus apskaitomi tik privataus subjekto balanse	Šis modelis tais atvejais, kai trečiųjų šalių mokėjimai didesni už savivaldybės planuojamus mokėjimus, nebūtų tinkamiausias projektui. Jis taikytinas tuose projektuose, kuriuose arba visai nėra trečiųjų šalių mokėjimų, arba pajamos iš trečiųjų šalių nėra ženklios.

Lentelės 12.3.3. tęsinys

Privalumai	Trūkumai	Tinkamumas projektui
VPSP Modelis - Valdžios ir privataus subjekto partnerystė		
Investicinio projekto finansavimo sąlygas - Pagerinamas projektų įgyvendinimas - Santykinai didelis kontrolės laipsnis		Modelis būtų palankus tuo atveju, jei finansų rinkoje privatus investuotojas galėtų pasiskolinti lėšų ilgesniam nei įprastam trumpam terminui ir savivaldybė būtų pagrindinis paslaugų pirkėjas ir mokėtojas, tai leistų identifikuoti projektą kaip finansiškai gyvybingą ir patrauklų investuotojui.
VPSP Modelis - Koncesija		
- Galimybė įtraukti savivaldybes siekiant didesnio stabilumo - Diversifikuoti pajamų šaltiniai – daugiau galimybių optimaliai suderinti riziką - Santykinai lanksčios procedūros ir susitarimo	-Reikalauja procedūrinių suderinimų su Finansų ministerija -Santykinai sunkesnės partnerio pakeitimo galimybės	Kai projektas yra generuojantis trečiųjų asmenų (galutinių vartotojų) pajamas ir tais atvejais, kai investuotojo pajamos iš trečiųjų šalių mokėjimų (vartotojų) yra didesnės nei iš savivaldybės, šis modelis

galimybės - Padidinama investicijų į infrastruktūrą nauda dėl konkurencingo privataus sektoriaus našumo, sumažinant išlaidas arba pasiekiant geresnį kokybės santykį - Lankstesnė nei Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta privataus sektoriaus atrankos procedūra (neformalizuoti konkurso organizavimo terminai - Naujai sukuriamas nekilnojamasis turtas gali priklausyti privačiam investuotojui		tinkamiausias. Privatus subjektas prisiimtų statybos riziką, tinkamumo riziką ir didesnę dalį paklausos rizikos, bendra šių aplinkybių visuma suponuoja galimybę taikyti koncesijos modelį.

Lentelės 12.3.3. tęsinys

Privalumai	Trūkumai	Tinkamumas projektui
VPSP Modelis - Koncesija		
		Modelis tinkamas dėl įstatyme įtvirtintos nuostatos, kad koncesininko atlyginimą už veiklą sudaro tik teisės užsiimti atitinkama veikla suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos ar tokios teisės suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos kartu su atlyginimu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos, atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką, t.y. įstatymas suteikia galimybę vykdyti mokėjimus privačiam subjektui, jei jie nepadengia didžiosios dalies statybos ir paslaugų teikimo kaštu (pastaruoju atveju turėtų būti taikomas

		viešiesiems pirkimams taikomas režimas). Mokėjimai iš trečiųjų šalių šiame projekte taptų pagrindine dalimi, nes pagrindiniai mokėjimai ateis iš pardavimų jiems, jei dėl projekto infrastruktūros nepakankamos paklausos iš galutinių vartotojų pusės, pagrindiniu paslaugų pirkėju bus viešasis sektorius – savivaldybė, tinkamesnis yra valdžios ir privataus subjekto partnerystės modelis.

Siekiant įvertinti VPSP, kaip investicijų projekto įgyvendinimo būdo, pranašumų ir naudos prielaidas ir padėti valstybės institucijoms apsispręsti, kuriuos projektus tikslinga įtraukti į ilgalaikių viešojo ir privataus sektoriaus investicijų projektų sektorinius planus, LR ūkio ministro 2010 m. liepos 16 d. Nr. 4-538 "Dėl viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės tikslingumo kriterijų nustatymo ir metodinių rekomendacijų dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės taikymo tikslingumo kriterijų patvirtinimo" buvo nustatyti viešojo ir privataus sektoriaus taikymo tikslingumo kriterijai investicijų projektams:

- investicijų projekto įgyvendinimas yra pagrįstas;
- investicijų projekto įgyvendinimas yra aktualus;
- investicijų projektui įgyvendinti reikalingų investicijų vertė;
- viešosios paslaugos, į kurias investuojama, yra veikla, reikalaujanti įvairiapusiškų išteklių;
- viešojo sektoriaus reikalavimai viešosioms paslaugoms, kurių teikimas perduodamas privačiam sektoriui ilgalaikės sutarties pagrindu;
- viešojo sektoriaus finansinės galimybės įgyvendinti projektą yra pakankamos.

Atkreiptinas dėmesys, kad valstybės žemė išnuomojama be aukciono, jeigu ji reikalinga viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės sutarčiai įgyvendinti.

Lentelė 12.3.4.

Viešojo ir privataus sektorių partnerystės privalumai ir trūkumai

Privalumai	Trūkumai
užtikrinamos reikiamos investicijos į viešąjį sektorių bei efektyvesnis valstybės lėšų valdymas;	sukurta infrastruktūra ar paslaugos gali kainuoti brangiau;
užtikrinamas savalaikis ir kokybiškesnis	nukeliant su partnerystės projektu

Privalumai	Trūkumai
viešųjų paslaugų teikimas;	susijusius viešojo sektoriaus mokėjimus į ateitį, gali būti neigiamai įtakojami vėlesnių laikotarpių viešojo sektoriaus fiskaliniai rodikliai;
dauguma atvejų investiciniai projektai įgyvendinami nustatytu laiku bei nereikalauja nenumatytų papildomų viešojo sektoriaus išlaidų;	paslaugų pirkimas taikant partnerystę, trunka ilgiau ir kainuoja daugiau lyginant su tradiciniais viešaisiais pirkimais;
privataus sektoriaus subjektui suteikiama galimybė užsitikrinti ilgalaikes pajamas;	partnerystės projektų sutartys yra ilgalaikės, sudėtingos bei santykinai nelanksčios, kadangi sunku numatyti ir įvertinti visus veiksnius, galinčius ateityje įtakoti numatomos veiklos vykdymą
vykdant partnerystės projektus, panaudojami privataus sektoriaus gebėjimai ir patirtis;	
tinkamai paskirsčius rizikas, mažinamos išlaidos joms valdyti;	
dauguma atvejų turtas, sukurtas pagal partnerystės sutartis, gali būti apskaitomi ne viešojo sektoriaus balanse	

VPSP tikslinga taikyti tuomet, kai:

- Planuojamas vykdyti projektas yra didelės vertės. Pagal tarptautinę praktiką, kadangi VPSP projekto sandorio sudarymo ir susijusios išlaidos yra didelės, mažai tikėtina, kad projektai, kurių dabartinė planuojamų gauti iš projekto apyvartų vertė yra maža įgyvendinami VPSP būdu galėtų užtikrinti kainos atitikimą vertei (angl. *value for money*);
- Projektu siekiamus rezultatus galima aiškiai apibrėžti. Būtina, kad VPSP būdu vykdomo projekto siektini rezultatai galėtų būti apibrėžti aiškiai ir išmatuojamomis vertėmis, kurių pagrindu būtų formuojamas mokėjimo privačiam partneriui pagal VPSP sutartį mechanizmas;
- Galima perkelti rizikas privačiam partneriui. Rizikų perkėlimas privačiam partneriui yra pagrindinis įrankis įgalinantis pasiekti rezultatus, kurių kaina atitinka vertei (angl. *value for money* principas). Jeigu galimybės perkelti rizikas privačiam partneriui yra ribotos, tuomet mažiau tikėtina, kad toks projektas įgyvendinamas VPSP būdu galėtų užtikrinti kainos atitikimą vertei nei tuomet, jeigu atitinkamas turtas būtų valdomas ir su juo susijusios viešosios paslaugos teikiamos viešojo sektoriaus subjekto;
- Rinkos gebėjimai ir noras dalyvauti analogiškuose projektuose. Siūlomas VPSP projektas turėtų būti potencialiai įgyvendinamas verslo planas užtikrinantis privačiam sektoriui investicijų grąžą, rinkoje turėtų būti susidomėjimas projektu bei asmenų, gebančių ir norinčių tokį projektą

vykdyti. Pavyzdžiui, jeigu rinkoje nėra asmenų, norinčių/gebančių prisiimti visas pagal VPSP projektą privačiam partneriui perkeliamas rizikas ir/ar norinčių/gebančių prisiimti įsipareigojimus 25 metams, tokiu atveju įgyvendinti investicinį projektą partnerystės būdu būdų netikslinga;

- Viešojo sektoriaus tikrumas dėl reikalavimų infrastruktūrai ir paslaugoms bei jų poreikio ilgalaikėje perspektyvoje. Jeigu viešojo sektoriaus subjektas tiksliai žino infrastruktūros poreikį, detalius reikalavimus paslaugoms, susijusiomis su tokia infrastruktūra ir yra užtikrintas, kad ilgalaikėje perspektyvoje tai nesikeis, tuomet VPSP yra vienas iš būdų, kurį reiktų apsvarstyti kaip alternatyvą tokiam investiciniam projektui įgyvendinti.

Jei bent vienos iš aukščiau įvardintų sąlygų konkretaus planuojamo projekto atveju nėra, tuomet nerekomenduotina atitinkamo projekto įgyvendinti VPSP būdu.[17]

12.4. Siūlymai teisinės investicinės aplinkos gerinimui regione

1994 m. liepos 7 d. LR vietos savivaldos įstatymas Nr. I-533, įtvirtina nemažai savarankiškų savivaldybių funkcijų, įgalinančių savivaldybes skatinti investicijas savo teritorijoje. Atsižvelgiant į teisės aktuose nustatytus reikalavimus, įpareigojimus bei suteiktas teises savivaldybėms, priimtus teisės aktus, Ignalinos AE regionui priklausančioms savivaldybėms rekomenduotina:

1. Siūlytina siekiant didinti regiono patrauklumą investuotojams, tiek Ignalinos r., tiek Visagino, tiek Zarasų r. savivaldybėms svarstyti galimybę:
   - nekilnojamojo mokesčio tarifą sumažinti iki 0,3 proc.;
   - žemės mokesčio tarifą sumažinti iki 0,5 proc.;
   - inicijuoti viešojo ir privataus subjektų partnerystės projektus, siekiant įgyvendinti regionui svarbius objektus, kuriems trūksta biudžetinio finansavimo ar kitų finansinių šaltinių ir kurių įgyvendinimą efektyviau vykdytų privatūs subjektai;
   - būtina įvertinti savivaldybių mažiau efektyviai valdomą turtą ir svarstyti jo privatizavimo galimybę;
   - siūlyti LR ūkio ministerijai 2014-2020 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos prioritetų formavimo etape nustatyti atskirus lanksčius mechanizmus leidžiančius savivaldybėms tampant paramos gavėjomis, vykdant infrastruktūros plėtros projektus viešojo ir privataus partnerystės būdu, finansuoti pradines investicijas kartu su privačiais subjektais.
2. Visagino savivaldybė, būdama vienintelė iš regiono savivaldybių pramonine, skatindama pramoninių investicijų atėjimą ir pramonės parko projekto „atgaivinimą“ pramonės zonoje bei naujų gamintojų pritraukimą, turi svarstyti galimybę siekti pramonės parkui suteikti LEZ statusą, atsižvelgiant į

[17] Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų rengimo metodologija. Vilnius, 2009

tai, kad Lietuva nėra išpildžiusi įsipareigojimo Europos Sąjungai turėti numatytą laisvųjų ekonominių zonų plotą. Tokiu būdu Visagino savivaldybė turėtų galimybę pasinaudoti ne tik probleminės teritorijos statuso suteikiamais konkurenciniais pranašumais, tačiau taip pat ir pasiūlyti ženklias mokestines lengvatas galimo LEZ investuotojams.

3. Svarbu pažymėti, kad Visagino savivaldybei tikslinga komunikuoti LR ūkio ministerijai būtinybę 2014-2020 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos prioritetų formavimo etape nustatyti atskirus lanksčius mechanizmus skirtus būtent probleminėms teritorijoms, kadangi iki šiol buvę finansiniai mechanizmai (išskyrus atskiras viešajam sektoriui skirtas regionines priemones) skirti verslo plėtrai ar kūrimui buvo skatinantys investicijas probleminėse teritorijose tik iš dalies (nes už tai projektų vertinimo etape buvo suteikiami papildomi balai), tačiau siekiant pritraukti investicijas į regionus iš didžiųjų miestų, tikslinga skirti dalį finansinės paramos išimtinai probleminių teritorijų) verslo projektams, tam, kad jie nekonkuruotų su didžiųjų pramoninių Lietuvos miestų projektais.
4. Ignalinos rajono savivaldybei tikslinga pasirengti SVV plėtros programą, nustatant tikslus, prioritetus, uždavinius, priemones, bei jos įgyvendinimo tvarkos aprašą.
5. Remiantis priimtomis SVV programomis, atsižvelgiant į SVV plėtros įstatymą, peržiūrėti tarybų sprendimus dėl lengvatų smulkiajam verslui teikimo:
   - kompensacijų juridiniams asmenims, steigiantiems naujas darbo vietas, nustatymas bei subsidijų teikimas;
   - lengvatinių rinkliavų už naujai steigiamo juridinio asmens registravimą nustatymas ar atleidimas nuo jų;
   - lengvatinių rinkliavų už leidimų, susijusių su SVV subjektų veikla, investicijomis (pvz., leidimo prekiauti ir teikti paslaugas viešose vietose, leidimo įrengti išorinę reklamą, leidimo organizuoti komercinius renginius ir pan.) išdavimą nustatymas;
   - kompensacijų juridiniams asmenims už mokslo tiriamųjų darbų, laboratorinių matavimų ir tyrimo išlaidų padengimą nustatymas;
   - pajamų mokesčių lengvatų nustatymas fiziniams asmenims, užsiimantiems savivaldybės teritorijoje skatinama veikla.
6. Ignalinos ir Zarasų rajonų savivaldybėms rekomenduojama apsvarstyti daugiau atvejų, kai gali būti taikoma lengvata dėl nekilnojamojo turto mokesčio investuotojams, smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams, naujai steigiamiems juridiniams asmenims, konkrečioms veiklos rūšims. Pavyzdžiui, atsižvelgiant į IAE regiono prioritetą skatinti turizmo plėtrą, asmenims, vykdantiems savivaldybėse veiklą, skatinančią turizmą, mažinti nekilnojamojo turto mokestį.

7. Patvirtinti investicijų inicijavimo ir planavimo tvarką, nustatant reikalavimus investiciniams projektams, jų finansavimą, projektų teikimo tvarką, investicijų plano rengimą ir tvirtinimą bei kontrolę.
8. Parengti detaliuosius planus potencialiems investuotojams.

13.IGNALINOS AE REGIONO INVESTICIJŲ ANALIZĖ

13.1. Ignalinos AE regiono SSGG analizė

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
Valdžia	
Ignalinos AE regiono savivaldybių strategijose investicijų pritraukimas yra viena iš prioritetinių sričių. Todėl investuotojai gali tikėtis palankaus savivaldos atstovų dėmesio ir visapusiško palaikymo.	Ribotas savivaldybių projektų finansavimas. Nepakankamos darbuotojų žinios strateginio planavimo srityje. Nepakankamai aiškiai apibrėžti savivaldybės ir investuotojų santykiai teisės aktuose.
Geografija	
Regionas išsidėstęs šalies šiaurės rytuose, vienoje gražiausių Lietuvos vietų, turtingas miškais ir ežerais.	Regionas yra nepalankioje padėtyje – geografiškai smarkiai nutolęs nuo didžiųjų Lietuvos miestų, pramonės ir kultūros centrų, nuo Klaipėdos uosto, toli nuo magistralinių kelių.
Ūkis	
Ignalinos AE uždarymas ir naujos VAE statyba garantuoja pakankamą regiono užimtumą ir ekonominį aktyvumą. Regione plėtojamas smulkus ir vidutinis verslas (miltinių produktų gamybos, maisto ir pramoninių prekių prekybos, automobilių remonto paslaugų, statybos, medžio apdirbimo įmonės). Regione verslui informaciją ir pagalbą teikia viešoji įstaiga VšĮ Ignalinos AE regiono verslo inkubatorius, VšĮ „Zarasų verslo informavimo centras“, Versli Lietuva atstovas Ignalinoje.	Ignalinos AE regionas ekonominiu požiūriu yra silpnai išvystytas: • dominuoja mažo intensyvumo žemės ir miškų ūkis; • smulkios pramonės įmonės, kuriančios žemos kvalifikacijos darbo jėgai imlią, mažai konkurencingą produkciją; • nepalankios gamtinės sąlygos žemės ūkio plėtotei; • verslo plėtra iš dalies priklauso nuo Ignalinos AE veiklos tęstinumo.
Infrastruktūra	
Krašto keliai asfaltuoti, geras regiono susisiekimas su didžiaisiais Lietuvos miestais – Vilniumi, Kaunu, Panevėžiu.	Nepakankamai gerai sutvarkyta miestų infrastruktūra. Miestuose trūksta automobilių stovėjimo aikštelių, eismo reguliavimą ir saugumą užtikrinančių kelių elementų. Didelė dalis regiono vietinių kelių yra neasfaltuoti. Būtent žvyrkeliai yra vienintelis privažiavimas prie daugelio turizmui patrauklių regiono vietų.
Pramonė	
Didelė gamybinių pastatų ir laisvų ne žemės ūkio paskirties sklypų pasiūla Ignalinos AE pramonės zonose.	Nepalanki pramoninių zonų geografinė padėtis valstybinių, tranzitinių kelių, jūrų uosto atžvilgiu. Neišspręsti žemės nuosavybės klausimai.

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
Turizmas	
Regionas pasižymi gausiais turizmui tinkamais ištekliais: • nacionalinio ir rajoninio lygio vandens turizmo trasos; • dviračių, automobilių turizmo trasos, pažintiniai takai; • gausūs kultūros paveldo ištekliai (archeologiniai, urbanistiniai, architektūriniai, istoriniai); • miškų masyvai; • vertingos saugomos gamtinės teritorijos: unikalus Rytų Aukštaitijos kraštovaizdis, miškų masyvai, didelę regiono dalį užimantis hidrografinis tinklas (Ignalinos nacionalinis ir Gražutės bei Sartų regioniniai parkai, rezervatai, draustiniai);	Nepakankamai išplėtota rekreacinė infrastruktūra: • turizmas vystomas smulkiojo verslo lygmenyje (kaimo turizmo sodybos, valčių, baidarių nuoma ir t.t.); • trūksta vieningo regiono turizmo informacinio centro, gidų, ekskursijų vadovų; • trūksta viešojo maitinimo įstaigų, greitojo maitinimo taškų, kempingų, viešbučių, motelių, daugiadieniam poilsiavimui skirtų poilsiaviečių, informacinių nuorodų, automobilių stovėjimo aikštelių; • nėra dviračių remonto ir serviso; • mažai informacijos apie turizmo paslaugas, renginius teikiama elektroninėje erdvėje, o ir tos, kuri yra – labai pasenusi ir retai atnaujinama, • mažai internetinės prieigos taškų; • bendradarbiavimo nebuvimas tarp vietos savivaldos organizacijų ir kultūros, sporto bei turizmo organizatorių.
Gyventojai	
Regiono gyventojai turi patirtį turizmo paslaugų ir poilsio organizavimo teikime, gamyboje, statyboje. Visagino gyventojai - aukštos kvalifikacijos specialistai, turintys daugiametę patirtį energetikos, elektronikos ir informacinių technologijų srityje.	Regione bedarbystė viršija šalies vidurkį, intensyvi specialistų migracija iš regiono į didžiuosius šalies miestus ir užsienį, mažėjantis gyventojų skaičius, senstantis miesto gyvenamasis fondas.
Kultūra	
Rengiami tradiciniai tarptautiniai muzikos festivaliai, šokių festivaliai, automobilių žiemos ralio čempionatas, 300 ežerų ralis.	Be tradicinių renginių, kultūrinis gyvenimas regione gana skurdus: neorganizuojami koncertai, nėra teatro, šiuolaikiško kino teatro.
Sportas	
Ignalinoje veikia žiemos sporto centras, Visagine įrengta irklavimo bazė, Zarasuose vystomas diskgolfas (frisbees), regione organizuojamos respublikinės sporto varžybos ir renginiai.	Esama sporto infrastruktūra nepakankama organizuoti respublikinių ir tarptautinių sporto varžybų bei sporto stovyklų organizavimui.

GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Valdžia	
Taikant aktyvias informacines ir rinkodaros priemones būtų įmanoma pritraukiant į regioną daugiau šalies ir užsienio investicijų. Investuoti savivaldybės lėšas į patraukliausių investavimui objektų infrastruktūrą. Skatinti vietos bendruomenių ir verslo atstovų iniciatyvumą, sudarant palankesnes sąlygas vystyti esamus ar kurti naujus verslus. Tvarkyti regiono kelius ir lankytinus objektus, pritaikant turizmui.	Laiku nesiėmus investicinės aplinkos gerinimo veiksmų, regionas praras investicinį konkurencingumą palyginant su kitais Lietuvos regionais, todėl investicijas pritraukti taps dar sunkiau. Dėl nepakankamų investicijų į viešąją infrastruktūrą mažėja savivaldybės objektų investicinis patrauklumas.
Ūkis	
Daug galimybių pritraukti užsienio investicijas suteikia numatoma statyti nauja VAE. Naujos elektrinės statyba sudarys sąlygas regiono ekonominiam augimui. ES ir valstybės paramos įsisavinimas teigiamai paveiks verslo rėmimo, užimtumo skatinimo, darbo vietų kokybės ir darbo santykių plėtrą, inžinerinės infrastruktūros plėtrą.	ES šalių krizė, energetikos kainų nestabilumas, Lietuvos ekonominė padėtis, neskatinanti smulkiojo bei vidutinio verslo plėtros gali lėtinti investicijas Ignalinos AE regione. Mažėjantis demografinis potencialas Ignalinos AE regione mažina galimybes pritraukti investuotojus bei stabdo rajono ekonomikos augimą.
Pramonė	
Pradėti, bet nebaigti įgyvendinti pramonės parkų projektai suteikia regionui didelį potencialą, kurį yra būtina išnaudoti. Modernizuoti pramonės teritorijų infrastruktūrą, siekiant pritraukti potencialius vietos ir užsienio investuotojus. Parengti detaliuosius planus, išspręsti žemės nuosavybės klausimus. Baigus pradėtus pramonės parkų projektus ir vykdant naujų teritorijų pritaikymo pramonės parkams darbus būtų ženkliai padidintas IAE regiono investicinis konkurencingumas.	Nepakankamas verslo įmonių aktyvumas ir nepakankamas investicinis įmonių potencialas, menkas susidomėjimas investavimo galimybėmis į informacinių technologijų plėtrą ir aukštos kvalifikacijos specialistų reikalaujantį verslo kūrimą, alternatyvios energijos ir atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimo skatinimą.
Turizmas	
Didėjanti turizmo, pramogų, aktyvaus poilsio paslaugų paklausa sudaro sąlygas kurti rekreacijos zonas, traukos centrus, modernizuoti sporto bazes, kultūros įstaigas bei viešąją infrastruktūrą. Mažinti turizmo sezoniškumą, organizuojant daugiau žiemos pramogų, įrengiant poilsio, gydymo ir sporto centrų, veikiančių ištisus metus.	Sezoniškumas bei pakankamai aukštos turizmo paslaugų kainos pagal teikiamų paslaugų kokybę mažina užsienio turistų suinteresuotumą Ignalinos AE regionu. Nėra subjekto, kuris vienytų, apjungtų, strateguotų ir koordinuotų kultūros, turizmo ir poilsio, gydymo ir reabilitacijos paslaugas teikiančių įstaigų veiklą.

GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Turizmas	
Vystyti kurortines paslaugas – įrengti sanatorijas, rekonstruoti poilsio namus, sveikatinimo ir grožio procedūrų salonus	Nepakankamai išplėtota rekreacinė infrastruktūra, pramogų stoka neskatina turistų srautų augimo. Gerai išvystyti Lietuvos kurortiniai miestai (Druskininkai, Birštonas ir kt.) dėl gerų turizmui sudarytų sąlygų turi susikūrę gerą vardą tarp užsienio turistų ir pritraukia didžiąją dalį tokių turistų. Todėl, jei nebus imtasi turizmo infrastruktūros gerinimo veiksmų, IAE regiono turizmo objektams ateityje darysis vis sunkiau konkuruoti su šiais kurortiniais miestais pritraukiant užsienio turistus.
Gyventojai	
Naujos AE statybos dėka: • bus sukurtas didelis aukštos kvalifikacijos specialistų traukos centras; • bus didelis poreikis kvalifikuotų statybos srities specialistų; • augant pramonei, didės prekybos, paslaugų, švietimo darbuotojų poreikis. Augant turistų srautams, atsiras poreikis kurti darbo vietas turizmo, paslaugų, apgyvendinimo, kultūros srityse.	Jaunimo ir kvalifikuotos darbo jėgos migravimas į užsienį. Socialinės atskirties ir rizikos grupės asmenų skaičiaus didėjimas. Nusikaltimų skaičiaus augimas, asmenų vartojančių psichotropines medžiagas skaičiaus didėjimas. Jei nebus imtasi veiksmų, skirtų minėtų socialinių aspektų gerinimui, socialinė situacija ir toliau blogės, o tai prastintų gyvenimo kokybę regione, bei skatintų tolesnį emigracijos didėjimą.
Kultūra	
Yra galimybės vystyti kultūrinį-pažintinį turizmą: • sutvarkyti miestų kultūros centrų infrastruktūrą; • įrengti daugiau bibliotekų, kino salių; • organizuoti tarptautines parodas, koncertus; • organizuoti pažintines keliones po istorines ir kultūrines regiono įžymybes.	Nesutvarkyta miestų viešoji infrastruktūra, per mažai maitinimo, apgyvendinimo vietų, nėra viešojo transporto.
Informacijos sklaida	
Plėtoti informacines technologijas, vystyti interneto prieinamumą. Organizuoti kuo daugiau renginių, skirtų potencialių investuotojų supažindinimui su investavimo Ignalinos AE galimybėmis. Formuoti savivaldybių įvaizdį, dalyvauti investicijų apimčių didėjimui įtakos galinčiose turėti parodose ir kituose renginiuose.	Menkas regiono gyventojų suinteresuotumas informacinėmis technologijomis, mažas verslo įmonių aktyvumas renginiuose.

13.2. Pagrindinės investicijų kryptys

Iš ankstesniame skyriuje pateiktos SSGG analizės matome, kad Ignalinos AE regione yra palankios sąlygos investicijoms. Toliau lentelėje pateikiamas regiono įvertinimas investiciniu aspektu.

Lentelė 13.2.1.

Regiono įvertinimas investiciniu aspektu

Rodikliai	Privalumai
Valdžia	Ir Lietuvos vyriausybė, ir savivaldos institucijos skatina investicijas Ignalinos AE regione: • regiono plėtrai naudojamos ES struktūrinių fondų lėšos, • atliekama galimų investicijų analizė, • rengiami strateginiai dokumentai.
Geografija	Regiono geografinė padėtis ir kraštovaizdis tinkami turizmo ir rekreacijos plėtrai: • dideli miškų masyvai; • daug paviršinio vandens telkinių (ežerų, upių); • gausūs kultūros paveldo ištekliai (archeologiniai, urbanistiniai, architektūriniai, istoriniai). • vertingos saugomos gamtinės teritorijos ir kraštovaizdžio kompleksai (nacionalinis, regioniniai parkai, rezervatai, draustiniai).
Gamtiniai ištekliai	Regione gausu gamtinių išteklių: • smėlio, žvyro telkiniai, durpynai, • požeminio gėlo vandens ir mineralizuoto vandens telkiniai, • mediena.
Turizmas	Regione tradiciškai vystomas turizmas, plečiama turizmo infrastruktūra: • nacionalinio ir rajoninio lygio vandens turizmo trasos; • dviračių, automobilių turizmo trasos, pažintiniai takai; • Valčių, baidarių, dviračių nuomos punktai; • poilsiavietės, kempingai, kaimo turizmo sodybos; • rekreacinės zonos prie vandens telkinių, paplūdimiai.
Pramonė	Visagino pramoninės zonos infrastruktūra reikalauja investicijų, tačiau yra tinkama pramonei plėtoti: • geras susisiekimas, geležinkelis; • išlikęi gamybiniai pastatai, įrengimai; • veikiantys inžineriniai tinklai.
Gyventojai	Regiono gyventojai turi didelį potencialą: • regiono gyventojai turi patirtį sporto, turizmo versle, laisvalaikio pramogų organizavime; • Visagine yra aukštos kvalifikacijos energetikos srities specialistų, didelis skaičius kvalifikuotų pramonės ir IT specialistų; • regiono gyventojai suinteresuoti smulkaus ir individualaus verslo vystyme.
Kultūra	Regione yra sąlygos kultūros plėtojimui: • susiklostę tarptautinių muzikos renginių tradicijos; • yra daug istorinių-kultūrinių lankytinų objektų; • miestų kultūros centrai gali būti pritaikyti renginių organizavimui.

Iš regiono SSGG analizės ir įvertinimo matome, kad investicijoms palankiausios dvi kryptys – turizmo plėtra ir pramonės plėtra.

Regiono geografinė padėtis palanki turizmo ir rekreacijos vystymui:

- veikiančios nacionalinio ir rajoninio lygio vandens turizmo trasos;
- įrengtos dviračių, automobilių turizmo trasos, plėtojami pažintiniai takai;
- dideli miškų masyvai ir paviršinio vandens plotai (ežerai, upės);
- gausūs kultūros paveldo ištekliai (archeologiniai, urbanistiniai, architektūriniai, istoriniai);
- vertingos saugomos gamtinės teritorijos bei kraštovaizdžio kompleksai (regioninis parkas, rezervatas, draustiniai);
- didelis vietinių gyventojų, turinčių patirtį turizmo versle, potencialas.

Regiono ekonominė padėtis palanki pramonės plėtrai:

- naujos AE statyba regione;
- išlikusi Visagino pramoninės zonos infrastruktūra, tinkama pramonės įmonėms kurti (pastatai, inžineriniai tinklai, privažiavimai);
- Visagine dirba aukštos kvalifikacijos specialistai, turintys patirtį energetikos, gamybos srityje.

Investicijos turizmo srityje skatins ir kitų sektorių augimą – paslaugų, apgyvendinimo, prekybos, pramogų plėtrą. Pramonės augimas sąlygos transporto, aptarnavimo, prekybos vystymąsi. Augant regiono ekonominiams rodikliams, bus daugiau investuojama į miestų infrastruktūrą, gyvenamąjį sektorių, švietimo, kultūros ir medicinos įstaigų plėtrą, gerės gyventojų gyvenimo sąlygos.

13.3. Investicijų objektų atranka

Investicijoms tinkami objektai buvo atrenkami pagal tokius kriterijus:

- objekto vieta;
- nuosavybė;
- strateginiai dokumentai;
- susisiekimas su miestu/gyvenviete;
- infrastruktūra;
- plėtros galimybės.

Lentelė 13.3.1.
Investicijų objektų atranka

Kriterijus	Turizmo plėtra	Pramonės plėtra
1. Vieta	Pirmenybė teikiama objektams, esantiems vertingose vietose: • turistų lankomose vietose; • nacionaliniame, regioniniuose parkuose, draustiniuose; • prie vandens telkinio; • miško masyve; • miesto centre.	Pirmenybė teikiama objektams, esantiems strateginėse vietose: • Ignalinos AE teritorijoje; • pramoninėse zonose; • netoli magistralinių kelių; • netoli geležinkelio; • netoli miesto, gyvenvietės.
2. Paskirtis	Pirmenybė teikiama objektams, tinkamiems: • turizmo paslaugoms organizuoti; • aptarnavimo, apgyvendinimo, maitinimo paslaugoms; • pagalbinėms paslaugoms.	Pirmenybė teikiama objektams, tinkamiems: • gamybinei-pramoninei veiklai; • techninio aptarnavimo, sandėliavimo veiklai; • pagalbinėms patalpoms.
3. Nuosavybė	Pirmenybė teikiama objektams: • valdomiems ir kofinansuojamiems savivaldybės; • parduodamiems savivaldybės; • išnuomojamiems ilgam laikui; • privatiems parduodamiems.	Pirmenybė teikiama objektams: • savivaldybės parduodamiems; • išnuomojamiems ilgam laikui; • privatiems parduodamiems.
4. Strateginiai dokumentai	Pirmenybė teikiama objektams: • esantiems savivaldybės strateginiuose dokumentuose ir investiciniuose planuose; • turintiems parengtus detaliuosius planus, techninius projektus; • turintiems paskirtį, tinkamą turizmui.	Pirmenybė teikiama objektams: • esantiems savivaldybės strateginiuose dokumentuose; • turintiems parengtus specialiuosius planus, techninius projektus; • turintiems paskirtį, tinkamą pramonei.
5. Susisieki-mas	Pirmenybė teikiama objektams, turintiems gerą susisiekimą: • su regioniniais ar krašto keliais; • su miestu, gyvenviete; • su kitais turizmo objektais.	Pirmenybė teikiama objektams, turintiems gerą susisiekimą: • su magistraliniu keliu; • su geležinkeliu; • su regioniniais ar krašto keliais asfalto danga.

6. Infrastruk-tūra	Pirmenybė teikiama objektams, turintiems: • įrengtus privažiavimo kelius; • automobilių stovėjimo aikšteles; • veikiančius inžinerinius tinklus; • galimybę aprūpinti elektra, vandeniu.	Pirmenybė teikiama objektams turintiems: • įrengtus privažiavimo kelius; • įrengtą teritoriją; • veikiančius inžinerinius tinklus; • galimybę aprūpinti aukštos įtampos elektra bei vandeniu.

Lentelės 13.3.1. tęsinys

Kriterijus	Turizmo plėtra	Pramonės plėtra
7. Plėtros galimybės	Pirmenybė teikiama objektams, turintiems sąlygas: • plėstis į gretimus sklypus; • vystyti aptarnavimo, maitinimo apgyvendinimo paslaugas.	Pirmenybė teikiama objektams, turintiems sąlygas: • plėstis į gretimus sklypus; • vystyti gamybos, aptarnavimo, sandėliavimo veiklą.

Investicijų pritraukimo Ignalinos AE regione galimybių studijai Ignalinos, Zarasų ir Visagino savivaldybės bei Ignalinos AE verslo įmonės pateikė nemažai objektų, tinkamų investicijoms. Šie objektai buvo atrinkti pagal aukščiau paminėtus kriterijus, išanalizuoti ir aprašyti.

Detalus objektų aprašymas, planai, nuotraukos ir investicijų kryptys pateikiamos kitame skyriuje.

13.4. Vertingiausi Ignalinos AE regiono investiciniai objektai

Kiekvienas investicijoms tinkamas objektas buvo įvertintas balų sistema pagal atrankos kriterijus. Buvo atrinkta investicijoms tinkamų objektų:

- Ignalinos r. savivaldybėje – 6 objektai;
- Visagino savivaldybėje – 8 objektai;
- Zarasų savivaldybėje – 6 objektai.

Viso Ignalinos AE regione – 20 investicijoms tinkamų objektų.

Vertinimo metodika

1. Vieta:
   - strategiškai gera ir vertinga – 3 balai,
   - vidutinė – 2 balai,
   - abejotinos vertės – 1 balas,
   - netinkama – 0 balų.
2. Paskirtis:
   - tinkama tiesioginei (turizmo arba pramonės) veiklai – 3 balai;
   - tinkama netiesioginei (aptarnavimo, apgyvendinimo, ofiso) veiklai – 2 balai;
   - tinkama pagalbinei (sandėliavimo, prekybos) veiklai – 1 balas;
   - netinkamas – 0 balų.

3. Nuosavybė:
- savivaldybės ir kofinansuojama – 3 balai,
- parduodama (savivaldybės ar privati) – 2 balai,
- ilgalaikė nuoma – 1 balas,
- trumpalaikė nuoma – 0 balų.

4. Strateginiai dokumentai
- objektas įtrauktas į savivaldybės strateginius dokumentus – 3 balai;
- parengtas detalusis planas/techninis projektas – 2 balai,
- tinkama paskirtis arba galima pakeisti – 1 balas,
- netinkama paskirtis – 0 balų.

5. Susisiekimas:
- geras susisiekimas regioniniais ir krašto keliais – 3 balai;
- geras susisiekimas su gyvenviete ar kitais objektais – 2 balai;
- galimas privažiavimas žvyrkeliu, miško keliu – 1 balas;
- blogas/neįrengtas privažiavimas – 0 balų.

6. Infrastruktūra:
- įrengti privažiavimo keliai, veikiantys inžineriniai tinklai – 3 balai;
- yra galimybė prisijungti prie veikiančių inžinerinių tinklų – 2 balai;
- abejotina galimybė aprūpinti objektą elektra, vandeniu – 1 balas;
- nėra galimybės aprūpinti objekto elektra, vandeniu – 0 balų.

7. Plėtros galimybės:
- galimybė plėstis į gretimus sklypus, vystyti infrastruktūrą – 3 balai;
- galimybė greta vystyti aptarnavimo paslaugas – 2 balai;
- abejotina/neaiški plėtros galimybė – 1 balas;
- nėra plėtros galimybių – 0 balų.

Lentelė 13.4.1.
Objektų įvertinimas balais

Nr.	Objektas	Vertinimo kriterijai	Balas	Suma
	Ignalinos r. savivaldybė			
1.	Sklypas paslaugų objektų statyboms sanatoriniam - kurortiniam gydymui (Aukštaičių g. 39A)	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra 7. Plėtros galimybės	3 3 3 2 3 3 3	20
2.	Sklypas prie Gavio ežero (Turistų g. 30A)	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė	3 3 3	

		4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra 7. Plėtros galimybės	3 3 3 2	20

Lentelės 13.4.1. tęsinys

Nr.	Objektas	Vertinimo kriterijai	Balas	Suma
3.	Sklypas prie Gavio ežero mineralinio vandens gavybai ir naudojimui vystyti (Turistų g. 30B)	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	3 2 3 3 3 2 2	18
4.	Sklypas kempingo įrengimui prie Balčio ežero	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra 7. Plėtros galimybės	3 3 3 3 2 2 3	19
5.	Sklypas daugiaaukščių ir aukštybinių gyvyenamųjų namų statybai (Turistų g. 49A)	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra 7. Plėtros galimybės	3 2 2 2 3 2 1	15
6.	Sklypas ledo arenos įrengimui (Vasario 16-osios g. 35)	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	3 3 3 3 3 3 3	21
	Visagino savivaldybė			

7.	Visagino pramoninis centras Karlų kaime	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	3 3 3 3 3 3 3	21
8.	Mokyklos pastatas Draugystės g. 10	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra 7. Plėtros galimybės	2 3 2 1 3 3 2	16

Lentelės 13.4.1. tęsinys

Nr.	Objektas	Vertinimo kriterijai	Balas	Suma
9.	Gimdymo namų pastatas Taikos pr. 15D	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra 7. Plėtros galimybės	2 3 2 1 3 3 2	16
10.	**VAIKŲ POLIKLINIKOS PASTATAS TAIKOS PR. 15**	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	2 2 2 1 3 3 2	15
11.	Ryšių pastatas Veteranų g. 11	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra 7. Plėtros galimybės	3 2 2 1 3 2 1	14
12.	Mokyklos pastatas Taikos pr. 20A	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė	2 2 1 1	

		4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra 7. Plėtros galimybės	3 3 2	14
13.	Buitinio aptarnavimo pastatas Festivalio g. 8A	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	2 2 2 1 3 2 2	14
14.	Mokyklos pastatas Vilties g. 3	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. Plėtros galimybės**	2 2 2 1 3 3 2	14

Lentelės 13.4.1. tęsinys

Nr.	Objektas	Vertinimo kriterijai	Balas	Suma
	Zarasų r. savivaldybė			
15.	Zarasų miesto skveras prie Zaraso ežero	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	3 3 3 3 3 2 3	20
16.	Zaraso ežero paplūdimys Didžiojoje saloje	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	3 3 3 3 3 2 3	20
17.	Sklypas sportui ir aktyviam poilsiui prie Zarasaičio ežero	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai	3 3 3 3 3	20

		5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	2 3	
18.	Universalinės parduotuvės pastatas Bukonto g. 11	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	3 3 2 3 3 3 2	19
19.	Turistinio kempingo „Zarasai“ prie Zaraso ežero plėtra	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	3 3 3 2 2 2 3	18
20.	Komercinis pastatas Sėlių 8A	**1. VIETA** 2. Paskirtis 3. Nuosavybė 4. Strateginiai dokumentai 5. Susisiekimas 6. Infrastruktūra **7. PLĖTROS GALIMYBĖS**	3 3 2 1 3 3 2	17

Toliau lentelėje pateikiamas investicijoms patraukliausių Ignalinos AE regiono objektų dešimtukas.

Lentelė 13.4.2.

Investicijoms patraukliausi objektai

Nr.	Objektas	Investicijų pobūdis	Balai
	Ignalinos r. sav.	**Turizmo plėtra**	
1.	Sklypas ledo arenos įrengimui (Vasario 16-osios 36, Ignalina)	**SPORTO IR AKTYVAUS POILSIO OBJEKTO - LEDO ARENOS STATYBA ŠALIA IGNALINOS SPORTO IR TURIZMO CENTRO.**	21
2.	Sklypas paslaugų objektų statyboms sanatoriniam-kurortiniam gydymui (Aukštaičių 39A ir 39B, Ignalina)	**SVEIKATINGUMO IR POILSIO KOMPLEKSO STATYBA – SANATORIJOS, POILSIO (VIEŠBUČIŲ, MOTELIŲ, POILSIO NAMŲ) PASTATŲ STATYBA.**	20

3.	Sklypas prie Gavio ežero	Rekreacinės teritorijos įrengimas, komercinės paskirties objektų statyba, prekybos, paslaugų ir pramogų objektų statyba.	20
4.	Sklypas kempingui prie Balčio ežero	Rekreacinės teritorijos įrengimas bei ilgalaikio (stacionaraus) poilsio pastatų statyba – kempingo ir stovyklaviečių įrengimas.	19
	Zarasų r. sav.	Turizmo plėtra	
5.	Zarasų miesto skveras prie Zaraso ežero	Komercinės paskirties objektų (turistinio centro, konferencijų centro, restorano) statyba, kitų prekybos, paslaugų ir pramogų objektų statyba.	20
6.	Zaraso ežero paplūdimys Didžiojoje saloje	Rekreacinės teritorijos įrengimas, komercinės paskirties objektų statyba, prekybos, paslaugų ir pramogų objektų statyba.	20
7.	Turistinio kempingo „Zarasai“ prie Zaraso ežero plėtra	Rekreacinės teritorijos įrengimas bei ilgalaikio (stacionaraus) poilsio pastatų statyba – kempingo įrengimas.	20
8.	Sklypas sportui ir aktyviam poilsiui prie Zarasaičio ežero	Sporto ir aktyvaus poilsio objektų (kalnų slidinėjimo trasos, stadiono, aikštynų, riedučių trasų) statyba, maitinimo ir aptarnavimo objektų statyba.	20
9.	Universalinės parduotuvės pastatas (Bukonto g. 11, Zarasai)	Komercinės paskirties objektų (turistinio centro, konferencijų centro, SPA centro, restorano) įrengimas.	19
	Visagino sav.	Pramonės plėtra	
10.	Visagino pramoninis centras Karlų kaime	Gamybos ir pramonės, sandėliavimo, administracinės paskirties objektų statyba ir įrengimas.	21

Lentelėje pateikti objektai, patraukliausi investicijų požiūriu pagal pasirinktas turizmo ir pramonės plėtros kryptis.

Šių objektų plėtra pritrauks investicijas ir į kitus objektus. Padidėjus turistų srautui, bus plečiamos ir kitos paslaugos – turistų apgyvendinimas, maitinimas, aptarnavimas. Atsiras poreikis įrengti daugiau turizmo informacinių centrų, agentūrų, organizuoti daugiau kultūrinių renginių. Tai sąlygos ir kitų investicinių objektų, esančių Ignalinos ir Zarasų rajone įsisavinimą.

Naujos Ignalinos AE statyba skatins pramonės pareikalaus didelių gamybos, transporto ir kvalifikuotos darbo jėgos resursų, todėl atsiras poreikis plėsti apgyvendinimo ir aptarnavimo infrastruktūrą. Šiems tikslams bus pritaikyti investiciniai objektai Visagino mieste – mokyklų, poliklinikos ir kitos paskirties pastatai.

IŠVADOS

Ignalinos AE regionas patrauklus investicijoms. Tai sąlygoja geografinė regiono padėtis, AE plėtra, regiono ekonominė-ūkinė veikla bei turima turizmo ir pramonės infrastruktūra. Tikslingiausios investicijos yra į turizmo vystymą visame Ignalinos AE regione bei pramonės plėtrą Ignalinos AE teritorijoje ir Visagino pramoninėje zonoje.

Regiono geografinė padėtis ir gamtos turtai tinkami turizmo ir rekreacijos plėtrai, nes krašte plyti dideli miškų masyvai, yra gausybė nepaprasto grožio ežerų, gausūs kultūros paveldo ištekliai, vertingos saugomos gamtinės teritorijos ir kraštovaizdžio kompleksai. Regione susiklostę tradiciniai turizmo maršrutai – nacionalinio ir rajoninio lygio vandens turizmo trasos, dviračių, automobilių turizmo trasos, pažintiniai takai, įrengtos poilsiavietės, kempingai, kaimo turizmo sodybos, rekreacinės zonos prie vandens telkinių. Visagino pramoninės zonos infrastruktūra yra tinkama pramonei plėtoti: geras susisekimas, įrengti privažiavimo keliai, aikštelės, geležinkelis, tinkami rekonstruoti gamybiniai pastatai, įrengimai, teritoriją nesunku aprūpinti inžineriniais tinklais. Naujos AE statyba pareikalaus didelių statybos, gamybos, tiekimo pajėgumų, didelio kvalifikuotų specialistų potencialo.

Teisinė Ignalinos AE regiono aplinka būtų palanki investavimui, jei savivaldybės peržiūrėtų teisės aktus ir surastų galimybę sumažinti mokesčius nekilnojamajam turtui, numatytų subsidijas naujų darbo vietų kūrimui, lengvatas ūkio subjektų registravimui, paramą turizmo paslaugų vystymui. Investicinis klimatas būtų patrauklesnis, jei savivaldybės rengtų programas smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai regione, privatizuojamų objektų sąrašus, savo lėšomis parengtų specialiuosius ir detaliuosius planus patraukliausiems investiciniams objektams bei kofinansuotų ar subsidijuotų tokių objektų įrengimą. Savivaldybių investicijos į turizmo, regiono miestų ir pramonės zonų infrastruktūrą taip pat padidintų investicinių objektų vertę ir patrauklumą. Investicijas skatintų lankstesnis ES Struktūrinių fondų lėšų įsisavinimo mechanizmas, skatinantis turizmo ir verslo plėtrą.

Palankios investicinės aplinkos sukūrimas sąlygos spartesnį turizmo ir pramonės sektoriaus vystymą Ignalinos AE regione, kas užtikrintų ekonominį regiono stabilumą, didintų patrauklumą, sąlygotų regiono gyventojų gyvenimo sąlygų gerėjimą.

Priedas

Priedas Nr.1

Penkios didžiausios, pagal 2010 metų apyvartą Latgalos regiono kraštų ir miestų įmonės

Eil. Nr.	Kraštas	Įmonė	Apyvarta (mln. LVL)	Palyginus su 2009	Palyginus su 2008	Palyginus su 2007
1	Agluonos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "KLINTS 99"	416 121.00	-6%	-8%	-5%
2	Agluonos kraštas	Valstiečių ūkis "ILZAS"	215960	8%	-3%	nėra duomenų
3	Agluonos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "SPERO SK"	172817	2.94kartus	41%	nėra duomenų
4	Agluonos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "AJ Investments"	166004	13.17 kartų	nėra duomenų	nėra duomenų
5	Agluonos kraštas	Kastilinės valsčiaus valstiečių ūkis "PAKALNI"	160989	21%	0%	39%
1	Baltinavos kraštas	Valstiečių ūkis "RIEKSTIŅI"	529 809	18%	51%	nėra duomenų
2	Baltinavos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "PIE IEVIŅAS"	414270	7%	-14%	21%
3	Baltinavos kraštas	Balu rajono Baltinavos valsčiaus valstiečių ūkis "AMATNIEKI"	292425	64%	45%	46%
4	Baltinavos kraštas	Baltinavos valsčiaus valstiečių ūkis "OZOLIŅI"	96459	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
5	Baltinavos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "AUTO LARS"	46819	5%	17%	31%
1	Balvų kraštas	Akcinė bendrovė"BALVU MAIZNIEKS"	945 133	-25%	-33%	nėra duomenų
2	Balvų kraštas	Akcinė bendrovė "BALVU ENERĢIJA"	923495	8%	21%	51%
3	Balvų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "BALVI-HOLM"	914141	37%	12%	nėra duomenų
4	Balvų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "BERMUDI"	812037	-8%	-23%	-2%
5	Balvų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "BALVU APTIEKA"	810353	6%	-6%	6%
1	Ciblos kraštas	Ludzos rajono Zviergzdenės valsčiaus Valstiečių ūkis "LAPEGLES 2"	607 701	2.05 karus	59%	9%

2	Ciblos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "RIKO-RI"	320328	2.16kartus	3.32kartus	2.57kartus
3	Ciblos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "SOLO & CO"	126347	-37%	-49%	-46%
4	Ciblos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "SoLo & Partneri"	116783	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
5	Ciblos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "ADAB"	102756	31%	8%	-6%
1	Dagdos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Jaunpūpoli"	1 252 497	-6%	-21%	0%
2	Dagdos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Škaunes bekons"	716221	-18%	-25%	-22%
3	Dagdos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "VALMEKS"	463661	32%	-53%	-50%
4	Dagdos kraštas	Kraslavos rajono Andrupenės valsčiaus pieno ūkininkų kooperatinė bendrovė "AVOTS"	442916	73%	0%	nėra duomenų
5	Dagdos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Dagdos komunalinis ūkis "	304812	1%	6%	54%
1	Daugpilis	A/S "Daugavpils Lokomotivju Remonta Rūpnica"	22 250 900	65%	-6%	1%
2	Daugpilis	Ribotos atsakomybės bendrovė firma "ANTARIS"	21712204	22%	16%	45%
3	Daugpilis	Ribotos atsakomybės bendrovė "INTERGAZ"	21043111	72%	24%	4%
4	Daugpilis	Savivaldybės akcijų bendrovė "Daugavpils siltumtikli"	17889393	-2%	2%	44%
5	Daugpilis	Ribotos atsakomybės bendrovė "RusLatNafta"	14014725	6%	-29%	-4%
1	Daugpilio kraštas	Akcinė bendrovė "DAUGAVPILS DZIRNAVNIEKS"	5 210 374	9%	-19%	-18%
2	Daugpilio kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "MAINSTREAM"	2199238	20%	nėra duomenų	nėra duomenų
3	Daugpilio kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Dilar trans"	1744292	33%	3%	8%
4	Daugpilio kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "LIA D"	1506919	20%	-48%	-48%
5	Daugpilio kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "DAUGAVPILS PUTNI"	1378452	-9%	-6%	3%
1	Daugpilio kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "ILTA D"	2 341 048	0%	-15%	-5%
2	Daugpilio kraštas	Žemės ūkio paslaugų kooperatinė bendrovė "Selijas ares"	704272	-9%	-32%	-27%
3	Daugpilio kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "BEBRA SERVISS"	505488	5%	-16%	nėra duomenų
4	Daugpilio kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "GABOTEH"	467996	2.37 kartus	3.07 kartus	14.97katrų
5	Daugpilio kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "OSIS SE"	393481	38%	8%	nėra duomenų
1	Karsavos kraštas	Valstiečių ūkis "LŪSĒNI"	1 226 162	2.06kartus	30%	nėra duomenų
2	Karsavos kraštas	Mežvidų valsčiaus valstiečių ūkis "BĒRZIŅI"	973828	49%	37%	nėra duomenų
3	Karsavos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "DAIVAS"	922898	-78%	-79%	-46%

4	Karsavos kraštas	Ludzos rajono Salnavos valsčiaus valstiečių ūkis "GLĀŽNIEKI"	721774	45%	-30%	-37%
5	Karsavos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Salenieku dolomīts"	681196	38%	-70%	-58%
1	Kraslavos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Varpa"	4 657 980	33%	27%	25%
2	Kraslavos kraštas	Akcinė bendrovė "Kraslavas piens"	3232275	-17%	-7%	-17%
3	Kraslavos kraštas	Skaistos valsčiaus valstiečių ūkis "SAPNIS"	3094811	6%	-15%	-10%
4	Kraslavos kraštas	SIA "Kraslavas ūdens"	1759800	57%	40%	2.07 kartus
5	Kraslavos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Kraslavas slimnica"	1574040	-22%	-37%	-28%
1	Livanų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "RNS-D"	9 241 932	0%	-34%	-22%
2	Livanų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Z-Light"	4215867	22%	47%	2.21 kartus
3	Livanų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Līvānu kūdras fabrika"	2440198	35%	42%	22%
4	Livanų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Silavkrasti"	2270264	44%	29%	15.27 kartų
5	Livanų kraštas	SIA "BALTIK SISTĒM"	1849203	19%	-17%	27%
1	Ludzos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "ARIOLS"	3 177 469	13%	-3%	9%
2	Ludzos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "JUNIONS"	1943619	4.69kartus	3.60kartus	6.52 kartus
3	Ludzos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS"	1769399	-33%	-20%	-7%
4	Ludzos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "LUDZAS MAIZNĪCA"	1665965	18%	-1%	2%
5	Ludzos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Ludzas rajona slimnīca"	1255770	-25%	-51%	-45%
1	Preilių kraštas	Akcinė bendrovė "Preiļu siers"	21 691 952	8%	-32%	-29%
2	Preilių kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Zolva"	2541418	-10%	-29%	-17%
3	Preilių kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "PREIĻU SAIMNIEKS"	1988793	3%	-11%	15%
4	Preilių kraštas	SIA gamybos komercinė firma "VEGA P"	1680393	3%	0%	22%
5	Preilių kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Preiļu slimnīca"	1472595	-34%	-47%	-38%
1	Rėzeknė	Ribotos atsakomybės bendrovė "GP 2011"	46 404 289	18%	-8%	-6%
2	Rėzeknė	Ribotos atsakomybės bendrovė "RĒZEKNES GAĻAS KOMBINĀTS"	18515715	14%	21%	35%
3	Rėzeknė	Akcinė bendrovė "RĒZEKNES SILTUMTĪKLI"	5667725	-1%	3.28kartus	nėra duomenų
4	Rėzeknė	"REBIR" Rėzeknės specialios zonos akcinė bendrovė	5049371	-1%	-60%	-71%
5	Rėzeknė	Ribotos atsakomybės bendrovė "RĒZEKNES SLIMNĪCA"	4506995	-2%	-14%	-5%
1	Rėzeknės kraštas	"VEREMS" Rėzeknės specialios ekonominės zonos ribotos atsakomybės	12 553 703	88%	-25%	0%

		bendrovė				
2	Rėzeknės kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė statybų firma "CEĻI UN TILTI"	5330327	-20%	-53%	-54%
3	Rėzeknės kraštas	Akcinė bendrovė "Ludzas mežrūpniecības saimniecība"	3487635	96%	16%	-17%
4	Rėzeknės kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "UNIK"	3127591	52%	15%	23%
5	Rėzeknės kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė LIXER"	2858964	25%	2.11 kartus	2.88 kartus
1	Riebinių kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "DAUGAVIEŠI"	1 741 709	4%	-9%	4%
2	Riebinių kraštas	SIA "Agrofirma "Turība""	717116	11%	-48%	nėra duomenų
3	Riebinių kraštas	SIA "Kalni B"	599006	52%	11%	-8%
4	Riebinių kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "ALBERTS GS"	498169	2%	1%	-13%
5	Riebinių kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "AGLONAS SERVISS"	493282	5.40kartus	nėra duomenų	nėra duomenų
1	Rugajų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "SILMAČI"	2 577 239	67%	17%	15%
2	Rugajų kraštas	Rugajų pieno ūkininkų kooperatinė bendrovė "LINDA"	922488	24%	-9%	1%
3	Rugajų kraštas	Lazdukalna valsčiaus valstiečių ūkis "PODI"	224734	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
4	Rugajų kraštas	Rugajų valsčiaus valstiečių ūkis "VĪTOLI"	185105	54%	-17%	-43%
5	Rugajų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "MEŽSĒTAS 97"	142787	-19%	-58%	-63%
1	Varkavos kraštas	Rožkalnų valsčiaus valstiečių ūkis "ŠŅEPSTU JAUNĀRES"	1 421 411	92%	76%	57%
2	Varkavos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "PIE VECĀ JĒKABA"	207341	-19%	-31%	-15%
3	Varkavos kraštas	SIA "Asklēpijs Z"	50167	57%	2.27kartus	nėra duomenų
4	Varkavos kraštas	Žemės ūkio paslaugų kooperatinė bendrovė "Latgales ekoprodukti"	9276	22%	-39%	nėra duomenų
5	Varkavos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "Refresh"	6366	13.99 kartų	3.93 kartus	nėra duomenų
1	Viliakos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "ŽĪGURU MEŽRŪPNIECĪBAS SABIEDRĪBA"	2 194 075	2.32 kartus	7%	9%
2	Viliakos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "DOLO"	1938145	63%	2%	-30%
3	Viliakos kraštas	Valstiečių ūkis "KOTIŅI"	738453	34%	-3%	16%
4	Viliakos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "ĶIRA"	437468	11%	-13%	-34%
5	Viliakos kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "VIĻAKAS APTIEKA"	117476	3%	4%	20%
1	Vilianų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "AĻŅI AS"	4 065 515	17%	-1%	-22%
2	Vilianų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "VLAKON"	1330144	57%	-36%	65%
3	Vilianų kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "LAUMIŅA 1"	1079154	-3%	-25%	-20%

4	Vilianų kraštas	Akcinė bendrovė "Stružānu kūdras fabrika"	749111	-37%	-48%	-20%
5	Vilianų kraštas	Akcinė bendrovė "LOPKOPĪBAS IZMĒĢINĀJUMU STACIJA LATGALE"	637235	27%	-20%	-24%
1	Zilupės kraštas	Ludzos rajono Brigų valsčiaus valstiečių ūkis "MEŽĀRES A"	984 669	46%	30%	36%
2	Zilupės kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "OVVE-BALT"	860291	5%	-4%	2%
3	Zilupės kraštas	Ludzos rajono Zalesjos valsčiaus valstiečių ūkis "KRISTINKI"	644175	3.25 kartus	2.31 kartus	nėra duomenų
4	Zilupės kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "A3 PROJEKTS"	476264	14.50 kartų	68.86 kartus	279.17 katrų
5	Zilupės kraštas	Ribotos atsakomybės bendrovė "EXPORT TRADE"	466385	77%	3.50 kartus	2.13 kartus

Priedas Nr.2.

Latgalos regiono didžiausieji eksportuotojai

Intervalai EUR	NMK	Pavadinimas	Adresas
1 000 001 - 2 000 000 EUR	42403018968	'ATITA' SIA	"Upmala", Dagdos vals., Dagdos kraš., LV-5674
1 000 001 - 2 000 000 EUR	42401012689	'BAIBIŅA' SIA	"Madolesija", Stoļerovas valst., Rėzeknės kraš., LV-4642
1 000 001 - 2 000 000 EUR	42402000437	'BALTIKS EAST' SIA	Zilupes iela 111, Rėzeknė, LV-4601
1 000 001 - 2 000 000 EUR	41502010818	'DAERS' SIA	Jelgavas iela 1R, Daugpilis, LV-5404
1 000 001 - 2 000 000 EUR	41503021611	'DUGLĀZIJA' SIA	Vasarnieku iela 5, Kraslava,Kraslavos kraš., LV-5601
1 000 001 - 2 000 000 EUR	41503005000	'EURO ENERGO COMPANY' SIA	Jelgavas iela 2A, Daugpilis, LV-5404
1 000 001 - 2 000 000 EUR	40003406193	'LATLIGA' SIA	Višķu iela 21Ž, Daugpilis, LV-5410
1 000 001 - 2 000 000 EUR	40003017973	'LĪVĀNU KŪDRAS FABRIKA' SIA	Fabrikas iela 2B, Livanai,Livanų kraš., LV-5316
1 000 001 - 2 000 000 EUR	42403013903	MAGISTR-FISKEVEGN GROUP.MFG' SEZ SIA	Atbrīvošanas aleja 155B, Rėzekė, LV-4604
1 000 001 - 2 000 000 EUR	40003821586	'NEDBALTIK' SIA	Atbrīvošanas aleja 167, Rėzeknė, LV-4604
1 000 001 - 2 000 000 EUR	42403000148	'NOOK Ltd' Komercinė firma, SIA	Ratnīki,Veremu vals.,Rėzeknės kraš., LV-4647
1 000 001 - 2 000 000 EUR	41503021984	'PETER WILLEMSEN' SIA	Rēzeknes iela 38, Kraslava,Kraslavos kraš., LV-5601
1 000 001 - 2 000 000 EUR	41503029085	'SPECIĀLĀ METINĀŠANA' SIA	Andreja Pumpura iela 3, Daygpilis, LV-5404
1 000 001 - 2 000 000 EUR	41503019763	'SW KOVER' SIA	Daugavas iela 114, Daugpilis, LV-5401
1 000 001 - 2 000 000 EUR	41503016502	'UPESLĪČI L' pieno ūkininkų kooperatinė bendrovė	"Grāveri", Grāveri, Jersikas pag., Līvānu nov., LV-5316
1 000 001 - 2 000 000 EUR	42403011758	'VENTŪRA' SIA	Meža iela 17/2, Rēzekne, LV-4601
1 000 001 - 2 000 000 EUR	40103176052	'ZELTA ZEME' SIA	Skrebeļi, Rožupes vals.,Livanų kraš., LV-5316
1 000 001 - 2 000 000 EUR	41503017442	'ZILĀ LAGŪNA' SIA	Kalkūnes iela 2A, Kalkūnai, Kalkūnų vals.,Daugpilio kraš., LV-5449
2 000 001 - 3 000 000 EUR	40002013387	'ARIOLS' SIA	Rūpniecības iela 14A, Ludza,Ludzos kraš., LV-5701
2 000 001 - 3 000 000 EUR	40003790375	'BIOLITEC' SIA	Domes iela 1A,Livanai ,Livanų kraš., LV-5316
2 000 001 - 3 000 000 EUR	43203000638	'KALNCEMPJU BĒRZI' SIA	Ventspils iela 22-2, Rėzeknė, LV-4601
2 000 001 - 3 000 000 EUR	41503002470	'LNS DANE' SIA	Klusā iela 4, Daugpilis, LV-5417
2 000 001 - 3 000 000 EUR	41503009657	'NEMO' SIA	Sporta iela 8, Kraslava,Kraslavos kraš., LV-5601

2 000 001 - 3 000 000 EUR	41503018518	'ONIORS' SIA	Zeļinska iela 20, Daugpilis, LV-5410
2 000 001 - 3 000 000 EUR	40003028394	'REBIR' AS	Viļakas iela 4,Rėzeknė , LV-4604
2 000 001 - 3 000 000 EUR	41503036161	'REGULA BALTIJA' SIA	Andreja Pumpura iela 97, Daugpilis, LV-5404
2 000 001 - 3 000 000 EUR	42403012397	'RĒZEKNES GAĻAS KOMBINĀTS' SIA	Rīgas iela 22, Rėzeknė, LV-4601
2 000 001 - 3 000 000 EUR	41503035128	'SILAVKRASTI' SIA	Krustpils iela 58,Livanai ,Livanų kraš., LV-5316
2 000 001 - 3 000 000 EUR	40003306135	'VS TEKS' SIA	Daugavpils iela 71A, Preiliai,Preilių kraš., LV-5301
3 000 001 - 4 000 000 EUR	41503002466	'MAGISTR' SIA	Višķu iela 15, Daugpilis, LV-5404
4 000 001 - 5 000 000 EUR	41503024976	'DINABURGA TEKS' SIA	Višķu iela 17B, Daugpilis, LV-5410
5 000 001 - 10 000 000 EUR	40003356367	'ADUGS' SIA	Celtniecības iela 2, Livanai,Livanų kraš., LV-5316
5 000 001 - 10 000 000 EUR	40003490550	'BELMAST' SIA	Višķu iela 21Z, Daugpilis, LV-5410
5 000 001 - 10 000 000 EUR	41503004289	'DAUGAVPILS GAITA' SIA	18. novembra iela 380, Daugpilis, LV-5413
5 000 001 - 10 000 000 EUR	40003030219	'DAUGAVPILS LOKOMOTĪVJU REMONTA RŪPNĪCA' AS	Marijas iela 1, Daugpilis, LV-5404
5 000 001 - 10 000 000 EUR	40003030187	'DITTON PIEVADĶĒŽU RŪPNĪCA' AS	Višķu iela 17,Daugpilis , LV-5410
5 000 001 - 10 000 000 EUR	55903001411	'VARPA' SIA	Indras iela 15, Kraslava,Kraslavos kraš., LV-5601
5 000 001 - 10 000 000 EUR	41503034724	'Z-LIGHT' SIA	Celtniecības iela 8, Livanai,Livanų kraš., LV-5316
10 000 001 - 15 000 000 EUR	41503040523	'NEXIS FIBERS' SIA	Višķu iela 21,Daugpilis , LV-5410
10 000 001 - 15 000 000 EUR	50003026431	'PREIĻU SIERS' AS	Daugavpils iela 75, Preiliai,Preilių kraš., LV-5301
10 000 001 - 15 000 000 EUR	40003369111	'ZIEGLERA MAŠĪNBŪVE' SIA	Spaļu iela 3, Daugpilis, LV-5404
15 000 001 - 20 000 000 EUR	41503025401	'AXON CABLE' SIA	Višķu iela 21C, Daugpilis, LV-5410
15 000 001 - 20 000 000 EUR	51503023031	'INTERGAZ' SIA	Vaļņu iela 30, Daugpilis, LV-5401
15 000 001 - 20 000 000 EUR	40003533614	'NAFTA TRADING' SIA	Jelgavas iela 2A, Daugpilis, LV-5404

Priedas Nr.3.

Investicijos į pagrindinį kapitalą Latgalos regiono įmonėse pagal investicijų laikytojo valstybinio priklausomumą Lursoft duomenys

Eil. Nr.	Valstybė	Investicijų dydis (LVL)
1	**Šveicarijos Konfederacija**	**13 397 180,00**
2	**Estijos Respublika**	**7 591 623,00**
3	**Vokietijos Federacinė Respublika**	**3 855 921,00**
4	**Danijos Karalystė**	**2 914 440,00**
5	**Lietuvos Respublika**	**2 880 924,00**
6	Rusijos Federacija	2 225 235,00
7	Kipro Respublika	1 405 280,00
8	Liuksemburgo Didžioji grafystė	1 056 206,00
9	Belizas	796 740,00
10	Švedijos Karalystė	755 569,00
11	Amerikos Jungtinės valstijos	557 600,00
12	Baltarusijos Respublika	508 441,00
13	Didžiosios Britanijos Mergelių salos	503 020,00
14	Norvegijos Karalystė	433 654,00
15	Ukraina	261 510,00
16	Naujoji Zelandija	202 000,00
17	Italijos respublika	170 533,00
18	Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė	164 904,00
19	Prancūzijos Respublika	113 792,00
20	Lenkijos Respublika	79 760,00
21	Kirgizijos Respublika	27 000,00
22	Džersis	26 010,00
23	Nyderlandų Karalystė	18 976,00
24	Moldovos respublika	16 500,00
25	Uzbekistano Respublika	10 000,00
26	Maršalo Salų Respublika	9 400,00
27	Kazachstano Respublika	7 300,00
28	Izraelio valstybė	6 600,00
29	Suomijos Respublika	6 020,00
30	Tadžikistano Respublika	6 000,00
31	Ispanų Karalystė	3 150,00
32	Belgijos Karalystė	3 000,00
33	Airija	2 420,00
34	Armėnijos Respublika	2 000,00
35	Seišelių Salų Respublika	2 000,00
36	Tailando Karalystė	1 320,00
37	Austrijos respublika	1 250,00
38	Turkijos Respublika	1 000,00

Lusoft statistika apie Įmonių registre apibendrintus 1991.01.01 – 2011.09.15 laikotarpio duomenys

Priedas Nr.4

Kiti privalomi teisės aktai ir planavimo politikos dokumentai, kurie galėtų įtakoti investicijų pritraukimą į konkrečią sritį.

Planavimo politikos dokumentai:

1. Nacionalinis plėtros planas 2007 – 2013 metams (patvirtintas MK 2006 metų liepos 4d. taisyklėmis „ Taisyklės apie Latvijos Nacionalinį plėtros planą“);
2. Regioninės politikos pagrindų formulavimas (patvirtintas MK 2004 metų balandžio 2d. potvarkiu Nr.198 „ Apie Regioninės politikos formulavimą “
3. Latvijos ilgalaikės plėtros strategija iki 2030 metų (patvirtinta MK 2010 metų kovo 9d. posėdžio protokolai Nr. 12,45§)
4. Aplinkos politikos pagrindų formulavimas 2009 – 2015 metams (patvirtintas MK 2009 metų liepos 31d. potvarkiu Nr. 517 „Apie Aplinkos politikos pagrindų formulavimą 2009 -2015 metams“;
5. Aplinkos monitoringo programos pagrindų formulavimas 2009 – 2012 metams (patvirtintas MK 2009 metų kovo 11d. potvarkiu Nr. 187 „Apie Aplinkos monitoringo programos pagrindų formulavimą 2009 – 2012 metams“;

Teisės aktai:

1. Žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymas;
2. Teritorijos planavimo įstatymas;
3. Įstatymas „Apie žemės privatizacija kaimo vietovėse“;
4. Žemėtvarkos įstatymas;
5. Įstatymas „Apie valstybės ir savivaldybių nuosavybės objektų privatizaciją“;
6. Įstatymas „Apie žemės gelmes“;
7. Miško įstatymas;
8. Latvijos Respublikos Civilinis įstatymas;
9. Aplinkos apsaugos įstatymas;
10. Įstatymas „Apie ypatingai saugojamas gamtos teritorijas“;
11. Įstatymas „Apie žemės savininkų teises ir kompensaciją už ūkinės veiklos apribojimą ypatingai sugojamose gamtos teritorijose mikrodraustiniai“
12. Įstatymas „Apie taršą“;
13. Apsaugos juostų įstatymas;
14. Statybų įstatymas;
15. Geoerdvinės informacijos įstatymas.

MK taisyklės:

1. 2009 metų birželio 30d. taisyklės Nr. 689 „Taisyklės apie nacionalinės reikšmės žemės ūkio teritorijas“;
2. 2004 metų rugsėjo 28d. taisyklės Nr. 806 „Miško žemės transformacijos taisyklės“;
3. 2006 metų birželio 20d. taisyklės Nr496 „Nekilnojamo turto panaudos tikslų klasifikaciją ir nekilnojamo turto tikslų nustatymo ir keitimo tvarką“;
4. 2009 metų spalio 6d. taisyklės Nr.1148 „Vietinės savivaldybės teritorinio planavimo taisyklės“;
5. 2007 metų rugpjūčio 21d. taisyklės Nr. 562 „Taisyklės apie žemės panaudos rūšių klasifikacijos tvarką ir jų nustatymo kriterijus“;
6. 2007 metų gruodžio 11d. taisyklės Nr. 867 „Žemėtvarkos projekto paruošimo taisyklės“;
7. 2001 metų lapkričio 20d. taisyklės Nr. 483 „Priterštų ir potencialiai priterštų vietų konstatavimo registracijos tvarka“;
8. 2007 metų balandžio 24d. taisyklės Nr. 281 „Taisyklės apie prevencijos ir sanacijos priemones ir tvarką, kokia įvertinama žala aplinkai ir apskaičiuojamos preventyvių, skubių sanacijos priemonių išlaidos“;

9. 2005 metų birželio 21d. taisyklės Nr. 448 „Taisyklės apie valstybinės reikšmės naudingų iškasenų telkinius ir jų panaudos tvarką, valstybinės reikšmės naudingų iškasenų panaudos tvarką, o taip pat žemės gelmių panaudos leidimų arba licenzijų išdavimo konkurso arba aukciono tvarką“.

LATGALOS IR IGNALINOS REGIONO INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO ŽINYNAS

Ignalinos apžvalgai panaudotos interneto svetainės:

1) Internetinis puslapis www.esparama.lt .
2) Lietuvos statistikos departamento puslapis http://www.stat.gov.lt/lt/.
3) Ignalinos savivaldybės internetinis puslapis www.ignalina.lt.
4) Visagino savivaldybės internetinis puslapis www.visaginas.lt.
5) Zarasų savivaldybės internetinis puslapis www.zarasai.lt .
6) Ignalinos AE regiono plėtros agentūros puslapis http://www.inppregion.lt/
7) Ignalinos AE regiono plėtros planas, patvirtintas 2004 m.
8) Ignalinos miesto bendrasis planas, II dalis, rengimo etapas. Koncepcija. Parengta ir patvirtintas 2011 m.
9) Zarasų miesto bendrasis planas, Sprendiniai. Parengta ir patvirtintas 2009 m.

Visagino miesto bendrasis planas, II dalis, rengimo etapas. Sprendiniai. Parengta ir patvirtintas 2008 m.

Latgalos apžvalgai panaudotos interneto svetainės:

1) Imaniu registro duomenys www.lursoft.lv
2) Centrinė statistikos valdyba - www.csb.gov.lv
3) Latvijos Aplinkos, Geologijos ir metrologijos centras - www.lvgma.gov.lv
4) Latvijos investicijų ir plėtros agentūra Latvijas - www.liaa.gov.lv; www.polarisprocess.com; www.een.lv
5) Latvijos Respublikos Ekonomikos ministerija - www.em.gov.lv
6) Latvijos Respublikos Aplinkos apsaugos ir regioninės plėtros ministerija - www.varam.gov.lv
7) Valstybės regioninės plėtros agentūra– www.vraa.gov.lv
8) Užimtumo valstybės agentūra– www.nva.gov.lv
9) VAS Latvijas Dzelzcelš (Valstybės akcijų bendrovė Latvijos geležinkeliai) – www.ldz.lv
10) VAS Elektroniskie sakari (Valstybės akcijų bendrovė Elektroniniai ryšiai) – www.vases.lv
11) VAS Latvijas valsts celi (Valstybės akcijų bendrovė Latvijos valstybės keliai) – www.lvceli.lv
12) AS Latvijas valsts meži (Akcijų bendrovė Latvijos valstybės miškai)– www.lvm.lv
13) Latvijos Respublikos Susisiekimų ministerija– www.sm.gov.lv
14) Latvijos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija– www.izm.gov.lv
15) Valstybės pajamų tarnyba– www.vid.gov.lv
16) „Latvijas Vēstneša" (Latvijos Žinianešio) teisės aktų portalas – www.likumi.lv
17) Latvijos Respublikos Žemės ūkio ministerija– www.zm.gov.lv
18) Užsienio investicijų taryba– www.ficil.lv
19) Finansų ir kapitalo komisija – www.fktk.lv
20) Latgalos planavimo regionas– www.latgale.lv
21) Latvijos Bankas – www.bank.lv; www.makroekonomika.lv
22) Jungtinių Tautų Prekybos ir plėtros konferencja - www.unctad.org
23) Pasaulio bankas – www.doingbusiness.org

Kita medžiaga:

1) Jungtinių Tautų Prekybos ir plėtros konferencija - World Investment report 2011
2) Latgalos strategija 2030
3) Latgalos programa 2010-2017 metams
4) Latvijos Banko sudaryta apžvalga apie prekybą su Rusija, Baltarusija, Lietuva (prieinami pareikalavus LIAA).
5) CSB apibendrinimas apie TOP eksportuojančias įmones (prieinami pareikalavus LIAA).
6) Pranešimas „Apie horizontalių prioritetų „Teritorijų subalansuota plėtra“ ir „Rygos tarptautinis konkurencingumas ” vykdymą 2007.-2010. metais” (VARAM, 2011)
7) KPMG tyrimas „Investment in the Baltic States 2011”
8) LIAA informacinė medžiaga „Latvian Business Guide 2010”

2 DALIS:INVESTICIJŲ OBJEKTŲ TOP 20 IŠSIDĖSTYMAS LATGALOS REGIONE

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.1

gamybos diegimas Vilianų krašte

SRITIS

Medienos, metalo apdirbimas

TIKSLAS

Verslo plėtra teritorijoje

SAVININKAS

Vilianų krašto savivaldybė

ĮGYVENDINIMO VIETA

Skudnovkos gyvenvietė, Sokolkų valsčius, Vilianų kraštas. Teritorijos pasiekiamumas: kelias Vilianai – Skudnovka – Zvidrenai. Nuotolis iki Vilianų miesto centro – 8km.

Teritorijos plotas: bendras žemės sklypas – 2,27ha, žemė po pastatu ir kiemuose 1,12ha, žemės sklypo kadastro numeris 78900040218.

Leistina (planuojama) panauda: pagal teritorijos panaudos ir užstatymo taisykles – visuomeninės ir verslo sandėrių teritorijos.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Iki 2015 metų

POTENCIALŪS KLIENTAI IR BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Gamybininkai, kurie nori paplatinti savo veiklą Rytų Europoje turint tiesioginį išėjimą Į ES ir artimą buvimą Rusijos ir Baltarusijos sienoms.

BENDRAS APIBŪDINIMAS

Savivaldybė ketina teritoriją ir joje esantį nekilnojamą turtą parduoti. Rinkos kaina galima nustatyti per aukcioną (reguliuoja įstatymas). Teritorijos plėtrai savivaldybė ketina pritraukti investorius.

Savivaldybė pasiruošusi užtikrinti papildomą paramą infrastruktūros garantavime ir bendradarbiavime su kitomis valstybės ir savivaldybės institucijomis. Savivaldybėje yra asmuo atsakingas už investicijų pritraukimą.

PRANAŠUMAI

- ✓ Atstumas nuo geležinkelių stoties/ automagistralės – 10km/10km
- ✓ Yra paruoštas teritorijos suplanavimas, teritorijos panaudos ir užstatymo taisyklės, teritorijos tikslas.
- ✓ Prieinamas elektros tiekimas.
- ✓ Pajungta prie vietinio vandentiekio ir nuotekų sistemos.
- ✓ Galimos mokesčių lengvatos.

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Vilianų krašto savivaldybė
Nekilnojamo turto specialistė
Irina Klimanova
Telefonas: +371 64662086
El. paštas: Irina.Klimanova@vilani.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 2

PRAMONINĖS TERITORIJOS (GREENFIELD) DAUGPILIO MIESTO TERITORIJOJE

SRITIS

Pramonė

TIKSLAS

Didinti miesto pramonės įvairovę, tenkinant pramonės poreikius plėtoti naujas teritorijas naujų gamybų įkūrimui.

SAVININKAS

Daugpilio miesto dūma

ĮGYVENDINIMO VIETA

Greta buvusių pramoninių teritorijų, savivaldybė siūlo naujo industrinio parko plėtros plotus iš viso 27 ha (iš žemės sklypų 3 ha, 12 ha, ir 12 ha, atitinkamai visos teritorijos pažymėtos skaičiais 1, 2 ir 3. Priedas Nr. 1). Teritorija yra Daugpilio rajone Daugpilio mieste už buvusios Cheminio pluošto gamyklos, istoriškai teritorija buvo numatyta pramonės poreikiams.

Vieta lengvai pasiekiama visuomeniniu transportu, ir yra netoli nuo gyvenamųjų rajonų. Iki miesto centro 5 km.

Greta yra 34 ha savivaldybės žemės – miškas, kuris ateityje bus panaudotas aktyvaus poilsio projektų plėtrai.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Iki 2015 metų

POTENCIALŪS BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI ARBA INVESTUOTOJAI

Būtinas strateginis partneris su savo investicijų projekto iniciatyva, galima miesto žemės ilgalaikė nuoma arba pardavimas.

Galimos kryptys:

1. gamybos įmonės, kurios ketina platinti savo veiklą ir sukurti naują gamybą, produkcijos sandėliavimas. Daugpilyje dominuojančios gamybos yra metalo apdirbimas, mašinų statyba, maisto pramonė, cheminio pluošto ir plastmasės dirbinių gamyba, siūvimo pramonė, trikotažo gamyba, elektroninės pramonės poreikiams detalių gamyba. Šių sričių imlumo kėlimas ir plėtra yra svarbūs miestui ir aplinkinėms teritorijoms.
2. Industrinių parkų kūrėjai, kurie suinteresuoti naujo parko plėtra;
3. Transporto ir logistikos įmonės, teritorijų vieta yra strategiškai naudinga, nes yra prie pačio geležinkelio, lengvai pasiekiama ir nuo automagistralės, netoli miesto centro.

BENDRAS APIBŪDINIMAS

Teritorijos panaudą nusako Daugpilio teritorijos panaudos ir užstatymo taisyklių 6.1 paragrafas „Gamybinių objektų ir sandėlių užstatymo teritorijos“.

Apsaugos zonos: teritorija yra miško apsaugos zonoje, apsaugos zona lygiagrečiai aukšto slėgio dujotiekių, apsaugos zona išilgai elektros tinklų, apsaugos zona aplink naftos, naftos produktų ir cheminių medžiagų ir produktų vamzdynų, sandėlių, saugyklų ir perdirbimo įmonių, apsaugos zona išilgai geležinkelių.

Savivaldybė dalyvaus būtinos infrastruktūros kūrime.

PRANAŠUMAI

- ✓ Greta esantys 27 ha žemės sklypai miesto ribose;
- ✓ Teritorijoje yra geležinkelių privažiavimo kelias ir automobilių privažiavimo kelias prie muitinės zonos, geležinkelių stotis Škirotava užtikrina kaip keleivių, taip ir krovinių pervežimą.
- ✓ 15 km iki kuriamo oro uosto. Laikotarpyje nuo 2012 – 2016 metų planuojama tarptautinio regioninio oro uosto statyba, paleidimas ir sertifikavimas komerciniams skrydžiams.
- ✓ 10 km iki tranzito greitkelių.
- ✓ Teritorija galima pasiekti dviem keliais - iš Rygos pusės per Vidzemes, Viškių, Spalių gatves ((naujai nutiestu viaduku) arba A13 greitkeliu per Valkas, Viškių ir Smilškalna gatves.
- ✓ Šalia teritorijos esančių geležinkelių kelių ir automobilių kelių kokybė gera, tinkanti krovinių pervežimui.
- ✓ Galimos įmonės pajamų mokesčio lengvatos investicijoms pagal MK taisykles Nr. 287 nuo 2011.04.02 „Tvarka, kuria priimama ir vertinama investicijų projekto paraiška, remiamų investicijų projekto statusui gauti“

OBJEKTO VIETA REGIONE

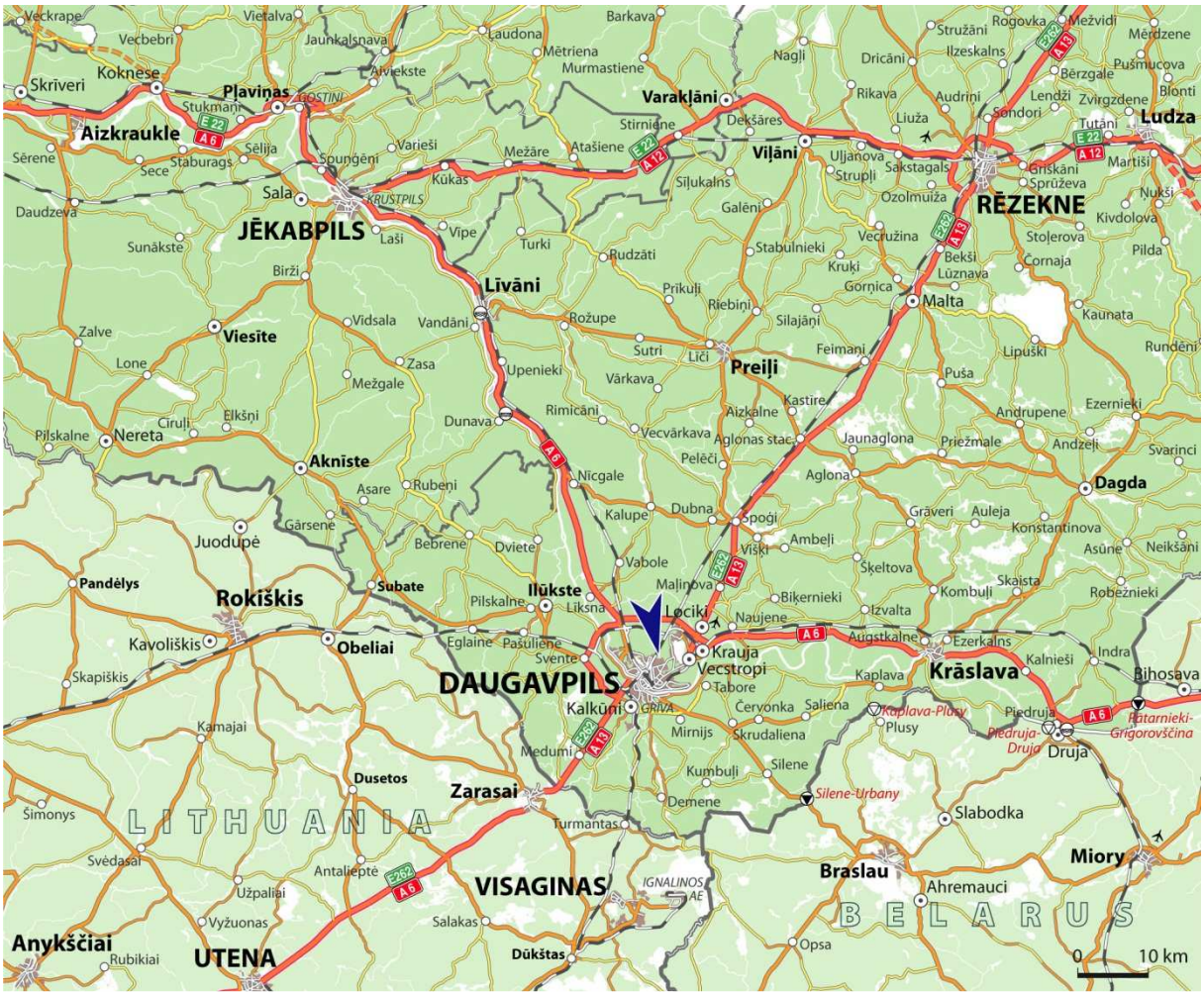

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

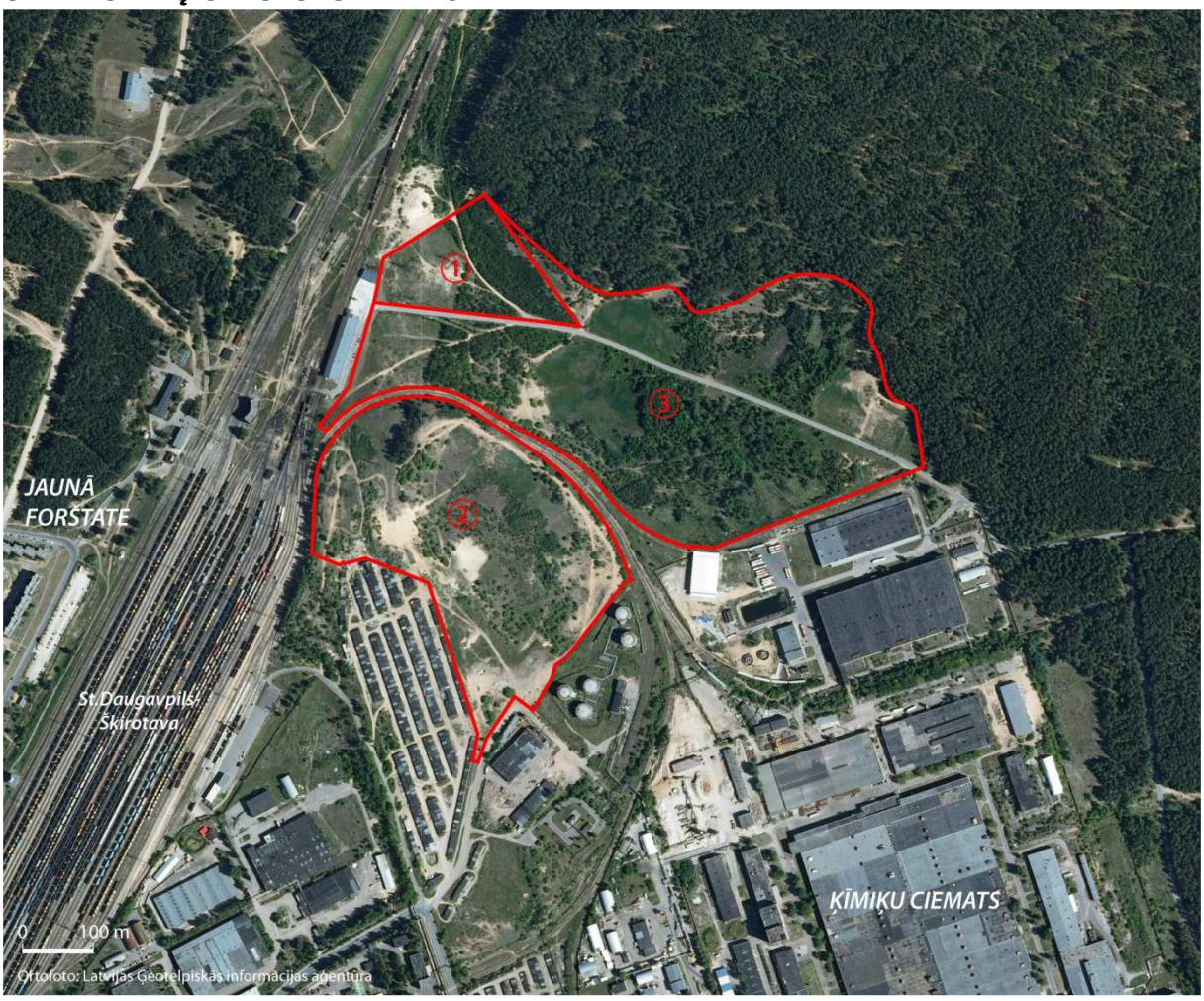

ASMUO RYŠIAMS

Asmuo ryšiams Daugpilio miesto dūmoje

Plėtros departamento Verslo plėtros skyriaus vadovas
Vladimirs Nadeždins
Telefonas: +371 65476801,
Mobilus telefonas: + 371 29131876
El. paštas: vladimirs.nadezdins@daugavpils.lv

Nuosavybės departamento Nuosavybės registracijos ir žemės skyriaus vadovas
Aleksejs Nikolajevs
Telefonas: + 371 65404353
El. paštas: aleksejs.nikolajevs@daugavpils.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 3

Daugpilio oro uosto gretimų teritorių komercinė plėtra

SRITIS

Aviacija ir logistika

PROJEKTO TIKSLAS

Išvystyti oro uosto ir šalia esančias teritorijas kaip tarptautinio keleivių, kargo ir tranzito centrą, o taip pat kaip išvystytą pramoninę teritoriją, kurioje veiks didelės pridėtinės vertės gamyba. Projektas skatins regiono konkurentiškumą.

SAVININKAS

Daugpilio miesto kapitalo bendrovė – ribotos atsakomybės bendrovė „Daugavpils lidosta“ (Daugpilio oro uostas).

ŽEMĖS SAVININKAS

Daugpilio miesto kapitalo bendrovė – ribotos atsakomybės bendrovė „Daugavpils lidosta“ – žemės sklypo plotas 56.25 ha.

Privačių savininkų žemės sklypo plotas 45ha (kadastro numeriai 4474001 0692, 4474001 0694, 4474001 0008, 4474001 0651, 4474001 0523) 37.3ha (kadastro numeris 4474002 0403), 14.36ha (kadastro numeris 4474002 0292), 8.29ha (kadastro numeris 4474002 0386) ir 8.06.ha (kadastro numeris 4474002 0337) bendras plotas 113.01.ha.

ĮGYVENDINIMO VIETA

Projektas įgyvendinamas Daugpilio krašto Naujenes valsčiuje Locikių gyvenvietėje, 15 km nuotolyje nuo Daugpilio. Atstumas iki Rygos – 260 km. Oro uostas yra visai netoli Lietuvos ir Baltarusijos sienų.

Iki Baltarusijos sienos Verhnedvinsko kryptimi 68 km (Patarniekai), iki Lietuvos sienos - 43 km (Medumas).

Dabartiniu metu artimiausioje apylinkėje nėra kito veikiančio oro uosto, paslaugomis galėtu pasinaudoti kaimyninių šalių verslininkai ir gyventojai.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

2014 – 2016

POTENCIALŪS KLIJENTAI IR BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Įmonės, kurios ketina išplėsti savo verslą į Rytų Europą, norint paviešinti savo produkciją NVS ir Europos šalyse.

Finansiniai investuotojai kurie susidomėjo investavimu į pramoninės teritorijos plėtrą.

BENDRAS APIBŪDINIMAS

2007.01.25 Daugpilio miesto dūma patvirtino Tarptautinio regioninio oro uosto „Daugavpils" plėtros koncepciją. 2007.12.3 buvo sertifikuotas bendrosios aviacijos aerodromas „Daugavpils" (Sertifikatas LVA – 9, 1000m – 23m). Skrydžius vykdo, greitosios medicinos pagalbos, karinės tarnybos ir purškimo paslaugų lėktuvai.
Nuo 2012 – 2016 metų būs daroma pakilimo tako ir privažiavimo kelių rekonstrukcija, lėktuvų apsisukimo aikštės įrengimas ir aplinkinės infrastruktūros kūrimas, o taip pat 2014 – 2016 metams planuojama oro uosto komercinių skrydžių sertifikavimas.
Gretimai esančių teritorijų pagrindinis panaudos tikslas – krovinių transportavimas, sandėliavimo paslaugų plėtra, o taip pat oro uosto veiklai atitinkančių paslaugų užtikrinimas, tame tarpe techninės priežiūros centrai.

REIKŠMINGI FINANSINIAI RODIKLIAI

Planuojamų skrydžių skaičius yra nuo 1300 skrydžių ir 50 tūkstančių keleivių 2016 metais, ir 2350 skrydžių ir beveik 200 tūkstančių keleivių 2020 metais ir iki beveik 6760 skrydžių ir truputi daugiau nei puse milijono keleivių 2031 metais.

Keleivių ir krovinių srautų apskaičiavimuose panaudoti rodikliai – geografinis išdėstymas, gyventojų skaičius, nedarbo lygis, transportuojamų krovinių srautas, gamyba, prekyba, turizmo apimtis ir kt.

Yra paruošti du nepriklausomi ekonomiškai techninio pagrindimo projektai, paruošė kompanija „RAMBOL" ir „Airport Partner International" S.A.

Projekto 1 etapo įgyvendinimui ir pritraukti Europos Sąjungos Pasienių bendradarbiavimo programos Latvija – Lietuva – Baltarusija finansavimas oro uosto privažiavimo kelių ir infrastruktūros plėtrai.

Jau 2012 metais savivaldybė planuoja pradėti Daugpilio oro uosto privažiavimo kelių rekonstrukcijos darbus, numatant įvykdyti inžinierinių tinklų rekonstrukciją ir būtinų komunikacijų statybą oro uosto veiklos užtikrinimui. Potencialūs gretimai esančių oro uostui teritorijų kūrėjai, po projekto įgyvendinimo, turės galimybę kurti pajungimus.

PRANAŠUMAI

- ✓ Didelis oro uosto ir šalia esančių teritorijų plotas – daugiau nei 150ha vienu sklypu. Specialiai verslo tikslams numatytose teritorijose prie pačio oro uosto, galimos mokesčių

lengvatos – įmonės pajamų mokesčio nuolaida taikoma projektams, kuriuose į ilgalaikį turtą investuota 5 ir daugiau milijonų latų (7,11 mln. EUR)

- ✓ Plačios kvalifikuotos darbo jėgos galimybės
- ✓ Miesto artumas – atstumas iki miesto tik 15km.
- ✓ Atstumas iki geležinkelių stoties – 2km.
- ✓ Teritorija yra netoli automagistralės A13 ir A7, per kurias jau dabar gabenami tranzito kroviniai. Galima pritraukti ir aptarnauti tranzito krovinių vežėjus
- ✓ Yra paruoštas teritorijos planavimas ir teritorijos panaudos ir užstatymo taisyklės.
- ✓ Elektros tiekimas, vanduo, kanalizacija yra prieinama Naujenes valsčiaus Locikių gyvenvietėje, po oro uosto privažiavimo kelių rekonstrukcijos projekto įgyvendinimo, aerodromo teritorijoje bus prieinama 20kV elektros perdavimo linija ir 2 pastotės, kurių bendras pajėgumas 4MW.

PROJEKTO VIETA REGIONE

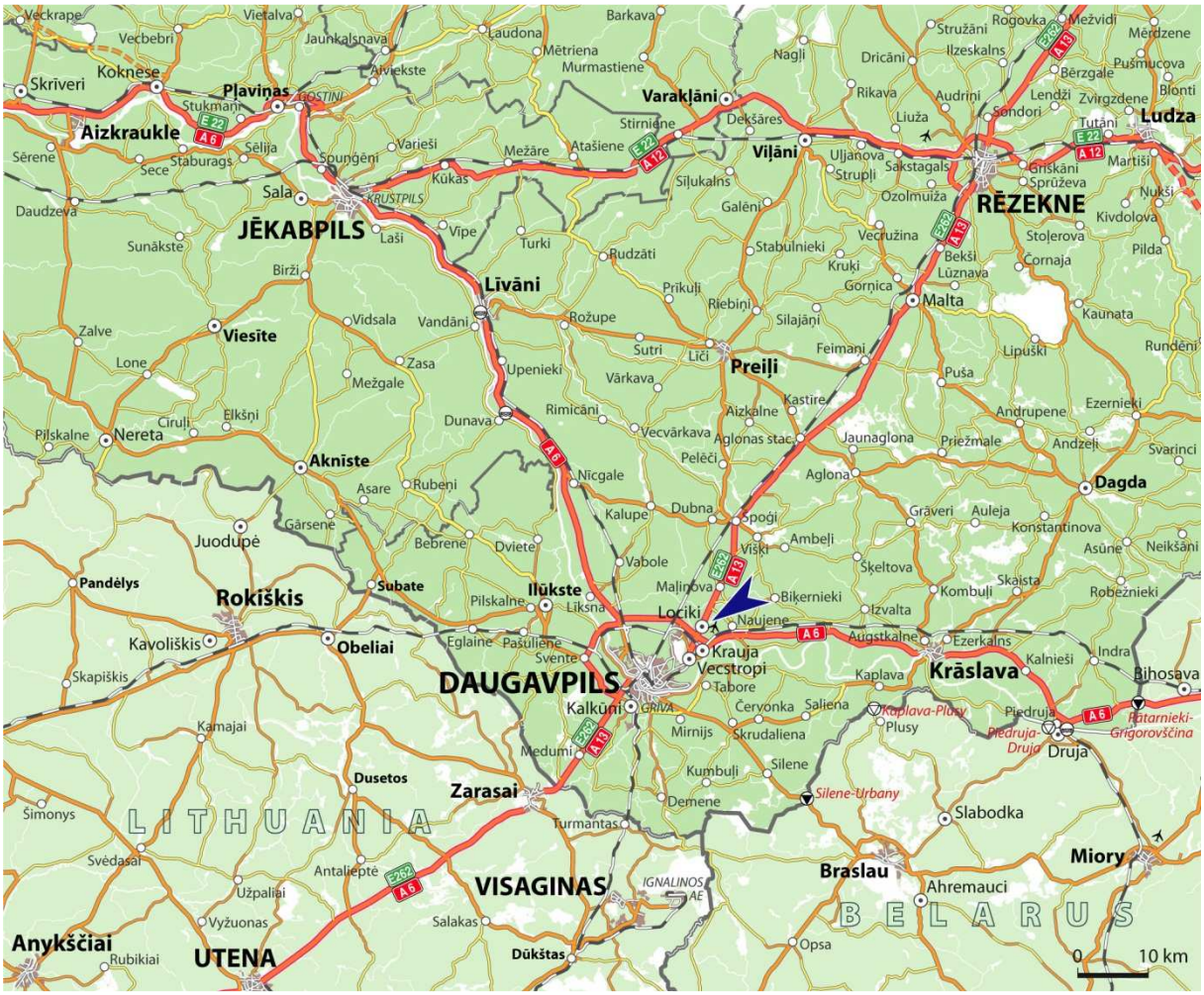

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

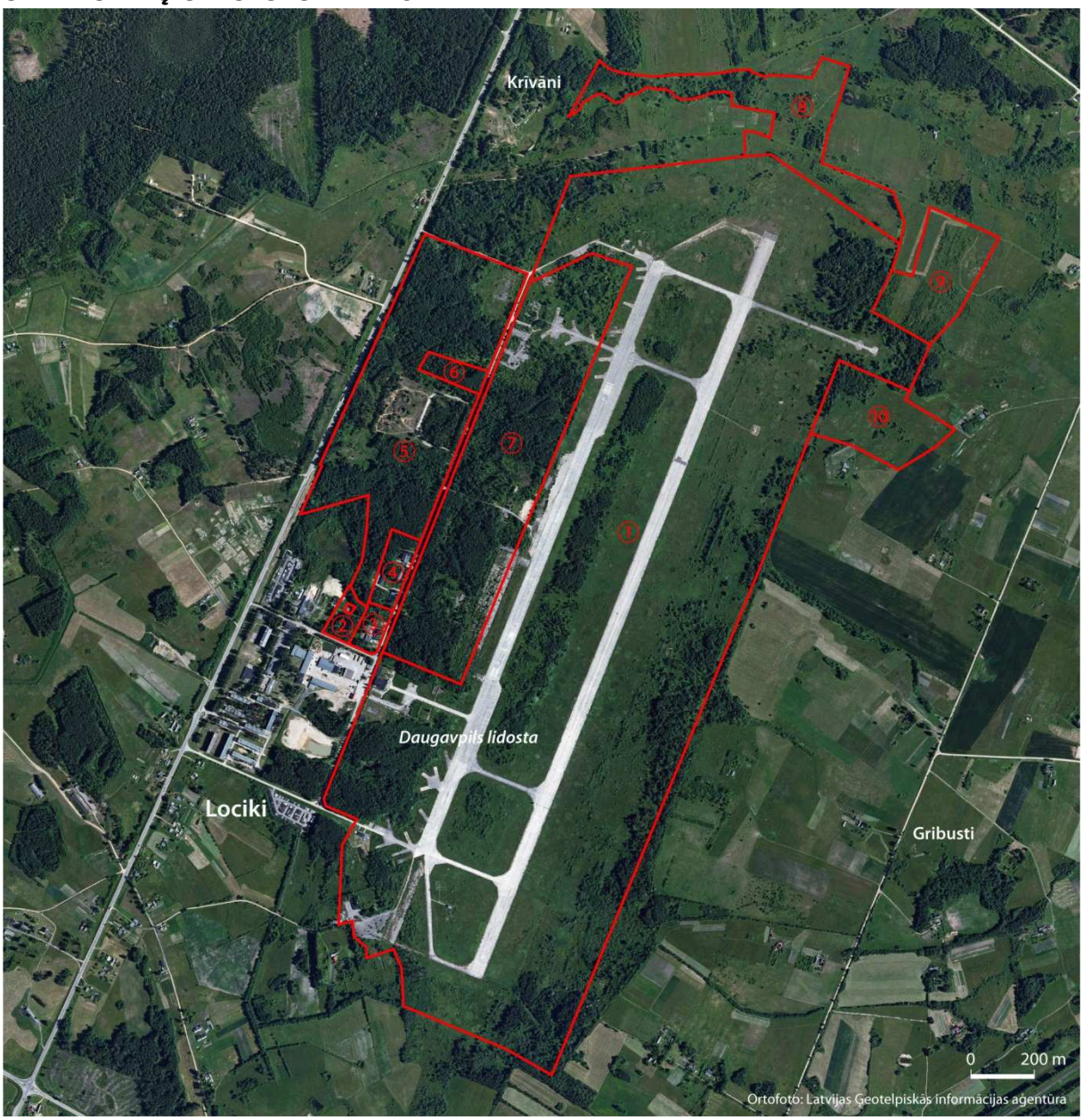

ASMUO RYŠIAMS

Viktors Puzins, valdybos narys
SIA „Daugavpils lidosta“
Telefonas: +371 65476802
El. paštas: lidosta@daugavpils.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 4

PRAMONINĖS ZONOS PLĖTRA IR NAUJŲ GAMYBŲ ĮKŪRIMAS LYVANŲ KRAŠTE

SRITIS

Pramonė

TRUMPAS APIBŪDINIMAS

Gamybai tinkamų teritorijų, kurios funkcionaliai ribojasi su Lyvanų miesto pietryčių dalimi ateities plėtra į pramoninę zoną. Bendras teritorijos plotas viršija 102 ha.

TIKSLAS

Plėtojant objekte naujų gamybinių įmonių įkūrimą, savivaldybės siekia skatinti regiono matomumą kaip aukštos pridėtinės vertės produkcijos gamybos centrą.

Lyvanų tolesnis vaidmuo miestų tinkle: pramoninis miestas ir Latgalos verslo katalizatorius kaip tradicinio paveldo ir 21 amžiaus technologijų junginys.

SAVININKAS

Teritorija priklauso savivaldybei o taip pat privatiems savininkams.

ĮGYVENDINIMO VIETA

Teritorija susideda iš keletos dalių, kaip greenfield, taip ir seni gamybiniai nekilnojamo turto objektai, kuriems reikalinga renovacija.

Leistina (planuota) panauda: gamybinis užstatymas. Teritorijoje yra įstatymo numatytos apsaugos zonos aplink inžinerines komunikacijas.

Pramoninėje teritorijoje veikia keletas eksportuojančių įmonių, kurios savo dėmesį kreipia į aukštos pridėtinės vertės produkcijos gamybą.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Savivaldybės planuotas investicijų investavimo laikotarpis 2015 – 2016 metai.

POTENCIALŪS BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI ARBA INVESTUOTOJAI

Gamintojai kurie nori užtikrinti savo pozicijas Rytų Europoje ir ieško vietų investavimui, kurias apibūdina aukštos pridėtinės vertės gamyba.

BENDRAS APIBŪDINIMAS

Lyvanų pramoninė zona yra orientuojama į kokybišką, pasiekiamą ir aukštą pridėtinę vertę kuriančių gamybos įmonių buvimo vietą. Teritorijoje yra neužstatyti žemės sklypai, o taip pat gamybos, sandėlių ir biurų patalpos. Savivaldybė skatina teritorijos matomumą ir užtikrins infrastruktūros kūrimą ir visuomeninį transportą. Konkrečių užstatymo sklypų ir patalpų savininkai siūlo žemės sklypus ir patalpas pardavimui arba ilgalaikiai nuomai.

PRANAŠUMAI

- ✓ Inžinerinių komunikacijų pasiekiamumas (dujotiekis, elektros tiekimas, telekomunikacijos ir internetas). 110 kV pastotė yra Lyvanų miesto ritinėje dalyje Celtniecibas gatvėje. Joje pastatyti du transformatoriai 110/20/6 kV kiekvienas 16mV galingumo.
- ✓ aktyvi kitų įmonių veikla pramoninėje zonoje.
- ✓ gana patogus pramoninės zonos išdėstymas (tiesioginis miesto artumas, arti geležinkeliai, sujungimas su 1 rūšies keliu Lyvanai – Preiliai (P 63), žemės sklypai įmonių plėtros poreikiams).
- ✓ Savivaldybės parama pramoninės zonos pagrindinės infrastruktūros tvarkyme.
- ✓ Lyvanų krašto teritoriją kerta vienų bėgių neelektrifikuota geležinkelių linija Ryga – Daugpilis. Stotis, kuri užtikrina prekinių ir keleivinių traukinių tranzito judėjimą, keleivių pervežimus, aptarnauja Lyvanų krašto ir gretimai esančių kraštų gamybos įmones, ji yra miesto centrinėje dalyje. Stotyje yra 5 bėgių keliai, tame tarpe vienas pagrindinis kelias ir 20 iešmų.
- ✓ Lyvanų kraštą ir Lyvanų miestą kerta šalies pagrindinė automobilių magistralė Ryga – Daugpilis – Kraslava – Baltarusijos siena (Paterniekai) (A6).
- ✓ Savivaldybė apsvarstys galimybę suteikti nekilnojamo turto mokesčio nuolaidą, jeigu projekto įgyvendinimas sukurs naujas darbo vietas.
- ✓ Yra galimybė gauti įmonės pajamų mokesčio nuolaidą, jeigu investicijų apimtis ilgalaikėse investicijose viršija 5 mln. LVL.

KITI SPECIFINIAI DUOMENYS APIE OBJEKTĄ

Į Lyvanų krašto sudėtį įeina Lyvanų miestas ir penki valsčiai – Rožupi, Turkus, Sutrus, Rudzatus ir Jersika. Krašte gyvena 13 906 gyventojų, ir pagal gyventojų skaičių tai 25 didžiausias kraštas iš 109 Latvijos kraštų. Lyvanų miestas yra regioninės reikšmės plėtros centras su reikšmingu kultūros, gamybos, socialine infrastruktūra, paslaugomis ir su viešosiomis įstaigomis.

Atstumas nuo Lyvanų iki Rygos 1678 km, iki Preilių 36 km, iki Jekabpilio 25 km, iki Daugpilio 65 km, iki Rėzeknės 100 km.

67% visų krašte registruotų gyventojų yra darbingo amžiaus. Nedarbo lygis nuo 2010 metų pradžios mažėja ir yra pasiekiąs 17,3%.

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

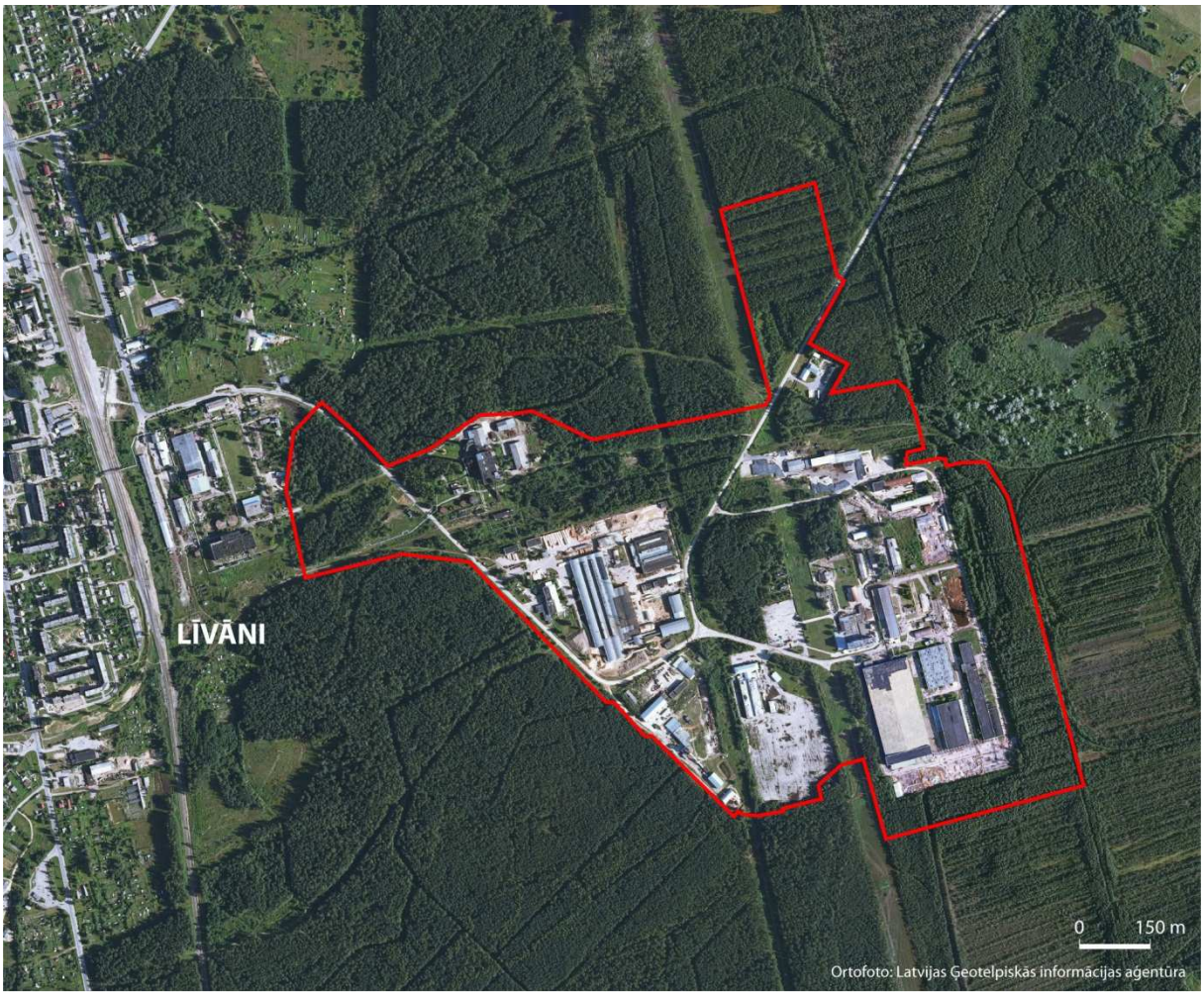

ASMUO RYŠIAMS

Lyvanų krašto savivaldybė
Planavimo ir plėtros skyriaus vadovė
Gunta Ozolina
Telefonas: +371 65 307 812
El. paštas: gunta.ozolina@livani.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 5

RĖZEKNĖS SPECIALIOJI EKONOMINĖ ZONA

SRITIS

Pramonė

TIKSLAS

Parama verslui ir jo stimuliavimas, o taip pat gamybos aplinkos plėtra.

TRUMPAS APRAŠYMAS

Rėzeknės specialioji ekonominė zona yra sukurta 1997 metais, jos tikslas skatinti prekybą, plėtoti pramonę ir eismą, o taip pat eksporto ir importo judėjimą per Latviją, pritraukiant investicijas gamybos ir infrastruktūros plėtrai, taip pat naujų darbo vietų kūrimui.

Rėzeknės miestas turtinga sričių tradicijomis, kuriame sėkmingai susijungė gamybos potencialas, Latvijos ir Europos Sąjungos Rytų pasienio miestų pranašumai, žmogiškieji ištekliai, pastovios ir stabilios bendradarbiavimo tradicijos su kaimyninėmis šalimis, turtingas kultūrinis ir istorinis paveldas.

SAVININKAS

„Rėzeknės specialiosios ekonominės zonos valdyba“ tai Rėzeknės miesto dūmos ir Rėzeknės krašto dūmos prižiūrima bendra savivaldybių įstaiga.

ĮGYVENDINIMO VIETA

RSEZ bendras plotas 1155,28 ha, tame tarpe: 1 teritorija – 203,95 ha, 2 teritorija – 873,37 ha, 3 teritorija – 20,46 ha, 4 teritorija – 57,50 ha. Bendras plotas, kuris šiuo metu yra laisvas ir kuriame galima plėtra - ~ 645 ha.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

RSEZ statusas galioja iki 2017 metų, bet jau dabartiniu metu sprendžiamas klausimas apie zonos darbo laiko pratesimą iki 2035 metų.

POTENCIALŪS KLIENTAI IR BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Gamybininkai kurie ketina plėtoti savo veiklą Rytų Europoje su tiesioginiu išėjimu į ES, nedideliu atstumu iki Rusijos ir Baltarusijos sienų ir kvalifikuota darbo jėga.

BENDRAS APIBŪDINIMAS

Rėzeknės specialioji ekonominė zona užtikrina tiesiogini patekimą į tarptautinę rinką kurioje yra daugiau nei 500 mln. vartotojų. Rėzeknė yra vienas iš reikšmingiausių tarptautinių transporto magistralių ir geležinkelių mazgų Latvijoje, susiejąs su svarbiausiais Europos Sąjungos, Rusijos, NVS valstybių ir Tolimųjų Rytų žaliavų ištekliais ir rinka. Sutvarkyta kelių ir geležinkelių infrastruktūra Latvijos rytų sieną jungia su Rusija ir NVS valstybėmis, tokiu būdu Rėzeknei suteikiama strateginė galimybė būti naudingu tarpininku įvairiems transporto srautams turint galimybę atlikti būtinas muito ir kitas procedūras.

Rėzeknės specialioji ekonominė zona įmonėms suteikia galimybę gauti dėmesio vertą pelną, tai pagrįsta palankia mokesčių aplinka, konkurencingomis kainomis, prisitaikyti pajėgią darbo jėgą ir kitus reikšmingus pranašumus.

Britų laikraštis „Financial Times“ leidinyje „Foreign Direct Investment“ apklausoje „Globalios ekonominės zonos ateityje 2010/11“, kurios rėmuose nepriklausomi ekspertai analizavo 8 kategorijose specialiąsias ekonomines zonas, Rėzeknės specialioji ekonominė zona gavo 6 vietą pasaulyje, kainų efektyvumo kategorijoje.

Veikiant Rėzeknės specialiosios ekonominės zonos palankių mokesčių nuolaidų režime, investuotojai turi galimybę skatinti savo įmonės dinamišką augimą. Komercinėms bendrovėms su RSEZ statusu yra skiriama 5% įmonės pajamų mokesčio tarifas, nekilnojamo turto mokesčio 80 - 100% nuolaida, nerezidentams dividendų mokesčio 80% nuolaida, 0% PVM eksportuojamoms prekėms ir paslaugoms, kurios susijusios su eksportu RSEZ Laisvojoje zonoje.

KITA REIKŠMINGA INFORMACIJA

Latgalos regione yra 15 profesionalaus išsilavinimo įstaigų ir du koledžai. Ruošiami specialistai mašinų gamybai, metalo apdirbimui, statyboms, energetikai, elektronikai ir automatikai, maisto produktų gamybai, tekstilės gamybai, turizmui ir paslaugoms, medžio apdirbimui ir kitoms sritims. Aukštąjį išsilavinimą užtikrina Daugpilio Universitetas ir Rėzeknės aukštoji mokykla, o taip pat įvairių Latvijos aukštųjų mokyklų filialai.

OBJEKTO VIETA REGIONE

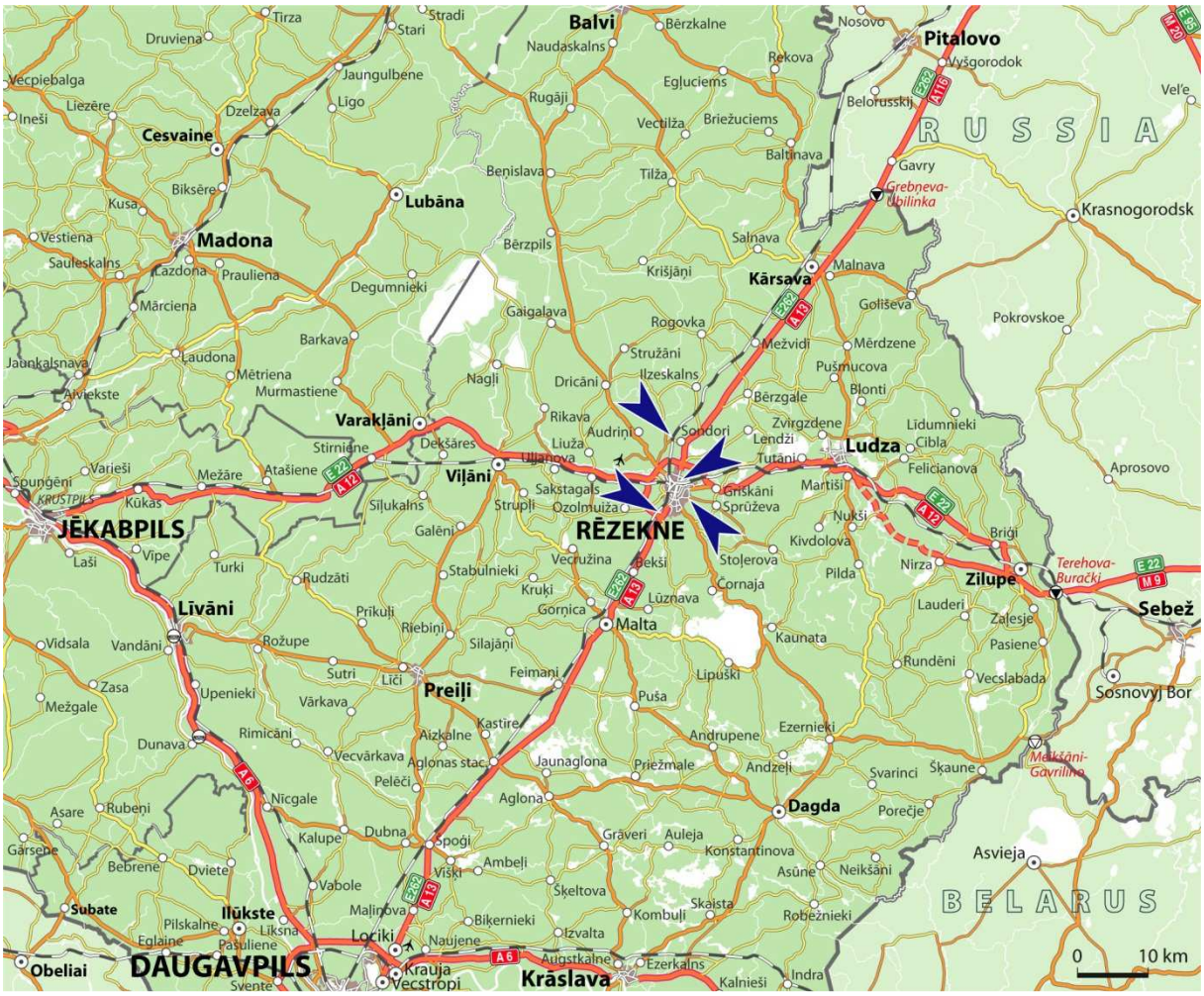

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

1 TERITORIJA

2 TERITORIJA, 3 TERITORIJA IR 4 TERITORIJA

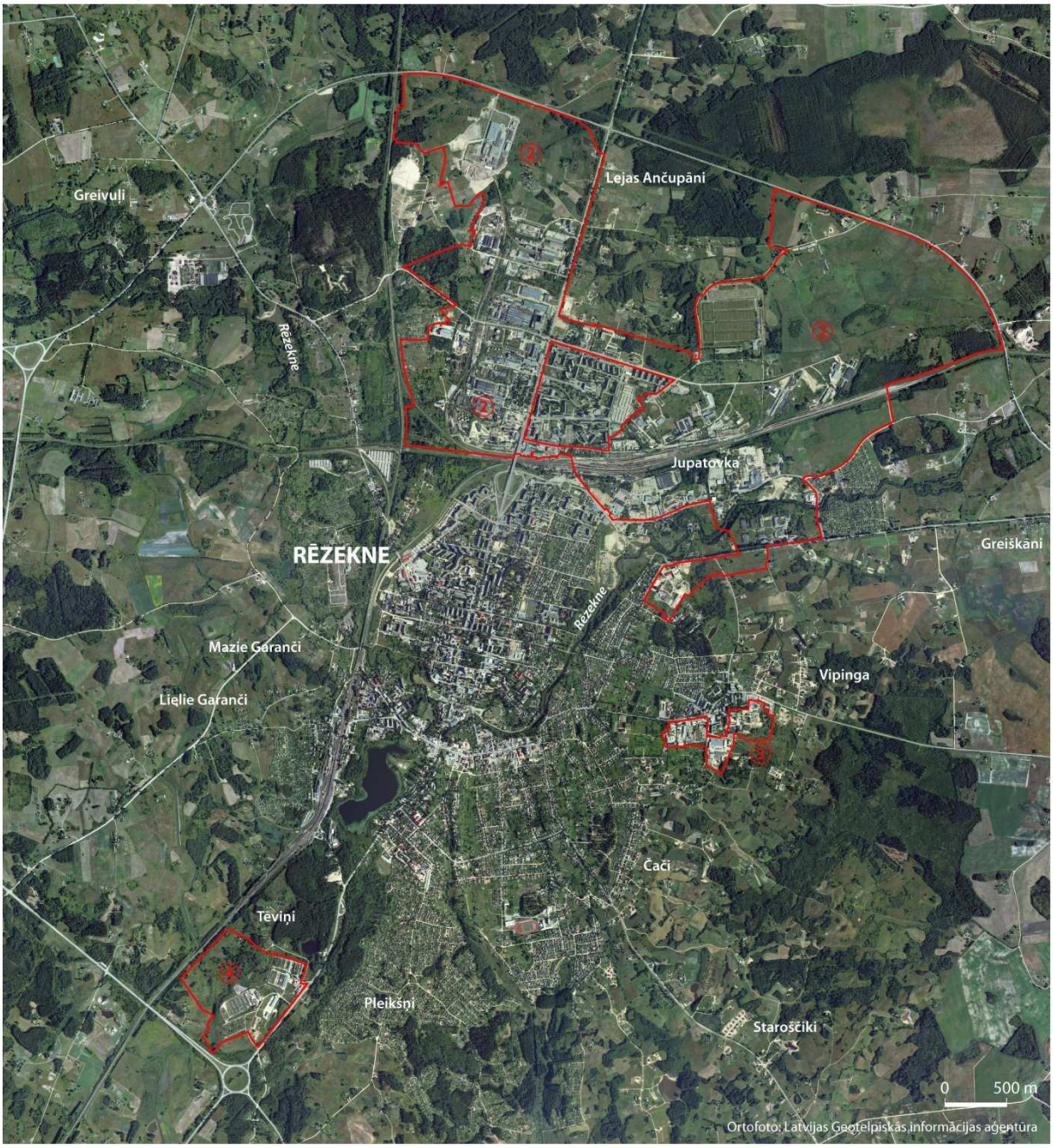

ASMUO RYŠIAMS

Bendra savivaldybių įstaiga „RĖZEKNĖS SPECIALIOSIOS EKONOMINĖ ZONOS VALDYBA“
Atbrivošanas alėja 93, 230 – 232 kab., Rėzeknė, LV-4601
Telefonas/faksas +371 64625941
Mobilus telefonas +371 28633550
El. paštas: info@rsez.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 6

REKREACINĖ ZONA PRIE BALVŲ IR PERKONU EŽERŲ

SRITIS

Turizmas, vandens turizmas, kultūros paveldo išsaugojimas.

TIKSLAS

Atnaujinti ir sutvarkyti aplinką, kurti turizmo objektus, stimuliuoti miesto patrauklumą ir matomumą ir kokybiško poilsio prieinamumą. Projekto rėmuose planuojama plėtoti aktyvaus poilsio galimybes ežero krantuose.

SAVININKAS

Balvų krašto savivaldybė

ĮGYVENDINIMO VIETA

Projekto plėtrai siūloma keletas žemės sklypų bendru plotu 9487m^2 :

- ✓ Objektas Nr. 1 - kadastro Nr. 38010030546, yra Alejas gatvė, plotas – 1500m^2 ;
- ✓ Objektas Nr. 2 – kadastro Nr. 28010030677, yra Dzirnamu gatvė 1G, plotas – 2115m^2;
- ✓ Objektas Nr. 3 – kadastro Nr. 38010030502, yra Dzirnavu gatvė 1F, plotas – 2540m^2 ;
- ✓ Objektas Nr. 4 – kadastro Nr. 38010030501, yra Dzirnavu gatvė 1, plotas – 3332m^2 .

Objektai Dzirnavų gatvėje yra greta vienas kito. Objektas Alejas gatvėje yra 300 m nuo Dzirnavu gatvės 1. Teritorija be APsaugos. Galima ilgalaikė nuoma arba pardavimas.

Pastatas Dzirnavu gatvėje 1 (žiūr. sekantį paveikslėlį) yra prie Balvų ežero su išėjimu nuo Brivibas gatvės į Dzirnavų gatvę, yra nusileidimas šlaitu prie ežero. Šalia pastato įsikūręs Balvų dvaras, pageidautina jį panaudoti kaip poilsio bazĘ prie ežero, su vandens transporto ir dviračių stovėjimo aikštelėmis ir mokymo patalpomis.

Dvaro pastatas pastatytas 18 amžiaus antroje pusėje. Dvaro kompleksas susideda IŠ pačio dvaro pastato, svirno (muziejaus), tarnų namo, ūkinio pastato, Lačadarzs (Lokio sodo) ir parko, kuris yra Balvų ežero pakrantėje.

Savivaldybė skatins ir rems veiklą, kuri padės krašto ilgalaikiai plėtrai, taip pat užtikrins kompetentingo specialisto pagalbą investicijų investavimo eigoje ir tolimesnėje plėtroje.

TRUMPAS VIETOVAIZDŽIO APIBŪDINIMAS

Balvai – rajono kultūros ir administracijos centras Latvijos šiaurės rytų dalyje. Miestas išsidėstė prie Bolupės tarp dviejų Balvų ir Perkonų (Perkūnų) ežerų, viename iš gražiausių šiaurės Latgalos vietovaizdžių. Miesto aukščiausia vieta 122,9 m virš jūros lygio, bet Balvų ežero lygis yra 100 m virš jūros lygio.

Svarbiausios liaudies ūkio šakos Balvuose yra prekyba, komunalinės paslaugos, medienos apdirbimas, maisto produktų gamyba.

Krašte 2010 metų pradžioje gyveno 15 674 gyventojai, 7 948 iš jų Balvų mieste.

PRANAŠUMAI

- ✓ Yra paruoštas teritorinis išplanavimas ir teritorijos panaudos ir užstatymo taisyklės, YRA panaudos tikslai – mišrIOs verslo ir visuomeninės paskirties objektų užstatymo teritorija.
- ✓ Teritorijos išplanavime siūloma ir gretimais esanti teritorija neturi nustatytų nuosavybės sustambinimo ir žemes transformacijos apribojimų.
- ✓ Yra elektros tiekimas, pajungti vandentiekis ir nuotekų sistema.
- ✓ Galimos mokesčių lengvatos – privalomos taisyklės UŽTIKRINA nekilnojamo turto mokesčio lengvatas, jeigu yra investuojama į savivaldybės infrastruktūrą arba sukurtos naujos darbo vietos.

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Balvų krašto savivaldybė
Finansų ir plėtros skyriaus vedėja
Valda Vancane
Telefonas +371 64522634
Mobilus telefonas +371 26354030
El. paštas: Valda.Vancane@balvi.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 7
DROŽLIŲ IR ŠIAUDŲ BRIKETŲ GAMYBOS KŪRIMAS BALTINAVOS KRAŠTE

SRITIS

Atsinaujinančių išteklių energija

TIKSLAS

Efektyviam žaliavų panaudos užtikrinimui sukurti naują drožlių ir šiaudų briketų gamybą. Projekto rėmuose planuojama pastatyti angarą, sumontuoti briketų gamybos įrangą ir sudaryti su krašto ūkininkais ilgalaikes žaliavų tiekimo sutartis.

SAVININKAS

Teritorija priklauso Baltinavos krašto dūmai

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR SAVININKAI

Projekto rėmuose bus įsteigtas naujas valstiečių ūkia (z/s), svarbiausias projekto vykdytojas vienas iš būsimo valstiečių ūkio savininkų Ilgvars Keišs.

ĮGYVENDINIMO VIETA

Objektas yra Silagailių gyvenvietėje netoli kelio Viliaka – Kraslava P45 iki kelio 0,4 m (atstumas iki Balvų 36 km, iki Rėzeknės 90 km), atstumas iki geležinkelių (Malnavos stotis) – 21 km.

Pastatas ant vientiso 2 ha žemės sklypo, kadastro Nr. 3844 003 0209. Pagal teritorijos suplanavimą projekto įgyvendinimo vieta nustatyta kaip gamybos zona. Teritorijoje yra elektros tiekimo linijų apsaugos zona. Infrastruktūros kūrimas nebūtinas, nes objektas yra pačiame kelio Viliaka – Kraslava pakraštyje.

Savivaldybė pasiruošusi teikti paramą įgyvendinant projektą ir ruošiant dokumentus.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Gamybinę veiklą planuojam pradėti vėliausiai iki 2014 metų pabaigos.

POTENCIALŪS KLIENTAI IR BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Pranašumo faktoriumi yra laikoma siena su Rusijos Federacija, iš kurios pasienio teritorijų yra planuojamas žaliavų tiekimas. Potencialūs bendradarbiavimo partneriai Baltinavos krašto ir kaimyninių kraštų ūkininkai, miškų savininkai, apaugusių žemės sklypų savininkai – maždaug 120 ha.

BENDRAS APIBŪDINIMAS

Projekto įgyvendinimas planuojamas Baltinavos krašto Silagailių gyvenvietės buvusiame gyvulininkystės komplekse, nuo kurio išliko tik asfaltuota aikštelė. Drožlių ir šiaudų briketų gamybai yra ištyrinėti vietinė rinka ir būtinų žaliavų apimties dydis. Krašte yra pakankami žmogiškieji ištekliai (dabartinis nedarbo lygis apie 24%), vietiniai gyventojai jau nuo senovės užsiima žemės ūkiu.

Projekto įgyvendinimas planuojama buvusios SIA (UAB) „Baltinavas“ melžiamų karvių komplekso teritorijoje, kur bus pastatytas angaras, sumontuota įranga. Projektas atitinka ES finansavimo pritraukimo sąlygas programoje „Parama naujiems ūkininkams“ Kaimo paramos tarnybai prižiūrint yra ruošiama papildomo finansavimo pritraukimo paraiška.

Planuojamos gamybos pajėgumas pagal galutinės produkcijos apimtį – apytiksliai 2500 tonų per metus (drožlių ir šiaudų briketai).

Savininkas planuoja sudaryti ilgalaikę nuomos sutartį, ir pasirengiąs skirti lėšas aplinkos tvarkymo darbams, tame tarpe ir teritorijos sutvarkymui. Teritorija turi kelią ir elektros tiekimo liniją. Elektros tiekimas 110 ir 330 kV, dabartinio pajungimo galia 330kV. Iki objekte nutiestas vandentiekis, yra nuotekų sistema. Aplinkinės teritorijos yra kaip žemės ūkio panaudos žemės 5 ha, taip ir žemė kur anksčiau stovėjo kompleksas, dabartiniu metu nenaudojama, maždaug 1 ha.

Baltinavos kraštas yra ypatingai remiamų teritorijų sąraše ir ruošiant naują krašto plėtros planą 2011 – 2018 metams, planuojama Baltinavos krašte nustatyti laisvąją ekonominę zoną su įmonės pajamų mokesčio lengvata.

PRITRAUKIAMŲ INVESTICIJŲ APIMTIS

Statybos darbų kaina maždaug 25 000 EUR, įrangos apytiksli kaina 31 000 EUR, teritorijos sutvarkymas 15 000 EUR.

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

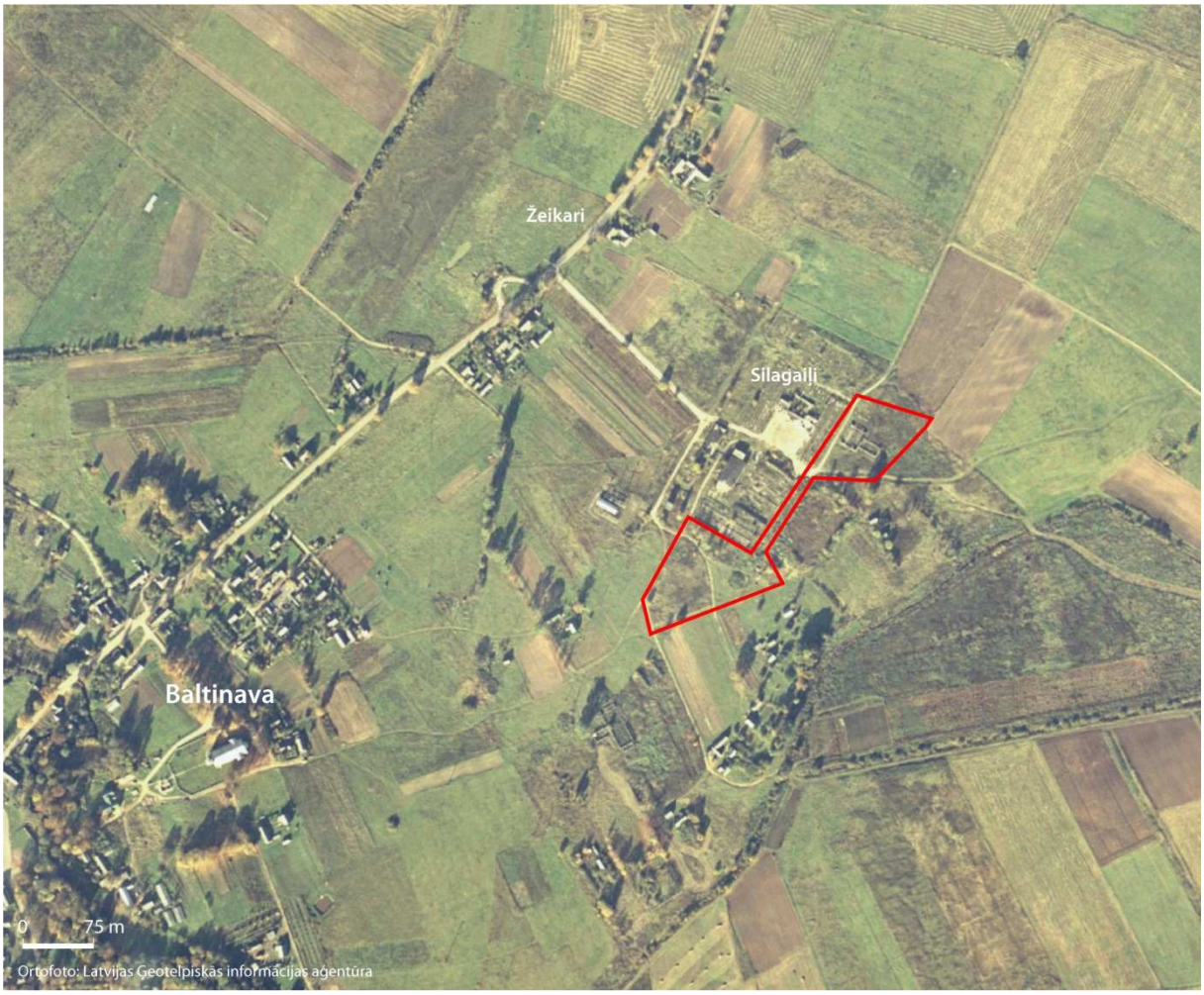

ASMUO RYŠIAMS

Ilgvars Keišs
Mobilus telefonas +371 26486676
El. paštas: grafix69@inbox.lv

Baltinavos krašto savivaldybė
Baltinavos krašto dūmos pirmininkas
Lidija Silina
Bendro planavimo ir krašto kaimo plėtros specialistė
Sarmite Tabore
Mobilus telefonas +371 283991183
Telefonas +371 64563581
El. paštas planosana@baltinava.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 8

NAUJOS GRŪDŲ DŽIOVYKLOS IR VALYMO KOMPLEKSO STATYBA

SRITIS

Žemės ūkis**,** paramos paslaugos

TIKSLAS

Užtikrinti grūdų pirminio apdorojimo, džiovinimo ir valymo paslaugas saviems ir aplinkiniams ūkiams.

SAVININKAS

Dirbtuvių savininkas fizinis asmuo – Aigars Keišs dabartiniu metu tvarko teritorijos nuomos teisias su valstiečių ūkiu „Robežmala“ (dabartinis savininkas), teritorijos nuomininkas bus v/ū „Papardes“, jis ir projektą įgyvendins.

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR SAVININKAI

Projektą įgyvendina: valstiečių ūkis „Papardes“, savininkas Janis Boldans, bendradarbiavimo partneriai valstiečių ūkis „Robežmala“ ir valstiečių ūkis „Krustceli“ (užtikrina transportą grūdams pervežti).

PADĖTIES APIBŪDINIMAS

Projekto rėmuose Baltinavos krašte, Baltinavos gyvenvietėje, buvusių mechaninių dirbtuvių teritorijoje planuojama grūdų džiovinimo ir valymo komplekso statyba. Svarbiausi paslaugų ėmėjai yra vietiniai valstiečiai ir sodybų savininkai, kuriems šiuo metų neprieinamos tokios paslaugos. Žemės ūkis dominuojanti sritis, nes užtikrina darbo vietas ir bendra krašto plėtrą.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Iki 2014 metų javų derliaus nuėmimo sezono.

ĮGYVENDINIMO VIETA

Objektas yra Baltinavos gyvenvietėje greta kelio Viliaka - Kraslava P 45 (iki Balvų 36 km, iki Rėzeknės 90 km).

Pastatai viename žemės sklype, jo bendras plotas 1 ha, kadastro numeris 3844 003 0673. Pagal teritorijos suplanavimą projekto įgyvendinimo vieta nustatyta kaip gamybinė zona.

Teritorijoje yra valstybinės reikšmės kelio apsaugos zona, kultūros paminklų apsaugos zona, Baltinavos dvaro parkas, yra galimybė keisti į individualią apsaugos zoną. Infrastruktūros kūrimas nėra būtinas, nes objektas yra pačiame kelio Viliaka – Kraslava pakraštyje.

Savivaldybė pasiruošusi teikti paramą įgyvendinant projektą ir suderinant dokumentus.

POTENCIALŪS KLIENTAI IR BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Planuojama pritraukti vartotojus iš regiono, o taip pat iš Rusijos Federacijos.

BENDRAS APIBŪDINIMAS

Projekto rėmuose planuojama buvusių UAB „Baltinavas“ mechaninių dirbtuvių pastatų ir pagalbinių patalpų ir angarų rekonstrukcija ir technologinių įrenginių montavimas. Projektas atitinka ES lėšų pritraukimo programos „Žemės ūkių modernizavimas“ taisykles. Prižiūrint Kaimo plėtros tarnybai ruošiama paraiška papildomų lėšų pritraukimui. Apylinkėse išaugintų javų apimtis svyruoja nuo 1500 iki 2200 tanų, planuojamo komplekso galingumas - pirminis valymas 20 – 30 t/h, džiovinimas 5 – 8 t/h, transportavimas ir perkrovimas 40 – 60 t/h.

PRANAŠUMAI

- ✓ V/ū „Papardes“ kartu su kitais investuotojais dalyvaus projekto partnerystėje. Planuojama pritraukti vieną investuotoją. Teritorijoje yra kelias ir elektros perdavimo linija, elektra tiekiama 110 ir 330 kV linijomis, dabartinio pajungimo galia 330 kV. Nuotolis iki kelio 400 m, iki geležinkelio (Maliava) 21 km. Į objektą yra nutiestas vandentiekis ir nuotekų linija.
- ✓ Baltinavos kraštas yra ypatingai remiamų teritorijų sąraše ir šiuo metų ruošiant naują krašto plėtros programą 2011 – 2018 m. yra planuojama Baltinavos krašte nustatyti laisvą ekonominę zoną su įmonės mokesčio lengvata.
- ✓ Gretimos teritorijos daugumoje yra žemės ūkio panaudos žemės – maždaug 3 ha.

PRITRAUKIAMŲ INVESTICIJŲ APIMTIS

Pastatų ir angarų rekonstrukcijai apytiksliai 90 000 EUR, įrenginių montavimui 50 000 EUR.

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Valstiečių ūkio „Papardes“ savininkas
Janis Boldans
Mobilus telefonas +371 26177942
El. paštas: zspapardes@inbox.lv

Baltinavos krašto savivaldybė

Baltinavos krašto dūmos pirmininkė
Lidija Silina

Bendro planavimo ir krašto kaimo plėtros specialiste
Sarmite Tabore
Mobilus telefonas +371 28399183
Telefonas +371 64563581
el. paštas: planosana@baltinava.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 9

SAPROPELIO GAVYBA IŠ PERKONU EŽERO

SAPROPELIS tai organinės sąnašos gėlo vandens telkiniuose, kurios susideda iš vandens augalų ir gyvūnų organinių liekanų prie kurių prisidėjo mineralinės dalys. Organinės medžiagos sapropelyje gali siekti iki 95%. Sapropelyje yra daug aktyvių biologinių medžiagų, pavyzdžiui, vitaminai, hormonai kuriuos naudoja įvairiose srityse, pavyzdžiui, žemės ūkyje, medicinoje, chemijoje, statybinių medžiagų gamyboje, pramonėje ir kitur.

SRITIS

Sapropelio gamyba.

TIKSLAS

Išvengti ežero užpelkėjimo, sapropelio gavyba

SAVININKAS

Balvų krašto savivaldybė

BENDRAS APIBŪDINIMAS IR ĮGYVENDINIMO VIETA

Projekto technologinio proceso užtikrinimui siūlomas žemės sklypas Perkonu ežero pakrantėje. Projekto rėmuose galima panaudoti šiuos savivaldybės nuosavybėje esančius žemės sklypus – objektas Nr. 1 – kadastro Nr. 3810020146, 2.2 ha; objektas Nr. 2 – kadastro Nr. 38460050452, 0.6 ha; objektas Nr. 3 – kadastro Nr. 38480020138, 0.3 ha; objektas Nr. 4 – kadastro Nr. 38480020139, 0.8 ha. Infrastruktūra yra objekte Nr. 1, bet sapropelio gavybos vietai arčiau yra objektai Nr. 2 Nr. 3 ir Nr. 4.

Savivaldybės siūlomą nekilnojamą turtą yra galimybė nusipirkti ar ilgam laikui išsinuomoti. Savivaldybė rems ir skatins verslo veiklą kuri stimuliuos krašto ilgalaikę plėtrą, o taip pat užtikrins kompetentingo specialisto pagalbą investicijų investavimo eigoje ir tolimesnėje plėtroje.

Sapropelio kiekio ir kokybės nustatymui 80-taisais buvo atlikti ežero gelmių tyrimai, bet atsižvelgiant į tai, kada tai buvo vykdoma, tyrimus reikia pakartoti.

Ežero gelmių panaudos taisykles savivaldybėje nusako Įstatymas apie žemės gelmes ir privalomos Ministrų kabineto taisyklės.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Iki 2015 metų

TRUMPAS VIETOVAIZDŽIO APIBŪDINIMAS

Balvai – regiono kultūros ir administracijos centras Latvijos šiaurės rytų dalyje. Miestas išsidėstė prie Bolupės tarp dviejų – Balvų ir Perkonų (Perkūnų) ežerų, viename iš gražiausių šiaurės Latgalos vietovaizdžių. Miesto aukščiausia vieta 122,9 m virš jūros lygio, bet Balvų ežero lygis yra 100 m virš jūros lygio. Svarbiausios liaudies ūkio šakos Balvuose yra prekyba, komunalinės paslaugos, medienos apdirbimas, maisto produktų gamyba.

Krašte 2010 metų pradžioje gyveno 15 674 gyventojai, 7 948 iš jų Balvų mieste.

PRANAŠUMAI

- ✓ Paruoštas teritorijos išplanavimas, teritorijos panaudos ir užstatymo taisyklės, ir panaudos tikslai - mišraus verslo ir visuomeninės paskirties objektų užstatymo teritorija. Teritorijos išplanavime siūloma, ir gretimais esanti teritorija neturi nustatytų nuosavybės sustambinimo ir žemes transformacijos apribojimų. Yra elektros tiekimas, pajungti vandentiekis ir nuotekų sistema.
- ✓ Galimos mokesčių lengvatos – privalomos taisyklės užtikrina nekilnojamo turto mokesčio lengvatas, jeigu yra investuojama į savivaldybės infrastruktūrą arba sukurtos naujos darbo vietos.

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

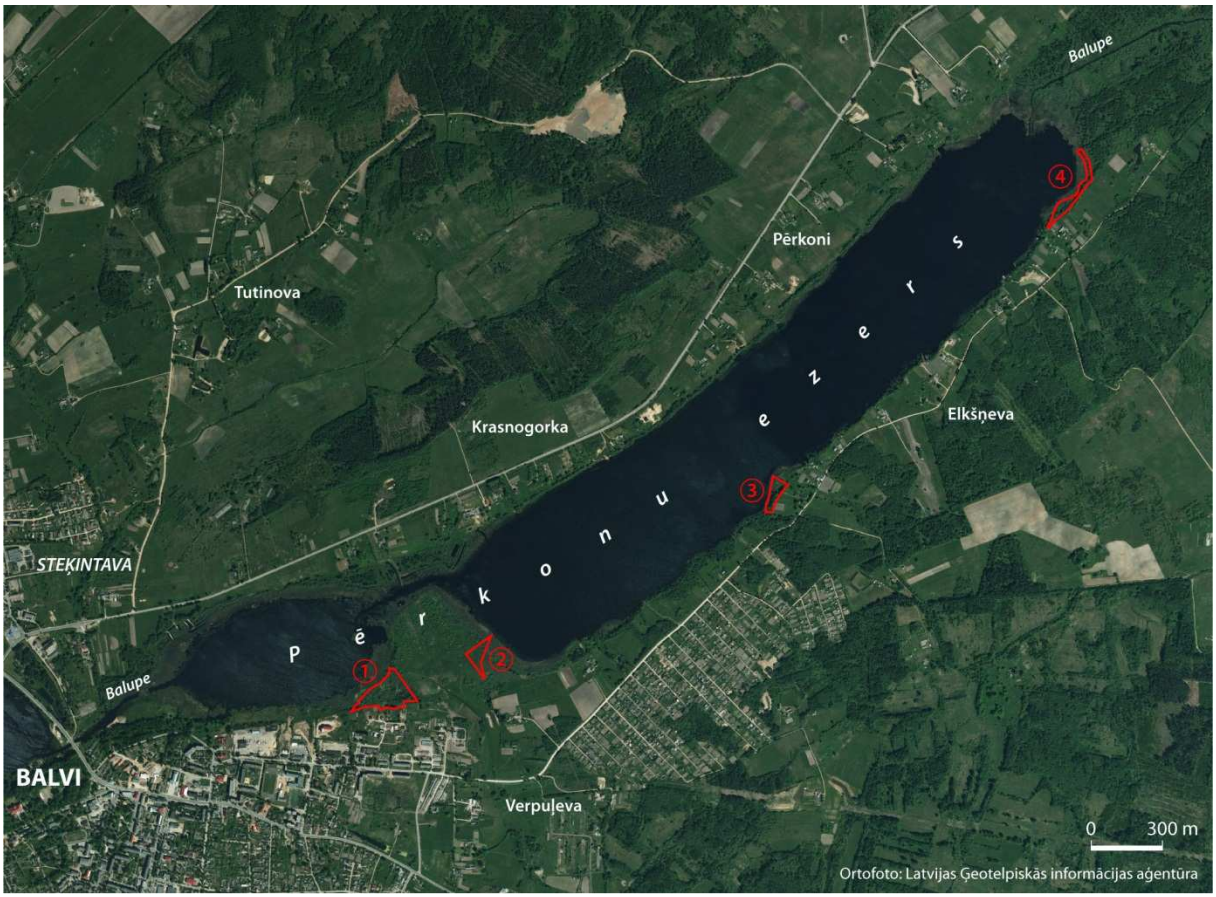

ASMUO RYŠIAMS

Balvų krašto savivaldybė
Finansų ir plėtros skyriaus vedėja
Valda Vancane
Telefonas +371 64522634
Mobilus telefonas +371 26354030
El. paštas: Valda.Vancane@balvi.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.10

ŽUVININKYSTĖS ŪKIO KŪRIMAS DAGDOS KRAŠTE

SRITIS

Žuvininkystė (žuvų auginimas ir perdirbimas)

TIKSLAS

Ant kranto bazuojamos infrastruktūros kūrimas žuvininkystės plėtrai Dagdos ežere, tokiu būdu einat prie akvakultūros gyvūnų auginimo ir inkubacijos cechu.

Sukūrus Dagdos krašto ežero pakrantėje bazuojamą infrastruktūrą plėtoti pramoninę žvejybą.

SAVININKAS

Dagdos krašto savivaldybė

OBJEKTO NUOSAVYBĖS TEISĖS

Žemės sklypas kadastro Nr. 6054 004 0258 priklauso savivaldybės ribotos atsakomybės bendrovei „Dagdas komunala saimnieciba“ (Dagdos komunalinis ūkis), krašto savivaldybė pasirašiusi nuomos sutartį, kuri galioja iki 2026 m. vasario 28 d. Pagal sutartį, nuomotojas suderinus su išnuomotuoju, turi teisę, žemės sklypo panaudos teisę perduoti tretiems asmenims.

POTENCIALŪS KLIENTAI IR BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Strateginis investuotojas turintis patirties žuvininkystėje, kuris suinteresuotas kurti naujas fermas Rytų Europoje, kuriam svarbu būti Europos Sąjungoje ir netoli Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos, o tai svarbios realizavimo rinkos.

BENDRAS APIBŪDINIMAS IR ĮGYVENDINIMO VIETA

Dagdos ežero pakrantėje yra keletas iš dalies pastatytų ir nenaudojamų pastatų, kuriuose turėjo būti valymo įranga. Projekto plėtrai siūloma SIA „Dagdas komunala saimnieciba“ nuosavybė – žemės sklypas Dagdos krašte, Asines valsčiuje, Alženovoje.

Projekto plėtrai siūlomi sekantys pastatai ir teritorijos:

1. Administracinė patalpa 28 m^2
2. Žvejybos įrangos sandėliavimo vieta – 30 m^2;
3. Valčių aikštelė – 520 m^2
4. Renovuota teritorija – 470 m^2.

Bendras teritorijos plotas 3,19ha.
Pastatuose yra centrinis šildymas.

Šiuo metu Dagdos krašte licencijuotas meškeriojimas ir povandeninė medžioklė. Šios vietos sukūrimas yra svarbus būsimam žuvies išteklių dauginimui, ne tik Dagdos krašto ežerams, bet ir žuvies auginimui prekybos tikslams, užtikrinant platesnį šviežios žuvies asortimentą Latvijos prekybininkams, taip pat aukštos pridėtinės vertės produktų gamybai iš žuvies produkcijos. Apytikslis bendras Dagdos krašto vandenų plotas 3500 ha.

Kelias asfaltuotas, bet kadangi jis tiestas prieš 30 metų, reikalingas nedidelis remontas. Elektros energijos tiekimo nėra visiškai, artimiausias pajungimas galimas maždaug 1 km nuotolyje, ten yra xx galingumo pastotė. Taip pat nėra dujų.

KITI SVARBŪS DUOMENYS APIE OBJEKTĄ

Ežero vidutinis gylis 5,2 m, bet maksimalus 19,2 metrų. Ežere yra 11 salų. Ežere veisiasi kuojos, šapalai, ruduliai, karšiai, lydekos, ešeriai, aukšlės, sterkas, unguriai, karšiai, lynai, šamai ir pūgžliai.

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Dagdos krašto savivaldybė
Plėtros ir planavimo skyriaus vedėja
Ligita Nagla
Telefonas +371 65681437
Mobilus telefonas +371 29366163
El-paštas: ligita.nagla@dagda.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.11

FELICIANOVOS DVARAS CIBLOS KRAŠTE

TRUMPAS APIBŪDINIMAS

Senas dvaros pastatas išsidėstė gražioje vietovėje, netoli nuo Ciblos istorinio centro, arti prie kelio. Felicianovos dvaro gyvenamasis pastatas pastatytas 20 amžiaus pradžioje. Jį pastatė vokiečių dvarininkas Plens, kurio šeimai priklausė dabartinės gyvenvietės apylinkės žemės. Gyvenamasis pastatas daug kartų buvo perstatomas. Paskutiniais pastatų savininkais nuo 1915 iki 1940 metų buvo Michailas Plenas su įsūnių.

SRITIS

Turizmas, švietimas

TIKSLAS

Projekto rėmuose planuojama rekonstruoti seną dvaro pastatą, padaryti patraukliu turizmui ir poilsiui (įtraukti į Latgalos apžvalgos maršrutus), taip pat padaryti jį tinkamą konferencijų ir seminarų, vaikų stovyklų ir kūrybinių dirbtuvių organizavimui, taip pat kultūros renginių organizavimui.

SAVININKAS

Ciblos krašto savivaldybė

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Pageidautina objekto renovaciją pradėti iki 2013 metų, renovaciją pabaigti – 2015 metais.

ĮGYVENDINIMO VIETA

Investicijų investavimui siūlomas pastatas su aplinkine teritorija 1,62 ha ploto, kadastro Nr. 68480040212. Trijų aukštų pastato bendras plotas 910 m^2 ir 127 m^2 dydžio rūsys. Pastatas ir teritorija yra 10 km nuo Ludzos ir 30 km nuo Zilupės, kelio V 511 pakraštyje. 10 km iki Ludzos geležinkelių stoties. Leidžiama viešųjų įstaigų teritorijos panauda. Teritorija ribojasi su automobilių kelio apsaugos juosta ir nedidele Felicianovos HES apsaugos juosta. Savivaldybė pasirengusi, projekto suderinimo metu, užtikrinti papildomą bendradarbiavimo paramą su kitomis valstybės valdymo institucijomis, savivaldybės žinioje yra darbuotojai kurie žino anglų ir rusų kalbas.

POTENCIALŪS KLIENTAI IR BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Kadangi teritorija yra netoli Rusijos ir Baltarusijos sienų objektas tinkamas tarptautinio bendradarbiavimo skatinimo ir stiprinimo renginiams.

BENDRAS INVESTICIJŲ APRAŠYMAS

Savivaldybė teritoriją ir joje esantį pastatą planuoja parduoti. Dabartiniu metu ruošiamas teritorijos suplanavimas ir užstatymo taisyklės. Galima atnaujinti vandens ir elektros energijos tiekimą, pajungti objektą gyvenvietės nuotekų sistemai.

PRITRAUKIAMŲ INVESTICIJŲ APIMTIS

Galima (pradinė) pardavimo kaina 300 000LVL. Galima renovacijos investicijų apimtis 1 000 000 LVL. Savivaldybė laukia susidomėjusių potencialių investuotojų arba pirkėjų atsiliepimų. Su potencialiais investuotojais arba pirkėjais bendraus savivaldybės vadovas.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Ciblos krašto dūma
Dūmos pirmininkas Jurijs Dombrovskis
Telefonas +371 29206199
El-paštas: ciblasnovads@ciblasnovads.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.12

GAMYBOS ĮKURDINIMAS 1000 M^2 PASTATE LUDZOS MIESTE

SRITIS

Žemės ūkio produktų perdirbimas ir sandėliavimas

TIKSLAS

Norint užtikrinti produkcijos platinimą ekonomiškai efektyviomis kainomis sukurti žemės ūkio produktų aukštos pridėtinės vertės perdirbimą ir sandėliavimą,. Naujas objektas planuojamas kaip paramos struktūra gretimai esančiam šiltnamių kompleksui.

SAVININKAS

Ludzos krašto savivaldybė

ĮGYVENDINIMO VIETA

Objektas yra Ludzos miesto teritorijoje, Latgales gatvėje 242B, objektas aptvertoje teritorijoje, kurios bendras užstatymo plotas 1252,8 m^2 , iš jų 159,6m^2 – garažas, 66,7 m^2 - stoginė, pastatai 1026,5 m^2 . Pastato kadastro vertė – Ls 14335. Pastate yra elektros ir vandentiekio tiekimas (šiuo metu atjungti bet galima pajungti). Vietinis šildymas. Netoliese geležinkelis, šalia automagistralė A12 Jekabpilis – Ludza – Zilupės.

Pastatas yra miesto pakraštyje, miesto riba siekia gyvenvietės Kartušu ribą. Darbo jėgos prieinamumą teigiamai įtakoja kaip miesto taip ir aplinkinių gyvenviečių lengvas gyventojų patekimas į Ludzos miestą.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Numatytas šiltnamių komplekso plėtros laikotarpis nuo 2012 – 2021 metų, todėl pageidaujamas objekto plėtros laikotarpis iki 2015 metų. Šiltnamių komplekse bus auginami – pomidorai, agurkai, salotos.

POTENCIALŪS KLIENTAI IR BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Investicijų objekto plėtra planuojama tiesioginiame sąryšyje su nauju projektu, kurio rėmuose įmonė Agro Food Holding įgyvendins šiltnamių komplekso statybą. Pageidautina, kad investuotojas turėtų patirtį žemės ūkio produktų perdirbime ir sandėliavime.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO PASIŪLYMAS

Savivaldybė siūlo ilgalaikę objekto nuomą arba visišką jo išpirkimą. Savivaldybė yra pasiruošusi užtikrinti paramą investicijų investavime, bendradarbiavimą su įvairiomis institucijomis, statybos ir verslo klausimais.

Savivaldybė apsvarstys galimybę suteikti nekilnojamo turto mokesčio nuolaidą, jeigu projekto įgyvendinimas sukurs naujas darbo vietas.
Yra galimybė gauti įmonės pajamų mokesčio nuolaidą, jeigu investicijų apimtis ilgalaikėse investicijose 3 metų laikotarpyje nuo projekto įgyvendinimo pradžios viršys 5 mln. LVL.

LUDZOS MIESTO TERITORIJOS PLANAS APLINK OBJEKTĄ

Teritorija pažymėta „V“- investicijų investavimo objektas; teritorija „D“- DUS „Latvijas nafta“ (degalinė), Teritorija „MDz“- planuojamas šiltnamių kompleksas, teritorija „RN“ (prie objekto kairėje) – Latvenergo teritorija, joje taip pat yra elektros tiekimo pastotė; teritorija „RN“ (virš aplinkkelio) – gamybinės teritorijos, daugiausiai medienos apdirbimo įmonės; teritorija „DDz“ – daugiabučiai namai.

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

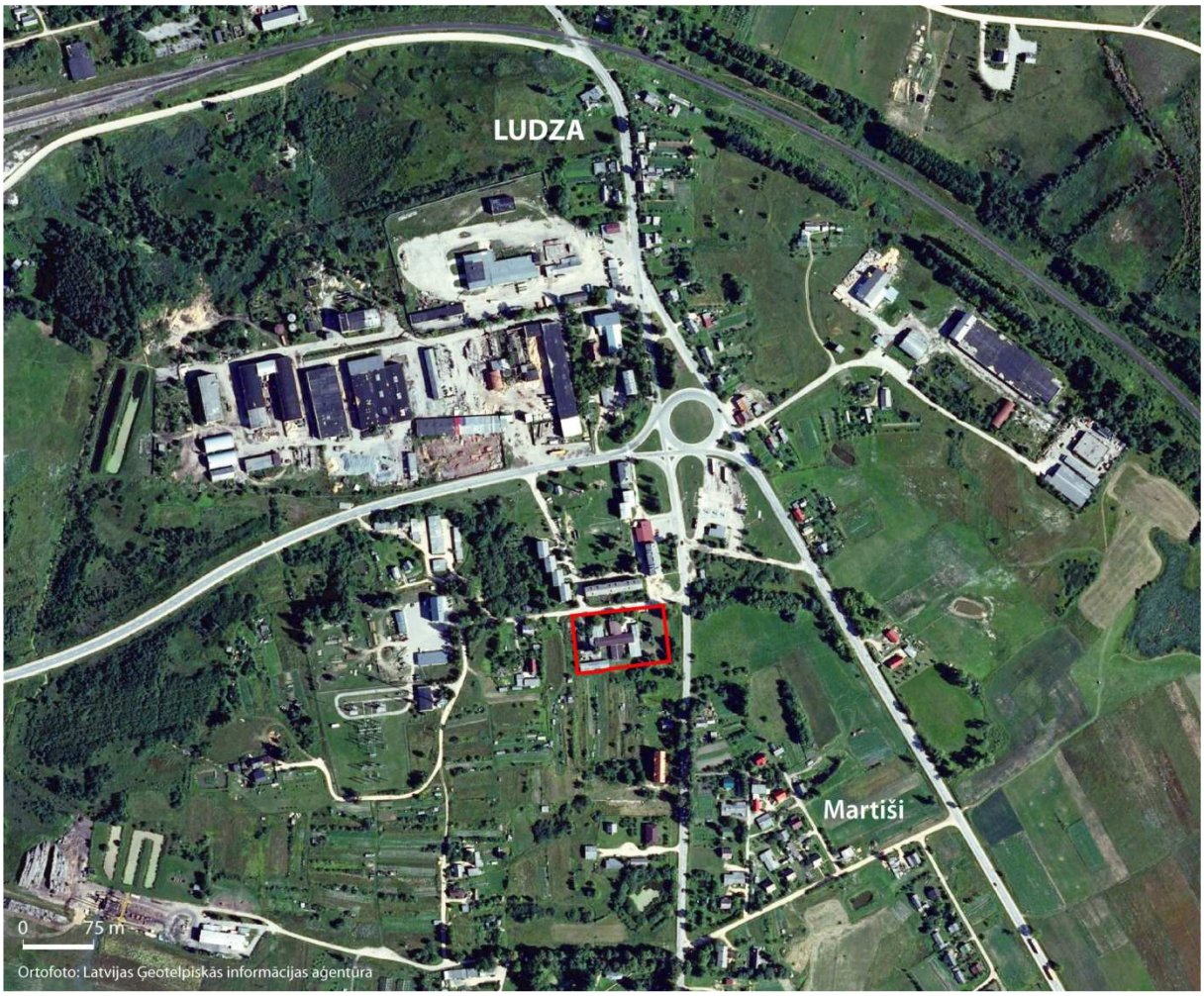

ASMUO RYŠIAMS

Ludzos krašto dūmos
Plėtros ir nekilnojamo turto skyriaus vedėjas
Aivars Meikšans
Telefonas: +371 65707496
El-paštas: aivars.meiksans@ludzaspils.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 13

PREILIŲ DVARO KOMPLEKSO IR PARKO RENOVACIJA IR PLĖTRA

TRUMPAS APIBŪDINIMAS

Objektas yra Preilių mieste, Latvijos pietryčių dalyje, 200 km nuo Rygos. Senoviškame, pilname romantikos parke stovi nuostabi, neogotikos stiliuje statyta pilis, kuri kadaise buvo vokiečių grafų Borchu šeimos rezidencija. Preilių dvaro kompleksas ir pats parkas yra svarbus Preilių miesto ir jo apylinkių turizmo objektas.

SRITIS

Turizmas, svetingumas

TIKSLAS

Renovuoti Preilių dvaro kompleksą ir parką, ir plėtoti jį kaip poilsio, atsipalaidavimo ir verslo centrą, kuris gali priimti iki 200 svečių vienu metu.

SAVININKAS

Preilių parko ir pilies savininkas yra Preilių krašto dūma.

INVESTICIJŲ PROJEKTO APIBŪDINIMAS

Plėtrai siūlomas visas dvaro kompleksas, kurio bendrą, žemės sklypo ir vandenų parke, plotą sudaro 41,2 ha. Tolesnei komplekso plėtrai siūlomi:

- ✓ Pilis bendru plotu – 1500 m^2 ;
- ✓ Dvaro parkas – 43 ha,
- ✓ Dvaro arklidžių pastatas – 564 m^2 ;
- ✓ Dvaro tarnų namai (adresu Rainio bulvaras 25, Preiliai) – 247,4 m^2 , šiuo metu gyvenama, bet yra galimybė panaudoti kitiems tikslams.

Taip pat komplekso sudėtyje yra, bet tolimesnei plėtrai nenaudojami:

- ✓ Parko sargo namelis – 68 m^2 – šiuo metu jame įsikūręs muziejus;
- ✓ Sodininko namas (daugiabutis gyvenamasis namas);
- ✓ Dvaro kapela – 177,8 m^2.

Parką kerta įvairaus dydžio kanalai ir upeliai, kurie buvo iškasė dar grafo Borcho laikais. Taip pat Borcho laikais statyti visi tilteliai, bet iš kanalų iškasta žemė buvo supilta į saleles ir „Meilės kalnelį“.

Gretimai esančią ir įtrauktą į parką 10 ha teritoriją galima panaudoti įvairiems turizmo objektų infrastruktūros (automobilių stovėjimo aikštelė, sporto ir poilsio objektų – teniso kortai, golfo aikštelės, valčių prieplaukos parko tvenkiniuose) statybai.

Parko sudėtyje penki žemės sklypai, bet jo plėtra galima tik bendrai, kaip nedalaus objekto. Objekto leistiną panaudą ir kitą svarbią informaciją galima gauti savivaldybės interneto svetainėje[18].

Remiantis anksčiau atliktais tyrimais ir paruošta koncepcija, Preilių dvaro ir parko komplekso plėtra gali vykti dviem kryptimis:

- ✓ Preilių dvaro ir parko kompleksas tampa populiaria tarptautinio turizmo vieta.
- ✓ Preilių dvaro ir parko kompleksas tampa reikalingu ir populiariu verslo centru (viešbutis, konferencijų ir parodų patalpos) tarptautinių, valstybinių ir regioninių konferencijų ir kitų renginių vykdymo vieta.

Savininkas planuoja sudaryti ilgalaikę teritorijų nuomos sutartį ir pasiruošiąs užtikrinti papildomą paramą kuriant infrastruktūrą, o taip pat projekto derinimo metu, bendradarbiaujant su kitomis valstybės valdymo institucijomis. Savivaldybėje yra darbuotojai mokantys anglų ir rusų kalbas.

PRANAŠUMAI

- ✓ Objekto plėtrai paruoštas techninis projektas.
- ✓ Apylinkėje ekologinė aplinka ir puiki architektūra.
- ✓ 20 min kelio iki Agluonos bazilikos, o tai visų daugiausiai lankomas turizmo objektas Latgalos regione.
- ✓ Savivaldybė pasirengusi projekto įgyvendinimui teikti paramą.

PRITRAUKIAMŲ INVESTICIJŲ APIMTIS

Apytikslė renovacijos kaina 3 mln. EUR.

[18] http://www.preili.lv/image/upload/dokumenti1/20110725_teritorijas_izmantosana.pdf

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

OBJEKTO NUOTRAUKOS

ASMUO RYŠIAMS

Preilių krašto dūma
Plėtros skyriaus vadovas
Zigmars Erts
Telefonas: +371 65322766
Mobilus telefonas: +371 29433146
El. paštas: zigmars.erts@preili.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.14

SMĖLIO – ŽVYRO IR SMĖLIO GAVYBA NEKILNOJAMAME TURTE „BUTIŠKIAI“

SRITIS

Naudingų iškasenų (smėlio - žvyras) kasyba.

TIKSLAS

Gauti smėlio – žvyro mišinį ir smėlį, statybų srities poreikiams tenkinti.

SAVININKAS

Nuosavybė, kadastro numeris 4474 007 0347, plotas 8,43 ha priklauso Daugpilio krašto dūmai. Nuosavybė perduota valdyti ir tvarkyti Naujenes valsčiaus valdybai.

ĮGYVENDINIMO VIETA

Naudingų iškasenų telkinys yra negyvenamojoje vietoje, pagrinde miškų žemėje. Artimiausia gyvenama vietovė už 600 metrų. Artimiausia didžiausia automagistralė - plentas Daugpilis – Kraslava už 5,1 km. Iki smėlio – žvyro telkinio nuo plento A6 galima patekti iš pradžių važiuojant asfaltuotu keliu Butiškių kryptimi, o toliau 0,6 km žvyrkeliu.

Vadovaujantis galiojančiu teritorijos suplanavimu, nuosavybė patenka į „Naudingų iškasenų gavybos teritorijos “ kategoriją. Telkinyje planuojama žemės transformacija (5,3 ha plote). 1,1 ha teritorijos patekęs į Dauguvos apsaugos zoną, ten naudingų iškasenų gavyba neįmanoma. Naujenes valsčiaus valdyba pasiruošusi suteikti visą turimą informaciją apie duotą teritoriją ir jau paruoštus dokumentus.

Savininkas planuoja organizuoti smėlio – žvyro ir smėlio telkinio „Butiškiai“ smėlio – žvyro ir smėlio gavybos teisių aukcioną. Iš pradžių savininkas įvykdys miško žemės transformaciją.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

2012 m. – 2020 m. (yra paruošta gavybos programa 8 metams).

POTENCIALUS INVESTUOTOJAS

Statybų sektoriaus įmonės, siekiančioms plėsti savo veiklą šiame regione.

BENDRAS APIBŪDINIMAS

Investicijų investavimui siūlomas Daugpilio krašto savivaldybini priklausanti nuosavybė „Butiškiai“, bendras plotas 8,43 ha. Didesnę nuosavybės dalį užima miškas ir maždaug 2 ha tinkantys žvyro ir smėlio gavybai. Remiantis naudingų iškasenų telkinio pasu, 8,43 ha plotyje patvirtintas A kategorijos smėlio – žvyras 203 tūkst. m^2 ir smėlio 15 tūkst. m^3 telkiniai. Objektas arti asfaltuoto kelio ir netoli Daugpilio miesto (17 km), o tai objekto geografinės vietos ir darbo jėgos išteklių prieinamumo pranašumai. Objekto pasiekti galima ir savivaldybės žvyrkelių.

Atlikta objekte geologinė žvalgyba ir atsargų apskaičiavimas. Patvirtintos pradinės išžvalgytos atsargos:
A kategorijos – 185 tūkst. m^3 smėlio – žvyras ir 219 tūkst. m^3 smelio;
N kategorijos 4 tūkst. m^3 smėlio – žvyras ir 15 tūkst. m^3 smėlis.

Iškastos atsargos toliau naudojamos kelių statyboje (drenažo sluoksnio statyboje), betonui, atrinktas asfaltbetoniui, skiediniams, užbėrimams, žiemos metu kelių barstymui, o tai pat kitiems statybos poreikiams. Artimiausioje apylinkėje lygiaverčių gavybos telkinių nėra.

PRITRAUKIMO INVESTICIJŲ TVARKA

Daugpilio krašto dūmos nutarimu bus paskelbtas naudingų iškasenų gavybos teisių aukcionas.

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

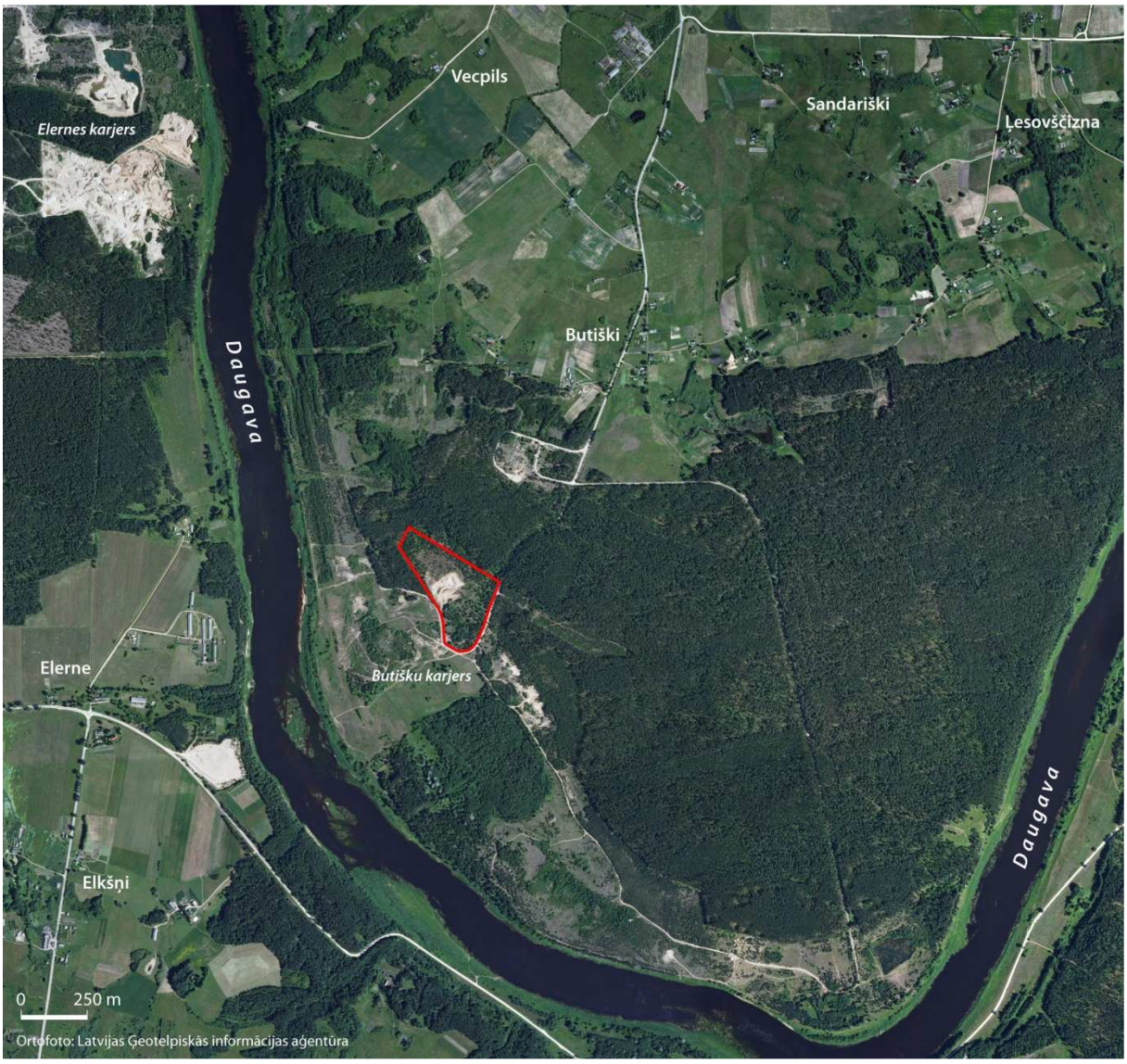

ASMUO RYŠIAMS

Naujenes valsčiaus valdybos vadovė
Inara Miglane
Telefonas: +371 65476841
El. paštas: inara@naujene.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 15

GAMYBOS ĮKURDINIMAS AGLUONOS VALSČIAUS EZERUKINUOSE

SRITIS

Objekte įmanomas įvairių įmonių įkurdinimas, tinkamiausios: medienos apdirbimo, pramonės, žemės ūkio (smulkūs galvijai, paukščių auginimas) ir turizmas.

TIKSLAS

Krašto teritorijoje plėtoti verslą, kurti konkurencingą aplinką ir dauginti įmonių skaičių gamybinėse teritorijose.

OBJEKTO SAVININKAS

SIA „Zoti“

OBJEKTO IR VIETOS APIBŪDINIMAS

Investavimui siūlomi 3 žemės sklypai: 1) kadastro numeris 76420010003, bendras plotas 9,6 ha; 2) kadastro numeris 76420010307, bendras plotas 6,0 ha; 3) kadastro numeris 76420010308, bendras plotas 10,48 ha, žemės sklypas šalia Rušonos ežero.

Po detalaus suplanavimo šitos teritorijos - pramonės teritorijos turinčios tiesioginį privažiavimą keliu Jaunaglona – Kapini, kuris savo ruoštu kerta valstybinės reikšmės kelius Daugpilis – Rėzeknė ir Agluona – Dagda.

Teritorijoje yra 3 – fazių elektros pajungimas ir vietinis vandentiekis iš gręžinio.

Kadangi žemės sklypas Nr. 3 yra prie Rušonos ežero, todėl tinkamas turizmo plėtrai.

BENDRAS APIBŪDINIMAS

Atstumai nuo siūlomo objekto ir iki vietinių turizmo ir ekonominės reikšmės centrų:

- ✓ Agluonos bazilika – regioninės reikšmės turizmo centras, iki 200 tūkstančių lankytojų kasmet – 6 km;
- ✓ Ezerukiškių sodžius – 1 km;
- ✓ Jaunagluonos ir Kapinių gyvenvietė – 3 km;
- ✓ Agluona – 6 km;
- ✓ Priežmales gyvenvietė – 13 km;
- ✓ Preiliai – 30 km, Daugpilis – 50 km, Ryga – 230 km.

Darbo jėga – gyvenamųjų vietovių centruose registruotų gyventojų skaičius: Agluonoje – 1040 gyventojų, Jaunagluonoje – 240, Priežmalėje – 301, į rodiklius nėra įtraukti suaugę kaimo teritorijų gyventojai.

POTENCIALŪS BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Ieškomi strateginiai investuotojai, kurie suinteresuoti medienos apdirbimo, smulkių gyvulių auginimo, pramonės arba turizmo sričių plėtra.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO PASIŪLYMAS

Žemės sklype Nr. 2 yra 6 pastatai, kurie anksčiau buvo naudojami paukštininkystėje, projekto rėmuose verslo įkurdinimui siūlomi 5 pastatai, kiekvieno pastato plotas 900 m^2 . Pastatai siūlomi ilgalaikiai nuomai, bet jau 5 metams, nuomos kaina LVL 0,50 Ls/m^2 (su PVM).

Dirbantiems teritorijoje taip pat siūlomos gyvenamosios patalpos, planuojama nuomos kaina LVL 2,00 Ls/m^2 plius komunalinių paslaugų išlaidos.

Savininkas pasirengiąs investuoti į infrastruktūros plėtrą. Šiuo metu viename pastate veikia tekstilės gamyba (Rimako importas – eksportas).

Savivaldybė pasirengusi užtikrinti paramą investuojant investicijas, įvairių investicijų bendradarbiavime, sprendžiant statybų ir verslo klausimus, o taip pat savo galimybių rėmuose teikti paramą kuriant infrastruktūrą, jeigu investicijų investavimas sumažins nedarbo lygį Agluonos krašte.

Savivaldybė apsvarstys galimybę suteikti nekilnojamo turto mokesčio nuolaidą, jeigu projekto įgyvendinimas kraštui duos naujas darbo vietas.

Agluonos kraštas ir Latgalos planavimo regionas yra ypatingai remiama teritorija, o tai galimybė gauti mokesčių nuolaidas.

Taip pat yra galimybė gauti įmonės pajamų mokesčio nuolaidą, jeigu investicijų apimtis ilgalaikėse investicijose 3 metų laikotarpyje nuo projekto įgyvendinimo pradžios viršys 5 mln. LVL.

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

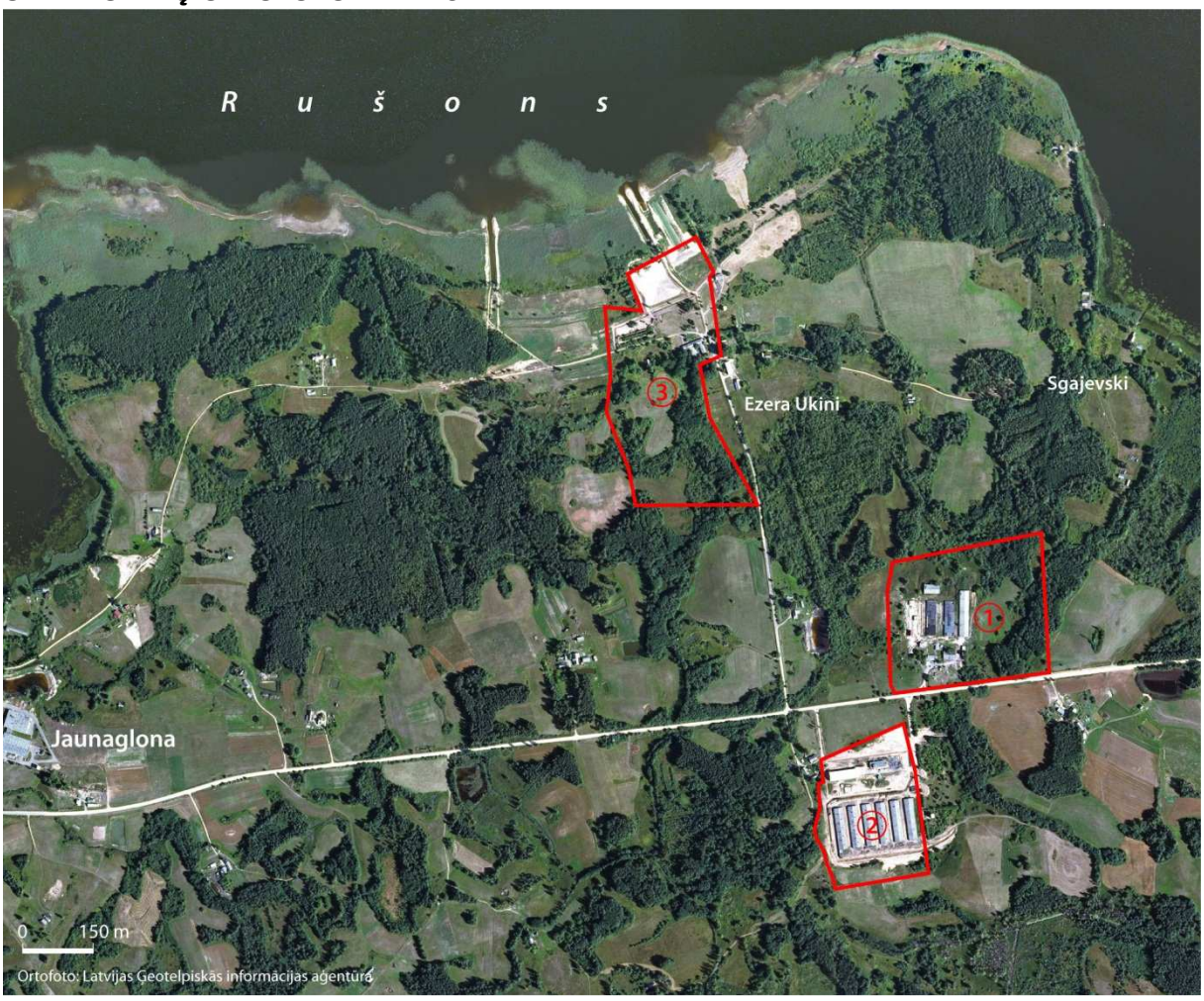

ASMUO RYŠIAMS

Agluonos krašto Verslo plėtros centro vadovė
Inara Gražule
Telefonas: +371 29118597;
el. paštas: inara.grazule@aglona.lv

„ZOTI“ SIA (ribotos atsakomybės bendronė)
Atstovė Golovko Liudmila
Telefonas: +371 27704951; +371 27704953

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.16 KAMENECOS DVARO ANSAMBLIO IR ŠALIA ESANČIŲ TERITORIJŲ KAIP TURIZMO OBJEKTŲ PLĖTRA

Kamenecos dvaras yra 18 amž. neogotikos stiliaus architektūros paminklas (rekonstruotas 20 amž.). Jame gyveno Felherzamų, po to Pavlovičių ir Reutų šeimos.

SRITIS

Turizmas, aktyvus poilsis.

TIKSLAS

Turizmo infrastruktūros plėtra ir dvaro komplekso renovacija.

SAVININKAS

Agluonos bazilikos parapija.

BENDRAS APIBŪDINIMAS IR ĮGYVENDINIMO VIETA

Potencialiems investuotojams siūloma teritorija Agluonos krašto Jaunagluonos gyvenvietėje, kuri susideda iš 4 atskyrų žemės sklypų:

1. Kadastro numeris 76420010014, plotas 9,73 ha, šiame žemės sklype stovi Kamenecos dvaro ansamblis (pastatytas neogotikos stiliuje apytiksliai 1875 metais) ir parkas. Visas kompleksas išsidėstęs Rušonos ežero pakrantėje.
2. Kadastro numeris 76420010303, žemės sklype yra svirnas.
3. Kadastro numeris 76420010304, žemės sklypo plotas 1,0 ha.
4. Kadastro numeris 76420010012 neužstatytas žemės sklypas, jo plotas 9,89 ha.

Turizmo infrastruktūros (viešbutis, aktyvus poilsis, pramogos) plėtrai savininkas viską siūlo išsinuomoti.

Atstumai iki reikšmingiausių centrų Preiliai – 30 km, Daugpilis – 50 km, Ryga – 230 km. Dvaras stovi tik 5 km nuo tarptautinio greitkelio Sankt Peterburgas – Vilnius – Varšuva.

Dvare yra pajungta elektros energija, vietinis vandentiekis ir kanalizacija, iki teritorijos nutiestas geras privažiavimo kelias.

Dvaro kompleksui reikalinga renovacija.

POTENCIALŪS KLIENTAI IR BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Ieškomi strateginiai investoriai kurie suinteresuoti turizmo infrastruktūros plėtra ir dvaro komplekso atnaujinimu.

PRANAŠUMAI

- ✓ Objekto pranašumai tai vaizdinga gamta, ežero artumas, šalia esančios didelės teritorijos plėtrai.
- ✓ Jaunagluonoje įsikūrusi Centrinės Latgalos profesinė vidurinė mokykla, kurioje ruošiami kaimo turizmo specialistai ir tai į kraštą pritraukia jaunimą.
- ✓ Tarptautinės reikšmės šventovė – Agluonos bazilika tik už 3 km, kiekvienais metais ją aplanko apie 200 000 turistų ir piligrimų.
- ✓ Darbo jėga – gyvenamųjų vietovių centruose registruotų gyventojų skaičius: Agluonoje – 1040 gyventojų, Jaunagluonoje – 240, Priežmalėje – 301, į rodiklius nėra įtraukti suaugę kaimo teritorijų gyventojai.
- ✓ Agluonos kraštas ir Latgalos planavimo regionas yra ypatingai remiama teritorija, o tai galimybė gauti mokesčių nuolaidas.
- ✓ Taip pat yra galimybė gauti įmonės pajamų mokesčio nuolaidą, jeigu investicijų apimtis ilgalaikėse investicijose 3 metų laikotarpyje nuo projekto įgyvendinimo pradžios viršys 5 mln. LVL.
- ✓ Savivaldybė pasirengusi užtikrinti paramą investuojant investicijas, bendradarbiaujant su įvairiomis institucijomis, sprendžiant statybų ir verslo klausimus, apsvarstys galimybę suteikti nekilnojamo turto mokesčio nuolaidą, o taip pat savo galimybių rėmuose teikti paramą kuriant infrastruktūrą, jeigu investicijų investavimas duos naujas darbo vietas Agluonos krašte.

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

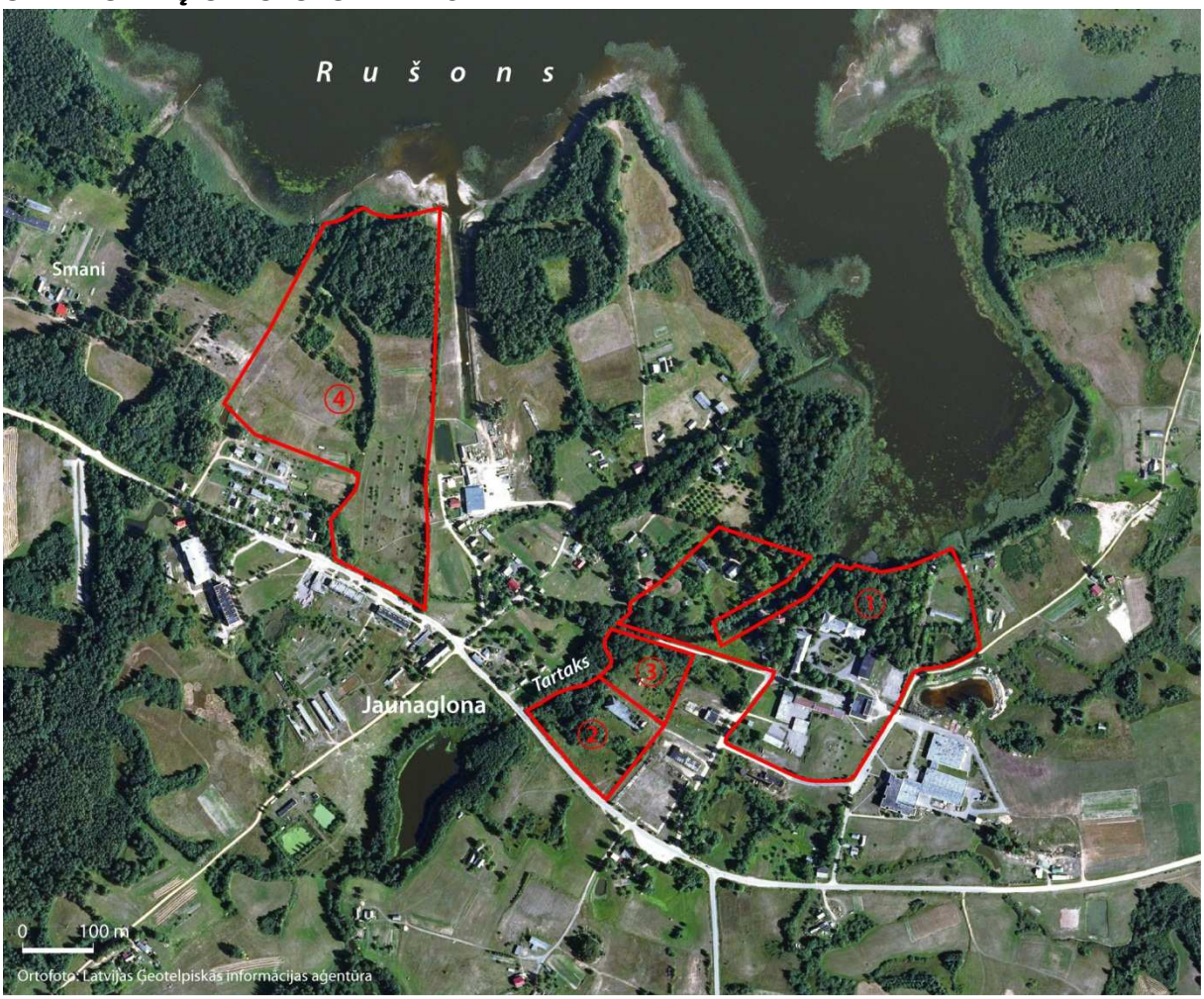

ASMUO RYŠIAMS

Agluonos krašto Verslo plėtros centro vadovė
Inara Gražule
Telefonas: +371 29118597;
El. paštas: inara.grazule@aglona.lv

Agluonos bazilikos parapija
Reikalų vadybininkas
Viktors Kokorišs
Telefonas: +371 29205302

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.17

SAPROPELIO GAVYBA DENEVOS EŽERE

SRITIS

Sapropelio gavyba.

TIKSLAS

Pradėti sapropelio gavybą, ruošimą panaudai, fasavimą ir prekyba juo.

OBJEKTO SAVININKAS

Valstiečių ūkis „Ilzas“

BENDRAS APIBŪDINIMAS IR ĮGYVENDINIMO VIETA

Ežero savininkas siūlo investuotojams investuoti į jam priklausantį Denevos ežerą (16 ha) sapropelio gavybos ir fasavimo fabriko kūrimui. Sertifikuotoje laboratorijoje buvo atlikti Denevos ežero vagos cheminės sudėties tyrimai. Gautas patvirtinimas, kad ežere yra maždaug apie 1 mln. tonų sapropelio.

Atstumai iki ekonominės reikšmės centrų: Agluona – 20 km, Preiliai – 45 km, Daugpilis – 75 km, Ryga – 250 km.

Darbo jėga – gyvenamųjų vietovių centruose registruotų gyventojų skaičius: Agluonoje – 1040 gyventojų, Jaunagluonoje – 240, Priežmalėje – 301, į rodiklius nėra įtraukti suaugę kaimo teritorijų gyventojai.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Savininkas suinteresuotas gavybą pradėti nedelsiant.

POTENCIALŪS BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI

Ieškomi strateginiai investuotojai.

PRANAŠUMAI

- ✓ Ežeras kelio Malta – Priežmala pakraštyje, yra privažiavimo kelias iki pačio ežero. Fasavimo pastatą galima statyti paežerėje.
- ✓ Savininkas pasirengiąs dalyvauti projekto plėtros finansavime.
- ✓ Savivaldybė pasirengusi užtikrinti paramą investuojant investicijas, bendradarbiaujant su įvairiomis institucijomis, sprendžiant statybų ir verslo klausimus, apsvarstys galimybę suteikti nekilnojamo turto mokesčio nuolaidą, o taip pat savo galimybių rėmuose teikti paramą kuriant infrastruktūrą, jeigu investicijų investavimas duos naujas darbo vietas Agluonos krašte.

- ✓ Agluonos kraštas yra ypatingai remiama teritorija, o tai reiškia, kad investicijų amortizacija pagrindinėse lėšose 2 kartus greitesnė.
- ✓ Taip pat yra galimybė gauti įmonės pajamų mokesčio nuolaidą, jeigu investicijų apimtis ilgalaikėse investicijose 3 metų laikotarpyje nuo projekto įgyvendinimo pradžios viršys 5 mln. LVL.

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

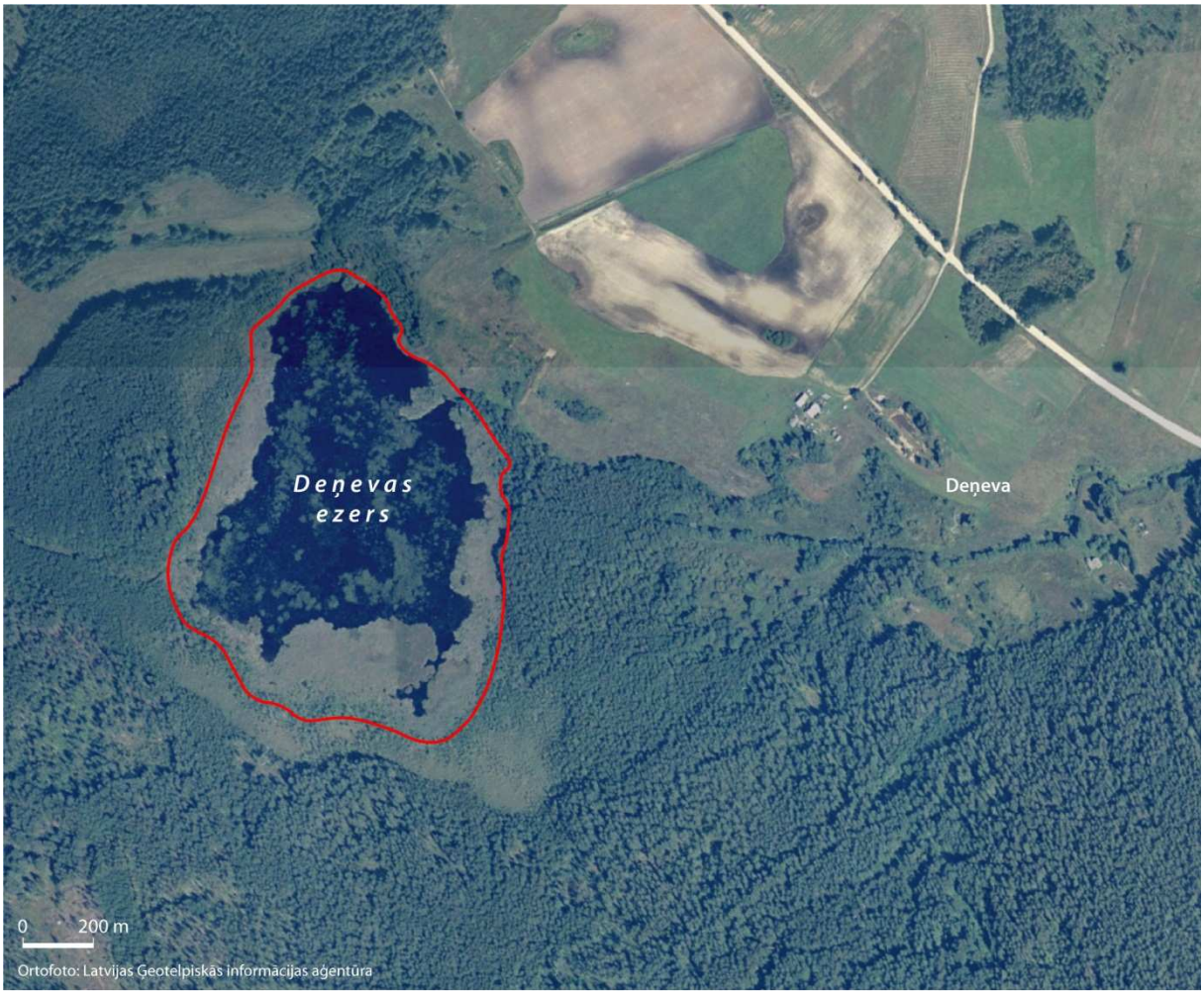

ASMUO RYŠIAMS

Agluonos krašto Verslo plėtros centro vadovė
Inara Gražule
Telefonas: +371 29118597;
el. paštas: inara.grazule@aglona.lv

Agluonos krašto Kastulinės valsčiaus
Valstiečių ūkis „Ilzas“
Savininkas Jevgenijs (Eugenijus) Gorjačko
Telefonas: +371 26321406

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.18 INDROS GATVĖS KRASLAVOJE
GAMYBINĖS ZONOS PLĖTRA

TRUMPAS APIBŪDINIMAS

„Indros gatvės Kraslavoje gamybinė zona“ tai teritorija išvystytoje pramoninėje Kraslavos miesto dalyje, kurioje yra nemaža veikiančių įmonių ir nemaža potencialių verslo plėtros teritorijų (privažiavimo keliai, komunikacijos ir t.t.).

SRITIS

Gamyba, medienos apdirbimas.

TIKSLAS

Siekiant gamybinės zonos plėtros skatinimo, projekto rėmuose planuojama surasti investuotojus 2 gamybinėms teritorijoms Indros gatvėje Kraslavoje.

ĮGYVENDINIMO VIETA

Kraslavos kraštas yra Latgaloje, Latvijos pietryčių dalyje, netoli Baltarusijos sienos, 40 km nuo antro pagal dydi Latvijos miesto – Daugpilio, ir 275 km nuo sostinės Rygos. Tolimesnei plėtrai Indros gatvės gamybinėje zonoje Kraslavoje šiuo metu siūlomos teritorijos bendras plotas 3,1772 ha. Esant reikalui yra galimybė pritraukti papildomas teritorijas.

OBJEKTO SAVININKAS

1 teritorija – Indros gatvė 30 – savininkas SIA „Dazzling“,
2 teritorija – Indros gatvė 37 – priklauso SIA „Platons“.
Teritorijos dydis: 3,1772 ha (2,9348 + 0,2324 = 3,1772 ha).

PAGEIDAUTINAS PROJEKTO ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Projekto pradžia – 2012 metais.

BENDRAS APIBŪDINIMAS

1. Kraslavoje, Indros gatvėje 30 savininkas planuoja sudaryti ilgalaikės nuomos sutartį, bet nėra pasiruošiąs investuoti į teritorijos sutvarkymą. Gamykla (buvusi medienos apdirbimo

įmonė „Krebsar“) aprūpinta šiuolaikine įranga – programinės valdymo sistemos darbastaliai, linijos ir t.t. Turimuose cechuose yra galimybė organizuoti kitos rūšies gamybą (ne visi cechai yra išnuomoti), yra laisvi plotai gamybos plėtrai.

2. Kraslavoje, Indros 37 savininkas, kuris anksčiau buvo užsiėmęs melioracijos darbais, teritorijas planuoja parduoti, nustatyta objekto kaina 30 000 Ls.

Siūlomų teritorijų leistina (planuota) panauda yra „ gamybos ir sandėlių statybos zona“ (bendros gamybos įmonė, lengvos gamybos įmonė, didmeninės prekybos įstaiga, krovinių stotis, sandėlis, viešasis garažas, techninio aptarnavimo stotis, automobilių prekybos įstaiga, geležinkelių privažiavimo kelias, ūkinis pastatas, atviras sandėliavimas, mažmeninės prekybos ir paslaugų objektas papildomai panaudai, gyvenamasis pastatas papildomai pamaudai).

Apsaugos zonos: aplinkos ir gamtos išteklių apsaugos zonos (apsaugos zona aplinkui vandens telkinius) 10 m apsaugos zona aplink Mandelio ežerą, eksploatacijos apsaugos zona išilgai kabelio 2 m, išilgai 110kV EPL 4m, 330kV EPL 8 m.

Žemės kainos – (kadastro duomenys)

1. Indros gatvė 30 – 0,67 Ls/m^2 ;
2. Indros gatvė 37 – 0,80 Ls/m^2 ;

Užstatymo intensyvumas:

1) žemės sklypo maksimalus užstatymo tankis – 50 iki 65%.
2) žemės sklypo minimali laisva (žalioji) teritorija ne mažiau kaip 15 %.

2003 metais savivaldybė atliko Indros gatvės kompleksų rekonstrukciją. Savivaldybė savo kompetencijos rėmuose pasirengusi užtikrinti konsultacinę paramą derinant projektą.

Kraslavos Indros gatvės gamybinė zona yra pajėgi konkuruoti pritraukiant naujas investicijas gamybos ir paslaugų sektoriaus plėtrai ir naujų darbo vietų kūrimui Kraslavoje. Siūlomi objektai žemė ir pastatai yra privati nuosavybė. Kraslavos krašto teritorijos išplanavime šios teritorijos pažymėtos kaip gamybinė zona su atitinkamomis žemės panaudos ir užstatymo taisyklėmis.

POTENCIALŪS BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI ARBA INVESTUOTOJAI

Gamybininkai, kurie planuoja išplėsti savo veiklą Rytų Europoje kur yra tiesioginis išėjimas į ES ir Rusijos ir Baltarusijos sienų artumas.

PRANAŠUMAI

- ✓ Šalia Rusija ir Baltarusija, kur yra galimybė už palyginti geresnę kainą įsigyti žaliavas;
- ✓ Gera automobilių ir geležinkelių kelių kokybė, atitinkanti transporto pervežimų pobūdį ir apimtį, gamybos teritoriją kerta Indros gatvė, kurios rekonstrukcija atlikta 2003 metais. Indros gatvė vienintelė krovinių transporto tranzito gatvė Rėzeknės – Dagdos – Daugpilio kryptimis;
- ✓ Yra paruoštas teritorijos suplanavimas, teritorijos panaudos ir užstatymo taisyklės, kuriose teritorija nustatyta kaip gamybos zona turinti atitinkamą leistiną panaudą. Šiuo metu ruošiamas naujas teritorijos suplanavimas kuriame, reikalui esant, galima padaryti pakeitimus;
- ✓ Teritorijos išplanavime duotai teritorijai ir šalia esančioms teritorijoms nėra nustatyti nuosavybės sustambinimo ir žemės transformacijos (yra galimybė teritoriją padidinti ir / arba konsoliduoti) apribojimai;
- ✓ Pajungta elektros energija, vietinis vandentiekis ir SIA „Dazzling“ šildymas;
- ✓ Galimas dujų tiekimas;
- ✓ Yra nuotekų siurblių stotis ir yra galimybė panaudoti centralizuota miesto nuotekų sistema;

- ✓ Teritorijoje jau yra keletas gamybos objektų, kurie sėkmingai įgyvendina savo verslą;
- ✓ Galima gauti įmonės pajamų mokesčio nuolaidą, jeigu investicijų apimtis ilgalaikėse investicijose viršys 5 mln. LVL.

OBJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

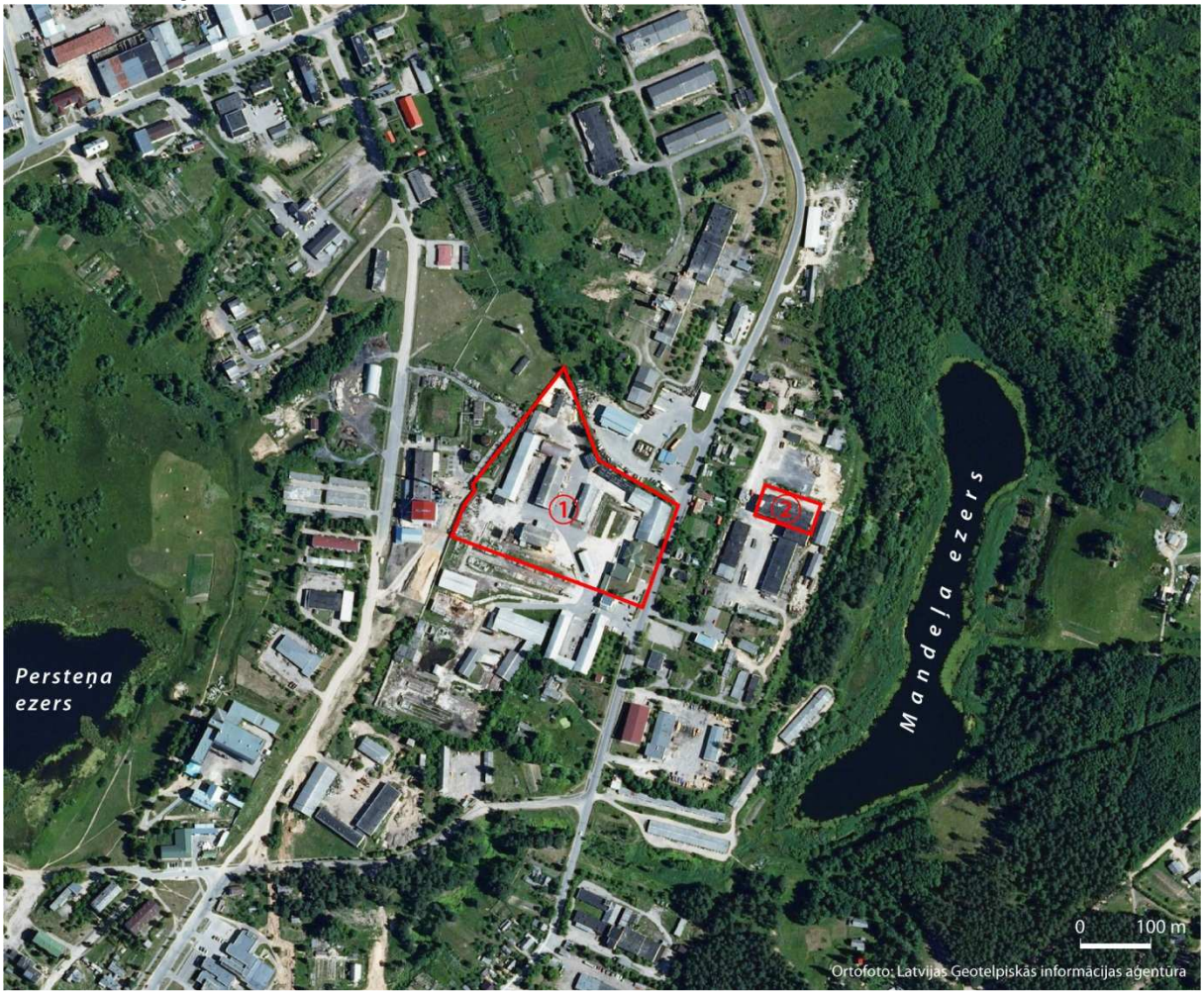

ASMUO RYŠIAMS

Kraslavos krašto savivaldybė
Plėtros skyriaus vadovė
Inara Dzalbe
Telefonas: +371 29185871
el. paštas: inara.dzalbe@kraslava.lv

Objektas Nr.1 Indros gatvė 30
SIA „Dazzling“ savininkas
Andrejs Pahomovs
Telefonas: +371 20070307

Objektas Nr.2 Indras gatvė 37
SIA „Platons“ valdybos pirmininkas
Leonids Andrejevs
Telefonas: +371 29459340

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr.19 MEDŽIO ANGLIES IR ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ELEKTRINĖS STATYBOS BAIGIMAS IR EKSPLOATAVIMAS

SRITIS

Kuro iš atsinaujinančių išteklių gamyba ir atsinaujinančių išteklių energetika.

PROJEKTO SAVININKAS

Projekto savininkas SIA (Ribotos Atsakomybės Bendrovė) „Livanu Karbons“.

PAGEIDAUTINAS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Pilnavertį gamyklos darbą planuojama pradėti vėliausiai iki 2012 metų vidurio.

TIKSLAS

Pabaigti aukštos kokybės medžio anglies gamybos, pagal LAMBIOTTE CISR technologiją, kūrimą, vienu metu naudojant pirolizės dujas šilumos ir elektros energijos gamybai.

Projekto rėmuose planuojama išplėsti jau turimą medžio anglies gamybą ir sukurti naują drožlių ir šiaudų briketų gamybą, tuo pačiu užtikrinant žaliavų efektyvią panaudą. Lėšos reikalingos gamyklos energetikos sudedamosios dalies – šiluminės elektrinės galutiniam surinkimui, sandėlio pastato rekonstrukcijai, įrengimo darbams, pradinių apyvartinių lėšų užtikrinimui.

ĮGYVENDINIMO VIETA

Objektas yra Lyvanų krašte, Rožupės gyvenvietėje prie kelio Rožupė – Rudzatai. 14 km nuo Lyvanų, 24 km nuo Preilių. Nuosavybė (kadastro numeris 7666 006 0035) susideda iš dviejų žemės sklypų ir keletos pastatų kurių bendras plotas daugiau nei 6000 m^2.

PADĖTIES APIBŪDINIMAS

Dabartiniu metu medžio anglies gamykla kurios gamybos pajėgumas yra 5000 t per metus praktiškai jau pastatyta: sumontuotos dvi Lambiotte CISR retortos, sudarytas medienos paruošimo skyrius (malkų skaldytojai ir džiovyklos), taip pat pakavimo skyrius. Ligšiolines investicijas sudarė pačių ir kredito įstaigų kapitalai, tačiau reikalingos papildomos lėšos.

Medžio anglies gamykloje numatyta gaminti aukštos kokybės „DIN pluss“ standartui prilygstančias medžio anglis. Anglys bus gaminamos pagal Lambiotte CISR technologiją, kurios svarbiausia ypatybė aukštas gamybos pajėgumas, aukšta galutinės produkcijos (medžio anglies) kokybė ir mažai žaliavų (medienos) atliekų, o tai užtikrina gerą produkcijos kainą. Be to, SIA „Livanu Karbons“ išvystė technologiją toliau, papildant ją pirolizės dujų panauda šilumos, savo poreikiams tenkinti, ir elektros energiją rinkai, gamyba.

Galutinę produkciją – medžio anglis – planuojama, pagal jau turimas sutartis, pagrindinai eksportuojant į Rytų ir Vakarų rinkas.

Be to elektros energiją pagamintą termofikacijos keliu iš atsinaujinančių energijos išteklių, pagal didesnį tarifą, numatyta parduoti Lattelekomui būtinų supirkimų programos rėmuose.

Vykdant gamybos suderinimo darbus pradėtas pirminis gamyklos darbas. Gamyklos pilnaverčiam darbui būtina rekonstruoti sandėlį, įrengti energetikos skyrių – šiluminę elektrinę ir investuoti apyvartines lėšas žaliavų supirkimui.

PRITRAUKIAMŲ INVESTICIJŲ APIMTIS

Būtinas 1.5 mln. LVL kapitalas: 1mln. LVL gamybinių pastatų rekonstrukcijos pabaigai, technologinės įrangos įsigijimui ir įrengimui, ir 0,5 mln. LVL apyvartinės lėšos.

Bendra būtinų investicijų suma 1.5 mln. LVL, kurias planuojama pritraukti paskolų arba pačių kapitalo (equity) būdu. Pačių kapitalo investavimo atveju, investuotojams siūlomos įmonės kapitalo dalys ir planuojami dividendai apie 15% nuo investuotų lėšų.

OBJEKTO VIETA REGIONE

Madona
Lubāna
Varakļāni
Viļāni
Aizkraukle
Pļaviņas
Skrīveri
Koknese
Sala
JĒKABPILS
Līvāni
Viesīte
Aknīste
Nereta
Jaunjelgava
Neretas novads
Rokiškis
Juodupė
Pandėlys
Kavoliškis
Obeliai
Subate
Ilūkste
Aglona
Dagda
Preiļi
Riebiņi
Rēzekne
Malta
Ludza
Kārsava
Krāslava
Dagda
Indra
Bihosava
Druja
Piedruja
Patarnieki-Grigorovščina
Kaplava-Plusy
Kaplava
Plusy
Vecvārkava
Aglonas stac.
Aizkalne
Jaunaglona
Priežmale
Andrupene
Ezernieki
Andzeļi
Svarinci
Rundēni
Lipuški
Kaunata
Pilda
Kivdolova
Nukši
Martiši
Blonti
Lendži
Zvirgzdene
Tutāni
Pušmucova
Mērdzene
Meža
Rogovka
Gaigalava
Krišjāņi
Salnava
Malnava
Bērzpils
Degumnieki
Barkava
Laudona
Prauliena
Madona
Biksēre
Kusa
Vestiena
Sauleskalns
Lazdona
Mārciena
Murmastiene
Mētriena
Jaunkalsnava
Vietalva
Veckrape
Vecbebri
Meņģele
Irši
Sidrabiņi
Taurupe
Madliena
Ķeipene
Ličupe
Jumurda
Ērgļi
Atvieksts
Stukmaņi
Staburags
Sēlija
Sece
Sērene
Daudzeva
Sunākste
Birži
Zalve
Lone
Ciruļi
Elkšņi
Pilskalne
Vidsala
Vandāni
Zasa
Mežgale
Upenieki
Vārkava
Rimicāni
Dunava
Nīcgale
Asare
Rubeņi
Gārsene
Bebrene
Dviete
Pilskalne
Liksna
Eglaine
Pašuliene
Svente
Skapiškis
Kamajai
Dusetos
Šimonys
Zarasai
Medumi
Demene
Kumbuļi
Silene
Silene-Urbany
Slabodka
Turmantas
Kalkūni
GRIVA
Červonka
Saliena
Mirnijs
Skrudaliena
Tabore
Krauja
Vecstropi
Eglaine
Pašuliene
Svente
Naujene
Loči
Malinova
Bikernieki
Izvalta
Augstkalne
Ezerkalns
Kalnieši
Kombuļi
Skaista
Robežnieki
Asūne
Neikšāni
Konstantinova
Graveri
Auleja
Ambeļi
Viški
Škeltova
Vabole
Spoģi
Dubna
Kalupe
Pelēči
Nīcgale
Rožupe
Sutri
Liči
Feimaņi
Silajāņi
Prikuļi
Rudzāti
Turki
Vipe
Laši
Kūkas
Siļukalns
Galēni
Stabulnieki
Vecružina
Kruķi
Gorņica
Bekši
Lūznava
Čornaja
Stoļerova
Pušа
Kastire
Ozolmuiža
Sprūževa
Griškāni
Sakstagals
Strupļi
Uļjanova
Liuža
Sondori
Audriņi
Rikava
Dricāni
Ilzeskalns
Nagļi
Stirnene
Dekšāres
Atašiene
Mežāre
Varieši
Spunģēni
Aiviekste
Laudona
Mētriena
Jaunkalsnava
Vietalva
Veckrape
Vecbebri
Meņģele
Irši
Sidrabiņi
Taurupe
Madliena
Ķeipene
Ličupe
Jumurda
Ērgļi
Vestiena
Sauleskalns
Lazdona
Prauliena
Mārciena
Biksēre
Kusa
Lubāna
Bērzpils
Degumnieki
Gaigalava
Rogovka
Krišjāņi
Salnava
Malnava
Kārsava
Meža
Mērdzene
Pušmucova
Bērzgale
Blonti
Zvirgzdene
Lendži
Tutāni
Ludza
Martiši
Griškāni
Sprūževa
Nukši
Kivdolova
Pilda
Čornaja
Stoļerova
Bekši
Lūznava
Malta
Kaunata
Rundēni
Lipuški
Puša
Ezernieki
Andrupene
Andzeļi
Svarinci
Priežmale
Jaunaglona
Aizkalne
Kastire
Aglona
Dagda
Graveri
Auleja
Konstantinova
Asūne
Neikšāni
Ambeļi
Viški
Škeltova
Kombuļi
Skaista
Robežnieki
Izvalta
Augstkalne
Ezerkalns
Kalnieši
Indra
Bihosava
Kaplava
Krāslava
Piedruja
Druja
Patarnieki-Grigorovščina
Kaplava-Plusy
Plusy
Červonka
Saliena
Mirnijs
Skrudaliena
Tabore
Krauja
Vecstropi
Naujene
Loči
Malinova
Bikernieki
Ilūkste
Pilskalne
Liksna
Subate
Eglaine
Pašuliene
Svente
Obeliai
Skapiškis
Kavoliškis
Rokiškis
Pandėlys
Juodupė
Gārsene
Bebrene
Dviete
Aknīste
Asare
Rubeņi
Nīcgale
Dunava
Rimicāni
Vecvārkava
Aglonas stac.
Pelēči
Dubna
Kalupe
Spoģi
Graveri
Auleja
Konstantinova
Asūne
Neikšāni
Ambeļi
Viški
Škeltova
Vabole
Malinova
Bikernieki

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

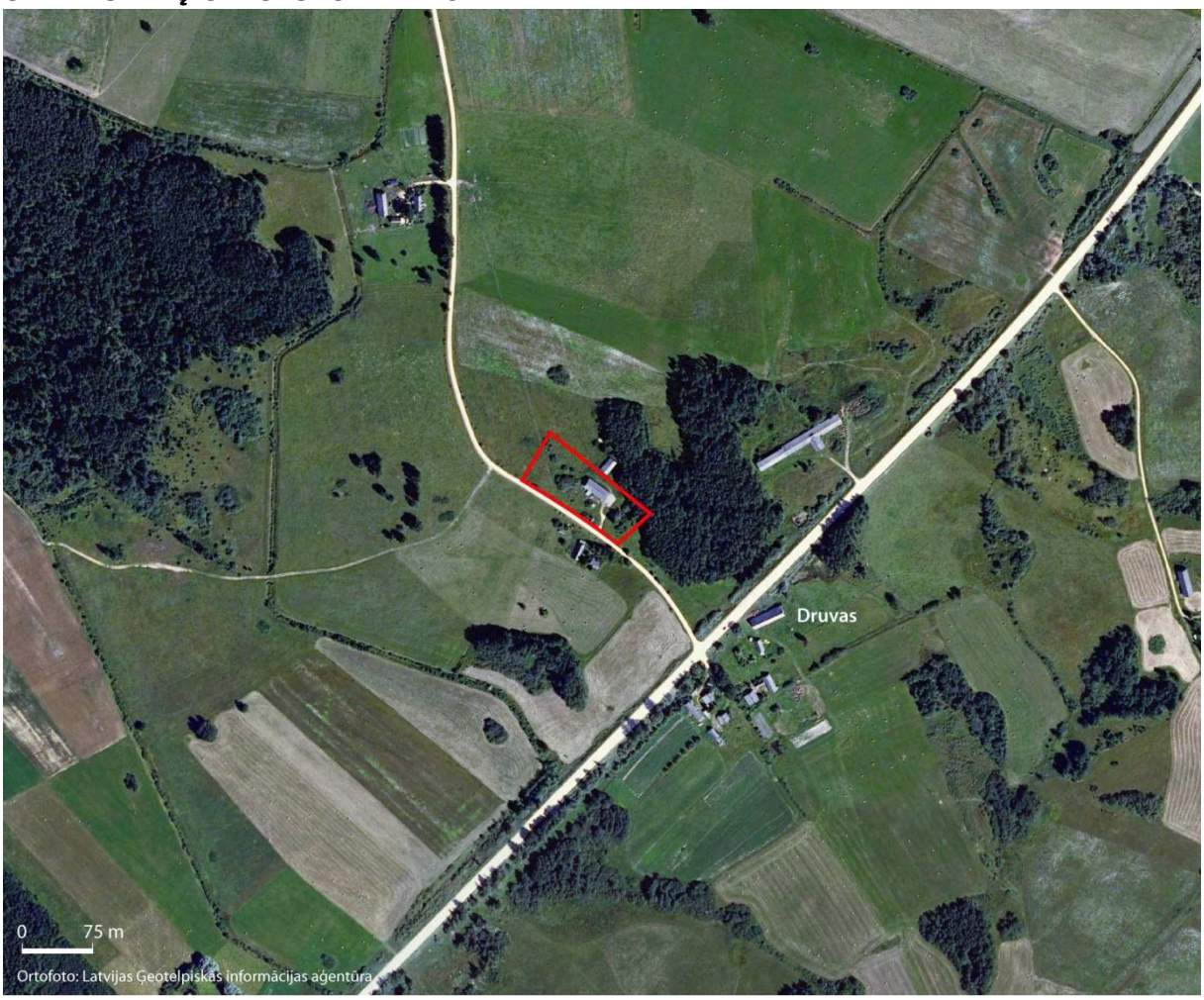

ASMUO RYŠIAMS

SIA „Livanu Karbons”
Artūrs Sarkisjans
Biuro telefonas: +371 67138408
Mobilus telefonas: +371 29708919
El-paštas: livanu.karbons@inbox.lv

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS Nr. 20
DAUGPILIO NAFTOS REZERVUARŲ PARKAS

SRITIS

Naftos produktų sandėliavimas ir perdirbimas

TIKSLAS

Užtikrinant naftos produktų sandėliavimo paslaugų teikimą, atkurti naftos produktų sandėliavimo rezervuarų parko veiklą.

PROJEKTO IR ŽEMES SAVININKAS

SIA (Ribotos Atsakomybės Bendrovė) „Ekoimpeks“

PAGEIDAUTINAS PROJEKTO ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

Rezervuarų ir infrastruktūros renovacijos darbus pageidautina pradėti 2013 metais.

POTENCIALŪS BENDRADARBIAVIMO PARTNERIAI IR INVESTUOTOJAI

Potencialūs bendradarbiavimo partneriai – naftos produktų platintojai už ES ribų.
Potencialūs investuotojai – specializuotų naftos produktų gamintojai ir platintojai.

PROJEKTO ĮGYVENDINIMO VIETA

Daugpilio naftos bazė yra Daugpilyje, Spalu gatvėje 12 (objekto teritorijos kadastro numeris 05005070506, statinių objekto kadastro numeris – 05005070502). Objektas pastatytas laikotarpyje nuo 1983 iki 1996 metų, šiuo metu neeksploatuojamas, bet tvarkingai prižiūrimas. Iš viso nuosavybės 27 108 m^2 .

Naftos saugykla išsidėsčiusi Daugpilio miesto pramoninėje zonoje, chemikų mikrorajone kur gera infrastruktūra – geležinkelis, gatvės, elektra.

Vieta lengvai pasiekiama visuomeniniu transportu, netoli miegamųjų miesto mikrorajonų. Tik 5 km nuo miesto centro.

OBJEKTO APIBŪDINIMAS

Objekte yra 5 rezervuarai, jų bendra talpa 27,5 tūkst. m^3 (5x5,25),yra prieiga vidinių vamzdynų infrastruktūrai, yra tiesioginė prieiga geležinkeliui (savas geležinkelio privažiavimo kelias nuo pačių rezervuarų), pakrovimo / iškrovimo infrastruktūra, asfaltuotas kelias iki objekto, yra galimybė naudotis vandeniu ir kanalizacijos sistema, prisijungti prie elektros tinklo. Teritorijoje dar yra siurbykla ir administracinis pastatas.

Objekto savininkas ieško strateginio investuotojo ir bendradarbiavimo partnerius. Objekte būtina atlikti renovacijos darbus – patobulinti 200 m geležinkelio, patikrinti rezervuarus, sertifikuoti, renovuoti technines patalpas. Daugpilio rezervuarų parko patogus geografinis išdėstymas nes, tinkamas didelių naftos apimčių iš NVS šalių kaupimui ir tolesniam platinimui Europos Sąjungos rinkoje. Produkcijos tolesnis platinimas pietų kryptimi būtų vykdomas geležinkelių nes turi savo privažiavimo kelią (stotis Škirotava yra tiesiogiai prie pačio objekto) ir vakarų kryptimi į naftos uostus Ventspilį ir Būtingę būtų gabenama Polocko – Būtingės vamzdynu.

Apsaugos zonos: teritorijoje yra miško apsaugos zona, apsaugos zona išilgai aukšto slėgio dujotiekio trasos, apsaugos zona išilgai elektros tinklų, apsaugos zona išilgai naftos, naftos produktų, cheminių medžiagų ir produktų vamzdynų trasų, aplink sandėlius, saugyklas ir perdirbimo įmones, išilgai geležinkelių. Šios teritorijos zonavimas išlieka pastovus ir ateityje – gamyba, sandėliavimas ir naftos produktų platinimas.

PAPILDOMOS PLĖTROS GALIMYBĖS

Atsižvelgiant į naftos produktų perdirbimo galimybių įvairovę, greta rezervuarų parko yra galimybė plėtoti naujas gamybos linijas. Naujas gamyklas galima įkurdinti, šiuo metų nenaudojamuose ir pramonės poreikiams siūlomuose savivaldybės nuosavybėje esančiuose žemės sklypuose. Papildomos teritorijos bendrą plotą sudaro 27 ha (susideda iš žemės sklypų 3 ha, 12 ha ir 12 ha, visos 3 teritorijos, objekto žemėlapyje, atitinkamai pažymėtos skaičiais 1, 2, 3). Teritorija Nr. 2 (bendras plotas 12 ha) ribojasi su objektu.

Šių teritorijų panauda galima sudarant ilgalaikę nuomos sutartį su Daugpilio miesto dūma.

PRANAŠUMAI

- ✓ Didelė bendra rezervuarų parko talpa, o tai patogu didelių rinkų aptarnavimui. Norint užtikrinti greitą dilių apimčių transportavimą į uostus, galima sukaupti didelį produkcijos kiekį;
- ✓ Papildomos plėtros poreikiams šalia yra 27 ha laisvos teritorijos;
- ✓ Teritorijoje yra geležinkelio privažiavimo ir asfalto dangos keliai, gretimais esanti geležinkelių stotis Škiratava užtikrina keleivių ir krovinių pervežimą;
- ✓ Tik 10 km iki tranzitinių automobilių greitkelių;
- ✓ Pagal MK taisykles nuo 2011-04-02 Nr. 287 „Tvarka, pagal kurią vertinama investicijų projekto paraiška remiamo investicinio projekto statusui gauti “ investicijoms galima gauti įmonės pajamų mokesčio lengvatas.
- ✓ Nuotolis iki kuriamo oro uosto – 15 km. Laikotarpyje nuo 2012 -2016 metų planuojama tarptautinio regioninio oro uosto statyba, perdavimas eksploatacijai ir sertifikavimas komercinės aviacijos skrydžiams;
- ✓ Objekto savininkai yra patyrę naftos sandėliavimo ir perdirbimo paslaugų teikėjai;

INVESTICIJOS BŪTINOS

Objekto savininkas ieško strateginių investuotojų rezervuarų parko darbo, pilnu pajėgumu, atkūrimui.

Planuojama, kad objekto eksploatavimas prasidės etapais, bendra pritraukiamų investicijų suma lygi 3 mln. Eurų.

1. etape planuojama dalinai atnaujinti geležinkelio infrastruktūrą ir pradėti pirmojo rezervuaro pramoninį naudojimą, tam prireiks 0.8 mln. Eurų.
2. etape planuojama atkurti likusiųjų rezervuarų darbą, sertifikuoti, pabaigti geležinkelio infrastruktūros ir techninių patalpų renovaciją – tam prireiks 2.2 mln. Eurų.

Detali informacija – projekto pristatymas, verslo planas ir pinigų srautų rodikliai – bus pateikti Jums prašant..

OBJEKTO VIETA REGIONE

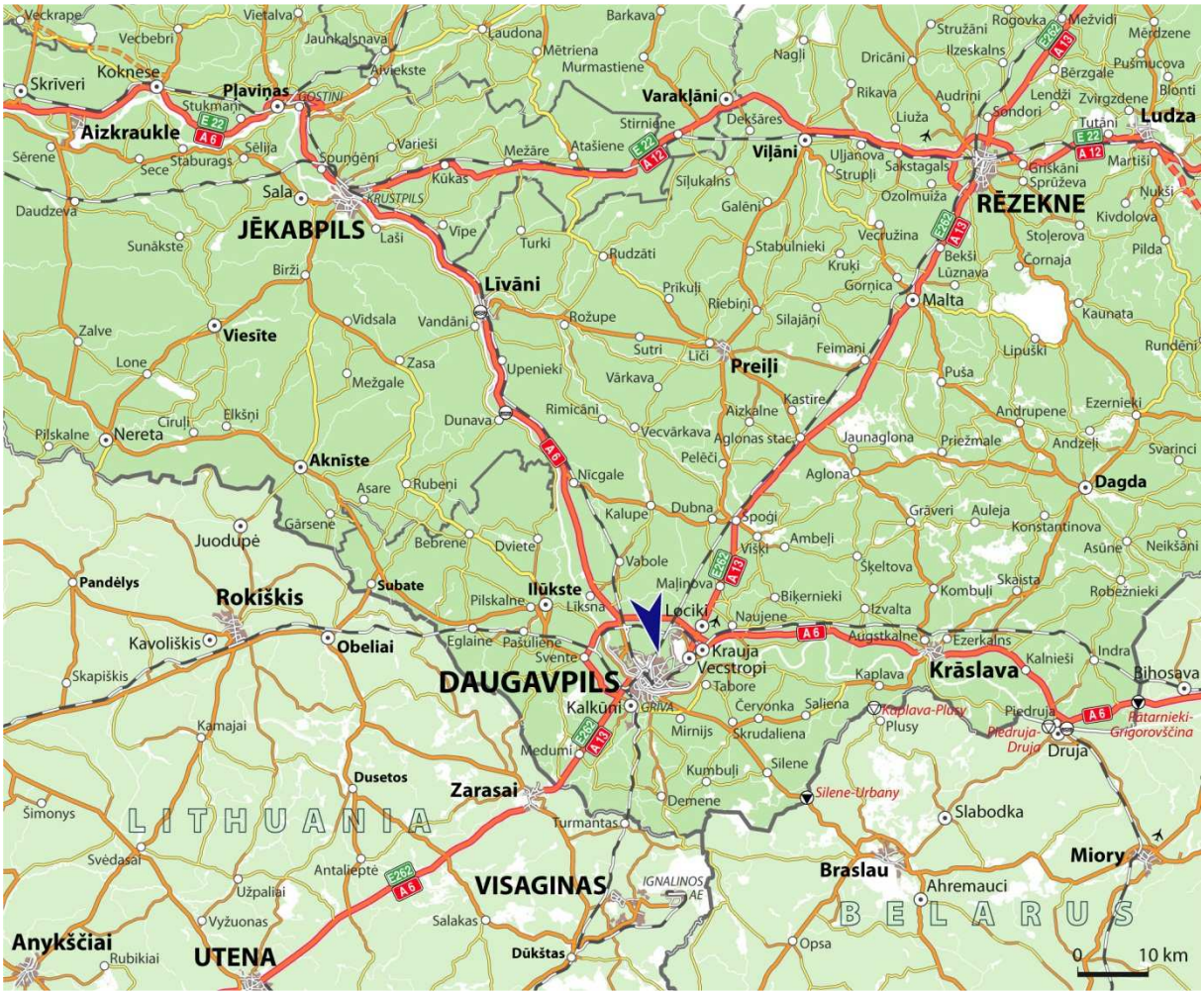

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

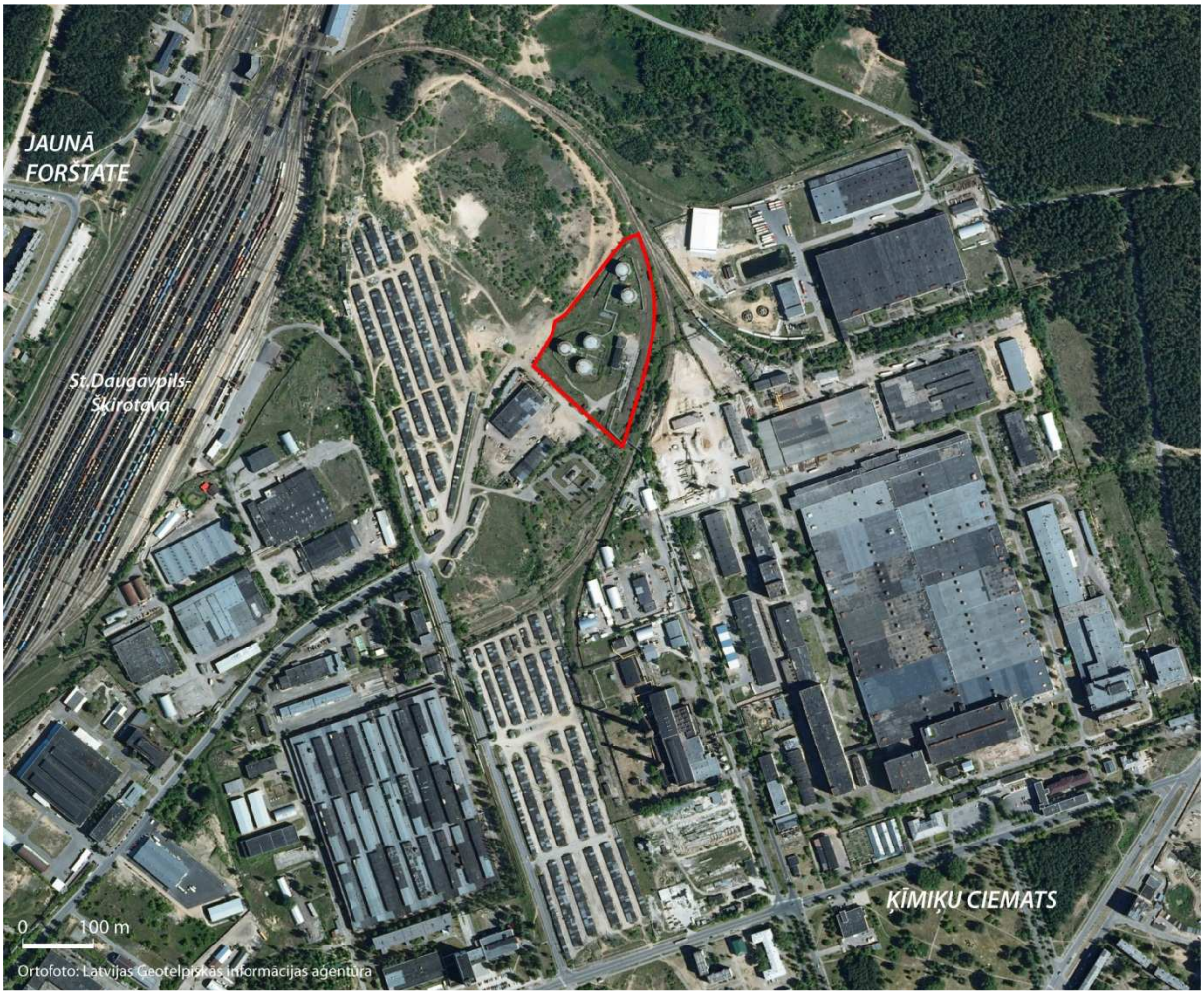

PAPILDOMOS PLĖTROS SRITYSE

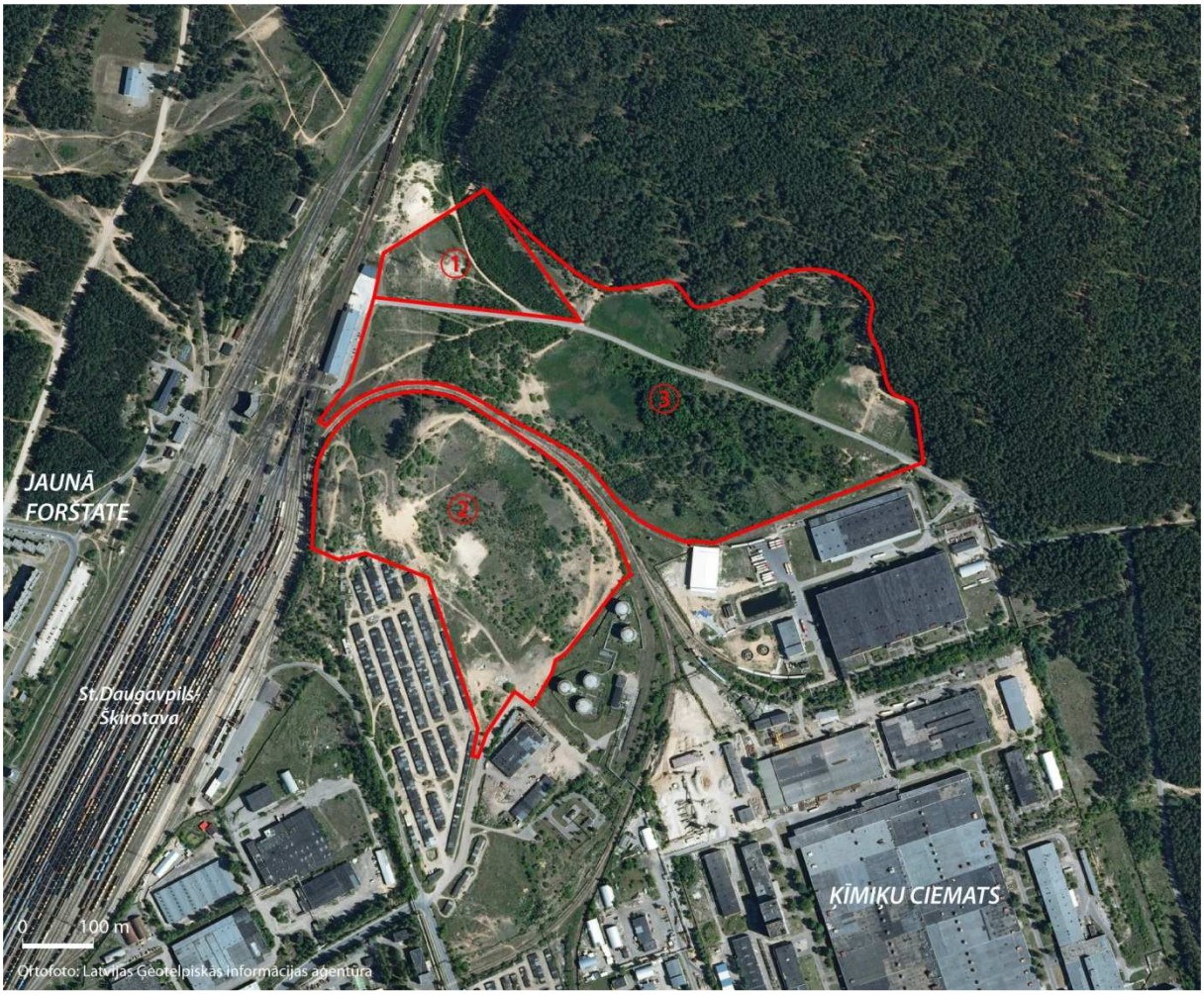

ASMUO RYŠIAMS:

SIA „EKOIMPEKS“ atstovas
Normands Kupcis
Mobilus telefonas: +371 29154499
el. paštas: nkupcis@gmail.com

SIA „EKOIMPEKS“ logistikos skyriaus vadovas
Guntis Vedigs
Telefonas: +371 67976999
Faksas: +371 67976992
Mobilus telefonas: +371 29234318
el. paštas: vedigs@ekoimpeks.lv

3 DALIS:20 POPULIARIAUSIŲ INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTŲ IGNALINOS AE REGIONE

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR.1

Sklypas ledo arenos įrengimui, IGNALINA

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis – paslaugų objektų statyba).

ADRESAS

Vasario 16-osios g. 35, Ignalina

VIETA

Teritorija yra miesto pakraštyje, šiaurės-rytų kryptimi, netoli miško, Palaukinio ir Paplovinio ežerų kaimynystėje, šalia Ignalinos sporto ir pramogų centro (Vasario 16-osios g. 35).

Teritorijoje numatyta įrengti ledo areną, aktyvaus sportinio turizmo objektą, siekiant plėtoti žiemos sportą bei užtikrinant kokybiškų pramogų ir paslaugų plėtrą. Teritorija tinkama tokio objekto statybai, nes šalia yra veikiantis Ignalinos sporto ir pramogų centras. Ledo arenos pastatas būtų Ignalinos sporto ir pramogų centro priestatas. Ledo arena lengvai gali būti pritaikoma įvairiems laisvalaikio bei pramoginiams renginiams. Numatomas statinio plotas - 3096.96 m^2. Ignalinos rajono savivaldybės administracija jau yra parengusi detalųjį planą, investicinį projektą bei ledo arenos techninį projektą.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Teritorija yra netoli Ignalinos miesto centro, turi puikų susisiekimą su užmiesčiu. Vasario 16-osios gatve yra patogus susisiekimas su miesto centru ir Turistų gatve, kuri už miesto ribų pereina į krašto kelią, vedantį link Palūšės, Molėtų. Nors teritoriją patogu pasiekti iš bet kurios miesto dalies ir užmiesčio, eismo srautai čia nėra intensyvūs.

INŽINERINIAI TINKLAI

Šalia teritorijos yra visos reikalingos inžinerinės komunikacijos: fekalinės kanalizacijos tinklai, lietaus kanalizacijos tinklai, vandentiekio tinklai, centralizuotos šilumos tiekimo tinklai, aukštos

ir žemos įtampos požeminiai elektros tinklai, dujotiekio tinklai. Inžinerinis teritorijos aprūpinimas bus galimas prisijungus prie Ignalinos sporto ir pramogų centro sklype esančių inžinerinių komunikacijų tinklų.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Teritorija yra ypač reikšminga, vystant aktyvaus turizmo infrastruktūrą Ignalinos mieste, galinti pritraukti dar didesnes investicijas.

Uždaro tipo ištisus metus galinti veikti ledo arena padidins sveikatingumo, sporto ir poilsio objektų įvairovę, taps sudėtine Ignalinos kaip turizmo traukos centro dalimi.

Ledo arena lengvai bus pritaikoma sporto varžyboms bei pramoginiams renginiams, o šalia esantis apgyvendinimo ir sportinio reabilitavimo kompleksas taps puikia vieta treniruočių stovyklų organizavimui.

Planuojama ledo arena yra šalia modernaus sporto ir pramogų centro, kuriame įrengta baseinas, pirčių kompleksas, treniruoklių, sporto, boulingo salės, todėl lankytojams bus teikiamos kompleksinės aptarnavimo paslaugos.

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

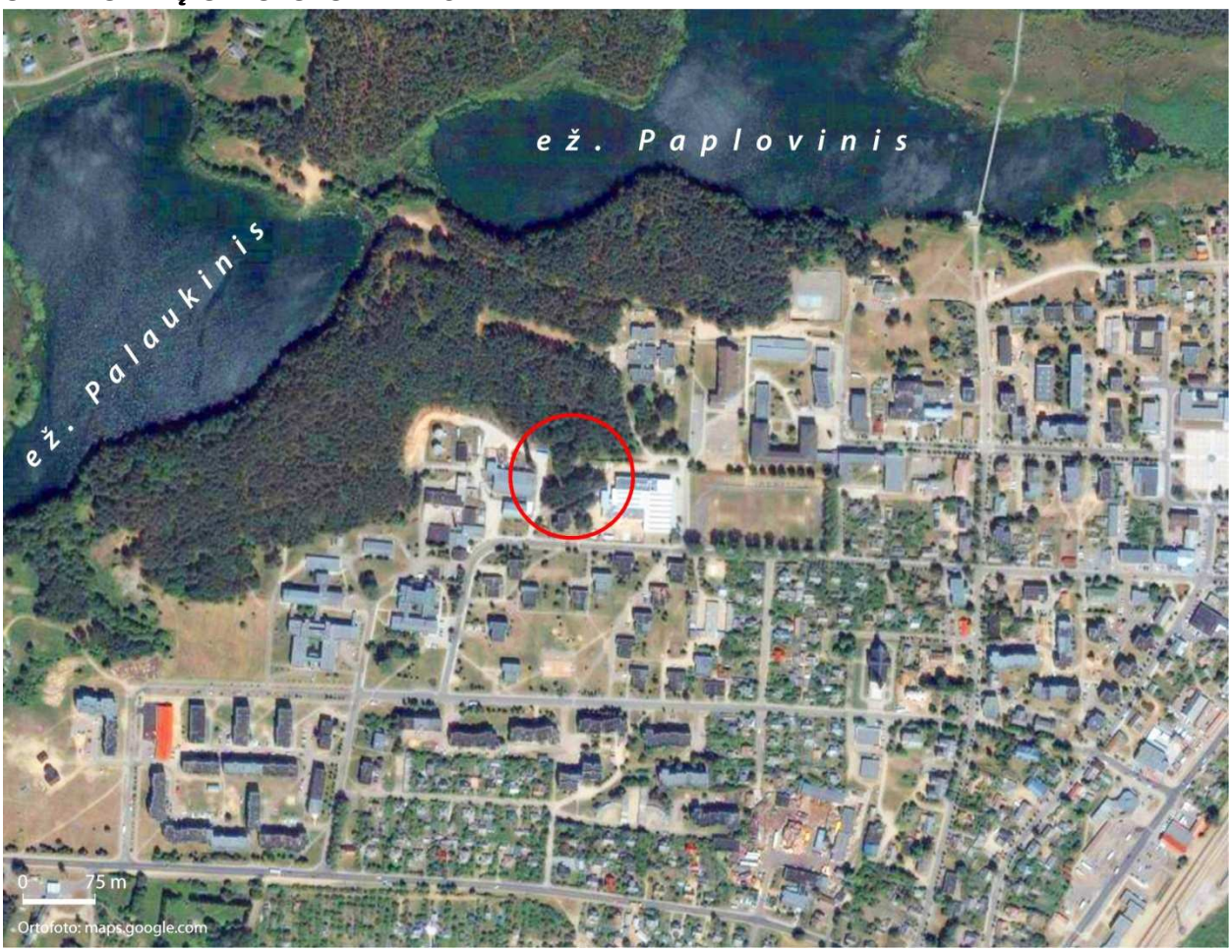

ASMUO RYŠIAMS

Ignalinos savivaldybės administracijos
Investicijų ir strateginio planavimo skyrių
Vidmantas Čepulėnas
Telefonas: +370 8 386 32700
El. paštas: vidmantas.cepulenas@ignalina.lt

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 2

Sklypas paslaugų objektų statyboms sanatoriniam-kurortiniam gydymui

PASKIRTIS

Sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis – paslaugų objektų statyba). Sklypo plotas – 10504 m^2, kuriame numatyta sveikatingumo ir poilsio komplekso statyba – sanatorijos, poilsio (viešbučių, motelių, poilsio namų) pastatai.. Į šiaurės vakarų pusę atsiveria puiki panorama į ežerą bei už jo esančias Strigailiškio kaimo sodybas.

ADRESAS

Aukštaičių g. 39A, Ignalina

VIETA

Teritorija yra Ignalinos miesto vakarinėje dalyje, šalia Aukštaičių gatvės, miesto pakraštyje, išsidėsčiusi ramioje miesto dalyje. Gretimoms teritorijoms būdingas mažaaukščių ir daugiaaukščių (iki 5 aukštų) gyvenamųjų namų užstatymas. Teritorija yra miesto pakraštyje, miško apsuptyje, Palaukinio ežero, ramių gyvenamųjų teritorijų ir Ignalinos rajono ligoninės bei poliklinikos kaimynystėje. Taip pat šalia yra komercinės paskirties pastatas – maisto prekių parduotuvė. Rytinė teritorijos dalis ribojasi su sklypu, priklausančiu VšĮ „Ignalinos rajono ligoninė“. Pietinė teritorijos dalis ribojasi su Aukštaičių gatve, vakarinė – su miško parku.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Teritorija turi puikų susisiekimą su Ignalinos miesto centru ir užmiesčiu. Aukštaičių gatvė yra pagrindinė ašis, jungianti miesto centrą su teritorija. Netoli teritorijos yra Turistų gatvė, už miesto ribų pereinanti į krašto kelią, vedantį link Palūšės, Molėtų ir t.t. Nors teritoriją patogu pasiekti iš bet kurios miesto dalies ir užmiesčio, eismo srautai čia nėra intensyvūs.

INŽINERINIAI TINKLAI

Šalia teritorijos, po Aukštaičių gatvės danga, yra šios inžinerinės komunikacijos: fekalinės kanalizacijos tinklai, lietaus kanalizacijos tinklai, vandentiekio tinklai, centralizuotos šilumos tiekimo tinklai, aukštos ir žemos įtampos požeminiai elektros tinklai, dujotiekio tinklai. Rytinėje dalyje, šalia sklypo, priklausančio VšĮ „Ignalinos rajono ligoninė“, ir jame driekiasi deguonies

vamzdynas. Teritorijos rytinę dalį kerta aukštos įtampos požeminis elektros kabelis. Šioje teritorijos dalyje yra neveikianti fekalinės kanalizacijos tinklo atšaka. Inžinerinis teritorijos aprūpinimas bus galimas prisijungus prie Aukštaičių gatvėje esančių inžinerinių komunikacijų tinklų.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Teritorija yra ypač reikšminga, vystant poilsinio turizmo infrastruktūrą Ignalinos mieste, galinti pritraukti investicijas.

Teritorija tinkama sveikatingumo ir poilsio objektų statybai, nes yra išsidėsčiusi Ignalinos rajono poliklinikos ir ligoninės kaimynystėje, netoli ežero.

Puikus susisiekimas, suformuota pėsčiųjų takų sistema, sutvarkytos ežero pakrantės pritrauks miesto gyventojus ir svečius.

Sveikatingumo ir poilsio komplekso įkūrimas sudarys prielaidas turizmo plėtrai ir sąlygos aptarnavimo bei prekybos paslaugų augimą Ignalinos mieste.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

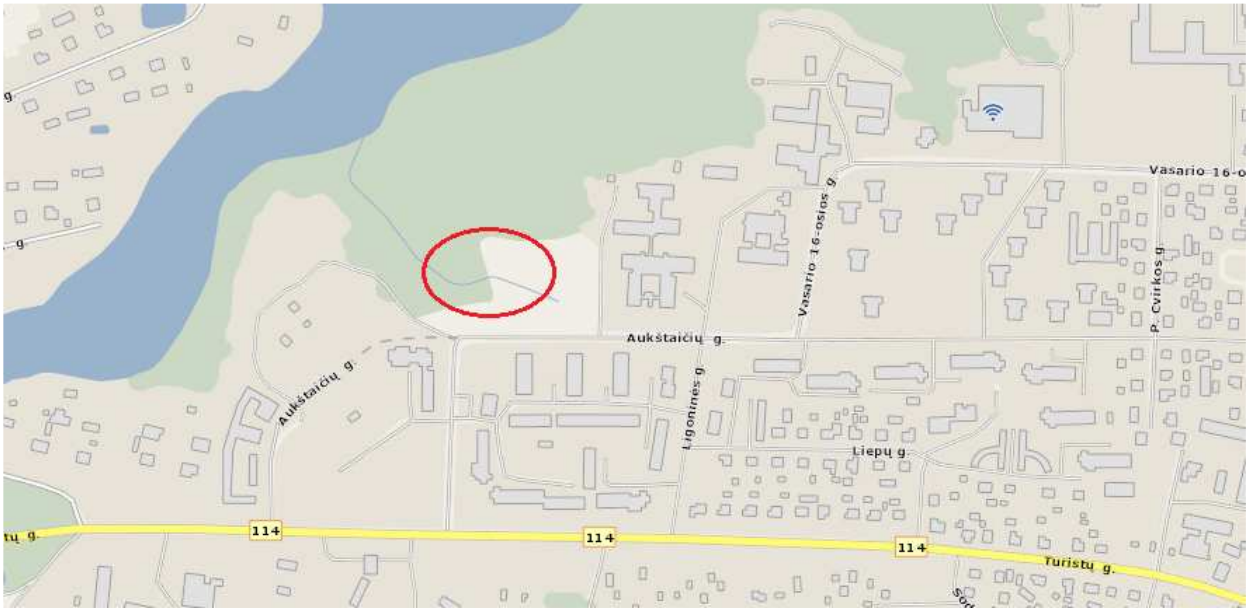

ASMUO RYŠIAMS

Ignalinos savivaldybės administracijos
Investicijų ir strateginio planavimo skyrių
Vidmantas Čepulėnas
Telefonas: +370 8 386 32700
El. paštas: vidmantas.cepulenas@ignalina.lt

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 3

Sklypas kempingo įrengimui prie Balčio ežero

PASKIRTIS

Rekreacinė teritorija kempingo statybai yra 24316 m^2. Teritorijoje galima vystyti rekreacinę bei komercinę veiklą.

VIETA

Teritorija yra Vidiškių seniūnijoje, pietrytinėje Balčio ežero pakrantėje.

Teritorija priklauso Balčio ežero pakrantės rekreacinei zonai. Joje leidžiama formuoti rekreacinę infrastruktūrą, išsaugant gamtinę aplinką, natūralų kraštovaizdį. Įvertinant vandens apsaugos zonų ir juostų reikalavimus, ateityje skatintina vieną iš stovyklaviečių perspektyvoje rekonstruoti į kempingą, sukuriant reikalingą infrastruktūrą. Leidžiama keisti žemės paskirtį. Leidžiama statyba – 1 aukšto pastatai su mansarda: poilsio nameliai iki 7 m. aukščio, kempingo administracinio pastato – 9 m. Siūlomos pirmaeilės rekreacinės veiklos rūšys – pažintinė ir poilsinė, antraeilės – sportinė ir pramoginė. Dabar čia auga miškai.

Šiaurinė teritorijos dalis ribojasi su valstybiniai miškais, rytinė – su valstybiniais miškais. Pietinė teritorijos dalis ribojasi su valstybiniais miškais, o vakarinė – su Balčio ežeru.

Teritorijoje yra valstybiniai rekreaciniai miškai, pelkės, keliai, upelis tarp Ilgio ir Balčio ežerų. Šiuo metu teritorija naudojama kaip stovyklavietė, joje yra keletas laužaviečių, pliažas, vietos palapinėms, bet ji neatitinka turistinės stovyklos paslaugų teikimo reikalavimų.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Į projektuojamą teritoriją pagrindinis patekimas yra esamu žvyrkeliu Ignalina-Ažušilė.

INŽINERINIAI TINKLAI

Sklypai nėra elektrifikuoti. Palei kelią Ignalina – Ažušilė numatomas inžinerinis koridorius elektros kabeliams iki sklypo atvesti. Sklypuose nėra vandentiekio tinklų ir nuo miesto tinklų teritorija yra toli, todėl numatoma vietoje įrengti artezinį gręžinį. Sklypuose nėra nei buitinės nuotekynės, nei lietaus nuotekynės, nei šildymo. Viską planuojama įrengti vietiškai.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Vystant poilsio bei pažintinio turizmo infrastruktūrą Ignalinos miesto apylinkėse, teritorija yra reikšminga, galinti pritraukti investicijas.

Sutvarkius susisiekimo sistemą, inžinerinę infrastruktūrą, teritorija gali tapti intensyviai lankoma Lietuvos bei užsienio turistų, miesto svečių ir gyventojų.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

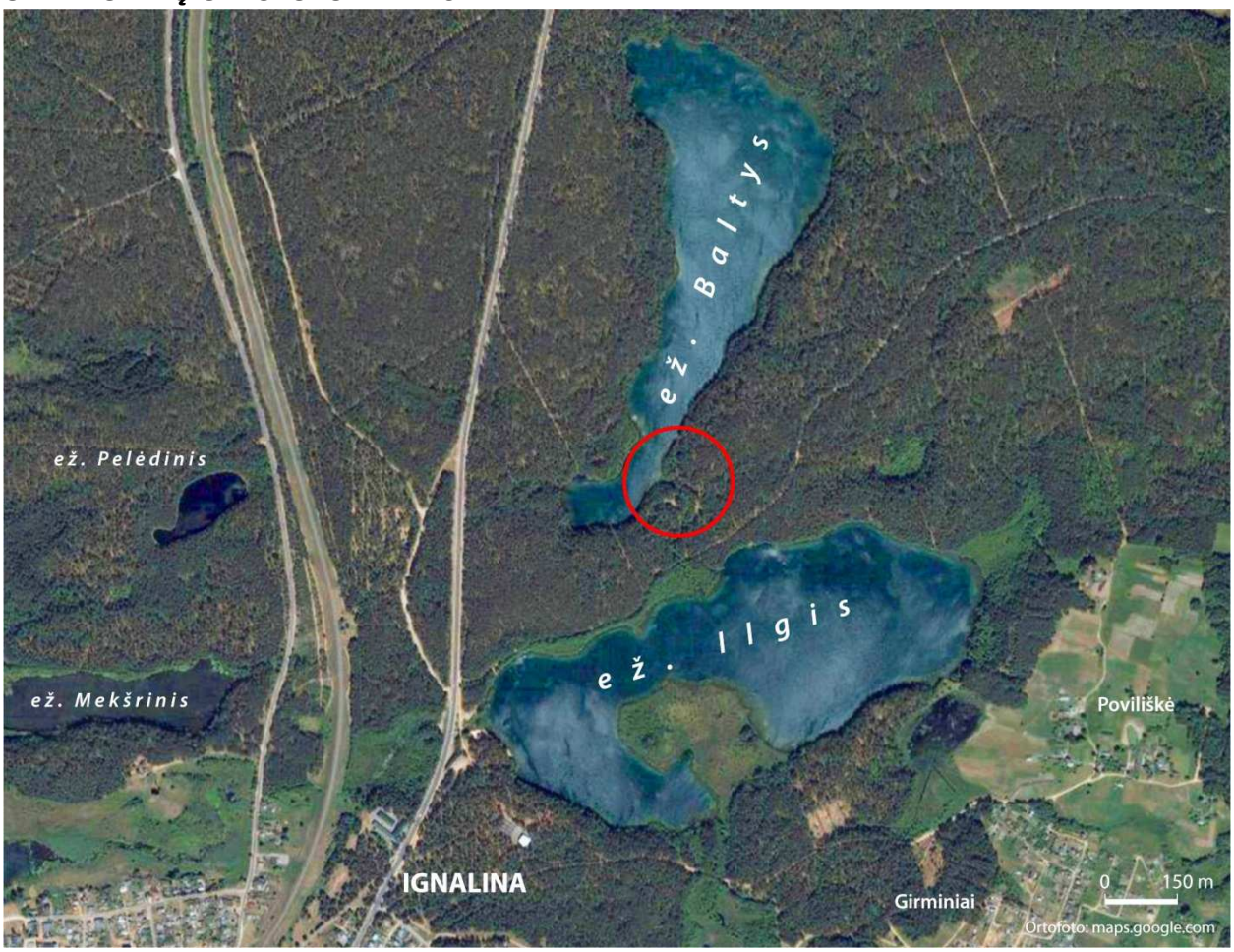

ASMUO RYŠIAMS

Ignalinos savivaldybės administracijos
Investicijų ir strateginio planavimo skyrių
Vidmantas Čepulėnas
Telefonas: +370 8 386 32700
El. paštas: vidmantas.cepulenas@ignalina.lt

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 4

Sklypas prie Gavio ežero

PASKIRTIS

16852 m^2 sklypas yra Ignalinos miesto rekreacinėje teritorijoje. Sklypas komercinės paskirties – paslaugų ar pramogų objektų statybai, turistų apgyvendinimo objektų (motelio, kempingo ir pan.).

Šalia sklypo yra įrengtas pagrindinis miesto paplūdimys su tvarkingai prižiūrimomis prieigomis. Pagrindinė prieiga į miesto paplūdimį yra iš Turistų gatvės, besidriekiančios palei šiaurinę teritorijos dalį. Iš šios gatvės į paplūdimį veda asfaltuotas keliukas, pritaikytas pėstiesiems ir automobiliams. Keliuko pabaigoje įrengta automobilių stovėjimo aikštelė. Likęs kelias iki paplūdimio pritaikytas tik pėstiesiems.

ADRESAS

Turistų g. 30A, Ignalina

VIETA

Rekreacinė teritorija yra Ignalinos miesto pietvakarinėje dalyje, besiribojanti su Gavio ir Gavaičio ežerais. Netoli teritorijos driekiasi Turistų gatvė, kuri už miesto ribų tampa krašto keliu.

Vakarinė teritorijos dalis ribojasi su Ignalinos miesto riba, su sklypu, priklausančiu VĮ „Utenos regiono keliai“. Nemažą dalį teritorijos užima pelkėtos žemės, apaugusios netvarkomais želdiniais: brūzgynais, krūmais, medžiais. Šioje teritorijos dalyje yra Ignalinos miesto savivaldybei priklausantys miškai.

Pietinė teritorijos dalis ribojasi su paplūdimiu. Čia yra pastatytas didelis lieptas į ežerą, įrengtas smėlėtas miesto paplūdimys, įrengta tinklinio ir krepšinio aikštelės, sezoninis vandens atrakcionas, persirengimo kabinos, tualetai, pastatyti mažosios architektūros elementai. Nemaža pietinės teritorijos dalis užpelkėjusi. Likusi pakrančių dalis apaugusi medžiais ir krūmais, kurie užgožia vaizdą ir prieigas į ežerą.

Rytinėje teritorijos dalyje yra užpelkėjusi teritorija, apaugusi brūzgynais ir medžiais. Šioje teritorijos dalyje driekiasi tiltelis, jungiantis miesto paplūdimio teritoriją su kitapus esančiais gyvenamųjų namų kvartalais.

Šiaurės rytinė teritorijos dalis ribojasi su užpelkėjusia teritorija, tankiai apaugusia brūzgynais ir juodalksniais. Šis medžių masyvas priklauso Ignalinos miesto savivaldybės miškams.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Patekimas į sklypą yra iš Turistų gatvės. Sklypas turi būti tvarkomas išlaikant planuojamą visos teritorijos pėsčiųjų takų sistemą. Planuojamų pėsčiųjų ir dviračių takų tinklo pagalba bus įmanoma patekti į paplūdimį ir į kitus sklypus.

INŽINERINIAI TINKLAI

Elektros įvadai į atskirus sklypus turi būti įrengiami inžinierinės infrastruktūros ir bendro naudojimo teritorijose.

Prie teritorijos yra skirstomieji elektros tinklai. Numatomas šių tinklų demontavimas ir naujos 10 kV kabelinės linijos įrengimas per bendro naudojimo ir inžinierinės infrastruktūros sklypus.

Planuojamų vandens vartotojų aprūpinimas vandeniu numatomas iš greta teritorijos esančių miesto skirstomųjų vandentiekio tinklų.

Vadovaujantis Ignalinos miesto bendruoju planu ir siekiant kuo mažesnio poveikio aplinkai, buitines nuotekas iš planuojamų statinių numatoma nuvesti į esamus miesto buitinių nuotekų surinkimo tinklus.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Vystant poilsinio bei pažintinio turizmo infrastruktūrą Ignalinos mieste, ši teritorija yra ypač reikšminga, galinti pritraukti investicijas.

Paplūdimio teritorija gali plėstis šiaurės, vakarų ir rytų kryptimis, palei Gavio ir Gavaičio ežerų pakrantes.

Teritorijoje galima išvystyti rekreacinę bei komercinę veiklą, tam tikslui suformuojant polifunkcinės paskirties sklypus, kurių valdymą ir naudojimą galima perduoti atskiriems juridiniams ar fiziniams asmenims.

Teritorija gali tapti intensyviai lankoma ne tik gyventojų, bet ir miesto svečių.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Ignalinos savivaldybės administracijos
Investicijų ir strateginio planavimo skyrių
Vidmantas Čepulėnas
Telefonas: +370 8 386 32700
El. paštas: vidmantas.cepulenas@ignalina.lt

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 5

Sklypas prie Gavio ežero mineralinio vandens gavybai ir naudojimui vystyti

PASKIRTIS

0,9 ha ploto sklypo tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė, naudojimo pobūdis – mineralinio vandens gavyba ir panaudojimas.

Šiuo metu sklype yra daromas pirmasis mineralinio vandens gręžinys, iš kurio, atlikus vandens tyrimus, numatoma išgauti mineralinį vandenį, kuris galės būti naudojamas vonioms, geriamo mineralinio vandens ruošimui. Planuojama nutiesti mineralinio vandens linijas iki miesto ligoninės ir SPA centro.

ADRESAS

Turistų g. 30B, Ignalina

VIETA

Teritorija yra Ignalinos miesto pietvakarinėje dalyje, šalia Gavio ežero. Netoli nuo teritorijos yra pagrindinis Ignalinos miesto paplūdimys, šalia teritorijos praeina Turistų gatvė, kuri už miesto ribų tampa krašto keliu. Nuo teritorijos iki Turistų gatvės yra asfaltuotas kelias. Prie sklypo galima privažiuoti asfaltuotu keliu, kuris veda nuo Turistų gatvės į UAB „Ignalinos vanduo“ pastatus, kurie yra šalia aprašomo sklypo.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Patekimas į sklypą yra iš Turistų gatvės. Sklypas turi būti tvarkomas išlaikant planuojamą visos teritorijos pėsčiųjų takų sistemą. Planuojamų pėsčiųjų ir dviračių takų tinklo pagalba bus įmanoma patekti prie gręžinio.

INŽINERINIAI TINKLAI

Elektros įvadai į sklypą turi būti įrengiami inžinierinės infrastruktūros ir bendro naudojimo teritorijose.

Aprūpinimas geriamu vandeniu galimas iš greta teritorijos esančių miesto skirstomųjų vandentiekio tinklų, nuotekas numatoma nuvesti į esamus miesto buitinių nuotekų surinkimo tinklus.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Ši teritorija papildys miesto paplūdimio infrastruktūrą nauju traukos objektu.

Mineralinį vandenį numatoma tiekti miesto ligoninei ir SPA centrui.

Mineralinio vandens išgavimas ir prieinamumas papildys Ignalinos sveikatingumo ir rekreacines paslaugas.

Mineralinio vandens gręžinys bus intensyviai lankomas ne tik gyventojų, bet ir miesto svečių.

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Ignalinos savivaldybės administracijos
Investicijų ir strateginio planavimo skyrių
Vidmantas Čepulėnas
Telefonas: +370 8 386 32700
El. paštas: vidmantas.cepulenas@ignalina.lt

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 6

Sklypas daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybai

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – gyvenamosios teritorijos; naudojimo pobūdis – daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statyba).

Teritorijoje, kurios plotas apie 0,1414 ha, numatyta daugiabučių kintamo aukštingumo segmentinių arba blokuotų namų statyba, gyvenamieji pastatai su palėpiniu aukštu ir požeminiais garažais. Pirmuose aukštuose galimos komercinės prekybos ar paslaugų patalpos.

ADRESAS

Turistų g. 49A, Ignalina

VIETA

Teritorija yra Ignalinos miesto vakarinėje dalyje, šalia Turistų gatvės, miesto pakraštyje. Teritorija turi puikų susisiekimą su miesto centru ir užmiesčiu. Teritorijos šiaurinę ir vakarinę dalį juosia nebaigta Aukštaičių g. Pietinė teritorijos dalis ribojasi su Turistų gatve, rytinė – su M.Petrausko gatve. Kaimyninės teritorijos užstatytos mažaaukščiais ir daugiaaukščiais (iki 5 a.) gyvenamaisiais namais. Netoliese yra visuomeninės paskirties statiniai – Ignalinos miesto poliklinika ir ligoninė ir komercinės paskirties pastatas – maisto prekių parduotuvė. Už gyvenamųjų namų teritorijos į šiaurės vakarus yra miško parkas ir Palaukinio ežeras.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Teritorija turi puikų susisiekimą su Ignalinos miesto centru ir užmiesčiu. Aukštaičių ir Turistų gatvėmis yra patogus susisiekimas su miesto centru. Turistų gatvė už miesto ribų pereina į krašto kelią, vedantį link Palūšės, Molėtų ir t. t. Nors teritoriją patogu pasiekti iš bet kurios miesto dalies ir užmiesčio, eismo srautai čia nėra intensyvūs.

INŽINERINIAI TINKLAI

Šalia teritorijos, po Aukštaičių gatvės danga, yra šios inžinerinės komunikacijos: fekalinės kanalizacijos tinklai, lietaus kanalizacijos tinklai, vandentiekio tinklai, centralizuotos šilumos tiekimo tinklai, aukštos ir žemos įtampos požeminiai elektros tinklai, dujotiekio tinklai.

Inžinerinis teritorijos aprūpinimas bus galimas prisijungus prie Aukštaičių gatvėje esančių inžinerinių komunikacijų tinklų.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Teritorija patraukli gyvenamųjų namų statybai, nes yra miesto pakraštyje, ramioje vietoje.

Puikus susisiekimas su miesto centru ir poilsio zonomis bei užmiesčiu – kelias į Palūšę, Molėtus.

Netoliese yra ežeras, miško parkas, planuojamas sveikatingumo ir poilsio komplekso įkūrimas.

Gyvenamojo rajono plėtra sudarys sąlygas vystyti prekybos bei aptarnavimo įmonių verslą.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Ignalinos savivaldybės administracijos
Investicijų ir strateginio planavimo skyrių
Vidmantas Čepulėnas
Telefonas: +370 8 386 32700
El. paštas: vidmantas.cepulenas@ignalina.lt

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 7

Skvero Nr. 1 Zarasuose rekonstrukcijos II etapas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis – prekybos paslaugų ir pramogų objektų statyba).

Šiuo metu baigti skvero rekonstrukcijos ir apžvalgos rato statybos darbai.

VIETA

Skveras yra Zarasų mieste, prie Zaraso ežero.

INFRASTRUKTŪRA

Įrengta autobusų ir automobilių sustojimo vieta, viešieji tualetai. Planuojama pastatyti patalpas kavinei-restoranui, 100 žmonių talpinančią konferencijų salę.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Planuojama skvere sukurti lankytojų traukos centrą, galintį aptarnauti didesnius lankytojų srautus. Savivaldybės investicija – 3 535 503 Lt (~1 mln. EUR), investuotojo indėlis – 1 292 851 Lt (~375 tūkstančiai EUR) (kavinės, konferencijų įranga, baldai).

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Zarasų rajono savivaldybės administracijos
Investicijų ir plėtros skyriaus vedėją
Ingridą Tatarūnę
Tel.: +370 8-385-37140
El. paštas: ingrida.tatarune@zarasai.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 8

Zaraso ežero paplūdimio Didžiojoje saloje sutvarkymas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis – prekybos paslaugų ir pramogų objektų statyba).

Parengtas teritorijos (plotas – apie 4 ha) detalusis planas, rengiamas techninis projektas. Planuojama statybos darbų pradžia – 2012 m.

VIETA

Paplūdimys yra Zaraso ežero pakrantėje, Didžiojoje saloje. Susisiekimas su miestu yra galimas keliu, kuris veda iš salos į miestą.

INFRASTRUKTŪRA

Planuojama sutvarkyti Zaraso ežero pakrantę, pažymėti vandens trasas, praplėsti paplūdimio zoną ir įrengti šiuolaikiškam paplūdimiui būdingą infrastruktūrą – mažosios architektūros elementus – lieptus, valčių prieplaukas, teritorijos apšvietimą, persirengimo kabinas, sporto aikšteles, pėsčiųjų takus, pastatyti gelbėtojų postą, patalpas kavinėms, valčių nuomos punktui, sanitariniams mazgams ir kitoms su paplūdimiu susijusioms paslaugoms teikti.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Planuojama sutvarkyti Zaraso ežero Didžiojoje saloje paplūdimį. Savivaldybės investicija – 1 584 000 Lt, investuotojo indėlis – nuo 100 000 iki 300 000 Lt (kavinės, baro, ledainės, restorano, vandens sporto inventoriaus nuomos punkto įranga, kt.).

OBJEKTO NUOTRAUKOS

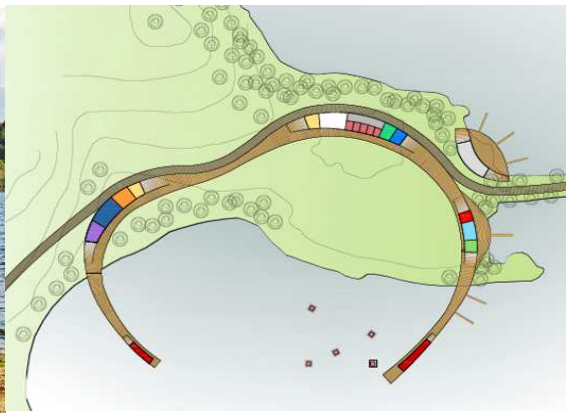

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Zarasų rajono savivaldybės administracijos
Investicijų ir plėtros skyriaus vedėją
Ingridą Tatarūnę
Tel.: +370 8-385-37140
El. paštas: ingrida.tatarune@zarasai.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 9

Turistinio kempingo „Zarasai“ plėtra

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis – prekybos paslaugų ir pramogų objektų statyba).

Pastatytas kempingo administracinis pastatas, rengiamas detalusis planas. Planuojama projekto pradžia – 2012 m. kovo mėn.

VIETA

Turistinis kempingas įsikūręs Zaraso ežero pakrantėje.

INFRASTRUKTŪRA

Infrastruktūros nėra, planuojama sukurti.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Planuojama sukurti šiuolaikišką kempingų infrastruktūrą Zaraso ežero pusiasalyje. Savivaldybės investicija – 400 000 Lt (~115 tūkstančiai. EUR) (anksčiau investuota ~1 000 000 Lt (290 tūkstančiai EUR)), investuotojo indėlis – 3 500 000 Lt (~1 mln. EUR) (papildomų namelių ant ratų vietų (kemperių), poilsiaviečių (palapinėms) įrengimas, poilsio namelių statyba).

OBJEKTO NUOTRAUKOS

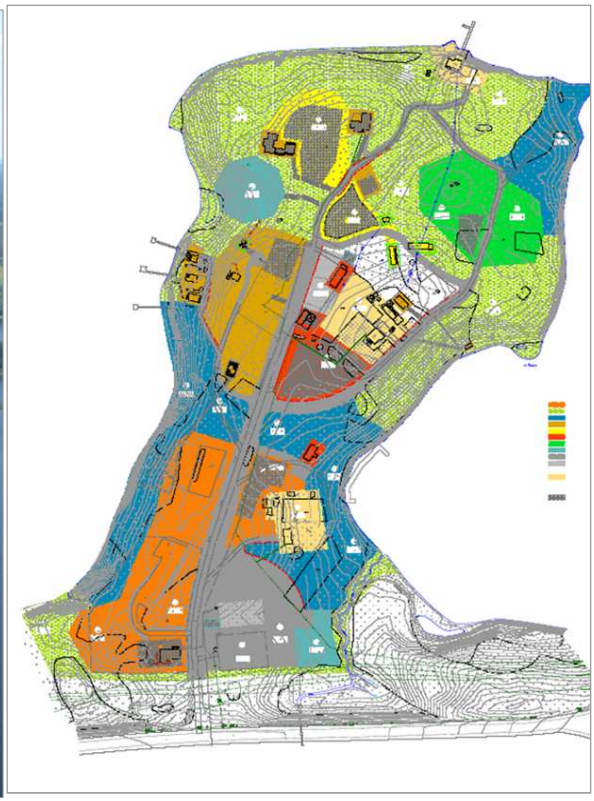

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

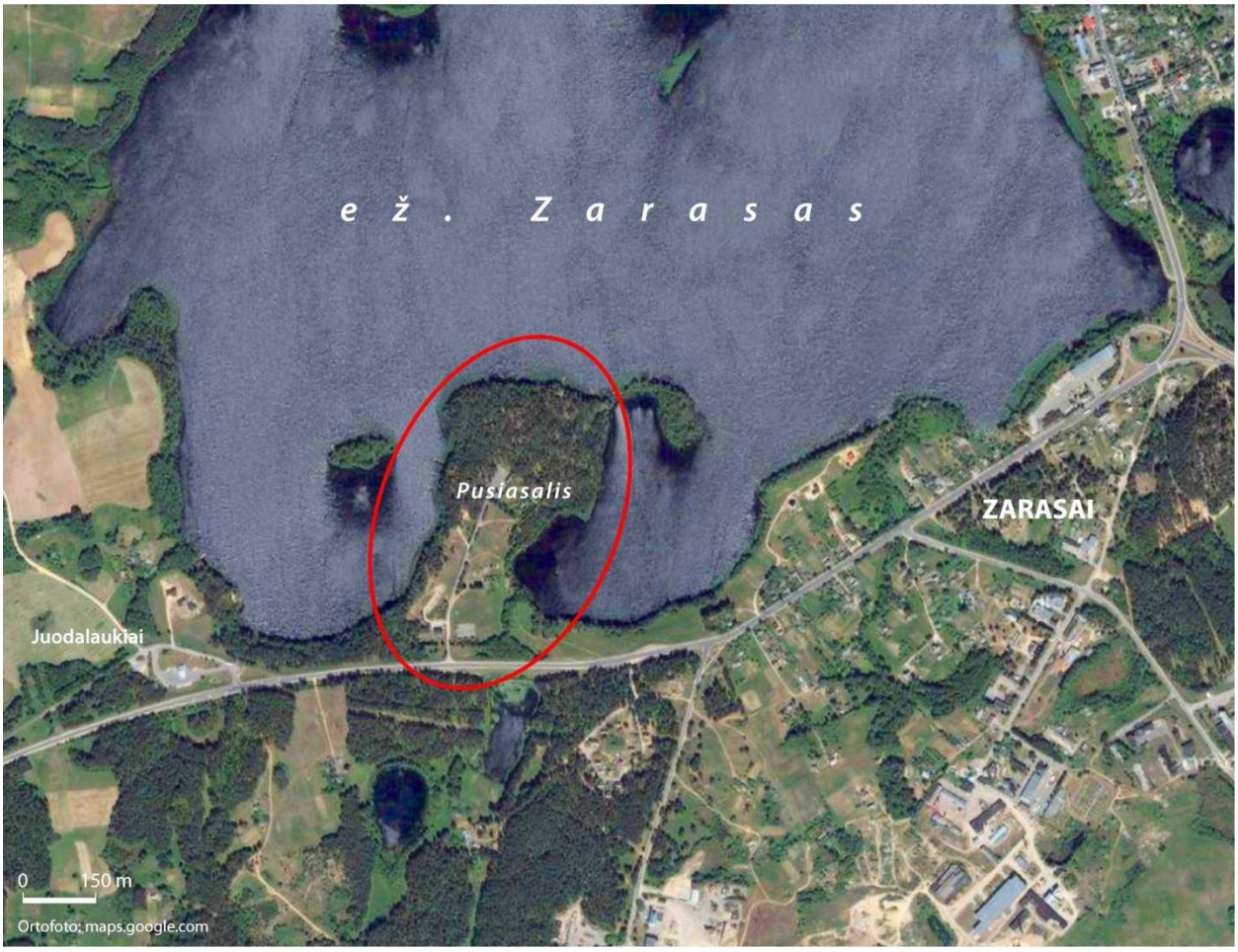

ASMUO RYŠIAMS

Zarasų rajono savivaldybės administracijos
Investicijų ir plėtros skyriaus vedėją
Ingridą Tatarūnę
Tel.: +370 8-385-37140
El. paštas: ingrida.tatarune@zarasai.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 10

Sporto bei aktyvaus poilsio žiemą ir vasarą infrastruktūros plėtra prie Zarasaičio ežero

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis – prekybos paslaugų ir pramogų objektų statyba).

Teritorijos plotas – 100 ha. Rengiamas detalusis planas, planuojama statybos darbų pradžia – 2012 m.

VIETA

Projektas apima 100 ha teritoriją, kuri yra Zarasaičio ežero pakrantėje.

INFRASTRUKTŪRA

Teritoriją numatoma pritaikyti komandiniam sportui ir aktyviam poilsiui – sutvarkyti paplūdimį, rekonstruoti futbolo stadioną, įrengti riedučių-dviračių takus, krepšinio, lauko teniso, tinklinio, rankinio aikštynus, kalnų ir lyguminio slidinėjimo infrastruktūrą, pastatyti šiems objektams reikalingą infrastruktūrą- pastatus apgyvendinimo, maitinimo, rekreacijos ir kt. paslaugoms teikti.

Pirmas projekto įgyvendinimo etapas – kalnų slidinėjimo trasų prie Zarasaičio ežero įrengimas.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Planuojama sporto bei aktyvaus poilsio žiemą ir vasarą infrastruktūros plėtra prie Zarasaičio ežero. Savivaldybės investicija – 400 000 Lt (~115 tūkstančiai EUR), investuotojo indėlis – 1 000 000 Lt (~290 tūkstančiai EUR) (Kalnų slidinėjimo trasos, slidinėjimo inventoriaus nuomos punkto įrengimas).

OBJEKTO NUOTRAUKOS

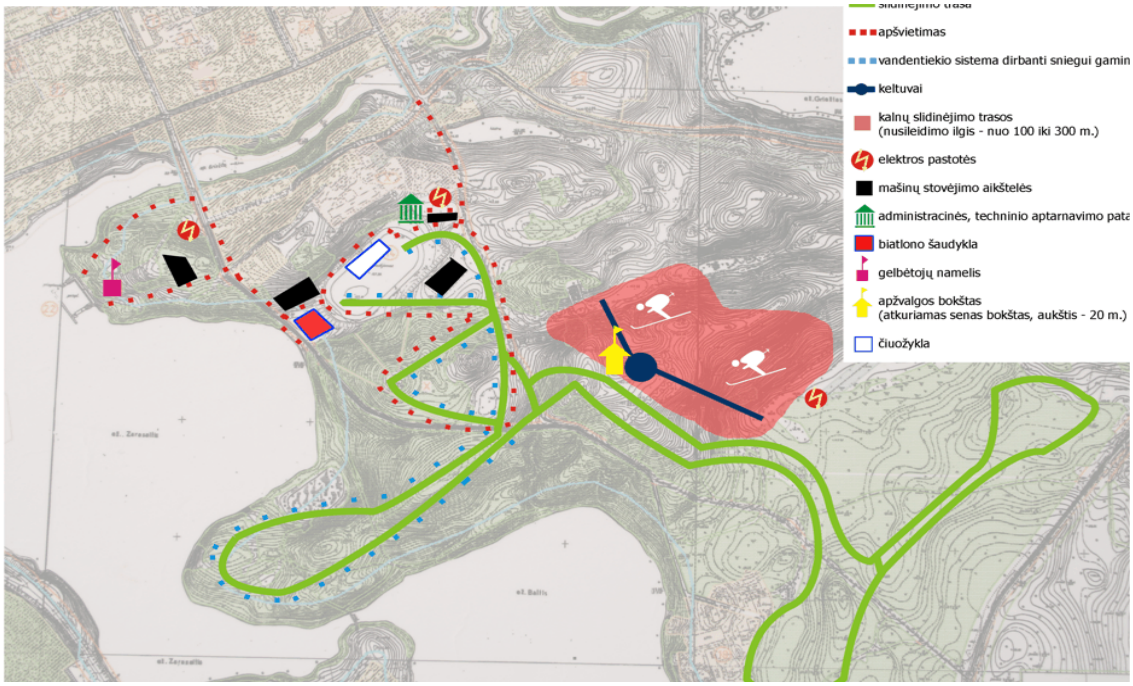
apšvietimas
vandentiekio sistema dirbanti sniegui gamin
keltuvai
kalnų slidinėjimo trasos
(nusileidimo ilgis - nuo 100 iki 300 m.)
elektros pastotės
mašinų stovėjimo aikštelės
administracinės, techninio aptarnavimo pat
biatlono šaudykla
gelbėtojų namelis
apžvalgos bokštas
(atkuriamas senas bokštas, aukštis - 20 m.)
čiuožykla

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Zarasų rajono savivaldybės administracijos
Investicijų ir plėtros skyriaus vedėją
Ingridą Tatarūnę
Tel.: +370 8-385-37140
El. paštas: ingrida.tatarune@zarasai.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 11

Universalinės parduotuvės pastatas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis – prekybos paslaugų ir pramogų objektų statyba).

Tai buvusi universalinė parduotuvė ir keturių aukštų restoranas su atvira terasa į Zaraso ežero pusę. Bendras plotas – 3480, 89 kv. m. Pastatas tinkamas prekybinei, turistinei ir pan. veikloms.

ADRESAS

Bukonto g. 11, Zarasai

VIETA

Pastatas mūrinis, 4 aukštų. Šiuo metu vienoje pastato dalyje veikia statybinių medžiagų parduotuvė, kita dalis neįrengta. Šalia prekybos centras „Maxima“. Atstumas nuo Zaraso ežero – apie 30 metrų.

INFRASTRUKTŪRA

Šalia pastato Zaraso ežero pakrantėje vykdoma skvero rekonstrukcija, jau įrengtas pėsčiųjų takas ežero pakrantėje ir apžvalgos žiedas virš ežero.

Pastatas yra pagrindinės miesto gatvės (Bukanto g.) pakraštyje, kelyje Zarasai – Vilnius. Privažiavimas geras, yra 200 kv. m. ploto garažai. Elektros galia 80 KW, yra vandentiekis, kanalizacija, galimybė prisijungti prie šilumos tinklų arba įsirengti autonominę katilinę.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Pastatas tinkamas turizmui, prekybinei ir bet kokiai kitai veiklai. Gali būti parduodamas, nuomojamas, galimi bendri investiciniai projektai.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

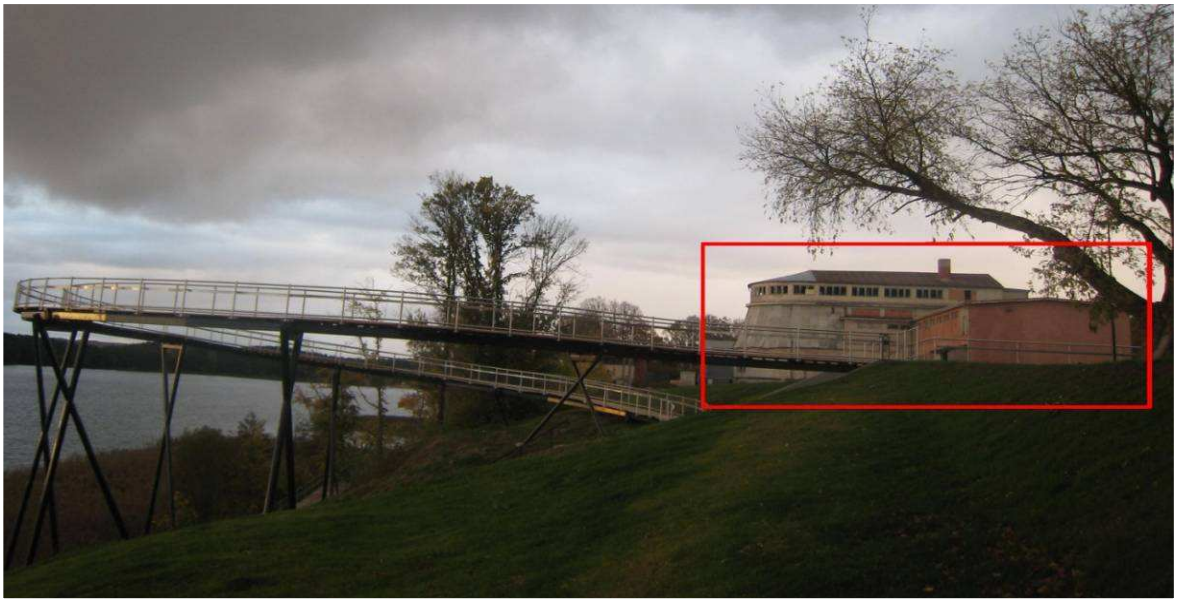

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

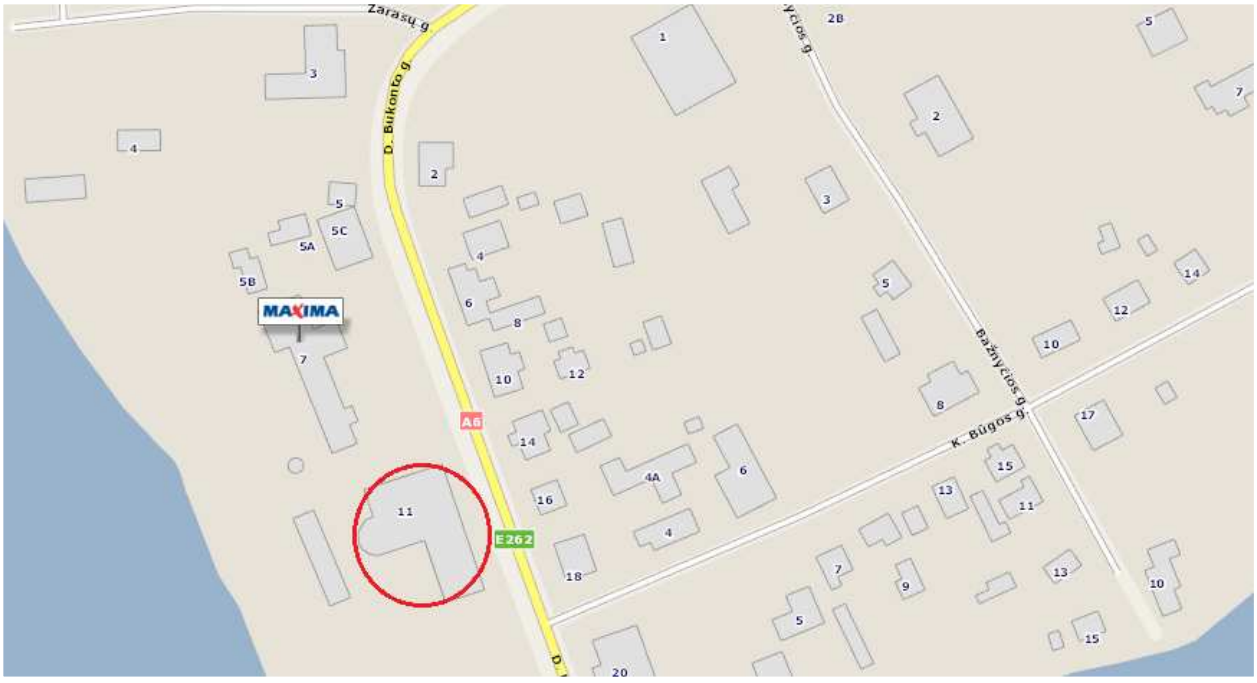

ASMUO RYŠIAMS

UAB “Lėdis”
Palazdinės k, Zarasų r.
Tel: +370 385 30300
El. paštas: ledis@ledis.lt

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 12

Komercinis pastatas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis – prekybos paslaugų ir pramogų objektų statyba).

Tai komercinės paskirties pastatas, kurio bendras plotas – 572,07 kv. m. Pastatas tinkamas maitinimo, apgyvendinimo, SPA ir kitų paslaugų teikimui.

ADRESAS

Sėlių g. 8A, Zarasai

VIETA

Pastatas mūrinis, 2 aukštų. Pastatas yra centrinėje miesto aikštėje. Pastatas pilnai įrengtas, patalpų būklė gera, lubų aukštis 3,3 m, pritaikytas prekybinei veiklai. Yra sandėliavimo patalpos. Pirmas aukštas išnuomotas.

INFRASTRUKTŪRA

Privažiavimas prie pastato geras, yra stovėjimo aikštelė, vidinis kiemas, garažai. Elektros galia 30 KW (galimybė padidinti). Įrengtas vandentiekis, kanalizacija, patalpos šildomos elektra, yra galimybė įsirengti autonominę katilinę.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Pastatas tinkamas maitinimo, apgyvendinimo, SPA ir kitų paslaugų teikimui. Parengtas projektas viešbučio statybai. Pastatas gali būti parduodamas, nuomojamas, galimi investiciniai projektai.

PROJEKTO VIETA REGIONE

Aknīste
Asare
Rubeņi
Nīcgale
Pelēči
Aglona
Onuškis
Gārsene
Kalupe
Dubna
Juodupė
Bebrene
Dviete
Špoģi
Grāveri
Auleja
Viški
Ambeļi
Škeltova
Vabole
LATVIA
Subate
Ilūkste
Pilskalne
Līksna
Maļinova
Bikernieki
Izvalta
Kombuļi
Rokiškis
Bajorai
Skemai
Lociki
Naujene
Kavoliškis
Obeliai
Eglaine
Pašuliene
Šėdere
Augstkalne
Ezerkalns
Krauja
Vecstropi
Laibgaliai
Panemunėlis
Svente
DAUGAVPILS
Kaplava
Krāslava
Tabore
Kalkūni
GRĪVA
Suviekas
Červonka
Kaplava-Pljussy
Kriaunos
Kamajai
Šniukštai
Mirnijs
Skrudaliena
Saliena
Pljussy
Laucesa
Antazavė
Medumi
Imbradas
Silene
Jūžintai
Dmitriškės
Duokiškis
Užtiltė
Dusetos
Aviliai
Kumbuļi
Silene-Urbany
Demene
Urbany
Zarasai
Turmantas
Slobodka
Mežany
Degučiai
Smalvos
Antalieptė
Braslav
Užpaliai
VISAGINAS
IGNALINOS AE
Baibiai
Drisvjaty
Ahremovcy
Vyžuonos
Sudeikiai
Daugailiai
Salakas
Opsa
Teterki
Dūkštas
Kaniūkai
Rimšė
BELARUS
UTENA
Daljokie
Iody
Antalgė
Leliūnai
Pačėnai
Tauragnai
Kazitiškis
Vidzy
Kuktiškės
Vidiškės
Naujasis Daugėliškis
Vidzy-Lovčinskie
Tverečius-Vidzy
Suginčiai
Saldutiškis
Ignalina
Kozjany
Verbiškės
Linkmenys
Tverečius
Didžiasalis
0
7 km

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

UAB “Lėdis”
Palazdinės k, Zarasų r.
Tel: +370 385 30300,
El. paštas: ledis@ledis.lt

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 13

Ryšių pastatas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – inžinerinės infrastruktūros teritorijos; naudojimo pobūdis – susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų statybos).

Tai nebaigtas statyti ryšių (negyvenamasis) pastatas. Pastatas įtrauktas į privatizuojamų objektų sąrašą. Bendras plotas - 5128,45 kv. m. Pastatas, pakeitus naudojimo paskirtį, tinkamas komercinei veiklai vykdyti.

ADRESAS

Veteranų g. 11, Visaginas

VIETA

Pastatas mūrinis, 4 aukštų, baigtumas – 60 proc. Šiam objektui priskirtas 0,7658 ha valstybinės žemės sklypas.

Pastatas yra miesto centre, netoli parko, šalia – daugiabučiai gyvenamieji namai, policijos komisariatas, prekybos centras, viešbutis.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Pastatas yra prie pagrindinės gatvės, privažiavimas geras – asfaltuotu keliu, yra vietos parkavimui. Pėsčiųjų srautas intensyvus.

Tiesioginis susisiekimas su Taikos prospektu. Taikos prospektas – tai valstybinės reikšmės kelias (Dūkštas – Visaginas, nr. 113), sudarantis palankias susisiekimo sąlygas su aplinkinėmis gyvenvietėmis, miestais bei jų centrais.

INŽINERINIAI TINKLAI

Inžinerinės įrangos, komunikacijų, elektros, dujų, vandentiekio, kanalizacijos, šildymo nėra.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Pastatas yra strategiškai patogioje vietoje. Pakeitus paskirtį, galima pritaikyti komercinei veiklai.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

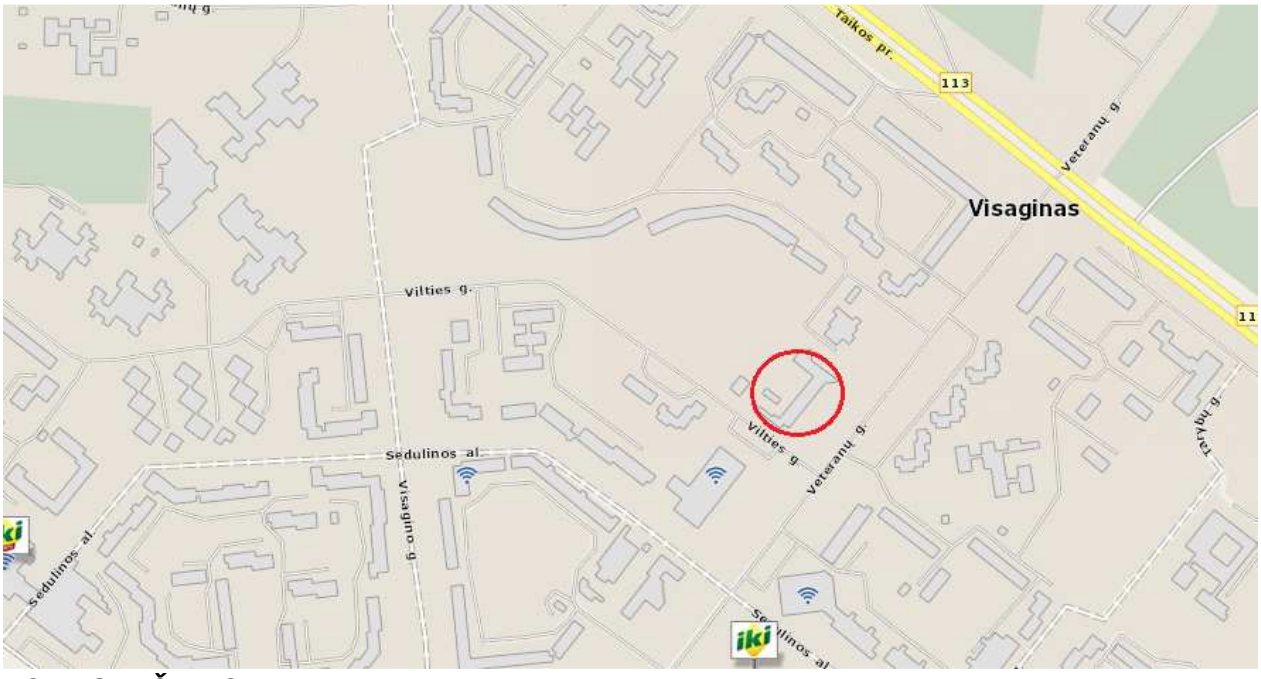

ASMUO RYŠIAMS

Visagino savivaldybės administracijos
Teritorijų planavimo ir architektūros skyrių
Tel.: +370 386 60698
El.paštas: investiciju.skyrius@visaginas.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 14

Mokyklos pastatas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – visuomeninės paskirties teritorijos; naudojimo pobūdis – mokslo ir mokymo, kultūros ir sporto, sveikatos apsaugos pastatų bei statinių statybos).

Tai buvusios mokyklos patalpos. Bendras pastato plotas - 8630,52 kv. m. Pastatas, pakeitus naudojimo paskirtį, tinkamas komercinei veiklai vykdyti.

ADRESAS

Draugystės g. 10, Visaginas

VIETA

Pastatas mūrinis, 4 aukštų. Šalia pastato – daugiabučiai gyvenamieji namai, mokykla, darželis, stadionai.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Privažiavimas prie pastato geras – asfaltuotu keliu, yra automobilių stovėjimo vietos. Susisiekimas su Taikos prospektu galimas Statybininkų arba Energetikų gatvėmis.

INŽINERINIAI TINKLAI

Yra komunikacijų, elektros, vandentiekio, kanalizacijos, centralizuoto šildymo sistemos.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Pastatas yra strategiškai patogioje vietoje. Pakeitus paskirtį, galima pritaikyti apgyvendinimo paslaugų veiklai.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

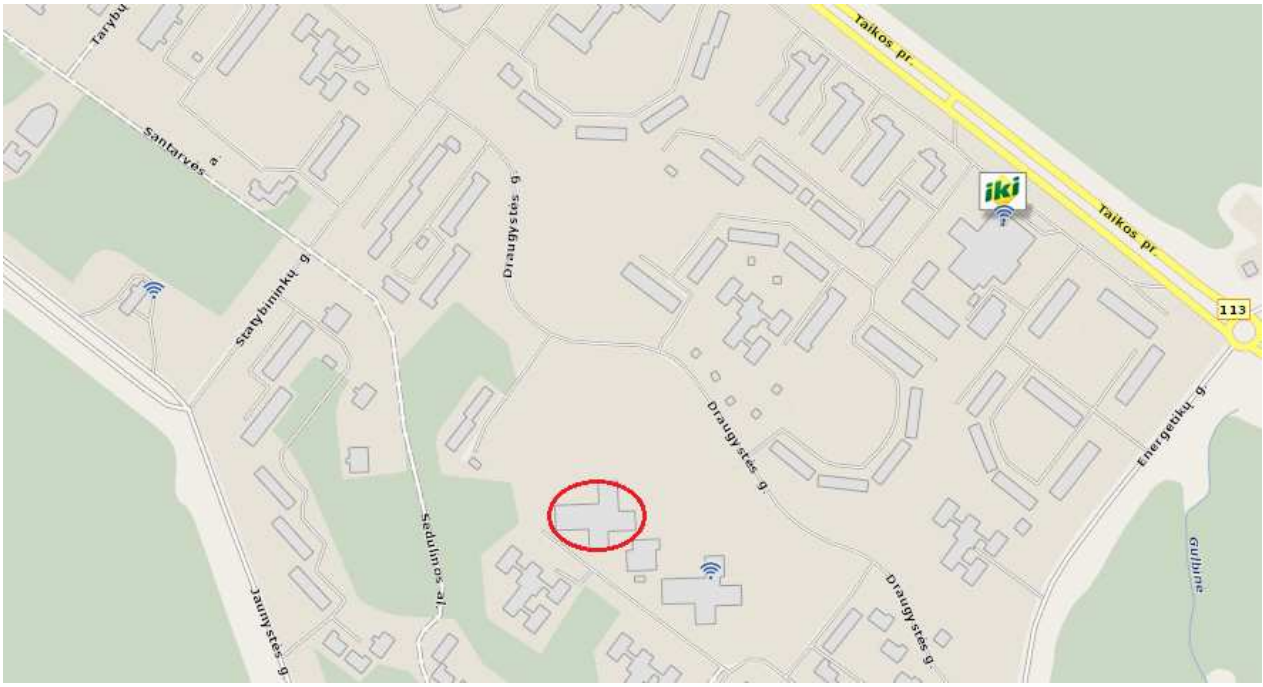

ASMUO RYŠIAMS

Visagino savivaldybės administracijos
Teritorijų planavimo ir architektūros skyrių
Tel.: +370 386 60698
El.paštas: investiciju.skyrius@visaginas.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 15

Gimdymo namų pastatas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – visuomeninės paskirties teritorijos; naudojimo pobūdis – mokslo ir mokymo, kultūros ir sporto, sveikatos apsaugos pastatų bei statinių statybos).

Tai buvęs gimdymo namų korpusas, bendras pastato plotas – 4291,53 kv. m. Pastatas įtrauktas į privatizuojamų objektų sąrašą. Pastatas, pakeitus naudojimo paskirtį, tinkamas komercinei veiklai vykdyti.

ADRESE

Taikos pr. 15D, Visaginas

VIETA

Pastatas mūrinis, 3 aukštų; dalis patalpų šiuo metu nuomojama; kitose patalpose reikalingas kosmetinis remontas. Šalia pastato yra valstybinis miškas, Visagino ligoninė ir pirminės sveikatos priežiūros centras, verslo inkubatorius.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Prie pastato yra privažiavimas asfaltuotu keliu ir automobilių stovėjimo vietos. Tiesioginis susisiekimas su Taikos prospektu.

INŽINERINIAI TINKLAI

Yra komunikacijų, elektros, vandentiekio, kanalizacijos, centralizuoto šildymo sistemos.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Pastatas yra ramioje miesto vietoje. Pakeitus paskirtį, galima pritaikyti sanatorinio gydymo, SPA paslaugų veiklai.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Visagino savivaldybės administracijos
Teritorijų planavimo ir architektūros skyrių
Tel.: +370 386 60698
El.paštas: investiciju.skyrius@visaginas.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 16

Mokyklos pastatas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – visuomeninės paskirties teritorijos; naudojimo pobūdis – mokslo ir mokymo, kultūros ir sporto, sveikatos apsaugos pastatų bei statinių statybos).

Tai buvusios mokyklos patalpos, bendras plotas - 1977,3 kv. m. Pastatas įtrauktas į privatizuojamų objektų sąrašą. Pakeitus naudojimo paskirtį, patalpos tinkamos komercinei veiklai vykdyti.

ADRESAS

Taikos pr. 20A, Visaginas

VIETA

Pastatas gelžbetonio plokščių, 2 aukštų, šalia – daugiabučiai gyvenamieji namai, prekybos centras, darželis. Yra kiemo aikštelė.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Privažiavimas prie pastato geras – asfaltuotu keliu. Tiesioginis susisiekimas su Taikos prospektu.

INŽINERINIAI TINKLAI

Yra komunikacijų, elektros, vandentiekio, kanalizacijos, centralizuoto šildymo sistemos.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Pastatas yra strategiškai patogioje vietoje. Pakeitus paskirtį, galima pritaikyti komercinei veiklai.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Visagino savivaldybės administracijos
Teritorijų planavimo ir architektūros skyrių
Tel.: +370 386 60698
El.paštas: investiciju.skyrius@visaginas.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 17

Vaikų poliklinikos pastatas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – visuomeninės paskirties teritorijos; naudojimo pobūdis – mokslo ir mokymo, kultūros ir sporto, sveikatos apsaugos pastatų bei statinių statybos).

Tai buvusios vaikų poliklinikos patalpos, bendras plotas - 1407,29 kv. m. Pakeitus naudojimo paskirtį, patalpos tinkamos komercinei veiklai vykdyti.

ADRESE

Taikos pr. 15, Visaginas

VIETA

Tai dviejų aukštų pastatas, kuriuo nesinaudojama nuo 2008 m. Pastate reikalingas kosmetinis remontas. Yra atskiras įejimas į pastatą. Šalia pastato yra Visagino ligoninė ir Pirminės sveikatos priežiūros centras, verslo inkubatorius.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Privažiavimas prie pastato geras – asfaltuotu keliu, netoli yra automobilių stovėjimo aikštelė. Tiesioginis susisiekimas su Taikos prospektu.

INŽINERINIAI TINKLAI

Yra komunikacijų, elektros, vandentiekio, kanalizacijos, centralizuoto šildymo sistemos.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Pastatas yra strategiškai patogioje vietoje, Visagino ligoninės ir Pirminės sveikatos priežiūros centro kaiminystėje. Pakeitus paskirtį, galima pritaikyti SPA paslaugų, gydymo veiklai.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Visagino savivaldybės administracijos
Teritorijų planavimo ir architektūros skyrių
Tel.: +370 386 60698
El.paštas: investiciju.skyrius@visaginas.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 18

Buitinio aptarnavimo pastatas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis – paslaugų objektų statyba).

Tai buitinio aptarnavimo pastatas. Pastatas įtrauktas į privatizuojamų objektų sąrašą. Patalpos gali būti naudojamos komercinei veiklai.

ADRESAS

Festivalio g. 8A, Visaginas

VIETA

Pastatas mūrinis, dviejų aukštų, yra pagrindinis ir atsarginis įėjimai. Patalpose reikalingas remontas. Pastatas yra netoli parko, šalia - daugiabučiai gyvenamieji namai.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Privažiavimas prie pastato geras – asfaltuotu keliu. Yra automobilių stovėjimo aikštelė. Susisiekimas su Taikos prospektu galimas Kosmoso gatve.

INŽINERINIAI TINKLAI

Inžinerinės sistemos (elektra, vandentiekis, kanalizacija, šildymas) yra demontuotos.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Pastatas yra strategiškai patogioje vietoje. Pakeitus paskirtį, galima pritaikyti komercinei veiklai.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

ASMUO RYŠIAMS

Visagino savivaldybės administracijos
Teritorijų planavimo ir architektūros skyrių
Tel.: +370 386 60698
El.paštas: investiciju.skyrius@visaginas.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 19

Mokyklos pastatas

PASKIRTIS

Žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – kitos paskirties žemė (naudojimo būdas – visuomeninės paskirties teritorijos; naudojimo pobūdis – mokslo ir mokymo, kultūros ir sporto, sveikatos apsaugos pastatų bei statinių statybos).

Tai buvusios mokyklos patalpos. Bendras pastato plotas – 2832,04 kv. m. Pakeitus naudojimo paskirtį, patalpos tinkamos komercinei veiklai vykdyti.

ADRESAS

Vilties g. 3

VIETA

Pastatas gelžbetonio plokščių, dviejų aukštų. Šalia pastato – daugiabučiai gyvenamieji namai, mokyklos.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Privažiavimas prie pastato geras – asfaltuotu keliu, yra kiemas, vietos automobilių parkavimui. Susisiekimas su Taikos prospektu galimas Kosmoso arba Veteranų gatvėmis.

INŽINERINIAI TINKLAI

Yra komunikacijų, elektros, vandentiekio, kanalizacijos, centralizuoto šildymo sistemos.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Pastatas yra strategiškai patogioje vietoje. Pakeitus paskirtį, galima pritaikyti komercinei veiklai.

OBJEKTO NUOTRAUKOS

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

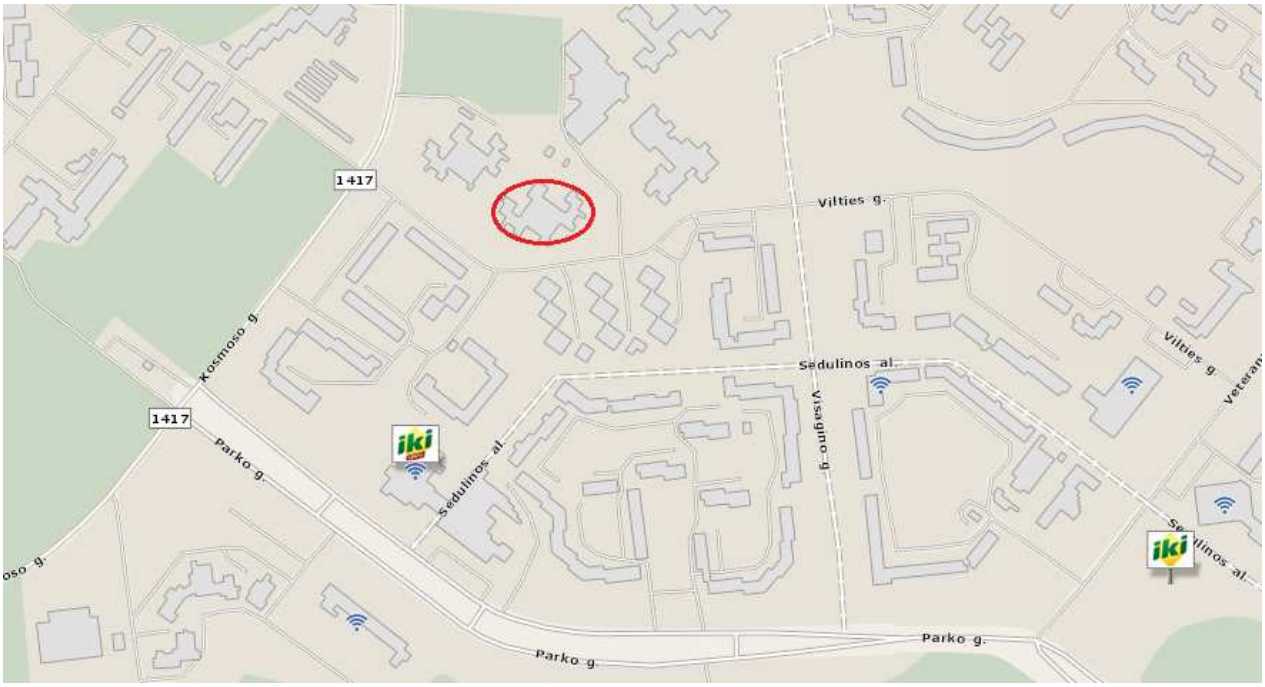

ASMUO RYŠIAMS

Visagino savivaldybės administracijos
Teritorijų planavimo ir architektūros skyrių
Tel.: +370 386 60698
El.paštas: investiciju.skyrius@visaginas.lt.

INVESTICIJŲ INVESTAVIMO OBJEKTAS NR. 20

Visagino pramoninė zona

INVESTICINIS PASIŪLYMAS

Šiuo metu Visagino pramoninėje zonoje parduodami šie sklypai:

- 90-1 (1.92 ha.), 101-1, 102-1, paskirtis - pramonės ir sandėliavimo objektų statyba;
- 85-2 (0.21 ha) žemės ūkio paskirties sklypas;
- 41 (2.92 ha) žemės ūkio paskirties sklypas;
- 6 (0.43 ha) - miško ūkio paskirties sklypas;
- 42-1 (5.60 ha) - miško ūkio paskirties sklypas.

ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

Pagrindinė tikslinė kvartalo žemės naudojimo paskirtis – miškų ūkio paskirties žemė, naudojimo būdas – ūkinių miškų sklypai (teritorijos naudojimo būdo ar pobūdžio turinys – kiti miškų ūkio paskirties žemės sklypai).

Teritorija pietinėje pusėje ribojasi su autokeliu Nr. 51, vakarinėje - su autokeliu Nr. 2 (Dūkštas – Visaginas). Šiaurinėje pusėje teritorija ribojasi su VĮ „Visagino energija“ bei UAB „Pasmalvė“ sklypais, o rytinėje – su laisvos valstybinės žemės fondo teritorija.

Visagino pramoninę zoną buvo planuojama įrengti 7,9 ha teritorijoje Karlų kaime, buvusios Ignalinos AE statybinių ir remonto organizacijų bazės teritorijoje. Šiuo metu šioje pramonės zonoje veikia įmonės, bet daug sklypų yra nenaudojama, dalis yra parduodama.

Teritorijoje yra apie 3,6 ha miško. Dominuoja pribręstantys mišraus beržo ir kitų minkštų lapuočių medynai.

Vakarinėje teritorijos dalyje, šalia valstybinės reikšmės kelio Dūkštas – Visaginas Nr. 113 yra apie 1,2 ha ploto pelkė.

Vietovės dirvožemiai derlingi – normalaus atmosferinio ir laikinai perteklinio drėkinimo, priesmėlio ir priemolio veleniniai jauriniai.

Artimiausi gyventojai yra šiaurės rytų kryptimi Karlų kaime, už 1,1 km nuo zonos teritorijos. Atstumas iki artimiausių sodų – daugiau nei 600 m.

Visagino pramoninė zona patenka į IAE 30 km stebėjimo zoną. Teritorija nepatenka į Visagino miesto vandenvietės apsaugines zonas.

Artimiausias ežeras – Pasamanė yra maždaug už 1,5 km pietryčių kryptimi. Pietvakarių kryptimi už 1,5 km yra ežeras Gulbinis, už 2,5 km vakarų kryptimi yra ežeras Visaginas, už 1,6 km šiaurės vakarų kryptimi teka upė Gulbinė, šiaurės kryptimi už 2,4 km yra nedidelis ežerėlis, o už 3,5 km – Drūkšiai.

Pramoninės zonos teritorija šiuo metu naudojama kaip miškų ūkio paskirties žemė ir civilinės saugos požiūriu grėsmės nekelia. Teritorijoje yra taikomos priešgaisrinės apsaugos priemonės: miškas yra stebimas.

SUSISIEKIMO SISTEMA

Susisiekimo atžvilgiu teritorija yra palankioje vietoje: iš pietų ir vakarų pusių ji ribojasi su asfaltuotais keliais (autokelias Nr. 51 ir autokelias Nr. 2). Autokelias Nr. 2 yra valstybinės reikšmės (Dūkštas – Visaginas Nr. 113), teritorijai sudarantis palankias susisiekimo sąlygas su aplinkinėmis gyvenvietėmis, miestais bei jų pramoniniais centrais. Vietinės reikšmės autokelias Nr. 51 gali būti panaudotas, kuriant pagrindinius įvažiavimus į pramoninės zonos teritoriją.

Šalia teritorijos yra nutiestas geležinkelis.

INŽINERINIAI TINKLAI

Teritorijos aprūpinimas vandeniu galimas iš Visagino miesto vandenvietės. Atstumas iki Visagino vandenvietės yra apie 2 km.

Teritorijoje jau yra nutiestos vandentiekio, pramoninio vandentiekio, lietaus nuotekų bei buitinių nuotekų linijos.

Vandentiekio pasijungimo atžvilgiu sklypas yra išsidėstęs itin palankioje vietoje: įvadą galima daryti ir nuo autokelio Nr. 2 (Dūkštas – Visaginas Nr. 113), ir nuo autokelyje Nr. 51 esamų tinklų. Pramoniniam vandentiekiui prisijungti būtų palankus šulinys BKT-8 (palei kelią), tačiau šis 400 mm skersmens plieninis vamzdis yra susidėvėjęs (50% skersmens ploto yra užakėję). Pramoninį vandentiekį su siurblinėmis siūloma rekonstruoti. Buitinių nuotekų įvadui yra parankus šulinys Nr. 131 prie kelio Nr. 51 (skersmuo 500 mm). Rekomenduojama iškelti arba rekonstruoti sklype įrengtą 300 mm skersmens nuotekų kanalizacijos liniją (apie 400 m). Lietaus nuotekų įvadą taip pat galima projektuoti nuo autokelyje Nr. 51 esančios linijos.

Teritorijoje šiuo metu komunalinio aptarnavimo nėra.

Už 120 m nuo teritorijos ribos yra skirstomoji pastotė, kuri gali būti panaudojama kaip elektros pasijungimo taškas, rytinėje pusėje šalia krašto kelio Nr. 113 Dūkštas – Visaginas yra dujotiekio linija, nuo kurios galima butų projektuoti įvadą, pietų pusėje, šalia kelio Nr. 51, yra nutiesti ryšio tinklai, nuo kurių galima projektuoti įvadus.

PLĖTRA IR PERSPEKTYVOS

Statant bei eksploatuojant Ignalinos AE ir Visagino miestą prie Karlų kaimo, įkurta statybinių ir remonto organizacijų bazė. Dalis įmonių buvo pastatytos ir veikia, tačiau ne visos teritorijos buvo įsisavintos. Liko sukurta inžinerinė infrastruktūra, kuri sudaro palankias sąlygas atkurti arba papildyti anksčiau suplanuotas pramonės teritorijas.

Atsižvelgiant į tai, kad Ignalinos rajone, ypač apie Visaginą, yra didelis miškingumas, numatomoje pramoninės zonos teritorijoje augantis savaiminis miškas neatlieka gyvybiškai svarbios rekreacinės arba sanitarinės apsauginės funkcijos.

PRAMONĖS TERITORIJOS PLĖTRA

Visagino pramoninės zonos teritorija yra logiškas viso pramonės rajono vystymo tęsinys, kurio pagrindai buvo padėti pradėjus Ignalinos AE statybą. Pagal Visagino miesto plėtros planą prioritetinės yra tokios pramonės įmonės, kurios nereikalauja labai didelių energetinių išteklių, tačiau darbuotojai turi būti aukštos kvalifikacijos. Įvardintos keturios pagrindinės veiklos kryptys:

- energetikos įrenginių remontas ir aptarnavimas;
- energiją taupančios technologijos;
- medžio apdirbimas;
- metalo apdirbimas.

Vertinant pasirinktus Visagino pramonės zonos kūrimo privalumus, pirmoje eilėje paminėtina inžinerinė infrastruktūra, kuri tą vietą daro patrauklią verslui.

Nuo pramoninės zonos teritorijos palei autokelią Nr. 51 į rytų pusę tęsiasi apie 100 metrų pločio juosta, kurioje galėtų įsikurti mažesnės įmonės ir visuomeninės paskirties objektai, tačiau vietovės reljefas yra labai sudėtingas. Todėl įdėti kaštai teritorijos paruošimui gali ilgai neatsipirkti. Kitas dalykas – reikia planuoti pasirinktinį magistralinių tinklų atnaujinimą ir modernizavimą. Tiems darbams atlikti reikia ruoštis iš anksto ir planuoti kapitalo investicijas.

PROJEKTO VIETA REGIONE

OBJEKTO RIBŲ ORTOFOTO PLANAS

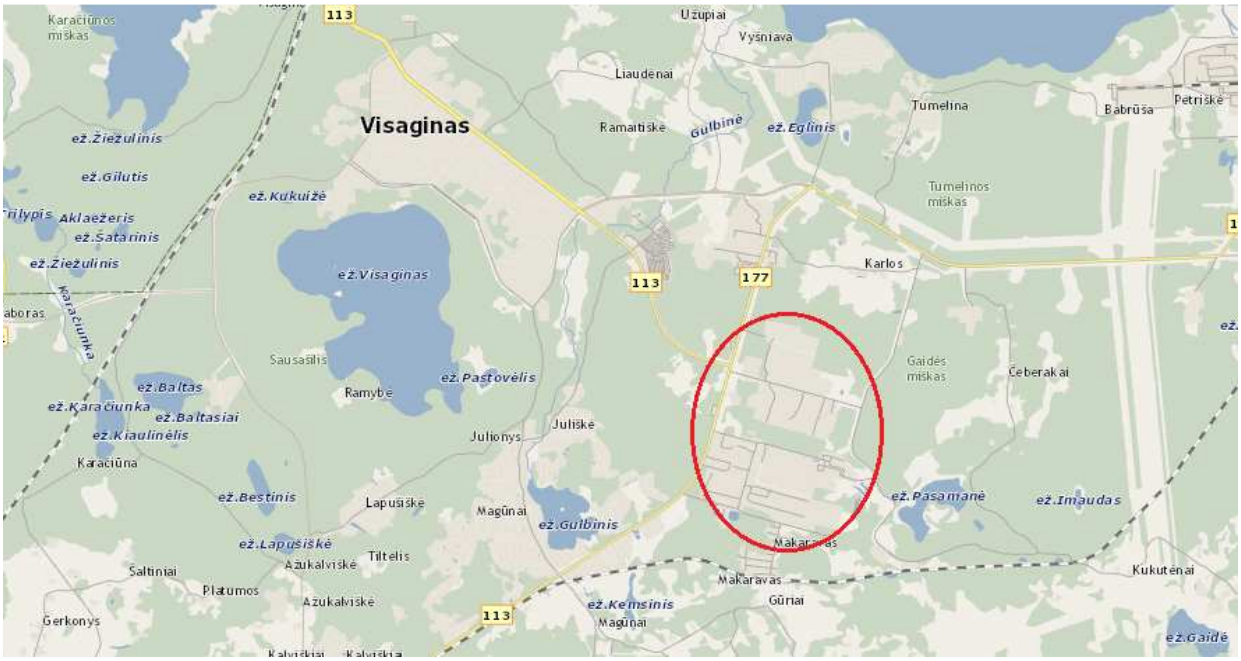

ASMUO RYŠIAMS

IĮ IRMUSTA
Basanavičiaus g. 119-3, Utena
El. paštas: info@irmusta.lt,
Tel.: +370 683 34 355

4 DALIS:LATGALOS – IGNALINOS AE BENDRADARBIAVIMO PER SIENĄ STRATEGIJA IR VEIKSMŲ PLANAS 2012-2014

ĮVADAS

Šio dokumento tikslas - supažindinti su Latgalos ir Ignalinos regionų bendradarbiavimą stiprinančių veiksmų planu, skatinant bendrą verslininkystę ir investicijų pritraukimą, taip pat regioninio konkurencingumo ir spartaus ekonomikos plėtros augimą.

Ruošiant bendradarbiavimo strategiją ir jos įgyvendinimo veiksmų planą, buvo įvertinta investicinė aplinka, atlikta privalomų teisės aktų analizė, taip pat identifikuoti ir aprašyti geriausi Latgalos ir Ignalinos regionų investicijų projektai. Susipažinta su kraštų ir regionų plėtros strategijomis o tai užtikrins naujų dokumentų ir strategijos atitikimą kitiems ilgalaikiams plėtros dokumentams, ir padės išvengti veiksmų pasikartojimo ir tų pačių renginių įgyvendinimo.

Jungtinių Tautų Prekybos ir plėtros konferencijos (UNCTAD) apibendrintame Pasaulio investicijų pranešime 2011 (World Investment Report 2011) ypatingai pabrėžta tai, kad investicijų pritraukime svarbu įgyvendinti veiklas vadovaujantis kaip konkretaus regiono poreikiais ir strategija, taip ir valstybės ir net kelių valstybių regioninių investicijų pritraukimo gairėmis. Pasaulio investicijų tendencijų tyrimuose, teisingos srities pasirinkimas yra laikomas kone pačiu sudėtingiausiu ir sunkiausiu iš sprendimų, nes teisingai pasirinkta sritis, investicijų pritraukimo procesą, padaro daug efektyvesniu ir rezultatyvesniu.

Remiantis Latvijos lyginamaisiais pranašumais ir kitais ekonomikos plėtros kriterijais, 2010 metais buvo nustatytos septynios tikslinės pramonės šakos: metalo apdirbimas ir mašinų gamyba, transportas ir logistika, informacinės technologijos, gyvybės mokslai, sveikatos priežiūra, medienos pramonė ir žaliosios technologijos, kuriose yra didelės perspektyvos pritraukti užsienio tiesiogines investicijas ir taip plėtoti verslininkystę. Lietuvos strateginiuose dokumentuose nėra nustatytos konkrečios šakos investicijų pritraukimui, ir regiono investicinės aplinkos apžvalga liudija apie labai panašias investicijų pritraukimo ir verslininkystės plėtros šakas.

1. BENDRADARBIAVIMO PER SIENĄ PROGRAMA

Programa/ projektas

Latgalos planavimo regionas bendradarbiaujant su Daugpilio Universitetu (Latvija) ir Ignalinos atominės elektrinės regiono plėtros agentūra (Lietuva) įgyvendina Latvijos-Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos 2007-2013 projektą „Verslininkystės plėtros potencialo skatinimas Latgalos – Utenos pasienio regione, akronimas REGION INVEST", LLII-119. Projekto bendras biudžetas – 418 727, 00 EUR. 85% šios sumos - 355 917,95 EUR (250 140,56 LVL) sudaro Europos Regioninės plėtros fondo Latvijos-Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos 2007-2013 parama.

Projekto planuojama trukmė: 24 mėnesiai.

Bendras projekto tikslas: skatinti verslo stabilumą ir plėtrą Latgalos ir Utenos pasienio regiono savivaldybių teritorijose, per bendrą pasienių regiono požiūrį skatinti eksportą ir gamybą, o taip pat bendradarbiavimą tarp verslininkystės ir akademinių sektorių Baltijos ežerų žemės ekonominės plėtros erdvėje.

Specifiniai projekto tikslai:

1. Pagerinti esamų verslininkų ir verslą pradėjusių sugebėjimus ir žinias verslininkystės vadyboje, ją pradedant ir eksporto planavime, užtikrinti 3 apmokymų modelius verslininkams, o taip pat 3 studijų programas – akademinę bakalauro studijų programą „Rytų Europos kultūros ir verslo ryšiai", magistro programą „Verslininkystės vadyba", o taip pat „Projektų vadybos" kursus Latvijos – Lietuvos pasienio regione.
2. Sukurti Baltijos Ežerų žemės tyrimo ir technologijų tinklą, įtraukiant verslą, akademinį ir viešąjį sektorių į inovacijų ir aukštųjų technologijų plėtrą verslininkystėje Latvijos-Lietuvos pasienio regione, organizuojant technologijų seminarus ir kontaktines biržas, kuriomis vadovaus Daugpilio universiteto tyrinėtojai.

3. Sukurti bendrą strateginį požiūrį į Latvijos-Lietuvos pasienio teritorijoje bendras eksporto, importo, investicijų pritraukimo ir verslininkystės veiklas, sukurti potencialių objektų investicijų portfelius ir užtikrinti tiesioginio marketingo renginius.
4. Pagerinti su verslu ir mokslu susiejusią infrastruktūrą, renovuoti 69,10 m^2 dydžio Daugpilio Universiteto auditoriją – tyrimų centrą su video konferencijos įranga.

Projekto tikslinės grupės:

- verslo informacinių centrų, verslo asociacijų, savivaldybių atstovai;
- įmonės, turinčios inovacinių ir aukštųjų technologijų potencialą;
- regiono gyventojai, gaunantys paramą per pasienio tyrimo ir technologijų strategijas, verslininkystės, tyrimų ir informacijos sklaidos srityse;
- projekto partnerių įstaigos, remiantis bendru pasienio požiūriu didinančios savo patirtį ir tobulinančios savo kvalifikaciją ir gebėjimus plėtojat verslą, eksportą, ir skatinant investicijas, gerinant verslo inkubavimo įrangą;
- Daugpilio Universiteto studentai iš Latvijos-Lietuvos pasienių regiono (ir ne tik), lankantys projektų vadybos kursus, gauna verslo administravimo bakalauro ir magistro laipsnius yra novatoriški ir konkurencingi verslininkystėje (vidutiniu laikotarpiu).

Veiklos

Projekto rėmuose bus įgyvendintos kelios veiklos verslo skatinimui Latgalos-Ignalinos pasienio regione: 3 studijų programų paruošimas; bus sukurti bendri investicijų objektų pradiniai tyrimai ir bendra duomenų bazė; atliktas tyrimas „Verslininkystės ir mokslo bendradarbiavimo perspektyvos”; atlikti mokymai, 3 moduliai LV-LT „Verslo vadyba”, „Pradedantiems verslą”, „Eksporto planavimas”; sukurtas vadovėlis pradedantiems verslą ir įvertinimo metodologija; bus dalyvaujama dviejose parodose, populiarinami investicijų objektai; suteiktos konsultacijos apie verslininkystės pradžią ir eksporto planavimą, bus organizuoti 2 keitimosi patirtimi vizitai, organizuotas verslo forumas, o taip pat renovuota Daugpilio Universiteto auditorija (69,10 m^2) ir įsigyta video įranga.

Projekto specifiniai tikslai

Sukurt bendrą strateginį požiūrį Latvijos-Lietuvos pasienio teritorijoje bendro eksporto, investicijų pritraukimo ir verslininkystės veikloms, sukurt potencialių objektų investicijų portfelius ir užtikrinti tiesioginio marketingo renginius. Paruošt veiksmų planą, pagal kompetencijas padalinti atsakomybę, sėkmingam tikslo pasiekimui identifikuoti reikiamą finansavimą, jo pritraukimo galimybes.

2. BENDRADARBIAVIMO PER SIENĄ STRATEGIJOS TIKSLAI, ĮGYVENDINIMO TIKSLINĖS GRUPĖS IR PRIORITETAI

Vizija

Stiprus Latgalos ir Ignalinos rajonų bendradarbiavimas verslininkystės ir investicijų pritraukimo srityje.

Strategijos tikslas

Sukurti Latgalos ir Ignalinos bendradarbiavimo per sieną strategiją verslininkystės skatinimui ir investicijų pritraukimui, o taip pat paruošti veiksmų planą numatytiems tikslams pasiekti.

Teritorija ir administracinis suskirstymas

Strategija aprėpia Latgalos regioną su 19 kraštų savivaldybėmis – Agluonos, Baltinavos, Balvų, Ciblos, Dagdos, Daugpilio, Ilūkstės, Karsavos, Kraslavos, Lyvanų, Ludzos, Preilių, Rezeknes, Rugajų, Riebinių, Varkavos, Vilianų, Viliakos ir Zilupės ir dviem respublikinės reikšmės miestais – Daugpiliu ir Rezekne Latvijoje, ir Ignalinos atominės elektrinės regioną, kuris apima Ignalinos ir Zarasų rajonų savivaldybes ir Visagino savivaldybę Lietuvoje.

Strategijos vykdymo tikslinės grupės

Strategijos vykdytojai :

- ✓ Regionų ir kraštų savivaldybės; savivaldybių sąjungos; valstybių įstaigų filialai; Latgalos planavimo regionas, Latgalos plėtros agentūra, Ignalinos atominės elektrinės regiono plėtros agentūra;
- ✓ Verslininkystės paramos institucijos, tame tarpe nevalstybinės organizacijos, ir darbdavių organizacijos;
- ✓ Švietimo įstaigos ir nevalstybinės organizacijos teikiančios švietimo paslaugas.

Kitos įtrauktos pusės:

- ✓ Potencialios ir esančios įmonės, užsienio investoriai;
- ✓ Finansinės paramos įvedėjai: privačios įmonės, bankai, fondų valdytojai; Valstybinės valdymo institucijos – Latvijos investicijų ir plėtros agentūra (LIAA), Finansų ministerija (FM), susisiekimo ministerija (SM), aplinkos apsaugos ir regioninės plėtros ministerija (VARAM), Valstybinė regioninės plėtros agentūra (VRAA), Švietimo ir mokslo ministerija (IZM), Latvijos hipotekos ir žemės bankas (LHZB), Latvijos Garantijų agentūra (LGA), Kaimo plėtros fondas, aplinkos apsaugos investicijų fondas;
- ✓ Strateginės reikšmės infrastruktūrų vadovai ir išteklių tiekėjai: Latvenergo, Lattelecom, Latvijos geležinkeliai, Latvijos valstybiniai miškai, Latvijos dujos ir kt.;
- ✓ Kitos nacionalinio lygio įstaigos ir įmonės, nevalstybinės organizacijos.

Strateginiai prioritetai

Investicijų pritraukimas tai sudėtingas procesas, kartais sprendimų priėmimas ilgsta ve vienus metus ir šitų sprendimų priėmimą lemia įvairus aspektai, todėl strategija ir veiksmų planas bus sutelkti į 4 reikšmingiausias kryptys, kuriuos įtakoja, savo galimybių rėmuose kaip regioninės plėtros agentūros taip ir su tuo susijusios valdymo institucijos:

- ✓ Darbo jėga- kvalifikuota ir prieinama – aktualiausias klausimas, tai pirmiausiai domina investorius, prieš apžiūrint konkrečių investicijų investavimo vietą, regioną. Tuo pačiu šis veiksnys yra svarbus kiekvienam pradedančiam verslininkui, taip pat ženklinant trečią - kompetencija ir motyvacija užsiimti verslu.
- ✓ Konkurencingos įmonės – investicijų investavime yra tam tikri pokyčiai, investoriai daugiausiai pasirenka ilgalaikius, didelės apimties užsakymų išdėstymus kokioje nors įmonėje, investuojant tik į žmogiškus resursus, įmonės vadybos perstrukturizaciją ir į atskyrą įrangą, atvirkščiai nuo anksčiau paplitusio naujų gamybų kūrimo, kada investicijos pradedamos *greenfield* teritorijose, kuriant gamybas nuo nulio. Naujų, pajėgių konkuruoti įmonių kūrimas ir plėtra yra svarbus regionų konkurencingumo faktorius ir būtent naujų įmonių kūrimas o tai yra sinergijos geriausia galimybė tarp dviejų regionų.
- ✓ Verslininkystės aplinka – valstybės ir regioninio lygio politika, socialinė ekonominė padėtis, mokesčių lengvatos ir parama investuotojams – tai svarbiausia kas domina investuotojus, tačiau ne mažiau svarbus ir savivaldybių gebėjimas pritraukti investicijas, noras dirbti, greitas reagavimas, aiškus ir permatomas sprendimų priėmimas, nepolitizuoti sprendimai ir savalaikis pasiruošimas pritraukti investicijas, tai svarbiausi faktoriai, kurių pozityvus vykdymas motyvuoja investuotojus įvertinti investavimo galimybes.
- ✓ Inovacijų infrastruktūra – tampa vis svarbesnė, nes kiekvienam investuotojui / verslininkui verslo plėtroje ateina akimirka, kai pagamintą produkciją reikia pagerinti, papildyti arba visiškai pakeisti asortimentą. Tokiais atvejais labai svarbu, kad tyrimai ir industrinio dizaino galimybės būtu prieinamos regione ir/ arba šalyje bendrai.

3. METODOLOGIJA

Strategijos paruošimas, visų pirma remiasi situacijos analize, stebėjimu ir tik tada – naujų galimybių identifikavimu.

Dokumentų analizė – išsamiam duomenų apibendrinimui, palyginimui ir situacijos įvertinimui. Paminėtas metodas nėra pilnavertis, nes:

- ✓ Daugelis statistikos duomenų neapibendrinti ir nėra prieinami reikiamosiose skerspjūviuose, o taip pat duomenys prieinami pavėluotai – kai kuriuose pjūviuose naujausi duomenys yra tik apie 2009 metus;
- ✓ teisės aktai, kurie paruošti, bet Ministrų kabineto nepatvirtinti, aktualiose versijose dažnai nėra prieinami, ir todėl negalima įvertinti planuojamas investicijas;
- ✓ nėra kokybiškai įvertintos valstybės paramos programos, jų efektyvumas, priimti teisės aktai, o taip pat planuojama reali regionų plėtros skatinimo veikla.

Iš viso duomenų analizė davė galimybę įvertinti regionų bendrą ekonominę padėtį ir nepanaudotas galimybes, dominuojančius teisės aktus, bendras verslininkystės skatinimo paramos programas.

Turimų strategijų perpratimas ir įvertinimas – situacijos įvertinimas regionų ir savivaldybių lygyje. Vertinant buvo susipažinta su savivaldybių plėtros dokumentais, ir jų atitiktis verslininkystės skatinimo poreikiams. Tik kai kurių savivaldybių plėtros strategijose yra aiškiai matomas verslininkystės plėtros ir ekonominio augimo galimybių matymas ir supratimas.

Dokumentas Latgalos programa 2010-2017 numato labai konkrečias ir verslininkystės aplinką skatinančias veiklas kurios yra susijusios su Latgalos-Ignalinos bendradarbiavimo strategija.
Investicijų pritraukimo klausimai nei viename iš dokumentų nėra kokybiškai apžvelgti.
Latvijos investicijų pritraukimo strategija vis dar yra sudarymo procese, Lietuvos investicijų pritraukimo politika numato daug veiklų, kurios taip pat yra integruojamos į bendrą bendradarbiavimo strategiją.

Ekspertų konsultacijos – užsitikrinant strategijos atitikimą regionų poreikiams ir jų plėtros skatinimui buvo konsultuojamasi su verslininkystės, investicijų aplinkos, valstybės valdymo ir kitais ekspertais, kad bendradarbiavimo strategija būtu suderinta su kitais ilgalaikės plėtros dokumentais, ir tuo pačiu nedubliuotu konkrečius veiksmus, buvo perprastos regionų plėtros strategijos.

Strateginės šakos – investicijų pritraukime ir verslininkystės plėtroje reikšmingi yra gebėjimai ir įgūdžiai, o taip pat konkuruoti gebantys sektoriai. Po susipažinimo su visai gautais duomenimis ir regionų plėtros tendencijų, prieinamų resursų, dirbančių įmonių skaičių ir jau atliktų investicijų įvertinimo yra pasirinktos šakos, kuriose naudingiausiai skatinti investicijų pritraukimą ir verslininkystės plėtrą.

Sėkmingam strategijos įgyvendinimui, ateityje reikia įtraukti papildomus metodus:
Apklausos – šios strategijos ruošimo metu nebuvo atliktos apklausos ir anketavimas, tačiau tai turi tapti reikšminga strategijos įvedimo dalimi, nes tik kokybiški ir teisingi duomenys laidžia įgyvendinti bendrą, ilgalaikę ir augimą skatinančią strategiją. Apklausa žodžiu ir anketos yra visų populiariausias būdas identifikuoti verslininkystės plėtros galimybes. Strategijos įgyvendinimo rėmuose reikia apklausti pirmaujančių įmonių vadovus, nes būtent šios įmonės yra pagrindinis ramstis verslininkystės augimui regionuose. Verslininkus reikia motyvuoti anketavimo metu atsakingai teikti duomenys, nes tikslesni duomenys leidžia spręsti svarbesnius klausimus greičiau ir tinkamesniais instrumentais.
Pilotiniai projektai – strategijos įgyvendinimo, veiksmų plane bus įtraukti veiklų įvertinimo pilotiniai projektai, tai leis strategijos vykdytojams aktyviai įsitraukti ir realioje veikloje įvertinti pasiektus rezultatus, o taip pat įvertinti konkrečių veiklų vykdymui būtinus pakeitimus.

4. VERSLO PLĖTROS STRATEGINĖ ANALIZĖ PASIENIO REGIONE

Apžvelgiant Latgalos ir Ignalinos regionų plėtros galimybes, jas negalima apžvelgti atskyrai nuo bendro šalių ir Baltijos jūros regiono lygio, nes šitas regionas yra svarbus Švedijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos ekonomikų prekybos ir investicijų partneris. Švedijos užsienio prekyboje regionas užima 40% eksporto ir daugiau nei puse importo. Baltijos šalių užsienio prekyba su Baltijos jūros regiono šalimis yra 60% eksportas ir 75% importas. Prekybą per sieną skatina kaip geografinis, istorinis taip ir kultūrinis artumas, specializacija, darbo paskirstymas ir užsakomųjų paslaugų panaudojimas. Taip pat regionalizacijos reikšmė globalizacijos aplinkybėmis tampa daug didesnė, čia svarbus aspektas yra Europos Sąjungos įvykdyta Baltijos jūros regiono strategija, kuri nukreipta į regiono konkurencingumo ir patraukimo kėlimą.

Augimas

Baltijos jūros regiono BVP šiemet išaugo per 3,6%, bet dėl lėtesnės pasaulio ekonomikos plėtros laukiam 2, 6% augimo kitą met, ir 2, 9%, 2013 metais. Nepaisant greičio lėtėjimo vis dėlto laukiamas spartesnis augimas nei kitose Europos dalyse.

Lentelė 4.1.

Baltijos jūros regiono ekonomikos indikatoriai

2011 metų spalis

	BVP augimas* (%)				Infliacija (%)				Einamosios sąskaitos balansas (% nuo BVP)				Fiskalinis balansas (% nuo BVP)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Estija	2,1	7,6	3,2	3,8	3,0	4,8	2,7	2,5	3,6	3,2	2,4	1,5	0,1	0,1	-1,0	0,0
Latvija	-0,3	4,2	3,0	3,9	-1,1	4,5	2,4	2,5	3,0	-0,2	-0,7	-2,3	-8,3	-5,0	-2,8	-1,7
Lietuva	1,4	6,3	4,2	4,2	1,3	4,0	2,5	3,0	1,5	-2,0	-2,5	-2,7	-7,1	-5,2	-3,0	-2,0
Rusija	4,0	4,5	4,2	4,5	6,9	8,7	7,5	6,9	4,0	4,0	3,0	3,5	-6,5	-3,0	-2,5	-2,5
Lenkija	3,8	3,7	3,0	3,4	2,6	4,0	3,0	2,8	-4,5	-5,0	-5,1	-4,5	-7,9	-5,5	-4,2	-2,9

*pagal sezoniškumą nepakoreguoti

Saltinis: Nacionalinės statistikos agentūros ir Swedbankas,
Baltijos jūros regiono apžvalga, Nr. 28, 2011 metų spalio 19 d.

Estija regione rodo greičiausia augimo tempą, po jos Lietuva. Numatoma, kad ekonomikos atsigavimas Baltijos šalyse tęsis, BVP augimo tempai pasieks 3-4% per metus. Nors šios šalys vis dar priklauso nuo eksporto augimo, ankstesnis nestabilumas yra sumažėjas ir atsparumas globaliniams sutrikimas yra didesnis. Vis dėlto ekonomikų augimo tempų sulėtėjimas apsunkins reformų procesą – Pagrindiniai trumpalaikiai Latvijos ir Lietuvos tikslai yra sumažinti biudžeto deficitą ir infliaciją, kad galima būtu 2014 metais prisijungti EPS.

Latgalos ekonominį aktyvumą patvirtina sekanti, registruotų įmonių lentelė, pagal šiuos duomenis Latgaloje 1000 gyventojų dirba mažesnis ekonomiškai aktyvių žmonių skaičius negu visoje Latvijoje. Ir vis dėlto palyginti su Ignalinos AE regionu, Latgaloje yra akivaizdžiai didelis verslininkystės intensyvumas, o tai net keletą kartu viršijo atitinkamo Lietuvos regiono rodiklius. Tačiau reikia pažymėti, kad didelius skirtumus taip pat įtakoja 2 regioninių miestų įtraukimas į Latgalos regiono rodiklius, o tai ekonomiškai aktyvesnės regiono dalys.

Latgaloje 43% registruoti ekonomiškai aktyvūs vienetai, kaip savo veiklos būdą yra nurodę žemdirbystę, 47% registruoti vienetai nurodė prakybą ir paslaugų teikimą.

Lentelė 4.2.

Ekonomiškai aktyvių vienetų skaičius pagal jų dydį Ignalinos AE ir Latgalos regione

		2010	2011	2012
Ignalinos savivaldybė	mikro[19]	195	209	183
	maža	54	52	50
	vidutinė	22	20	19
	didelė	0	0	1
Iš viso įmonių		271	281	253
Gyventojų skaičius[20]		19133	18680	n/a

[19] Lietuvos įmonių dydis nustatytas pagal formulę: mikro - 0-9 darbuotojai, smulki - 10-49 darbuotojai, vidutinė - 50-249, didelė – daugiau nei 250

Įmonių skaičius 1000 gyventojų		14	15	n/a
Visagino savivaldybė	mikro	346	386	343
	maža	74	60	59
	vidutinė	37	38	35
	didelė	6	5	4
Iš viso įmonių		463	489	441
Gyventojų skaičius		27724	26751	n/a
Įmonių skaičius 1000 gyventojų		17	18	n/a
Zarasų savivaldybė	mikro	215	252	240
	maža	55	50	43
	vidutinė	28	28	25
	didelė	2	3	4
Iš viso įmonių		300	333	312
Gyventojų skaičius		19591	19105	n/a
Įmonių skaičius 1000 gyventojų		15	17	n/a
Bendrai įmonių Ignalinos AE regione		1034	1103	1006
Latgalos regionas	mikro	15517	16136	n/a
	maža	842	772	n/a
	vidutinė	149	144	n/a
	didelė	24	20	n/a
Iš viso įmonių		16532	17072	n/a
Gyventojų skaičius		343646	339783	n/a
Įmonių skaičius 1000 gyventojų		48	50	n/a

Šaltinis: Latvijos ir Lietuvos Respublikų statistikos valdybos

Naujų įmonių steigimas, regionų ekonominio aktyvumo vertinime, yra reikšmingas faktorius. Latgalos regione, naujų įmonių steigimo rodikliai yra palyginti maži, o tai patvirtina, kad dėl socialinės ir ekonominės padėties Latgaloje, gyventojai nėra pasiruošia imtis rizikos susijusios su verslininkystės pradžia, nes bendras Latgalos verslininkų skaičius vidutiniškai siekia 6 % nuo bendro įmonių skaičiaus Latvijoje, per paskutinius penkerius metus. Vis dėlto 2010 ir 2011 metais yra teigiamų pokyčių, o tai patvirtina visuomenės atgijimą.

[20] Lietuvos rodikliuose atsižvelgta į vidutinį gyventojų skaičių savivaldybėje metų bėgyje

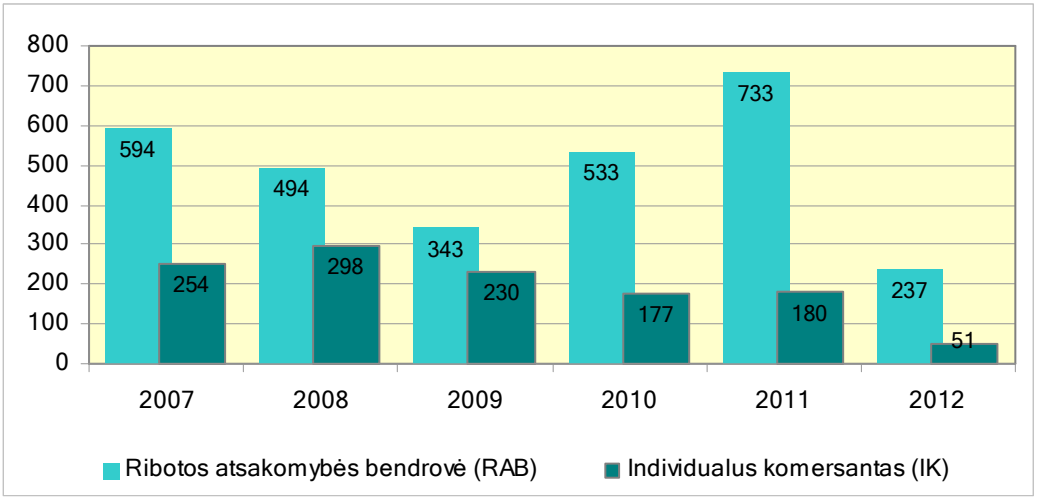

4.1. pav. Komerciniame registre registruotų įmonių skaičius Latgaloje.
Šaltinis: Lursoft, Statistika 26.04.2012

Lietuvos statistikos valdybos duomenimis, Ignalinos regionas taip pat demonstruoja paliginti žemus verslininkystės rodiklius ir visame Utenos regione yra tik 3% nuo visų Lietuvoje dirbančių įmonių, ir Zarasų, Visagino ir Ignalinos rajonuose bendrai 2012 metais veikė tik 1002 įmonių, o tai 1,2% nuo bendro Lietuvos įmonių skaičiaus. Žemi rodikliai liudija, kad reikia daug verslininkystę skatinančios pilnavertės veiklos kaip Latgalos, taip ir Ignalinos rajonuose.

Lentelė 4.3.

Registruotų įmonių skaičius ir jų bendra reikšmė Lietuvos verslininkystėje.

	2010			2011			2012		
	Skaičius	% palyginti su Lietuva bendrai	% palyginti su Utenos regionu	Skaičius	% palyginti su Lietuva bendrai	% palyginti su Utenos regionu	Skaičius	% palyginti su Lietuva bendrai	% palyginti su Utenos regionu
Lietuva	83202			86987			83624		
Utenos regionas	2811	3,38%		2941	3,38%		2703	3,23%	
Ignalinos sav.	271	0,33%	9,6%	281	0,32%	9,6%	253	0,30%	9,4%
Visagino sav.	463	0,56%	16,5%	489	0,56%	16,6%	441	0,53%	16,3%
Zarasų sav.	298	0,36%	10,6%	330	0,38%	11,2%	308	0,37%	11,4%

5. UŽSIENIO TIESIOGINIŲ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO STRATEGINĖ ANALIZĖ PASIENIO REGIONE

Spartaus ekonomikos augimo metu, ką iki 2007 metų patyrė kaip Lietuva, taip ir Latvija, daugumos regionų apdirbimo pramonės įmonėse buvo sėkmingai įvykdyti investicijų projektai skirti gamybos procesų modernizavimui ir produkcijos leidimo pajėgumų didinimui. Recesijos aplinkybėmis, mažėjant vidinei ir išoriniai paklausai, daugumoje įmonių susidarė laisvi gamybos pajėgumai, kurie yra naudojami kelti užimtumo lygį regione ir pagamintos pridėtinės vertės apimtį.

Pagal Lusoft duomenis, 2011 metais užsienio tiesiogines investicijas pritraukiant Latgalos planavimo regione sėkmingiausi buvo didžiausi miestai: Daugpilis ir Rėzeknė, o taip pat Kraslavos ir

Lyvanų kraštai. Tarp dviejų regioninių miestų yra pastebimi reikšmingi investicijų pritraukimo apimčių skirtumai – Daugpilyje pritrauktų investicijų apimtis sudaro 30 milijonų LVL, tuo pačiu Rėzeknėje tik 2,6 milijonų LVL. Daugpilio mieste pritrauktos investicijos 3 kartus viršija visas kitas regione pritrauktas investicijas.

Apžvelgiant investicijų investavimus pagal investuotojų kilmės šalį, reikšmingiausios investicijos į Latgalos regioną yra atėjusios iš Šveicarijos Konfederacijos (14 mln. LVL), Estijos Respublikos (7,6 mln. LVL), Vokietijos Federatyvinės Respublikos (3,8 mln. LVL), Danijos Karalystės (2,9 mln. LVL), Lietuvos Respublikos (2,9 mln. LVL). Tuo pačiu pagal Lietuvos statistikos valdybos duomenimis, Lietuvoje, Utenos rajone 2010 metų didžiausios investicijos yra atėjusios iš Švedijos Karalystės (216,6 mln. LTL), Vokietijos Federatyvinės Respublikos (12,9 mln. LTL) ir Danijos Karalystės (42,3 mln. LTL).

Reikšmingiausia Latgalos regione investicijų pritraukimo sritis yra sintetinio pluošto gamybos sritis, kuri bendrai pritraukė 13,2 mln. LVL, po jos eina geležinkelių lokomotyvų ir riedmenų gamybos sritis pritraukusi investicijų 7 mln. LVL, kitu būdu specializuota didmeninė prekyba pritraukė investicijų 2,4 mln. LVL, kelių ir geležinkelių statyba – 2,2 mln. LVL ir medienos, kamščio, šiaudų ir pintų gaminių gamyba – 1,5 mln. LVL.

Įvertinant tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo statistiką, kaip reikšmingą investicijų pritraukimo žaidėją reikia paminėti Latvijos investicijų ir plėtros agentūrą (LIAA). Kasmet LIAA vidutiniškai aptarnauja apie 130 (2010 metais 158) užsienio investicijų užklausų, iš kurių vidutiniškai apie 30 tampa potencialiais investicijų projektais (bendrų potencialių investicijų apimtis per metus, apie 100 mln. LVL), su kuriais, siekiant sėkmingai įgyvendinti projektą, yra tęsiamas intensyvus darbas.

Dėl įvairių aplinkybių per metus įgyvendinama tik 5 – 10 projektų. 2010 metais buvo priimta 10 investicijų investavimo Latvijoje sprendimų, 6 iš jų mašinų gamybos ir metalo apdirbimo srityse, vienas chemijos, vienas žemės ūkio produktų pirminio apdirbimo ir du užsakomųjų paslaugų srityse. Bendros planuojamos investicijos 30,7 mln. Eurų ir 518 darbuotojų.

Tuo tarpu Lietuvos Respublikoje investicijų pritraukime aktyviai dirba Invest in Lithuania agentūra, kuri taip pat kaip LIAA užtikrina paramą potencialiems investuotojams investicijų investavimo procese, kontaktuoja su visomis į procesą įtrauktomis pusėmis ir užtikrina paramą iki pat investicijų investavimo momento.

Esminėmis priežastimis, dėl kurių nebuvo investuojama yra minima:

1) gamybinių teritorijų ir verslininkystės infrastruktūros stoka ir teritorinio planavimo trūkumai;
2) elektros energijos tiekimo klausimai;
3) sričių poreikiams ir augimui netinkama švietimo sistema ir kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas.

Remiantis turima situacija, Latvijos UTI (užsienio tiesioginės investicijos) pritraukime galima konstatuoti keleta vidinių esminių problemų:

1) supratimo apie UTI reikšmę Latvijos ekonomikai stoka;
2) suderintos veiklos tarp valstybės įstaigų ir privataus sektoriaus trūkumas;
3) suskaldyta potencialių užsienio investicijų projektų identifikavimo ir investicijų pritraukimo veikla.

Reikšmingos investicijos į įmonių įstatinį kapitalą gaunamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų pagalba, tačiau Latgalos regionas labai pasyvus ir pritraukė nereikšmingą dalį nuo pritaikomų verslininkystės plėtrai programų. Tik 10% nuo regione pritraukto ES finansavimo buvo verslininkystės ir inovacijų skatinimui, o tai vertinama taip pat kaip investicijos į įmonių plėtrą diegiant naujas technologijas ir sprendimus.

Tuo tarpu apžvelgiant Latgalos ir Ignalinos regionus, aiškiai matomas investicijų pritraukimo ambicijų trūkumas ir strateginės, viduje suderintos, numatytų tikslų pasiekimui veiklos, rezultate ekonomikos plėtrai nukreiptas kapitalas yra suskaldytas į mažas dalis ir teikia nedidelį poveikį ekonomikai. Kaip pavyzdį galima paminėti abiejuose regionuose stebimą paramą smulkioms ir vidutinėms įmonėms, naujos verslininkystės pradžiai, bet vykdant tokias veiklas reikia turėti omenyje istorinį paveldą ir visuomenės patirtį verslininkystės plėtroje, nes iškrentant šiems elementams naujos verslininkystės kūrimas yra ilgalaikis procesas ir duoda teigiamą efektą mokesčių pajamose ir naujas darbo vietas bet per daug ilgesnį laiką. Daug didesnį poveikį ekonomikai duoda didesnių įmonių augimo plėtra, nes tokių įmonių pasparnėje kuriasi naujos įmonės tokios kaip tiekėjai, paslaugų teikėjai ir t.t.

6. EKSPORTO RINKOS IR PASAULIO INVESTICIJŲ PASIŪLYMŲ TENDENCIJŲ STRATEGINĖ ANALIZĖ.

Augimas

Užsienio tiesioginės investicijos (UTI) vis dažniau pripažįstamos ekonomikos plėtros svarbiu faktoriumi. Kapitalo pritraukimas skatina technologijų perkėlimą iš mokslo į verslininkystę, geriausios organizavimo ir valdymo praktikos ir įgūdžių perėmimą ir prieigą tarptautinei rinkai. Vis daugiau šalių stengiasi sukurti palanku UTI pritraukimo klimatą, o taip pat suvokti UTI kaip vieną nuo politikos prioritetų. Šiame aspekte yra reikšminga netik šalies investicijų aplinkos gerinimo veikla, bet ir šalies regionų norai pritraukti investicijas ir kurti tam palankią ir ekonomiškai subalansuotą veiklos vietą.

Bendras situacijos įvertinimas

Pasaulio užsienio tiesioginės investicijos (UTI) 2010 metais išaugo iki 1,24 trilijonų JAV dolerių, ir vis dėlto tai 15 procentų mažiau nei vidutiniai iki kriziniai rodikliai. Tai kontrastuoja su pasaulio pramonės produkcijos gamybos ir prekybos apimtimis, kurios jau 2010 metais pasiekė iki krizinį lygį. UNCTAD prognozuoja, kad UTI 2007 metų aukščiausią lygį ir vėl pasieks 2013 metais. Tačiau tai optimistinė prognozė, kuri įsigalios tik tada jeigu globalinėje ekonomikoje nebus naujos finansinės krizės. Šiuometinis vietinių ekonomikų augimas patvirtina tokios prognozės išsipildymo galimybes ir Baltijos regiono įmonės pradeda jausti išteklių trūkumą ir aukščiausio lygio pajėgumų. O tai patvirtina, kad būtinos naujos investicijos ir galimybes plėtotis nauju mastu.

2010 metai pasižymi tuo faktu, kad pirmą kartą istorijoje besivystančios ir pereinamosios ekonomikos šalis bendrai pritraukė daugiau nei puse pasaulio UTI lėšų. Priešingai tam, išsivysčiusiose ekonomikose (prie kurių priskaityta ir Latvija) pastebimas UTI įplaukų kritimas.

Vis dėlto nemažiau svarbu ir tai, kad besivystančios ir pereinamosios ekonomikos šalis yra tapusios reikšmingos investicijų investavime, ir šios investicijos investuojamos būtent besivystančiose ir pereinamosios ekonomikos šalyse.

Latvijos ir Lietuvos rodikliai

Pagal UNCTAD duomenis Latvija ir Lietuva yra įtrauktos į besivystančių ir pereinamosios ekonomikos šalių grupę ir pagal 2010 metų duomenis pritraukusios mažiau kaip 1 milijardą JAV dolerių ($). Panašius rodikliai iš Europos šalių turi Slovėnija, Danija, Šveicarija ir Niderlandai. Estijai, kartu su kitomis 14 Europos šalimis, pasisekė pritraukti investicijų 1-8 mln. USD.

Strateginė veikla investicijų pritraukimo skatinimui

Šiuolaikiniame pasaulyje, politikų kurių tikslas, gerinti besivystančių šalių integraciją į globalines vertybių grandines reikia žiūrėti toliau už UTI ir globalią prekybą. Politikams reikia apsvarstyti taip pat ne kapitalo investicijų būda (NKI) tarptautinėje pramonėje, pavyzdžiui, gamyba pagal sutartį, paslaugų užsakomųjų paslaugų, žemdirbystę pagal sutartį, frančizės, licencijavimo ir vadybos sutartys.

NKI taip pat suteikia rizikos besivystančioms šalims. Užimtumas pramonėje pagal sutartis gali būti labai cikliškas ir lengvai pervežamas. Pridėtinės vertės indelis NKI gali atrodyti gana mažas palyginant su bendra pasaulio vertybių grandine. Šalys kurios pasirenka tokia strategiją turi būti žvalios, norint sumažinti riziką likti uždarytomis mažos pridėtinės vertės kūrime.

Politikos klausymai

Norint didinti plėtros pasiekimus iš NKI, reikia veikti keturiose srityse. Pirmiausia, NKI politiką paruošti bendrose šalies plėtros strategijose. Antra, turi būti valdžios pastangos kurti vietinius gamybinius pajėgumus. Trečia, NKI skatinimui taip pat reikalingas stiprių teisinės ir institucinės sistemų, investicijų skatinimo agentūrų įtraukimas į tarptautinių korporacijų priviliojimą. Galiausiai politikos, kad būtų sprendžiamos neigiamos pasekmės ir grėsmė, kurias sukelia NKI tuo pačiu stiprinant vietinių partnerių jėgas įtakoti derybų judėjimą, užtikrinant sąžiningą konkurenciją ir ginant darbo teisias ir aplinką.

Papildoma informacija

Subalansuota ir detali informacija apie investicijų rinkos tendencijas yra išsamiai surinkta Jungtinių Tautų Prekybos ir plėtros konferencijos (UNCTAD) bendrame Pasaulio investicijų pranešime (World Investment Report 2011).

7. INVESTICIJŲ POLITIKA REGIONINĖJE IR PASIENIO PLĖTROJE.

Lietuva:

Pagrindinis teisės aktas kuris reglamentuoja investavimo sąlygas, investuotojų teises ir visokių rūšių investicijų apsaugos instrumentas Lietuvos Respublikoje, yra:

- Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, kuris patvirtintas 1999 metais liepos 7 d. (toliau – Investicijų įstatymas).

Pagrindiniai teisės aktai, kurie reglamentuoja investicijas Lietuvoje:

- 2001 metų birželio 20 d. Konstitucijos įstatymas Nr. IX-960 apie Lietuvos Respublikos Konstitucijos 43 straipsnio 3 dalies vykdymą (toliau – Konstitucijos įstatymas);

- 1995 m. birželio 28 d. Lietuvos Respublikos laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymo Nr. 1-976 (toliau – įstatymas apie LEZ pagrindus)
- 1996 metų rugsėjo 10 d. Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas Nr. 1-1510 (toliau – Koncesijų įstatymas);
- 1998 metų lapkričio 24 d. Lietuvos Respublikos Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas. Nr. VIII-935 (Įstatymas apie SVV) ir t.t.

Latvija:

Latvijoje dar iki šiol nėra priimtas bendras investicijų įstatymas, kuris gintu investuotojų interesus ir investicijų pritraukimo sąlygas. Verslą reguliuoja Komercijos įstatymas. Investicijų pritraukimo strategija vis dar kuriama.

Kitas privalomas teisinis pagrindas:

Teisės aktų analizė

- Valstybės administracinės struktūros įstatymas
- Savivaldybių įstatymas
- Įstatymas „Dėl Valstybės ir savivaldybių lėšų ir turto iššvaistymo pašalinimo“
- Įstatymas "Dėl valstybės ir savivaldybių akcijų ir akcinių bendrovių"
- Įstatymas "Dėl mokesčių ir rinkliavų"
- Pajamų mokesčio įstatymas
- Tvarka , kurią pateikiami ir vertinami investicijų projekto paraiška remiamo investicinio projekto statusui gauti
- Rėzeknė Specialiosios ekonominės zonos įstatymas
- Prekybos rūšių Taisyklės kurios derinamos su savivaldybėmis, ir prekybos organizavimo tvarka.

Svarbiausi muitinės įstatymo dokumentai

Pagrindiniai teisės aktai muitinės srityje yra reguliuojantys:

- 1992 metų spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEK) Nr. 2913/92, nustatančio Bendruomenės Muitinės kodekso sudarymas (toliau - Muitinės kodeksas);
- 1993 metų liepos 2 d. Komisijos reglamentas (EEK) Nr. 2454/93, kuris nusako Muitinės kodekso vykdymo tvarką;
- 1983 metų kovo 28 d. Tarybos reglamentas (EEK) Nr. 918/83, nustatantis Bendruomenes sistemą atleidimams nuo muitinės mokesčių;
- 2000 metų sausio 31 d. Tarybos reglamentas (EK) Nr. 254/2000 dėl pakeitimų 1987 metų liepos 23 d. Tarybos reglamente (EEK) dėl tarifų ir statistinės nomenklatūrą ir dėl Bendrų muito tarifų;
- 2003 metų rugsėjo 11 d. Komisijos reglamentas (EK) Nr. 1789/2003 dėl pakeitimų Tarybos reglamente (EEK) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros ir Bendro muito tarifų.

Nuosavybės teisių ir žemės naudojimo taisyklių analizė

- Valstybės ar savivaldybės žemės nuomos taisyklės
- Valstybės ar savivaldybės žemės nuosavybės teises ir jų įtvirtinimas žemės knygoje
- Nekilnojamojo turto valstybės kadastro įstatymas
- Latvijos Respublikos miestų žemės reformos įstatymas
- Latvijos Respublikos kaimų žemės reformos įstatymas

Išsamesnė informacija įstatymų leidybos apžvalgos dalyse

Lietuva:

Vyriausybė yra patvirtinusi eilę programų investicijų skatinimui Lietuvoje. Viena iš svarbiausių – Investicijų skatinimo programa 2008-2013 m. , kuri patvirtinta 2007 metų gruodžio 19 d. vyriausybės nutarimu Nr. 1447 (toliau – Investicijų skatinimo programa). Programa numato bendros investicijų skatinimo politikos tikslus, užduotis ir instrumentus 2008-2013 m.

Investicijų skatinimo programos tikslas – pagerinti Lietuvos investicijų klimatą ir sukurti efektyvią vidaus ir užsienio investicijų skatinimo sistemą, kuri bus orientuota į šalies ilgalaikę plėtrą, ekonomikos ir visuomeninės gerovės augimą, pagreitinti teritorijos planavimo procesus ir sutvarkyti statybų dokumentaciją, kurti ir platinanti gamybinių parkų tinklą, o taip pat skatinanti kitų pramoninių teritorijų plėtrą.

2005 metų gegužės 23 d. LR vyriausybė patvirtino Lietuvos regioninėje klimato strategijoje iki 2013 metų Nr. 575 Lietuvos ekonomikos plėtros prioritetą. Jos įgyvendinimui numatytos sekančios užduotys:

1. Diegiant naujas technologijas ir inovacijas didinti pramonės ir įmonių, regionų centruose, konkurencingumą.
2. Kurti palankias sąlygas verslo plėtrai, įmonių kooperacijai ir grupavimuisi regionų centruose.
3. Plėtoti paslaugų teikimą įmonėms regionų centruose.
4. Skatinti žmogiškųjų išteklių plėtrą.
5. Didinti regioninių centrų ir aplinkinių teritorijų integraciją.
6. Tobulinti administracines procedūras ir didinti valstybės valdymo darbuotojų administracinius įgūdžius.

Latvija:

Norint padaryti investicijų pritraukimą aktyvesniu, planuojamu ir efektyviau panaudojamu prieinamomis, ribotomis finansinėmis lėšomis, buvo paruošta tikslingo investicijų pritraukimo metodika ir pavadinta „POLARIS procesu“ . POLARIS proceso metodika numato:

1. Nustatyti investicijų tikslo sritis, kuriose Latvijoje jau yra patirties, infrastruktūra ir įstaigos, o taip pat tas, kurios bus perspektyvios artimiausioje ateityje. Tikslo sritys dabartiniu metu:
   - metalo apdirbimas, mašinų gamyba, elektronika;
   - medienos apdirbimas (aukštos pridėtinės vertės poskyriuose);
   - transportas ir logistika;
   - informacinės technologijos;
   - sveikatos priežiūra;
   - gyvybės mokslai (Life Sciences) (farmacija, biotechnologijos , žmogaus sveikatos, veterinarijos, ir agrobiotechnologijų srityse);
   - žaliosios technologijos.
2. Susisteminti ir aktualizuoti Latvijoje prieinamas žinias, t.y. naujus atradimus su tikslo šakomis susijusioje mokslo srityse, tyrinėjimuose, o taip pat progresyvius Latvijoje jau dirbančių verslo bendrovių produktus ir pasiekimus.
3. Siūlyti užsienio investuotojams projektus, kurie paruošti naudojantis Latvijoje prieinamomis mokslinėmis bazėmis, patirtimi ir strateginiai ištekliais (pvz. darbo ištekliai, išdėstymas, darbo jėga ir t.t.). POLARIS procesas numato taip pat savalaikį užsienio investuotojų duomenų bazės sukūrimą. Todėl kartu su projektų paruošimu, kas buvo daroma Latvijoje, užsienyje yra tikslingai

atrenkamos tos verslo bendrovės ir investicijų fondai, kurie jau dirba Latvijos pasirinktoje tikslo srityje.

4. Koordinuoti bendradarbiavimą tarp Latvijos valstybės, savivaldybių įstaigų, privataus sektoriaus atstovų (verslo bendrovėmis ir sričių asociacijomis) ir mokslo sektoriaus atstovų (universitetai ir tyrimų institutai), kad:
   - skatinti naujų investicijų projektų judėjimą;
   - laiku pašalinti iškilusias problemas, tuo pačių patvirtinant Latvijos siekimą padėti investuotojams palengvinti projekto įgyvendinimą Latvijoje;
   - investuotojų pasitenkinimo ir pasiūlymų verslo aplinkos gerinimo nustatymui, ištirti jau įgyvendintus projektus.

Bendros politinės nuostatos ir tendencijos investicijas skatinant:

1) mokesčių lengvatos investuotojams;
2) darbuotojų perkvalifikavimas pagal investuotojų poreikius;
3) didelių investicijų projektų parama ir skatinimas;
4) infrastruktūros sutvarkymas ir prieinamumo skatinimas;
5) biurokratinio spaudimo ir procedūrų supaprastinimas.

Savo ruoštu verslininkystės skatinimo fokuse yra remiamas smulkaus ir vidutinio verslo augimas, mokesčių nuolaidos įmonėms, kurios kuria naujas darbo vietas ir įgūdžius, skatinant technologijų perdavimą, kuria smulkias, technologiškai kompetentingas ir įgūdžiais prisotintas įmones.

8. LATGALO - IGNALINOS PASIENIO REGIONO SSGG (STIPRIŲJŲ, SILPNŲJŲ PUSIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ) ANALIZĖ

STIPRIOSIOS PUSĖS	SILPNOSIOS PUSĖS
Regione bendrai	
Tarptautinis prieinamumas Rinkos apimtis – prieinama bendra 500 milijonų vartotojų rinka Europos Sąjungoje Politinis ir karinis stabilumas ir saugumas Dalyvavimas PPO investuotojams įsitikinimą, kad ekonomikos principai ilgalaikiai ir nekaitūs. Ekonomiškai efektyvios mokesčių sistemos Latvijos ir Lietuvos ekonominis augimas po kriziniame laikotarpyje	Maža vidaus rinka Nepakankamas ir neefektyvus investicijų, regionų plėtrai, skatinimas Tikslinės, verslininkystės plėtros, veiklos trūkumas Paramos programos buvo nukreiptos į infrastruktūros plėtrą, bet mažai kreipta dėmesio gyventojų darbo vietų kūrimui ir verslininkystės plėtrai Paskutiniųjų 10 metų laikotarpyje stebimas reikšmingas gyventojų skaičiaus mažėjimas Nepakankamas regiono gyventojų ir savivaldybės institucijų specialistų pasitikėjimas savo jėgomis ir tikslinga veikla padėties gerinimui

Valdymas	
Abiejų regionų savivaldybės kryptingai nusiteikusios pritraukti investicijas. Regionuose yra paruošti reikšmingiausi investicijų objektai, savivaldybės pradėjo savo nuosavybės konstatavimą, nuosavybės teisių tvarkymą ir efektyvesnį šeimininkavimą.	Nepakankami vidiniai ištekliai investicijų pritraukimui. Riboti finansų ištekliai greitam paramos teikimui. Nepakankamas valdžios veiksmingumas ir sprendimų priėmimo galia , investicijų pritraukimo specialistų trūkumas valstybės ir savivaldybių struktūrose.
Geografija	
Abiems regionams būdinga graži aplinka, turtinga ežerais ir miškais, naudingomis iškasenomis.	Toli nuo valstybės svarbiausių ekonomikos centrų, uostų, greitkelių
Infrastruktūra	
Reikšmingiausieji keliai asfaltuoti, didesniuose miestuose taip pat yra dujų ir aukštos įtampos elektros linijų pajungimas	Dauguma kelių žvyro dangos, o tai stabdo šių savivaldybių plėtrą ir bendradarbiavimą su ekonominiais centrais. Tokie keliai trukdo patekti į svarbias ir turistams patrauklias vietas.

STIPRIOSIOS PUSĖS	SILPNOSIOS PUSĖS
Ekonomika	
Išsivystęs smulkusis ir vidutinis verslas, Latgaloje stebimas naujų įmonių augimo dinamika. Veikia keletas inkubatorių ir verslininkystės skatinimo agentūrų. Specialioji ekonominė zona Rėzeknėje.	Krašte dominuoja mažos pridėtinės vertės verslininkystė, žemos kvalifikacijos darbo jėga su pasaulyje silpnai konkuruojančia produkcija. Ignalinos rajono plėtra perdaug susijusi su Ignalinos AE veikla. Regiono neatpažinimas ir mažas investicijų pritraukimo veiklų kiekis. Mažai ekonominių zonų ir industrinių parkų, atliekamos veiklos neefektyvumas.
Gyventojai	
Prieinama kvalifikuota darbo jėga regiono miestuose ir plėtros centruose. Gana mažas užmokesčio lygis.	Švietimo sistema ruošia nepakankamą inžinerijos-technikos darbuotojų skaičių. Nedarbas regione viršiję vidutinį šalies rodiklį, intensyvi specialistų migracija į šalies didžiausius miestus ir/ arba užsienį, gyventojų skaičiaus mažėjimas.
Pramonė	
Išsivysčiusi ir tęsia plėtrą didžiausiuose regiono miestuose ir šalia jų. Dauguma teritorijų prieinamos pramoniniai gamybai.	Praktiškai nėra už miesto ribų. Nepakankama, pasenusi pramoninių teritorijų infrastruktūra, maža jų paklausa, ir

	todėl šeimininkai minimaliai investuoja į industrinius parkus.
Turizmas	
Regionus apibūdina įvairūs turizmo plėtros ištekliai, kaip kultūros istorinis paveldas, taip ir gamtos teritorijos, gamtos draustiniai ir rezervatai.	Nepakankamai išsivysčiusi turizmo infrastruktūra; Nepakankamai struktūrizuota ir kartu prieinama, efektyviai panaudojama informacija ir rezervavimo sistemos Nepakankamai skatinami tarpregioniniai maršrutai Mažai pramogos renginių turizmo objektuose ir šalia jų. Nepakankama kultūros ir sporto renginių įvairovė ir galimybės. Mažai tarptautinių arba bent jau regiono lygio varžybų.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
Regione bendrai	
Skatinti eksporto augimą Teisėkūros tobulinimas, kad pagerėtu verslininkystės aplinkos pritaikymas investicijų investavimui ir savivaldybės galėtu ūkiškai tvarkyti nuosavybę. Ekonomiškai efektyvios mokesčių sistemos. Skatinant verslininkystės plėtrą, Europos Sąjungos fondų finansavimo strateginė ir į rezultatus orientuota panauda. Intensyvesnis regionu, kaip tinkamos vietos verslui, atpažinimo skatinimas.	Perdaug lėta ekonomikos skatinimo veikla sudarys tokia situacija, kada tinkamos darbo jėgos daugiau nebe bus. Emigracija ir demografinė situacija (t. t. „brain drain”). Kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas sričių skerspjūvyje Ilgą laiką išliekantys nekonkurencingi darbo jėgos mokesčiai
Valdymas	
Kelti specialistų kvalifikaciją ir žinias investicijoms pritraukti, o taip pat kelti specialistų kvalifikaciją, kad jie atliekant trumpą pradinį tyrimą, minimaliomis lėšomis savo jėgomis galėtu suprasti ir įvertinti investicijų projektų potencialą. Struktūruotos ir suderintos įvairių valdymo institucijų veiklos verslininkystės skatinimui ir investicijų pritraukimui. Keisti savivaldybių pareigas – įpareigojant užtikrinti verslininkystės skatinimą.	Nepakankami vidiniai ištekliai investicijų projektų plėtrai, skatinimui, kapitalo pritraukimui. Nepakankama valstybės parama , svarbių dokumentų tobulinimas ir savivaldybės struktūrinių vienetų įtraukimas į investicijų pritraukimą ir verslininkystės skatinimą.
Ekonomika	
Plėtojant reikšmingus investicijų projektus	Vidiniai nesutarimai ir pasaulinė

veikti aktyviau ir agresyviau – Daugpilio aerouostas, Visagino AE. Įvertinti tinkamiausias vietas industriniams parkams ir skatinti jų plėtrą, tuo pačiu įgyvendinant UTI pritraukimą naujiems objektams.	konkurencija gali trukdyti pasiekti planuojamus tikslus.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
Gyventojai	
Nauji UTI projektai skatina darbo vietų kūrimą ir tuo pačių darbo jėgos antplūdį į regioną. Turizmo srities plėtra skatins naujas darbo vietų kūrimą, o taip pat didesnes pramogas ir poilsio galimybes regione.	Socialinius skirtumus ir rizikos grupės asmenų skaičiaus didėjimas. Tolesnė kvalifikuotos darbo jėgos migracija.
Turizmas	
Augantis poreikis turizmo, pramogų, aktyvaus poilsio paslaugoms sudaro sąlygas sveikatos atstatymo ir stiprinimo centrų kūrimui, skatina sporto bazių, kultūros įstaigų ir visuomeninės infrastruktūros tobulinimą. įrengianti poilsio, sveikatos ir sporto centrus, kurie veikia ištysus metus, mažinti turizmo sezoniškumą. Plėtojant sveikatos atstatymo kurortų paslaugas - aprūpinti įranga sanatorijas, rekonstruoti poilsio namus, reabilitacijos ir grožio priežiūros salonus. Atlikti krypčių plėtros galimybių pirminius tyrimus. Plėtoti pramogų, sporto ir kultūros renginių įvairovę.	Sezoniškumas ir gana didelės, palyginti su kokybe turizmo paslaugų kainos, mažina užsienio turistų susidomėjimą regionu. Nėra subjekto kuris apjungtu, sukurtu strategiją ir koordinuotu kultūros, sporto, turizmo, poilsio, reabilitacijos paslaugas teikiančiu įstaigų veiklą. Nepakankamai išsivysčiusi rekreacinė infrastruktūra, pramogų stoka neskatina turistų srauto augimo. Prastos nuotolinio rezervavimo sistemos. Sėkmingesni ir išsivystę poilsio ir sveikatos atstatymo kurortai kituose artimiausiuose regionuose.

9. VIZIJOS. STRATEGIJOS PRIORITETAI. RENGINIAI. TIKSLAI. KRYPTYS

Vizija

Stiprus regioninis bendradarbiavimas skatinant verslininkystę, o taip pat pritraukiant investicijas regiono ekonomikos augimui.

Strategijos prioritetai ir tikslai

1. Lobuoti regionų interesus plėtojant infrastruktūrą ir skatinant regiono prieinamumą;
2. stiprinti ir skatinti verslininkyste regione;
3. Skatinti regiono bendrą atpažinimą Europos ekonomikoje;
4. Kelti valstybės ir savivaldybių valdybų gebėjimus ir įgūdžius tarptautinio marketingo, investicijų pritraukimo verslininkystės plėtros srityse.

Renginiai

Veiksmų strategijos plane paruošti renginiai yra nukreipti į praktišką veiklą, palyginti mažą vaidmuo skiriamas tyrimams ir formalioms veikloms, paruoštas veiksmų planas paremtas šiais pagrindiniais principais:

1) Darbas su atrinkta tiksline auditorija – atitinkančia , suinteresuota ir plėtrai orientuota;
2) Parama praktiška ir mažiau teorinė, veiklų efektyvumas yra įvertintas ir vykdomos tik ekonomiškai pagrįstos veiklos;
3) Valstybės ir savivaldybių specialistai aktyviai prisideda prie projektų įgyvendinimo, kad gautu atitinkamą patirtį, motyvaciją ir sugebėtu reguliariai įvertinti savo darbo rezultatus;
4) Veiklos skirtos kurti įmonėse gebėjimą konkuruoti pasaulyje;
5) Sukurtas efektyvus bendravimas tarp įtrauktų pusių;
6) Strategijos vykdytojai aktyvus tarptautinio bendradarbiavimo skatintojai;
7) Verslininkystės skatintojai sudaro naujų projektų srautą, skatina žinių mainus verslininkystėje;
8) Strategijos veikla reguliariai vertinama ir gerinama, papildant ir tobulinant pagal konkrečią socialinės ekonominės situaciją.

Kryptys

Strategija buvo sukurta sutelkiant dėmesį į tris pagrindines veiklos kryptis:

- Regiono gebėjimų, pasiruošimo investicijų pritraukimui ir pramoninės plėtros skatinimo gerinimas;
- Konkurencingų sričių įvertinimas ir verslininkystės veiklų intensyvinimas jose;
- Siekiant pagerinti Latgalos ir Ignalinos regionų prieinamumą iš šalių centrų, lobuoti jų interesus abiejų šalių vyriausybės institucijose.

10.PRIORITETINIAI SEKTORIAI INVESTICIJŲ PRITRAUKIMUI

Pagal tyrimų metu gautus duomenys abiejų regionų liaudies ūkių sričių plėtra ir potencialus augimas numatomas sekančiomis kryptimis:

- tradiciškai svarbiausiose srityse – maisto pramonė; medienos apdirbimas, metalo apdirbimas ir mašinų gamyba; transportas, ryšiai ir logistika; o taip pat atsinaujinanti energija ir energijos efektyvumas, kuris šiuo atveju remiasi žemės ūkiu ir miškininkyste.

- sparčiai augančios paslaugų sritys – turizmas, gydymo ir sveikatos skatinimo paslaugos, kūrybos pramonė.

Pramonė – fokusuojama į 4 stipriausias sritis – medienos apdirbimas (ištekliais turtingiausias regionas), kuriame svarbu būtu kurti pridėtinę vertę eksportui, paruošiant geriau apdirbtą, didesnės pridėtinės vertės produktą; metalo apdirbimas ir mašinų gamyba - keliant gamybos efektyvumą, plečiant realizavimo rinką, investuojant į gamybos optimizaciją; transportas, ryšiai ir logistika; maisto pramonė – kuriai reikia didinti gamybinius pajėgumus ir įsisavinti naujas rinkas ir transporto / logistikos sritis, kuriose būtina specializuotis, platinti pasiūlymu asortimentą. Paskutinės srities plėtrą taip pat stipriai įtakoja vietinių įmonių pagamintos produkcijos eksportas, nes dabartiniu metu Latvijos importuojamų prekių apimtis viršija eksportą ir todėl prekių pervežimai ne visada yra optimalūs.

Turizmas - kaip Latgalos, taip ir Ignalinos regionus apibūdina patraukli gamta, jie turtingi gražiais ežerais, nepaliesta gamta, kultūriniu istoriniu paveldu ir juose yra daug neperprastų įvairaus poilsio galimybių.

Atsinaujinanti energija ir energijos efektyvumas, kuris remiasi žemės ūkiu ir miškininkyste. Žemės ūkis ir miškininkystė – tradicinė regiono sritis, kuri panaudoja vietinę žeme, darbo jėgą ir kitus išteklius. Tai maisto pramonės plėtros pagrindas, o ji labai svarbi regiono ekonominei plėtrai, todėl žemės ūkio įmonės sėkmingai įsisavina naujus konkurencingumo pranašumus ir iš regiono biologinių ūkių augintos žemės ūkio produkcijos gauna aukštos biologinės vertės maisto produktus. Tuo pačiu metu regione neapdirbamų žemių plotai, ypatingai pasienyje, kurie duoda naujas ir netradicines galimybes žemės ūkio plėtrai, būtent maisto ir ne maisto – atnaujinamų išteklių ir natūralaus pluošto auginimui, o taip pat miškininkystei. Verslininkystės plėtros rėmuose negalima neįvertinti naujų sričių plėtros galimybių, nes tokios srities Latvijos ir Lietuvos įmonių konkurencingumas yra lygiavertis.

11.INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO PRINCIPAI IR KRITERIJAI

Pritraukiant investicijas reikia turėti omenyje tai, kad kiekvienas iš šitų sandėrių yra unikalus ir universalaus investicijų pritraukimo recepto nėra. Vis dėlto kiekviename iš šitų sandėrių reikšmingas yra žmogiškas faktorius, nes kiekvieną sprendimą priima žmonės, kurie teigiamo sprendimo atveju, visų greičiausiai reguliariai ir bus šioje vietoje, todėl jų jausmai, pasitenkinimas matytu ir galimybių įvertinimas yra lygiai taip pat svarbu, kaip viskas kas prašyta toliau. Todėl planuojant užsienio investuotojų vizitą į savo regioną pagalvokite kaip šitas žmogus čia gyvens, poilsiaus ir dirbs.

Šioje dalyje neapžvelgtos viešosios ir privačios investicijų pritraukimo partnerystės būdai, nes jų vykdymas vienos šalies rėmuose yra sudėtinga, ir dabartiniai regionų ištekliai neužtikrina reikiamus gebėjimus tokių sudėtingų projektų įgyvendinimui. Todėl bendradarbiavimas yra kreipiamas į investicijų pritraukimo skatinimo būdus, o tai įmanoma pasienių skerspjūvyje.

Investicijų pritraukimo būdai:

Apžvelgiant investicijų pritraukimo principus ir kriterijus, reikia turėti omenyjeįvairius investicijų būdus. Dabartiniu metu užsienio tiesioginės investicijos suskirstomos į dvi svarbias grupes:

Tiesioginės investicijos gamyboje, pasireiškia kaip gamybos diegimas arda paslaugų teikimas konkrečioje vietoje. Tokias investicijas apibūdina objektų išdėstymas greenfield arda *brownfield* teritorijose, statomi pastatai, sutvarkyta infrastruktūra ir sukurta gamybinė įranga, užtikrintas vadovavimas ir žinių perdavimas. Įmonė investuoja į naują gamybą / paslaugų teikimo įstaigos kūrimą ir tikisi ilgalaikės veiklos šioje vietoje.

Tokių investuotojų pirminiai poreikiai:

- investicijų investavimo vieta, kurios netoli kelių infrastruktūros, dujų ir elektros pajungimo, kai kuriais atvejais svarbus ir geležinkelis;
- žmogiškieji ištekliai – prieinami, profesionalūs, galimybė vykdyti reikiamą perkvalifikavimą, reikiamų specialistų ruošimas profesinėse mokyklose įmonės ateities poreikių tenkinimui, pagal įmonės poreikius švietimo programų pritaikymas ir tobulinimas;
- verslininkystės aplinka – kitų įmonių ekonominė veikla šiame regione, sėkmingi pavyzdžiai, bendra regiono patirtis investicijų pritraukime ir investuotojo paramoje.

Svarbūs veiksniai, kuriuos gali įtakoti vietinės savivaldybės:

- statybai tinkama aplinka;
- tinkamas zonavimas su įvykdytu viešuoju aptarimu;
- industrinių parkų kūrimo skatinimas – tinkamos teritorijos paieška, zonavimas, industrinių parkų plėtotojų pritraukimas, valstybės paramos pritraukimas;
- bendra savivaldybių politika verslininkystės plėtros kryptimi.

Valstybės atsakomybėje esantys veiksniai:

- industrinių parkų ir verslininkystei tinkamos aplinkos plėtra kraštuose ir regionuose, kuriuose būtina skatinti ir remti verslininkystę, kur nepakankamas verslininkų ekonominis aktyvumas, bet regione yra reikšmingas gyventojų skaičius ir krašto ekonominė veikla reikšminga valstybės saugumui, ekonominiai plėtrai ir augimui;
- Teisėkūros sutvarkymas savivaldybėms suteiks didesnį veiksmingumą investicijoms pritraukti;
- Investicijų investavimo stimulai – mokesčių nuolaidos arba lengvatos, ypatingos paramos schemos. Infrastruktūros gerinimas. Aerouosto plėtra.

Ne kapitalo tipų investicijos (NKI) tarptautinėje gamyboje arba paslaugų teikime, pavyzdžiui, gamyba pagal sutartį, užsakomųjų paslaugų, žemdirbystė pagal sutartį, frančizės, licencijavimas ir vadybos sutartys. 2010 metais jos užfiksuotos kaip svarbi tendencija į kuria reikia atsižvelgti, tačiau čia nereikia užmiršti apie grėsmes kurias jos kelia.

Investuotojui svarbu:

- Patyrusios įmonės, kurios veikia konkrečioje srityje, su potencialo ir vietos augimui, naujos įrangos diegimu, papildomų procesų užtikrinimui, su gera patirtimi, reputacija, laisvu potencialu;
- Vieta vykdymui jeigu kalba eina apie užsakomųjų paslaugų teikimą;
- Greitas ir stabilus internetas, kvalifikuotos IT paslaugos;
- Išsilavinusi, žinanti užsienio kalbas darbo jėga.

Reikšmingi faktoriai kuriuos gali įtakoti vietinės savivaldybės:

- Įvertinti įmones, kurios tinka tokiam investicijų būdui ir kurioms tokia ekonominė veikla būtu privaloma;

- Gretimai esančių teritorijų pritaikymas pramoniniai gamybai, infrastruktūros plėtros skatinimas;
- Įmonių atpažįstamumo skatinimas įvairių tarptautinių projektų, vizijų ir kitų bendradarbiavimo skatinimo renginių rėmuose;
- Skatinti gyventojų išsilavinimą, užsienio kalbų žinių tobulinimą.

Reikšmingi faktoriai kuriuos šalies vyriausybė gali įtakoti:

- Ypatingų, darbo jėgos mokesčių, nuolaidų pagalba skatinti darbo vietų kūrimą;
- Aerouosto ir kelių infrastruktūros plėtrą;
- Šalies, miestų įmonių atpažįstamumo skatinimas tarptautinėje arenoje.

12. INVESTICIJŲ PROJEKTŲ PER SIENĄ FINANSAVIMO ŠALTINIAI

Investicijų projektų per sieną plėtrai yra prieinami įvairūs finansų instrumentai, jų teisingam pasirinkimui būtinas detaliai įvertini kiekvieno iš jų atitiktį konkretiems poreikiams.

Reikšmingi finansavimo šaltiniai:

- Viešasis finansavimas, kurį užtikrina per valstybės, Baltijos regiono arba Europos Sąjungos finansų instrumentus;
- Privatus kapitalas, kuris įplūsta įmonių tiesioginių investicijų, rizikos kapitalo (venture) ir bankų paskolų būdu.

Viešasis finansavimas, pirmiausiai dėmesys kreipiamas į pasienio, Baltijos Jūros regiono, Europos Sąjungos arba atskyrų valstybių bendradarbiavimo skatinimui sukurtiems instrumentams. Galimos paramos programos, kurių vykdymui ir finansavimo įsisavinimui gali įsitraukti abiejų regionų dalyviai:

- **Eko-inovacijų programa** – remia kai kurių sričių, inovacinius, ilgą laiką gyvuoti pajėgius projektus, kurie inovacijų sričiai duoda indelį, suteikia ekonominius įgijimus ir siūlo sprendimus, kaip efektyviai panaudoti išteklius. Kuriami aplinkai draugiški produktai, paslaugos arba prekės.

  Remiamos sritis:

  - Metalo antrinis perdirbimas ir panaudojimas;
  - Tvarios ilgalaikės statybinės medžiagos;
  - Maisto ir gėrimų sektorius;
  - Vanduo;
  - „žaliasis“/ ekologinis verslas.

  Ypatingai remiami projektai, kurie vykdomi kelių partnerių konsorciume.

  Tinkamos finansuoti išlaidos - 50% negrąžinamų subsidijų formą. Išmokų būdas – medžiagos, prekės, technologijos, metodai, papildoma įranga, infrastruktūra.

  Išsamesnė informacija apie programą:

  http://ec.europe.eu/environment/eco-innovation/index_en.htm

- **Pažangi energetika Europai** - paramos programa energetikos srityje. Remia projektus, kurie skatina racionalų energijos eikvojimą, atsinaujinančias energijas ir naujų energijos šaltinių

platesnę panaudą, siūlant kasdieniame gyvenime panaudojamas pažangias technologijas ir sprendimus.

Paramos sritys:

- Energijos efektyvumas
- Nauji atsinaujinančios energijos šaltiniai
- Energija transporto sektoriuje
- Integruoti projektai.

Projekte turi dalyvauti mažiausiai 3 partnerių konsorciumas iš trijų įvairių šalių. Paremtų projektų analizė rodo, kad parnerių turi būti mažiausiai 10.

Paramos intensyvumas - iki 75% nuo bendrų tinkamų finansuoti išlaidų. Atsytais atvejais – iki 90%. Vidutiniškai vieno projekto biudžetas nuo 0,5 -2,5 mln. EUR. Neremia techninius tyrimus, pilotinius projektus, statybų darbus, įrangos įsigijimą.

Išsamesnė informacija apie programą:
http://ec.europe.eu/energy/intelligent

- **Life+ -** Europos aplinkos projektų paramos programa. Tinkanti turizmo srities projektų plėtrai, susijusiems su gamta ir biologinės įvairovės apsauga, stebėjimu, visuomenės švietimu, biotopų ir rūšių demonstravimas.

  Paramos intensyvumas – iki 50% nuo bendrų finansavimui tinkamų išlaidų. Atskirais atvejais iki 75%.

  Išsamesnė informacija apie programą:
  http://ec.europe.eu/environment/life/index.htm

- **ERASMUS jauniems verslininkams –** skirta patirties mainams, duodant galimybę naujų įmonių plėtotojams perimti patirtį iš daugiau patyrusio verslininko ES šalyse.

  Tikslinė auditorija – kaip jauni verslininkai, ieškantys galimybę gauti naują patirtį savo verslo plėtrai, taip ir patyrę, kurie nori dalintis patirtimi, įgyti naujo įkvėpio šaltinius ir ryšius kitose šalyse.

  Dalyvavimas trunka nuo 1-6 mėnesių. Jauniems verslininkams padengiamos pragyvenimo ir kelionės į/iš konkrečios šalies išlaidos (nuo 560-1100 EUR į mėnesį, priklausomai nuo šalies).

  Išsamesnė informacija apie programą:
  http://www.erasmus-entrepreneurs.eu

- **Marco Polo II** – projektams transporto srityje. Teikia paramą transporto įvairinimui, krovinių vežėjų mažinimui Europos keliuose.
  - Paramą teikia valstybinėms arba privačioms įmonėms
  - Kaip individualiems taip ir konsorciumų projektams
  - Projektas turi būti pajėgus gyvuoti ir po Europos Komisijos skirto finansavimo pabaigos.

  Remiamos sritys:
  - Renginiai skirti krovinių nukreipimui į kito transporto rūšis
  - Inovaciniai katalizatorių renginiai
  - Eismo krūvį mažinantys renginiai
  - Bendri mokymų renginiai

Išsamesnė informacija apie programą:
http://ec.europe.eu/transport/marcopolo/index_en.htm

- **Europos Sąjungos (ES) programa Kultūra (2007 -2013)** – kultūros projektų įgyvendinimo tikslas – remti tarp kultūrų dialogą, kultūros ir meno darbų ir produktų tarptautinę apyvartą, kultūros srityje dirbančių žmonių tarptautinį mobilumą.
  Parama:
  - Projektams kurie numatyti bendradarbiavimui per siena skatinti ir kultūros ir meno renginių organizavimasis vykdymui
  - Europos lygio kultūros organizacijoms
  - Analizės ir informacijos kaupimui, platinimui, ir kultūros bendradarbiavimo srityje projektų įtakos didinimui

  Išsamesnė informacija apie programos veiklas 2012 metais
  http://eacea.ec.europa.eu/culture/funding/2012/index_en.php
  Išsamesnė informacija apie programą
  http://eacea.ec.europa.eu/culture/index_en.php

Vietinio mąsto paramos programos, kurių finansavimas galėtu būti naudingas gebėjimų tobulinimui, naujo finansavimo pritraukimui, strategijos įvedimo skatinimui:

- **Inovacinės verslininkystės motyvacijos programa**
  Programos tikslas:
  Informuoti ir padrąsinti pradėti verslą, pagal galimybę, didesnę visuomenes dalį.
  Tikslinė auditorija:
  Potencialūs verslo naujokai, visuomeninės organizacijos, savivaldybės, valstybės institucijos, o taip pat visuomenė bendrai.
  Išsamesnė informacija apie programą
  http://www.liaa.gov.lv/lv/biznesa_abc/motivacijas_programma/
  Šių metų birželio 27 d., Latvijos Investicijų ir plėtros agentūra (LIAA) bendradarbiaujant su organizuojančiu asmeniu – RYGOS Techninių universiteto Studentų parlamentu atidarė jau šeštą inovacinį verslo planų konkursą „Idėjų taurė 2012".
  Norint gauti paramą verslo idėjų įgyvendinimui, šiais metais verslo idėjas LIAA konkursui reikia pristatyti iki rugpjūčio 31 d. Išsamesnę informaciją rasite tinklalapyje: www.idejukauss.lv/node/4454.

- **Užsienio rinkos įsisavinimas – sričių tarptautinio konkurencingumo stiprinimas**
  Programos tikslas
  Teikti paramą verslininkams dalyvauti nacionaliniame stende, parodoje arba prekybos misijoje, o taip pat remiantys Europos Regioninės plėtros fondo projektų „Nacionaliniai stendai ir eksporto konsultacijos" teikti konsultacijas apie užsienio rinkas.
  Siūlomos paslaugos
  - Užsienio rinkų konsultacijos;
  - Bendradarbiavimo partnerių paieška;

- rinkodaros kampanijos;
- tiesioginiai vizitai;
- prekybos misijos ir kontaktinės biržos;
- eksporto seminarai;
- nacionaliniai stendai.

Išsamesnė informacija apie programą
Europos paslaugos
http://www.liaa.gov.lv/lv/eksportetajiem/musu_pakalpojumi/
LIAA surengtos Latvijos įmonių nacionalinius stendus tarptautinėje sričių parodose 2011 metais užsienyje. Apžvelgti čia:
http://www.liaa.gov.lv/lv/eksportetajiem/eksporta_pasakumi/nacionalie_stendi/

- **Tarptautinių rinkų įsisavinimas – tarptautinė rinkodara**

Parama suteikiama tokioms veikloms, kurios susijusios su Latvijos komersantų įėjimu į užsienio šalių rinkas. Norint pretenduoti į paramą, projekto pareiškėjas turi aiškiai apibrėžti savo produkto ar paslaugos, su kuo jis planuoja dalyvauti tarptautinės rinkodaros veikloje, nes programos rėmuose yra remiamos projekto pareiškėjo Latvijoje pagamintų prekių ar paslaugų judėjimas tarptautinėse rinkose.
Į paramą gali pretenduoti

- komersantai
- draugijos, kurios apjungė mažiausiai 5 komersantus, įstaigos kurių įsteigėjai arba iš įsteigėjų narių yra mažiausiai 5 komersantai,
- kooperatinės bendrovės, kurios apjungė mažiausiai 5 komersantus,
- valstybės arba savivaldybės įstaigos, jeigu projektas buvo vykdomas partnerystėje ir kiti partneriai yra komersantai, draugijos, kooperatinės bendrovės, savivaldybių ir uostų valdybos, tarp kurių yra suskirstytas visa gauta parama, nes valstybės ar savivaldybės įstaigos negali būti paramos gavėjos,
- savivaldybės, jeigu veikla skatina Latvijos, kaip turizmo galinio tikslo plėtrą,
- uostų valdybos.

Parama numatyta:

- dalyvavimui tarptautiniuose parodose užsienyje (panaudojant ekspozicijos aikštę),*
- dalyvavimui konferencijose(seminaruose) užsienyje, kuriuose pristatoma prezentacija apie projekto pareiškėjo pagamintas Latvijoje prekes ir paslaugas,*
- komersantų, draugijų* arba LIAA organizatorės dalyvavimui prekybos misijose, kontaktinėse biržose užsienyje.
- Draugijų** organizuotoms konferencijoms (seminarams) eksporto klausimais.

* Savivaldybė finansavimą, dalyvavimui parodose ir konferencijose (seminaruose) užsienyje gali gauti, jeigu dalyvavimas renginiuose skatina Latvijos kaip turizmo galutinio tikslo tarptautinį konkurencingumą.
** draugija, kurios registruotų Latvijoje narių (komersantų) bendra apyvarta praėjusiais metais viršijo 50 mln. latų ir kuri įsteigta ne vėliau kaip tris metus prieš projekto paraiškos pareiškimą
Atgautos lėšos iš bendrų finansavimui tinkamų išlaidų:

- 50 % dalyvavimui tarptautinės parodose, konferencijose (seminaruose), prekybos misijose ir kontaktinėse biržose užsienyje;
- 75% konferencijoms(seminarams) eksporto klausimais.

Išsamesnė informacija apie programą:
http://www.liaa.gov.lv/lv/es-fondi/pienem/arejo-tirgu-apgusana-arejais-marketings-6-un-turpmakas-kartas

- **Atstovybės užsienyje**

Latvijos tarptautinės ekonomines atstovybės užtikrina LIAA paslaugų prieinamumą bet kuriai įmonei ir savivaldybei, ir svarbiausiose rinkose užsienio įmonėms, tarnauja tiltu į Latviją.
Dabartiniu metu Latvijos tarptautinės ekonominės atstovybės veikia – Jungtinėje Karalystėje, Vokietijoje, Švedijoje, Prancūzijoje, Niderlanduose, Norvegijoje, Danijoje, Lenkijoje, Japonijoje, Rusijoje, Lietuvoje, Ukrainoje, Kinijoje.
Išsamesnė informacija apie programą
www.liaa.gov.lv/lv/sakumlapa/parstavniecibas/parstavniecibas/

LIAA planuojamos programos

- **Parama naujų darbo vietų kūrimui**

Programos tikslas – Skatinti naujų darbo vietų kūrimą. Pasiekiamas patikros rodiklis – sukurtos 250 naujos darbo vietos.
Finansavimo gavėjas – Latvijoje registruoti verslininkai, kurie kuria ne mažiau kaip 50 naujų darbo vietų ir:

- kurie investuoja ne mažiau kaip 3,5 mln. LVL (5 mln. EUR) arba
- kurių įpareigotų asmenų grupės bendras balanso vertė yra bent jau 250 mln. LVL (355 mln. EIR) ir kurie investuoja ne mažiau kaip 1000 LVL (1422 EUR) už kiekvieną naujai sukurtą darbo vietą.

Paramą gali gauti projektai, kurie vykdomi sekančiose srityse (klasifikacija pagal NACE2. red.):

- apdirbimo pramonė(C), išskyrus programoje numatytas remiamas sritis
- transportas ir logistika (H49-53)
- informacijos ir komunikacijų technologijos (J58; J61-63)
- sveikatos priežiūra (Q86-88)
- biurų administracinių paslaugų, centrinių biurų veiklos, profesinių, mokslinių ir techninių paslaugų (M69-74).

Išsamesnė informacija apie programą
http://www.liaa.gov.lv/lv/es_fondi/es_fondi/atbalsts_darba_vietu_radisanai

- **Mikro, smulkių ir vidutinių verslininkų naujų produktų ir technologijų plėtros programa**

Programos tikslas – skatinti smulkių (mikro), mažų ir vidutinių komersantų inovacijų ir naujų produktų ar technologijų plėtrą, technologijų perdavimą ir konkurencingumo stiprinimą.
Finansavimo gavėjas – Latvijoje registruoti smulkūs (mikro), maži arba vidutiniai komersantai
Remiamos veiklos:

- pramoniniai tyrimai, kurie būtini naujų produktų arba technologijų sukūrimui;
- eksperimentinė paruoša, tame tarpe prototipų gaminimas;
- produktų pramoninio dizaino kūrimas;

- pramoninės nuosavybės teisių įtvirtinimas šiems nuosavybės teisių objektams:
  - išradimai;
  - dizaino pavyzdžiai;
  - puslaidininkių produktų topografija;
- naujo produkto arba technologijos sertifikavimo paslaugos.

Išsamesnė informacija apie programą
http://www.liaa.gov.lv/lv/es_fondi/es_fondi/mikro/

NEPATVIRTINTA INFORMACIJA

2012 metų pabaigoje – 2013 metų pradžioje, galimas dalykas, būs įgyvendinta veiklos programa „Verslininkystė ir inovacijos“ 2.1.2.2. veiklos „Naujų produktų ir technologijų kūrimas“ 2.1.2.2.2. sub-veiklos „Naujų produktų ir technologijų kūrimas – parama naujų produktų ir technologijų diegimui pramonėje“ sekančio etapo, išsamios informacijos dabartiniu metu nėra.

13.INVESTICIJOS REGIONINĖJE PLĖTROJE

Skatinant regionų plėtrą yra svarbu sumažinti arba net panaikinti svarbiausius plėtrą stabdančius elementus. Šiuos elementus galima sugrupuoti į 3 pagrindines grupe:

1. Gyventojų, valstybės ir savivaldybių valdybų, įmonių gebėjimų, patirties ir pasitikėjimo trūkumas.
2. Per daug platus veiklos spektras ir remiamų sričių ir veiklų fokuso trūkumas.
3. Per maža regiono atpažįstamumo ir teigiamo įvaizdžio kūrimo veikla, savo interesų lobavimas.

Visų svarbiausia pirmoji grupė, nes kaip Latgalos, taip ir Ignalinos regionuose stebimas susitaikymas su susiklosčiusią padėtimi. Visų dažniausiai minima, plėtrai nepatogi regiono išsidėstymo vietą, sudėtingas ir daug laiko atimantis susisiekimas su ekonominiais centrais. Vis dėlto reikia pažymėti, kad didesnioji Latvijoje pagamintos produkcijos dalis yra eksportuoja į šalis, kurios pasiekiamos sausuma, ir neskaitant vidutines pagamintas apimtis, sausumos transportas yra patogiausias transportavimo būdas, rezultate atstumas iki Rygos tampa reikšmingas tik prekių ir produktų pristatymui į Skandinavijos regioną arba didelės apimties kroviniams, kurie transportuojami jūros keliais. Toliau, jeigu paliginti su didelėmis šalimis, arba šalimis, kurios visiškai izoliuotos nuo jūros, kur nėra galimybės pasinaudoti šalies oro uostu, šie atstumai menki.

Tačiau regiono kelių būklė ir alternatyvaus transporto galimybės stipriai stabdo regiono plėtrą už respublikos reikšmės ribų ir didelių miestų.

Regionuose veikia taip pat aukštai technologiškos ir išsivysčiusios įmonės, o tai patvirtina, kad patirties ir sugebėjimų trūkumas nebudingas visam regionui, ir vis dėlto per daug dažnai yra pabrėžiamas regiono silpnumas o ne jėga. Toksai nusistatymas yra pilnai priešingas tam, kad regionas turi atrodyti ir skambėti jei nori pritraukti investicijas. Būtina aktyviai pozicionuoti žinioms intensyvias įmones (pvz. Axon Cable, Regula Baltija, Magistr, Nexis Fiber), jaunos kartos darbo jėgos sėkmingų pritraukimų pasakojimus (Z-Light), naujausi investicijų investavimo objektai ("Axon Cable" (Prancūzija), "Zieglera mašīnbūve" (Vokietija), "Nexis Fibers'' (Šveicarija)), žinių ir technologijų perdavimo sėkmės pasakojimus (pvz., Regula Baltija).

Tipiška situacijoje kaip Latvijoje taip ir Lietuvoje, palyginti didelės investicijų apimtys vietinėse infrastruktūrose, namų šiltinime ir renovacijoje, bet svarbią verslininkystę kuri įtakoja vis dėlto paliekami be dėmesio:

- darbo vietos
- pajamų šaltinį gyventojams
- emigracijos mažinimą ir gyventojų skaičiaus išsaugojimą
- regionų tvarumą.

Siekiant pakeisti regionų plėtrą ir ambicijas pasiekti gerų rezultatų, šiems trims svarbiems elementams būs skirtas veiksmų planas ir veikla.

14.VEIKSMŲ PLANAS. ATSAKINGOS ORGANIZACIJOS. APIMTYS. GALIMI FINANSINIAI RESURSAI LAIKOTARPIS.

Veiksmų planas numato veiklas, kurios būtinos pokyčių pradžiai, bet aktualizuojant ir užtikrinant realius pokyčius, veiksmų planą reikia analizuoti kiekvieną ketvirtį. Atsakingi ne tik įstaigos, bet taip pats ir konkretūs žmonės, regiono patriotai. Todėl pirmiausiai reikia nustatyti žmones, kurių svarbiausia darbo pareiga būs skatinti regiono augimą, ir tik tada spręsti klausimą apie formaliai atsakingą įstaigą.

Veiksmų planas

Kryptys ir veiklos:

SUGEBĖJIMAI, PATIRTIS, ĮSITIKINIMAS IR ATSAKOMYBĖ

Sub-kriptys:

1. Valstybės ir savivaldybių institucijos

Vykdymo laikotarpis:

Reikia pradėti ne vėliau 2012 metų 3 ketvirčio, specialistai aktyvų darbą pradeda ne vėliau 2012 metų 4 ketvirčio.

Veiksmai:

1.1. Specialistų atranka ir pasiruošimas darbui verslininkystės skatinimo ir investicijų pritraukimo srityje.

1.1.1. Potencialių specialistų atranka sekančiomis pozicijomis:

1.1.1.1. Verslininkystės skatintojas – ne mažiau 4 specialistų kiekviename regione, bendrai ne mažiau 8 specialistų. Pagrindinės pareigos: verslininkystės plėtros, efektyvumo didinimo, eksporto, investicijų klausimų konsultantas ir menturius.

Pageidautina specializacija.

1.1.1.2. Strategijos vykdytojas – ne mažiau 2 specialistų kiekviename regione, Iš viso ne mažiau 4 specialistų. Pagrindinės pareigos: strategijos įdiegimo detalus planavimas, darbo užduočių detalizavimas, projekto vykdymo priežiūra. Strateginių veiklų vykdymas (pvz. potencialių pirminiai svarbių krypčių pirminis tyrimas).

1.1.2. Potencialių specialistų apmokymas:

1.1.2.1. Pagrindinės mokymų temos – verslininkystės plėtra (pasaulinio verslo plėtros fokuse); investicijų pritraukimas (nekilnojamas turtas, infrastruktūra, strateginiai sprendimai, personalo atranka, logistika, teisinis reguliavimas, mokesčiai); ryšių kūrimas (paktinis

dalyvavimas svarbiuose renginiuose, kontaktų su svarbiais specialistais steigimas, kurie tampa jų menturiais).

1.1.2.2. Mokymų vykdyme papildomai įtraukiami;

1.1.2.2.1. Iš Latvijos pusės: Latvijos Prekybos ir Pramonės kamera, Aplinkos apsaugos ir regioninės plėtros ministerija, Ekonomikos Ministerija, Latvijos investicijų ir plėtros agentūra (eksporto skatinimo, investicijų pritraukimo ir struktūrinių fondų planavimo skyriai); Kaimo paramos tarnyba; Užsienio investicijų taryba, VRAA (Valstybės regioninės plėtros agentūra).

1.1.2.2.2. Iš Lietuvos pusės: - Ekonomikos ministerija, Lietuvos verslo paramos agentūra, Lietuvos darbdavių konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija, Lietuvos Plėtros agentūra, Lietuva Eksporte, Investicijos Lietuvoje.

1.1.2.2.3. Įmonės atstovaujančios infrastruktūros klausimus: dujos, elektra, keliai, geležinkeliai, vietinė infrastruktūra, telekomunikacijos, duomenų perdavimas.

1.1.2.2.4. Paslaugų teikėjai: personalo atranka, nekilnojamo turto, logistikos, teisės, mokesčių optimizacijos, mokymo įstaigos, užtikrinantys MBA (Master of Business Administration) lygio studijas.

1.1.3. **Potencialių specialistų praktinis dalyvavimas** verslininkystės plėtroje ir investicijų pritraukimo veiklose bendradarbiaujant su LIAA (Latvijos investicijų ir plėtros agentūra), *Invest Lithuania,* Lietuvos Respublikos Ekonomikos ministerija.

1.1.4. **Naujų specialistų supažindinimas ir bendradarbiavimo kūrimas su kompetetingais, patyrusiais krašto verslininkais, valstybės ir savivaldybių struktūrų darbuotojais ir socialiai aktyviais gyventojais,** užtikrinti informacijos ir žinių apie vykstančias veiklas, pasiektus rezultatus sklaidą.

1.2. **Atsakomybės suskirstymas ir suderinimas tarp įtrauktų pusių:**

1.2.1. Pasiūlyti įtrauktoms pusėms imtis iniciatyvos, savo kompetencijos ir išteklių galimybių ribose, platinti informaciją.

1.2.3. Įtrauktos pusės tariasi dėl išteklių pritraukimo / suskirstymo.

1.3. **Susitarimas dėl galimų terminų ir vykdymo tvarkos.**

Sub-kriptys:

2. Tampantys verslininkais, jauni, patyrę

Vykdymo laikotarpis:

Reikia pradėti ne vėliau 2012 metų 4 ketvirčio, vykdyti ištysus metus.

Veiksmai:

2.1. Tampančių verslininkais motyvavimas pradėti verslą, parama steigiant naujas įmones, veikiančių įmonių konkurencingumo didinimas skatinant eksportą, didesnę pridėtinę vertę.

2.1.1. Stiprinti mokymo įstaigas, kad paruošti auklėtinai būtu pasiruošia gyvenimui, pasiruošia tapti verslininkais – kelti verslininkystės prestižą, pasakoti sėkmės istorijas, drąsinti nebijoti pradėti ir plėsti savo verslą, pasitikėti savo jėgomis.

2.1.1.1. Atsakingi – verslininkystės skatintojai ir švietimo institucijos.

2.1.2. Verslininkų ir švietimo įstaigų bendradarbiavimo skatinimas plėtoti žinių ir patirties perdavimą, skatinti inovacijas, didinti vietinių išteklių panaudą.

2.1.2.1. Atsakingi – verslininkystės skatintojai ir švietimo tyrimų institucijos, įmonės ir sričių asociacijos.

2.1.3. Mokymai tema „Verslo pradžia“, verslo išsilavinimo pagrindų kursai.

2.1.3.1. Atsakingi – verslininkystės skatintojai, LIAA (inovacinės verslininkystės motyvavimo programos rėmuose), švietimo ir tyrimų institucijos, įmonės ir sričių asociacijos, inkubatoriai.

2.1.4. Mokymų ir ryšių platinimo veiklos, kuriose dalyvauja įmonės ir paramos teikimo specialistai, siekiant skatinti verslininkų, esančių tarptautiniuose profesiniuose tinkluose, tarpusavio bendradarbiavimo, naujausios ir aktualiausios informacijos gavimui, susipažintu su naujais bendradarbiavimo ir verslo partneriais, mokytųsi kartu su patyrusiais kolegomis ir perimtu jų sukauptas įvairias žinias ir ryšius, tobulintu verslininkystėje būtinus įgūdžius.

2.1.4.1. Atsakingi – verslininkystės skatintojai, LIAA (inovacinės verslininkystės motyvavimo programos rėmuose), švietimo ir tyrimų institucijos, įmonės ir sričių asociacijos, inkubatoriai.

2.1.5. Aukštos kvalifikacijos specialistų konsultacijos, plėtros ir žinių paramos įmonėms užtikrinimui: Inkubatoriai; Metoriai; Specialistai ir R&D ištekliai; specialistų pritraukimas iš kitų regionų, informacijos ir žinių įvairovės, ryšių plėtrai.

2.1.5.1. Atsakingi – Verslininkystės skatintojai, LIAA (inovacinės verslininkystės motyvavimo programos rėmuose), švietimo ir tyrimų institucijos, įmonės ir sričių asociacijos, inkubatoriai.

2.1.6. Eksportavimo galios didinimas:

2.1.6.1. Eksportavimo pagrindų mokymai neeksportuojančioms įmonėms.

2.1.6.2. Parama pirmos tikslinės rinkos atrankoje, pirmų pasiūlymu rengime, ryšių kūrime, organizuojant pirmą užsienio bendradarbiavimo vizitą.

2.1.6.3. Skatinti įmonių dalyvavimą LIAA, LTRK, LT EM ir kitose eksporto skatinimo organizacijų organizuojamuose, užsienio rinkų įsisavinimo, renginiuose.

2.1.6.4. Remti projektų paraiškų ruošimą, pritraukti lėšas, užsienio rinkų įsisavinimo veikloms finansuoti.

Kryptis ir veiksmai:

VEIKLOS SFEROS IR REMIAMOS SRITYS

Sub-kryptys:

3. Tiksliniai veiksmai ekonominės padėties keitimui.

Vykdymo laikotarpis:

Reikia pradėti ne vėliau 2012 metų 4 ketvirčio, vykdymas vyksta visą laikotarpį.

Veiksmai:

3.1. Prioritetų nustatymas remiamų sričių ir veiklų pasirinkimui.

3.1.1. Regiono verslininkystės intensyvinimas.

3.1.1.1. Išmatuojami rodikliai: naujų įmonių skaičius; naujų, pajėgių eksportuoti įmonių skaičius; gaminančių įmonių skaičiaus padidėjimas.

3.1.1.2. Vykdomos veiklos: verslumo ugdymas, švietimas apie verslininkystę, apie mokslų prisotintų produktų kūrimą, apie tarptautinę prekybą ir pasaulinės eko7nomikos reikšmę.

3.1.1.3. Finansavimo būdai – ES struktūriniai fondai – EM (Ekonomikos ministerija), IZM (Švietimo ministerija), VARAM.(Aplinkos apsaugos ir regionų plėtros ministerija).

3.1.2. Regiono įmonių eksportavimo pajėgumo didėjimas.

3.1.2.1. Išmatuojami rodikliai: turimų įmonių apyvartos ir eksporto apimčių padidėjimas; regiono bendros eksporto dalies padidėjimas, pasikeitęs darbo vietų skaičius.

3.1.2.2. Įvykdytos veiklos: švietimas apie eksportavimo pajėgumą, seminarai eksporto specifikos klausimais.

3.1.2.3. Strateginiai valstybės paramos poreikiai: eksporto garantijos, užsienio rinkų įsisavinimo veiklos.

3.1.2.4. Finansavimo būdai - ES struktūriniai fondai – EM (Ekonomikos ministerija), IZM (Švietimo ministerija), VARAM.(Aplinkos apsaugos ir regionų plėtros ministerija), Latvijos garantijų agentūra.

3.1.3. Regiono įmonių pridėtinės vertės didėjimas

3.1.3.1. Išmatuojami rodikliai: vieno darbuotojo sukurta pridėtinė vertė prieš apyvartą ir pelną.

3.1.3.2. Vykdomos veiklos: bendradarbiavimo skatinimas tarp sritie ir tarp sričių įmonių, ir tyrimo ir švietimo institucijų. Mokymas efektyviai verstis.

3.1.3.3. Finansavimo būdai – pačių darbo jėga, EM – mokymai.

3.1.4. Kapitalo pritraukimo padidėjimas regione:

3.1.4.1. Išmatuojami rodikliai: pridėtinės vertės kitimas; investicijos plėtroje; naujų produktų sukūrimas ir diegimas.

3.1.4.2. Vykdomos veiklos: kreipimasis į potencialius investorius, investicijų pritraukimo renginių lankymas, regiono atpažinimo skatinimas, parama įmonėms pritraukiant finansavimą iš įvairių finansavimo instrumentų, skatinti bendradarbiavimo su svarbiais investicijų ir kapitalo pritraukimo žaidėjais, mokymai rinkos dalyviams apie kapitalo pritraukimo galimybes.

3.1.4.3. Finansavimo būdai – fondai, privačios investicijos, bankai.

3.1.5. Naujų sub-sryčių plėtros skatinimas:

3.1.5.1. Išmatuojami rodikliai: naujos įmonės, naujos darbo vietos, įmonių apyvartos ir eksporto didėjimas.

3.1.5.2. Vykdomos veiklos: pradinių tyrimų atlikimas (pasinaudojant savais resursais ir tik atskiruose specifiniuose klausimuose ekspertų paslaugomis) turizmo paslaugų srityje – sveikatos priežiūros, turizmo pasiūlymo, kultūros ir sporto renginių paslaugų įvairinimui, paslaugų išėjimui į tarpregioninį lygį... Pradėti vykdyti pilotinę programą skirtą žemdirbystės plėtrai: Sveikas maistas, įtraukiant atitinkamus sugebėjimus turinčius partnerius iš Ignalinos regiono.

3.1.5.3. Finansavimo būdai – valstybės paramos programos, Europos Sąjungos finansavimas.

3.1.6. Sričių augimo plėtra:

3.1.6.1. Išmatuojami rodikliai: įmonių apyvartos ir eksporto didėjimas, darbuotojų skaičiaus didėjimas.

3.1.6.2. Vykdomos veiklos: tiriamos klasterių kūrimo galimybės regionų svarbiausiose srityse, įmonių bendradarbiavimo skatinimas, patirties perėmimo renginiai iš geriausių Latvijos ir Lietuvos pavyzdžių, tyrimų produkcijos įvairinimui. Neakcinių investicijų pritraukimo didinimui apibendrinti informaciją apie tokias investicijas atitinkamoms įmonėms, jų pajėgumams, poreikiams ir kreiptis į atitinkamas tarptautines korporacijas.

3.1.7. Investicijų projektų populiarinimas ir tobulinimas:

3.1.7.1. Išmatuojami rodikliai: įgyvendinti projektai, kreiptasi į investorius, įvyko vizitai.

3.1.7.2. Vykdomos veiklos: dalyvavimas konferencijose, informacijos sklaida, vizitų organizavimas.

Kryptys ir veiksmai:

ATPAŽINIMAS IR LOBAVIMAS

Sub-kryptys:

4. Regionų viešinimas ir atpažinimas. Skatinti regiono, kaip verslininkystei tinkamos vietos, bendrą atpažinimą.

Vykdymo laikotarpis:

Reikia pradėti ne vėliau 2012 metų 4 ketvirčio, vykdymas vyks visą laikotarpį.

Veiksmai:

4.1. Kaip kiekvienais metais užtikrinti, kad mažiausiai 3 tarptautinės žiniasklaidos leidiniai publikuotu informaciją apie investicijų galimybes regione.

4.2. Kiekvienais metais užtikrinti mažiausiai 5 kokybiškus interviu ir straipsnius su įmonėmis, kurios jau yra regione investavusios, interviu/ straipsnius viešinti Latvijos / Lietuvos ir tarptautinėje žiniasklaidoje. Atsakingi: planavimo regionų agentūros, vietinės savivaldybės.

4.3. Paruošti prezentaciją apie investicijų aplinką regione (ekonomika, gyventojai, pasiūlymas), o taip pat pasiūlymą apie visus regiono svarbiausius miestus. Reprezentuoti regiono galimybes investicijų pritraukimo agentūroms abiejose šalyse. Skatinant potencialių investorių susidomėjimą. Atsakingi: planavimo regionų agentūros, vietinės savivaldybės.

4.4. Paruošti 5 mini video apie verslininkystę ir investicijų galimybes regione. Atsakingi: planavimo regiono agentūros, vietinės savivaldybės.

4.5. Apibendrinti savivaldybių nuosavybę (žemės sklypai, infrastruktūra, komunikacijos, planuojamas užstatymas, planai), sutvarkyti jų nuosavybės teises, viešinti informaciją apie šios nuosavybės tvarkymo galimybes, o taip pat apie kitas investicijų galimybes regione. Užtikrinti centralizuotą informacijos prieinamumą anglų ir rusų kalbose – regiono savivaldybės arba LIAA svetainėje. Atsakingi: planavimo regionų agentūros, vietinės savivaldybės.

4.6. Ne mažiau kaip 1 katrą per metus organizuoti tarptautinį forumą svarbiais ekonomikos klausimais. Skatinant sritims reikiamos informacijos prieinamumą pageidautina kiekvienais metais rinktis naują temą. Atsakingi: VARAM (Aplinkos apsaugos ir regionų plėtros agentūra), Latgalos planavimo regionas, agentūros, LIAA (Latvijos investicijų plėtros agentūra), EM (ekonomikos ministerija), FM (finansų ministerija) iš Latvijos pusės; Ekonomikos ministerija, Lietuva Eksporte, Investicijos Lietuvoje, Lietuvos darbdavių konfederacija.

4.7. Centralizuotai viešinti informaciją apie investicijų projektus – Latgalos planavimo regione ir Ignalinos AE regione. Atsakingi – regionų plėtros agentūros.

4.8. Reguliariai aktualizuoti informaciją apie investicijų projektus, ruošti naujus projektų aprašymus, sudaryti detalias projektų dokumentacijas. Atsakingi – savivaldybės, projektų savininkai.

4.9. Ne mažiau kaip kartą per metus, informaciją apie investicijų investavimo pasiūlymą išsiųsti ne mažiau kaip 10 tinkamoms tarptautinėms korporacijoms. Atsakingi – verslininkystės plėtotojai ir strategijų diegėjai.

4.10. Skatinti neužstatytų ir užstatytų teritorijų, tame tarpe industrinių teritorijų sutvarkymą, savivaldybėms bendradarbiaujant su investuotojais (pramonės, verslininkystės ir technologinių parkų plėtros ir internacionalizacijos) – tiekimo tinklų, inžinerinių įrenginių statybą, privažiavimo kelių tiesimą, prieigos infrastruktūros paruošimą. Atsakingi – regionų plėtros agentūros.

4.11. Viešinti informaciją apie mokesčių nuolaidas ir galimybes regione. Atsakingi – regionų plėtros agentūros.

4.12. Kiekvienais metais dalyvauti ne mažiau kaip viename potencialių investuotojų pritraukimo renginyje. Atsakingi – verslininkystės plėtotojai ir strategijos diegėjai.

Valdymo organai:

- IQPC (www.iqpc.com)
- Red Hot Locations (www.redhotlocations.com)
- PennWell (www.pennwell.com), pirmiausia energetikos klausimai
- WAIPA /www2.waipa.org/

Lentelė 14.1.

Veiksmų vykdymo grafikas

	2012		2013				2014			
	3 ketv.	4 ketv.	1 ketv.	2 ketv.	3 ketv.	4 ketv.	1 ketv.	2 ketv.	3 ketv.	4 ketv.
KOMPETENCIJA, PATIRTIS, ĮSITIKINIMAS IR ATSAKOMYBĖ										
1. Valstybės ir savivaldybių institucijos										
1.1. Specialistu atranka ir ruošimasis darbui verslininkystės skatinimo ir investicijų pritraukimo srityje										
1.1.1. Potencialių specialistų atranka										
1.1.2. Potencialių specialistų mokymas										
1.1.3. Investicijų pritraukimo praktikos treniruotė specialistams										
1.1.4. Ryšių užmezgimo renginiai										
1.2. Atsakomybių paskirstymas ir suderinimas tarp dalyvaujančių pusių										
1.3. Susitarimas dėl galimų terminų ir vykdymo tvarkos										
2. Tampantys verslininkais, jauni, patyrę										
2.1. Motyvavimas pradėti verslą										
2.1.1. Stiprinti švietimo įstaigas										
2.1.2. Verslininkų ir švietimo institucijų bendradarbiavimo skatinimas										
2.1.3. Mokymai tema „Pradedant verslininkystės“										
2.1.4. Mokymai ir ryšių plėtros veiklos										
2.1.5. Aukštos kvalifikacijos specialistų konsultacijos (mentoringas)										
2.1.6. Eksportavimo galios didinimas										
VEIKLOS SFEROS IR REMIAMOS SRITYS										
3. Tiksliniai veiksmai padėties keitimui										
3.1. Prioritetų nustatymas veiksmų sferoje ir veiklos remiamose srityse										
3.1.1. Regiono verslininkystės intensyvinimas										
3.1.2. Regiono įmonių eksportavimo pajėgumo didėjimas										
3.1.3. Regiono įmonių pridėtinės vertės didėjimas										
3.1.4. Kapitalo pritraukimo padidėjimas regione										
3.1.5. Naujų sub-sričių plėtros skatinimas										
3.1.6. Sričių augimo plėtra										
3.1.7. Investicijų projektų populiarinimas ir tobulinimas										
ATPAŽINIMAS IR LOBAVIMAS										
4. Regionų viešinimas ir atpažinimas										
4.1. publikacijos 3 tarptautinės žiniasklaidos leidiniuose										
4.2. 5 kokybiški interviu ir straipsniai su įmonėmis apie investicijas regione										
4.3. Prezentacijų ruošimas apie investicijų aplinką regione										
4.4. Paruošti 5 mini video apie verslininkystę ir investicijų galimybes regione										
4.5. Apibendrinti savivaldybių nuosavybę, sutvarkyti nuosavybės teisias viešinti informaciją										
4.6. Vieną katrą per metus organizuoti ne mažiau kaip 1 tarptautinį forumą svarbiais ekonomikos klausimais.										
4.7. Viešinti informaciją apie investicijų projektus										
4.8. Aktualizuoti informaciją apie investicijų projektus, identifikuoti naujus										
4.9. Pasiūlymų išsiuntimas potencialiems investuotojams										
4.10. Skatinti neužstatytų ir užstatytų teritorijų tame tarpe industrinių parkų sutvarkymą										
4.11. Viešinti informaciją apie mokesčių nuolaidas ir galimybes regione										
4.12. dalyvauti potencialių investuotojų pritraukimo renginiuose										

15.REIKŠMINGIAUSI INVESTICIJŲ PROJEKTAI

Po atrankos buvo pasirinkti projektai, kurie svarbiausi abiejų regionų plėtrai ir kurių tobulinimas ir skatinimas yra svarbus verslininkystės plėtrai keliose srityse.

INFRASTRUKTŪRA –regionų plėtrą įtakoja jų prieinamumas ir vietinė infrastruktūra. Daugpilio aerouostas svarbus objektas, nes sprendžia greitą regiono pasiekimą, skatina ekonominį augimą ir investicijų investavimą. Dabartiniu metu Oro uosto projektas yra savivaldybės ir privačių investuotojų akiratyje, bet nemažiau svarbu plėtoti papildomas paslaugas, kurios yra susijusios su pilnaverte vertybių grandine.

Plėtojamas projektas:

DAUGPILIO ORO UOSTO GRETIMŲ TERITORIJŲ KOMERCINĖ PLĖTRA

Sektorius:

Logistika, aviacijos paramos paslaugos.

Potencialaus investuotojo profilis:

1. Logistikos parko plėtotojai.
2. Industrinių parkų plėtotojai.
3. Aviacijos industrijas aptarnaujančios įmonės.

Projekto tobulinimui būtina:

1. Išsami informacija apie Oro uosto plėtros planus, pasiekiamus rezultatus ir terminus.
2. Planuojamos infrastruktūros detalizavimas

PRAMONĖ – vienas iš efektyviausių būdų kelti užimtumą, regiono konkurencingumo pajėgumą ir technologiškai prisotintų įmonių kūrimo skatinimą. Projekto svarbiausi pranašumai: pramonės istorinis paveldas, tarptautiniu mastu pajėgios konkuruoti pramonės įmonės ir ir bendrai plėtrai tinkamos teritorijos, jų prieinamumas ir plėtros galimybės.

Plėtojamas projektas:

LYVANŲ INDUSTRINIS PARKAS

Sektorius:

Pramonė

Potencialaus investuotojo profilis:

1. Industrinių parkų plėtotojai.
2. Gamybos įmonės.

Projekto tobulinimui būtina:

1. Planuojamos infrastruktūros detalizavimas.
2. Savivaldybės/ valstybės parama infrastruktūros sutvarkymui.

Plėtojamas projektas:

VISAGINO GAMYBINIO CENTRO KARLŲ KAIME

Sektorius:

Pramonė

Potencialaus investuotojo profilis:

1. Industrinio parko plėtotojai.
2. Gamybinės įmonės.

Projekto tobulinimui būtina:

1. Planuojamos infrastruktūros detalizavimas.
2. Savivaldybės / valstybės parama infrastruktūros sutvarkymui.

TURIZMAS – regiono turtingi gamtos resursai, istorinis kultūros paveldas yra svarbūs smulkaus verslo skatintojai, tačiau didesnių projektų plėtra yra smulkaus ir vidutinio verslo plėtros galimybių pagrindas. Ignalinos regiono investicijų projektų pasiūlymas yra nukreiptas į turizmo ir pramogų infrastruktūros plėtrą kuriose pastebimas ir savivaldybės dalyvavimas. Sekantys pasiūlyti investicijų pritraukimo objektai yra skirti vietinių gyventojų kultūros ir poilsio galimybių įvairinimui, o tai svarbus gyventojų sulaikymo regione klausimas, ir tik pat svarbus turizmo skatinimo objektas, organizuojant šalies arba tarptautinio masto sporto, kultūros, pramogų ir verslo renginius.

Plėtojamas projektas:

PREILIŲ KOMPLEKSO IR PARKO RENOVACIJA IR PLĖTRA

Sektorius:

Turizmas, svetingumo verslas, renginių organizavimas,

Potencialaus investuotojo profilis:

1. Turizmo plėtros kompanijos.
2. Viešbučių grandinės
3. Ekskliuzyvinio turizmo operatoriai

Projekto tobulinimui būtina:

1. Planuojamos infrastruktūros detalizavimas.
2. Savivaldybės planas ir vizija apie teritorijos plėtrą, galimą dalyvavimą pagrindinės infrastruktūros kūrime ir/ arba renovacijoje.

Plėtojamas projektas:

LEDO RŪMŲ ĮKŪRIMAS

Sektorius:

Turizmas, svetingumo verslas, sportas ir pramogų renginiai.

Potencialaus investuotojo profilis:

1. Pramogos renginių organizatoriai,
2. Didelių sporto klubų atstovai.

Projekto tobulinimui būtina:

1. Projekto plėtrai svarbus savivaldybės indėlis ir parama, ypatingai informacija ir veiklų planas potencialių rūmų paslaugų pritraukimui.

Plėtojamas projektas:

ZARASŲ MIESTO SKVERAS PRIE ZARASO EŽERO

Komercinės reikšmė objektų statyba (turizmo centro, konferencijų centro, restorano), kitų prekybos, paslaugų ir pramogų objektų statyba.

Sektorius:

Turizmas, svetingumo verslas, sporto ir pramogų renginiai.

Potencialaus investuotojo profilis:

1. Pramogų industrijoje veikiančios kompanijos;
2. Restoranų grandinės
3. Verslo renginių organizatoriai.

16. STRATEGIJOS DIEGIMO STEBĖJIMAS IR KONTROLĖS SCHEMA

Strategijos diegimo rezultatų išmatavimui yra reikalingi veiksmų rodiklių svarbiausi vertinimai kurie suskirstyti į 3 pagrindines grupes:

- Procesų įtakos rodikliai;
- Efektyvumo rodikliai;
- Išlaidų rodikliai.

Rodikliai turi būti realūs ir išmatuojami, nustatytais tikslais – pasiekiamais, ištekliams – suplanuotiems ir finansavimui – pakankamam. Todėl veiklų įvedimas pradiniuose etapuose remiasi žmogiškaisiais ištekliais ir mažu papildomu finansavimu, palaipsniui didinant ir finansavimo pritraukimą.

Rodikliai vertinami metų skerspjūvyje, dalyvaujančios pusės tariasi dėl pasiekiamų rezultatų apimčių, planuojant kasmetines veiklas ir vertinant strategijos diegimo rezultatus.

		2012
Procesų rodikliai:		
Verslininkystės skatinimui pravestų renginių skaičius;		4
Įtrauktų naujų įmonių skaičius		6
Įtrauktų esamų verslininkų skaičius		4
Paruoštų naujų specialistų skaičius		4
Dirbančių verslininkystės skatintojų skaičius		2
Dirbančių strategijos vykdymo vadovų skaičius		2
Suorganizuotų mokymų skaičius		2
Naujai sukurtų ryšių skaičius verslininkystės specialistams / kiekvienam		10
Nauji projektai inkubatoriuose		0
Atlikti pradiniai tyrimai naujų projektų plėtrai		0
Įtrauktos švietimo įstaigos		4
Efektyvumo rodikliai (rezultatai:)		
Sudaryti nauji verslo planai		0
Sukurtos naujos įmonės (start-up ir spin-off)		0
Sukurtos naujos darbo vietos		0
Įmonių gyvybingumo rodikliai	Nustatomi baziniai rodikliai	
Paremtos SVĮ		20
Išlaidų efektyvumo rodikliai:		
Biudžeto išlaidos kiekvienai sukurtai darbo vietai/ įmonei	Nustatomi baziniai rodikliai	
Specialisto pozicijos išlaidos kiekvienai sukurtai darbo vietai/ įmonei/ eksporto išaugimui	Nustatomi baziniai rodikliai	
Pritrauktas papildomas finansavimas verslininkystės plėtrai/ bendradarbiavimo veikloms (networking)		0

Rekomendacijos

Bendrai

1. Sumažinti biurokratiją – likviduoti per didelį atsiskaitymą ir dokumentų kūrimą, maksimaliai sumažinti ryšių grandinę tarp vykdytojo ir sprendimų priėmėjo.
2. Vertinti kokybės o ne kiekybės pasiektus rodiklius.
3. Nustatyti įvykdomus tikslus, vertinti valstybės valdymo institucijų veiklą iš verslininkystės aspekto – ar specialistų indėlis padengia jų buvimo išlaidas.
4. Palaikyti pastovius ryšius su visomis dalyvaujančiomis pusėmis.

Verslininkystės skatinimas

1. Užtikrinti patirties perdavimą.
   - Suomijos verslo ir mokslo parkų atstovai nurodo, kad inovacijų ir verslininkystės skatinime veiksmingiausia ir rezultatyviausia parama kuriant naujas įmones arba keliant jau esamų įmonių potencialą ir patyrusių specialistų ilgalaikės konsultacijos mentoriavimas. Daug mažiau svarbesnė finansinė dalis, nes be teisingos patirties finansavimas yra išeikvojamas visiškai nenaudingai.
2. Pardavimo skatinimas.
   - Didesnei įmonių daliai jų silpnoji pusė – pardavimas. Regionų vadovybės indelis į eksporto skatinimą ir bendradarbiavimą per sieną kuria naujas pardavimo galimybes ir didina verslininkų pardavimų potencialą.
   - Remiantis naujų verslininkystės specialistų patirtimi ir žiniomis, labai pageidautina būtu bent vieno specialisto išsamesnis pardavimų skatinimas.

Investicijų pritraukimo skatinimas

1. Atkreipti dėmesį didelės pridėtinės vertės gerų pasiūlymų sudarymui ir efektyviems ryšiams su potencialiais investuotojais.
2. Aktyviai viešinti informaciją apie regiono tinkamumą investicijų investavimui.
3. Valstybės vadovaujančiose institucijose lobuoti regiono plėtrai svarbius interesus – infrastruktūros plėtra, parama verslininkystei ir žmogiškųjų išteklių pritraukimas.

SANTRAUKA

„Latgalos ir Ignalinos regionų investicijų pritraukimo vadovas“ apžvelgia veiklas, kurios turi būti vykdomos stiprinant Latgalos ir Ignalinos regionų bendradarbiavimą, skatinant bendros verslininkystė ir investicijų pritraukimą, o taip pat siekiant regionų konkurencingumo ir spartesnės ekonominės plėtros augimo. Vadove taip pat yra konkretūs investicijų objektai.

Vadovo sudarymo metu, nustatant regionų pasiruošimą pritraukti investicijas ir sėkmingų rezultatų veiklai buvo ištirti abu regionai, o taip pat potencialūs investicijų objektai.

Regionuose pastebima pasienių regionams tipiška situacija: silpna infrastruktūra, spartus gyventojų skaičiaus mažėjimas, mažesnis ekonominis aktyvumas nei šalies viduje arba arčiau sostinių. Vis dėlto abiems regionams būdinga patraukli aplinka, su daugiau nei 1500 ežerų, plačiais miškais ir dideliu kultūriniu ir istoriniu paveldu.

Regionų ateities plėtros ir augimo galimybes sąlygos regionų valdymo struktūrų gebėjimas pakeisti visuomenės nuomonę apie verslininkystę, rodant ją kaip patrauklią užimtumo šaltinį; skatinant naujų verslų kūrimą ir plėtrą; didinti pagamintos produkcijos pridėtinę vertę ir turimų verslininkų galimybes eksportuoti.

Paruošta regionų bendradarbiavimo strategija paremta situacijos ir planavimo dokumentu analizės rezultatais, ekspertų patarimais ir galimybių įvertinimu. Ateityje šias galimybes būtina papildyti kokybišku anketavimu/ interviu ir bandomaisiais projektais.

Strategijos sėkmingam įgyvendinimui taip pat numatyti svarbiausi veiklų prioritetai: *darbo jėga* – kvalifikuota ir prieinama; *įmonės, galinčios konkuruoti* – magnetas naujoms įmonėms; *verslininkystę remianti aplinka*- aiški ir struktūruota parama visuose valstybės valdymo lygiuose; *inovacijų infrastruktūra* – įmonių augimo pagrindinis kriterijus.

Bendros politinės gairės ir tendencijos investicijų investavime abiejuose regionuose: mokesčių lengvatos investuotojams; darbuotojų perkvalifikavimas pagal investuotojų poreikius; didelių investicijų projektų rėmimas ir skatinimas; infrastruktūros sutvarkymas ir prieinamumo skatinimas; biurokratinio krūvio ir procedūrų supaprastinimas. Tuo pačiu verslininkystės skatinimo fokuse remiamas smulkių ir vidutinių įmonių augimas, mokesčių nuolaidos įmonėms, kuriančioms naujas darbo vietas, skatina mokslo ir technologijų perdavimą, kuriant mažas technologiškai kompetentingas ir mokslu prisotintas įmones.

Vadove yra informacija apie Latgalos – Ignalinos pasienio regione TOP 40 investicijų objektus. Analizuojant investicijų pritraukimo alternatyvas regionuose, buvo atkreiptas dėmesys į projektų vietą, reikšmę ekonomikai, nuosavybes teisias, projekto savininkų susidomėjimą projekto vykdymu, infrastruktūrą ir projekto plėtros galimybes. Pasirinkti investicijų pritraukimo projektai suteikia įvairias galimybes regionų verslininkystei turizmo, pramonės, žemės ūkio ir paslaugų sferose, o taip pat projektų savininkams leidžia palyginti savo investicijų pritraukimo pranašumus ir trūkumus. Bendrai regionuose stebimos plačios ir įvairios bendradarbiavimo galimybės kaip ekonomikoje taip ir kultūros, švietimo srityse, bet būtent naujos ekonominės galimybės skatins bendrą regionų ir kitų susijusių sričių plėtrą.